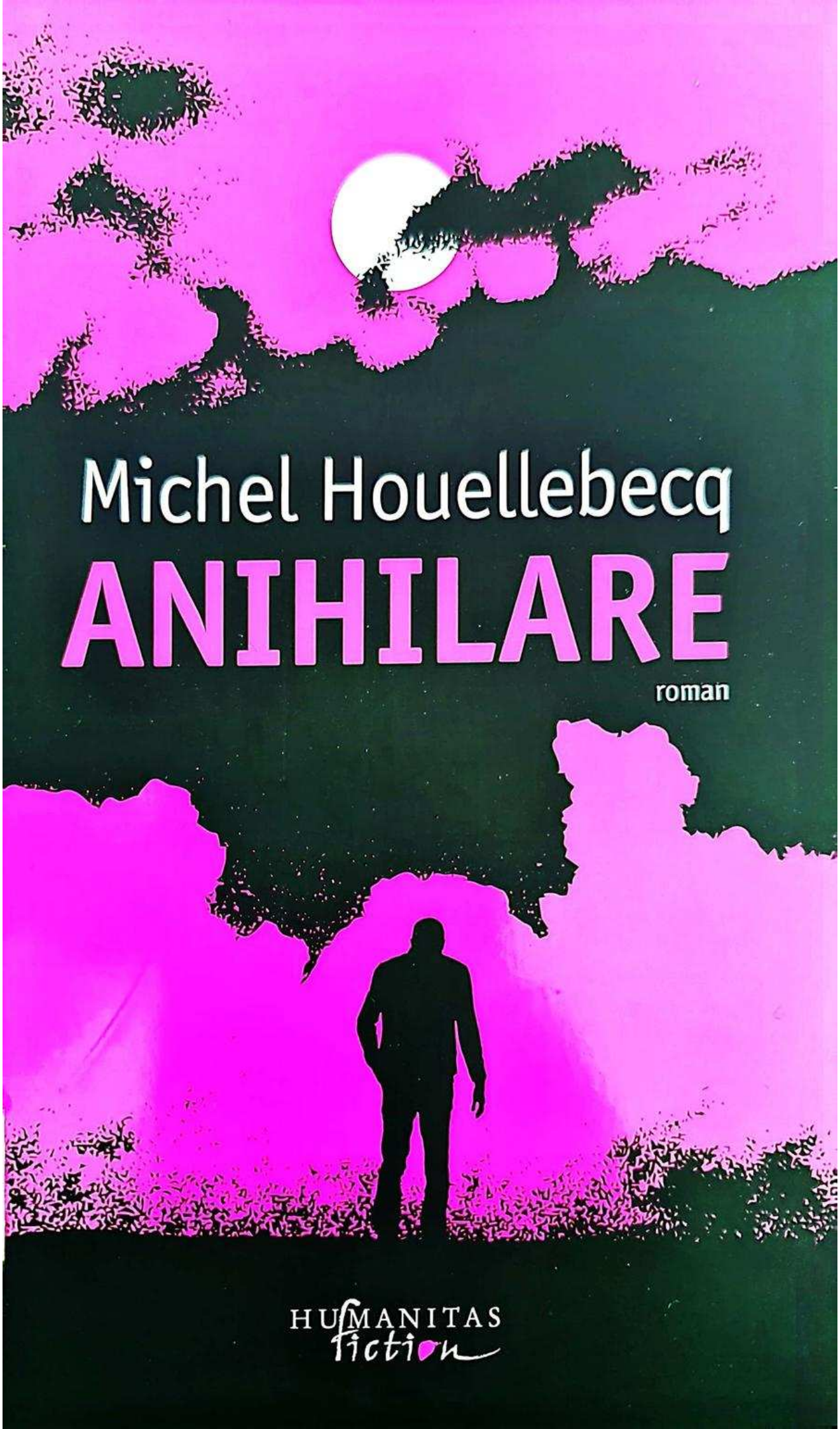
Michel Houellebecq
ANIHILARE
roman
HUMANITAS
fiction

Paul Raison are 50 de ani, e înalt funcționar într-un minister și trăiește într-un cartier șic al Parisului, alături de o soție de care s-a înstrăinat. Navighează abulic pe coridoarele puterii, consiliind un ministru tehnocrat care vrea să-și reînnoiască mandatul într-o perioadă tulbure, când terorismul digital ia amploare: o grupare misterioasă postează pe net pentagrame, mesaje ciudate, apoi *deepfake*-uri pline de cruzime, pentru ca apoi să treacă la fapte. Însă nimic nu mai poate zgudui opinia publică, amorțită de circul mediatic al unor alegeri din Franța anului 2027, în care oameni politici și foști moderatori de televiziune își dispută întâietatea. Când tatăl lui are un grav atac cerebral, Paul se vede nevoit să se desprindă de rutina anesteziantă a profesiei și căsniciei, întorcându-se înspre el. Profund marcat de complexitatea relațiilor de cuplu ale surorii, fratelui și tatălui său, începe să își pună sub semnul întrebării existența, regretând că nu a întrevăzut mai devreme posibilitatea unui refugiu, unicul, de altfel, în fața agoniei vieții și a morții – iubirea. O revelație prea târzie, în urma diagnosticului nemilos primit după o vizită la stomatolog? Nu, este răspunsul surprinzător al unui autor care ne-a obișnuit cu dezabuzarea și cinismul: fiecare clipă trăită cu adevărat înaintea deznodământului răscumpără totul și oferă șansa contemplării senine a sfârșitului, fie el extincție biologică sau dizoluție a umanității.

„Sub acest titlu destul de sumbru se ascunde un roman emoționant. [...] Luându-i prin surprindere pe toți cei care așteptau un roman politic, Michel Houellebecq semnează un act de credință în puterea dragostei și a literaturii."

Elle

„Un roman spectaculos despre dorință, iubire și moarte."

Madame Figaro

Raftul
Denisei

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Michel Houellebecq

ANIHILARE

Traducere din franceză și note de
DANIEL NICOLESCU

HUMANITAS
fiction

Redactor: Raluca Popescu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cristina Jelescu
DTP: Iuliana Constantinescu, Veronica Dinu

Tipărit la Master Print Super Offset

MICHEL HOUELLEBECQ
ANÉANTIR
Copyright © Michel Houellebecq and Flammarion, Paris, 2022
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2022, pentru prezenta versiune
în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
HOUELLEBECQ, MICHEL
Anihilare / Michel Houellebecq;
trad. din franceză şi note de Daniel Nicolescu. –
Bucureşti: Humanitas Fiction, 2022
ISBN 978-606-097-090-3
I. Nicolescu, Daniel (trad.; note)
821.133.1

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021 / 408 83 50, fax 021 / 408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723 684 194

unu

1

În anumite zile de luni de la sfârșitul lui noiembrie sau de la începutul lui decembrie, mai ales când ești celibatar, ai senzația că te afli pe culoarul morții. Vacanța de vară a fost de mult dată uitării, Anul Nou e încă departe; vecinătatea neantului e neobișnuită.

Luni, 23 noiembrie, Bastien Doutremont a hotărât să se ducă la serviciu cu metroul. După ce a coborât în stația Porte de Clichy, s-a trezit în fața acelei inscripții despre care îi vorbiseră mai mulți dintre colegii săi în zilele precedente. Era puțin trecut de ora zece dimineața; peronul era pustiu.

Încă din adolescență, era interesat de graffitiurile din metroul parizian. Le fotografia adesea, cu iPhone-ul său învechit – ajunseseră deja la generația 23, el se oprise la a 11-a. Își clasifica fotografiile pe stații și pe trasee, le alocase numeroase foldere pe calculator. Era un hobby, dacă doriți, dar el prefera să spună, în principiu mai blând, dar de fapt mai brutal, că e doar un mod de a face să mai treacă timpul. Unul dintre graffitiurile sale preferate era, de altfel, acea inscripție, cu litere înclinate și vizibile, pe care o descoperise la mijlocul unui culoar alb al stației Place d'Italie, și care proclama energic: „Timpul nu va trece!"

Afișele proiectului „Poésie RATP"[1], cu toată etalarea lor de aiureli minore care inundaseră o vreme ansamblul stațiilor

1. Concurs de poezie inițiat de RATP (liniile de transport pariziene). Cei zece laureați din fiecare an au șansa să-și vadă afișate creațiile

pariziene, infiltrându-se în anumite garnituri de tren, treziseră în rândul călătorilor numeroase reacții smintite, multiple de furie. Așa încât putuse să pescuiască, în stația Victor Hugo: „Pretind titlul onorific de rege al Israelului. Nu am altă cale." În stația Voltaire, graffitiul era mai brutal și mai anxios: „Mesaj definitiv către toți telepații, către toți cei cu numele Stéphane, care au vrut să-mi întoarcă viața pe dos: ei bine, NU!"

Inscripția din stația Porte de Clichy nu era, la drept vorbind, un adevărat graffiti: cu litere groase enorme, de doi metri înălțime, scrise cu vopsea neagră, se întindea cât era peronul de lung în direcția Gabriel Péri-Asnière-Gennevilliers. Chiar ducându-se pe peronul opus, îi fusese imposibil s-o cuprindă în cadru, dar putuse să descopere textul complet: „Supraviețuirea monopolurilor / În inima metropolei." Nimic prea neliniștitor și nici foarte explicit aici; cu toate astea, era genul de poveste care putea trezi interesul DGSI[1], precum toate mesajele misterioase, vag amenințătoare, care invadau spațiul public de câțiva ani incoace, care nu putea fi atribuite nici unui grupuscul politic limpede catalogat și a căror prezență pe Internet, pe care era acum însărcinat să o elucideze, constituia exemplul cel mai spectaculos și mai alarmant.

A găsit pe birou raportul laboratorului de lexicologie, sosit la prima oră a dimineții. Examenul de laborator al mesajelor autentificate îngăduise izolarea a cincizeci și trei de litere – caractere alfabetice, nu ideograme; spațiile dintre semne permiseseră împărțirea literelor în cuvinte. S-au străduit apoi să stabilească o bijecție cu un alfabet existent, încercând prima oară cu cel din limba franceză. În mod neașteptat, părea să corespundă: dacă se

în toată rețeaua Île-de-France Mobilités, aflată în exploatarea RATP, care vor fi astfel citite de milioane de călători.

1. Direcția Generală a Securității Interne, singurul serviciu francez de informații aflat în subordinea Ministerului de Interne.

adăugau celor douăzeci și șase de litere de bază caracterele cu accent, cu cratimă sau cu sedilă, se obțineau patruzeci și două de semne. Pe de altă parte, tradițional, erau inventariate unsprezece semne de punctuație, ceea ce ducea la un total de cincizeci și trei de semne. Se aflau așadar în fața unei probleme de decriptare clasică, care consta în stabilirea unei corespondențe biunivoce între caracterele acestor mesaje și cele ale alfabetului francez în sens larg. Din păcate, după două săptămâni de strădanii, se treziseră în fața unui impas total: n-a putut fi stabilită nici o corespondență, prin nici unul din sistemele de criptare cunoscute. Era prima oară când se întâmpla așa ceva de la înființarea laboratorului. Difuzarea pe Internet a unor mesaje pe care nimeni nu va izbuti să le citească era, desigur, un demers absurd, deci existau, obligatoriu, niște destinatari: dar care anume?

S-a ridicat, și-a făcut un espresso și s-a dus până la fereastră, cu ceașca în mână. O lumină orbitoare se răsfrângea pe zidurile judecătoriei. Nu găsise nicicând vreun merit estetic deosebit în această juxtapunere dezorganizată de sticlă și oțel, care domina un peisaj murdar și posac. Oricum, scopul urmărit de cei care o concepuseră nu era frumusețea și nici măcar ideea de agrement, ci mai degrabă etalarea unei anume iscusințe tehnice – de parcă, înainte de toate, ar fi dorit să le ia ochii unor eventuali extratereștri. Bastien nu cunoscuse clădirile istorice de la numărul 36 de pe Quai des Orfèvres și, ca atare, nu nutrea nici o nostalgie, spre deosebire colegii săi mai vârstnici; n-aveai cum să nu recunoști însă că acest cartier din „noul Clichy" se îndrepta pur și simplu, zi după zi, spre un dezastru urban; centrul comercial, cafenelele, restaurantele prevăzute în planul de amenajare inițial nu izbutiseră să capete viață, așa încât, în noile clădiri, devenise aproape imposibil să te relaxezi pe timpul zilei în afara biroului; în schimb, nu era deloc greu să găsești loc de parcare.

Cincizeci de metri mai jos, un Aston Martin DB11 a pătruns în parcarea vizitatorilor; prin urmare, Fred sosise. Această fidelitate față de farmecul desuet al motorului cu explozie era

o ciudățenie pentru un *geek* ca Fred, care în mod logic ar fi trebuit să-și cumpere o Tesla – rămânea uneori minute în șir, legănându-se în murmurul motorului său cu 12 cilindri. Până la urmă a ieșit, trântind portiera după el. Ținând seamă de procedurile de securitate, avea să ajungă acolo în zece minute. Spera că Fred are noutăți; ba, la drept vorbind, era chiar ultima sa speranță că va fi în stare să anunțe un progres oarecare la următoarea reuniune.

Când, cu șapte ani înainte, fuseseră angajați sub contract de către DGSI – cu un salariu mai mult decât confortabil pentru niște tineri lipsiți, cum erau ei, de vreo diplomă sau de cea mai mică experiență profesională –, interviul de angajare se mărginise la o demonstrație a capacității lor de a sparge diferite site-uri de Internet. În fața celor cinsprezece agenți de la BEFTI[1] și de la alte servicii tehnice ale Ministerului de Interne, strânși laolaltă cu această ocazie, explicaseră cum, odată intrați în RNIPP[2], puteau, cu un simplu clic, să activeze sau să dezactiveze un card de sănătate Vitale; cum procedau ca să pătrundă pe site-ul guvernamental de impozite și cum, ajunși acolo, modificau foarte ușor suma veniturilor declarate. Ba chiar le arătaseră – procedura era mai complicată, codurile fiind schimbate periodic – cum reușeau, odată intrați în sistemul FNAEG, fișierul național automatizat al amprentelor genetice, să modifice sau să distrugă un profil ADN, fie și în cazul unui individ deja condamnat. Singurul lucru pe care au considerat că era preferabil să-l treacă sub tăcere a fost incursiunea lor pe site-ul centralei nucleare din Chooz. Timp de patruzeci și opt de ore puseseră mâna pe sistem și ar fi putut declanșa o procedură de închidere urgentă a reactorului – lipsind astfel de electricitate mai multe departamente din Franța.

1. Brigada de Anchetare a Fraudelor legate de Tehnologiile Informatice, serviciu al Direcției Regionale a Poliției Judiciare din Paris.

2. Registrul național de identificare a persoanelor fizice. Este un instrument de verificare a stării civile a persoanelor născute în Franța.

N-ar fi putut în schimb iniția vreun incident nuclear major – fiindcă, pentru a pătrunde în miezul reactorului, era nevoie de o cheie de criptare de 4096 de biți, pe care nu o spărseseră încă. Fred avea o nouă unealtă de *software cracking*, pe care încercase s-o folosească; hotărâseră însă de comun acord în ziua aceea că merseseră poate prea departe; se retrăseseră, ștergând toate urmele efracției și nu mai vorbiseră niciodată despre asta, nici măcar între ei. În noaptea aceea, Bastien avusese un coșmar în care era urmărit de niște năluci monstruoase, compuse din aglomerări de nou-născuți în descompunere; la sfârșitul visului, i s-a arătat miezul reactorului. Au lăsat să treacă niște zile până să se revadă, nici măcar n-au vorbit la telefon, și, fără doar și poate, acesta a fost momentul când s-au gândit pentru prima oară să se pună în slujba statului. Pentru ei, ai căror eroi de tinerețe fuseseră Julian Assange și Edward Snowden, colaborarea cu autoritățile nu era un lucru tocmai firesc, dar contextul de la mijlocul perioadei 2010–2020 era ieșit din comun: populația franceză, ca urmare a diferitelor atentate islamiste ucigașe, începuse să sprijine armata și poliția, ba chiar să nutrească o oarecare afecțiune față de ele.

Cu toate astea, la capătul primului an de colaborare, Fred nu-și reînnoise contractul cu DGSI; plecase să înființeze *Distorted Visions*, o firmă specializată în efecte digitale speciale și în imagini de sinteză. Spre deosebire de el, Fred nu fusese niciodată un hacker cu adevărat; nu simțise niciodată plăcerea aceea, oarecum asemănătoare cu cea dată de slalomul special, pe care o trăia atunci când ocolea un șir de *firewalls*, nici acea beatitudine megalomană care-l năpădea atunci când lansa un atac brutal, mobilizând mii de calculatoare zombie, ca să decripteze un cod deosebit de încâlcit. Fred, ca și maestrul său Julian Assange, era în primul rând un programator înnăscut, capabil să stăpânească în doar câteva zile limbajele cele mai sofisticate care apăreau necontenit pe piață – și își folosise această înzestrare ca să scrie algoritmi complet inovatori pentru generarea de forme și de texturi. Se vorbește adesea despre excelența franceză în domeniul

spațial sau al aeronauticii, dar lumea se gândește mai rar la efectele digitale speciale. Firma lui Fred avea în mod constant printre clienți pe cei mai mari producători de *blockbusters* de la Hollywood; la cinci ani după înființare, ajunsese pe locul trei în lume.

Când a intrat în birou, înainte să se prăvălească pe canapea, Doutremont a priceput repede că veștile aveau să fie proaste.

— Să știi, Bastien, că nu am vești prea vesele, i-a confirmat Fred numaidecât. Bun, o să-ți vorbesc despre primul mesaj. Știu, nu e cel care te interesează; cu toate astea, video-ul e ciudat.

Prima fereastră *pop-up* apărută a trecut neobservată de către cei de la DGSI; parazitase cu precădere niște site-uri de achiziții de bilete de avion și de rezervări hoteliere on-line. Asemenea celor două care i-au urmat, era constituită dintr-o juxtapunere de pentagoane, de cercuri și de rânduri de text într-un alfabet indescifrabil. Atunci când dădeai clic oriunde înăuntrul ferestrei, pornea secvența. Imaginea era luată de pe vreo înălțime sau dintr-un aerostat aflat în zbor staționar: un plan fix de vreo zece minute. O imensă întindere de bălării înalte care se întindea până în zare, cerul era de o limpezime desăvârșită – peisajul evoca niște state din Vestul american. Sub bătaia vântului se formau niște linii drepte pe suprafața ierboasă, care apoi se intersectau, desenând triunghiuri și poligoane. Totul se liniștea, suprafața încremenea cât vedeai cu ochii: apoi vântul se pornea din nou, poligoanele se așezau la loc, cadrilând domol câmpul, până la nesfârșit. Era frumos, dar nu trezea nici o neliniște specială; șuierul vântului nu fusese înregistrat, geometria ansamblului se dezvolta într-o tăcere totală.

— În ultima vreme, am realizat multe scene de furtună pe mare pentru filme de război. O întindere de iarbă atât de vastă se modelează cam ca o suprafață de apă de talie similară – nu un ocean, ci mai degrabă un lac mare. Și ce pot să-ți spun cu siguranță este că figurile geometrice care se formează în acest film sunt imposibile. Ar trebui să presupunem că vântul suflă din trei direcții diferite în același timp –, și, uneori, chiar din

patru. Prin urmare, n-am nici o îndoială: e o imagine de sinteză. Dar ceea ce-mi creează o reală problemă e faptul că, oricât măreşti imaginea, firele de iarbă de sinteză continuă să semene cu nişte fire de iarbă adevărate; iar asta, în mod normal, nu se poate face. În natură, nu există două fire de iarbă identice; toate au neregularităţi, mici cusururi, o amprentă genetică specifică. Am mărit vreo mie, selectându-le aleatoriu din imagine: toate sunt diferite. Pun pariu că milioanele de fire de iarbă din film sunt toate diferite: e halucinant, e o muncă nebunească; am putea, cine ştie, să-i dăm de capăt la Distorted, dar o secvenţă atât de lungă ne-ar lua luni întregi de muncă.

2

În cel de-al doilea film, Bruno Juge, ministrul economiei și al finanțelor – care, de la începutul mandatului de cinci ani, era și ministru al bugetului – stătea în picioare, cu mâinile legate la spate, în mijlocul unei grădini nu foarte mari, care se afla probabil în spatele unui pavilion. Peisajul din jur, vălurit, evoca „Elveția normandă"[1] și era cu siguranță verde primăvara, dar în acel anotimp copacii erau golași, ne aflam probabil la sfârșit de toamnă sau la început de iarnă. Ministrul era îmbrăcat cu niște pantaloni de stofă de culoare închisă și cu o cămășuță albă cu mâneci scurte, fără cravată, prea subțire pentru vremea de-afară – avea pielea de găină.

În secvența următoare, apărea îmbrăcat într-o tunică lungă și neagră, cu o scufie conică deasupra, neagră și ea, care-l făcea să semene cu penitenții de la Sevilla în Săptămâna Mare; acest tip de acoperământ de cap fusese deopotrivă purtat, în semn de umilință publică, de către condamnații la moarte din vremea Inchiziției. Doi bărbați îmbrăcați la fel, dar având scufiile găurite în dreptul ochilor, îl țineau de subsuori ca să-l care după ei.

Ajunși în fundul grădinii, îi scoteau ministrului cagula, cu un gest brutal, iar acesta clipea de mai multe ori, ca să-și reobișnuiască ochii cu lumina. Se aflau la poalele unei movile

1. Spațiu geografic din Normandia, repartizat pe cinci teritorii și două departamente (Calvados și Orne), care își datorează numele unor mari zone împădurite și reliefului modelat de numeroase râuri, cu peisaje surprinzătoare, amintind de cele din Elveția.

acoperite cu iarbă, în vârful căreia trona o ghilotină. Chipul lui Bruno Juge, la vederea instrumentului, nu lăsa să se întrevadă spaimă, ci doar o uşoară uimire.

În timp ce unul dintre bărbaţi îl punea pe ministru în genunchi, îi potrivea capul în lunetă, apoi acţiona mecanismul de închidere, cel de-al doilea instala cuţitul ghilotinei în berbec, piesa grea de fontă menită să stabilizeze căderea lamei. Cu ajutorul unei frânghii trecute printr-un scripete, trăgeau împreună dispozitivul alcătuit din berbec şi din cuţit până sus la capitel. Bruno Juge părea să fie cuprins treptat de o profundă tristeţe, însă o tristeţe de ordin general, mai degrabă.

După câteva clipe în care ministrul putea fi văzut închizând brusc ochii, apoi deschizându-i la loc, unul dintre bărbaţi apăsa declanşatorul. Lama cobora în două sau trei secunde, capul era retezat dintr-odată, un şuvoi de sânge ţâşnea în cuvă în timp ce ţeasta se rostogolea de-a lungul pantei pline de bălării şi se oprea chiar în faţa camerei de filmat, la câţiva centimetri de obiectiv. Ochii ministrului, larg deschişi, exprimau acum o uriaşă uimire.

Fereastra *pop-up* şi video-ul asociat invadaseră diverse site-uri de informaţii administrative precum www.impots.gouv.fr[1] sau www.servicepublic.fr [2]. Mai întâi, Bruno Juge îi vorbise despre asta colegului său de la Interne, care alertase DGSI. Apoi fusese informat prim-ministrul, şi povestea a ajuns în cele din urmă la preşedinte. Nu a fost făcută nici o declaraţie oficială către presă. Până acum, toate tentativele de eliminare a acelui video fuseseră zadarnice – fereastra apărea din nou, fiind postată de la o adresă IP diferită, după câteva ceasuri, uneori după câteva minute.

---

1. Site al Ministerului Economiei şi Finanţelor din Franţa, care oferă acces la ansamblul serviciilor on-line oficiale ale Direcţiei Generale a Finanţelor Publice (DGFiP).

2. Site-ul oficial al administraţiei franceze, platformă unică de informaţii administrative şi de acces la servicii on-line.

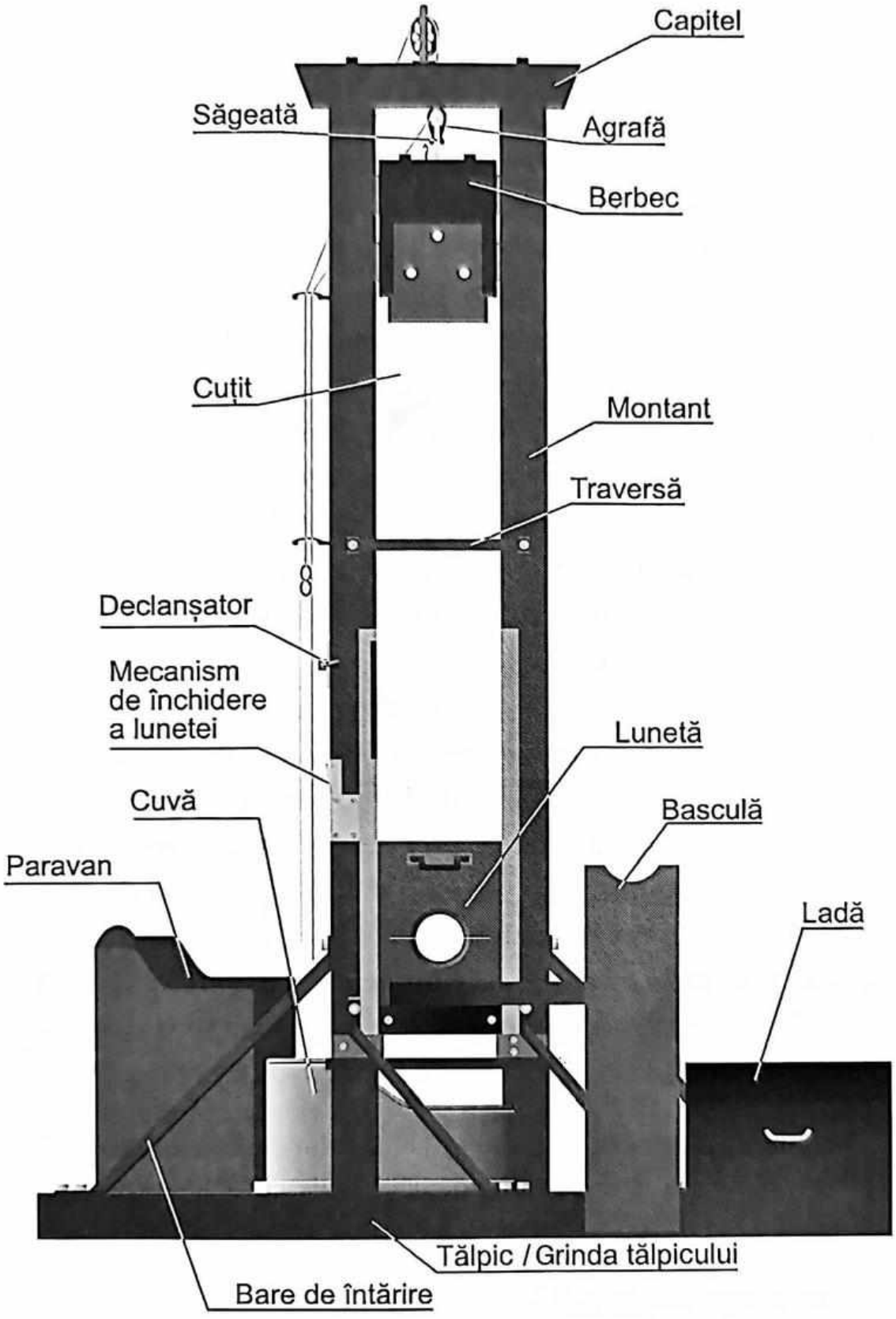
Capitel
Săgeată
Agrafă
Berbec
Cuțit
Montant
Traversă
Declanșator
Mecanism
de închidere
a lunetei
Lunetă
Cuvă
Basculă
Paravan
Ladă
Tălpic / Grinda tălpicului
Bare de întărire

— Pot să-ți spun, a continuat Fred, că ne-am uitat la acel video ore în șir, am mărit imaginile la maximum, mai ales planul cu trunchiul decapitat, când țâșnește sângele din carotidă. În mod normal, dacă mărești îndeajuns, începi să vezi apărând diverse regularități geometrice, microfiguri artificiale, de cele mai multe ori poți chiar să ghicești ecuația utilizată de individ. Aici, nici vorbă de-așa ceva: poți să mărești cât vrei, rămâne haotic, neregulat, exact ca o tăietură adevărată. M-a nedumerit atât de tare, încât i-am povestit chestia lui Bustamante, patronul de la Digital Commando.

— Concurenții voștri, nu?

— Da, suntem concurenți, dacă vrei, dar ne înțelegem bine, ni s-a-ntâmplat să lucrăm împreună la niște filme. Nu excelăm chiar în aceleași domenii: suntem mai buni decât ei când e vorba de arhitecturi imaginare, de generarea unor mulțimi virtuale de oameni etc. În privința a tot ce ține de efecte speciale sângeroase, monștri organici, mutilări, decapitări, ei sunt cei mai tari. Iar Bustamante a fost la fel de uluit ca mine: nu înțelegea absolut deloc cum izbutiseră să facă așa ceva. Dacă ar fi trebuit să depunem mărturie în fața unui tribunal și, desigur, dacă n-ar fi fost vorba despre un ministru, ci despre un ins oarecare, cred că am fi jurat că am văzut o decapitare adevărată.

A urmat o tăcere evidentă. Bastien și-a îndreptat privirea spre fereastră, a lăsat-o să rătăcească din nou pe enormele paralelipipede de sticlă și oțel. Hotărât lucru, clădirea era impresionantă, ba chiar înspăimântătoare când era senin afară; probabil însă că era necesar ca o judecătorie să inspire groază populației.

— Bun, ai văzut ca și mine cel de-al treilea video, a continuat Fred. E un plan lung cu camera în mișcare, prin niște tuneluri feroviare. Cam dezolant, cu atâtea tonuri de galben. Banda sonoră e *industrial metal* clasic. Desigur, e o imagine de sinteză, nu există cale ferată lată de zece metri, nici locomotive înalte de cincizeci. E bine realizată, ba chiar foarte bine, dar, mă rog, te păcălește mai puțin decât celelalte secvențe video,

putea fi făcută la Distorted cam în două săptămâni de muncă, aş zice.

Bastien şi-a mutat privirea spre el.

— La al treilea mesaj, îngrijorător nu e conţinutul, ci difuzarea. De data asta nu au atacat un site administrativ, ci au ţintit Google şi Facebook; adică pe nişte băieţi care, în principiu, ştiu să se apere. Iar ce mi se pare uluitor sunt violenţa şi rapiditatea atacului. După părerea mea, *botnet*-ul[1] lor controlează cel puţin o sută de maşinării zombie.

Fred tresări; i se părea imposibil, n-avea nici o legătură cu ordinele de mărime pe care le cunoştea.

— Ştiu, a continuat Bastien, dar lucrurile s-au schimbat şi, într-un sens, au devenit mai la îndemână pentru piraţi. Oamenii continuă să-şi cumpere calculator din obişnuinţă, dar nu mai intră în reţea decât pe smartphone şi, între timp, lasă calculatorul deschis. În momentul de faţă, există în lume sute de milioane, poate chiar miliarde de maşinării în stare de somnolenţă, care nu aşteaptă decât să fie controlate de un *bot*.

— Îmi pare rău că nu te pot ajuta, Bastien.

— M-ai ajutat. La ora 19.00 am întâlnire cu Paul Raison, tipul de la Ministerul Economiei. Lucrează la cabinetul ministrului, e omul cu care ţin legătura în acest dosar; acum ştiu ce o să-i spun. Unu: avem de-a face cu un atac provocat de nişte necunoscuţi. Doi: indivizii pot realiza efecte speciale digitale care sunt considerate imposibile de către cei mai buni specialişti din domeniu. Trei: puterea de calcul pe care o pot mobiliza depăşeşte tot ce ştiam până în acest moment. Patru: mobilurile lor sunt necunoscute.

S-a lăsat din nou tăcerea.

— Cum e Raison ăsta? a întrebat în cele din urmă Fred.

---

1. Sistem de dispozitive interconectate prin Internet (cuvântul este o combinaţie între „robot" şi „reţea"), utilizat pentru atacuri DdoS, furt de date sau distribuire de spam.

— E un tip în regulă. Serios, deloc amuzant, ba chiar auster, dar rezonabil. Întâmplător, cei de la DGSI îl cunosc – mă rog, își amintesc de taică-său, Édouard Raison. Omul și-a desfășurat întreaga carieră în sistem, a început la fostele Informații Generale, cu aproape patruzeci de ani în urmă. Era foarte respectat; a avut afaceri serioase pe mână, afaceri la cel mai înalt nivel, care vizau direct securitatea statului. Pe scurt, fiul lui e oarecum de-al casei. Chiar dacă e absolvent de ENA[1], inspector financiar, mă rog, traseul obișnuit, cunoaște natura specială a muncii noastre și nu ne este ostil din start.

1. École Nationale d'Adminstration (Școala Națională de Administrație).

3

Cerul e noros, cenușiu, compact. Lumina nu pare să vină de sus, ci din pătura de zăpadă care acoperă pământul, și slăbește implacabil, fiindcă, probabil, se lasă seara. Se cristalizează plăci de chiciură, ramurile copacilor trosnesc. Fulgii de zăpadă zburătăcesc printre oamenii care se intersectează fără să se vadă unii pe alții, chipurile li se înăspresc și se umplu de riduri, în ochi le dansează mici puncte zănatice de lumină. Unii se întorc acasă, dar, înainte să ajungă, înțeleg că cei dragi lor vor muri sau, probabil, sunt deja morți. Paul își dă seama că planeta e pe cale să moară de frig; la început nu e decât o ipoteză, dar, treptat, se transfomă în certitudine. Guvernul nu mai există, și-a luat tălpășița sau s-a evaporat de la sine, greu de spus. Paul se află apoi într-un tren, s-a hotărât să treacă prin Polonia, dar moartea se instalează în compartimente, cu toate că pereții lor sunt căptușiți cu blănuri groase. Și-atunci își dă seama că trenul nu are mecanic, că lunecă iute printr-un șes pustiu. Temperatura continuă să scadă: -40°, -50°, -60°...

Paul s-a trezit din somn din pricina frigului: era trecut cu douăzeci și șapte de minute de miezul nopții. În birourile ministerului, încălzirea era tăiată seară de seară la ora douăzeci și unu, o oră deja târzie, fiindcă în majoritatea instituțiilor administrative lumea pleca de la muncă mult mai devreme. Adormise pe canapeaua din birou la scurtă vreme după plecarea tipului de la DGSI. Acesta păruse îngrijorat, personal îngrijorat

de situația lui – de parcă Paul avea să se plângă la șefii lui, cerându-le să fie îndepărtat din anchetă, sau ceva de genul ăsta: dar nici nu-i trecea prin gând așa ceva. Oricum, odată cu cel de-al treilea video, povestea făcuse înconjurul lumii. Acum, direct vizat era Google: cea dintâi companie a planetei și care lucra mână în mână cu NSA[1]. DGSI avea probabil să fie pusă la curent cu primele rezultate, din curtoazie și pentru că afacerea, în mod inexplicabil, pornise de la un ministru francez; americanii dispuneau însă de mijloace de investigație incomparabile cu cele ale omologilor lor francezi și aveau foarte repede să instituie un control total asupra dosarului. Sancționarea acelui individ de la DGSI n-ar fi fost doar nedreaptă, ci și stupidă: nu ne mai aflam pe vremea tatălui său, când pericolele rămâneau locale; în zilele noastre, căpătau aproape imediat o dimensiune mondială.

Deocamdată, lui Paul îi era foame. Avea să se ducă acasă, era singurul lucru care-i rămânea de făcut, și-a spus el înainte să își aducă aminte că n-avea nimic de mâncare în apartament, că rafturile frigiderului care-i erau alocate vor fi dezolant de goale și că însuși cuvântul „acasă" exprima un optimism deșănțat.

Fără doar și poate, împărțirea frigiderului simboliza cel mai bine destrămarea cuplului lor. Atunci când Paul, tânăr funcționar la direcția Buget, o întâlnise pe Prudence, tânără funcționară la direcția Trezorerie, se petrecuse indiscutabil ceva încă din primele minute; poate nu chiar din primele secunde, expresia *a cădea cu tronc* ar fi fost exagerată, dar nu fusese nevoie decât de câteva minute, cu siguranță mai puțin de cinci, cam cât durează în realitate un cântec. Tatăl lui Prudence fusese în tinerețe fan al lui John Lennon, de aici venea prenumele, ea avea să-i mărturisească asta câteva săptămâni mai târziu. *Dear Prudence* nu era, cu siguranță, cea mai izbutită melodie interpretată de

1. National Security Agency. Organism guvernamental american de informații electronice care verifică siguranța sistemelor de comunicare și de interpretare a datelor.

Beatles, şi, în general, Paul nu considera că *White Album* ar reprezenta o culme a carierei lor, oricum nu reuşise niciodată să-i spună lui Prudence pe nume, în clipele de mare tandreţe îi zicea „draga mea" sau, uneori, „iubita mea".

Prudence nu bucătărise niciodată, în nici un moment al vieţii lor comune, nu i se părea potrivit cu statutul ei. Era, ca şi Paul, absolventă ENA, inspector financiar, ca şi el, şi, într-adevăr, o inspectoare financiară la cratiţă ar fi fost ceva deplasat. Fuseseră, încă de la început, perfect de acord în privinţa taxării plus-valorilor şi erau amândoi atât de puţin capabili să zâmbească amabil, să poarte cu uşurinţă conversaţii pe subiecte variate, într-un cuvânt să seducă, încât ceea ce favorizase concretizarea idilei lor fusese tocmai acel acord născut în decursul interminabilelor şedinţe organizate de Direcţia de legislaţie fiscală, noaptea târziu, cel mai adesea în sala B87. În pat s-au potrivit numaidecât, însă fără momente de extaz, dar majoritatea cuplurilor nu tânjesc la aşa ceva, menţinerea unei oarecare activităţi sexuale într-un cuplu deja sudat e în sine un adevărat succes, reprezintă mai degrabă excepţia decât regula, majoritatea persoanelor informate (jurnaliştii de la revistele de referinţă pentru femei, autorii de romane realiste) pot depune mărturie, iar asta n-avea legătură decât cu persoanele relativ vârstnice, aşa cum erau Paul şi Prudence, care se apropiau bine de cincizeci de ani, pentru cei mai tineri dintre contemporanii lor fie şi numai ideea unei relaţii sexuale între doi indivizi autonomi, chiar dacă ar fi trebuit să dureze doar câteva minute, nu părea decât o fantasmă revolută şi, ca să fim cinstiţi, regretabilă.

În schimb, dezacordul alimentar dintre Prudence şi Paul s-a manifestat rapid. Cu toate astea, în decursul primilor ani, Prudence, însufleţită de iubire ori de vreun sentiment analog, îi asigurase concubinului ei o alimentaţie conformă gusturilor lui, care totuşi, în ochii ei, păreau marcate de un conservatorism obositor. Chiar dacă nu gătea, făcea singură cumpărăturile şi era mândră nevoie mare când îi găsea lui Paul cele mai bune fripturi, cele mai bune brânzeturi, cele mai bune mezeluri. Pe

rafturile frigiderului lor comun aceste produse sățioase se amestecau pe-atunci, într-o dezordine pătimașă, cu fructele, cerealele și leguminoasele bio care constituiau regimul ei obișnuit.

Virajul spre nutriția vegană, apărut la Prudence încă din 2015, chiar în momentul când cuvântul intrase în dicționarul *Petit Robert*, avea să declanșeze un război alimentar total, căruia nu reușiseră să-i tămăduiască sechelele nici unsprezece ani mai târziu și căruia cuplul lor avea acum puține șanse să-i supraviețuiască.

Prima ofensivă a lui Prudence a fost brutală, deplină, decisivă. Întors de la Marrakech, unde participase împreună cu ministrul din epoca respectivă la un congres al Uniunii Africane, Paul avusese surpriza să-și vadă frigiderul cotropit, pe lângă fructele și legumele obișnuite, de o mulțime de alimente ciudate, îngemănare de alge, de germeni de soia și de numeroase preparate sub marca Biozone, care învălmășeau tofu, bulgur, quinoa, grâu spelta și tăiței japonezi. Nimic nu i se părea cât de cât comestibil, așa că a înștiințat-o destul de răutăcios: „Numai haleală de rahat", astea au fost exact cuvintele lui. A urmat o târguială scurtă, dar aprinsă, la sfârșitul căreia Paul a primit un raft din frigider ca să-și depoziteze „haleala de mârlan" – ca să folosim cuvintele lui Prudence –, haleală pe care trebuia de-atunci înainte să și-o cumpere singur, cu bănuții personali (își păstraseră conturi bancare separate, detaliul nu e lipsit de importanță).

În primele săptămâni, Paul a încercat de câteva ori să se ia la harță, dar a fost respins cu hotărâre. Orice felie de brânză Saint-Nectaire sau de terină în foietaj pe care o așeza lângă tofu sau quinoa era după câteva ceasuri întoarsă în raftul său de origine, atunci când nu era pur și simplu zvârlită la gunoi.

Aparent, după vreo zece ani, totul se domolise. Pe plan alimentar, Paul se mulțumea cu răftulețul lui, pe care-l umplea iute, după ce renunțase treptat să-i mai frecventeze pe artizanii gastronomiei și acceptase formula, sintetică pe plan nutrițional și beneficiind de o distribuție fiabilă, a preparatelor pentru

cuptorul cu microunde. „Trebuie să mănânc ceva", își tot spunea el cu înțelepciune în fața unui *tajine* de pui de la Monoprix Gourmet, mărturisind astfel un soi de epicureism morocănos. Pasărea provenea „din diferite țări ale Uniunii Europene", putea fi și mai rău, își mai spunea el, puii din Brazilia, nici să n-aud. Din ce în ce mai des vedea noaptea tot felul de mici arătări care se foiau cu viteză, aveau pielea întunecată și puzderie de brațe.

Încă de la începutul crizei, stăteau în camere separate. E greu să te culci singur după ce te-ai dezobișnuit, ți-e frig și teamă; depășiseră însă de mult această etapă neplăcută; ajunseseră la un soi de disperare standardizată.

Declinul cuplului lor începuse după ce au cumpărat împreună, îndatorându-se amândoi pe douăzeci de ani, apartamentul din rue Lheureux, de la marginea parcului Bercy – un duplex splendid cu două camere și un spațiu comun minunat, ale cărui ferestre ample dădeau spre parc. Coincidența nu era întâmplătoare, o îmbunătățire a condițiilor de viață atrage adesea o deteriorare a motivelor pentru care trăiești și, în special, a acelora pentru care trăiești împreună cu cineva. Cartierul era „mai mult decât genial", socotise Indy, tâmpita de cumnată-sa, atunci când îi vizitase, în primăvara anului 2017, însoțită de amărâtul de frate-său. Din fericire, această vizită fusese singura, ispita de a o strânge de gât pe Indy fusese prea puternică, nu era convins că ar mai fi putut să i se împotrivească încă o dată.

Cartierul era genial, așa e, nimic neadevărat în asta. Camera lor, din vremea când aveau o singură cameră, dădea spre Musée des Arts Forains, de pe avenue des Terroirs de France. La vreo cincizeci de metri distanță, strada Cour de Saint-Émilion, străbătând dintr-o parte în alta cadrilaterul urban cunoscut sub numele „Bercy Village", era, fie iarnă, fie vară, acoperită cu un nor de baloane multicolore, de-a lungul unei înșiruiri de restaurante regionale și bistrouri alternative. Duhul copilăriei se putea oricând reinventa aici. Parcul în sine vădea aceeași voință

de harababură ludică: doriseră să ofere legumelor spațiul cuvenit, iar un pavilion administrat de municipalitatea pariziană le propunea locuitorilor din cartier ateliere de grădinărit („Să grădinărești la Paris e permis!", potrivit sloganului care-i împodobea fațada.)

Locul se afla – iar argumentul rămânea în picioare, palpabil și solid – la un sfert de oră de minister, mergând pe jos. Acum ceasul arăta douăsprezece și patruzeci și două – meditația lui, deși acoperea cea mai mare parte a maturității sale, nu durase decât un sfert de oră. Dacă pleca chiar în clipa aceea, putea ajunge la ora unu noaptea acasă la el. Mă rog, la domiciliu.

4

Cotind la dreapta imediat după biroul său, ca să ajungă la grupul de ascensoare din nord, Paul a zărit, la capătul culoarului lung și slab luminat care ducea spre apartamentul ministrului, o siluetă care înainta încet, îmbrăcată într-o pijama cenușie de condamnat. După câțiva pași, l-a recunoscut: era însuși ministrul. În urmă cu două luni, ministrul ceruse să beneficieze de apartamentul său de serviciu, care rămăsese practic mereu nelocuit, de când fusese construit ministerul. Prin urmare, hotărâse, chiar dacă nu formulase asta explicit, să părăsească domiciliul conjugal, punând astfel capăt unei căsătorii de douăzeci și cinci de ani. Paul nu cunoștea natura exactă a problemelor pe care Bruno le avea cu soția – chiar dacă și le imagina, prin simplă empatie între bărbați occidentali de vârstă asemănătoare și provenind din medii comparabile, cumva similare cu propriile sale probleme. Se șoptea pe coridoarele ministerului (pentru Paul rămăsese un mister faptul că astfel de lucruri ajungeau să fie șoptite pe coridoare; dar ele, fără îndoială, se șopteau) că la originea situației se afla o chestiune mai abjectă, provocată de infidelitățile conjugale repetate ale soției. Unii martori păreau să fi surprins niște gesturi lipsite de echivoc ale lui Évangéline, nevasta ministrului, în timpul recepțiilor date la minister în anii din urmă. Soția lui Paul, cel puțin, stătea deoparte de astfel de scandaluri. După știința lui, Prudence nu avea o viață sexuală, bucuriile mai austere oferite de yoga și de meditația transcendentală păreau să fie îndestulătoare sau, și

mai probabil, nu erau îndeajuns, dar nimic nu putea fi îndeajuns, iar sexul cu atât mai puțin, Prudence nu era o femeie *făcută pentru sex*, sau cel puțin asta încerca Paul să-și bage în cap, fără să izbutească în realitate, pentru că știa prea bine că, de fapt, Prudence era făcută pentru sex tot atât, dacă nu chiar mai mult, ca majoritatea femeilor, că ființa ei profundă va avea mereu nevoie de sex, iar în cazul ei era vorba despre sex de tip heterosexual, ba chiar, ca să fie mai exact, de nevoia de a fi penetrată de un mădular. Dar gesturile de poziționare socială în interiorul grupului, oricât de ridicole și de vrednice de dispreț ar fi, au rolul lor, iar Prudence fusese, atât în privința sexului, cât și a alimentației vegane, un fel de precursoare; numărul asexualilor era în creștere, o dovedeau toate sondajele, lună de lună procentul asexualilor din rândul populației părea să cunoască un spor nu constant, ci accelerat; ziariștii, cu obișnuita lor înclinație spre aproximare și spre termenii științifici nepotriviți, nu ezitaseră să-l socotească exponențial, deși în realitate nu era așa, ritmul creșterii nu era cel extrem al funcțiilor exponențiale autentice, dar rămânea foarte rapid.

Spre deosebire de Prudence și de majoritatea contemporanilor săi, Évangéline își asumase integral, și poate încă își asuma faptul că este o adevărată *arzoaică*, ceea ce, firește, nu avea cum să-i convină unui bărbat ca Bruno, dornic să aibă, înainte de orice, un cămin cald și confortabil, capabil să-l distragă de la luptele pentru putere, inerente *jocului politic*. În realitate, problemele lor de cuplu aproape că n-aveau nici o legătură cu asta.

— Ah, Paul, erai aici?

Bruno nu părea să se fi trezit de-a binelea; tonul îi era șovăielnic, ușor rătăcit și totuși bucuros.

— Încă mai lucrai?

— Nu chiar. Ba chiar deloc. Ațipisem pe canapea.

— Da, canapelele...

Rostise cuvântul cu deliciu, de parcă ar fi fost vorba despre o invenție miraculoasă, căreia tocmai îi redescoperise existența.

— Eu dormeam prost, a continuat el pe un ton complet schimbat, și m-am gândit din nou la un dosar. Vii să bem ceva în apartament? Nu-i putem lăsa pe chinezi să dețină monopolul asupra metalelor rare, a continuat el aproape imediat, în timp ce Paul pornise deja pe urmele lui. Sunt pe cale să finalizez un acord cu Lynas, societatea australiană – negociază dur australienii ăștia, nici n-ai idee; pentru ytriu, gadoliniu și lantan e suficient; dar rămân o groază de probleme, legate mai ales de samariu și de praseodim; sunt în contact cu Burundi și cu Rusia.

— Cu Burundi ar trebui să meargă, a răspuns Paul cu nepăsare.

Burundi era o țară africană; aici se opreau cunoștințele lui despre Burundi; presupunea totuși că se află aproape de Congo, datorită sintagmei „Congo Burundi", care plutea într-un ungher al memoriei sale, fără să-i poată atribui un conținut semantic stabil.

— În Burundi a venit la conducere o echipă absolut remarcabilă, insistă Bruno, fără să aștepte un răspuns.

— Mi-e cam foame, a spus Paul, de fapt am uitat să mănânc în seara asta, mă rog, seara trecută.

— Da? Cred că mi-a rămas un sandvici, mă rog, un fel de sandvici, voiam să-l mănânc ieri după-amiază. N-o fi foarte bun, dar asta am.

Au pătruns în apartamentul de serviciu, după care Bruno s-a întors spre el.

— Mi-a ieșit din minte, pornisem să caut un dosar la mine în birou. Poți să m-aștepți o clipă?

Biroul său ministerial, cel unde primea responsabili politici, sindicali și patroni de mari întreprinderi, era situat într-o altă aripă, drumul dus-întors i-ar fi luat circa douăzeci de minute. Bruno își amenajase însă un birou într-o cămăruță din locuința sa: o simplă tăblie de PAL melaminat care imita frasinul, pe care își așezase laptopul și câteva dosare, plus o imprimantă. Trăsese perdelele, acoperind astfel vederea spre Sena.

Bucătăria era nouă, strălucitoare și părea că nu fusese niciodată folosită; nici urmă de veselă la chiuvetă, iar uriașul frigider american era gol. Apartamentul care dădea spre Sena era și el nelocuit, patul nu fusese desfăcut. Se pare că Bruno dormea în ceea ce ar fi trebuit să fie o cameră de copil, cu condiția să-ți poți închipui un copil fără pretenții. Era o cămăruță oarbă, cu pereții și mocheta gri, mobilată doar cu un pat de o persoană și o noptieră.

Paul s-a întors spre sufrageria de la intrare, aflată deasupra Senei. Prin ferestrele largi care ocupau trei laturi ale încăperii, priveliștea era splendidă: se vedeau arcadele iluminate ale metroului aerian și circulația de pe Quai d'Austerlitz era încă intensă; apele Senei, colorate într-un galben auriu de iluminația urbană, clipoceau printre stâlpii podului Bercy. Bogăția luminilor care scăldau camera evoca ceva monden și fastuos, un mediu parizian legat de viața de noapte, de eleganță sau chiar de artele plastice. Toate astea lui nu-i evocau nimic, nimic cunoscut – iar lui Bruno, fără îndoială, nici atât. Pe masa pentru opt persoane, acoperită cu o pânză albă, se aflau un sandvici Daunat super-pufos cu emmental și piept de pui, încă ambalat, și o sticlă de Tourtel[1]. Aceasta era deci cina lui Bruno; abnegația cu care slujea statul impunea, orice s-ar zice, respect, s-a gândit Paul. Probabil că mai era vreo braserie deschisă aproape de Gare de Lyon, în general există braserii deschise noaptea târziu, pe lângă marile gări, care propun mâncăruri tradiționale călătorilor singuratici, dar fără să-i convingă vreodată cu adevărat că încă mai au ce căuta într-o lume accesibilă, umană, marcată de bucătăria ca la mama acasă și de preparatele ca pe vremuri. În aceste braserii eroice, ai căror chelneri, martori ai atâtor necazuri, mor în general tineri, stăteau în acea seară ultimele speranțe culinare ale lui Paul.

În momentul când s-a întors Bruno, cu un dosar voluminos în mână, el se afla în salonul alăturat, cufundat în cercetarea

1. Marcă de bere fără alcool.

unei sculpturi cu subiect animalier, așezată pe un pervaz. Jivina, a cărei musculatură era redată cu minuție, întorcea capul în spate. Părea neliniștită, poate că auzise ceva îndărătul ei, poate simțise prezența unui prădător. Era vorba probabil de o capră, de o ciută sau de o căprioară, nu prea se pricepea la animale.

— Ce-i asta? a întrebat.

— O căprioară, cred.

— Da, ai dreptate, probabil că e o căprioară. Și de unde provine?

— Habar n-am, era aici.

Aparent, Bruno remarca pentru prima oară existența acelei sculpturi. În timp ce o lua de la capăt cu lamentația privind metalele rare chinezești sau nechinezești, Paul s-a întrebat dacă se cuvenea să-l pună la curent în problema cu DGSI. Acel video, știa asta, îl afectase profund, la un moment dat se gândise chiar să se retragă din viața politică. În adevărata viață politică, în miezul reactorului cum ar veni, Bruno era un fel de outsider. Numirea lui la Bercy, cu aproape cinci ani înainte, nu stârnise entuziasmul personalului, ca să folosim un eufemism – am putea chiar spune că au fost *huiduieli*, dacă termenul s-ar fi potrivit unor inspectori financiari îmbrăcați în costume negre. Nu era inspector financiar, nu absolvise ENA, era un politehnist pur, din toate punctele de vedere, care-și construise întreaga carieră în industrie. Acolo avusese succese reale, conducând inițial Dassault Aviation, apoi Orano și, în cele din urmă, Arianespace, unde reușise în câțiva ani să suprime pornirile concurențiale ale americanilor și chinezilor, așezând ferm Franța în primul rând, la nivel mondial, al lansatorilor de sateliți. Armamentul, sectorul nuclear, spațiul: tot atâtea domenii de înaltă tehnologie, tot atâtea paliere de progres firesc pentru un politehnist, care îi ofereau în același timp parcursul ideal prin care să răspundă promisiunilor de campanie ale președintelui recent reales. Acesta abandonase, într-adevăr, fantasma *start-up nation*, care îi asigurase primul mandat, dar care, în mod obiectiv, nu izbutise să producă

decât niște locuri de muncă precare și prost plătite, la limita sclavagismului, în cadrul unor multinaționale incontrolabile. Redescoperind farmecul economiei conduse în stil francez, nu ezitase să proclame, cu brațele larg deschise, cu un elan aproape christic (știa în continuare să facă asta, ba chiar mai bine ca niciodată, brațele i se deschideau într-un unghi aparent imposibil, probabil că se antrenase cu un instructor de yoga, altfel era de neînțeles), în timpul imensului miting parizian care îi încheiase campania: „Am venit în această seară cu un mesaj de speranță și îi voi face să amuțească pe profeții dezastrului: pentru Franța, astăzi încep noile *Trei Decenii Glorioase*[1]!"

Bruno Juge era mai potrivit decât oricine altcineva să răspundă acestei provocări industriale. Trecuseră cinci ani, sau pe-aproape, și își îndeplinise contractul cu asupra de măsură. Cel mai impresionant succes al lui, cel despre care se vorbise cel mai mult în presă, dar care, în același timp, și impresionase cel mai mult, fusese spectaculoasa revigorare a grupului PSA[2]. Puternic recapitalizat de stat, care, de fapt, aproape că îi preluase controlul, grupul pornise să recucerească zona vârfului de gamă, grație uneia dintre mărcile sale: Citröen. Nu mai existau, în opinia lui Bruno, decât două piețe de automobile, cea *low cost* și cea de vârf, după cum nu mai existau, dar Bruno se abținea să spună asta, de altfel nici nu intra în câmpul său de competență, decât două clase sociale, bogații și săracii, clasa de mijloc se evaporase, iar automobilul mediu n-avea să întârzie să dispară la rândul lui. Franța își arătase priceperea și combativitatea în domeniul *low cost* – răscumpărarea Dacia de către Renault se

1. *Les Trente Glorieuses.* Sintagmă creată de Jean Fourastié în 1979, pentru a denumi perioada de puternică creștere economică și de nivel de viață înregistrată în majoritatea țărilor dezvoltate ale lumii între 1945 și 1975.

2. PSA Peugeot Citroën este al doilea producător european de autovehicule, după Volkswagen, reunind brandurile Peugeot, Citroën, Opel și Vauxhall.

aflase la baza unei impresionante *success story*, fără îndoială cea mai impresionantă din istoria recentă a construcţiei de automobile. Prevalându-se de reputaţia eleganţei şi a unui *leadership* de durată în industria de lux, Franţa putea să răspundă provocării vârfului de gamă în industria de automobile şi să se poziţioncze ca *challenger* serios al constructorilor germani, îşi spunea Bruno. Vârful absolut de gamă rămânea inaccesibil – era confiscat de constructorii englezi, din motive, la urma urmelor, nu foarte uşor de înţeles, motive care aveau probabil să dispară odată cu extincţia monarhiei britanice; dar vârful de gamă, dominat de constructorii germani, le era la îndemână..

Răspunsese în cele din urmă acestei provocări, cea mai importantă din cariera lui industrială, cea care îl ţinuse treaz, luni la rând, în biroul său din Bercy, în timp ce soţia lui se deda unor improbabile zbenguieli erotice. Cu un an înainte, Citröen fusese la egalitate cu Mercedes pe aproape toate pieţele mondiale. Ba chiar se ridicase, pe foarte strategica piaţă indiană, devansându-şi cei trei rivali germani – Audi însăşi, suprema Audi, fusese expediată pe locul doi, iar jurnalistul economic François Lenglet, deşi puţin obişnuit cu efuziunile emoţionale, izbucnise în plâns anunţând vestea cu prilejul unei emisiuni foarte urmărite a lui David Pujadas pe LCI[1].

Revenind – graţie inventivităţii designerilor săi, aleşi personal de Bruno, care, ieşind cu această ocazie din rolul său pur tehnic, nu ezitase să-şi impună viziunea artistică – la îndrăzneala creatorilor modelelor Traction-avant şi DS, Citroën reuşise şi, în general, Franţa reuşise să redevină naţiunea emblematică a vârfului de gamă, invidiată şi admirată pretutindeni în lume – iar impulsul, împotriva oricărei aşteptări, nu sosise din sectorul modei, ci din acela al automobilului, profund simbolic, rod desăvârşit al fuziunii dintre inteligenţa tehnologică şi frumuseţe.

---

1. La Chaîne Info, canal de televiziune francez axat pe ştiri, aparţinând grupului TF1.

Chiar dacă acest succes fusese în mod limpede cel mai mediatizat, era departe de a fi singurul, iar Franța redevenise cea de-a cincea putere economică mondială, suflându-i în ceafă Germaniei pentru poziția a patra: deficitul ei reprezenta acum mai puțin de 1% din PIB, iar datoria i se reducea încetul cu încetul; totul fără contestări, fără greve, într-un climat de acceptare uimitor: mandatul lui Bruno era un succes total.

Următoarele alegeri prezidențiale aveau să aibă loc în mai puțin de șase luni, iar președintele, care ar fi fost ales fără probleme, nu se putea în nici un caz prezenta încă o dată în competiție: de când cu imprudenta reformă constituțională din 2008, nimeni nu putea exercita mai mult de două mandate prezidențiale consecutive.

Multe lucruri din aceste alegeri erau cunoscute: candidatul din partea Rassemblement National[1] avea să fie prezent în turul al doilea – chiar dacă nu i se știa încă numele, pentru că existau cinci sau șase posibili pretendenți – și avea să piardă. Rămânea o singură întrebare, simplă, dar esențială: cine va fi candidatul majorității prezidențiale?

În multe privințe, Bruno era cel mai bine situat. Se bucura, de pe-acum, de încrederea președintelui – ceea ce era fundamental, pentru că acesta avea intenția să se întoarcă, după cinci ani, și să exercite, din nou, două mandate consecutive. Într-un fel sau în altul, președintele părea să se fi convins că Bruno se va ține de cuvânt, ca va accepta să dispară, după ce i se vor scurge cei cinci ani de mandat, că nu se va lăsa biruit de beția puterii. Bruno era tehnician, un tehnician excepțional, dar nu și un om de stat; cel puțin asta reușea președintele, de cele mai multe ori, să-și bage în cap; exista totuși în această întreagă poveste ceva de pact faustic, era imposibil să ajungi la o certitudine.

O altă problemă, mult mai stringentă, era cea a sondajelor. Pentru 88% dintre francezi, Bruno era o persoană „competentă";

1. Adunarea Națională. Partid denumit până în 2018 Le Front national (Frontul Național) și poziționat la extrema dreapta pe eșichierul politic francez, partid actualmente condus de Marine Le Pen.

89% îl socoteau „harnic" și 82% integru, ceea ce reprezenta un scor excepțional, nicicând atins de vreun politician de când apăruseră sondajele, nici măcar Antoine Pinay[1] sau Pierre Mendès France[2] nu se apropiaseră de un asemenea rezultat. Însă doar 18% îl găseau o persoană „caldă", 16% empatică, și numai 11% îl considerau „apropiat de oameni" – o cifră catastrofală, de data asta, cea mai mică din întreaga clasă politică, luând în calcul toate partidele. Pe scurt, oamenii îl stimau, dar nu îl iubeau. El știa asta, suferea, și de aceea fusese atât de profund afectat de filmul acela sângeros; nu numai că oamenii nu îl iubeau, dar unii îl urau îndeajuns încât să îi regizeze uciderea. Opțiunea decapitării, cu toate conotațiile ei revoluționare, nu făcea decât să sublinieze imaginea de tehnocrat distant, la fel de străin de popor pe cât fuseseră probabil aristocrații din Vechiul Regim.

Lucru nedrept, pentru că Bruno era un tip de treabă, Paul știa asta: dar cum să-i convingi pe alegătorii lui? Stânjenit în relația cu presa, refuzând cu încăpățânare să abordeze subiecte private, nu-i plăcea nici să vorbească în public. Cum ar fi putut suporta o campanie electorală? Într-adevăr, candidatura lui era problematică.

Prietenia lor era relativ recentă. Când lucra la Direcția de legislație fiscală, Paul îl întâlnise de mai multe ori, pentru scurtă vreme, pe Bruno. Reducerile masive de impozite pe care

---

1. Antoine Pinay (1891–1994). Primar în orașul natal, apoi consilier general, deputat, senator, ministru în mai multe rânduri, ajunge în cele din urmă prim-ministru (1952–1953). În dezacord cu generalul de Gaulle, își dă demisia din funcția de ministru de finanțe în 1958, dar își continuă activitatea politică la nivel local.

2. Figură de prim rang a stângii franceze, Pierre Mendès France (1907– 1982) devine cel mai tânăr avocat din istoria Franței, la numai 21 de ani. Rând pe rând primar, deputat, secretar de stat, premier și ministru de externe, a marcat profund istoria celei de-a patra Republici. Și azi, la 40 de ani de la moarte, este frecvent citat ca model și sursă de inspirație pentru numeroși oameni politici francezi.

acesta le hotărâse încă din primul an din cei cinci de mandat nu trebuiau aplicate decât investiţiilor direct destinate finanţării industriei franceze – asta era o condiţie ce nu putea fi negociată, ţinea morţiş la ea. Un dirijism atât de limpede asumat nu făcea parte din obiceiurile instituţiei, iar Paul fusese nevoit să se lupte, aproape singur, cu tot colectivul funcţionarilor din propria sa direcţie, redactând necontenit directive şi rapoarte care mergeau în sensul dorinţelor ministrului. Avuseseră, până la urmă, câştig de cauză, după un an de război intestin, care lăsase urme.

Această luptă comună îi atrăsese lui Bruno atenţia asupra lui Paul, dar relaţiile lor nu căpătaseră cu adevărat o nuanţă mai personală decât cu ocazia unui nou congres al Uniunii Africane, care de data asta se ţinuse la Addis-Abeba; mai precis în seara primei zile a lucrărilor congresului, la barul hotelului Hilton. La început conversaţia fusese stânjenită, nefirească, apoi totul s-a rezolvat, odată cu întoarcerea chelneriţei. „Relaţia cu nevastă-mea cam scârţâie în momentul de faţă..." spusese Bruno, în clipa când aceasta aşezase în dreptul lui o cupă cu şampanie. Paul făcuse un gest surprins, fusese la un pas să-şi răstoarne cocktailul – o porcărie tropicală respingătoare şi excesiv de dulce, n-ar fi fost mare pagubă. Chiar atunci, perfect sincronizate, două prostituate africane se aşezaseră la o masă, la câţiva metri de ei. Până atunci, Bruno nu abordase niciodată, nici măcar tangenţial, un subiect de ordin privat; Paul nici măcar nu ştia dacă e căsătorit. Dar la urma urmei de ce nu, chestiile astea există, oamenii încă se mai căsătoresc uneori, bărbaţi cu femei, ba chiar e ceva curent. Iar un politehnist, chiar dacă absolvise primul din promoţia sa, chiar dacă provenea din Şcoala Naţională Superioară de Mine, rămânea până la urmă un bărbat; era o dimensiune nouă de care se cuvenea să ţină seama.

De altfel, o vreme, Bruno nu a mai spus nimic în plus; apoi a bălmăjit, cu o voce chinuită: „N-am mai făcut dragoste de şase luni..." Spusese *n-am mai făcut dragoste*, a observat Paul imediat, iar alegerea acestei expresii cu conotaţie sentimentală,

în detrimentul verbului *a regula* (pe care el însuşi probabil că l-ar fi folosit) sau al expresiei *viaţă sexuală* (care ar fi reprezentat alegerea multor oameni preocupaţi să diminueze impactul afectiv al dezvăluirii prin folosirea unui termen neutru), spunea deja foarte multe. Deşi politehnist, Bruno *făcea dragoste*, sau cel puţin făcuse până atunci; deşi politehnist, Bruno (şi întreaga lui personalitate, inclusiv rigoarea în privinţa bugetului, i s-a arătat în acea clipă într-o lumină nouă) era un romantic. Romantismul s-a născut în Germania, uneori se uită asta, ba chiar în Nordul Germaniei, într-un mediu pietist, care, de altfel, a jucat un rol deloc neglijabil în timpul primelor faze de dezvoltare a capitalismului industrial. Aici se afla un mister istoric dureros, asupra căruia Paul meditase uneori, în anii tinereţii, pe vremea când subiectele spirituale mai reuşeau să-i atragă atenţia.

Abia se stăpânise să nu-i răspundă cu brutalitate şi cinism: „Şase luni? Păi, la mine au trecut zece ani, băiete!" Era cât se poate de adevărat, de zece ani n-o *regulase* pe Prudence şi cu atât mai puţin nu *făcuse dragoste* cu ea, şi, de altfel, cu nimeni altcineva. Dar, în acest stadiu al relaţiilor dintre ei, observaţia ar fi căzut prost, şi-a dat seama de asta în ultima clipă. Bruno îşi mai închipuia fără îndoială că era posibilă o ameliorare sau, pur şi simplu, o *reluare*; şi, într-adevăr, după şase luni, potrivit majorităţii mărturiilor, acest lucru era posibil.

Se lăsa seara peste Addis-Abeba, un zvon de rumbă congoleză umplea încet barul. Cele două fete de la masa de-alături erau prostituate, dar erau nişte prostituate de lux, se vedea limpede: hainele de firmă, machiajul discret, eleganţa din atitudine. Probabil că erau nişte fete şcolite în străinătate, poate chiar inginere ori doctorande. În plus, erau frumoase, fustele scurte şi mulate, corsajele bine ajustate păreau să promită desfătări considerabile. Erau fără doar şi poate etiopiene, aveau ţinuta mândră a femeilor din această ţară. În acest stadiu, totul putea fi foarte simplu: ar fi fost de ajuns să le poftească la masa lor. Fetele pentru asta veniseră aici, şi nu erau singurele, aproape toată lumea venise pentru aşa ceva la tâmpenia aia de congres,

cu siguranţă nu aici aveau să fie luate hotărârile privind viitorul Africii, se vedea limpede asta încă de la sfârşitul primei zile. Poate că Bruno avea să reuşească să plaseze, ici-colo, nişte centrale nucleare, cam asta era fixaţia lui, să plaseze centrale nucleare pe la congresele internaţionale; în realitate, contractele nu erau semnate imediat, se stabileau contacte, iar semnarea avea să se producă mai târziu, la Paris.

Într-un viitor mai apropiat, după ce fetele vor fi fost invitate la masa lor, negocierea avea să fie scurtă şi plină de curtoazie, preţul îl ştia aproape toată lumea, cu siguranţă avea să fie mai puţin simplu ca la centralele nucleare, dar asta nu mai ţinea de competenţa lui. Rămânea doar problema repartizării fetelor, dar în această privinţă Paul se simţea foarte liniştit: cele două îi plăceau aproape la fel de mult, erau la fel de frumoase, amândouă păreau amabile şi tandre, şi în egală măsură de doritoare să se pună în slujba unui mădular occidental. În clipa aceea, Paul era gata să-l lase pe Bruno să aleagă primul. Iar în cazul în care alegerea avea să se dovedească imposibilă, trebuia luată în calcul şi o partidă în patru.

Chiar în clipa când i se năştea în minte acest gând, a priceput că situaţia în ansamblul ei era fără ieşire. De câteva minute încoace, relaţia sa cu Bruno căpătase cu siguranţă o dimensiune nouă; dar nu se aflau şi, probabil, n-aveau să se afle niciodată în punctul în care să se culce împreună cu nişte fete în aceeaşi cameră, prietenia lor nu se putea în nici un caz întemeia pe aşa ceva, nici unul, nici altul nu erau nişte *fustangii*, era chiar exclus ca el să asiste la scena în care Bruno s-ar hotărî să cumpere serviciile unei curve, fără să mai ţinem seamă că Bruno era un om politic de notorietate naţională, că nişte jurnalişti deghizaţi în participanţi la congres umblau de colo-colo, chiar în acea clipă, prin hol, trăgând cu ochiul la intrarea în lifturi, aşa încât se simţea deja învestit într-un fel cu misiunea de a-l proteja. Absenţa acestei complicităţi masculine elementare i-ar interzice lui Bruno să răspundă, în prezenţa lui, la solicitările celor două tinere, dar, în acelaşi timp,

ar crea între ei o complicitate mai solidă, bazată pe reacțiile de pudoare pe care le năștea o apropiere inedită, invers proporțională cu distanța care îi îndepărta de comunitatea obișnuită a masculilor.

Trăgând numaidecât concluziile cuvenite din acest *insight*, Paul s-a ridicat în picioare, pretextând o ușoară oboseală, poate era de vină decalajul orar a adăugat el (ceea ce era o tâmpenie, diferența de fus orar între Paris și Addis-Abeba era aproape inexistentă) și i-a urat noapte bună lui Bruno. Fetele au reacționat prin câteva ușoare mișcări și printr-o scurtă consfătuire în șoaptă; într-adevăr, configurația situației tocmai se schimbase. Ce avea să facă Bruno? Putea s-o aleagă pe una sau pe cealaltă; putea, de asemenea, să le ia pe amândouă, în locul lui, el asta ar fi făcut cu siguranță. Mai putea – aceasta era a treia ipoteză și, din nefericire, cea mai probabilă – să nu facă absolut nimic. Bruno era un bărbat care căuta soluții pe termen lung, iar asta se întâmpla fără doar și poate atât în gestionarea vieții sale sexuale, cât și a politicii industriale a țării. Nu ajunsese încă, și poate n-avea s-ajungă nicicând la acea stare de spirit posomorâtă, care începuse să pună din ce în ce mai mult stăpânire pe el, și care consta în recunoașterea faptului că nu există soluții pe termen lung; că viața în sine nu dispune de soluții pe termen lung.

În momentul când, patru ani mai târziu, și-a amintit de acel moment, de acel moment când, ridicându-se în picioare ca să urce la el în cameră, hotărâse să-l lase singur pe Bruno în fața eventualului destin sexual al serii, Paul și-a dat seama că n-avea să-i pomenească de întâlnirea cu individul de la DGSI, oricum, nu imediat.

A doua zi după acea seară, întrebând de Bruno la recepție, după ce își achitase nota de la minibar, Paul a fost surprins să afle că părăsise deja hotelul, în zori, cu tot cu bagaje. Această plecare singuratică și matinală nu sugera, desigur, vreo pățanie amoroasă, pe telefonul mobil al lui Bruno răspundea robotul,

iar situația implica luarea rapidă a unei hotărâri: trebuia oare să alerteze de pe-acum serviciile diplomatice? Nu putea, în orice caz, să-și abandoneze ministrul, dar s-a hotărât să-i lase ceva vreme la dispoziție, așa că și-a comandat un taxi spre aeroport.

Monovolumul Mercedes care-l ducea către aeroportul din Addis-Abeba ar fi putut, și-a spus Paul, să transporte o întreagă familie. Fără să aibă, datorită altitudinii sale, temperaturile excesive din Djibouti sau din Sudan, Addis-Abeba se ambiționa să devină o metropolă africană de neocolit, un pivot economic al întregului continent. La finalul scurtului său sejur, Paul ar fi fost mai degrabă tentat să considere realist acest obiectiv; din punctul de vedere, de pildă, al prestărilor de servicii anexe, prostituatele de ieri se situau la un nivel mai mult decât onorabil, ar fi putut cuceri orice bărbat de afaceri occidental, dar, la fel de bine, și un businessman chinez.

Holul principal al aeroportului era înțesat de turiști, dintre care unii, a aflat asta din conversațiile lor, veniseră să fotografieze okapi. Fuseseră prost sfătuiți de operatorul lor turistic: girafa okapi trăiește exclusiv într-o mică regiune din nord-estul Republicii Democratice Congo, în pădurea Ituri, unde i-a fost alocată o rezervație; de altfel, modul ei de viață discret o face foarte anevoie de fotografiat. La cafeneaua din aeroport, a fost luat în primire de un sloven jovial și robust, delegat al Uniunii Europene. Omul nu avea nimic deosebit de spus, asemenea tuturor delegaților Uniunii Europene. Paul l-a ascultat totuși răbdător, fiindcă aceasta e atitudinea ce se cuvine adoptată față de delegații Uniunii Europene. Brusc, a fost surprins de armonia violentă de culori pe care o răspândea o tânără în pantaloni albi și tricou roșu, cu plete lungi și negre, cu piele măslinie, care se desprinsese din mulțimea de turiști. Apoi uimirea a dispărut; însăși tânăra părea să fi dispărut, evaporându-se în atmosfera când încinsă, când răcoroasă a terminalului; dar această dispariție era, Paul știa bine, aproape sigur imposibilă.

Imediat după ultimul apel din difuzoarele sălii de îmbarcare, a apărut Bruno, cu valiza în mână. N-a povestit ce făcuse, ce anume îi justifica întârzierea, iar Paul n-a îndrăznit să-l întrebe, nici atunci, nici mai târziu.

La o săptămână după ce s-au întors, Bruno l-a invitat să lucreze la cabinetul său ministerial. Nu era o decizie neobişnuită, cam acesta era stadiul în care se afla odiseea administrativă a lui Paul, când chemarea la cabinet reprezenta ceva normal. Mai surprinzător era că, după cum a înţeles numaidecât, nu avea să primească nici o sarcină anume. Gestionarea agendei lui Bruno nu era cine ştie ce povară, era mult mai puţin încărcată decât îşi închipuise Paul. Bruno prefera să lucreze pe dosare şi programa foarte puţine întâlniri; Bernard Arnault, de exemplu, totuşi cel mai bogat om din Franţa, încerca zadarnic, de la începutul mandatului de cinci ani, să se întâlnească cu el; nu era, pur şi simplu interesat de sectorul de lux – care, oricum, n-avea nevoie să fie sprijinit de autorităţi.

Rolul esenţial al lui Paul, a înţeles asta treptat, ar fi, pur şi simplu, să devină, la nevoie, confidentul lui Bruno. Nu a considerat acest lucru nici anormal, nici umilitor; Bruno era probabil cel mai important ministru al economiei de la Colbert încoace, iar continuarea misiunii lui în slujba ţării avea să implice, de-a lungul multor ani, poate, asumarea unui destin neobişnuit, în care întrebările şi clipele de îndoială aveau să fie inevitabile. Nu avea nevoie de consilieri, stăpânea dosarele în cel mai înalt grad, de parcă ar fi avut un al doilea creier, un creier informatic, grefat pe creierul său uman uzual. Însă un confident, cineva în care să aibă cu adevărat încredere, devenise indispensabil în această etapă a vieţii lui.

Acum, după doi ani, trecuse ceva vreme de când Paul nu-l mai asculta cu adevărat pe Bruno. Părăsind problema metalelor rare, acesta se avântase într-o diatribă violentă împotriva panourilor solare chinezeşti, împotriva incredibilelor transferuri de tehnologie pe care China le smulsese Franţei în cursul

precedentului mandat ministerial și care acum le îngăduia să se întoarcă pe piața franceză, inundând-o cu produse la preț de dumping. Ajunsese în punctul în care se gândea la un autentic război cu China, astfel încât să protejeze interesele fabricanților francezi de panouri solare. Poate că era o idee bună, a zis Paul, întrerupându-l pentru prima dată; trebuia să se străduiască serios ca să fie iertat de alegătorii ecologiști, în special pentru că susținuse fără înconjur industria nucleară franceză.

— Cred că o să plec, Bruno, a adăugat el. E două noaptea.

— Da... Da, desigur, a zis acesta, aruncând o privire spre dosarul pe care continua să-l țină în mână. Eu o să rămân, poate, să mai lucrez puțin.

5

La nivel raţional, Paul ştie că se află în sediul ministerului, câtă vreme tocmai a părăsit biroul lui Bruno; totuşi, nu recunoaşte pereţii ascensorului. Sunt dintr-un metal spălăcit, tocit şi încep să vibreze uşor atunci când apasă pe butonul 0. Pardoseala e din beton jegos, acoperit cu diverse rămăşiţe. Există oare cabine de ascensor podite cu beton? Probabil că se suise, din greşeală, într-un elevator de marfă. Spaţiul este rece, rigid, pare că e susţinut de nişte bare metalice invizibile, în lipsa cărora ar ameninţa că se prăbuşeşte asupra lui însuşi ca un balon spart, fleşcăit.

Cu un geamăt lung, metalic, cabina se opreşte la nivelul 0, dar uşile refuză să se deschidă. Paul apasă din nou pe butonul 0, de mai multe ori, dar uşile continuă să nu se clintească, începe să devină neliniştitor. După o scurtă ezitare, apasă pe butonul pentru apel de urgenţă; e conectat la postul de ajutor, deschis 24 de ore din 24, cel puţin aşa se întâmplă cu lifturile obişnuite, probabil că aşa se întâmplă şi cu elevatorul de marfă. Ascensorul îşi reia coborârea, de data asta într-un ritm accelerat, cifrele defilează pe panoul de control cu o viteză nebună. Apoi se opreşte brutal, cu un şoc violent, care aproape că-l face să-şi piardă echilibrul: se află la nivelul -62. Habar n-avea că existau 62 de niveluri în subsolul ministerului, dar la urma urmei nu era imposibil, nu-l preocupase niciodată problema.

De data asta, uşile s-au deschis repede, cu uşurinţă: un culoar de beton cenuşiu deschis, aproape alb, slab luminat, se întinde la infinit înaintea lui. Prima lui pornire e să iasă, dar

se răzgândește. Nu e prea liniștitor să rămâi într-un astfel de ascensor, funcționarea lui e vizibil defectuoasă. Dar să te oprești la nivelul -62? Cine se oprește vreodată la nivelul -62? Culoarul dinaintea lui e gol, pustiu și dă impresia că așa a fost de-o veșnicie. Și dacă ascensorul pornește fără el? Dacă rămâne prizonier la nivelul -62, ajungând să moară de foame și de sete? Apasă din nou pe butonul nivelului 0. Nivelul -62, ca și nivelurile intermediare, nu este marcat pe panoul de comandă; sub -4 nu se află nimic.

Dintr-odată liftul țâșnește în sus, cu o viteză amețitoare, cifrele se amestecă, defilează, fără ca el să aibă timp să le deslușească, are doar, la un moment dat, senzația că a dispărut semnul minus. Apoi ascensorul se oprește cu un șoc enorm, care-l izbește de peretele din spate al cabinei; vibrațiile se domolesc de-abia după vreo treizeci de secunde; drumul, deși scurt, i s-a părut interminabil.

Ne aflăm la nivelul 64. De data asta e imposibil, absolut imposibil, clădirile Ministerului Economiei n-au avut niciodată mai mult de șase etaje, e foarte sigur de asta. Ușile se deschid din nou către un coridor îmbrăcat în mochetă albă, mărginit de niște vaste ferestre panoramice; luminozitatea e puternică, aproape orbitoare; din depărtare se aude o melodie de orgă electronică, când sprințară, când melancolică.

De data asta, Paul stă locului, rămâne complet imobil aproape un minut. După acest răgaz, mecanismul pornește din nou, de parcă i-ar răsplăti docilitatea; ușile se închid încet, apoi mașinăria își începe coborârea într-un ritm normal. Deși nivelurile care apar pe ecranul de control (40, 30, 20...) nu sunt marcate pe tabloul de comandă, care nu menționează nimic dincolo de nivelul 6, ele se succedă cu o regularitate liniștitoare.

Apoi ascensorul se oprește la nivelul 0, ușile se deschid larg. Paul e salvat, cel puțin așa crede, dar când iese din cabină își dă seama că nu se află în sediul ministerului, ci într-un loc necunoscut. E un hol imens, înalt de cel puțin cincizeci de metri. E un centru comercial, Paul e convins, intuitiv vorbind, de asta,

cu toate că nu se zărește nici un magazin. Ne aflăm, aparent, într-o capitală latino-americană, auzul îi revine treptat, percepe o melodie care confirmă ipoteza centrului comercial, de altfel larma vocilor care-l înconjoară pare să fie țesută din cuvinte spaniole, ideea de capitală latino-americană capătă consistență. Cu toate astea, consumatorii care se intersectează, mai degrabă numeroși, în hol nu seamănă deloc cu niște latino-americani, și nici măcar cu niște oameni. Fețele lor, de o paloare nesănătoasă, sunt anormal de turtite, aproape că nu au nas. Paul are dintr-odată, certitudinea că limbile lor sunt lungi, înguste și despicate, ca ale șerpilor.

În clipa aceea a început să audă o sonerie intermitentă, scurtă dar neplăcută, repetându-se la fiecare cincisprezece secunde. Nu era o sonerie, ci mai degrabă un bip de avertizare, și s-a trezit deodată înțelegând că era vorba despre telefonul său mobil, care îi anunța existența unui mesaj.

Mesajul era de la Madeleine, partenera de viață a tatălui său. Îl sunase la ora nouă dimineața, acum era puțin trecut de unsprezece. Pe alocuri era de neînțeles, vorbele erau întrerupte de hohote de plâns, iar pe fundal se auzea o zarvă înfiorătoare de circulație. Paul a înțeles totuși că tatăl lui era în comă și că fusese transportat la spitalul Saint-Luc din Lyon. A sunat imediat înapoi. Madeleine a răspuns de la primul apel. Era un pic mai liniștită și a putut să-i explice că tatăl lui fusese victima unui infarct cerebral, tocmai se trezise, ea preferase să mai rămână câteva minute în pat, apoi auzise o bufnitură surdă venind din bucătărie. Apoi s-a plâns de întârzierea ambulanței, căreia i-a trebuit aproape jumătate de oră ca să ajungă. Nimic surprinzător, tatăl său locuia la țară, într-un cătun din Beaujolais unde se ajungea greu, la circa cincizeci de kilometri nord de Lyon. Nimic surprinzător, dar consecințele puteau fi foarte grave, preț de câteva minute nu fusese oxigenat, era posibil ca anumite zone ale creierului să fi fost afectate. Uneori se întrerupea, cuprinsă de o nouă criză de plâns, în timp ce vorbea cu

ea, Paul făcea o căutare pe Internet, următorul tren spre Perrache pleca la 12.59, îl putea prinde fără probleme, ba chiar ar fi avut timp să treacă pe la minister să-i spună câteva vorbe lui Bruno, era în drumul lui, a rezervat în grabă o cameră la Sofitel, în Lyon, nu părea să fie departe de spitalul Saint-Luc, apoi a închis telefonul și și-a pregătit câteva lucruri pentru noapte.

A așteptat câteva secunde la intrarea în biroul lui Bruno.

— Sunt într-o întâlnire cu PDG-ul de la Renault... l-a anunțat Bruno, ieșind cu jumătate de trup prin ușa întredeschisă. E grav?

— E vorba de tata. A intrat în comă. Plec la Lyon.

— Întâlnirea mea e pe sfârșite.

Așteptându-l, Paul a consultat pe Internet niște site-uri cu informații medicale. Infarctul cerebral era o formă de AVC – era chiar, de departe, forma principală, reprezentând 80% din cazuri. Durata lipsei de oxigen la care era supus creierul constituia un factor esențial în stabilirea pronosticului vital.

— O să-ți explice că nu știu mare lucru, că nu sunt în stare să facă o previziune... i-a spus Bruno zece minute mai târziu. Din păcate, e-adevărat. Își poate reveni în câteva zile, dar poate și să rămână mult mai mult în starea asta. Tatăl meu a suferit un AVC anul trecut, a stat șase luni în comă.

— Și pe urmă?

— Pe urmă, a murit.

Gare de Lyon era neobișnuit de pustie, și Paul a avut timp să cumpere niște panini și niște wraps, pe care le-a mestecat încet, în timp ce trenul străbătea cu 300 km/oră regiunea Bourgogne, acoperită de un cer cenușiu și dens. Tatăl lui avea șaptezeci și șapte de ani, era mult, dar nu extrem de mult, astăzi multă lume depășea vârsta aceasta, era un argument care pleda în favoarea supraviețuirii sale, dar era aproape singurul. Fumător înrăit, iubitor de mezeluri și de vinuri tari, neplăcându-i, după știința lui, mișcarea, întrunea toate argumentele ca să se căptușească cu o ateroscleroză strașnică.

Paul a luat un taxi, deşi centrul spitalicesc Saint-Luc se afla la doar cinci minute de gara Perrache. Pe cheiul Claude Bernard, care mergea de-a lungul Ronului, circulaţia era cumplită, ar fi fost mai bine să se ducă pe jos. Dreptunghiurile de geam colorat care alcătuiau faţada clinicii Saint-Luc doreau cu siguranţă să ridice moralul familiilor, să le sugereze ideea unui spital distractiv, unui spital Lego, unui spital de jucărie. Efectul nu era decât foarte puţin atins, geamurile erau terne şi murdare pe alocuri, impresia de veselie era vagă; oricum, de îndată ce pătrundeai pe coridoare şi în camere, prezenţa monitoarelor de control, a aparatelor de asistenţă respiratorie te aducea la realitate. Nu te aflai acolo ca să te amuzi: erai acolo ca să mori, în majoritatea cazurilor.

— Da, domnule Raison, tăticul dumneavoastră a fost spitalizat în dimineaţa asta, i-a spus recepţionera.

Vocea ei era blândă, oarecum alinătoare, perfectă la urma urmelor.

— Desigur, veţi putea să-l vedeţi; dar, înainte de asta, doctoriţa-şefă ar dori să vă spună câteva cuvinte. O s-o anunţ că aţi sosit.

Doctoriţa-şefă era o femeie repezită şi elegantă de vreo cincizeci de ani, în mod vădit burgheză – simţeai că e obişnuită să poruncească şi să *ia masa-n oraş*, avea cercei burghezi şi Paul era convins că ascundea un discret colier de perle sub halatul de spital închis impecabil la toţi nasturii – îi amintea puţin de Prudence sau mai degrabă de ceea ce Prudence ar fi putut deveni, de ceea ce iniţial fusese hărăzită să devină; oricum interpretai informaţia asta, ea nu era o veste bună. A găsit dosarul în mai puţin de un minut – biroul ei, cel puţin, era ordonat.

— Tăticul dumneavoastră a fost spitalizat la ora 8.17, azi-dimineaţă.

Şi ea folosea cuvântul „tăticul", era înspăimântător, să fi ţinut oare această infantilizare a rudelor de consemnele oficiale?

El avea aproape cincizeci de ani, nu îi mai spunea de mult tatălui său „tătic", ar fi fost de mirare ca ea însăși să îi spună „tătic" tatălui ei. Problema e că nu izbutea nici să-i spună „Édouard", așa cum ar fi făcut cu un frate sau cu un prieten de același leat, de fapt habar n-avea cum să i se adreseze.

— I-am făcut imediat un RMN, a continuat ea, ca să reperăm artera cerebrală în cauză; ulterior, i-am efectuat o tromboliză, apoi o trombectomie, ca să eliminăm cheagul care obstrucționa artera. Operația s-a desfășurat bine; din nefericire, situația s-a complicat din pricina unei hemoragii secundare.

— Credeți că are șanse de recuperare?

— E normal să întrebați, a zis ea dând din cap cu satisfacție; în mod limpede, aprecia pacienții normali, familiile normale și întrebările normale. Din păcate, trebuie să vă răspund că nu știm; RMN-ul ne îngăduie să determinăm zonele care au putut fi afectate – în speță, e vorba despre lobul fronto-parietal –, dar nu și gravitatea leziunilor. Nici o altă intervenție medicală nu își mai are rostul; putem doar să urmărim situația, controlând tensiunea arterială și glicemia. Tăticul dumneavoastră poate ajunge să recupereze un nivel alterat de conștiință, sau chiar, ca în anumite cazuri, unul normal; dar, la fel de bine, poate să evolueze către moarte cerebrală, în acest stadiu totul este posibil. Trebuie să fim rezonabili, a conchis ea, fără să fie cu adevărat nevoie.

— E cineva aici care nu e rezonabil?

Nu se putuse abține să nu spună asta; începuse să-l enerveze ușor.

— Ei bine, partenera de viață a tatălui dumneavoastră... Ieșirile ei emoționale, de înțeles, desigur... Mă rog, de când a venit sora dumneavoastră, s-a mai liniștit puțin.

Deci Cécile era aici: cum reușise oare, câtă vreme venea de la Arras? Spre deosebire de el, se trezea foarte devreme, și probabil că Madeleine o sunase întâi pe ea, se înțelesese bine cu Cécile de la început, în vreme ce de el îi fusese întotdeauna

puțin teamă – poate pentru că era fiul cel mare, poate pentru că îi era puțin teamă de toată lumea.

— Un ultim lucru...

Se ridicase ca să-l conducă până la uşă.

— Tatăl dumneavoastră a trebuit să fie ventilat artificial, era indispensabil ca să poată respira, şi ştiu că spectacolul traheotomiei e uneori greu de suportat pentru membrii familiei. Pentru el însă nu e dureros, pot să vă asigur că nu suferă deloc.

Într-adevăr, „tăticul" lui, cu un tub introdus în gât şi legat la un aparat masiv aşezat pe rotile al cărui bâzâit continuu umplea încăperea, cu o perfuzie în vena de la încheietura cotului, cu electrozi fixaţi pe craniu şi pe piept, i-a părut îngrozitor de bătrân şi de slăbit – când îl vedeai în halul ăla nu-i dădeai zile multe, avea aer de muribund. Cele două femei stăteau una lângă alta într-un colţ al camerei, lăsau impresia că nu se clintiseră de ceasuri întregi. Cea dintâi l-a văzut Madeleine, i-a aruncat o privire deopotrivă înfricoşată şi uşurată, dar n-a îndrăznit să se ridice de pe scaun. Cécile a fost cea care a venit spre el şi l-a strâns în braţe. De câtă vreme n-o văzuse? s-a întrebat el. Şapte ani, poate opt. Cu toate că Arras nu era departe, la mai puţin de o oră cu trenul de mare viteză. Îmbătrânise puţin: i se zăreau câteva fire albe în părul blond deschis, la fel de des ca odinioară. De asemenea, faţa i se buhăise uşor, dar trăsăturile îi rămăseseră extraordinar de fine. Sora lui fusese una dintre cele mai frumoase fete din liceu, îşi amintea prea bine, în jurul ei roiau nenumăraţi puştani. Rămăsese totuşi fată mare până la măritiş, era sigur de asta, Cécile ar fi fost incapabilă să ţină ascunsă o aventură amoroasă. Încă de-atunci era foarte cucernică, se ducea la slujbele religioase în fiecare duminică, participa la activităţile catolice ale parohiei. Odată, când greşise uşa după ce se sculase să se uşureze, o surprinsese rugându-se, îngenuncheată în cameră. Îşi amintea că se simţise stânjenit, de parcă ar fi găsit-o cu un tip. Şi ea, de altfel, păruse uşor încurcată, avea cam şaisprezece ani pe vremea aceea, de-abia puţin mai

târziu începuse, atunci când el se arăta îngrijorat de examenele sale – fusese îngrijorat nu o dată în legătură cu examenele, și pe bună dreptate –, să-i răspundă: „O să mă rog Sfintei Fecioare pentru tine", cu un ton cât se poate de firesc, de parcă ar fi vorbit de o bluză care trebuia ridicată de la curățătorie. Chiar nu-și dădea seama de unde i se trăgea această pornire mistică, era singurul caz din toată familia. Se căsătorise cu un individ de același soi, aparent mai ponderat – un notar de provincie este, teoretic, ponderat, cu siguranță asta te inducea în eroare la el, pentru că, în realitate, după două-trei minute de conversație, simțeai în el *o ardere*, aveai impresia că și-ar fi dat viața pentru Christos sau pentru o cauză asemănătoare, fără să șovăie o clipă. Ținea la ei, găsea că sunt un cuplu reușit – în orice caz, mult superior propriului său cuplu cu Prudence, fără să mai vorbim despre cel al fratelui său cu parașuta de cumnată-sa.

— Cum îți e? Greu de tot, nu? a întrebat el în cele din urmă, slăbind îmbrățișarea.

— Da. Foarte greu. Dar știu că tata o să-și revină. M-am rugat la Dumnezeu.

6

După câteva minute, a intrat în cameră o infirmieră, a verificat perfuzia, poziția tubului respirator, a notat câteva cifre dintre cele afișate pe monitoarele de control.

— O să-i facem toaleta, a zis ea în cele din urmă. Puteți rămâne dacă doriți, dar nu e obligatoriu.

— Am nevoie de-o țigară, a spus Paul.

De cele mai multe ori reușea să se controleze în timpul socialmente impus de normele prohibitive; acum însă, era un caz de forță majoră. A ieșit pe chei și a fost brusc cuprins de un frig puternic. Circa treizeci de persoane se plimbau în lung și-n lat în fața porților spitalului, fumând; nici una nu vorbea și nici nu părea să le vadă pe celelalte, stăteau închise în micile infernuri personale. De fapt, dacă există un loc care creează situații angoasante, dacă există un loc unde nevoia de tutun devine repede greu de ținut în frâu, acesta este spitalul. Ai, să zicem, un soț, un tată sau un fiu; chiar în dimineața asta trăia alături de tine și, în câteva ceasuri, uneori în câteva minute, s-a întâmplat să-ți fie luat din preajmă; ce anume poate să te ajute într-o asemenea situație, dacă nu o țigară? Isus Christos, ar fi răspuns probabil Cécile. Da, probabil Isus Christos. Paul îl văzuse ultima oară pe tatăl său la începutul verii, cu mai puțin de șase luni în urmă. Părea în plină formă, cufundat în pregătirile unei călătorii pe care avea s-o facă în Portugalia împreună cu Madeleine – plecau în săptămâna ce urma, își

definitiva rezervările la hoteluri, la *pousadas*[1] sau la așezăminte de felul acesta, erau multe locuri pe care dorea să le revadă, îi plăcuse dintotdeauna această țară. Era de asemenea interesat de actualitatea politică, comentase îndelung și doct reluarea activității grupărilor protestatare de tip *black bloc*. Una peste alta, întâlnirea lor fusese cât se poate de liniștitoare și convenabilă; avea toate datele unui senior activ, vioi, care profită din plin de vârsta de pensie, în plan conjugal Paul ar fi putut chiar să-l invidieze – era exact tipul de senior, s-a gândit el, pe care-l puneau în scenă reclamele la asigurările de înmormântare.

Era ora când se ieșea de la birou, pe cheiul Claude Bernard circulația devenise și mai intensă, de fapt se blocase complet. Semaforul aflat chiar în fața spitalului s-a făcut din nou roșu; s-a auzit un prim claxon, ca un muget izolat, apoi s-a ridicat un uriaș val de claxoane, năpădind atmosfera rău mirositoare. Toți oamenii aceia aveau probabil griji diverse, preocupări personale sau profesionale; nu le stătea deloc gândul la moartea care se afla acolo pe chei, pândindu-i. În spital, *aparținătorii* se pregăteau de plecare. Desigur, aveau și ei o viață personală și profesională. Dacă ar mai fi rămas câteva minute în plus, ar fi văzut-o. Ar fi văzut moartea. Se afla în preajma intrării, dar era pregătită temeinic să urce și la etajele superioare; era o curvă, dar mai degrabă o curvă burgheză, stilată și sexy. Cu toate astea, era deschisă către toate decesele, muribunzii din clasele populare puteau face apel la ea la fel de bine ca și bogații; aidoma tuturor curvelor, nu-și alegea clienții. Spitalele n-ar trebui amplasate în orașe, și-a spus Paul, mediul e prea agitat, orașele nu sunt un loc bun de murit. Și-a aprins a treia țigară; nu prea avea chef să se întoarcă în camera aia, să vadă din nou trupul intubat al tatălui său; totuși, s-a străduit. Acum Cécile era singură, îngenunchease pur și simplu lângă pat, se ruga „fără pudoare", a gândit el fără să vrea.

1. Hanuri (port.) Termenul desemnează clădirile istorice convertite în hoteluri de lux.

— Te rugai... la Dumnezeu? a întrebat Paul fără să chibzuiască.

Hotărât lucru, nu se descurca, avea să ajungă oare vreodată să pună întrebări altfel decât idioate?

— Nu, a spus ea ridicându-se în picioare, era o rugăciune obişnuită, mi s-a părut mai potrivit să mă adresez Sfintei Fecioare.

— Da, înţeleg.

— Nu, nu înţelegi nimic, dar nu contează!

Aproape că izbucnise în râs, avea un zâmbet luminos şi uşor zeflemitor, dintr-odată lui Paul i-a revenit în minte vara aceea când avea nouăsprezece ani, chiar înainte să-l întâlnească pe Hervé, era exact zâmbetul de-atunci.

Pe vremea aceea, surioara lui n-avea multe griji pe cap, viaţa ei era de o limpezime impresionantă. El însuşi se afla în mijlocul unei poveşti complicate, mă rog, la drept vorbind era spre sfârşitul mijlocului, Véronique avortase, nu-i trecuse nici o clipă prin cap să-l consulte, Paul aflase vestea a doua zi după operaţie, era un semn rău, şi, într-adevăr, avea să-l părăsească două săptămâni mai târziu, ea a fost cea care rostise fraza fatidică, o chestie de genul: „Cred c-ar fi mai bine să-i punem capăt!", sau mai degrabă: „Cred c-ar fi mai bine să ne luăm un răgaz de gândire", nu-şi mai amintea exact, oricum tot aia era, de îndată ce începi să te gândeşti, tot acolo ajungi, de altfel nu doar în plan sentimental, reflecţia şi viaţa sunt pur şi simplu incompatibile. De altfel, nu-i fusese răpită cine ştie ce posibilitate de viaţă cu această ocazie, Véronique era o mediocră, era responsabilă cu mediocritatea lumii, aproape că ar fi putut s-o simbolizeze. Habar n-avea ce se întâmplase cu ea, nici n-avea chef să afle, dar soţul ei, dacă avea un soţ, cu siguranţă nu era fericit, iar ea nici atât: să facă fericită o altă fiinţă umană, să fie el însuşi fericit, astea nu erau lucruri care să-i fie la îndemână; pur şi simplu Véronique era incapabilă să iubească.

În privinţa studiilor, avea de asemenea probleme; îşi dădea seama, privind în urmă, că rezultatele sale erau de o amarnică mediocritate. Nu era sigur că se va afla printre şefii de promoţie

de la ENA și că va putea deveni inspector financiar, cam astea erau preocupările lui de-atunci. Nici în privința asta Cécile nu avea necazuri, pur și simplu renunțase la studii, înșira tot soiul de vagi contracte de muncă cu durată limitată în domeniul social sau paramedical, probabil că se hotărâse deja să rămână casnică sau, dacă vreți, că nu va munci decât în caz de urgență, viața profesională nu o atrăgea absolut deloc, iar studiile nici atât. „Nu sunt o intelectuală", spunea ea câteodată. La drept vorbind, nici el nu era genul care să adoarmă citind Wittgenstein, dar era ambițios. Ambițios? Îi era greu, astăzi, să reconstituie natura ambiției sale. Cu siguranță nu o ambiție politică, asta nu, nu-l stârnise vreodată. Probabil că își dorea să locuiască într-un duplex cu încăperi generoase și ale cărui geamuri panoramice să dea spre parcul Bercy, să poată străbate în fiecare dimineață o grădină publică preocupată de biodiversitate, cu arbori ginkgo biloba și spații pentru legume și să se însoare cu o femeie care să semene cu Prudence.

— I-am zis lui Madeleine să se ducă acasă să doarmă, a spus Cécile, întrerupându-i gândurile. Îi e greu, de azi-dimineață.

Uitase complet de Madeleine și, dintr-odată, gândindu-se la situația ei, a fost năpădit de groază. Cu zece ani în urmă, tatăl său fusese pensionat și, după câteva zile, mama lui murea. Atunci, Paul se temuse serios pentru sănătatea și chiar pentru viața tatălui său. Nu mai avea slujbă, nu mai avea nevastă, nu știa pur și simplu încotro s-o apuce. Stătea acolo ceasuri întregi, răsfoindu-și vechile dosare. Nu-i mai venea să se spele sau să mănânce; de băut, în schimb, bea tot timpul, din păcate, și chiar din ce în ce mai mult. O ședere la spitalul de psihiatrie din Mâcon-Bellevue a adus o rezolvare parțială, sub forma unor diferite psihotrope pe care le înghițea cu remarcabilă docilitate, era un pacient cu desăvârșire *compliant*, ca să folosim termenul medicului-șef. A urmat întoarcerea la Saint-Joseph, în casa aceea pe care o iubea, care era o parte din viața lui, dar care nu era decât o parte din viața lui. Fusese slujba de la DGSI, se isprăvise;

căsătoria, terminată și ea; existența i se simplificase considerabil; casa rămânea, cu siguranță, dar poate că nu era suficient.

Paul nu a știut niciodată dacă Madeleine era plătită de Consiliul departamental sau de Consiliul regional. Era îngrijitoare și îndeplinea sarcinile clasice (menaj, cumpărături, bucătărie, spălat rufe, călcat) pentru care tatăl lui era inapt, asemenea tuturor bărbaților din generația lui – nu că bărbații din generația următoare ar fi căpătat competențe sporite, dar femeile își pierduseră din abilități și, astfel, se instalase vrând-nevrând o anume egalitate, care a avut drept consecință la cei bogați sau semibogați o *externalizare* a sarcinilor (termen folosit și în cazul întreprinderilor, care subcontractau menajul și paza unor prestatori externi), iar la ceilalți, o creștere generală a lipsei de chef de viață, a invaziilor de dăunători și la, modul general, a mizeriei. În cazul tatălui său, o îngrijitoare era, orice s-ar zice, indispensabilă, iar lucrurile ar fi trebuit să se oprească aici. Oare tatăl lui se îndrăgostise? Poți să te îndrăgostești la șaizeci și cinci de ani? Poate că da, se întâmplă o grămadă de lucruri pe lumea asta. În orice caz, e sigur că Madeleine se îndrăgostise de tatăl lui, iar această evidență îl stânjenea pe Paul, viața sentimentală a tatălui său era un subiect cu care nu avea chef să se confrunte. Lucrul putea fi înțeles, tatăl lui era, în felul său, un bărbat impresionant, de altfel îi fusese întotdeauna oarecum teamă de el, dar nu chiar așa de teamă, pentru că era și un om bun, se vedea asta, la început un om mai degrabă bun, nițel cam ostenit și acrit de munca în serviciile secrete, nici o legătură cu mediile pe care le cunoștea Madeleine, ea era o amărâtă și-atât, iar viața ei de până atunci fusese complet de rahat, o căsătorie scurtă cu un alcoolic și cu asta basta, niciodată nu-ți poți închipui cât de neînsemnată e, în general, viața oamenilor, iar când faci parte tu însuți dintre acei „oameni", nu reușești să fii mai breaz, așa se întâmplă mereu, mai mult sau mai puțin. Avea fix cincizeci de ani – cu cincisprezece mai puțin decât taică-său – și nu cunoscuse niciodată fericirea, nici ceva care să-i semene. Totuși, mai era încă frumoasă și fusese probabil foarte frumoasă, iar asta contribuise

fără îndoială în mare măsură la necazurile ei, nu că ar fi fost mai fericită dacă era urâtă, dimpotrivă, dar nefericirea ei ar fi fost mai uniformă, mai plicticoasă şi mai scurtă, e posibil să fi murit mai repede. Această fericire venită târziu risca acum să-i fie răpită, din pricina unui cheag care se formase pe o arteră cerebrală. Cum să fi reacţionat raţional? Era ca un câine care şi-a pierdut stăpânul. Iar într-un astfel de caz câinele se agită, urlă.

— Stai la hotel? a întrebat-o el în cele din urmă pe Cécile, părăsindu-şi monologul interior.

— Sunt la Ibis, aproape de gară. E bine, mă rog, e comod.

Da, hotelul Ibis. Un semn de umilitate creştină, probabil. La drept vorbind, îl cam enerva această modestie creştină, Hervé era notar, ce dracu', nu un boschetar. Madeleine, în toată simplitatea ei proletară, acceptase bucuroasă să renunţe la orice formă de umilitate, creştină sau nu; se bucurase aproape copilăreşte, îşi amintea el, la ideea că va dormi împreună cu tatăl lui în luxoasele *pousadas* portugheze.

— Eu am tras la Sofitel... Putem lua masa împreună în seara asta la restaurantul hotelului, fac cinste.

A deschis mâinile, aşa cum văzuse că fac jucătorii de poker online pe Internet.

— E la doi paşi de-aici, pe chei, dar pe partea cealaltă, e practic peste drum.

— Da, arată-mi pe hartă.

A scos din poşetă o hartă o oraşului Lyon. Într-adevăr, era foarte aproape; trebuia doar să treacă podul.

— O să stau până la închidere, la ora 19.30. Ai putea să-mi cumperi un cârnat de Lyon, de pe drum? Un cârnat pentru fiert, i-am promis că-i aduc unul lui Hervé. Poţi să te duci la Montaland, îţi e în drum, la jumătatea străzii Franklin.

— Bine, de acord, un cârnat pentru fiert.

— Ia-mi chiar doi, unul cu trufe, altul cu fistic. De altfel, ar trebui să-ţi iei şi pentru tine unul, cârnatul pentru fiert e excepţional, e unul dintre cele mai bune mezeluri din Franţa.

— Cum știi, nu prea mă pricep la bucătărie...

Cécile a clătinat din cap cu îngăduință, dar și cu un strop de iritare.

— Îi pui în apa care stă să dea în clocot, aștepți treizeci de minute și gata. Mă rog, cum vrei.

7

Ronul e un fluviu impresionant, uimitor de lat, trecuseră cel puțin cinci minute de când o apucase pe podul de la Universitate; un fluviu maiestuos, termenul nu era exagerat, prin comparație Sena nu era decât un râuleț amărât. Din biroul de la serviciu avea vedere spre Sena, era unul dintre avantajele de care se bucurau membrii cabinetului, dar nu o privea aproape niciodată în timpul zilei – și acum, în prezența Ronului, își dădea seama de ce. Pe când era copil, în manualele de geografie dedicate ciclului primar, fluviile din Franța aveau asociat câte un calificativ. Loara era *capricioasă*, Garonne – *impetuoasă*, de Sena nu-și mai amintea. *Liniștită*? Da, poate. Dar Ronul? Fără doar și poate era *maiestuos*.

Ajuns în cameră, și-a verificat mesajele. Nu avea decât unul, de la Bruno: „Ține-mă la curent, PLS." L-a sunat aproape imediat, a încercat să-i rezume cât mai bine situația – dar, obiectiv vorbind, nu prea știa nimic. A adăugat că se va întoarce, probabil, a doua zi dimineață.

Restaurantul Les trois dômes nu oferea nici o surpriză, avea obișnuitul evantai de meniuri cu denumiri grandilocvente, mai mult sau mai puțin umoristice, în stilul „Tihna aromelor locale" sau „Maiestatea sa, homarul". A ales iute, fără să stea pe gânduri, skrei[1] semisărat în foietaj, în timp ce sora lui continua să-și plimbe visătoare privirea pe lista de bucate, probabil că

1. Peşte marin (cod) din partea de nord a Oceanului Atlantic.

nu mergea prea des în restaurante de lux. Paul şi-a scos pârleala la vinuri, când a optat fără să şovăie pentru una dintre sticlele cele mai scumpe din meniu, un Corton-Charlemagne[1]. Vinul era marcat de „tonalităţi onctuoase şi de miresme citrice, de ananas, de tei, de măr copt, de ferigă, de scorţişoară, ienupăr şi miere". Haloimăs total!

Pe cheiurile Ronului circulaţia începea să se liniştească puţin; în noapte, se zăreau la orizont două gigantice imobile moderne, iluminate strălucitor, dintre care unul avea forma unui creion iar celălalt, a unei gume. Să fie oare vorba de cartierul cunoscut sub numele de Lyon Part-Dieu? În orice caz, spectacolul era cam neliniştitor. Avea impresia că printre clădiri pluteau nişte năluci luminoase – asemănătoare cumva aurorelor boreale, dar având nuanţe nesănătoase, violacee şi verzulii, se răsuceau ca nişte giulgiuri, ca nişte zeităţi malefice venite să înhaţe sufletul tatălui său, şi-a zis Paul, se simţea din ce în ce mai apăsat şi, preţ de câteva clipe, a pierdut contactul cu realitatea, vedea cum se formează cuvinte pe buzele lui Cécile dar n-o mai auzea, apoi şi-a revenit, sora lui vorbea despre gastronomia locului, îi plăcuse dintotdeauna foarte mult să gătească. Chelnerul a venit cu antreurile.

— O să plec mâine, a zis Paul. Nu cred că-l ajută cu ceva să rămân.

— Nu, într-adevăr, nu prea ai cum să fii de folos.

A tresărit de indignare. Ce voia oare să spună? Îşi imagina, cumva, că prezenţa ei era mai utilă decât a lui? Tocmai îşi pregătea o replică tăioasă, când a înţeles, brusc, punctul ei de vedere. Da, se gândea că prezenţa ei era mai utilă. Avea să se roage, avea să continue să se roage neîncetat pentru ca tatăl lor să iasă din comă; şi, într-un fel sau în altul, îşi închipuia că rugăciunile ei aveau să fie mai eficiente dacă le îngâna la căpătâiul bolnavului; la urma urmei, gândirea magică, sau gândirea religioasă,

1. Unul dintre cele mai bune şi scumpe vinuri albe din regiunea Bourgogne, obţinut din struguri Chardonnay.

dacă există cumva vreo diferență între ele, avea propria ei logică. Paul și-a amintit deodată de *Bardo Thodol*[1], pe care o citise în tinerețe sub influența unei iubite buddhiste care știa să-și contragă fofoloanca, era prima oară când o fată îi făcea așa ceva, în religia ei pizda se numea *yoni*, el găsea că e o denumire haioasă; în plus, avea o *yoni* cu gust dulceag, neobișnuit. Camera ei era foarte veselă, decorată cu mandale colorate; mai era și un tablou mare care-l impresionase, și-l mai amintea și acum. În centru se afla Buddha Sakyamuni, așezat cu picioarele încrucișate sub arborele iluminării, singur în mijlocul unui luminiș. La liziera pădurii, de jur împrejurul lui, se strânseseră lighioanele junglei: tigri, căprioare, cimpanzei, șerpi, elefanți, bivoli... Toate stăteau cu ochii ațintiți la Buddha, așteptând cu nerăbdare rezultatul meditației lui, tainic conștiente că lucrarea care era pe cale să se producă în mijlocul acelei poieni avea o importanță cosmică. Știau că, dacă Buddha Sakyamuni atingea iluminarea, nu doar el, nu doar omenirea aveau să fie eliberate de samsara, ci toate făpturile universului, care aveau să părăsească, pe urmele lui, regatul aparențelor, ajungând la iluminare.

În același timp în care trecea cu succes concursul de admitere la ENA, Catherine dădea examen la Școala veterinară; a reușit din prima, dar media de intrare nu îi era îndeajuns ca să poată urma Școala de la Maisons-Alfort, a trebuit să se mulțumească să-și facă studiile la Toulouse. Această despărțire i-a provocat lui Paul o mare suferință; era întâia oară când îl încerca o tristețe adevărată în fața ideii că relația cu o fată se poate încheia. Desigur, ea putea veni la Paris, el se putea duce la Toulouse din când în când, asta și-au spus, dar fără s-o creadă o clipă, dovadă că ea și-a găsit repede alt iubit. Era mai degrabă drăguță, prietenoasă și veselă, și-i plăcea la nebunie să se reguleze; cum să fi procedat altfel? La scurtă vreme, s-a culcat cu o altă buddhistă, o fată de la Științe Politice, dar care practica un buddhism mai intelectual, mai degrabă zen, iar

1. *Cartea tibetană a morților.*

relația lor s-a încheiat brutal, imediat după ce ea i-a povestit că avusese o seară în care „se făcuse praf" cu droguri: în timp ce încerca să intre în stare de meditație, mai precis după ce începuse să psalmodieze „Sutra lotusului legii sublime", a fost întreruptă de o larmă puternică ce venea de pe palier. Când s-a apropiat de ușa de la intrare și s-a uitat prin vizetă, a zărit un individ stând chircit, spasmodic și șiroind de sânge. Nu reacționase defel, nici măcar nu chemase poliția, doar se așezase turcește pe mochetă, „ca să nu-și întrerupă meditația". Minidistribuirea de evenimente apăsătoare a ridicat numaidecât între ei o barieră mentală nevăzută, iar ea nici măcar n-a părut să-și dea seama de asta, ideea că ar fi putut să-l îngrozească după această poveste nici nu i-a trecut prin cap. Imediat după aceea, Paul a ieșit de la ea, sub un pretext oarecare, și nu i-a mai răspuns niciodată la telefon. Prin urmare, relația lor trupească s-a limitat la un unic futai, nici ăla ieșit din comun, fata era cu siguranță o bunăciune, dar nu știa să-și contracteze păsărica, iar felațiile ei erau în cel mai bun caz mediocre, în vreme ce Catherine le executa cu avânt și conștiinciozitate, buddhismul tibetan părea superior din toate punctele de vedere buddhismului zen. Pentru buddhiștii tibetani, orice-ar fi, momentul morții constituia o ultimă șansă de a se elibera din ciclul renașterilor și morților succesive, din existența samsarică. Acum noaptea se lăsase complet peste Lyon. Își amintea că toate psalmodiile călugărilor tibetani începeau cu adresarea: „Nobile fiu, ascultă cu atenție", rostită special pentru muribund sau chiar pentru mort, credeau că se putea comunica cu defunctul timp de câteva săptămâni după moarte.

— Tata nu e pe moarte, a intervenit sora lui, cu un ton înverșunat.

Trecuseră cinci minute de când nu spusese nimic, rătăcit în amintiri, dar ea părea să-i fi urmărit șirul gândurilor.

— Da, știu că mi-ai zis, te-ai rugat lui Dumnezeu...

Dăduse cam repede drumul cuvintelor; cu toate astea, nu voia cu nici un chip s-o rănească.

— O să celebrezi Cea din urmă ungere? a întrebat el, sperând să dreagă busuiocul.

— După Vatican II, se numește Sfântul Maslu, sau ungerea bolnavilor, a răspuns ea răbdătoare. Iar bolnavul trebuie să fie conștient, trebuie să ceară singur să primească sacramentul, nu-i poate fi impus.

Bun, pierduse încă un prilej să tacă. Va trebui să se documenteze totuși asupra acestor povești legate de catolicism, dacă voia să reînnoade relația cu Cécile. Era o biserică lângă el, după cum își amintea, Notre-Dame de la Nativité de Bercy, sau ceva de genul ăsta. Probabil că aveau o oarecare documentație privind catolicismul, prin forța lucrurilor.

— Nu trebuie să-ți fie teamă că mă jignești... a spus ea blând, noi, catolicii, am început să ne deprindem cu asta.

Chiar îi ghicea, cu adevărat, toate gândurile?

— Mâine o să plec și eu, a continuat ea. Înainte de asta însă, o s-o însoțesc pe Madeleine la Saint-Joseph, cred că-i mai bine pentru ea să nu fie singură în momentul când se va întoarce acasă. În plus, trebuie să verific niște lucruri în vederea instalării noastre, mă întorc săptămâna viitoare împreună cu Hervé.

— Hervé? Cum adică Hervé? Nu are slujbă?

— Nu, a zis ea plecând capul stânjenită. Nu ți-am spus, dar adevărul e că eu și cu tine nu ne vedem prea des – nu avea un ton de reproș, ci pur și simplu constatativ. Hervé e în șomaj de un an de zile.

În șomaj? Cum putea un notar să fie în șomaj? Și-a amintit deodată că Hervé, deși era notar, nu se născuse într-un mediu de oameni cu stare, ci dimpotrivă. Venea din Valenciennes sau din Denain, mă rog, unul dintre orașele acelea din nord unde oamenii se află în șomaj de trei generații încoace; la prima lor întâlnire, atunci când îl întrebase ce făceau părinții lui, Hervé îi răspunsese „șomeri", ca și cum ar fi fost de la sine înțeles.

— Era notar salariat de gradul 4, când biroul lui a dat faliment, a continuat Cécile. Nu e deloc ușor să găsești un post în

regiune, criza imobiliară e cumplită, tranzacţiile sunt într-un punct mort. Iar pentru notari, domeniul imobiliar e de bază.

— Păi... sunteţi bine? Vă descurcaţi?

— Câtă vreme îşi primeşte indemnizaţia, da; dar n-o să dureze mult. După aceea, va trebui să găsesc ceva. Dar nu am studii, cum bine ştii; n-am lucrat niciodată cu adevărat. În afară de bucătărie şi de menaj, nu ştiu să fac nimic.

Începând din acel moment al serii, Paul a început să se simtă jenat gândindu-se la cei opt mii de euro lunari ai lui – salariul acesta nu era deloc ieşit din comun, dacă ţineai seamă de parcursul său universitar şi profesional, dar a început să se simtă jenat. Îşi alesese o slujbă şi o femeie care îl făceau nefericit – dar, de fapt, chiar alesese? Femeia, da, cu siguranţă, oarecum, şi slujba la fel, oarecum, cu siguranţă –, dar măcar n-avea grija banilor. În fond, el şi Cécile o apucaseră pe drumuri diametral opuse, iar destinele lor, cu acel penibil determinism care caracterizează în general destinul, erau la rândul lor diametral opuse.

În plan profesional, la drept vorbind, nu-i mergea prea rău de când îl cunoscuse pe Bruno. Bruno era o întâmplare fericită, singura întâmplare fericită din viaţa lui; în rest, cucerise totul prin competiţie şi prin luptă. Luptase oare ca s-o cucerească pe Prudence? Poate că da, îi era greu să-şi aducă aminte; părea atât de ciudat la câţiva ani distanţă...

— Şi fetele tale? Nu ţi-e greu să le plăteşti studiile?

Din motive obscure, subiectul nepoatelor sale i se părea mai uşor de abordat, mai puţin încărcat de implicaţii dramatice – probabil pentru că, pur şi simplu, erau mai tinere.

Deborah nu făcuse studii înalte, l-a înştiinţat Cécile. Era oarecum ca maică-sa, adică nu intelectuală, după cum obişnuia să zică; înnădea tot soiul de mici slujbe, îndeobşte de chelneriţă, în momentul acela lucra într-o pizzerie. Era vorba mereu de contracte pe termen determinat, dar se descurca, era energică şi zâmbitoare, apreciată atât de clienţi, cât şi de angajatori, îşi găsea cu uşurinţă de lucru.

Anne-Lise era altceva, își începuse un doctorat la Sorbona consacrat autorilor decadenți francezi, în special lui Élemir Bourges și Hugues Rebell. Cécile a spus asta cu o ciudată mândrie, câtă vreme nu știa în mod vădit nimic despre acești autori, e ciudată mândria asta care îi încearcă pe părinți când e vorba despre studiile copiilor lor, mai ales dacă nu pricep nimic, e un sentiment omenesc frumos, și-a spus Paul. Mai mult, Anne-Lise era la Paris IV-Sorbonne, cea mai prestigioasă facultate de litere, așa reținuse Cécile. Anne-Lise nu le cerea nimic, refuza să fie ajutată financiar, deși chiriile erau mari la Paris, însă își găsise un job la o editură, era independentă băneşte.

Nepoata lui stătea de șase ani la Paris și nu se văzuseră nici măcar o dată, Paul și-a dat seama cutremurat de asta. Era greșeala lui, numai a lui, în mod limpede el era cel care trebuia s-o contacteze. Pe de altă parte, unde ar fi putut să se întâlnească? La el acasă, ținând seama de relația cu Prudence, nu era ușor; acesta e neajunsul cuplurilor care se destramă, le e rușine să expună spectacolul jalnic și banal al dezacordului lor, devine aproape imposibil să primești pe cineva și orice relație socială ajunge să se năruie. Aveau, fiecare, camera și baia lui. Livingul, cu geamurile sale panoramice dând spre parc, devenise treptat un *no man's land*, un ținut neutru, pustiu. Singura încăpere pe care o foloseau încă împreună era bucătăria; ultima lor mobilă comună, frigiderul; cum să-i explice toate astea lui Anne-Lise?

Pateul lui cu skrei norvegian semisărat nu fusese debarasat în momentul în care chelnerul le-a adus deserturile; o măruntă greșeală, după o servire până atunci perfectă. Paul nu a încercat s-o minimalizeze; a primit scuzele cu zâmbetul semiindulgent al bogătanului – omul bogat care iartă, dar care iartă *doar de data asta*.

Așa cum spera Paul, evocarea fiicelor lui Cécile detensionase considerabil atmosfera, în fond tinerii n-au niciodată probleme cu adevărat, probleme apăsătoare, îți închipui mereu că lucrurile o să meargă bine pentru cei tineri. Unui bărbat de

cincizeci de ani care se trezește în șomaj, în schimb, nimeni nu-i mai dă șanse să-și găsească de lucru. Cu toate astea, lumea se preface că n-ar fi așa, consilierii de la Pôle Emploi[1] produc niște remarcabile imitații de optimism, pentru asta sunt plătiți, fără îndoială au făcut niște stagii prin teatru, chiar niște seminarii de clovni, în ultimii ani asistența psihologică pentru șomeri s-a ameliorat mult. În schimb nivelul șomajului n-a scăzut, acesta era unul dintre singurele adevărate eșecuri ale lui Bruno ca ministru; reușise doar să-i stabilizeze rata, și-atât. Totuși, economia franceză redevenise puternică și mare exportatoare, nivelul de productivitate a muncii sporise în proporții halucinante, iar slujbele necalificate dispăruseră aproape complet.

— Vrei să vii mâine cu mine la Saint-Joseph? l-a întrebat Cécile, întrerupându-i meditațiile fără prea mare miză, oricum n-avea cum să rezolve șomajul din Franța, nici viitorul relației cu Prudence, și cu atât mai puțin coma tatălui său.

„Ce-aș putea face?" Nu Kant punea întrebarea asta pe undeva? Sau era mai degrabă „Ce trebuie să fac?", nu mai știa. Era o întrebare diferită, ori poate nu. Saint-Joseph-en-Beaujolais era adevărata casă a copilăriei sale, tatăl său se ducea acolo la fiecare sfârșit de săptămână, tot acolo își petreceau și vacanțele.

— E cam devreme să merg acolo fără tăticu'! a răspuns el, poftim, începuse și el să zică *tăticu'*, e desigur plăcut, în fond, să te întorci în copilărie, poate că, în realitate, asta e tot ce-și dorește lumea.

Cécile a încuviințat, a spus că pricepe. Adevărul e că nu pricepea totul, fondul problemei e că Paul nu mai putea suporta în momentul acela prezența lui Madeleine, degaja un val de suferință acută, insuportabilă, era nevoie de un Dumnezeu, măcar de unul, ca să îmbrățișeze o asemenea suferință. Nici măcar nu era sigur că Madeleine credea în Dumnezeu, în

1. Instituție publică cu caracter administrativ care are ca principală misiune să propună oricărui solicitant de slujbă un interlocutor unic, care încearcă să-i asigure acestui solicitant o întoarcere pe piața muncii.

sensul catolic al cuvântului, credea probabil într-o putere ordonatoare în stare să călăuzească sau să distrugă viaţa oamenilor – ceva nu foarte liniştitor, de fapt, ceva mai apropiat de tragedia greacă decât de mesajul Evangheliei. În orice caz, ea credea în Cécile, vedea probabil în Cécile un fel de iniţiată care putea, prin rugăciune, să înduplece divinitatea. Iar el – asta era cel mai surprinzător – începea să-şi perceapă sora cam în acelaşi mod.

Iar tatăl lui care zăcea pe un pat de spital, la câteva sute de metri de-acolo, pe partea cealaltă a fluviului, la ce se gândea oare în clipa aceea? Bolnavii aflaţi în comă nu mai cunosc alternanţa veghe-somn, dar mai au încă vise? Nimeni nu ştia cu adevărat şi toţi medicii pe care i-ar consulta i-ar putea confirma: ne aflăm în faţa unui continent mental inaccesibil.

Cécile i-a întrerupt din nou succesiunea reflecţiilor, care deveneau din ce în ce mai dezordonate.

— Iau trenul de 17.12, mâine. Îmi ia trei sferturi de oră ca să ajung la Gare du Nord. Vrei să plecăm împreună?

Rămânea o întrebare. Ba chiar două. Da, între Gare de Lyon şi Gare du Nord, trei sferturi de oră puteau fi de ajuns. Până atunci avea să umble haihui prin Lyon. Îşi amintea vag că puteai hoinări prin Lyon, pe cheiurile râului Saône sau pe altundeva.

8

Contrar oricăror aşteptări, plimbarea prin Lyon s-a dovedit aproape plăcută. Cheiurile ce mărgineau râul Saône erau mult mai liniştite decât cele ale Ronului, aproape că nu exista circulaţie. Pe malul opus se întindeau nişte coline împădurite, întrerupte de grupuri de clădiri vechi, datând probabil de la începutul secolului XX, mai erau de asemenea nişte vile şi chiar nişte palate. Ansamblul era mai degrabă armonios şi, mai ales, nespus de liniştitor. Din păcate, nu puteai să nu constaţi că un peisaj agreabil, în zilele noastre, este aproape obligatoriu un peisaj ferit, preţ de cel puţin un secol, de orice intervenţie umană. Probabil, s-ar fi putut trage nişte concluzii politice din asta, dar, ţinând seamă de poziţia sa în centrul aparatului de stat, era cu siguranţă preferabil să se abţină.

În general, era fără îndoială preferabil să se abţină să gândească. Moartea mamei lui, petrecută cu opt ani în urmă, fusese un moment violent, ciudat al vieţii sale. Suzanne căzuse de pe o schelă în timp ce restaura un grup statuar de îngeri de pe un turn al catedralei din Amiens. Uitase să-şi strângă hamul de siguranţă; mai avea şase luni până la pensie. La vremea aceea, brutalitatea evenimentului, caracterul său imprevizibil l-au anesteziat, nici măcar nu-şi amintea să fi suferit, mai degrabă fusese profund uluit. De data asta, cu tatăl lui, era complet altceva: pe măsură ce rătăcea pe cheiul râului năpădit de o ceaţă subţire, simţea cum creşte în el o disperare calmă şi nesfârşită, însoţită de gândul că acum intra cu adevărat în ultima parte a vieţii, în faza ultimă, că data viitoare va fi rândul lui, ori poate al lui Cécile, dar cel mai probabil al lui.

Atunci şi-a dat seama că nu vorbiseră deloc despre Aurélien, nici nu-i fusese rostit numele în seara din ajun. Măcar fusese înştiinţat? Probabil că nu, Madeleine nu avusese cu el o relaţie în adevăratul sens al cuvântului. Cine avea să se ocupe de asta? Cécile, desigur; atunci când se profila o sarcină neplăcută, aceasta îi revenea automat lui Cécile. „Catolică fiind..." şi-a spus el nelămurit aşezându-se pe o bancă şi, pentru o bună bucată de vreme, acesta a fost ultimul său gând structurat. Ceaţa se ridica de pe fluviu, îndesindu-se în jurul lui, se mai vedea doar la câţiva metri.

Un autocar luxos, confortabil, trecea rapid pe o autostradă ce străbătea un peisaj deşertic, compus din pietre albe şi plate şi din câteva tufe de plante spinoase sau grase, totul se petrecea fără îndoială într-un stat din Vestul american, în Arizona sau în Nevada, poate, de altfel era vorba aproape sigur despre un autobuz Greyhound. În mijlocul autobuzului lui era aşezat un bărbat înalt, oacheş, dur, cu chip malefic. Stătea lângă alt pasager, pe care poate îl cunoştea, dar mai probabil nu; oricum, acest pasager nu era în măsură să intervină, fiindcă omul smead simboliza Răul, călătorii ştiau (iar Paul, la fel ca ei, ştia) că în orice clipă bărbatul întunecat putea să se ridice şi să se hotărască să ucidă un pasager; ştiau de asemenea că nici unul dintre ei nu ar avea posibilitatea, nici măcar intenţia să opună cea mai mică rezistenţă.

Bărbatul oacheş se ridica, se apropia de un bătrân aşezat în partea din faţă a autobuzului, nu departe de şofer. Bătrânul tremura, era vădit înspăimântat, dar nu-i trecea prin cap să se răzvrătească. Bărbatul oacheş se ridica, îl târa cu de-a sila pe bătrân până la uşă, apoi apăsa pe dispozitivul de deschidere şi îl împingea pe bătrân în gol. Ulterior se apleca o clipă ca să vadă cum se zdrobise şi se dezarticulase trupul bătrânului, figurile formate de împroşcarea sângelui pe solul arid. Apoi se aşeza la loc şi călătoria continua. Paul înţelegea atunci că drumul avea să continue până la capăt, cu noi intervenţii, distanţate şi imprevizibile, ale bărbatului smead.

Imediat după aceea, pe bancă, chiar înainte să se trezească, înțelegea că bărbatul oacheș îl simboliza și pe Dumnezeu și că, în această calitate, deciziile lui erau juste și fără drept de apel. Era cam frig acum, se lăsa seara, probabil că asta îl trezise; avusese noroc, pentru că era deja 16.30, venise vremea să se ducă la gară. Cécile acceptase fără prea multe proteste să-i plătească un supliment pentru clasa întâi, iar cât îl privește pe Aurélien, deschisese chiar ea subiectul. Aurélien nu fusese niciodată apropiat de tatăl lor, dar de mama lor, da, chiar un pic prea mult, urmându-i exemplul, alesese cariera de restaurator de opere de artă, ca și ea obținuse diploma de „restaurator conservator de bunuri culturale", absolvind École de Condé, mai mult, aleseseră amândoi aceeași perioadă istorică – sfârșitul Evului Mediu, începutul Renașterii –, singura diferență fiind că mama sa se specializase în sculptură, iar el în tapiserie. Urmând-o pas cu pas, alegând o carieră artistică aproape identică, Aurélien se lăsa pradă unei respingeri surde, implicite – de fapt, nu întotdeauna implicite –, a carierei tatălui său, bazată pe o slujbă în aparatul de stat și pe aderarea necondiționată, militară, la interesele schimbătoare și uneori tulburi ale serviciilor de informații franceze.

Tatăl lui, de fapt, nu-și dorise niciodată un al treilea copil, acel al treilea copil născut mulți ani după ceilalți îi fusese într-un anume fel impus, copilul nu făcuse niciodată parte dintr-un proiect al lui, iar el era un bărbat căruia îi plăcea să-și respecte proiectele. Cuplurile se formează cel mai adesea în jurul unui proiect, cu excepția acelora cu parteneri care se contopesc, al căror unic proiect este să se contemple veșnic, împărțindu-și cu dărnicie până la sfârșitul zilelor mii de dezmierdări, există astfel de oameni, Paul auzise vorbindu-se despre ei, dar părinții lui nu făceau parte din această categorie, așa că fuseseră nevoiți să-și elaboreze un proiect, doi copii reprezentau proiectul clasic, ba chiar arhetipul proiectului clasic, dacă el și Prudence ar fi avut copii n-ar fi ajuns în situația asta, dar de fapt probabil că da, chiar mai rău, s-ar fi despărțit până

acum, copiii, în zilele noastre, nu mai reușesc să salveze un cuplu, contribuie mai degrabă la distrugerea lui, oricum lucrurile începuseră să se degradeze între ei înainte să fi luat în calcul așa ceva. În cazul părinților lui existase, în plus, și un alt proiect, cel al casei din Saint-Joseph. Tatăl său cunoștea bine regiunea, își petrecuse, copil fiind, niște vacanțe idilice la unchiul său, viticultor în zonă. Cumpărase, încă din 1976, la câteva săptămâni după căsătorie, acel mic ansamblu de case părăsite, situate aproape de Saint-Joseph-en-Beaujolais, un cătun ținând de comuna Villié-Morgon.

Erau trei case, de dimensiuni diferite, proprietate a trei frați, un staul și un hambar mare. Cumpărase ansamblul la un preț derizoriu; zidurile și acoperișul erau în stare bună, dar restul trebuia refăcut. Îi dedicase toate weekendurile și vacanțele sale din următorii zece ani, desenând el însuși planurile, deși nu avea pregătire de arhitect, făcând cu mâna lui o mare parte din lucrările de tâmplărie și de șarpantă. El imaginase grădina de iarnă, galeria cu geamlâc care mergea din casa principală până la căsuța lor de copii. Mama lui fusese și ea sedusă de proiect, prin natura meseriei avea legături cu cei mai buni artizani, din toate domeniile, casa căpătase o importanță în continuă creștere în viața lor, era reprezentarea cea mai tangibilă și probabil cea mai durabilă a existenței cuplului lor. Rezultatul era magnific: acolo trăise, împreună cu Cécile, câțiva ani din acea incredibilă și brutală fericire a copilăriei. Fereastra camerei lui dădea spre nord-vest, către un peisaj deluros cu pajiști, păduri și vii, care se luminau toamna în roșu și auriu, până spre povârnișurile verzi și abrupte ale munților Avenas.

Acele vremuri se isprăviseră pentru el, nu avea să mai fie niciodată atât de fericit, acest lucru nu mai era posibil. Cécile cunoscuse, poate încă mai cunoștea astfel de momente de fericire, făcuse copii, redevenise ea însăși copil, își pusese sufletul în mâinile Tatălui, așa cum se spune la catolici. Iar el avea nevoie, o nevoie stringentă să și-o închipuie pe Cécile fericită. A privit-o, calmă și senină, cum contempla, în ultimele licăriri ale zilei, peisajul care defila pe fereastră.

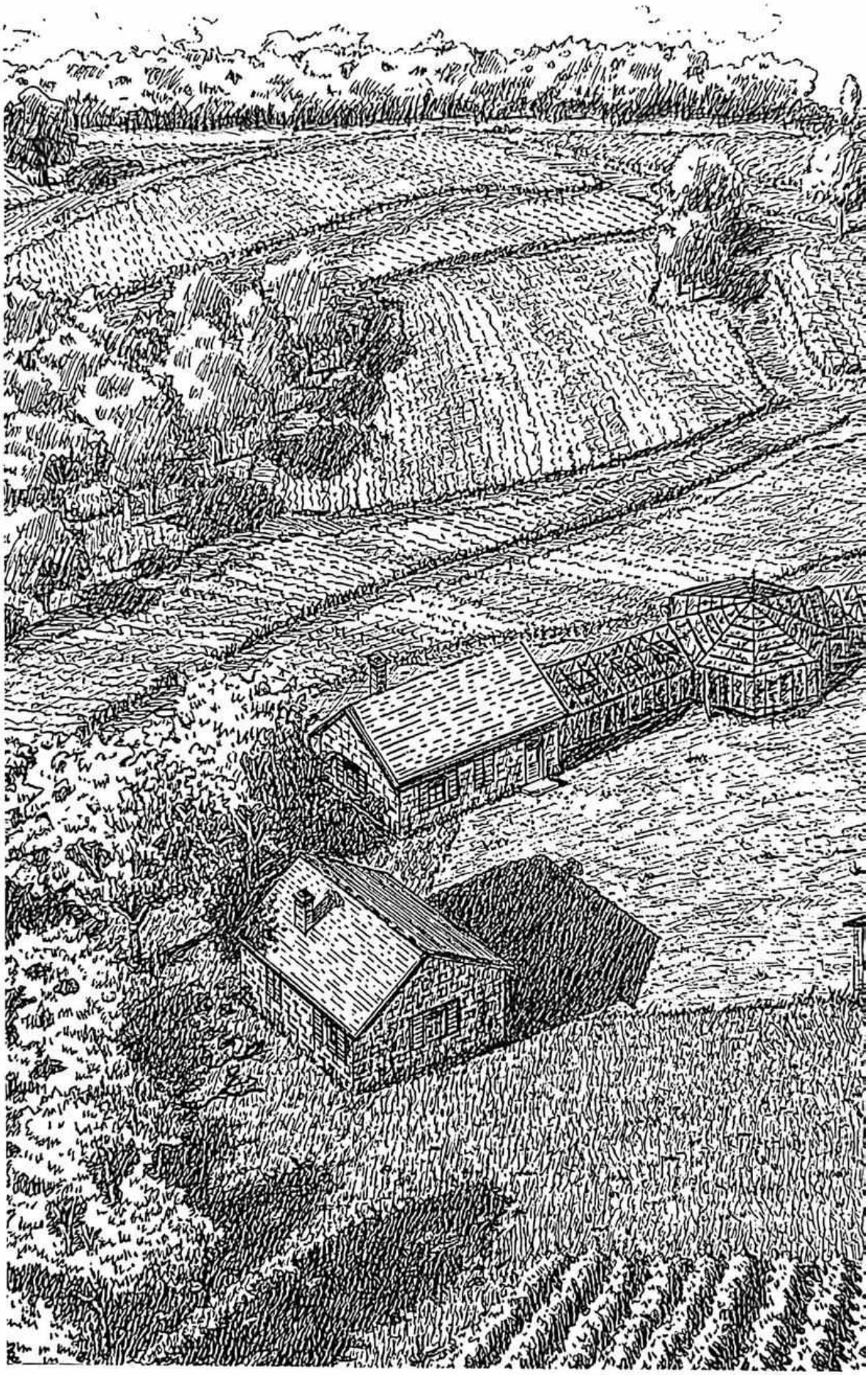

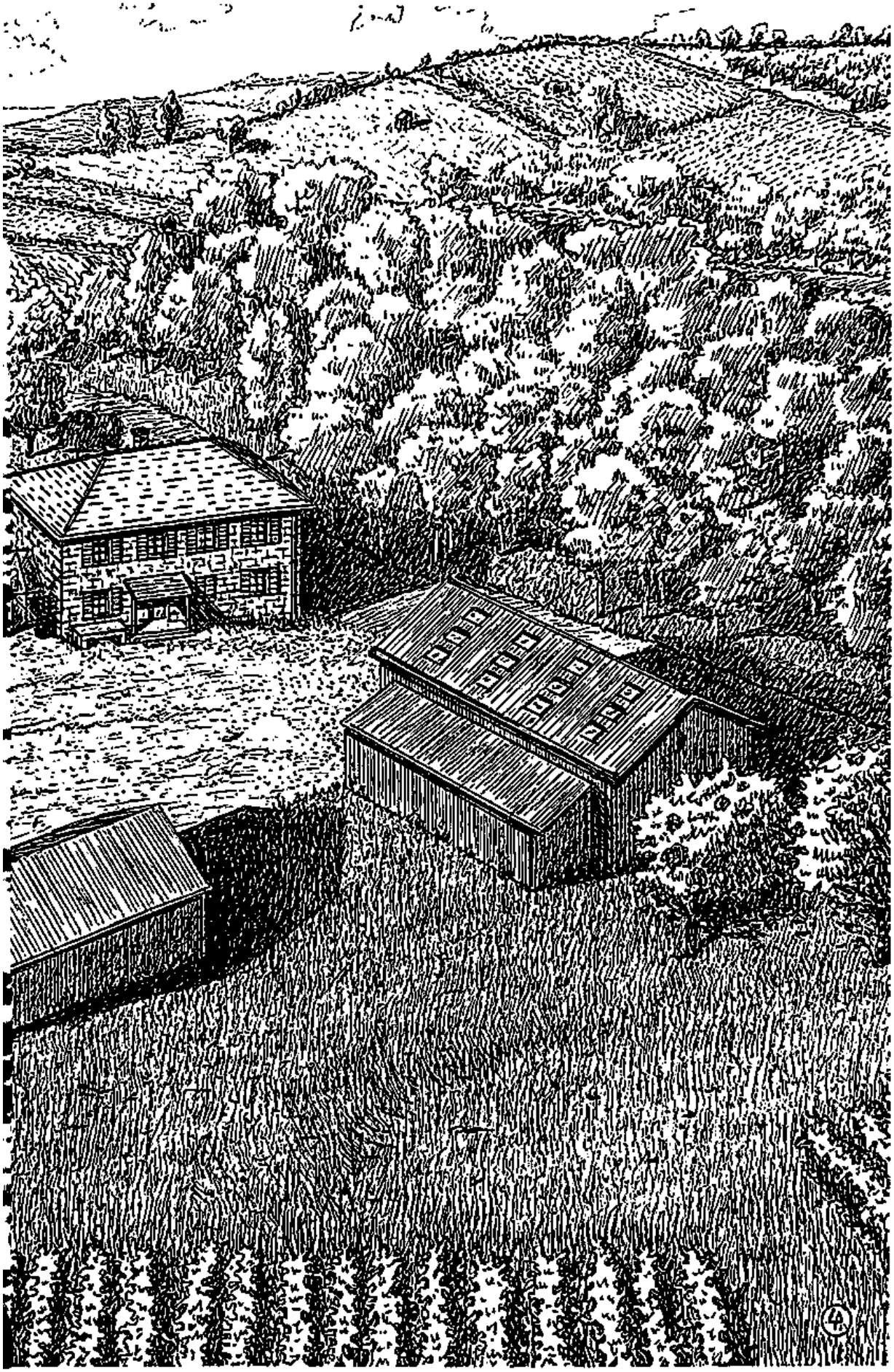

Un panou cu informații electronice arăta că mergeau cu viteza de 313 km/h, indicându-le și poziția geografică, și și-a dat seama, șocat, că se aflau, chiar în momentul în care-și amintea toate acele lucruri, puțin mai la sud de Mâcon, la câțiva kilometri de casa din Saint-Joseph.

Mult, mult mai târziu, Cécile și-a întors din nou privirea spre el – trenul se apropia acum de Laroche-Migennes și circula cu 327 km/h.

— Nu te-am întrebat cum mai merge cu Prudence... a întrebat ea cu discreție.

— Ai făcut bine. Ai făcut bine că nu m-ai întrebat.

— Bănuiam eu ceva. Păcat, Paul. Meriți să fii fericit.

Cum de știa toate astea, cum de cunoștea viața, ea, care nu fusese decât cu un singur bărbat și care alesese numaidecât, cu o clarviziune miraculoasă, un monstru de integritate, de fidelitate și de virtute? Poate că, în realitate, viața e foarte simplă, și-a spus Paul, poate că nu e aproape nimic de știut despre ea, e de ajuns să te lași călăuzit.

Nu și-au mai spus mare lucru până au ajuns la Paris. De-acum, evoluția lucrurilor era stabilită. În cel mult o săptămână, Cécile avea să se întoarcă împreună cu Hervé și aveau să se instaleze în casa de la Saint-Joseph. Prima lor sarcină era s-o liniștească pe Madeleine, să încerce să-i dea un nou sens în viață, împiedicând-o să se bage toată ziua în sufletul infirmierelor de la spitalul Saint-Luc. După care nu le mai rămânea decât să aștepte; să aștepte și să se roage. Oare rugăciunea putea fi o activitate de cuplu? Sau e obligatoriu un contact individual, personal cu Dumnezeu?

S-au strâns în brațe, scurt dar puternic, după care Cécile a intrat în metrou – trebuia să schimbe linia la Bastille, și apoi continua direct spre Gare du Nord.

9

Când a deschis uşa apartamentului a fost surprins de un cânt de balene care venea din living şi şi-a dat seama că Prudence se întorsese de la serviciu, şi că, probabil, se afla chiar atunci în apartament, acesta era orarul ei obişnuit. În schimb, nu era şi orarul lui; de când lucra la cabinet, se deprinsese să se trezească târziu; pe la prânz pornea spre minister, căsca gura străbătând parcul Bercy – aproape că ajunsese să îndrăgească acest parc, cu spaţiile lui legumicole de rahat –, apoi grădina Yitzhak Rabin. După ce ajungea la Bercy, mânca de obicei o farfurie cu peşte afumat – cabinetul avea o bucătărie separată de restul ministerului, bucătarul era excelent, dar la prânz se mulţumea cu un platou de peşte afumat. Atunci se întâlnea întâia oară cu Bruno.

Acesta sosea devreme la birou, pe la şapte dimineaţa – şi, de când locuia în apartamentul de serviciu, îşi petrecea acolo, uneori, şi o parte din noapte –, dar nu-şi programa întâlniri dimineaţa, pe care şi-o dedica treburilor esenţiale. Probabil că îşi freca mâinile de entuziasm, aşa cum, potrivit legendei, făcea îndepărtatul său predecesor Colbert, descoperind ce sarcini avea în ziua respectivă, vraful de dosare care i se strânsese pe birou. De obicei lua masa doar cu Paul – în ceea ce-l priveşte era mai degrabă amator de pizza –, treceau în revistă împreună întâlnirile programate pentru după-amiază şi seară, eventualele probleme.

De cele mai multe ori, Paul se întorcea acasă târziu, între 1.00 şi 3.00 noaptea, la ora aceea Prudence se retrăsese de mult la ea în cameră. Îşi încheia ziua cu nişte documentare despre

animale; încetase definitiv să se mai masturbeze. De fapt, trecuseră câteva luni – aproape un an, s-a gândit el cu groază – de când nu-şi întâlnise partenera, şi până şi în anii precedenţi, atunci când se întâlneau, asta nu se întâmpla prea des şi nici pentru multă vreme. În calitate de reprezentanţi ai CSP++[1], doreau să nu constituie o excepţie, aveau mare grijă ca naufragiul cuplului lor să se desfăşoare în condiţii optime de civilitate. Când a auzit cântul balenelor a fost însă la un pas s-o ia la fugă, să iasă din apartament, să-şi găsească un hotel unde să-şi petreacă noaptea. Dar l-a cuprins sastiseala şi a deschis uşa livingului.

Când l-a văzut, Prudence a tresărit, probabil că nici ea nu se simţea în largul ei. Trebuia făcut repede ceva, situaţia trebuia imediat dezamorsată, aşa că Paul s-a apucat să explice: tatăl lui suferise un AVC şi era în comă la spitalul din Lyon, de aici şi ora sa ciudată de sosire, dar de mâine lucrurile aveau să intre în normal, nu se va mai întâmpla aşa ceva. N-a reacţionat cine ştie ce în faţa acestei promisiuni; dimpotrivă, în mod ciudat, lăsa impresia că-i pare rău pentru el, faţa i se încreţise sub efectul a ceva care semăna cu tristeţea sau măcar cu îngrijorarea. Desigur, în câteva clipe i s-a şters de pe chip; totuşi avusese loc, fără îndoială. După aceea, Prudence a zis ceva mai banal, că el ar trebui să-şi drămuiască timpul ca să-i fie cât mai bine, să nu ţină seamă de ea etc. Nici ea nu era prea departe de vârsta de cincizeci de ani; şi, de fapt, ce mai făceau oare părinţii ei? Nişte clasici burghezi bătrâni de stânga, care şi-au petrecut viaţa în sectoare privilegiate, gen învăţământ superior sau magistratură, adepţi, fără îndoială, ai joggingului, probabil că plesneau de sănătate. Părinţii lui Prudence nu-i fuseseră niciodată prea dragi, mă rog, taică-său mai mergea, dar maică-sa era de-a dreptul jalnică. Există un vechi dicton izvorât din înţelepciunea populară care

1. Termen de marketing care desemnează categoriile socioprofesionale – CSP – privilegiate (cadre superioare şi practicanţi ai meseriilor liberale).

zicea cam așa: „Dacă vrei să te-nsori cu fata, uită-te mai întâi la mă-sa"; adevărul e că, la vremea respectivă, refuzase cu încăpățânare să țină seamă de avertisment. Prudence, în schimb – lucru surprinzător –, părea preocupată de soarta lui Édouard, deși primise cu indiferență vestea morții lui Suzanne, cu opt ani înainte. „La urma urmei, semeni cu taică-tu..." îi spusese ea cândva. Exista oare vreo legătură între cele două informații? Oare această neașteptată empatie față de soarta tatălui lui însemna că mai simțea încă, într-o oarecare măsură, ceva pentru el?

Era o idee cam năucitoare; dar de când plecase la Lyon, cu o seară înainte, avea impresia că pătrunsese într-o zonă de mare nesiguranță. Să fi fost de-abia ieri? Avea impresia că se întâmplase mult mai demult, și mai grav încă era că totul în viața lui devenise nesigur, începând cu el însuși, de parcă tocmai era pe cale să fie înlocuit de o dublură ininteligibilă care-l însoțea tainic de mulți ani, ori poate dintotdeauna.

Oricum ar fi fost, a socotit că e preferabil, deocamdată, să nu meargă mai departe cu Prudence, așa că a anunțat că se va retrage la el în cameră, sub motivul unei stări de oboseală lesne explicabilă prin drumul străbătut și prin emoții. Prudence a zâmbit, i-a privit plecarea cu calmul și cu buna dispoziție cuvenită, tulburarea i se citea totuși în măruntele gesturi circulare ale mâinii, de parcă ar fi vrut, atunci când isca vârtejuri carteziene în eter, să creeze o forță de atracție între ei, similară poate forței gravitaționale. Cu toate astea, inexistența eterului și a vârtejurilor lui Descartes fusese de mult demonstrată și nu mai lăsa loc de îndoieli în comunitatea științifică, în ciuda ultimei încercări a lui Fontenelle, care avea să publice în 1752 o *Teorie a vârtejurilor carteziene, și reflecții privind atracția*, lucrare care nu a avut nici un ecou.

Mai bine i-ar fi arătat bucile, la o adică chiar sânii, e o greșeală să crezi că demnitatea durerii e compromisă de o solicitare vădit sexuală, adesea e exact pe dos, există o reacție a organismului fizic răvășit de durere, terorizat de perspectiva de a deveni

definitiv incapabil să susțină funcțiile biologice cele mai simple, și care își dorește să se racordeze din nou la o formă oarecare de viață, cea mai elementară cu putință. Pesemne însă că asta nu îi mai stătea la îndemână lui Prudence, educația ei nu mersese în această direcție și era regretabil, fiindcă puține alte prilejuri aveau să se mai ivească în calea cuplului lor.

10

De îndată ce a ajuns la birou a doua zi dimineaţă, Bruno l-a luat direct, l-a întrebat care erau, aproximativ, şansele de supravieţuire ale tatălui său; i-a explicat situaţia cât a putut de bine. Apoi Bruno l-a întrebat dacă tatăl lui era singur; aşa că i-a vorbit despre Madeleine, ceea ce l-a pus pe gânduri, privirea i-a devenit mai confuză şi a părut că se rătăceşte într-o zonă nelămurită; Paul începea să se obişnuiască cu aceste momente în care Bruno se lăsa covârşit de reflecţii de ordin general, în care modul lui de gândire obişnuit, pragmatic şi exact, se retrăgea în faţa unor consideraţii mai teoretice.

— Tatăl tău s-a născut în 1952, nu aşa mi-ai spus? a întrebat Bruno, în cele din urmă.

Paul a confirmat

— Prin urmare, un *baby boomer* tipic... Chiar am impresia, a continuat el, că indivizii din generaţia aceea nu doar erau mai energici, mai activi, mai creativi şi, de fapt, mai talentaţi decât noi din toate punctele de vedere, ci şi că se descurcau mai bine pe toate planurile, inclusiv pe cel matrimonial. Chiar atunci când divorţau – şi divorţau pe vremea aceea, desigur, mult mai puţin, dar divorţau – şi chiar dacă erau vârstnici la momentul divorţului, reuşeau să-şi găsească pe altcineva. Pentru noi, nu cred că va fi la fel de simplu. Iar pentru generaţia următoare va fi şi mai rău. Mă uit la cei doi băieţi ai mei, unul e homosexual – mă rog, teoretic homosexual, în practică nu cred că are pe nimeni, nici constant, nici ocazional, e mai degrabă un asexuat cu

tendințe homosexuale. Despre celălalt, habar n-am, cred că e apă de ploaie, că n-a fost vreodată ceva, mi se întâmplă uneori să uit că există. Noi, cel puțin, încercam să închegăm un cuplu; de cele mai multe ori dădeam greș, dar măcar încercam.

Angajat, în mod mai mult sau mai puțin explicit, ca să readucă în Franța *Les Trente Glorieuses*, era firesc ca Bruno să fie fascinat de psihologia acelor *boomers*, atât de diferită de psihologia contemporană prin optimismul și îndrăzneala ei, atât de diferită încât părea de necrezut că sunt despărțite doar de o singură generație. Însuși tatăl lui, după câte aflase Paul, era un mediu-înalt funcționar și, în acest sens, un *boomer* atipic. Pe acei *boomers* originari, pe acei *boomers* antologici, creatori și șefi de industrie, pe cei pe care-i aștepta să sprijine renașterea în Franța nu-i întâlnise niciodată și, de altfel, acum erau aproape toți morți; așa cum moarte erau și curvele legendare ale anilor '70, cu păsăricile lor păroase, care îi însoțiseră, într-un anume sens, în morminte. În orice caz, în plan matrimonial, Paul nu avea ce să reproșeze constatării lui dezamăgite; și-a mai pus o porție de țipar afumat și restul după-amiezii s-a scurs aproape liniștit. Principala miză a zilei următoare avea să fie prânzul cu sindicaliștii. El avusese ideea acestor mese lunare care îi reunea la Bercy pe principalii responsabili sindicali francezi; nu aveau nici un program precis, era vorba de niște prânzuri „informale", prin care „să ia pulsul țării". Ideea de a cumpăra bunăvoința sindicaliștilor cu *iepure à la royale,* cu *porumbei confits* și cu vinurile de soi adecvate putea să pară simplistă, sau chiar stupidă; cu toate astea, mandatul cincinal se desfășurase într-o ambianță de pace socială nemaivăzută, numărul zilelor de grevă nu mai fusese atât de scăzut de pe vremea de început al celei de-a V-a Republici, deși efectivele funcționarilor publici scăzuseră încet dar inexorabil, într-o asemenea măsură încât, din punctul de vedere al serviciilor publice și al acoperirii medicale, anumite zone rurale căzuseră aproape de nivelul înregistrat în țările africane.

Informația a venit puțin după ora 18.00, Paul a fost anunțat la 18.25 printr-un mail al atașatei de presă a ministrului. Un nou mesaj își făcuse apariția pe net; începea, ca de fiecare dată, printr-un montaj de pentagoane și de cercuri desenate rudimentar; ansamblul era însă mereu diferit, iar numărul cercurilor, în special, varia. Urma un text alcătuit din caractere obișnuite; de data asta însă, era vădit mai lung: mesajele precedente aveau patru sau cinci rânduri, acesta vreo douăzeci.

Dând clic oriunde în fereastră, începea filmul. Oceanul era cenușiu, agitat. Camera de filmat se apropia încet de un vas, un cargou gigantic cu containere care tăia valurile cu viteză, fără să întâmpine vreo problemă. Puntea era pustie, nu se zărea nici un membru al echipajului. Deodată, fără impact aparent, uriașul vas se ridica deasupra oceanului și apoi cădea, secerat în două de la mijloc. Cele două jumătăți dislocate se scufundau în mai puțin de un minut.

Trucajul era, ca de obicei, perfect, și-a zis Paul, credeai cu totul în adevărul scenei. După unul sau două minute, l-a sunat pe Doutremont. Acesta tocmai se ocupa de afacere, desigur, și nu putea spune nimic deocamdată; a promis că-l va suna de îndată ce va afla ceva, chiar și târziu.

L-a sunat înapoi la ora opt dimineața și Paul a primit mesajul când s-a trezit. Prefera să nu-i comunice nimic prin telefon, așa că i-a propus o întâlnire la minister, în cursul după-amiezii; dorea să fie însoțit de unul dintre șefii lui de la DGSI.

A ajuns la ora 14 fix, însoțit de comisarul Martin-Renaud; era un bărbat de vreo cincizeci de ani, cu părul sur, tuns scurt, cu aer mai degrabă militar – în realitate, lui Paul îi cam aminti de propriul său tată.

— Sunteți șeful celulei informatice?

— Nu tocmai; conduc DGSI. Întâmplător, am avut prilejul să lucrez, acum mulți ani, cu tatăl dumneavoastră. Am aflat ce i s-a întâmplat, îmi pare nespus de rău, e și unul dintre motivele pentru care mă aflu aici; să vorbim însă mai întâi despre subiectul zilei.

Se întoarse spre Doutremont.

— Mesajul, i-a spus acesta, prezintă anumite elemente originale față de precedentele. În primul rând, în felul de difuzare: de data asta a parazitat vreo sută de servere, cam peste tot în lume, inclusiv în China, ceea ce nu s-a mai întâmplat până atunci. Dar, mai ales, filmele anterioare fuseseră niște trucaje – trucaje foarte bine realizate, dar trucaje. De data asta, avem îndoieli serioase.

— Vreți să spuneți că o navă a fost scufundată cu adevărat?

— Înmatricularea ei e foarte lizibilă în imagini, nu ne-a fost deloc greu s-o identificăm. E vorba despre un cargou de containere de ultimă generație, construit pe șantierele navale din Shanghai. E un vas puțin mai lung de 400 m, care poate transporta până la 23 000 de containere standard, adică o încărcătură de aproximativ 220 000 de tone. Asigura legătura între Shanghai și Rotterdam și fusese închiriat de de CGA-CGM, care este al patrulea armator mondial în domeniul transportului de mărfuri; e un operator francez. Firește, le-am cerut să ne semnaleze dacă vreunul dintre vase suferise vreun accident. Sunt obligați să ne răspundă; până acum n-au făcut-o. Presupunem că ar vrea ca afacerea să nu fie făcută publică și că și-ar dori o promisiune din partea noastră în sensul acesta.

— Nu suntem deloc convinși că le putem împlini cererea, a intervenit Martin-Renaud. Par să creadă că putem controla mass-media în orice împrejurare și că putem hotărî ce știri devin publice; ceea ce e departe de a fi adevărat. Există zeci de posibilități ca informațiile să se scurgă și nu putem nicicum controla acest lucru, cu atât mai mult cu cât există un amănunt ciudat în video: nu apare nici o persoană, nici un membru al echipajului – de parcă ar fi fost preveniți de atac și ar fi avut timp să părăsească nava. Dacă așa au stat lucrurile, mai devreme sau mai târziu vor apărea vrând-nevrând, și nu-i vom putea împiedica să vorbească.

— Presupun că un vapor atât de mare nu e ușor de scufundat. E nevoie de echipamente militare, nu?

— Într-o oarecare măsură. Un lansator de torpile e un echipament greu de găsit pe piață, dar care poate fi montat pe un vapor obișnuit. Metoda folosită aici a fost dislocarea: nu există contact direct între vas și torpilă, aceasta explodează la câțiva metri dedesubt. Coloana de apă care năvălește, care e proiectată prin bula de gaz provocată de explozie este cea care rupe nava în două; nici măcar nu e nevoie de o torpilă foarte puternică. Așadar nu, nu e neapărat nevoie de cine știe ce ustensile; în schimb, ochirea țintei și calcularea momentului exploziei trebuie să fie de mare precizie, cer o pricepere balistică serioasă.

— Cine să fi făcut așa ceva?

Pusese întrebarea spontan, aproape involuntar; de data asta, Martin-Renaud a zâmbit sincer.

— Asta am vrea să știm și noi, desigur...

A schimbat o privire cu Doutremont.

— În orice caz, nimeni care să fie în evidența serviciilor noastre. Adevărul e că, de la primele mesaje încoace, suntem într-o ceață totală. Dar de data asta consecințele ar putea fi foarte grave. Guvernul chinez are, desigur, mijloacele necesare ca să protejeze transportul mărfurilor produse de întreprinderile sale; dar escortarea cu un contratorpilor a fiecărui cargou de containere ar crește serios prețurile. Ca să nu mai punem la socoteală costul asigurărilor maritime, care ar spori considerabil.

— Prin urmare, asta va afecta comerțul mondial?

Doutremont fusese cel care a pus întrebarea: lui Paul, răspunsul i se părea evident, iar șeful DGSI l-a exprimat simplu:

— Dacă cineva ar dori să lovească în comerț, nici că ar proceda altfel.

Fără îndoială, asta îi putea îndrepta spre anumite tipuri de activiști, mai degrabă de extremă stângă, dar activiștii de extremă stânga, chiar dacă își dovediseră capacitatea de a distruge orice fel de manifestație, nu își arătaseră nici o competență la nivel militar și, de altfel, erau lipsiți de posibilități financiare,

un lansator de torpile rămâne un echipament scump, indiferent de modul de achiziție.

Martin-Renaud a șovăit câteva clipe înainte să continue.

— Există un alt subiect pentru care voiam să vă văd... a zis el în cele din urmă. Tatăl dumneavoastră încă deține anumite dosare.

Paul s-a mirat: dosare? Nu ieșise totuși la pensie? Da, cu siguranță, când exerciți o funcție ca a lui, nu ești niciodată la pensie cu totul, a spus Martin-Renaud; iar dosarele alea nu erau cu adevărat dosare, mă rog, era greu de explicat.

— Ați putea să le citiți, a continuat el, n-o să pricepeți mare lucru. Da, da, ați putea, nu sunt clasificate, a adăugat el. De altfel, acesta e motivul pentru care nu luăm nici o măsură de siguranță ca să împiedicăm sustragerea lor: credem că nimeni n-ar fi în stare să extragă elemente relevante.

În fond, nu era atât vorba despre niște dosare, cât despre niște colecții de fapte sau de informații stranii, între care tatăl lui Paul fusese singurul capabil să stabilească o relație; nu exista ceva îndeajuns de solid încât să îndreptățească o anchetă sau o operațiune de supraveghere. Erau mai degrabă un soi de enigme, care-l preocupaseră uneori ani întregi, în care presimțea o amenințare pentru siguranța statului, fără ca totuși să le poată preciza natura.

— Există câteva mape de carton, pe care le păstra în biroul lui de la Saint-Joseph-en-Beaujolais, am fost o dată acolo, a explicat el. Prin urmare, am dori, dacă se-ntâmplă o nenorocire, mă rog, în caz că situația s-ar înrăutăți, ca aceste dosare să ne fie predate.

Mai întâi, Paul și-a spus că omul evitase cuvântul „moarte" ca să nu-l rănească, dar, aruncând o privire spre Martin-Renaud, și-a dat seama că acesta era realmente tulburat, îngrijorat.

— Țineam mult la tatăl dumneavoastră, a confirmat el. N-o să vin să vă spun că mi-a fost mentor, a lucrat cu mulți alți agenți tineri din generația mea; dar am învățat multe de la el.

Nu pricepuse niciodată mare lucru din activitățile profesionale ale tatălui său; își amintea doar că, din când în când, primea câte un apel pe telefonul lui securizat Teorem – uneori în momentul când lua masa – și că se izola imediat ca să răspundă. Imediat după aceea, nu le vorbea niciodată despre conținutul conversației, dar părea preocupat, în general, pentru tot restul zilei. Preocupat și tăcut. Da, era un om ale cărui activități profesionale fuseseră caracterizate prin *preocupare*, doar atât putea spune.

Firește, a acceptat.

— Vreau și eu să vă cer ceva... a continuat el. Responsabilii pentru aceste atacuri informatice – iar, acum, pentru acest atentat – dispuneau în mod evident de mijloace importante; dar aceste mijloace nu puteau fi totuși nelimitate.

Știa că, în trecut, încercaseră să șteargă mesajele, dar că, în scurt timp, apăreau din nou pe alte servere, și uneori pe același. Acum, că aveau mai multe mesaje de administrat, poate că nu vor mai acorda atâta atenție celor dintâi. Filmul care înfățișa decapitarea, știa prea bine, îl tulburase mult pe ministru. Și continua să-l tulbure; nu ar fi posibil să fie luată în calcul ștergerea lui totală?

Martin-Renaud a încuviințat îndată.

— Raționamentul dumneavoastră mi se pare corect... Da, ne vom ocupa de cum ne întoarcem.

Când s-a încheiat întâlnirea, după-amiaza era deja spre sfârșite; lumina asta de sfârșit de după-amiază de la începutul lui decembrie era sinistră, și-a spus Paul; era într-adevăr timpul cel mai potrivit ca să mori.

11

A doua zi, echipajul de pe vapor a reapărut. Fusese scufundat în larg, în dreptul orașului A Coruña, la limita apelor teritoriale spaniole; Paul a aflat cu uimire că aceste nave gigantice funcționau cu un echipaj de circa zece oameni. Interogatoriul la care au fost supuși nu a adus prea multe lămuriri autorităților: fuseseră contactați prin radio, iar interlocutorii lor, desigur, nu se identificaseră. Trăseseră o primă torpilă care atinsese ușor pupa vasului, ca să arate că nu glumeau, apoi le dăduseră zece minute ca să părăsească cargoul.

La început, acoperirea mediatică a evenimentului fusese enormă – era prima oară când se comitea un atentat de un asemenea fel –, apoi, în lipsa oricărei informații, se stinsese rapid. Paul i-a rezumat lui Bruno vizita lui Martin-Renaud și a fost surprins de calmul cu care primea știrile. Îl uimise și până atunci relativa lui indiferență din timpul primelor atacuri informatice, cu excepția celor care îl vizau direct. Consecințele asupra tranzacțiilor financiare fuseseră totuși considerabile; o suspiciune generală privind securitatea Internetului se răspândise în sălile de bursă, care se întorseseră la epoca telefonului și a faxului – un salt înapoi de aproape patruzeci de ani; dar Bruno nutrise dintotdeauna un anume dispreț față de capitalismul financiar. Banii nu puteau fi cu adevărat inventați, își zicea el, mai devreme sau mai târziu se va vedea diferența, referința la o oarecare producție de bunuri devenea cândva indispensabilă și, de aceea, funcționarea sistemului de producție, chiar în condițiile unor tranzacții

financiare considerabil încetinite, rămăsese aproape neschimbată. De această dată însă, economia reală era atinsă, dar, la drept vorbind, chiar dacă nu era un argument care să poată fi invocat public, obstacolele impuse comerțului exterior chinez nu reprezentau neapărat o veste proastă pentru Franța. Încă de la început, Bruno nu intrase cu adevărat în joc; juca propria lui versiune a jocului.

Paul simțea, de asemenea, că începuse să fie năpădit de griji de o natură diferită, mai direct politică. Situația nu se lămurise cu adevărat: nu doar că nu își anunțase candidatura, dar refuza orice declarație pe acest subiect, repetând de fiecare dată că „nu era momentul". Nu avea nici un rival serios în partidul președintelui: ipoteza unei candidaturi a prim-ministrului era uneori amintită în mass-media, doar ca să fie ulterior respinsă; numit încă de la începutul mandatului de cinci ani, nu fusese niciodată altceva decât o marionetă în mâinile șefului statului. De la început până la sfârșit, Bruno fusese singurul său interlocutor veritabil, singurul care avea suficientă influență ca să schimbe politica țării.

De curând, apăruse un alt concurent surprinzător. Benjamin Sarfati, zis uneori și „Ben", ori „Big Ben", provenea din zonele cele mai mizerabile ale divertismentului televizual, unde animase la început o emisiune destinată adolescenților, vădit inspirată din *Jackass*, cu mica diferență că provocările propuse insistau mai mult pe umilință decât pe primejdie: chiloții în vine, voma și pârțurile constituiau materia primă a unui program care trebuia să-i permită postului TF1, pentru întâia oară în istoria lui, să ajungă în fruntea audiențelor pe segmentul adolescenți și tineri adulți. După aceea, cariera lui avea să fie marcată de o totală fidelitate față acel post, precum și printr-o druckerizare – echivalent televizual al gentrificării cartierelor urbane –, care avea să culmineze cu invitarea sa la emisiunea de adio a lui Michel Drucker, chiar în ziua când împlinea optzeci de ani, unul dintre momentele majore ale televiziunii anilor

2020. În talk-show-ul său săptămânal, apoi cotidian, s-au îmbulzit numaidecât oameni politici de prim-plan şi mari conştiinţe. Cel mai greu de convins a fost Stéphane Bern, care se temea de prudenţa publicului său de vârsta a patra; dar a venit şi el, şi asta a prilejuit una dintre marile bucurii ale carierei lui Sarfati, care a beneficiat aproape simultan de *derapajul* lui Cyril Hanouna. Paul nu-şi mai amintea exact dacă acesta din urmă fusese acuzat de exhibiţionism, de hărţuire sexuală sau de-a dreptul de viol, fapt e că *explodase în plin zbor*, crezuse că are proptele solide, dar până la urmă nu avea, dispăruse de pe ecrane şi din conştiinţe mai repede încă decât apăruse, nimeni nu-şi mai amintea că-l angajase sau chiar întâlnise. „Bouygues şi-a luat revanşa faţă de Bolloré"[1], acesta a fost comentariul sobru al lui Bruno.

Fără să favorizeze vreodată prea făţiş partidul preşedintelui – ar fi fost împotriva eticii sale de moderator –, Benjamin Sarfati îşi făcea implicit cunoscute opţiunile politice, fie şi doar prin alegerea oponenţilor cei mai modeşti – nu ducea lipsă –, atunci când trebuia să organizeze o confruntare cu un membru important al guvernului; în acest fel, a început să se apropie de cercurile cele mai intime ale puterii. Îi rămâneau destule etape de parcurs înainte să ia în calcul o candidatură la alegerile prezidenţiale, dar se străduia să le depăşească, de-acum nimeni nu mai contesta asta. Un moment cu siguranţă hotărâtor fusese întâlnirea sa cu Solène Signal, preşedintă a cabinetului de consultanţă Confluences, care de-atunci se ocupa de sistemul său de comunicare.

Spre deosebire de majoritatea concurenţilor ei, Solène nu prea credea în necesitatea unei ofensive pe Internet. Internetul, îi plăcea ei să spună, nu folosea decât la două lucruri: descărcarea de materiale porno şi insultarea celorlalţi fără consecinţe; doar o minoritate de indivizi deosebit de arţăgoşi şi de vulgari se exprima, în realitate, pe net. Cu toate acestea, Internetul

1. Grupri media importante din Franţa.

constituia un soi de etapă obligatorie a unui punct de vedere ficțional, un element general al *story*-ului; i se părea însă suficient, ba chiar preferabil, să răspândești vestea că ești popular pe net, fără că asta să corespundă în vreun fel realității. Puteai anunța fără grijă cifre de mii sau chiar de milioane de vizualizări; nu era posibilă nici un fel de verificare.

Adevărata inovație a lui Solène era a doua etapă, cea care urma imediat după Internet și care, sub influența ei, a devenit treptat de neocolit, pentru toate cabinetele de consultanță, în crearea unui *story* modern: cea constituită din celebrități intermediare (actrițe promițătoare, cântăreți în devenire). Funcția lor, în canalele de presă la care aveau acces – cele la modă, în majoritate, dar și, ocazional, cele cu greutate –, era să retransmită necontenit același mesaj privind candidatul: omenie, căldură, empatie, dar și patriotism, seriozitate, atașament față de valorile republicii. Această etapă, cea mai importantă în opinia ei, era și cea mai lungă și, de departe, cea mai costisitoare în materie de timp și de efort individual; pentru că acele celebrități intermediare trebuiau întâlnite, era nevoie să li se vorbească, trebuia ca personalităților lor, în egală măsură dilatate și lamentabile, să li se arate simpatie. Din acest punct de vedere, Benjamin era deosebit de favorizat: pentru celebritățile intermediare, poziția lui în televiziune, incredibila audiență a talk-show-ului său îl făceau un interlocutor indispensabil. Puteau, cel mult, să aibă ușoare dezacorduri cu el; dar, pentru o celebritate intermediară, cearta nu reprezenta o opțiune.

În cea de-a treia etapă, a treia treaptă a rachetei, Solène nu făcea nici o inovație, contactele sale erau exact aceleași ca ale concurenților ei. Îi cunoștea pe aceiași senatori, pe aceiași șefi de cabinet, pe aceiași jurnaliști de la *cotidianele de referință;* în cel de-al doilea stadiu, mai cu seamă, înțelegea să adâncească diferența (iar de ceva vreme Benjamin Sarfati trecuse în mod limpede la cel de-al treilea); era, desigur, costisitoare, dar echipa ei era încă tânără, așa că nu-și putea permite să practice prețuri exorbitante.

Chiar dacă se afirma din ce în ce mai mult ca un candidat credibil, nici Sarfati nu-şi anunţase candidatura; perioada de după sărbători avea să fie decisivă.

După întâlnirea lor întâmplătoare, Paul şi Prudence îşi luaseră obiceiul de a se vedea o dată pe săptămână – în general duminica după-amiază. Comunicarea între ei rămânea anevoioasă şi mai ales verbală, niciodată n-au depăşit stadiul pupăturilor, dar era deja extraordinar că îşi puteau vorbi, îşi zicea Paul, evitaseră într-adevăr dezastrul. Prudence vorbea aproape doar despre munca ei – lucra în continuare la Trezorerie. După o lună, Paul încă nu aflase nimic în plus despre prietenile ei sau despre felul cum îşi umplea timpul liber. Părea că îşi aflase loc în ea ceva nou – un fel de resemnare, o mâhnire, vorbea acum cu o voce încetinită, aproape ca o bătrânică; totuşi, fizic nu se schimbase aproape deloc.

De fiecare dată, îi cerea de asemenea veşti despre tatăl său – de fapt, asta îi apropiase. El încerca s-o ţină la curent – chiar dacă nu se întorsese la Lyon, suna frecvent la Cécile, care se stabilise în casa din Saint-Joseph. Deocamdată însă, tatăl lui continua să se afle în comă, situaţia era stabilă. Cu toate astea, Cécile nu lăsa impresia că e descurajată, părea să aibă o încredere nelimitată în puterea rugăciunii.

Într-o sâmbătă de la mijlocul lui decembrie, Paul s-a dus la biserica Notre-Dame de la Nativité din Bercy, situată în Piaţa Lachambeaudie, la cinci minute de mers pe jos de la el de-acasă. Era, într-adevăr, o biserică micuţă, construită probabil în secolul al XIX-lea, nepotrivită în acel cartier modern, chiar postmodern. La câţiva metri se aflau liniile reţelei ferate Sud-Est, pe-acolo treceau trenurile de mare viteză spre Mâcon şi Lyon, trenul lui trecuse cu siguranţă de numeroase ori prin dreptul acestei biserici, fără ca el să-i fi bănuit existenţa. Un pliant de informare l-a lămurit mai pe larg: construită în 1677 sub numele Notre-Dame de Bon Secours, biserica fusese dărâmată în

1821, fiindcă era aproape o ruină, apoi reconstruită începând cu 1823. Fusese din nou distrusă în timpul Comunei din Paris, apoi reconstruită identic puțin mai târziu. Inundată ulterior de revărsarea Senei în 1910, izbită apoi în aprilie 1944 de bombardamentele destinate căilor ferate, fusese parțial devastată de un incendiu în 1982. Una peste alta, era un lăcaș care suferise și care continua să nu fie în stare bună; în acea după-amiază de sâmbătă era complet pustie și lăsa impresia că e așa mai tot timpul. Dacă cineva ar fi vrut să înfățișeze frământările creștinismului în Europa Occidentală, n-ar fi găsit ceva mai potrivit ca biserica Notre-Dame de la Nativité din Bercy.

12

25 decembrie pica într-o vineri, Paul putea rămâne deci trei zile la Saint-Joseph. Prudence plecase sâmbăta precedentă, Paul nu știa către ce destinație; probabil spre Bretagne, la casa de vacanță a părinților ei, care de fapt nici nu mai era casă de vacanță, își amintea că locuiseră acolo cu niște ani în urmă, după ieșirea la pensie a tatălui ei.

În timp ce traversa livingul – care le slujea acum drept spațiu pentru conversațiile de duminică după-amiază și care reîncepea, într-o oarecare măsură, să-și merite numele, a remarcat o foaie de hârtie viu colorată așezată pe credență – cumpărată, își amintea, de Prudence, care fusese entuziasmată literalmente de această piesă de mobilier Ludovic XVI, i se păruse ieftină, fusese pe vremuri o femeie capabilă să se entuziasmeze, din când în când, pe anumite subiecte. Era vorba despre o invitație la sărbătorirea sabatului Yule, care avea loc pe 21 decembrie la Grez-Armainvilliers. Avea drept ilustrație o fotografie cu niște fete îmbrăcate în rochii lungi și albe, cu frunțile încinse cu coronițe de flori, care zburdau într-o poiană însorită, schițând gesturi din registrul prerafaelit. Totul evoca un film porno soft din anii 1970; ce însemna oare povestea asta? În ce se băgase Prudence?

Mai jos, o serie de sigle ezoterice părea totuși să garanteze seriozitatea evenimentului. O scurtă notă explicativă, dar care părea mai degrabă destinată adepților neatenți, amintea că sabatul Yule era în mod tradițional asociat cu speranța, cu renașterea care venea după moartea trecutului. Ceea ce corespundea

destul de bine, la urma urmei, situației cuplului lor. În orice caz, nu părea o sectă prea *hard*, ci mai degrabă o bagatelă feminină, pe bază de uleiuri esențiale. Liniștit, a așezat foaia pe credență și a plecat să ia trenul.

Avusese o noapte proastă, așa că a adormit la câteva clipe după ce se s-a așezat pe locul lui de la clasa întâi – avea tetieră, era bine, și vagonul aproape pustiu. Stătea în picioare în mijlocul unei câmpii înverzite, iarba părea tăiată cu foarfeca, era de un verde orbitor sub soare, sub cerul de un albastru perfect, înviorat de câțiva nori neprimejdioși, de niște nori decorativi, care în nici o clipă a vieții lor de nori n-ar fi putut aduce ploaie. Intuitiv, știa că se afla în sudul Bavariei, nu departe de granița austriacă – munții care ascundeau orizontul erau, fără îndoială, Alpii. Era înconjurat de vreo zece oameni în vârstă, care dădeau o profundă senzație de înțelepciune. Cu toate astea, erau îmbrăcați în costume clasice, costume de funcționari de birou, dar slujbele lor de birocrați, și-a dat seama chiar atunci, nu fuseseră de fapt decât o acoperire, în realitate erau niște inițiați în toată puterea cuvântului. Toți erau de acord într-o privință: Paul Raison era gata de zbor, pregătirea lui fusese suficientă. Și-atunci cobora panta în fugă, ținându-și privirea lipită de linia munților care despărțea zarea spre sud, dar asta nu dura decât câteva clipe, oricum mai puțin de un minut, și dintr-odată, fără premeditare, fără să fi anticipat cu adevărat, se trezea ridicat în văzduh, la vreo douăzeci de metri deasupra pământului. Dădea apoi moale din mâini ca să-și păstreze echilibrul, apoi încremenea. Așa-zișii funcționari de birou, care fuseseră de fapt dascălii lui, cei care-l învățaseră arta zborului, se strânseseră sub el ca să-i comenteze prima ascensiune, total conformă cu punctul lor de vedere. Liniștit, Paul încerca atunci o primă deplasare – era vorba să dea din mâini pur și simplu, schimbându-și direcția prin orientarea brațelor, funcționa ca la înot, deși într-un mediu firește mai fluid. După câteva minute de antrenament, a putut să execute niște cabriole și chiar niște modeste loopinguri, după care s-a

ridicat puțin, atingând fără efort o altitudine de vreo sută de metri. Înaintând cu mișcări vioaie din brațe, Paul s-a îndreptat spre lanțul muntos; niciodată nu fusese mai fericit.

Când s-a trezit, trenul trecea prin gara Chalon-sur-Saône; circula cu o viteză de 321 de km/h. Telefonul lui mobil pârâia slab, dar insistent; avea 19 apeluri ratate. A încercat să-și asculte mesajele, dar n-avea rețea. Niște mici afișe îi recomandau să vorbească la telefon în spațiul dintre vagoane „din motive de civilitate". S-a îndreptat spre locul indicat, dar nici acolo nu exista rețea. După ce a mai străbătut două vagoane, pustii și ele, a ajuns până în zona restaurantului, numit Inouï; fusese prevăzător și își luase biletul de călătorie, nu avea card de reducere; angajatul din spațiul restaurație se numea Jordan și i-a servit un burger gourmet marca Paul Constant, o salată de quinoa și arpacaș, o sticlă de 17,5 cl de vin Côtes-du-Rone Tradition. La nevoie, îi stătea la dispoziție un defibrilator, dar nu avea, în continuare, rețea; trenul avea să ajungă în gara Mâcon-Loché pentru trenuri de mare viteză în 23 de minute.

Era el oare responsabil pentru lumea aceasta? Într-o oarecare măsură, da, făcea parte din aparatul de stat, dar nu iubea totuși această lume. Iar Bruno – Paul știa asta – nu s-ar fi simțit nici el în largul lui cu burgerii ăia gourmet, cu spațiile acelea zen unde puteai să-ți lași masată ceafa pe durata călătoriei ascultând triluri de păsări, cu etichetarea bizară a bagajelor „din motive de securitate", în sfârșit, cu aerul general pe care-l căpătaseră lucrurile, cu acea ambianță pseudoludică, dar în realitate reglementată în mod aproape fascist, care infectase treptat cele mai mărunte cotloane ale vieții cotidiene. Bruno era totuși responsabil pentru felul în care mergea lumea, chiar mai mult decât el. Fraza lui Raymond Aron potrivit căreia oamenii „nu cunosc istoria pe care o fac" îi păruse mereu o vorbă de duh fără consistență, dacă Aron doar atât avea de spus, ar fi făcut mai bine să tacă. Exista dedesubt ceva mult mai întunecat, distorsiunea din ce în ce mai evidentă între intențiile oamenilor politici și

consecințele reale ale faptelor lor i se părea nesănătoasă, ba chiar malefică, în orice caz societatea nu putea continua să funcționeze pe aceste temeiuri, își spunea Paul.

Puțin înainte de sosirea în Mâcon, ceața s-a risipit, iar soarele a iluminat, splendid, panorama câmpiilor, pădurilor și viilor deja albite de iarnă. De îndată ce a coborât din vagon, a zărit-o pe Cécile, care s-a grăbit să străbată cei câțiva metri care-i despărțeau și i s-a aruncat în brațe, plângând. Există în viață multe motive să plângi, a avut nevoie de aproape un minut ca să izbutească să îngaime: „Tata s-a trezit! Tata a ieșit din comă azi-dimineață!...", după care au podidit-o din nou lacrimile.

doi

1

Hervé îi aştepta lângă maşină, fumând o ţigară. I-a strâns îndelung mâna lui Paul, părea încântat să-l vadă. Sunt oameni care mă iubesc, şi-a zis Paul surprins; sau, mă rog, care mă apreciază, să nu exagerăm. Hervé îi iubea sora, făcuse tot posibilul ca să-l aprecieze şi, într-un anume sens, să-l iubească cu adevărat pe cumnatul pe care i-l dăduse soarta; şi reuşise, şi-a zis Paul, descoperise în el laturi stimabile şi chiar demne de iubire. Asta nu corespundea nici unei realităţi obiective, şi-a mai zis Paul, nu era decât o consecinţă a privirii observatorului şi, mai exact, a bunătăţii lui Hervé, care-l făcea să perceapă în jurul lui o întrunire de fiinţe stimabile, să considere că oamenii, în cea mai mare parte a timpului, sunt *de treabă.*

De când se văzuseră ultima oară, îmbătrânise brusc: nu mai avea burtă, avea mai puţin păr, mă rog, degradarea clasică; dar nu părea marcat de şomaj, şi-a zis Paul prosteşte. La ce se aştepta? Să-i crească coarne? În orice caz, nu lăsa impresia că-şi petrece nopţile angoasat, tot rumegându-şi încercările eşuate de a-şi găsi de lucru; în ochii lui, şomajul era un fapt răspândit, firesc, instalat de generaţii întregi, acceptat, într-un anume sens, ca un destin. Nişte studii anevoioase îi îngăduiseră să scape o vreme de acest destin; apoi, acesta îl prinsese din urmă.

Dar, mai ales, era căsătorit.

— Mergem, iubiţel? a întrebat Cécile, deschizând portiera din dreapta faţă.

Iubițel?... E-adevărat oare că nu ne schimbăm, nici măcar fizic, pentru ochii care iubesc, e-adevărat că ochii care iubesc sunt capabili să anihileze condițiile firești ale percepției? E-adevărat că prima imagine pe care am lăsat-o în ochii persoanei iubite se suprapune întotdeauna, veșnic, peste ceea ce am devenit?

În timp ce mașina intra pe autostrada A6, Paul și-a amintit că, în urmă cu douăzeci de ani, fusese alături de Hervé la ceremonia în care acesta depusese jurământul. Erau vreo douăzeci de candidați de notar, îmbrăcați în costume ciudate datând din secolul XVIII, cu pantaloni negri, ciorapi albi, un fel de redingotă și bicorn. Totul se petrecea în vechiul Palat de Justiție din Paris, decorul se potrivea. Judecătorul vorbise despre îndeplinirea loială a atribuțiilor, „cu exactitate și probitate", ceva de genul ăsta. Îl vedea și-acum pe cumnatul său repetând solemn „Jur!", atunci când și-a auzit numele, a fost cât se poate de emoționant. Apoi Hervé primise un sigiliu personal, care-i îngăduia să confirme autenticitatea unor acte; pentru un fiu de muncitor, era într-adevăr un motiv de mândrie.

Va trebui totuși să-și găsească o slujbă, și-a zis Paul, era nevoie ca el sau Cécile să-și găsească o slujbă. Probabil că nu făcuseră cheltuieli necugetate – mașina lui Dacia Duster era în stare bună, dar nu era decât o Dacia Duster. Soarele iernatic era din ce în ce mai puternic, valuri de lumină năpădeau habitaclul; atunci când, după o curbă ușoară, au intrat pe o pantă lungă slab înclinată, Paul a avut impresia că a pătruns într-un puț de lumină. Se așezase lângă Madeleine pe bancheta din spate. Mai întâi schimbaseră câteva pupături, era un ritual bine pus la punct între ei, erau rodați. Apoi, preț de vreo zece kilometri – până aproape de Saint-Symphorien-d'Ancelles –, se întrebase ce-ar fi putut găsi să-i spună, după care a ajuns la concluzia că ar fi fost mai bine să-și țină gura, că Madeleine prefera tăcerea, că în acel moment era foarte fericită și că orice vorbă i-ar fi știrbit deplinătatea bucuriei. A priceput atunci, un pic mai bine, dar în grabă, care fuseseră relațiile dintre Madeleine și tatăl lor, ce însemnase, în preajma lui, prezența

ei blajină, aproape animalică – şi şi-a dat seama în aceeaşi clipă că încă nu izbutea să se gândească la tatăl lui altfel decât la timpul trecut.

De parcă ar fi receptat pe dată acest gând negativ, Cécile a început atunci să vorbească, să povestească ce făcuse în ziua respectivă, care fusese încărcată. În timp ce străbătea Parisul, între drumul care o aducea de la Arras şi cel pe care se pregătea să-l facă spre Lyon, primise telefonul de la spital – exact în staţia de metrou Jacques Bonsergent. Tatăl ei era în comă, fusese singura informaţie pe care reuşise s-o prindă. Toată dimineaţa încercase să contacteze spitalul, dar n-avusese noroc cu reţeaua de telefonie, dialogurile fuseseră scurte şi dezamăgitoare, aproape inaudibile; de-abia când a ajuns la Lyon a putut să-şi facă o idee exactă asupra situaţiei. Ieşirea din comă este un eveniment imprevizibil şi brutal, care poate îmbrăca diferite forme. Uneori pacientul moare, pur şi simplu. Se întâmplă totuşi să revină plenar la viaţă, să-şi recapete toate aptitudinile, uneori e posibil să iasă din spital chiar în ziua următoare. În cazurile intermediare, precum cel al tatălui lui Paul, anumite funcţii, nu multe, sunt recuperate. Deschisese ochii, ceea ce reprezenta criteriul major al ieşirii din comă; putea, de asemenea, să respire normal; era însă complet paralizat, incapabil să vorbească şi să-şi controleze funcţiile naturale. Se afla într-o stare numită pe vremuri de specialişti „vegetativă", dar cei mai mulţi respingeau acum termenul, de teamă să nu amintească de metafora uzuală ce îi asimila pe pacienţii lor unor legume, nu cumva să fie vorba de un şiretlic semantic menit să le justifice din vreme eutanasierea; preferau să-l folosească pe acela, de altfel mai exact, de „trezire fără răspuns": pacientul îşi recăpătase capacitatea de a percepe lumea, dar nu şi pe aceea de a interacţiona cu ea.

Automobilul a ajuns la periferia Lyonului; ambuteiajele se anunţau nesfârşite. Hervé conducea calm, în dimineaţa aceea nimic nu părea să-l enerveze. Pe cer nu mai era nici un nor, se risipise până şi ceaţa.

După ce s-au oprit în parcarea hotelului, Madeleine s-a întors spre el.

— Ar fi mai nimerit să te las să-l vezi singur, a zis ea.

Pentru ea, fiul cel mare era ceva important, nu glumea cu asta, probabil că n-avea să renunțe nicicând la o atitudine de respect temător față de el.

— Vii cu mine, Cécile!... i-a spus Paul surorii lui cu un ton disperat, aproape rugător, deşi nu intenționase asta.

De-abia în acel moment și-a dat seama că îi era frică.

2

Tatăl lui fusese mutat din cameră, îi schimbaseră și etajul, aceasta a fost prima constatare pe care a făcut-o Paul după ce a trecut pe la recepția spitalului.

— E normal, nu mai e la reanimare... i-a spus Cécile.

— Am văzut-o pe doctorița-șefă azi-dimineață. Nu mai e aici, trebuia să plece devreme astăzi, dar va putea să ne primească luni, nu-și ia vacanță între Crăciun și Anul Nou. Poți să vii luni?

Nu știa dacă poate, vor vedea mai târziu, i-a răspuns el, deocamdată nu era lucrul cel mai important. Probabil că da, și-a zis aproape numaidecât: între luni 28 și joi 31 era încă o săptămână de patru zile, perioadă de relache prin excelență. Bruno se va afla fără îndoială la birou, nu-și amintea să-l fi văzut vreodată pe Bruno luându-și vacanță, dar nu urma să aibă nici o întâlnire, nici nevoie de el, urma să stea singur cu dosarele lui, avea să fie fericit. Munca e distractivă, și-a spus Paul. Infirmiera care mergea în fața lor pe culoar înainta rapid, în mai puțin de un minut avea să se afle din nou în prezența tatălui său, inima îi bătea din ce în ce mai repede, îl năpădea un val de spaimă, a fost cât pe ce să se împiedice când a ajuns în fața ușii de la cameră.

Schimbarea era radicală: rezemat pe două perne, Édouard aproape că ședea pe pat în capul oaselor. Nu mai avea tub în gât, iar aparatul zgomotos dispăruse. Nu mai avea nici perfuzie, nici electrozi fixați pe craniu. Era din nou tatăl său, cu fața

lui serioasă, ba chiar austeră, şi mai ales avea ochii larg deschişi, privind ţintă în faţă, fără să se mişte, fără să clipească.

— A reînceput ventilarea naturală, nu mai are nevoie de ajutor respirator. De obicei, familiile sunt impresionate mai ales de aparatul de asistenţă respiratorie, a comentat infirmiera.

Încremenit, Paul nu mai izbutea să-şi desprindă privirea de cea a tatălui său.

— Vede? a întrebat el în cele din urmă. Aude şi vede?

— Da, nu poate nici să se mişte nici să vorbească, dar şi-a redobândit aptitudinile vizuale şi auditive. În schimb, nu suntem în măsură să spunem dacă e capabil să-şi interpreteze percepţiile, să le coreleze cu lucruri cunoscute, cu noţiuni sau cu amintiri.

— Bineînţeles că-şi aminteşte de noi! i-a retezat-o Cécile fără să şovăie.

— În general, pacienţii în stare vegetativă reacţionează mai puternic la vocile familiare decât la chipuri, a continuat infirmiera netulburată. Trebuie prin urmare să i se vorbească, nu ezitaţi să-i vorbiţi.

— Bună ziua, tată! a spus Paul în timp ce Cécile, foarte relaxată, începea să-l mângâie pe mână.

Paul a chibzuit un minut înainte să întrebe:

— O să rămână multă vreme aşa?

— Păi, nu ştim nimic despre asta, a răspuns infirmiera cu satisfacţie, aştepta de mult întrebarea asta, membrii familiei o pun în general imediat, faptul că Cécile nu abordase nici o clipă subiectul nu-i dădea pace încă de la începutul dimineţii.

— Am aplicat toate examinările posibile, scanner, RMN, tomografie şi, desigur, electroencefalogramă; o să continuăm, dar la ora actuală nu există nici o investigaţie care să prezică cu certitudine evoluţia unui pacient în stare vegetativă. Poate să revină la o stare normală de conştiinţă în câteva zile; dar poate şi să rămână aşa toată viaţa.

— Cu siguranţă o să-şi revină, dar o să dureze mai mult de câteva zile... a intervenit Cécile.

Era incredibil de sigură pe sine, vorbea de parcă ar fi obținut informațiile direct de la o forță supranaturală; manifestările mistice ale surorii sale căpătaseră în mod hotărât alte dimensiuni, și-a spus Paul. A aruncat o privire spre infirmieră, dar aceasta nici măcar nu părea furioasă, rămăsese pur și simplu cu gura căscată.

Oricum, tatăl lui părea dincolo de aceste preocupări. Privirea aceea ațintită asupra unui punct nelămurit din spațiu, ochii aceia care nu mai puteau exprima nimic erau nespus de tulburători, de parcă tatăl lui intrase într-o stare de percepție pură, de parcă ar fi fost deconectat de la labirintul emoțional, dar Paul s-a gândit că nu era cu siguranță așa, că tatăl său își păstrase probabil întreaga capacitate de a trăi emoții, chiar dacă nu mai era capabil să le exprime, era totuși ciudat să-ți închipui durerea sau bucuria fără ca ele să poată fi traduse prin mimică, prin oftaturi, prin zâmbete sau prin vaiete. Infirmiera părea plină de bunăvoință și dornică să comunice toate informațiile medicale de care dispunea. Din prudență, a amintit de mai multe ori că aceste lucruri trebuiau confirmate de medicul-șef, deși avea aerul că stăpânește perfect subiectul. Tatăl său funcționa mental, da, fără nici o îndoială, i-a zis ea lui Paul. Electroencefalograma făcuse posibilă detectarea unor unde delta, tipice pentru somnul lipsit de vise sau pentru meditația profundă, dar și a unor unde theta, asociate mai degrabă somnolenței, și chiar, în două rânduri, a unor unde alpha, ceea ce era încurajator. Avea alternanța veghe-somn, chiar dacă aceasta era mult mai rapidă decât la un om sănătos, și nu urma deloc ritmul nictemeral obișnuit; nu știa dacă visează.

Chiar în acea clipă, tatăl lui a închis ochii.

— Poftim... a zis infirmiera cu satisfacție, de parcă tatăl lui își jucase perfect rolul de pacient.

— A adormit, o să dureze câteva minute, cel mult o oră. E poate din pricina vizitei dumneavoastră, a faptului că v-a revăzut, l-a obosit.

— Prin urmare, credeți că m-a recunoscut?

— Bineînțeles că te-a recunoscut, ți s-a spus doar! a intervenit Cécile iritată. Așa e, în seara asta îl lăsăm să se odihnească. De altfel, trebuie să mă duc acasă să pregătesc masa.

— De pe-acum?

— Astă-seară e Ajunul Crăciunului. Ai uitat?

3

Da, uitase cu desăvârșire că era seara de Ajun. Termenii tehnici folosiți de infirmieră, privirea tatălui său, care îi evocase imediat ceea ce își închipuia că este privirea unei fantome, privirea aceea ținând deopotrivă de viață și de moarte, foarte îndepărtată și foarte apropiată de uman, neputința de a ști cu adevărat ceva despre starea lui mentală, totul îl cufundase într-o stare de confuzie generală și îi dădea impresia că descinde dintr-un serial TV despre paranormal. Când au ajuns la Villié-Morgon, iluminat de sărbătoare, înainte s-o apuce pe D18 spre pasul Fût d'Avenas, noaptea se lăsase de mult.

Hervé a parcat în fața casei principale. Cu stelele deasupra, părea și mai masivă, mai impozantă.

— Am uitat să-ți spun... a zis Cécile ieșind din Dacia. Mă rog, în cazul în care o să poți rămâne săptămâna viitoare. O să ne viziteze Aurélien, ar trebui să ajungă pe 31.

— Vine și soția lui?

— Da, o să fie și Indy. O să mai fie și fiul lor.

Rostind acest ultim cuvânt șovăise, în mod vădit nu izbutea să se obișnuiască.

— O să-i dăm fosta cameră a lui Aurélien, a continuat ea. Ceea ce înseamnă că pentru tine o să rămână o cameră de oaspeți, cea albastră – eu o să fiu în cea verde. Doar dacă nu preferi să dormi în casa mică.

— Da, prefer.

— Bănuiam eu. De fapt, ți-am pregătit deja camera, am pornit încălzirea.

Era ciudat că prevăzuse asta, pentru că el însuși nu anticipase așa ceva. În cursul ultimilor ani își vizitase tatăl de mai multe ori; de fiecare dată însă, preferase să doarmă într-o cameră de oaspeți, niciodată nu mai călcase în camera lui de copil și apoi de adolescent, trecuseră douăzeci și cinci de ani de când n-o mai văzuse. Probabil că era semn rău să aibă chef, așa, dintr-odată, să se cufunde din nou în vremea copilăriei, probabil că așa se întâmplă cu cei care încep să priceapă că și-au ratat viața.

— Vrei să te instalezi acum? a întrebat Cécile. Întâi o să pregătesc masa, apoi mergem la liturghie și mâncăm când ne întoarcem. Ai două ceasuri întregi să te odihnești, dacă vrei.

— Nu, prefer să rămân în living.

De fapt, avea nevoie de un pahar de băutură, ba chiar de mai multe. Locul barului nu se schimbase și era dotat cu Glenmorangie, Talisker și Lagavulin; așadar nici calitatea nu avusese de suferit. După cel de-al treilea Talisker, Paul și-a dat seama că avea să fie cam pilit la slujba de la miezul nopții; ceea ce nu era neapărat un lucru rău. Cécile nu ieșise din bucătărie de un ceas, diferite miresme începeau să umple salonul; recunoștea izul de dafin și de hașme.

Poate că ar fi trebuit să aprindă focul, i se părea o idee potrivită pentru o seară de Crăciun, lângă șemineu se aflau câteva buturugi și niște surcele. În momentul în care contempla cu perplexitate ansamblul, încercând să-și aducă aminte de focurile pe care le văzuse aprinse în trecut, a intrat în cameră Hervé; nimerise în momentul potrivit. A acceptat un pahar de Glenmorangie și, așa cum se așteptase Paul, a luat în primire problema focului cu competență și iuțeală, câteva minute mai târziu flăcările mari și pline de viață se ridicau deja în șemineu.

— Ah, ați făcut focul, e bine, a zis Cécile intrând în living. Trebuie să mergem.

— Deja?

— Da, încurcasem programul, anul ăsta e cu jumătate de oră mai devreme, la 22.00.

În timp ce își îmbrăca din nou paltonul, Paul s-a întrebat în trecere unde putea fi Prudence în clipa aceea; se terminase oare sărbătoarea sabatului Yule? Cécile nu îl întrebase nimic despre mariajul lui, Hervé n-avea s-o facă nici el; Bruno avea să rămână cu siguranță singurul care abordase acest subiect. Cuplurile cărora le merge bine nu au chef, în general, să se aplece asupra soartei cuplurilor cărora le merge rău, s-ar zice că resimt un fel de spaimă, de parcă nepotrivirea conjugală ar fi o stare molipsitoare, de parcă ar fi paralizați de ideea că orice cuplu căsătorit, în zilele noastre, este aproape obligatoriu un cuplu aflat în proces de divorț. Acestei retrageri instinctive, animalice, acestei încercări înduioșătoare de a scăpa de obișnuitul blestem al despărțirii și al morții în singurătate i se adaugă zdrobitoarea senzație a propriei lor incompetențe; e, într-un fel, precum la cei neatinși de cancer, le e întotdeauna greu să vorbească despre canceroși, să găsească tonul potrivit.

Tatăl lui era bine integrat în viața satului, și-a dat seama de asta de îndată ce au intrat în biserică, s-a simțit înconjurat de o atmosferă confuză, dar binevoitoare, cel puțin douăzeci de credincioși au făcut spre ei gesturi discrete. Și-a amintit deodată că domiciliul tatălui său era socotit ca fiind „neutralizat" de către DGSI: îi plăteau toate facturile și impozitele locale, ca să nu poată fi localizat. Această protecție continua și după pensionare, de fapt până la moarte. Tatăl lui îi explicase asta cu câteva luni înainte să dea examenul de bacalaureat, în cadrul unicei sale tentative de a vorbi cu fiul lui despre viitorul său profesional, cu speranța deșartă că o va apuca pe același drum ca el. Această protecție i s-a părut, în biserica din Villié Morgon, unde preotul intrase deja în scenă pentru ceremonie – expresia i-a venit în gând fără să vrea, a regretat-o, dar nu avea ce să

facă –, uşor absurdă: oricum, toţi sătenii îl cunoşteau şi ştiau probabil că lucrase în „serviciile secrete", asta le făcea vieţile mai aventuroase, cu siguranţă nu ştiau mai mult de-atât, dar nici el nu ştiuse de fapt nimic mai mult, orice s-ar spune, o simplă anchetă printre vecini ar fi fost de ajuns ca să fie localizat. În acelaşi timp, poate că nu era chiar atât de absurd: o anchetă de vecinătate costă scump, trebuie trimişi agenţi la faţa locului, e cu siguranţă mai dificil decât să foloseşti un hacker de nivel mediu ca să spargi nişte fişiere slab protejate, de tipul facturilor de electricitate sau al impozitelor locale.

Ieslea era foarte izbutită, copiii din sat munciseră cu tragere de inimă, iar ceremonia în sine s-a desfăşurat bine, după cât îşi putea da el seama. Venise pe lume un mântuitor, cunoştea rânduiala, iar efectul whiskyului Talisker i-a îngăduit chiar, în anumite clipe, mai cu seamă în timpul cântărilor, să considere că era o veste minunată. Ştia importanţa pe care Cécile o acorda faptului că tatăl lor ieşise din comă tocmai în ziua de Crăciun, o ironiza fără să vrea dar, de fapt, n-avea nici un chef de zeflemea. Sabatul Yule sărbătorit de Prudence avea oare mai mult sens? Probabil că nu. Poate că era o chestie mai mult sau mai puţin păgână, chiar panteistă sau politeistă, le încurca una cu alta, mă rog, o chestie uşor dezgustătoare, în stilul lui Spinoza. Un Dumnezeu i se părea deja greu de împăcat cu experienţa lui personală; când însă venea vorba de mai mulţi începea să devină o glumă, iar ideea de a diviniza natura îl făcea de-a dreptul să verse. Cât o priveşte pe Madeleine, aceasta trecuse complet de partea lui Cécile; voia să-şi regăsească bărbatul şi să-şi reia viaţa împreună, nu avea nici o altă ambiţie; Dumnezeul lui Cécile părea puternic, obţinuse un prim rezultat, aşa că Madeleine trecuse fără să şovăie de partea Dumnezeului lui Cécile şi s-a împărtăşit cu ardoare.

El, în schimb, s-a abţinut să participe la împărtăşanie, care constituia, după părerea lui, momentul orgasmic al unei liturghii bine rânduite, după cât pricepuse şi el din cultul lor şi în măsura în care, de asemenea, îşi mai amintea ce e un orgasm.

Această abstinență se datora respectului pe care îl nutrea față de credința lui Cécile, sau măcar asta a încercat să-și bage în cap.

Puțin mai târziu, potrivit expresiei consacrate, liturghia fusese oficiată – fiecare trebuia să se întoarcă acasă și să se bucure în sânul familiei, potrivit propriilor posibilități.

Când a ieșit din biserică, a înțeles și mai bine cât de popular fusese tatăl său (nu se putea împiedica să-și rostească în minte „fusese", deși ar fi trebuit să-și zică „era", în mod vădit nu era înzestrat pentru speranță), cât de popular fusese deci tatăl său printre oamenii din sat. Aproape toți credincioșii care asistaseră la liturghie au venit spre ei, adresându-i-se mai ales lui Madeleine, dar și lui Cécile, aparent o cunoșteau bine, probabil că-l vizitase pe tatăl lor mult mai des decât el. Toți aflaseră de accidentul lui vascular cerebral, de faptul că intrase în comă; Cécile le-a dat vestea trezirii lui chiar în acea dimineață. Era o veste bună, ajunul Crăciunului avea să fie mai fericit pentru mulți dintre ei, Paul a înțeles asta numaidecât. Nu e niciodată plăcut ca oamenii să moară, și-a spus el prosteşte, fără doar și poate îi era greu să iasă din starea de abrutizare care-l năpădise după vizita la spital.

— Oamenii de-aici... sunt cumsecade, a spus simplu Hervé, suindu-se în mașină.

— Da, e-adevărat, e o regiune prietenoasă, a răspuns Cécile, gânditoare. Și noi, în nord, suntem mai degrabă ospitalieri, dar adevărul e că oamenii de-acolo sunt atât de nevoiași, încât până la urmă se creează tensiuni.

În timpul mesei, conversația avea să devieze fatalmente către politică, Paul se pregătea resemnat pentru așa ceva, nici măcar nu-i trecea prin minte să încerce să se ferească, discuțiile politice sunt de neocolit la mesele în familie, asta de când există politică și familie – adică de multă vreme. La drept vorbind, el nu prea avusese parte de asta în vremea copilăriei, funcția tatălui său la DGSI părea să anestezieze discuțiile politice, de parcă l-ar fi obligat la o supunere oarbă față de cei aflați la putere. Nu era totuși cazul, putea să voteze „ca orice

alt cetățean", pomenea el uneori cu mânie, de altfel Paul își amintea că îl auzise formulând critici deosebit de necruțătoare la adresa lui Giscard, a lui Mitterrand, și apoi a lui Chirac – adică, ce să mai vorbim, mai mult de treizeci de ani de viață politică. Criticile la adresa lor, acum când și le amintea, erau chiar atât de violente, încât nu-ți puteai închipui că vreodată tatăl său avea să-i voteze. Pentru cine oare vota tatăl său? Iată încă un lucru legat de el care rămânea de nepătruns.

Cécile și soțul ei votau amândoi cu Marine, desigur, și nu de puțină vreme, ci de când aceasta îl înlocuise pe Jean-Marie în fruntea mișcării. Ținând seamă de funcția lui, Cécile presupunea că Paul vota pentru președinte – bănuiala ei era de altfel exactă, votase pentru partidul președintelui, sau pentru președintele însuși, la toate alegerile, i se părea „singura opțiune rezonabilă", potrivit expresiei consacrate. Prin urmare, Cécile avea să facă în așa fel încât discuția politică să nu meargă prea departe, probabil că îl dădăcise pe Hervé, care, după cum știa, făcuse parte în tinerețe din mișcările cele mai radicale, de genul Blocului Identitar[1]. În realitate, nu le reproșa nimic – dacă ar fi locuit în Arras, și el ar fi votat-o probabil pe Marine. În afară de Paris, nu cunoștea cu adevărat decât zona Beaujolais, o regiune prosperă, viticultorii erau fără îndoială singurii agricultori francezi, cu excepția câtorva grânari, care izbuteau să nu se afle mereu în buza falimentului, sau care chiar obțineau profituri. De-a lungul întregii văi a râului Saône mai erau și numeroase întreprinderi de mecanică fină, precum și subantreprenori din industria automobilului care se descurcau bine, făcând față cu brio concurenței germane – și asta mai cu seamă de când venise Bruno la Ministerul Economiei. Bruno nu ezitase niciodată să nesocotească reglementările europene privind libera concurență, fie că

1. Mișcare politică de extremă dreapta franceză, întemeiată în 2002 și transformată în partid politic în 2009. După această dată a participat în câteva rânduri la alegeri și la câteva campanii electorale, continuând în același timp să privilegieze metodele de tip activistic și acțiunile simbolice.

era vorba despre atribuirea pieţelor publice sau despre instaurarea drepturilor vamale, atunci când îi convenea, în privinţa asta ca şi în toate celelalte, încă de la început, se comportase pur pragmatic, lăsându-i preşedintelui grija să demineze terenul, să reafirme de câte ori era posibil ataşamentul său faţă de Europa şi să-şi ţuguie buzele către toţi obrajii doamnelor cancelar germane pe care soarta îi va oferi ocazia să-i pupe. Una peste alta, se petrecea ceva sexual între Franţa şi Germania, ceva ciudat de sexual, şi asta nu de ieri, de azi.

Cécile pregătise medalioane de somon, un stufat de mistreţ şi o tartă cu mere. Totul era delicios, era într-adevăr incredibil de înzestrată, tarta în special te dădea pe spate – fineţea aluatului, crocant şi apoi fraged, dozarea precisă a aromelor de unt topit şi de măr, cum învăţase oare să pregătească asta? Era dezolant să te gândeşti că în curând avea, cu siguranţă, să se dedice altor îndeletniciri, avea să fie o nefericită folosire a competenţelor, o dramă la toate nivelurile – cultural, economic, personal. Hervé părea să-i împărtăşească diagnosticul şi a început să-şi legene trist capul imediat după tarta cu mere – evident, el avea să fie prima victimă. Cu toate acestea a acceptat un Grand Marnier, pe care Madeleine i l-a servit bucuroasă – pe unde umbla Cécile? Dispăruse chiar în timp ce mâncau tarta. Grand Marnier e un alcool excepţional şi prea puţin cunoscut; Paul a fost totuşi surprins de alegere, după cât îşi amintea, Hervé era un adept al senzaţiilor mai dure, cele oferite de armagnac, de calvados, de alte licori regionale violente şi obscure. Poate că, îmbătrânind, Hervé se feminiza puţin, ceea ce i se părea o veste mai degrabă bună.

La scurtă vreme, Cécile a apărut din nou, avea un pachetel cu fundă pe care l-a aşezat în dreptul lui cu un zâmbet timid, spunând:

— Cadoul tău de Crăciun...

Un cadou de Crăciun, desigur, lumea îşi face cadouri de Crăciun, cum de putuse să uite? Era, fără îndoială, un nepriceput în materie de relaţii umane, în general – şi nici cu

animalele nu se prea descurca. A desfăcut panglica și a descoperit un foarte frumos toc metalic cu discrete sclipiri argintii; conținea un stilou marca Montblanc – un Meisterstück 149 – care părea decorat într-un mod deosebit, cu ceea ce, probabil, se numește aur roșu.

— Nu trebuia... e prea mult, zău.

— L-am cumpărat împreună cu Madeleine, am cotizat amândouă, trebuie să-i mulțumești și ei.

Le-a sărutat, năpădit de o emoție ciudată; era un cadou frumos, un cadou de neînțeles.

— Mi-am amintit, a zis Cécile, că pe vremuri transcriai fraze într-un caiet, fraze ale unor scriitori, cele care ți se păreau mai frumoase și, din când în când, mi le citeai.

Și-a adus dintr-odată aminte; într-adevăr, da, așa făcea. Începuse la vârsta de treisprezece ani și continuase până în anul bacalaureatului; caligrafia îngrijit frazele, stătea cu orele, făcea mai multe încercări, pe foi volante, apoi le trecea pe curat în caiet. Își revedea și el caietul, coperta țeapănă, care reproducea un mozaic arab. Ce s-o fi întâmplat cu el? Probabil că mai era încă acolo, în camera lui de adolescent; în schimb, nu-și amintea deloc ce tot transcria în epoca respectivă. Dintr-odată, și-a amintit ceva, dar nu era o frază, ci mai degrabă o strofă dintr-un poem, îi țâșnise, solitară, din adâncul memoriei:

Și azi, ce i-a mai rămas
Drăguțului delfin
Din tot minunatu-i regat?
Orléans, Beaugency,
Notre-Dame de Cléry,
Vendôme,
Vendôme.[1]

1. Cântec de copii din Evul Mediu târziu, în formă de canon, intitulat *Le carillon de Vendôme* (*Clopotele din Vendôme*).

Imediat după aceea, şi-a amintit cântecul lui David Crosby care relua chiar aceste cuvinte – de altfel nu era cu adevărat un cântec, ci mai degrabă una dintre acele stranii combinaţii de armonii vocale, fără o melodie propriu-zisă şi uneori fără text, pe care David Crosby le compunea către sfârşitul carierei.

La puţină vreme după încheierea mesei, s-au despărţit; Paul şi-a spus că uitase să-i telefoneze lui Bruno. Avea să-l sune a doua zi; habar n-avea ce-ar fi putut să facă Bruno de Crăciun. Probabil nimic, ziua de Crăciun îl irita mai mult decât orice. Ori poate că da totuşi, poate că-şi vizita copiii, poate că avea să facă o ultimă tentativă de împăcare cu soţia lui, era mai bine să aştepte data de 26. Oricum, avea să-i spună că voia să rămână la Saint Joseph toată săptămâna.

Cherchelit la modul plăcut, a apucat-o fără să stea pe gânduri pe coridorul cu geamlâc care ducea spre camera lui. Primul lucru care l-a izbit când a intrat a fost posterul cu Keanu Reeves. Era o imagine din *Matrix Revolutions*, îl înfăţişa pe Neo orb, cu o faşă însângerată străbătându-i faţa, rătăcind printr-un peisaj apocaliptic. Era probabil simptomatic că alesese această imagine în locul uneia dintre cele, numeroase, care îl reprezentau săvârşind o ispravă de arte marţiale. S-a prăbuşit în patul teribil de îngust, se culcase totuşi acolo cu nişte gagici, mă rog, cu două.

Matrix apăruse pe piaţă cu câteva zile înainte de cea de-a optsprezecea aniversare a lui Paul; fusese imediat cuprins de entuziasm. Acelaşi lucru avea să i se întâmple lui Cécile doi ani mai târziu cu partea întâi din *Stăpânul inelelor*. Mulţi consideraseră ulterior că acest prim episod din trilogia *Matrix* era singurul cu adevărat interesant prin inovaţiile vizuale pe care le propunea şi că, după aceea, totul era o supă reîncălzită. Paul nu împărtăşea acest punct de vedere care, în opinia lui, nu ţinea seamă suficient de construcţia scenaristică. În majoritatea trilogiilor, fie *Matrix*, fie *Stăpânul inelelor*, există o scădere de interes în partea a doua, dar intensitatea dramatică revine în cea de-a treia, ba în *Întoarcerea regelui* avem chiar o apoteoză; iar

în cazul *Matrix Revolutions*, povestea de dragoste dintre Neo și Trinity, la început cam nepotrivită pentru un film de *nerds*, ajunge să devină cu adevărat tulburătoare, în mare parte datorită interpretării actorilor, cel puțin așa gândise la vremea aceea și încă mai gândea a doua zi când s-a trezit, în acea dimineață de 25 decembrie, cu aproape douăzeci și cinci de ani mai târziu. Aproape se luminase de zi peste câmpurile acoperite de promoroacă, s-a dus în camera comună să-și pregătească o cafea. Se simțea ușor mahmur, dar nu-l durea capul, ceea ce era surprinzător dacă luăm în seamă cantitățile de alcool pe care le înghițise. Cécile voia să se întoarcă să-l vadă pe tatăl lor la începutul amiezii; era singurul lucru programat în ziua aceea. Când își sorbea prima înghițitură de cafea, amintindu-și din nou de *Matrix*, a fost izbit de o evidență uluitoare, care l-a încremenit și i-a tăiat răsuflarea: Prudence semăna extraordinar cu Carrie-Anne Moss, actrița care juca în rolul lui Trinity. S-a repezit la el în cameră, a găsit lesne clasorul în care păstrase fotografiile din film: era evident, flagrant, cum de nu făcuse alăturarea până atunci? Era uluit, nu și-ar fi închipuit în veci că e o astfel de persoană, credea despre el că este mai degrabă rațional, rece. Încăperea se lumina din ce în ce mai mult, deslușea de-acum toate elementele camerei sale din tinerețe, începând cu uriașul afiș al grupului Nirvana, era și mai vechi decât *Matrix*, probabil că data de la începuturile adolescenței sale. *Matrix*, probabil că i-ar plăcea să-l revadă; cu Nirvana era mai problematic, aproape că nu mai asculta deloc muzică, uneori câteva coruri gregoriene după câte o zi grea, chestii de genul *Christus Factus Est* sau *Alma Redemptoris Mater*, adică departe de Kurt Cobain, în anumite privințe te schimbi, în altele deloc, aceasta era foarte precara concluzie la care se simțea în măsură să ajungă în acea dimineață de Crăciun. Carrie-Ann Moss, în schimb, continua să-i placă la fel de mult, și chiar mai mult ca niciodată, regăsea intacte, revăzând acele fotografii din film, toate emoțiile lui de tânăr și nu reușea să-și dea seama dacă asta era o veste bună. A mai luat o cafea și i-a venit ideea să caute acel caiet despre care

vorbise Cécile în ajun, cel în care-şi nota frazele preferate. După un sfert de ceas de eforturi zadarnice, şi-a amintit că-l aruncase la puţină vreme după ce hotărâse să se pregătească pentru concursul de intrare la ENA, la capătul unei nopţi de criză, căreia nu izbutea cu exactitate să-i reconstituie desfăşurarea, dar revedea coşul de gunoi de pe strada Saint Guillaume unde se descotorosise de obiect. Păcat, şi-a spus el, ar fi putut să afle mai multe despre sine, existau cu siguranţă acolo nişte semne prevestitoare timpurii, avertismente ale destinului, pe care ar fi putut să le descifreze în filigran, când optase pentru anumite fraze; singurele pe care reuşise să şi le amintească, până acum, nu erau forte încurajatoare, era vorba totuşi despre un rege nefericit, un rege înfrânt, umilit de englezi, care îşi pierduse aproape întreg regatul. Iar destinul lui Neo nu era nici el prea de invidiat; ca să nu mai vorbim de Kurt Cobain.

Acum se luminase de-a binelea, avea să fie din nou o foarte frumoasă zi de iarnă, limpede şi strălucitoare. Valurile trecutului, care creşteau treptat în el pe măsură ce redescoperea obiectele din încăpere, au devenit până la urmă dureroase, aşa că a ieşit. În lumina aceea, casa era splendidă, pereţii ei de calcar auriu erau luminaţi de soarele puternic de iarnă, dar era totuşi foarte frig. N-avea chef să se-ntoarcă în camera lui, nu imediat, aşa că a cotit-o spre camera lui Cécile, acolo n-avea să fie totuşi la fel de apăsător. Ştia că n-o să se supere pe el, niciodată nu avusese mare lucru de ascuns, aşa era firea ei.

Nu mai era Nirvana, ci Radiohead; nu mai era *Matrix*, ci *Stăpânul inelelor*. Nu erau decât doi ani diferenţă între ei, dar putea fi de ajuns ca să explice deosebirile, lucrurile încă mai mergeau destul de repede în epoca aceea, mult mai puţin repede desigur decât în anii '70, încetineala şi imobilismul Occidentului, preludii ale distrugerii lui, fuseseră progresive. Deşi el nu mai asculta Nirvana, o bănuia în schimb pe Cécile că ascultă, din când în când, Radiohead şi, dintr-odată şi-a amintit de Hervé pe vremea când avea douăzeci de ani, atunci când o cunoscuse

pe Cécile. Era și el un fan al trilogiei *Stăpânul inelelor,* ba chiar era un *fan total,* știa pe de rost anumite pasaje, în special pe acela când se deschidea Poarta Neagră, puțin înainte de confruntarea finală. În acea clipă, l-a revăzut pe Hervé proptindu-se în fața lor, spunând pe dinafară discursul lui Aragorn, fiul lui Arathorn. Întâi era momentul când, în fața porții, însoțit de Gandalf, Legolas și Gimli, primii săi tovarăși, Aragorn rostea cu voce puternică această ultimă cerință, generoasă, cavalerească:

Fie ca stăpânul Tărâmului Negru să iasă,
Și se va face dreptate.

Porțile se deschideau, într-adevăr, iar oștile forțelor răului năvăleau pe câmp, imense, infinit superioare ca număr, armatele din Gondor erau năpădite de groază. Aragorn se retrăgea împreună cu tovarășii lui, după care rostea această declarație către trupele sale, cu siguranță unul dintre cele mai frumoase momente ale filmului:

Fii ai Gondorului și ai Rohanului, frații mei,
Citesc în ochii voștri aceeași teamă care m-ar putea cuprinde.
Poate că-ntr-o zi bărbații își vor pierde curajul,
Își vor părăsi prietenii și vor sfărâma toate jurămintele de credință,
Dar ziua aceea n-a sosit încă.

Apoi Hervé spunea din nou fraza în engleză, era într-adevăr singurul mod de a reda intonația lui Viggo Mortensen, acea conștiință a faptului că lupta era aproape imposibilă, dar în același timp indispensabilă, acea cerbicie disperată, acel curaj: BUT IT IS NOT THIS DAY!

De ce își amintea oare atât de bine acel episod care nici măcar nu-l privea direct? Fără îndoială pentru că exact în acel moment înțelesese că sora lui mai mică era pe cale să se îndră-

gostească de Hervé. El unul nu fusese niciodată îndrăgostit, se culcase cu vreo jumătate de duzină de fete, i se păruseră simpatice, şi doar atât, dar acum văzuse manifestându-se în privirile pe care sora lui i le arunca lui Hervé o forţă evidentă, copleşitoare, care îi era necunoscută.

Va veni ceasul lupilor şi al scuturilor frânte,
Când vremea oamenilor se va nărui,
Dar ziua aceea n-a sosit încă – BUT IT IS NOT THIS DAY!
Ne vom lupta
Pentru tot ce vă e drag pe acest pământ.

Hervé adăuga din nou versiunea originală, traducerea nu era rea, dar e-adevărat că textul în engleză, *By all that you hold dear on this good earth*, era totuşi altceva. Apoi venea ultima frază, chemarea la luptă:

Ţineţi-le piept, oameni ai Apusului!

În vremea aceea, Hervé făcea parte cu siguranţă din Blocul Identitar şi se gândea că forţele Mordorului ofereau o reprezentare adecvată a musulmanilor, *Reconquista* nu începuse încă în Europa, dar îşi avea deja filmul, aşa vedea el lucrurile, de bună seamă. Participase oare la acţiuni ilegale sau violente? Paul nu credea asta, mă rog, nu era sigur, probabil că Cécile ştia, dar n-avea s-o descoasă pe această temă. Oricum, studiile sale notariale probabil că îl calmaseră. Mă rog, poate nu deplin, rămăsese în el ceva ciudat de nesupus, ceva insuficient îmblânzit, greu de definit. Tatăl lui ţinuse mereu la el, nu era *dezamăgit de ginerele său*, iar nunta fusese somptuoasă. Caleştile străbăteau munţii din Beaujolais, chestii de genul ăsta, complet disproporţionate în raport cu felul în care era el însuşi tratat. Tatăl lui o preferase întotdeauna pe Cécile, acesta era adevărul, Cécile fusese încă de la început răsfăţata lui şi, de fapt, Paul

n-avea de ce să crâcnească, pentru că Cécile era preferabilă, era o făptură umană de-o calitate mai bună, şi-atât.[1]

Lucrurile se inversaseră brutal, tatăl lui se afla acum în rolul copilului, chiar al bebeluşului, dar Cécile avea să facă faţă situaţiei, era în plină putere, n-avea să cadă-n capcană, Paul era sigur de asta, tatăl lui n-avea să se trezească niciodată în situaţia acelor bătrânele care se scaldă cu orele în propria urină şi-n propriul rahat aşteptând ca o infirmieră, sau mai probabil o îngrijitoare mai binedispusă decât altele să vină să le schimbe scutecele. Gândindu-se la ce l-ar fi aşteptat pe tatăl său, la ce putea fi soarta tatălui său dacă Cécile şi Madeleine nu s-ar fi aflat acolo, Paul s-a simţit uşor apăsat şi s-a hotărât să dea o raită prin podgorii. Viile nu-s mare lucru în această perioadă a anului: nişte entităţi mediocre, contorsionate şi negricioase, mai degrabă urâte, încercând să-şi păstreze vlaga în cursul iernii, nu-ţi puteai închipui nici în ruptul capului că nişte chestii mititele atât de chinuite erau în stare mai târziu să dea naştere vinului, lumea e totuşi ciudat alcătuită, şi-a zis Paul plimbându-se printre butaşi. Dacă Dumnezeu exista într-adevăr, aşa cum credea Cécile, Dumnezeu era un foarte prost comunicator, într-un mediu profesional nu ar fi fost tolerat un asemenea hal de amatorism.

---

1. Atunci când ajungem să examinăm genul acesta de probleme (şi întotdeauna ajungem, mai devreme sau mai târziu, să analizăm genul ăsta de probleme), trebuie se ţinem seamă de faptul că ne plasăm întotdeauna pe noi înşine în centrul lumii morale, că ne socotim întotdeauna pe noi înşine nişte fiinţe nici bune, nici rele, moralmente neutre (vreau să spun în adâncul inimii, în locul de taină al sufletului, pentru că oficial ne descriem mereu ca fiind „o persoană mai degrabă cumsecade", dar în străfundul fiinţei nu ne lăsăm păcăliţi, în străfundul fiinţei avem întotdeauna acea scară secretă care ne repoziţionează fix în centrul lumii morale). Astfel, în spaţiul observaţiei se creează o deformare metodologică, aşa încât se dovedeşte necesară aproape de fiecare dată o operaţiune de translare. (N.a.)

4

În acea zi de Crăciun, spitalul era plin de lume, lucru deloc uimitor, pentru majoritatea vizitatorilor venise momentul anual de generozitate, care avea să se termine cel târziu a doua zi, cel mai probabil chiar în seara aceea. Era aceeași infirmieră ca și în ajun (asigura oare permanența pe toată perioada sărbătorilor?), părea ostenită, dar la fel de binevoitoare și de competentă. Ușa camerei era închisă.

— Îngrijitoarele tocmai îi fac toaleta, a spus ea, durează un sfert de oră.

Madeleine adusese un cadou, o cutie de țigări de foi marca Médaille d'Or n°1. Paul își amintea aceste trabucuri lungi și destul de subțiri, *panatelas*, pe care tatăl său le procura cu greu, erau fabricate de La Gloria Cubana, o mică manufactură puțin cunoscută, le considera cele mai bune țigări de foi din lume, mult peste Cohiba sau Partagas.

— Mă duc doar să i le arăt și să i le dau să le miroasă, desigur, a precizat Madeleine, n-o să le las la spital.

Se vedea că n-are prea mare încredere în personalul spitalicesc.

Acest cadou surprinzător nu era nejustificat, în principiu facultățile senzoriale ale tatălui ei, inclusiv mirosul, se restabiliseră în întregime. În orice caz, era capabil să vadă, infirmiera fusese categorică în această privință, și să recunoască ceea ce vedea. Putea de asemenea să înțeleagă cuvintele rostite, Cécile cel puțin era convinsă de asta, așa că s-a apucat să-i povestească seara de Ajun, tot satul întrebase de el, i-a vorbit despre meniul

de la cină, despre cadoul pe care i-l făcuseră lui Paul; i-a vorbit și despre Hervé, fără să pomenească faptul că era în șomaj. Paul își asculta sora din ce în ce mai absent, așa că s-a hotărât brusc:

— Poți să ne lași? a întrebat-o el pe Cécile. Poți să ne lași o clipă?

I-a răspuns că da și a ieșit numaidecât împreună cu Madeleine. Înainte să vorbească, a tras adânc aer în piept, și-a fixat tatăl direct în ochi. Nu pregătise nimic, nimic special, și a avut impresia că se prăvălește pe o pantă, continuând să privească țintă în ochii tatălui său. I-a vorbit mai întâi despre Bruno, era important pentru el. A vorbit îndelung, a evocat viitoarele alegeri prezidențiale, a pomenit și de mesajele acelea ciudate care perturbau site-urile din toată lumea, bănuia că, în calitate de fost angajat al DGSI, putea fi interesat. I-a vorbit și despre Prudence, era cel mai anevoios, tatăl lui nu o plăcuse niciodată prea mult pe Prudence, Paul știa asta, chiar dacă se abținuse aproape mereu s-o spună. O dată, o singură dată, foarte târziu în noapte (cum de erau treji amândoi la ora trei noaptea? îi era cu neputință să-și amintească), lăsase să-i scape: „Nu sunt convins că e o femeie potrivită pentru tine." Dar imediat după aceea, adăugase: „Nu sunt sigur nici că ENA e o școală care să ți se potrivească. În clipa asta, nu pricep prea bine încotro încerci să-ți îndrepți viața. Dar e viața ta, desigur."

În cele din urmă, Paul a adăugat că regreta că nu făcuse copii și a avut un adevărat șoc când a auzit aceste cuvinte ieșindu-i pe gură, pentru că era un lucru pe care nu și-l spusese nici lui însuși vreodată și care, în plus, era complet neașteptat, fusese întotdeauna convins de contrariu. Niciodată nu îi vorbise într-un mod atât de intim tatălui său pe vremea când acesta era în deplina posesia a facultăților sale, iar asta îi lipsise în numeroase momente ale vieții. Încercase, dar pur și simplu nu izbutise. Cu fața lui încremenită hieratic, cu ochii ațintiți spre un punct nedesluşit din spaţiu, tatăl lui nu mai aparţinea pe de-a-ntregul umanității, în mod limpede exista în el ceva de spectru, dar și de profet.

A continuat multă vreme să vorbească și a ieșit din cameră într-o stare de profundă confuzie mentală. Cécile și Madeleine nu mai erau pe culoar, prima persoană peste care a dat a fost infirmiera. Când l-a văzut, i-a aruncat o privire îngrijorată.

— Pare că nu e în regulă... a zis ea. A fost un moment dificil?

Desigur, și-a spus Paul, probabil că era obișnuită ca familiile să plece valvârtej după ce își vizitau rudele, frații sau copiii aflați în comă, genul ăsta de lucruri ținea de regimul ei cotidian.

— Vreți să vă odihniți puțin într-o cameră liberă?

I-a răspuns că nu, că o să-și revină curând. De fapt nu era deloc sigur de asta.

— Știți, tatăl dumneavoastră n-o să rămână mult timp la noi... a zis ea, mai amabilă ca niciodată. Vă întâlniți luni cu doctorița-șefă, nu-i așa?

Paul a încuviințat.

— E în comă de stadiul 2, aproape de stadiul 1; vor încerca cu siguranță să-i găsească un loc la SVC-SPR.

— Ce înseamnă SVC-SPR?

— SVC este starea vegetativă cronică, cea în care se află tatăl dumneavoastră acum: fără reacții, fără interacțiuni cu lumea. SPR e starea pauci-relațională, când pacientul începe să reacționeze cât de cât, să aibă mișcări voluntare, în general pornește la nivelul ochilor. Am lucrat mai mulți ani într-o secție SVC-SPR; îmi plăcea, în general serviciul e condus de oameni de treabă, care au răbdare să se intereseze de fiecare pacient. Aici nu putem, suntem ba la urgențe, ba la reanimare, pacienții nu rămân multă vreme, e imposibil să-i cunoști. Sunt sigură că tatăl dumneavoastră este o persoană interesantă.

Trebuie menționat că spusese „este“ și nu „era“; dar, la urma urmei, ce știa ea?

— Găsesc că are un chip interesant, un chip arătos. De altfel, îi semănați mult.

Ce-o fi vrut să spună cu asta? Voia să-l agațe? Era o fată drăguță, trebuie să fi avut vreo douăzeci și cinci, treizeci de ani, avea părul blond-roșcat, cârlionțat și ciufulit, în plus era bine făcută, se vedea limpede sub halat, dar din alte puncte de vedere nu era tocmai bine, gesturile nervoase îi trădau nevoia de a fuma, probabil că avea probleme în momentul ăsta, tutunul e un semn care nu dă greș, el însuși fuma mult de când cu AVC-ul tatălui său, mai ales când trebuia să meargă la spital. Să fi avut probleme cu un iubit infidel? Căuta oare un cvadragenar pe care să se poată bizui și cu un rost în viață, de fapt un tip cam așa, ca el? Toată povestea n-avea nici o noimă, va pleca s-o caute pe Cécile.

— Sora dumneavoastră a coborât la cafeterie, cred, împreună cu prietena tatălui dumneavoastră... a spus fata, de parcă i-ar fi citit gândurile.

S-a despărțit de ea gândindu-se că tatăl său era cu cincisprezece ani mai în vârstă decât Madeleine și că el n-ar fi stat pe gânduri; a coborât scările care duceau la cafeterie cu senzația din ce în ce mai apăsată că e un tâmpit.

Madeleine și Cécile stăteau în fața unor porții de prăjituri cu mere și a unor pahare cu suc. Hervé li se alăturase, își luase un hot-dog și o bere. Cécile părea că-l așteaptă, l-a zărit îndată ce a intrat în sală și l-a urmărit din priviri în timp ce se îndrepta spre masa lor.

— Ai avut multe să-i spui tatei... a zis ea în timp ce Paul se așeza.

— Ah, da?

— Ai stat mai bine de două ore cu el...

Nu era un reproș, era doar intrigată.

— Mă rog, sunt sigură că-i bine ce-ai făcut, sunt sigură că aveai nevoie, și el, fără îndoială, avea și mai multă decât tine. Acum o să mergem să ne luăm la revedere, apoi ne întoarcem acasă. Avem întâlnire luni dimineață cu doctorița-șefă.

5

În cursul dimineții de sâmbătă vremea s-a stricat, dar lui Paul îi plăceau la fel de mult acele peisaje și atunci când erau năpădite de ceață, așa că a făcut o plimbare prelungă printre costișe și podgorii. La întoarcere, i-a telefonat lui Bruno, i-a explicat situația; așa cum se aștepta, nu era nici o problemă să-și ia liber toată săptămâna. În perioada imediat următoare n-avea să se întâmple nimic important, dar lucrurile aveau să demareze la începutul lui ianuarie, mai mult nu puteau aștepta; de altfel, poate că președintele avea să facă o aluzie la succesiunea lui cu prilejul urărilor de Anul Nou, nu era imposibil. Altminteri, filmul care punea în scenă decapitarea lui Bruno dispăruse complet, nu mai putea fi găsit nicăieri pe Internet; Martin-Renaud se ținuse de cuvânt.

Ca să dea telefon, se instalase în grădina de iarnă, o mică încăpere octogonală invadată de ficuși, begonii, hibiscus și alte plante mai mult sau mai puțin tropicale cărora nu le știa numele. Puteai să-ți bei cafeaua la o măsuță de lemn cu intarsii. Încăperea, cu geamuri de sus până jos, oferea o vedere splendidă asupra peisajelor din jur. Bruno „nu făcuse mare lucru" de Crăciun. Prin urmare, se înșelase: Bruno nu-și vizitase copiii, nici nu încercase să se împace cu soția. Probabil că nici n-avea s-o mai facă, n-avea să mai vorbească niciodată despre asta, rareori oamenii își anunță divorțul. Ar fi fost mai bine să divorțeze rapid, înainte să înceapă cu adevărat campania electorală, dar probabil că era prea târziu să se ocupe de asta; Paul s-a

abținut să abordeze subiectul. După ce a închis, s-a simțit dintr-odată foarte singur. S-a gândit chiar s-o sune pe Prudence, cu siguranță se întorsese deja din weekendul sabatic, oare așa se numea? În ultima clipă, ceva l-a împiedicat.

Madeleine și Cécile s-au întors spre prânz. După dejun s-a ivit soarele, risipind treptat ceața. Madeleine a anunțat că o să plece cu bicicleta, făcea adesea ciclism, atât vara, cât și iarna, prin împrejurimi existau mai multe mici defileuri, mă rog, nu niște defileuri foarte dificile, dar erau totuși ceva.

— Tatăl dumitale mă însoțea adesea, i-a spus ea lui Paul, mergea încă foarte bine pentru un bărbat de vârsta lui.

A privit-o cu nedumerire, după care și-a amintit că cicliștii amatori spuneau adesea „a merge" în loc de „a pedala"; reprezentau un mic trib, sudat prin valori comune și ritualuri puternice. Habar nu avea că tatăl lui a putut să aibă astfel de ocupații și simțea o admirație din ce în ce mai aprinsă pentru felul cum se integrase social. În anumite cazuri, sfârșitul vieții poate să nu fie complet nefericit, și-a zis el; surprinzător lucru! Madeleine începea să-i vorbească, să fie mai puțin intimidată de el.

Când a văzut-o întorcându-se, îmbrăcată cu tricoul și pantalonii de ciclist care îi scoteau în relief formele, Paul a avut dintr-odată certitudinea că ea și tatăl său încă mai aveau o viață sexuală, cel puțin înainte de accidentul vascular al acestuia.

De ce nu regulase și el alte femei în afară de Prudence, în decursul acestor ultimi zece ani? Pentru că viața profesională nu te incită la așa ceva, și-a zis el mai întâi. După câteva clipe și-a dat seama că nu era decât un pretext, unii dintre colegii săi, nu mulți, dar câțiva tot erau, duceau încă o viață sexuală activă. Actul în sine, după câte își amintea, nu se uită, e ca mersul pe bicicletă, și-a zis el oarecum fără legătură cu momentul acela, în vreme ce Madeleine părăsea încăperea; în schimb procedurile pregătitoare i se păreau teribil de îndepărtate și de fantasmagorice, ar fi putut aparține unei narațiuni mitologice sau unei vieți anterioare.

La sfârșitul după-amiezii l-a întâlnit pe Hervé, care i-a propus să bea împreună un pahar înainte de cină. A acceptat imediat, era întotdeauna dispus să bea un un pahar, ba chiar prea dispus, situația începea să capete dimensiuni exagerate, poate că tutunul și alcoolul aveau să-l ucidă repede, așa încât problema sfârșitului vieții nu avea pur și simplu să se pună. Hervé se plimbase și el în acea dimineață, vorbise cu mai multe persoane care-l recunoscuseră, în fine, aprecia cu adevărat regiunea, se întreba dacă nu cumva să se stabilească acolo împreună cu Cécile. Se născuse la Denain, părinții lui erau născuți la Denain, nu părăsise niciodată Nord-Pas-de-Calais, dar trebuia să admită că Nord-Pas-de-Calais era o fundătură, n-avea nici o șansă să găsească ceva la Nord-Pas-de-Calais, în vreme ce aici, poate că da. În plus, fetele lor erau mari de-acum, aveau viața lor, a zis el ușor mâhnit. Paul s-a întrebat ce făceau oare aceste nepoate pe care nu le văzuse de șase sau șapte ani, dacă aveau un „prieten", cum poate că se mai zicea încă, apoi și-a spus că tatăl lor probabil habar n-avea. În orice caz, Cécile era pe cale să-și găsească de lucru, a continuat Hervé, un job de bucătăreasă la domiciliu, se informase pe Internet, erau destule oferte în Lyon, avea să aibă o ocupație, fusese întotdeauna pricepută la gătit, fără îndoială. Paul nici măcar nu știa că există genul ăsta de joburi; de altfel, și Hervé aflase de ele tot cu acest prilej. Niște burghezi, mă rog, niște tipi cu dare de mână care voiau să-și invite prietenii la cină, acasă, dar care nu știau să gătească, puteau să plătească pentru o seară serviciile unui bucătar. Iar la Lyon erau o droaie de indivizi cu bani – nu ca la Valenciennes ori la Denain.

Totul era puțin cam deprimant, așa că Paul a plecat să se culce imediat după cină. Se afla la parterul unei clădiri imense și vetuste, în tovărășia unei femei din popor aflată între două vârste, cu față rotundă și membre robuste. În vis, și el făcea parte din cel mai amărât proletariat și discuta cu acea femeie despre lipsa de acces la etajele superioare, rezervate păturilor alese ale

societății. Atunci apărea un tip tânăr și îndrăzneț, cu părul foarte negru, care era poate corsar sau, mai probabil, fusese într-o viață anterioară. Palierele superioare erau de fapt foarte slab păzite, le explica el, și chiar dacă dădeai de paznici, asta nu reprezenta un pericol real. Vorbea cu hotărâre, de parcă străbătea zilnic acest traseu. Porneau atunci ascensiunea, dar la fiecare palier erau obligați să sară pe mormane de valize adunate alandala, cu prăpăstii căscate între ele, pericolul era cât se poate de evident, iar tânărul dispăruse, Paul se vedea silit să-și asume rolul de ghid.

Ajungeau în sfârșit la ultimul palier, cel mai primejdios, de data asta trebuiau să sară peste un hău întins. Paul făcea saltul cu succes, apoi se întorcea să-și ajute tovarășa, dar aceasta nu mai era femeia din popor, fusese înlocuită de o tânără dinamică și modernă, cu ten îngrijit, care lucra într-un departament comercial. Femeia era însoțită de doi copii mici. Fără să-i pese de propria siguranță, Paul îi întindea mâna pe deasupra golului, dar substituția îl făcea să se simtă tras pe sfoară. Femeia izbutea saltul, apoi venea rândul celui mai mare dintre copii, dar golul se micșorase, și pericolul odată cu el. Urma apoi mezinul, dar Paul își dădea seama cu dezgust că spațiul gol dispăruse, fiind înlocuit de un parchet ușor înclinat, peste care copilul putea trece lesne mergând în patru labe. Cu toate astea, la solicitările mamei, trebuia să-l felicite pe copil, care în clipa aceea îi apărea sub înfățișarea unui câine, cu desăvârșire alb și curat.

Ultimul palier ducea de fapt spre o zonă de agrement, o plajă întinsă cât vedeai cu ochii, înțesată din păcate de vilegiaturiști sportivi, foarte zgomotoși și necioplți. Păreau să se amuze copios, scoteau neîncetat țipete de animale, deși cerul era acoperit de nori mari și întunecați, marea agitată și vremea mai degrabă rece. Străbătând kilometri întregi, reușea în sfârșit să scape de mulțimea de vilegiaturiști și ajungea la marginea unei văi în care un râuleț aproape secat se vărsa în ocean. Pereții văii erau făcuți din mari suprafețe aspre de beton, destul de abrupte. Aruncându-se

în gol, se oprea la câțiva centimetri de suprafață, apoi începea să se rotească în sensul invers acelor de ceasornic, continuând să plutească ușor deasupra peretelui; exercițiul îi aducea o imensă ușurare. Așezat pe un pod aflat deasupra râulețului secat, un tânăr cu o expresie concentrată, așteptând vădit o revelație, îl privea cu admirație respectuoasă. Atunci Paul se ridica din nou, îi lămurea cât putea de bine mecanismul rotației în imponderabilitate, dar trebuia să-l părăsească iute ca să ajungă la o casă de sticlă, unde se concentra esența frivolității vacanțiere. Era un pavilion aflat în mijlocul unei grădini în stil franțuzesc, foarte bine îngrijită, care avea o însușire ciudată: înăuntrul pavilionului nu erau decât vilegiaturiști sportivi, zgomotoși și neciopliți, dar, de îndată ce ieșeau, se preschimbau în cățeluși albi și zglobii. În clipa când Paul percepea identitatea acestor două forme, înțelegea de asemenea că pavilionul de sticlă nu era decât o altă întruchipare a imensei clădiri vetuste din care ieșise înainte. Îl năpădea din nou o silă puternică, dar foarte curând se trezea într-o vilă mare de munte, însoțit de data asta de către o învățătoare austriacă despre care știa că îi va deveni amantă peste câteva ceasuri, în orice caz înainte de căderea nopții. Pătrunseseră clandestin în vilă și mâncau ceva ca să se întremeze. Vremea nu se schimbase, cerul era acoperit cu nori întunecați, se simțea că va deveni și mai întunecat, atmosfera era încărcată de zăpadă; asta le displăcea, planul lor inițial era să meargă spre soare. Tatăl lui Paul era și el acolo, dar, spre deosebire de ei, dădea senzația că fusese dintotdeauna acolo și că se împăcase cu asta, ba chiar că îi plăcea locul. Casa aceea imensă, mobilele acelea din lemn întunecat, muntele acela trist, zilele acelea scurte și înghețate: simțeai că va rămâne acolo toată viața, că nu-și va propune nicicând să trăiască în altă parte. Caracterul ilegal al prezenței lor în acea vilă de munte era de altfel un detaliu lipsit de importanță, fiindcă proprietarii erau plecați într-o călătorie și n-aveau să se mai întoarcă niciodată. Învățătoarea austriacă dispăruse acum și Paul își dădea seama că n-avea să-i fie nicicând amantă și că avea să rămână și el în casa aceea, alături de tatăl său, până la sfârșitul vieții.

În dimineața aceea, o ceață foarte deasă acoperea împrejurimile. Când a intrat în bucătărie, unde se servea micul dejun, Cécile l-a întrebat dacă voia să-i însoțească la liturghie. Nu, poate că nu, două slujbe religioase într-o singură săptămână însemnau cam mult pentru un necredincios, mă rog, pentru un agnostic, a obiectat el. A adăugat totuși că slujba de Crăciun „îi plăcuse mult", ceea ce nu însemna mare lucru, era conștient. A hotărât să facă o plimbare. De îndată ce a ieșit, a început să înainteze printr-o masă compactă de un alb lăptos, palpabilă, nu vedeai decât la câțiva metri, doi sau trei cel mult, era o senzația ireală dar mai degrabă plăcută, a mai mers încă vreun sfert de oră înainte să-și dea seama că risca, realmente, să se rătăcească dacă ar fi continuat. Atunci s-a întors înapoi către casă, pe care a găsit-o, a crezut el, oarecum din întâmplare. A luat o cheie din rastel și s-a dus spre biroul tatălui său, pe care nu-l revăzuse de vreo douăzeci de ani, dacă nu de mai mulți, de fapt nu intrase în el decât o singură dată în viață, atunci când tatăl său îi oferise niște lămuriri privind meseria lui. Trecuseră exact treizeci de ani de-atunci, aproape bătuți pe muchie – pentru acele explicații, tatăl lui alesese un 1 ianuarie. Cu toate astea, își amintea perfect momentul și a constatat că nu se schimbase aproape nimic în amenajarea camerei – existau în plus un computer și-o imprimantă, atât. Pe rafturile bibliotecii se aliniau câteva lucrări de referință – anuare profesionale, atlasuri tematice privind resursele miniere sau hidrografice ale planetei. Erau, de asemenea, izolate pe raftul de sus, niște dosare – cu siguranță cele despre care îi vorbise Martin-Renaud. Cinci dosare cartonate, cu aspect anodin. Prin urmare aici se ascundeau elementele misterioase cărora le fuseseră consacrate până la capăt speculațiile tatălui său. Nu era ispitit să le deschidă; știa că n-ar fi priceput nimic. A închis totuși ușa cu băgare de seamă, s-a întors spre clădirea principală, a pus cheia în stativ, a luat alta.

Fostul hambar, care îi slujise mamei sale drept atelier, era altceva, intrase acolo de mai multe ori, fără să-i placă cu adevărat, atunci când trebuia s-o cheme la masă – spre sfârșit renunțase cu

desăvârșire să se ocupe de sarcinile menajere, Cécile avea grijă de tot. După ce își petrecuse aproape întreaga viață profesională restaurând garguie și himere în multe dintre bisericile, mânăstirile, bazilicile și catedralele din Franța, hotărâse s-o apuce pe drumul creației, la aproape patruzeci și cinci de ani, fără să se mai îngrijească de căminul ei. Zidul din stânga ușii hambarului fusese sculptat de o altă artistă, o cunoștință de-a mamei lui, Paul își amintea de șederea ei, era o femeie înaltă și slabă, foarte urâtă, care practic nu vorbea, dar care se îndrăgostise de pietrele ținutului, de calcarul acela auriu, specific regiunii Beaujolais. Folosise pietrele care alcătuiau zidurile hambarului – pietre mari cu latura de douăzeci de centimetri. În fiecare dintre ele sculptase un chip uman diferit, cu expresii când îngrozite, când dușmănoase, uneori în pragul angoasei, mai rar rânjitoare sau sarcastice. Era o operă impresionantă, foarte expresivă, suferința pe care o emana acest perete îți tăia răsuflarea. În schimb sculpturile mamei sale, dintre care multe stăteau încă depozitate în hambar, nu-i plăceau lui Paul, nu-i plăcuseră niciodată. Figurile gotice pe care le restaurase în cea mai mare parte a carierei sale o influențaseră, fără îndoială, era vorba mai ales despre creaturi himerice, combinații monstruoase de animale și oameni, cu o puternică încărcătură obscenă, vulve și penisuri supradimensionate, așa cum aveau într-adevăr anumite garguie, dar tratarea lor avea ceva arbitrar, artificial, care te ducea cu gândul nu atât la niște sculpturi medievale cât la niște manga, în fond poate că el nu pricepea nimic din artă, nu fusese niciodată interesat de banda desenată japoneză, pe care unii o apreciau totuși foarte mult, lucrările mamei sale avuseseră în orice caz un oarecare succes, fără să atingă o cotă uriașă, dar unele fuseseră cumpărate de FRAC[1] sau de consiliile regionale, uneori spre a decora diverse piațete, și avusese parte de

1. Fonduri Regionale de Artă Contemporană. Colecții publice de artă contemporană înființate în 1982 în cadrul politicii de descentralizare operate de statul francez împreună cu consiliile regionale pentru a permite artei actuale să fie prezentă în fiecare regiune a țării.

câteva articole în reviste de specialitate, iar fratele lui Aurélien chiar datora unuia dintre aceste articole întâlnirea cu viitoarea lui soție – ceea ce, de fapt, era cel mai mare reproș care putea fi adus sculpturilor mamei sale. Pe vremea aceea, Indy era o relativ tânără jurnalistă – în măsura în care un jurnalist poate fi tânăr –, articolul ei fusese elogios, chiar ditirambic, munca mamei sale fusese prezentată drept exemplul cel mai emblematic al noii sculpturi feministe, dar aveam de-a face cu un feminism diferențialist, sălbatic, sexual, apropiat de mișcarea *vrăjitoarelor*. Acest curent artistic nu exista câtuși de puțin, Indy îl născocise pentru că îi slujea articolul care, în sine, se citea fără neplăcere, putoarea aia avea o anume sprinteneală a condeiului, cum se zice, de altfel n-avea să facă mulți purici la revista aia artistică de plan secund, ducându-se la rubrica despre societate a unui important *news magazine* de centru-stânga. Altfel, nutrea o reală admirație pentru mama lui, iar acesta era cu siguranță singurul element de sinceritate din demersul ei, Paul nu crezuse niciodată în iubirea acestei femei pentru Aurélien, femeia asta îi ura pe cei slabi, Aurélien era un tip slab și fusese mereu așa, topit de admirație față de mama lor, incapabil, în orice privință, să-și afirme existența sau pur și simplu să existe, neîndoios lui Indy n-avea să-i fie deloc greu să-l domine, dar asta nu era totuși un motiv să te măriți cu un bărbat, n-aveai cum să nu-ți pui întrebări. Poate crezuse că reputația artistică a mamei lui Aurélien avea să-și ia elan, că va atinge niveluri stratosferice și că ea avea să se bucure de o viitoare moștenire considerabilă, da, cu siguranță despre asta era vorba, era îndeajuns de tâmpită ca să formuleze o astfel de ipoteză. Ipoteza nu se adeverise, cota de piață a mamei sale rămăsese la niveluri rezonabile, respectabile, dar până la urmă nu te dădea pe spate. Așa încât Indy a a început să manifeste o ușoară decepție, care se traducea printr-o atitudine din ce în ce mai disprețuitoare față de soțul ei.

Paul nu-l iubise niciodată cu adevărat pe Aurélien, dar nici nu-l detestase vreodată, în fond îl cunoștea puțin și nu nutrise cine știe ce sentimente față de el, cu excepția, poate, a unui vag

dispreț. Aurélien se născuse mult după el și după Cécile, crescuse cu Internetul și cu rețelele de socializare alături, era altă generație. Când se născuse, de fapt? Paul și-a dat seama cu jenă că uitase data de naștere a fratelui său. Oricum, era o mare diferență de vârstă. Cécile încercase uneori să șteargă această diferență; nu era însă și cazul lui. Când Paul a plecat de-acasă, Aurélien era încă un puști, ceva care, în ochii lui, nu prea se deosebea de un animal domestic; în realitate, nu avusese niciodată sentimentul că are un frate.

Cu siguranță aveau să ajungă în după-amiaza zilei de 31 împreună cu căcăciosul ăla de fiu al lor, o să treacă și momentul ăsta, e drept că o să treacă destul de greu, e de neconceput să te culci pe 31 înainte de miezul nopții, dar până la urmă situația putea fi gestionată, putea fără îndoială să se îmbete începând cu a doua parte a după-amiezii, iar alcoolul îți îngăduie să suporți aproape tot, e de altfel una dintre principalele probleme ale alcoolului.

A ieșit puțin mai târziu din hambar, fără să fi privit, și-a dat seama de asta când închidea lacătul, nici una dintre lucrările mamei sale. Era ora trei după-amiaza și uitase să ia masa, i-a atras atenția Cécile când a intrat în salon. E-adevărat, uitase, așa că a acceptat două felii de pateu în foietaj, însoțite de castraveciori și de o jumătate de sticlă de Saint-Amour. Cécile și Hervé se așezaseră la emisiunea duminicală a lui Michel Drucker; asista la un ritual de cuplu, pe care îl împărtășeau cu milioane de alte cupluri, de vârstă egală sau mai ridicată, din întreaga Franță. Aparent, în această după-amiază avea să fie Michel Drucker sau nimic; din punctul lui de vedere era aproape același lucru. I-a lăsat, ținându-se de mână, în fața popularului realizator.

6

— Am o veste bună pentru dumneavoastră, i-a spus doctorița-șefă; apoi a tăcut, de parcă ar fi uitat restul frazei.

Ea însăși părea că nu se simte bine, dar chiar deloc bine, poate că avusese o seară infectă, poate niște nepătrunse secrete familiale ieșiseră la iveală în seara de 24 decembrie, poate se adânciseră și mai tare în zilele de concediu care urmaseră. Acestea fiind zise, suficiența ei burgheză era în continuare prezentă și avea să triumfe, cel puțin asta spera Paul, în acea zi de luni 28 decembrie, când spitalul era foarte liniștit, iar bolnavii înșiși, chiar dacă mai mureau, păreau s-o facă cu încetinitorul.

— Prezența tatălui dumneavoastră în unitatea noastră nu mai este pe deplin justificată, a continuat ea, începând treptat să devină stăpână pe sine pe măsură ce revenea la sfera ei de competență, și aceasta e o primă veste bună, nu se pune problema reanimării, nu mai e în stare critică.

Spusese „tată", nu „tătic", și-a zis Paul, poate chiar avusese probleme familiale de Crăciun, cucoana asta neroadă începea să-i fie aproape simpatică.

— Locul tatălui dumneavoastră e acum într-o unitate dedicată.

— Da, o SVC-SPR... a continuat Paul fără să vrea.

Fața doctoriței s-a mohorât.

— Ce știți despre asta? i-a trântit ea pe un ton glacial, ce știți despre SVC și despre SPR?

— O, nimic, am citit probabil pe Internet... i-a răspuns el grăbit, făcând pe prostul și pe nepriceputul.

Fața doctoriței-șef s-a liniștit continuând să se întunece; era destul de drăguță.

— Da, Internet, Doctissimo[1], știu, toate chestiile astea ne fac mult rău...

Paul a dat din cap cu un amestec de regret și de entuziasm, era încântat să poată juca rolul idiotului modern intoxicat cu Doctissimo, cu teorii complotiste și cu *fake news,* se simțea gata să facă o grămadă de lucruri, în clipa aceea, ca s-o calmeze pe doctoriță. Totuși, aceasta a mai bălmăjit o vreme înainte să-și amintească ce avea să-i anunțe.

— Vestea cea mare, a articulat ea în cele din urmă, este că avem un loc la SVC-SPR pentru tăticul dumneavoastră.

Din nou „tăticul", poate că era un semn bun, s-a gândit Paul, mă rog, era un semn.

— S-a eliberat un loc la centrul spitalicesc din Belleville-en-Beaujolais, a continuat ea. Cred că vă convine Belleville-en-Beaujolais, nu e la prea mare distanță față de domiciliul dumneavoastră, nu?

Desigur, nu avusese timp să se uite din nou pe dosar, Belleville era la zece kilometri de Saint-Joseph, nici măcar n-ar fi sperat vreodată asta, și conversația a fost întreruptă de un lung urlet al lui Madeleine, era însă un urlet de bucurie, doctorița-șefă a priceput până la urmă și a tăcut, așteptând pur și simplu să se termine urletul. Ezitaseră s-o ia pe Madeleine, dar Cécile a rezolvat problema, „pe ea o privește în primul rând", a atras ea atenția, și bineînțeles că avea dreptate, cu toate astea exista un *gap*, o distanță culturală între doctorița-șefă și Madeleine, iar Paul i-a fost recunoscător lui Cécile atunci când a luat din nou cuvântul, sintetizând ansamblul emoțiilor prezente:

---

1. Website francofon dedicat sănătății și stării de bine, care se bucură de o extraordinară popularitate.

— Da, suntem foarte bucuroşi, nu puteam spera la ceva mai bun. Când ar putea avea loc transferul?

Doctorița-şefă a făcut un gest de satisfacţie, dar în acelaşi timp nu-şi terminase expunerea, iar ei îi plăcea să-şi termine expunerile:

— E o unitate mică, de vreo patruzeci de paturi, înființată ca urmare a circularei Kouchner din 3 mai 2002... a început ea molcom, şi nimeni nu putea realiza asta în acea clipă, dar acea circulară fusese ultima semnată de Bernard Kouchner, chiar înainte să fie obligat să-şi abandoneze sarcinile din cauza alegerilor prezidențiale, al căror al doilea tur avea loc peste două zile, pe 5 mai, iar pentru ea era tulburător, pentru că fusese îndrăgostită de Bernard Kouchner de-a lungul întregii ei adolescențe, îndrăgostită *rău,* iar asta atârnase mult în hotărârea ei de a urma studii medicale, chiar îşi semiamintea că, în seara când se înscrisese la facultatea de medicină, se masturbase în fața unui afiş care îi decora camera, un afiş cu Bernard Kouchner la un miting, nu era totuşi decât un miting al Partidului Socialist, nici măcar nu avea cu el un sac de orez[1].

— Asemenea multor unități SVC-SPR, e sprijinită de un EHPAD[2], a continuat ea în timp ce îşi revenea cu greu, în timp ce simțea cum ceva tulbure şi umed îi năpădeşte sexul, chiar era în interesul ei să evite evocarea lui Bernard Kouchner.

După treizeci de secunde de respirație controlată, şi-a revenit.

— Da, ştiu, a spus ea întorcându-se spre Cécile, EHPAD-urile au o reputație proastă, ceea ce nu este deloc departe de adevăr,

---

1. În perioada când era ministru al sănătății în guvernul Bérégovoy, Bernard Kouchner a lansat operațiunea umanitară „Orez pentru Somalia" pentru ajutorarea somalezilor loviți de foamete. Momentul când însuşi ministrul a cărat, în lumina reflectoarelor, un sac de orez, a fost intens mediatizat.

2. EHPAD (Établissements d'hébergement pour personnes âgées dépendantes). – Cămine pentru persoane vârstnice dependente.

e drept că în general sunt niște adăposturi pentru muribunzi, poate n-ar trebui să spun asta, dar după părerea mea EHPAD-urile sunt o mare rușine a sistemului medical francez. Altfel, în cazul acesta, unitatea SVC-SPR e gestionată în mod autonom, cel puțin în plan terapeutic. Întâmplător îl cunosc pe medicul care o conduce, doctorul Leroux, e chiar un tip ca lumea. Tăticul dumneavoastră va fi îngrijit perfect, sunt sigură. Nu are nevoie de traheotomie ca să respire, e deja mare lucru. Chestia rea e că, în schimb, nu prezintă nici o mișcare oculară – mișcările oculare sunt cele care permit restabilirea comunicării și, adesea, sunt primul lucru pe care-l recuperează.

S-a abținut să adauge că, destul de des, sunt și ultimul; adevărul e că avea o amintire destul de neplăcută a momentului când vizitase spitalul Belleville-en-Beaujolais, atunci când se trezise în sala comună, printre vreo douăzeci de bărbați încremeniți în scaune cu rotile, cu desăvârșire încremeniți, cu excepția privirilor lor care se lipeau de ea și o urmăreau în timp ce traversa încăperea.

— Au mai multe ședințe săptămânale de kinetoterapie și de ortofonie, a continuat ea alungând acea amintire, iar Leroux lucrează cu niște buni profesioniști, aceiași de ani de zile, am fost impresionată când am mers acolo. Pacienților li se face baie regulat și sunt lăsați să iasă frecvent în scaunele cu rotile. Există un parc, mă rog, un soi de părculeț în interiorul clinicii, dar se duc adesea mai departe, până pe malurile râului Saône. În privința datei transferului, a continuat ea – acum discuția cu *familia* mergea după cum își dorise, controla perfect toată situația –, ei bine, azi e luni. Leroux mi-a telefonat dimineață ca să mă anunțe; camera a fost deja golită, rămâne doar să fie făcută curățenia, mi se pare perfect posibil să-l primească pe tăticul dumneavoastră începând de miercuri. Ați fi disponibili miercuri pentru o întâlnire cu echipa?

Madeleine și Cécile au confirmat cu entuziasm, totul era de-acum pus la punct, iar întâlnirea se putea încheia. La

despărțirea de doctorița-șefă Paul a zâmbit cu civilitate, fără să poată totuși să alunge gândurile neplăcute care-i treceau prin cap. Așadar, în ziua de 31 decembrie a acelui an, Édouard Raison avea să-și inaugureze o nouă fază a existenței – și totul te îndemna să crezi că va fi ultima. Dacă se eliberase un loc în acel așezământ din Belleville-en-Beaujolais, dacă se golise o cameră, unde apoi avea să se facă curat, asta însemna în mod vădit că un alt rezident *plecase* – sau, ca s-o spunem mai fără înconjur, murise.

Așezat lângă Hervé în mașina care-i aducea la Saint-Joesph, s-a abținut să vorbească despre toate astea – Hervé fusese pus la curent cu întrevederea, cu rezolvarea ei fericită, și conducea calm, ca de obicei. Cécile și Madeleine, pe bancheta din spate, se căldau într-o alinare aproape extatică – ba chiar, la un moment dat, Cécile a început să fredoneze ceva, poate o piesă Radiohead, i se părea că recunoaște melodia.

7

Se împlineau aproape treizeci de ani de când Paul nu mai călcase prin Belleville-en-Beaujolais, care pe vremea aceea se numea Belleville-sur-Saône – municipalitatea, aflase asta de la tatăl său, trăsese sfori pe lângă consiliul departamentului ca să fie rebotezată Belleville-en-Beaujolais, denumirea li se părea mai atractivă pentru turiștii indieni și chinezi. Oricum, chiar și în perioada adolescenței sale, chiar când se deplasa bucuros într-un loc sau în altul în căutarea unor posibilități de trai dar în primul rând a unor raporturi sexuale, nu fusese niciodată prea interesat de Belleville-sur-Saône. Își amintea vag de un bar de noapte numit *Cuba Night,* era plauzibil, dar baruri de noapte numite *Cuba Night* puteau fi oriunde, puteau fi la fel de bine și la Addis-Abeba. În orice caz, era sigur că nu avusese acolo nici o întâlnire relevantă, adică sexuală, își amintea de fiecare dintre întâlnirile lui sexuale, chiar şi de cele mai scurte, chiar și de o muie în toaleta unui bar de noapte își amintea, i se întâmplase o dată în viață, la *Macumba,* iar fata se numea Sandrine – chipul, gura, felul în care îngenunchease, revedea toate astea cu limpezime, dacă închidea ochii îşi putea aminti chiar și mișcările limbii ei. În schimb nu-și putea aduce aminte de nimeni pe care să-l fi putut numi prieten în tinerețe, ca să nu mai vorbim de profesorii lui, nu-și amintea de nici unul, nu păstra nici cea mai palidă imagine, neant total. Cu toate astea, sexualitatea nu jucase un rol important în viața lui, sau mă rog, poate că da, eventual la un nivel inconștient, măcar se putea

presupune asta, în orice caz nu regulase din cale-afară, nu fusese niciodată un curvar, în schimb probabil că își manifestase interesul față de niște probleme filozofice și politice, fără să fi fost vreodată militant, făcuse Facultatea de Științe Politice, neîndoios avusese discuții cu colegii asupra unor subiecte de ordin general, dar nici de asta nu își amintea, viața lui intelectuală în ansamblul ei nu părea să fi fost prea intensă. Se putea oare trage concluzia că nu fusese decât un ipocrit, care-și disimula interesul pentru sex îndărătul altor preocupări mai lesne de mărturisit? El credea că nu. Adevărul era mai degrabă că, spre deosebire de un Casanova sau de un Don Juan (sau, ca s-o spuneam mai pe șleau, de un *curvar*), la care sexualitatea face parte din firescul vieții și, într-un anume sens, din aerul pe care-l respiră, orice moment sexual din viața lui fusese o nepotrivire, o ruptură în ordinea normală a lucrurilor și trezea prin urmare amintiri, începând de altfel cu acea muie din toaleta de la *Macumba* din Montpellier, ce căuta el la Montpellier habar n-avea, vorbea cu Sandrine de câteva minute și ea a fost cea care l-a târât la toaletă, încă se mai întreba de ce făcuse asta, fără doar și poate citise ceva de genul ăsta într-un roman și se îndârjise să facă la fel, de altfel probabil că era beată, sau trecea printr-un soi de moment sartrian, dar aplicat mătărângilor, „o sculă făcută din toate celelalte și care valorează cât toate celelalte, iar cât ea valorează și oricare dintre ele"[1], e de ajuns ca bărbatul să fie atunci la locul potrivit și să profite de pleașcă.

Totuși, în seara aceea, chiar dacă asemenea oricărui bărbat „făcut din toți ceilalți și care valorează cât toți ceilalți" nu i-ar fi trecut o clipă prin cap să refuze o muie, se putea spune fără îndoială despre el că nu căutase atât sexul, cât dragostea, că mama lui nu fusese niciodată afectuoasă, da, asta era, probabil că avea nevoie de iubirea după care tânjise. Oricum, nu avusese parte de ea la Belleville-sur-Saône și a fost uimit în fața senzației

1. Trimitere la paragraful final din volumul autobiografic *Cuvintele*, al lui Jean-Paul Sartre.

că acest orășel se schimbase, deși în realitate nu și-l amintea deloc. I-a trebuit ceva vreme ca să înțeleagă de ce: pe străzi erau arabi, mulți arabi, iar asta reprezenta fără îndoială o mutație față de ambianța generală a regiunii Beaujolais și a întregii Franțe. Adresa clinicii era pe strada Paulin-Bussières, dar intrarea se afla în realitate pe strada Martinière, le-a luat destul de mult s-o găsească, nu fără să fi remarcat mai multe pancarte care indicau drumul spre moscheea Ennour, prin urmare exista o moschee în Beaujolais, lucru uimitor. Nu era o moschee salafistă, cel puțin nu exista vreo informație de genul ăsta care să se fi strecurat în presă, cum ar fi trebuit cu siguranță să se întâmple, în ciuda eșecurilor lor militare recente, salafiștii rămâneau un subiect care se vindea bine, dar, mă rog, era o moschee. Clinica din Belleville – în principal un EHPAD, dacă pricepuse bine explicațiile doctoriței – era oricum un spațiu închis, un ansamblu de clădiri moderne, în nuanțe deschise, plasat în mijlocul orășelului, clar izolat de textura urbană, și fără vreun raport perceptibil cu ea. Trei sute de persoane își încheiau viața acolo, în principal francezi de viță veche, cum se zice, dar și câțiva magrebieni, probabil foarte puțini, solidaritatea între generații rămânea puternică în cadrul acestor populații, bătrânii mureau în general la ei acasă, pentru majoritatea magrebienilor ar fi fost dezonorant să-și încredințeze părinții unei instituții, cel puțin la această concluzie ajunsese după lectura unor varii reviste de societate. Au ajuns la douăsprezece și un sfert, doctorul Leroux îi aștepta la el în birou, bea o cafea cu lapte mâncând un sendvici cu cârnat, „n-am avut vreme pentru micul dejun, așa că îmi iau și prânzul în același timp, a explicat. Doriți o cafea?“ Era un bărbat de vreo cincizeci de ani, cu părul uimitor de stufos și de cârlionțat, având pe figură o expresie copilărească, ceva de puștan, dar în același timp se simțea că fusese un copil contemplativ, mai degrabă trist și singuratic. Halatul lui alb de medic era pus în grabă peste un trening albastru-regal și era încălțat în tenișI.

— Aţi ajuns aproape la ţanc, dar tatăl dumneavoastră e în mare întârziere, a continuat el, mă rog vreau să spun că ambulanţa din Lyon e în mare întârziere, mereu întârzie, nu ştiu de ce.

Apoi a tăcut, i-a privit pe toţi patru cu atenţie, fără să scoată o vorbă, preţ de aproape un minut.

— Prin urmare, voi sunteţi copiii. Familia... Şi dumneavoastră... a zis el întorcându-se brusc spre Madeleine, sunteţi soţia lui, nu-i aşa?

Spusese „soţie", nu „parteneră", a remarcat Paul. Madeleine a încuviinţat în tăcere şi Paul a înţeles că situaţia tocmai se schimbase, acum devenise o cantitate neglijabilă în ochii doctorului Leroux, până şi Cécile părea scoasă din joc, bărbatul dorea să aibă de-a face cu Madeleine, aproape exclusiv cu Madeleine, aşa pricepuse el, de altfel cum de pricepuse, cum de pricepuse că Madeleine era soţia, iar ei erau copiii, n-avusese timp să cerceteze dosarul şi oricum nu scria în dosar, pricepuse şi cu asta basta, aşa încât, atunci când i-a poftit să-l urmeze, i s-a adresat mai întâi lui Madeleine, camera era pregătită, a zis el, era gata încă de dimineaţă, şi a luat-o pe Madeleine pe după umeri ca s-o călăuzească pe culoare. El, Cécile şi Hervé îi urmau la doi paşi în spate, coridoarele erau luminoase şi curate dar nu pustii, dimpotrivă, circulau mulţi oameni pe-acolo, indivizi de toate vârstele şi din toate mediile sociale, familiile probabil, şi-a zis Paul. În aceste clădiri avea să-şi trăiască tatăl său ultimele zile, şi-a mai zis el, iar ei aveau să-i devină ultimul orizont, ultimul peisaj.

Camera în sine era destul de mare, aproximativ şase metri pe patru, iar pereţii, vopsiţi într-o nuanţă de galben puişor, mă rog, un galben mai degrabă luminos şi cald, Paul nu-şi mai amintea când văzuse ultima oară un puişor, fără îndoială chiar nu văzuse niciodată, nu prea ai prilejul să vezi asemenea chestii în viaţa reală, era, oricum, o nuanţă agreabilă, nişte rafturi agăţate de perete aşteptau să fie umplute.

— Puteți să aduceți ce poftiți, puteți să lipiți fotografii sau desene, să aranjați spațiul după pofta inimii, aici nu e un spital, e un spațiu de viață, un loc de viață pentru persoane cu dizabilități, pentru persoane lovite de un handicap grav, și sunteți aici la dumneavoastră acasă, familiile sunt întotdeauna bine-venite printre noi, iată ce voiam să vă spun.

Era sincer, Paul s-a convins îndată de asta, doctorița-șefă avea dreptate, era un tip ca lumea.

— O să pot dormi la el în cameră? a întrebat deodată Madeleine.

Ei bine, da, a răspuns el, nu era ceva obișnuit, dar el n-avea nimic de obiectat în principiu, puteau chiar să-i instaleze un pat de campanie. Trebuia doar să țină seamă că rezervele nu aveau chiuvetă și nici toaletă, dar că va putea să folosească instalațiile colective ale personalului, din capătul culoarului. De asemenea, va trebui să-și asigure singură mesele, personalul din unitate mânca împreună cu cel de la EHPAD, nu o să aibă acces la autoservire. Madeleine a încuviințat energic.

— Ești sigură că preferi asta? a intervenit Cécile, nu e totuși foarte confortabil. Te putem aduce aici în fiecare dimineață, chiar e foarte aproape.

Madeleine era sigură, hotărâse, avea să se întoarcă la Saint-Joseph o dată pe săptămână ca să facă un duș și să-și schimbe lenjeria, era foarte bine așa.

— Ei bine, nu mai avem decât să așteptăm intrarea în scenă a vedetei... a conchis Leroux. Mă scuzați o clipă? Am niște întâlniri după-amiază, oricum îmi vor da un bip de îndată ce sosește.

Chiar atunci a sunat telefonul mobil al lui Cécile, a ieșit pe culoar să răspundă, conversația a durat unu-două minute, când s-a întors avea un aer preocupat.

— Era Aurélien, a zis ea, ajung mai devreme decât prevăzuseră, chiar azi, în două ceasuri vor fi în gara din Loché. N-am chef să merg, aș fi preferat să fiu aici când sosește tata...

A urmat un moment de tăcere, apoi Hervé a spus, opintindu-se:

— Pot să merg eu, dacă vrei.

Nevastă-sa i-a aruncat o privire perplexă; reușise de cele mai multe ori să păstreze niște relații aproape acceptabile cu Indy, dar asta era o chestie veche, ultima lor întâlnire fusese cu cinci în urmă; nu avea pic de încredere în puterea lui Hervé de a fi la fel de diplomat.

— Pot să mă duc eu, a intervenit Paul, dacă-mi împrumuți mașina.

— Da, du-te, e mai bine așa, a răspuns ea ușurată.

Paul părăsise parcarea cu doar zece minute în urmă, iar Hervé își termina țigara, când a sosit ambulanța. Leroux a ieșit îndată din clădire ca să-i iasă în întâmpinare; categoric, ținea să-și primească personal pacienții. Cei doi brancardieri au instalat un mic plan înclinat în spatele ambulanței și au împins targa cu roți spre parcare. Édouard era cât se poate de treaz, cu ochii larg deschiși – dar la fel de ficși. Medicul s-a dus lângă el.

— Bună ziua, domnule Raison, a spus el cu voce blândă, privindu-l direct în ochi. Sunt doctorul Leroux, responsabilul unității medicale unde veți locui. Vă urez bun-venit!

Următoarele două ore, după ce Édouard a fost instalat în cameră, au fost alocate descrierii îngrijirilor care îi vor ritma săptămâna – când situația era incertă, Leroux prefera să se poarte de parcă bolnavii ar fi priceput ce li se zice și să le explice scopul fiecăreia dintre îngrijirile care li se aplicau. La început era kinetoterapia – două ședințe pe săptămână –, care urmărea să evite contracțiile musculare, fenomenele de retracție a extremităților. Apoi, foarte importantă și ea, două ședințe pe săptămână, ortofonia, ca să pună la lucru limba și buzele.

— Asta îi ajută să reînvețe să vorbească? a întrebat Cécile.

— Da... În sfârșit, asta e varianta optimistă. Vorbirea e o funcție sofisticată, mobilizează numeroase și diferite zone ale creierului, spre deosebire de ceea ce s-a crezut multă vreme.

Aria lui Broca rămâne foarte importantă, chiar dacă nu e singura, şi am văzut pe RMN-urile tatălui dumneavoastră că a fost atinsă, deci, sincer vorbind, nu prea am speranţe. Dar, dincolo de vorbire, ortofonia serveşte de asemenea la reeducarea deglutiţiei, ceea ce îi poate îngădui să renunţe la gastrotomie şi să revină la o alimentaţie normală.

— Cât de normală?

Cécile părea surprinsă.

— Perfect normală. Sunt permise toate alimentele; cu condiţia să fie mărunţite, făcute piure, o să poată să regăsească toate aromele cu care era obişnuit.

Văzând că Cécile era încântată, că avea sentimentul că i se deschid noi orizonturi, a socotit că e bine s-o tempereze:

— Atenţie, nu e uşor, n-am zis că o să izbutim; dar vă promit că o să încercăm. Apoi, a continuat el, există stimularea senzorială în general. În fiecare săptămână, pentru cei care doresc, avem o şedinţă de meloterapie. Pe urmă, asta e mai recent, avem o asociaţie care se ocupă de aşa ceva, există atelierele de animale domestice. Vin de două ori pe lună, cu pisici şi căţeluşi care sunt puşi să stea pe genunchii pacienţilor noştri. Nici măcar nu pot să-i mângâie, avem un singur rezident care reuşeşte să-şi mişte cu adevărat degetele, dar e incredibil cât de bine le face unora fie şi numai să pună mâna pe blana unui animal. După aceea, desigur, nu-i lăsăm lungiţi toată ziua, iar asta e cel mai important după părerea mea. Măcar sunt evitate escarele, în cinci ani n-am avut o singură escară în unitatea mea. În fiecare dimineaţă sunt ridicaţi în capul oaselor, sunt puşi în scaunul cu rotile – foarte important scaunul cu rotile, va trebuie să fabricăm repede unul pe măsura tatălui dumneavoastră – şi rămân în scaun până seara, pot fi deplasaţi, desigur în funcţie de disponibilităţile îngrijitorilor. Avem un parc, în fine parc e mult spus, avem câţiva copaci, în momentul ăsta nu e anotimpul potrivit, dar, sigur, vara pacienţii preferă să rămână acolo, la aer, decât în clădiri. Apoi încercăm să-i plimbăm mai mult, îi scoatem zilnic, uneori şi în oraş, uneori pe

malurile Saônei. E important să poată vedea alte lucruri, să asculte sunete diferite, să simtă alte mirosuri; dar, evident, e mai costisitor din punctul de vedere al personalului, e nevoie de un îngrijitor ca să împingă fiecare scaun, procedăm prin rotație, facem în așa fel încât fiecare să beneficieze de o plimbare măcar o dată pe săptămână.

— Ia te uită, pacientul nostru a adormit, a remarcat el și s-a întrerupt.

Într-adevăr, ochii lui Édouard erau închiși, respirația îi devenise înceată și ritmică.

— E normal, li se întâmplă adesea după transfer, e o schimbare de mediu, e obositor pentru ei; o să se trezească curând, cred că într-un ceas sau două. Eu o să plec, dar dumneavoastră puteți rămâne să așteptați să se trezească, mă rog, puteți rămâne cât de mult doriți, sunteți la dumneavoastră acasă, zău, a repetat el înainte să-i lase singuri în cameră.

8

În acest timp, Paul ducea o luptă lipsită de glorie cu automatul de dulciuri din gara TGV[1] Mâcon-Loché, în care, cu excepția lui, nu se afla absolut nimeni. După câteva minute a renunțat, abandonându-și cei doi euro în mașinăria recalcitrantă; fusese anunțat trenul de la Paris. Când a ajuns pe peron, a fost năpădit de o bruscă îndoială: avea oare să-și recunoască fratele și cumnata? Ultima lor întâlnire se petrecuse cu mulți ani în urmă și îi păstra o amintire pe cât de tulbure material, pe atât de neplăcută sentimental, dar avea să fie stânjenitor, oricum, dacă nu izbutea să-și recunoască propriul frate. În ajun, visase ceva neliniștitor. Urma să se vadă cu amanta lui rusoaică în gara din Bourges, dar el nu avusese niciodată o amantă rusoaică, or în vis avea una; de altfel, nici în Bourges nu fusese vreodată. Se sunau pe telefoanele mobile încercând să se întâlnească într-un punct anume din gară, în fața unui magazin Relay din holul de la intrare, ajungeau acolo în același timp, își confirmau prin telefon că se aflau chiar acolo, și totuși nu se zăreau. Încercau apoi alt punct de întâlnire, reperul G de pe peronul 3, dar nici acolo, deși locul era perfect definit, legătura telefonică excelentă și își confirmau repetat prezența, nu reușeau să se întâlnească, și faptul era cu atât mai izbitor cu cât peronul 3 era pustiu, se mirau și ei la telefon. În acel moment din noapte, Paul s-a luat violent de creatorul visului: poate că povestea asta cu planurile

1. Train Grande Vitesse. (Tren de mare viteză).

paralele ale realității era teoretic interesantă, îi spunea el, dar în realitate, în sfârșit, în realitatea visului, îl încercase un regret dureros pentru că își pierduse amanta rusoaică; creatorul visului dădea semne că-i pare rău, cu toate astea nu-și cerea cu adevărat iertare.

În gara TGV Mâcon-Loché nu s-a produs nimic asemănător: fratele lui, cumnata și fiul lor au fost singurii pasageri care au coborât din trenul de Paris. Dar chiar dacă n-ar fi fost așa, Paul l-ar fi recunoscut fără probleme pe Aurélien, nu se schimbase deloc; chipul lui cu trăsături fine, destul de armonios, avea ceva șovăielnic, nehotărât, care dădea impresia de fragilitate; continua, fără prea mare succes, să încerce să-l facă mai viril lăsându-și o barbă care rămânea răzleață. Indy avea cu zece ani mai mult ca el, și asta începea să se vadă serios, nu s-a putut împiedica să remarce: se ofilise strașnic; iar asta n-o făcuse probabil mai agreabilă. Fiul lor era foarte înalt pentru vârsta lui – nouă ani? –, nu-și mai amintea exact. Fiul lor era ceva de speriat, nu izbutea să se obișnuiască cu el, iar Cécile nici atât. Nu era o chestiune de rasism, nu simțise niciodată repulsie, nici vreo atracție anume pentru persoanele cu pielea neagră; în cazul lui totuși era ceva în neregulă. Putea desigur să priceapă că Indy hotărâse să recurgă la PAM[1] pentru că soțul ei era steril; dar că, pe lângă asta, a mai ales să recurgă la GPA[2] era deja mai discutabil, în opinia lui cel puțin, dar poate că era victima unor concepții morale depășite, comercializarea sarcinii era poate perfect legitimă, la drept vorbind nu credea în asta, dar evita în general să se gândească prea mult la aceste probleme. Foarte bine că s-a dus în California să îndeplinească aceste operațiuni, era cea mai performantă opțiune în plan tehnic și, în egală măsură, cea mai scumpă, dar ea părea să dispună de mijloace, Paul se întreba de altfel de unde proveneau acești bani, cu siguranță nu salariul ei de „jurnalist de societate" îi permitea

1. Reproducere umană asistată (procréation médicale assistée).
2. Gestation pour autrui (mamă-surogat).

aceste fantezii și chiar dacă ar fi avut un „condei de aur", cum se spune, tot i-ar fi depășit posibilitățile. Probabil că părinții ei plătiseră, ea era mai degrabă zgârie-brânză, genul care ar fi mers în Belgia sau în Ucraina. De acord, hai să admitem toate astea, dar ce-a apucat-o ca, din imensul catalog de genitori care i-a fost probabil pus la dispoziție de societatea californiană de biotehnologie ale cărei servicii le folosise, să aleagă un genitor de culoare? De bună seamă, voința de a-și afirma independența de gândire, anticonformismul și totodată antirasismul. Își folosise copilul ca pe un soi de afiș publicitar, ca pe un mijloc de a-și exhiba imaginea pe care voia s-o dea despre sine – afectuoasă, deschisă, cetățean al lumii –, câtă vreme el o știa ca fiind mai degrabă egoistă, zgârcită și, mai ales, conformistă în cel mai înalt grad.

Sau – iar ipoteza asta era și mai rea – dorise ca, prin această alegere, să-l umilească pe Aurélien, să vestească întregii lumi încă din prima clipă că nu el era, și în nici un caz nu putea fi adevăratul tată al copilului. Dacă asta îi fusese intenția, reușise din plin. Paternitatea biologică nu are nici o importanță, importantă e iubirea, sau cel puțin așa se afirmă îndeobște; dar iubirea mai trebuie să și existe, iar Paul nu avusese niciodată impresia că ar fi existat vreo formă de iubire între Aurélien și fiul său, nu surprinsese niciodată gesturi duioase, nici măcar simple atitudini protectoare pe care să le fi avut la adresa lui și, ca să fim cinstiți, nu-și amintea să-l fi văzut vreodată pe Aurélien și pe Godefroy vorbindu-și – colac peste pupăză, Indy insistase și să-i dea acel ridicol prenume cu iz medieval, total nepotrivit cu fizicul puștiului. Paul avea neplăcuta impresie că acel prenume nu era nimic altceva decât o glumă, o formă de băşcălie. Cu toate astea, a reușit să-i pupe satisfăcător pe părinți, ba chiar să atingă ușor și în grabă cu buzele obrazul copilului. Nu doar că se înălțase mult și se făcuse zdravăn, avea să fie un ditamai vlăjganul, opus total, din punct de vedere fizic, *tăticului* său, dar părea că pielea i se întunecase și mai tare față de ultima oară când îl văzuse.

Cu un oftat de ușurare, Aurélien s-a așezat lângă Paul, pe locul din față al mașinii. De îndată ce au ieșit din parcarea gării, Godefroy și-a deschis iPhone-ul ca să se cufunde în ceea ce părea un joc video.

— Ce joci? s-a interesat Paul într-o încercare de a-i arăta interes, încercare pe care o simțea ca fiind ultima din acel weekend.

— Ragnarök Online.

— E un joc scandinav?

— Nu, coreean.

— Și în ce constă?

— O, e cât se poate de clasic, trebuie să ucid monștri ca să strâng puncte, asta îmi permite să câștig noi abilități și să trec în alt stadiu. Dar e un joc bun, cu grafică frumoasă, foarte fluid.

— Și la ce stadiu ai ajuns?

— Paladin, a răspuns băiatul cu modestie. Dar nu-s foarte departe să devin Rune Knight, mă rog, așa sper.

Într-adevăr, nu se putea spune că inventatorul coreean al jocului revoluționase genul, și ăsta a fost sfârșitul conversației, dar Paul avea impresia că, de data asta, avusese *o discuție bună* cu nepotul. Odată intrați pe autostradă, Aurélien a vrut să afle care era starea tatălui lor din punct de vedere medical; i-a explicat cât a putut de bine, fără să ascundă faptul că șansele de ameliorare erau firave.

— Mda, o să rămână o legumă, ce să mai... a zis Indy din spate, cu un ton sastisit.

Cuvântul „legumă" a stârnit, cam prostește, râsul lui fiu-său. Paul a aruncat o privire mânioasă în oglinda retrovizoare, dar s-a abținut să răspundă. Pe cât posibil să rămână calm, pe cât posibil să nu învenineze lucrurile, să respire încet, ritmic, își repeta el, cu toate astea călcase fără să vrea accelerația, a frânat brusc chiar înainte să intre într-un camion. Fusese la un pas să-i replice putorii ăleia că-i plăcuseră destul de mult grădinile de zarzavat amplasate de primăria pariziană, atunci când colindase

parcul Bercy, cu prilejul primei sale vizite la apartamentul lor – în legătură cu care spera mai mult ca oricând că va fi fost și ultima. Unde era Prudence? s-a întrebat el printr-o asociație de idei, unde era oare Prudence în clipa aceea? Hotărât lucru, data viitoare va încerca să vină împreună cu ea.

Paul mai era încă ușor nervos când au ajuns la clinică și, după ce a garat mașina lui Hervé în parcarea care dădea spre strada Paulin-Bussières, a făcut o hiperventilație rapidă, după care a apucat-o înaintea lor pe culoare. Fără să aibă prea mare chef să se implice în operațiunea de revedere, odată ajunși la destinație, s-a dat câțiva pași în spate, lăsându-i pe Aurélien și pe Indy să intre în camera unde Édouard tocmai se trezise, deschisese ochii. Madeleine și Cécile, la căpătâiul lui, erau absorbite într-o discuție încinsă asupra felului în care aveau să decoreze camera, în timp ce Hervé picotea. Godefroy rămăsese în mașină, refuzând să abandoneze jocul video. Desigur, i se rupea de bunicu-său, și într-un sens era normal, fiindcă și bunicului i se cam rupea de el. Édouard nu era nici el rasist – dimpotrivă, Paul își amintea că avea relații cât se poate de călduroase cu unul dintre colegii săi antilezi, pe care-l invitase odată la cină, la el acasă; dar considera, și nu ascunsese deloc asta, că nora lui avusese ca de obicei o idee aberantă, care nu putea prilejui decât „frământări și bătaie de cap", potrivit unei expresii care-i era dragă, pe care o folosea adesea în legătură cu grupusculele stângiste pe care, în cea mai mare parte a vieții lui profesionale, le supraveghease și, ocazional, le destrămase, „niște provocatori de frământări și de bătăi de cap". Oricum, Godefroy – Paul simțise asta în clipa când băiatul refuzase propunerea lui de a-i însoți – presimțise probabil existența unei probleme familiale spinoase, în care n-avea nici un chef să se bage. Băiatul ăsta, intuia el, în ciuda aspectului său de viitor rapper din Bronx, nu era absolut deloc prost, iar inteligența nu i se trăgea cu siguranță de la maică-sa – Paul și-o închipuia pe Indy răsfoind catalogul cu genitori care-i fusese pus la dispoziție, și, chiar dacă alesese un negru, cu siguranță era

un negru cu diplomă de Harvard sau de MIT, își dădea seama perfect cum gândise.

Cu o ușoară ezitare, Cécile s-a ridicat, s-a apropiat de ei, a reușit să opereze pupăturile cerute de buna-cuviință familială, dar nu a găsit nimic să le spună; de-abia a izbutit să emită, după aproape două minute, un: „Ați călători bine?", cu adevărat minimal. Hervé și Madeleine, așezați confortabil în scaunele de spital, nu arătau deloc intenția de a-i sări în ajutor.

Aurélien a fost cel care s-a apropiat primul de tatăl său și și-a cufundat privirea în ochii lui, care se încăpățânau să rămână ficși. I-a luat mâna, a strâns-o puternic – ar fi vrut să-l sărute pe obraz, dar nu îndrăznea. Apoi a pus capăt contactului și s-a dat doi pași în spate, uitându-se în continuare fix în ochii tatălui său, buzele i-au tremurat ușor, dar n-a scos o vorbă. Indy s-a apropiat la rândul ei de patul cu echipament medical, aparent resemnată. În momentul când a pătruns în câmpul lui vizual, încet dar fără tăgadă, Édouard și-a întors privirea spre stânga – către Madeleine, așezată în preajma patului. Cécile a scos un soi de țipăt, ca un „Ah!" dezarticulat. Madeleine a rămas tăcută, dar cu fața încremenită de uimire.

— Ei da, după cum vezi... a spus Paul dezlipindu-se de perete ca să se apropie de Indy, ai făcut bine că ai venit, ai săvârșit deja un miracol... Și-a întors privirea ca să nu te vadă, e prima oară când își mișcă ochii de când a ieșit din comă.

Nu știa ce-l apucase, de unde-i venise acest capriciu răutăcios, nu-i stătea în obicei, dar Indy se îmbujorase, strângea din pumni și Paul a crezut că avea să-l pălmuiască, poate chiar să-i trosnească o bleandă, s-a proptit bine pe picioare ca să primească șocul în timp ce-și strângea palma căuș la nivelul urechii ca să întâmpine pumnul. Preț de aproape un minut a rămas împietrită în fața lui, tremurând de furie, apoi s-a întors pe călcâie și a trântit violent ușa în urma ei. Aurélien a urmărit scena cu groază, dar n-a schițat un gest.

Tăcerea care s-a lăsat a fost întreruptă de Cécile.

— N-ar fi trebuit să spui asta, Paul... a zis ea cu tristețe.

S-a ferit să răspundă, dar în fond nu era de acord. Nu doar că spusese un lucru factual exact, dar această creștere a nivelului violenței îi făcuse bine, respira mai ușor. Fusese chiar la un pas să-i arunce, în momentul în care ea îl țintuia cu privirea strângând cu furie din pumni, o propoziție ironică de genul „Leguma se răzvrătește", dar n-avusese timp. În clipa aceea, Aurélien a emis un sunet gutural surd, care avea aproape același înțeles ca reproșul lui Cécile, iar Paul a fost atunci cuprins de remușcări. O antipatiza fără doar și poate pe Indy, dar pentru Aurélien îi părea rău, el avea să plătească oalele sparte, chiar începând cu seara aceea probabil, în camera lor comună, avea să aibă parte de o noapte grea. De fapt, da, poate ar fi fost mai bine să-și țină gura.

În acel moment, Édouard a închis ochii.

— E obosit, a tradus imediat Cécile, l-a obosit toată chestia asta, ar fi mai bine să-l lăsăm.

Au mormăit cu toții o încuviințare, într-adevăr, din punct de vedere al *reuniunii de familie* era de ajuns pentru azi. Au ieșit din cameră, lăsându-l doar cu Madeleine, care-i luase iar mâna într-a ei și care-i veghea evoluția respirației, din ce în ce mai lentă și mai liniștită.

— Trebuie să ne organizăm pentru transport, i-a spus Hervé când au ajuns în parcare. Într-adevăr, nu încăpeau toți în mașină, trebuiau luate în calcul două drumuri.

9

Au găsit o cafenea deschisă pe rue du Moulin, unde Aurélien și familia puteau să-l aștepte să se întoarcă, Paul avea să se ocupe de transport. Nu-l deranja, era sigur că, în ceea ce-o privea pe Indy, fermitatea dădea roade, se simțea în stare să controleze situația. Știa că-i e un pic teamă de el, mai ales de când făcea parte dintr-un cabinet ministerial, era totuși un spațiu al puterii, iar ea respecta puterea cam tot atât cât respecta banii.

S-a întors la Belleville-en-Beaujolais douăzeci de minute mai târziu, traseul era într-adevăr foarte rapid, și, așa cum se aștepta, Indy era toată un zâmbet, părea să fi dat uitării incidentul, sau cel puțin se prefăcea foarte bine. S-a instalat lângă el în față și a deschis discuția despre alegerile prezidențiale. Ei poftim, asta era, și-a zis el amuzat, ar fi putut bănui, fără îndoială că ăsta era motivul care-o împinsese să-l însoțească pe Aurélien în vizită la tatăl său: să încerce să-i sustragă informații privind intențiile lui Bruno. Într-adevăr, nimic nu transpirase în presă, de o lună sau două încoace refuza până și interviurile, pesemne că o grămadă de indivizi din mediile pe care le frecventa tâmpita asta începuseră să se simtă iritați. Și-a adus dintr-odată aminte că Indy își schimbase angajatorul pentru a doua oară în intervalul a câteva lunii, și nu erau niște schimbări oarecare, trecuse de la *L'Obs* la *Le Figaro*, apoi de la *Le Figaro* la *Marianne*, cine-i povestise asta? Probabil atașata de presă a lui Bruno, care le cunoștea relația de rudenie. În sfârșit, era în același timp punctul de vedere al unei

atașate de presă, obișnuită să stabilească distincții bizantine între organe de presă aproape indistincte.

— Am fost surprins că ai trecut la *Le Figaro*, mai cu seamă ca să te duci imediat după aceea la *Marianne*... a zis el, totuși, fără să fie cu adevărat convins.

— Ah, da, de ce?

Reacționase foarte repede, din mers, dar era destabilizată, Paul simțea asta, femeia avea să încerce să se justifice, pentru el era de ajuns să tacă și să aștepte.

— Mi-era într-adevăr foarte greu cu editorialele lui Zemmour, a continuat ea de parcă, spunând asta, săvârșea un act meritoriu de curaj civic.

— Zemmour e-o lepădătură, a intervenit scurt Godefroy înainte să se adâncească din nou în Ragnarök Online.

Deși destul de banală, remarca i-a îngăduit mamei lui să-și vină în fire și să adauge, cu un ton mult mai convins de data asta și, în sens larg, aproape emoționat:

— Dar mi se pare important ca el să poată să se exprime, să-și apere punctul de vedere. Libertatea de expresie e totuși dreptul nostru cel mai de seamă.

— O lepădătură a propriei rase, a adăugat Godefroy, precizându-și gândul.

Paul a dat din cap cu gravitate, ca să arate că era interesat de acest schimb de puncte de vedere, depășiseră Villié-Morgon, aveau să ajungă la destinație în mai puțin de două minute, încercarea lui de diversiune funcționase minunat, e-adevărat că întotdeauna merge cu Zemmour, e de ajuns să-i rostești numele că dialogul începe să zbârnâie, înaintează pe drumuri marcate și plăcut previzibile, cam așa cum se întâmpla cu Georges Marchais la vremea lui, fiecare își regăsește jaloanele sociale, poziționarea firească și obține satisfacții moderate. În prezent, era uimit că o putuse bănui o clipă pe Indy că își exercita meseria de jurnalist din convingere, ba chiar că o convingere oarecare putuse cândva să-i zăbovească în minte; nimic din ceea ce știa despre ea nu îndrituia o asemenea ipoteză. La *L'Obs* se

ocupase mai ales de transgenderi, de militanţii ZAD[1], chiar de transgenderi ZAD, acesta era rolul ei de jurnalist la rubrica „societate", dar de fapt ar fi putut să-şi dedice articolele neocatolicilor identitari sau admiratorilor vegani ai mareşalului Pétain, în ochii ei n-ar fi existat nici o diferenţă. Deocamdată tăcea, ceea ce deja era un câştig. Paul şi-a luat privirea de la drumul ceţos şi a zărit în oglinda retrovizoare mutra lui Aurélien. Părea pierdut în contemplarea podgoriilor înnegrite de iarnă, dar s-a întors brusc spre el, preţ de câteva clipe li s-au întâlnit privirile, expresia lui Aurélien i s-a părut mai întâi greu de descifrat, apoi dintr-odată a înţeles; era, pur şi simplu, o expresie de plictiseală. Aurélien se plictisea cu nevastă-sa, se plictisea cu fiu-său, şi se strânseseră o groază de ani de când se plictisea necontenit alături de ceea ce îi ţinea loc de familie. Avusese deja o copilărie nespus de tristă, şi-a zis Paul, tatăl lor nu fusese niciodată o persoană prea tandră, prea caldă, familia însemna cu siguranţă ceva în ochii lui, dar munca lui şi serviciul în slujba statului erau mai presus de orice, părea evident încă de la început, fără discuţii. În privinţa mamei lui, aceasta îl lăsase baltă de îndată ce îşi descoperise vocaţia de sculptor. Poate că Cécile se ocupase puţin de el, dar atunci când s-a dus după Hervé în nord, el era încă foarte mic, nu împlinise zece ani. Da, probabil că fusese foarte singur. Iar acum era tot aşa, între o soţie care nu-l iubea şi un fiu care îl tolera, un fiu care, fără îndoială, îl dispreţuia uşor şi care, oricum, nu era al lui. Paul şi-a întors stânjenit privirea din cea a lui Aurélien, care continua să se uite la el din retrovizor. Imediat după aceea, au ajuns la destinaţie.

Lucrul care l-a izbit cel mai tare când a pătruns în sufrageria încălzită de o pălălaie impunătoare: Madeleine, Cécile şi

1. Acronim pentru Zone à Defendre (iniţial Zone d'Aménagement Différé), folosit ca slogan de către militanţii care se opun realizării unor proiecte considerate inutile, periculoase, costisitoare, dăunătoare mediului înconjurător. Obiectivul este oprirea proiectelor prin ocuparea ilegală a Zonelor de Apărat.

Hervé se simțeau bine împreună, dobândiseră deprinderi comune. Așa încât, când au intrat, a avut oarecum impresia că el și Aurélien erau niște intruși. De fapt, peste două zile aveau să plece amândoi către activitățile lor pariziene, ceilalți aveau să rămână acolo, aveau să păstreze contactul cu echipa medicală, aveau să gestioneze cu adevărat cazul. La drept vorbind, deocamdată totul mergea bine, doctorul Leroux le lăsase tuturor o impresie bună, iar Cécile, făcând fără răgaz naveta între bucătărie și sufragerie, avea o bună dispoziție exuberantă, care abia de a fost tulburată de sosirea lui Indy, Paul se întreba chiar dacă o văzuse. Godefroy a dispărut iute spre camera lui, fără să lase iPhone-ul din mână, după ce umflase două cutii de Coca și o felie de pizza care zăceau uitate în frigider.

— Vrei să ți-o încălzesc? l-a întrebat Cécile; prin urmare le remarcase prezența.

Nu a primit nici un răspuns, hotărât lucru, educația acestui băiat lăsa de dorit.

În timpul mesei, Indy a încercat să revină la problema prezidențială; pe el nu-l deranja, era obișnuit să tacă, trecuseră totuși ani buni de când făcea acea meserie. Până la urmă, Indy s-a înfuriat puțin și i-a trântit-o:

— Bine, știu că oricum n-ai voie să spui nimic.

Era exact, era primul lucru exact pe care-l spunea de când începuse seara: în cazul în care ar fi știut ceva, ar fi avut obligația să treacă acel ceva sub tăcere. Dar nu știa nimic despre intențiile lui Bruno și, la drept vorbind, bănuia că Bruno însuși nu știa încă nimic. Se străduia să și-l închipuie în plină campanie electorală, răspunzând întrebărilor jurnaliștilor, indivizi de felul lui Indy: da, nu era nimic evident, îi era greu să ia o hotărâre.

Previzibil, Indy a continuat să vorbească apoi despre primejdia recurentă, dar din ce în ce mai apropiată, reprezentată de partidul Rassemblement National. Hervé păstra o liniște prudentă, molfăindu-și tihnit pulpa de miel, își umplea paharul cu vin mai des ca de obicei, era singurul amănunt care ar fi putut trăda o ușoară iritare, probabil că Cécile îl instruise

destul de insistent; Aurélien unul n-avusese niciodată nimic de zis despre aceste subiecte; poate că se gândea la tapiseriile lui medievale cu care avea să se reîntâlnească în curând, la frumoasele doamne nobile care-și așteptau seniorul să se întoarcă din cruciade, în sfârșit, la chestiuni copilărești și benigne. De fapt, Indy era singura care vorbea, dar asta nu părea s-o deranjeze în vreun fel, probabil că nici nu-și dădea seama. Odată încheiată cina, s-au despărțit totuși cu ușurare.

10

Paul este o vedetă de renume mondial, dar habar nu are în ce domeniu. Împreună cu soţia şi agentul său, coboară pe o stradă noroioasă din arondismentul 5 al Parisului (soţia lui nu este Prudence, e o negresă tânără care seamănă cu cele două etiopiene din Addis-Abeba; dar, spre deosebire de ele, aşa-zisa lui nevastă e complet lipsită de pudoare, spre deosebire de ele e doritoare să-şi exhibe sexul în orice împrejurare şi pare ciudat de mândră de asta; plouă neîntrerupt, toate semafoarele sunt pe galben intermitent; pojghiţa de noroi alunecoasă, mai groasă pe trotuare, le îngreunează înaintarea şi o face periculoasă.

Paul e uimit că agentul lui nu o coteşte la dreapta, spre domiciliul său; de fapt, doreşte să bea ceva într-un local din apropiere numit Le Café Parisien. Paul îşi dă seama că se află în josul străzii Monge şi că asta nu are nici o importanţă. Intră în local. Aşa-zisa soţie a lui Paul a dispărut. După o vreme, cum nimeni nu se-nghesuia să-i servească, agentul lui Paul se duce spre tejgheaua din fund. Atunci, un pseudochelner se aşază la masa lui Paul. Se comportă cu o familiaritate şocantă, picioarele lui care bălăbăneau îl obligă pe Paul să şi le mute pe ale lui într-o parte.

Agentul lui Paul întârzie, comanda consumatorilor se eternizează. Spre marea lui surprindere, pseudochelnerul îl roagă să-l ia în braţe şi, alăturându-şi gesturile vorbelor, se lipeşte de el în aşteptarea unui contact mai intim. Paul îl refuză, dar braţele pseudochelnerului par înzestrate cu o forţă adezivă, îi

e din ce în ce mai greu să-i respingă îmbrățișările. Întorcându-și capul într-o parte, observă deodată prezența unei echipe de filmare a canalului TF1. Se află acolo doi cameramani, o sunetistă, un regizor – Paul știe că e regizor pentru că ține în mână o dactilogramă făcută sul, care trebuie să fie scenariul secvenței și căreia i se zărește titlul: „Tandrețe".

Agentul lui Paul îi aruncă o privire, pregătirea comenzilor pare în sfârșit să progreseze. În aceeași clipă, remarcă existența unei alte dactilograme, purtând titlul „Agresiune". Din fericire, agentul lui se întoarce spre masă cu două pahare în mână.

— François-Marie... spune Paul neliniștit (acesta e prenumele agentului), François-Marie, cred că a venit vremea să intervenim serios.

Dintr-o privire, agentul lui Paul a cântărit situația și deschide brațele, azvârlindu-le în același timp în sus. Apoi se duce spre fundul barului, urmat de întreaga echipă de filmare – sunt plouați, spășiți, înțeleg cu toții că situația s-a schimbat.

Tejgheaua a dispărut. Agentul lui Paul se tolănește într-un fotoliu de relaxare, un șezlong mai degrabă, care a înlocuit tejgheaua – au apărut de asemenea niște plante verzi, iar eclerajul evocă piscina unui complex hotelier tropical. Cât se poate de calm, agentul lui Paul reface, într-un discurs lung și amănunțit, istoricul dreptului la imagine. Repetat, din rândurile echipei de filmare țâșnesc exclamații descurajate.

— Suntem în rahat... Nu știam! Am băgat-o pe mânecă... acestea sunt exclamațiile care revin pe toate buzele.

Agentul lui Paul le-o confirmă, situația e într-adevăr încurcată; nu încearcă să ascundă amploarea despăgubirilor pe care le va pretinde – și pe care le va obține, jurisprudența e fermă – de la toți vinovații. Nu ascunde nici lovitura fatală care va fi dată carierei tehnicienilor incriminați.

Paul s-a trezit brusc din somn la ora patru dimineața, lumina lunii pline năpădise încăperea, se vedea aproape ca în miezul zilei. S-a dus împleticit până la fereastră să închidă

geamurile, după care s-a întors în pat și a adormit aproape imediat. S-a trezit iar, mai lin, puțin înainte de șapte dimineața; visase din nou. Acest vis, pe care și-l amintea doar trunchiat, avea legătură cu Prudence și cu sabatul celebrat la Gretz-Armanvilliers. Spre sfârșit, i-a apărut numele grupului religios care organiza evenimentul; era ceva gen yucca. Și-a deschis din nou laptopul, a dat o scurtă căutare: nu, nu era asta, yucca era o plantă ornamentală. A mai făcut două tentative, după care a nimerit: era vorba despre wicca, o nouă religie care se dezvolta rapid în momentul de față, mai ales în țările anglo-saxone. Restul nu era nici prea interesant, nici prea limpede: aparent adepții wicca adorau un zeu și o zeiță, mă rog, un principiu masculin și un principiu feminin, pe care le socoteau necesare pentru echilibrul lumii; ideea nu era tulburător de originală. Să fi participat oare Prudence, din întâmplare, la niște orgii rituale? Ar fi fost totuși de mirare. Puțin mai târziu, a adormit la loc. I-ar fi plăcut ca, din când în când, să aibă niște vise erotice, cu zeițe tinere în rochii străvezii rostogolindu-se prin poieni însorite și celebrând un zeu, de ce nu, dar nu-și controla viața onirică, nu așa mergeau lucrurile.

S-a trezit din nou spre ora unsprezece. În văzduhul de un albastru absolut, un soare generos lumina pădurile, câmpurile și podgoriile, 31 decembrie avea să fie o altă zi foarte frumoasă. Această deșteptare târzie era un lucru destul de bun, nu prea avea chef să-i întâlnească pe ceilalți; hotărâse totuși să stea de vorbă cu Aurélien, i se părea necesar ca el și Aurélien să-și vorbească, dar nu știa despre ce anume, nici dacă avea cu adevărat chef, așa că până la urmă, când a ajuns în fața casei, a fost o ușurare să dea nu peste Aurélien, ci peste Madeleine, care încărca portbagajul mașinii lui Hervé.

— Mergem la spital să decorăm camera, l-a înștiințat ea.

În mijlocul plantelor în ghivece și al fotografiilor la grămadă care umpleau portbagajul, a zărit cele cinci dosare care stăteau în biroul tatălui său, cele pe care le păstrase până la sfârșit.

— Îi duceți dosarele de lucru? a întrebat el uimit.

— Da, a fost ideea mea, a răspuns Madeleine. Cum știți, munca era toată viața lui.

Aici era cam modestă, și-a zis Paul, avea și ea un loc în viața lui, un loc mai important chiar decât cel pe care-l avusese propria lui mamă. În clipa aceea s-a gândit că voiajul lor de vara trecută în Portugalia fusese ultima lor călătorie; aveau intenția să meargă vara următoare în Scoția, era una dintre celelalte țări pe care tatăl său avea chef să le revadă, pe care le iubise. Călătoria aceea nu va mai avea loc și, văzând-o pe Madeleine care așeza obiectele în portbagaj, gândindu-se la viața ei distrusă, a fost copleșit de un val de compasiune atât de puternic, încât a trebuit să-și întoarcă fața ca să nu plângă. Din fericire, chiar atunci a apărut Cécile, părea și ea veselă și binedispusă, ce curajoase sunt femeile, și-a zis el, femeile au un curaj aproape incredibil. Avea să se întâlnească mai târziu cu ele la spital, a anunțat Paul, avea să ia Lada.

Nu înțelesese niciodată prea bine ce-l împinsese pe tatăl lui să ia acest 4x4 rusesc la cel mai scăzut preț, devenit la sfârșitul anilor '70 o paradoxală icoană a modei. Un astfel de dandysm, accentuat și de faptul că alesese o serie specială, St Tropez, nu-i stătea în obicei, în general detesta să se singularizeze și se îndrepta sistematic către modelele cele mai comune.

A mai băut o cafea și apoi s-a dus spre garaj, care era amenajat într-un fost grajd. Mașina a pornit imediat, la prima cheie. Și-a amintit atunci că tatăl lui o cumpărase în 1977, chiar anul nașterii lui Paul, pomenea asta adesea, vrând parcă să stabilească o paralelă implicită, așa încât longevitatea mașinii devenea, din această pricină, îngrijorătoare. În fond, nu existase fără îndoială nici un dandysm în acea achiziție, alesese pur și simplu o Lada Niva pentru că i se păruse o mașină bună, robustă și fiabilă.

Avea chef să revadă anumite peisaje, așa că a trecut prin Chiroubles, apoi prin Fleurie, după care a luat-o prin pasul Durbize, apoi prin cel de la Fût d'Avenas și a coborât din nou

spre Beaujeu. S-a oprit la jumătatea drumului, într-o zonă panoramică de care-şi aducea minte. Era la doar câţiva kilometri de Villié-Morgon, dar viile dispăruseră. Peisajul, forestier şi campestru, complet pustiu, i s-a părut scăldat într-o tăcere religioasă. Cu siguranţă, dacă Dumnezeu ar fi prezent în creaţia sa, dacă ar avea de transmis un mesaj către oameni, aici ar alege s-o facă mai degrabă decât în tarlalele cu legume din parcul Bercy. A ieşit din maşină. „Care e mesajul?" se întreba el şi s-a simţit la un pas să strige întrebarea, abia de s-a abţinut, oricum Dumnezeu avea să tacă, acesta era modul lui obişnuit de comunicare, dar peisajul acesta pustiu şi splendid, scăldat într-o tăcere desăvârşită, era deja foarte mult; contrasta puternic cu viaţa pariziană, cu *jocul politic* pe care avea să-l reîntâlnească peste câteva zile. Într-un sens, mesajul era limpede, dar era greu să-l legi de existenţa lui Isus Christos, marcată de numeroase relaţii umane, dar şi de numeroase drame, orbii care văd, paraliticii care merg din nou, uneori era preocupat chiar şi de nevoiaşi, pe alocuri era ceva aproape politic. Acest peisaj liniştit din Haut Beaujolais nu evoca nici divinităţile mascul şi femelă celebrate aparent de către Prudence, nu deosebeai în el nimic masculin sau feminin, ci ceva mai general, mai cosmic. Şi semăna încă şi mai puţin cu Dumnezeul Vechiului Testament, arţăgos şi vindicativ, sfădindu-se mereu cu poporul lui ales. Era mai degrabă ca un fel de divinitate unică, vegetală, adevărata divinitate a pământului, înainte ca animalele să fi apărut şi să fi început să alerge de colo-colo. Acum, divinitatea se odihnea, în pacea acestei frumoase zile de iarnă, nu era nici o adiere; peste câteva săptămâni însă, iarba şi frunzele aveau să învie, aveau să se hrănească cu apă şi soare, aveau să fie legănate de vânt. Exista totuşi, în fine, i se părea că-şi aminteşte de asta, un fel de reproducere vegetală, cu flori mascul şi femelă, vântul şi insectele aveau un rol important aici, pe de altă parte plantele se reproduceau uneori prin simplă diviziune, sau ancorând în ţărână noi rădăcini, la drept vorbind amintirile sale de biologie vegetală erau îndepărtate,

dar asta mobiliza, oricum ai lua-o, o dramaturgie mai puțin tensionată decât luptele dintre cerbi sau concursurile de tricouri ude.

A pornit din nou mașina, într-o stare de totală incertitudine intelectuală, după care și-a continuat, tot fără să întâlnească pe nimeni, coborârea către Beaujeu, „capitala istorică a regiunii Beaujolais", dar și acel Beaujeu unde sărutase o fată pentru prima oară în viața lui, în vara când împlinise cincisprezece ani, era atât de departe, atât de descurajant de departe, umezeala caldă a acelui sărut i se părea acum aproape ireală, fata se numea Magalie, da, exact, Magalie, i se sculase numaidecât și erau atât de strâns lipiți unul de altul, încât i-o simțise cu siguranță, dar nu făcuse nimic ca să meargă mai departe, cum nu făcuse nici el de altfel, pe vremea aceea nu exista pornografie pe Internet, pentru prima oară făcuse dragoste de-abia doi ani mai târziu, de data asta la Paris, iar fata se numea Sirielle, moda prenumelor ciudate începuse deja să se răspândească, cel puțin în mediul urban, dar Internetul tot nu exista, relațiile umane erau mai simple. *Love was such an easy game to play*, cum spunea celălalt Paul, și dintr-odată s-a întrebat dacă nu cumva, asemenea lui Prudence, prenumele i se trăgea de la Beatles. Părea totuși puțin probabil, tatăl lui nu manifestase niciodată vreo pasiune specială față de muzica lor, de altfel față de nici o altă muzică, dar în același timp era o persoană foarte secretoasă, de parcă obligația profesională a secretului, la care era supus, s-ar fi extins asupra tuturor aspectelor vieții sale. Așa descoperise, uimit, cu prilejul ultimei sale vizite, că unul dintre autorii lui de căpătâi era Joseph de Maistre – deși, de față cu el, nu-și arătase niciodată vreo convingere regalistă, ci, dimpotrivă, se prezentase mereu ca un fidel slujitor al Republicii, oricât de serioase ar fi fost rătăcirile acesteia.

A condus încet, foarte încet, de-a lungul drumurilor regionale la fel de pustii în continuare și, de mai multe ori, chiar s-a oprit pentru scurtă vreme, simțea cum îl năpădește nehotărârea,

ca un fel de boală perfidă, așa încât i-a trebuit aproape jumătate de oră ca să ajungă la Belleville.

Orășelul era la fel de pustiu ca și împrejurimile, de parcă s-ar fi concentrat asupra propriei sale ființe, își aduna forțele înainte să sară în anul 2027, pe care îl celebra pe o ciudată bandă publicitară întinsă la intrarea străzii Maréchal Foch: „Belleville-en-Beaujolais vă urează bun-venit în 2027."

Se făcuse aproape noapte când a parcat în fața clinicii și primul culoar pe care a intrat era slab luminat, probabil că plafonierele erau în pană. Când a cotit-o la dreapta, după prima răscruce, s-a trezit față în față cu cu o bătrână care venea spre el împingând un cadru de mers. Avea cel puțin optzeci de ani, părul lung și cărunt, în neorânduială, îi flutura pe umeri și, cu excepția unui scutec murdar, era complet goală, iar pe piciorul drept i se scurseseră niște excremente. În momentul în care s-a oprit, neștiind ce atitudine să aibă, Paul a fost depășit de o infirmieră care înainta în grabă, împingând un cărucior cu medicamente.

Nici măcar n-a avut timp să-i facă vreun semn, oricum aceasta o văzuse cu siguranță pe bătrână, dar a trecut pe lângă ea fără să-și încetinească goana. Bătrâna continua să înainteze spre el, implacabilă, îi venea greu să-și dezlipească privirea de pe sânii ei fleșcăiți, se afla la trei metri de el când a izbutit să se urnească din nemișcare și s-a întors din drum, aproape fugind, pe culoarul pe care venise. Acum, intrarea era blocată cu o targă. În clipa aceea, a înțeles: ca să ajungă la unitatea SVC-SPR, ar fi trebuit s-o cotească la stânga chiar de la început, mergând spre dreapta ajungea la EHPAD. S-a apropiat de targă: un bărbat foarte în vârstă cu fața suptă, cu mâinile încrucișate pe piept, respira slab, părea aproape mort, dar Paul a avut impresia că aude un horcăit ușor. Aproape de intrarea principală, un infirmier sau un brancardier, nu reușea să-i deosebească, stătea cufundat într-un fotoliu, cu ochii pironiți în ecranul telefonului mobil.

— Ați văzut? Cineva tocmai... a zis el simțindu-se complet stupid.

Celălalt nu i-a răspuns, degetele continuau să i se agite pe ecranul tactil, care scotea din când în când câte un „cling" surd, probabil era un joc video.

— N-ar trebui făcut ceva? a insistat Paul.

— Îmi aștept colegul, a răspuns bărbatul iritat, încheind astfel discuția.

La capătul unui coridor cu geamuri, Paul a ieșit în sala comună a unității SVC-SPR; acum a recunoscut locul și a ajuns fără greutate în camera tatălui său. Cécile și Madeleine făcuseră treabă bună; plante în ghivece decorau pervazul ferestrei și partea de sus a unei biblioteci scunde, tatălui său îi plăcuseră mereu plantele, pentru el, care nu avusese niciodată un animal de companie, această dragoste pentru plante era o trăsătură ciudată: se ocupa singur de ele, le uda, le schimba periodic locul ca să aibă mereu suficientă lumină.

Biblioteca adăpostea dosare, pe care le recunoștea, și cărți de care nu-și mai aducea aminte, un amestec de romane polițiste contemporane și de cărți clasice, mai cu seamă Balzac. Aceste volume proveneau probabil din camera lui, citea mai ales seara înainte să adoarmă, Paul nu intrase niciodată în camera părinților lui. Iar peretele din fața patului devenise un adevărat mozaic de fotografii. A fost în primul rând izbit de o poză a părinților lui, îmbrățișați pe o terasă în fața mării, părea că e la Biarritz; îi înfățișa pe tatăl și pe mama sa așa cum nu îi văzuse niciodată, foarte tineri, cu siguranță nu aveau mai mult de douăzeci de ani, el nu exista pe vremea aceea, nici măcar sub formă de proiect. Apoi, multe fotografii o puneau în evidență pe Cécile, mândria naivă cu care tatăl său o ținea în brațe pe vremea când era bebeluș, de cel mult șase luni, nu lăsa pic de îndoială asupra preferinței și dragostei sale. Era totuși și el prezent într-o fotografie, alături de tatăl său: fusese făcută pe terasa din fața casei de la Saint-Joseph, amândoi tocmai se

dăduseră jos de pe bicicletă și zâmbeau spre obiectiv, Paul trebuie să fi avut aproape treisprezece ani. Își amintea de bicicleta lui, o semicursieră cu ghidon de curse, dar cu apărători de noroi și cu portbagaj, acel tip de bicicletă intermediară părea să fi dispărut, actualmente nu se mai găseau în comerț semicursiere. Alte imagini îl înfățișau pe tatăl lui participând la construirea casei, lângă un zid de piatră ridicat pe jumătate, sau cu niște unelte în mână, ocupându-se cu niște lucrări de șarpantă, părea fericit, casa asta chiar însemnase ceva pentru el. Cu toate astea, majoritatea pozelor îl arătau la muncă, alături de colegii lui, uneori în niște birouri, alteori în locuri mai greu de precizat, adesea spații de tranzit – și aeroporturi, gări. O fotografie surprinzătoare îl înfățișa în mijlocul unui grup de bărbați îmbrăcați în salopete matlasate, negre, toți țineau în mâini puști de asalt, erau în poziție de repaus, cu țevile armelor îndreptate spre pământ, și zâmbeau spre obiectiv, doar el rămăsese grav, ceea ce-l făcea pe Paul să revină la o întrebare pe care și-o pusese adesea: oare tatăl său condusese, sau, mai probabil, ordonase anumite *operațiuni de teren*? Avusese inițiativa unor *eliminări fizice*?

— Îți place?

Cécile pusese întrebarea foarte blând, Paul a revenit treptat la realitatea acelei clipe și a constatat că zăbovise multă vreme, o jumătate de oră, poate o oră, în fața peretelui cu fotografii. Și-a îndreptat din nou privirea către tatăl său, opac, stând aproape în capul oaselor în patul lui medical.

— Da, a răspuns Paul, cred că o să-i placă mult, o să stea zile în șir să se uite la ele.

Chiar în clipa aceea, și-a dat seama că Madeleine lipsea din acele fotografii, trudise complet dezinteresată. Era fără îndoială normal, și-a zis el, tatăl lui atinsese probabil vârsta când nu prea mai ai chef de fotografii, în fine, de fotografii cu propria persoană, când nu simți nevoia să captezi mărturii ale trecerii timpului; dar când mai ai încă poftă de viață, poate mai mult

ca niciodată. Oricum, Madeleine era acolo, avea să fie mereu acolo, până în ultima secundă, tatăl lor n-avea deloc nevoie de fotografii cu Madeleine.

Cineva a ciocănit la uşă, Cécile i-a spus să intre. O negresă tânără a intrat în încăpere, era asistentă sau infirmieră, Paul avea impresia că purtau acelaşi tip de uniformă, la spitalul din Lyon era altfel, aici nu izbutea să le deosebească. Avea probabil vreo douăzeci şi cinci de ani şi era absolut încântătoare, părul ei lung, lucios şi lins, perfect netezit îi scotea în evidenţă puritatea trăsăturilor, niciodată nu înţelesese cum reuşeau femeile să facă asta, dar rezultatul era impresionant.

— Mă numesc Maryse, a spus ea, eu o să mă ocup de tatăl dumneavoastră, în majoritatea cazurilor, mă rog, împreună cu colega mea Aglaé, lucrăm cu schimbul. Şi desigur cu Madeleine, de vreme ce o să rămână cu noi. Acum o să-l aşezăm pe tăticul dumneavoastră în scaunul cu rotile ca să-l ducem în sala comună, e reuniunea noastră festivă de 31 decembrie, cu pacienţii şi personalul. Dacă vreţi, puteţi veni şi dumneavoastră. După aceea avem un concert de muzică clasică, pentru cei care doresc.

De-abia în clipa aceea Paul a văzut că într-un colţ al camerei se afla scaunul cu rotile. Era totuşi enorm, plin de zone capitonate; fusese, în mod vădit, făcut pe dimensiunile pacientului şi semăna destul de mult cu fotoliile din avion, de la business class.

— Înclinarea scaunului este reglabilă, a zis Maryse, merge de la poziţia în şezut la poziţia aproape culcat. Iar motorul este puternic, are patru ore de autonomie, ceea ce îngăduie nişte plimbări pe cinste.

L-a împins până la pat, a apăsat pe un buton ca să ridice patul vreo douăzeci de centimetri.

— Apucă-l pe după genunchi, i-a zis ea lui Madeleine, apoi i-a înconjurat umerii cu braţele; văzându-le cum operează, totul părea foarte simplu, în mai puţin de treizeci de secunde l-au aşezat în scaun.

În ciuda dimensiunilor lui mari, aparatul părea lesne de mânuit, așa că au virat fără probleme pe culoare. În sala comună se strânseseră deja vreo douăzeci de pacienți, scaunele lor erau dispuse aproape circular. Tatăl lui și-a găsit locul în cerc, cei doi vecini ai lui erau tineri, a remarcat Paul uimit, cel din dreapta avea maximum treizeci de ani, iar cel din stânga era adolescent. Doctorul Leroux mergea de la un scaun la altul, îi spunea fiecăruia câte o vorbă, părea că e convins de ce spune, s-a gândit Paul, părea să creadă că toate cuvintele lui erau înțelese, chiar dacă pacienții nu erau în stare să-i răspundă și, la urma urmei, poate că avea dreptate, el era medicul, dar nu e totuși ușor să vorbești fără să primești vreodată răspuns. Paul s-a dus spre o masă sprijinită pe două suporturi tip capră, instalată în fundul sălii, cu sticle de spumant și farfurii cu biscuiți dulci și sărați, erau mai ales infirmiere, dar și persoane obișnuite, probabil familiile, în sfârșit, oameni aflați în aceeași situație ca ei, nu vedea totuși cum să intre în vorbă și a băut imediat trei pahare de spumant, sperând să găsească un subiect de conversație. Din fericire, chiar atunci i s-a alăturat Cécile, urmată îndeaproape de Hervé, ea avea să salveze situația, se pricepea la relații interumane.

După ce a spus câteva vorbe fiecărui bolnav în parte, Leroux le vorbea acum infirmierelor; în cele din urmă s-a întors spre familii și cea dintâi căreia i s-a adresat a fost Cécile, care se afla chiar lângă el.

— Sunteți ultimii sosiți, a zis el. Sper că vă place locul, că se potrivește cu așteptările dumneavoastră.

— Vă mulțumesc, domnule doctor. Vă mulțumesc sincer pentru tot ce faceți.

— Pentru mine e mai puțin greu decât pentru dumneavoastră. E meseria mea, încerc doar să fac lucrurile cât mai bine.

Să iubești nu e chiar o meserie, într-adevăr, și-a zis Paul, dar meseria e și ea necesară. Și-a zis că era fără îndoială normal ca, într-o seară de 31 decembrie, să se lase pradă unor reflecții generale cam confuze. În clipa aceea, pe ușa din spate au intrat muzicanții și și-a dat seama că pe estrada în surplombă din

fundul sălii se afla un pian cu semicoadă, având un violoncel chiar lângă el, sprijinit pe un suport. Imediat după aceea, au intrat doi violoniști, ducându-și instrumentele, apoi o a cincea muzicantă cu un soi de vioară, dar mai mare. Era oare ceea ce se cheamă violă? Formația era un cvartet de coarde? Nu se pricepea la cvartete de coarde mai mult decât la animalele de curte, știa doar că acest ansamblu muzical deschidea accesul la un repertoriu larg din istoria muzicii occidentale. Atunci l-a zărit pe Hervé, la doi metri de el, cufundat în studiul unei foi fotocopiate care în mod limpede era programul seratei muzicale, și s-a apropiat s-o studieze împreună cu el. Muzicienii își acordau instrumentele, asta le lua mult timp, dar nimeni nu părea grăbit, Leroux continua să treacă de la o familie la alta, schimbând câteva vorbe cu fiecare.

— Bun, a spus el în cele din urmă cu glas puternic, ca să acopere zarva din jur, eu o să plec, sunt așteptat acasă. Mult noroc doamnelor care sunt de gardă în noaptea asta. O seară bună și un an bun tuturor!

— Cât e ceasul? Știi ce oră e? a zis Cécile întorcându-se spre Hervé.

— Nouă și un sfert.

— Hervé, am uitat! Am uitat completat de ceilalți! Și, în plus, n-am cumpărat nimic de mâncare, chiar trebuie să ne întoarcem acasă.

— Am auzit multe lucruri bune despre Bartók... a zis gânditor Hervé, în timp ce răsucea programul în mâini.

— Nu, ascultă-mă dragul meu, chiar trebuie să mergem, nu se face așa ceva pe 31 decembrie.

Părea îngrozită și i-a urmărit din priviri mișcarea fără să mai protesteze, cu excepția unei vagi bombăneli:

— Ar fi putut și ceilalți să ne însoțească...

S-au întâlnit cu doctorul Leroux la intrare și au ieșit din clădirea spitalului odată cu el. S-au oprit locului, cuprinși de frig. Noaptea era limpede, plină de stele, de o frumusețe abstractă.

— Voiam să vă întreb.... i-a zis Paul lui Leroux. Mi s-a părut că mulți dintre pacienții dumneavoastră erau foarte tineri.

— E-adevărat. De fapt, chiar cred că tatăl dumneavoastră e decanul de vârstă al unității. Adesea, SVC-SPR-urile sunt rezultatul unui traumatism cranian, accidentele de motocicletă sau de scuter au nenumărate consecințe severe. Este... Dar ce putem face?

A făcut atunci o mișcare complexă cu mâna dreaptă, amestec de elanuri și de reculuri, care părea să sugereze, deopotrivă, necesitatea de a fi prudenți, importanța purtării căștii de protecție, înțelepciunea măsurilor de prevenție rutiere și extazul care te putea cuprinde atunci când conduci cu capul descoperit un vehicul cu două roți care coboară în goană o pantă cu multe viraje.

— N-am venit să judec, ci să vindec.

Mă rog, nu-i stătea în fire să spună așa ceva, dar Paul avea impresia că fraza se afla acolo, suspendată în aer, atât de limpede că ai fi putut crede c-o auzi.

Și-au urat încă o dată un an nou bun, apoi Leroux s-a îndreptat spre parcare.

Madeleine hotărâse să-și petreacă noaptea la spital; nu-i sosise patul de campanie, dar avea să se descurce cu o pernă și cu niște pături; deja nu mai era pe de-a-ntregul cu ei, se instala în noua sa viață. Le-a ajuns la urechi un acord de coarde, foarte atenuat de distanță, din mijlocul unui allegro deosebit de vioi. Au mai rămas câteva clipe nemișcați, în curtea spitalului, sub lumina stelelor, apoi Cécile și-a lăsat mâna pe umărul lui Hervé, care a încuviințat în tăcere și a scos cheile mașinii.

11

Poate că ar fi trebuit să încerce să-i vorbească lui Aurélien, cum avusese intenția, și-a zis Paul ajungând la Saint-Joseph. Au sunat, dar casa era pustie, probabil că luaseră un taxi ca să meargă să mănânce pe undeva; era ușor de găsit un taxi, își dăduse seama de asta cu surprindere; ținutul Beaujolais se afla în situația, devenită excepțională, a unei zone vii, existau mici negoțuri, medici, taxiuri, infirmiere la domiciliu, probabil că așa arăta *lumea dinainte.* De câteva decenii, Franța se transformase într-o juxtapunere primejdioasă de aglomerări urbane și de deșerturi rurale, același lucru se întâmpla mai peste tot în lume, cu diferența că în țările sărace conurbațiile erau niște megalopolisuri, iar suburbiile niște *bidonville*-uri; oricum, Aurélien și nevastă-sa plecaseră. A schimbat niște priviri posace cu Cécile; ea a ridicat din umeri resemnată și a pornit să se ocupe de cină; în cămară a găsit niște conserve și în frigider cu ce să pregătească o salată.

În materie de vin, era un lux desăvârșit. Într-o parte a bucătăriei, câteva trepte duceau spre o pivniță săpată la subsol, Paul nu coborâse niciodată acolo, tatăl lui se ocupa întotdeauna de asta. Când a aprins parmalâcurile care luminau rafturile, a fost uluit: acolo așteptau sute de sticle stivuite oblic; încăperea era răcoroasă și uscată, cu siguranță condițiile de conservare erau ideale, n-avea nici o îndoială. Încercând să se orienteze, a ajuns repede la concluzia că era vorba de o clasare pe regiuni. Erau vinuri de Bourgogne care păreau venerabile,

vinuri de Bordeaux care, cu siguranță, nu erau mai puțin vechi. Încă un hobby al tatălui său – ba chiar o pasiune, termenul nu era exagerat – despre care nu știa nimic. După câteva minute de colindat printre vinurile Pouligny-Montrachet și cele Château Smith Haut-Lafitte, s-a simțit năpădit de descurajare și s-a hotărât să apeleze la Hervé; se săturase să facă pe bărbatul casei, de când sosise avea impresia ciudată că acum Cécile era sora cea mare, iar el, mezinul. Ea trăise, făcuse copii, în fine, lucrurile care contează în viață, în vreme ce el nu reușise decât să scrie rapoarte obscure menite să aducă rectificări proiectelor de legi financiare, evident era treaba lui Hervé să aleagă vinul. Când a intrat în pivniță, acesta a rămas și el cu gura căscată.

— Într-adevăr, e treabă serioasă... a comentat el. Dar, știi, nu mă pricep mai bine decât tine. Cum să alegem?

Paul a ridicat din umeri.

— Nu știu, n-avem decât să luăm mai multe.

Pivnița asta sporea misterul personalității tatălui său, și-a zis el urcând înapoi treptele; nu părea să se potrivească deloc cu veniturile unui pensionar al DGSI, pe care și le închipuia mai mult sau mai puțin egale cu cele ale unui polițist. Ori poate că nu, poate că era depozitarul unor secrete de stat, ceea ce putea îndreptăți un supliment financiar; existau sume de tipul *fonduri speciale*, al căror circuit în aparatul de stat rămânea o enigmă, Bruno însuși renunțase să afle detalii în plus, n-avea rost să se certe pentru asta cu colegii de la Interne și de la Apărare, apreciase el, erau doar niște „fleacuri"; în general, în opinia lui, tot ce era sub un miliard de euro însemna un fleac.

La mijlocul cinei a fost cuprins de o migrenă și un gust rău i-a năvălit în gură, ceva fetid, abia aștepta ca acest 31 decembrie să se termine, dar încă mai era brânză; încercând să muște dintr-o bucată de parmezan a fost copleșit de o durere acută în zona molarilor, pe partea stângă. Și-a pipăit prudent falca, suferința continua, avea probabil din nou un abces, preț de vreo zece ani fusese victima unor abcese, bătrânul dentist la care se trata pe vremea aceea, pe rue de la Montagne Sainte

Geneviève, se pensionase sau murise, trebuia să-şi găsească altul, avea să fie un tip tânăr care avea să încerce să-i vândă nişte implanturi, implanturile erau o obsesie pentru dentişti, evident aşa îşi câştigau pâinea, dar exagerau totuşi cu implanturile lor, în nici un caz nu-şi dorea implanturi, ca să le evite ar fi preferat să nu mai aibă deloc dinţi, dinţii i se păreau înainte de orice un izvor de probleme, prin urmare „nu, mulţumesc" implanturilor, dar ştia că i se va face acea propunere, iar perspectiva unui refuz din partea lui îl istovea de pe-acum.

Tocmai îşi terminau desertul, iar Hervé scosese o sticlă de benedictină, când s-a auzit un scârţâit la uşa de intrare, urmat de paşi pe scară. Cécile s-a crispat îndată, faţa i s-a îmbujorat puternic; Hervé i-a pus o mână pe umăr începând să-l mângâie blând, fără să reuşească s-o liniştească.

Da, chiar ei erau. Godefroy a dispărut aproape imediat spre camera lui, sprinten şi lunecos ca un păstrăv; în mod evident nu-i plăceau scandalurile familiale. În schimb Indy s-a aşezat greoi, chiar în faţa lui Paul, depărtându-şi genunchii ca o bătrână, imagine a bunelor intenţii batjocorite – dar privirea îi era vioaie şi aproape inteligentă, caracterul ei dăunător funcţiona sută la sută, a înţeles Paul numaidecât. Aurélien s-a aşezat lângă ea, chiar în faţa lui Cécile, i-a aruncat o scurtă privire surorii sale, părea că stă să plângă. Hervé s-a dat mai în spate pe scaun şi şi-a turnat foarte încet un pahar de benedictină, fără să propună şi altcuiva.

— Am întârziat puţin la spital... a început Cécile stingherită.

— Remarcaserăm. Nu-i grav, şi noi am mâncat.

Indy a lăsat să se scurgă câteva clipe ameninţătoare înainte să continue.

— Va trebui totuşi să abordăm anumite subiecte.

I-a făcut un semn din cap lui Aurélien; probabil că-şi repetase textul în maşină, aşa că a început destul de uşor.

— Tata, în mod limpede, nu mai e în stare să-şi administreze afacerile financiare. În aceste împrejurări, ne gândim că ar fi potrivită măsura plasării lui sub tutelă.

Apoi a tăcut.

Indy i-a aruncat o privire încurajatoare, dar el a continuat să tacă; în mod vădit, uitase continuarea. Trei fraze şi-atât, era incapabil să le ţină minte; Indy a scuturat din cap cu silă.

Paul a apucat sticla de benedictină, şi-a turnat un pahar, a învârtit încet alcoolul în dreptul ochilor. Îi plăcea atmosfera, vibraţiile de ură pe care le simţea amplificându-se, în plus alcoolul îi anestezia uşor durerile de dinţi, dar acum problema era că începuse să transpire. Şi-a revenit, a lăsat să treacă vreo câteva secunde, şi apoi a întrebat, cât se poate răspicat:

— Ce anume face necesară, în opinia voastră, această plasare sub tutelă? Credeţi că există pericolul unor malversaţiuni?

La început Indy nu a răspuns nimic, i-a aruncat o privire autoritară lui Aurélien, fără succes, acesta nu doar că îşi uitase complet textul, dar părea că şi lipsise din scenă, privirea îi stătea pironită într-un loc nelămurit din spaţiu, care putea prea bine fi punctul Omega sau reîntruparea lui Vishnu.

— Credeţi de pildă că Madeleine ar putea profita de situaţie ca să pună mâna pe ceea ce ne revine?

— Nici vorbă! Nu se pune problema să acuzăm pe cineva!

Reacţionase energic, îmboldită parcă de un pocnet de bici, îşi amintea una dintre secvenţele pe care le memorase, una dintre succesiunile de fraze pe care prevăzuse că le va înşira.

— E-adevărat că tatăl vostru are un cont bancar comun cu Madeleine, ceea ce e uşor neobişnuit.

— E alegerea tatei...

Avusese o cădere emoţionată de ton rostind *tatei*, pronunţase cuvântul dintr-o suflare, Indy a tăcut îndată, era din ce în ce mai descumpănită, iar el chiar începea să se distreze, în acelaşi timp nici măcar nu se prefăcuse, era sincer emoţionat gândindu-se la acel cont comun, el nu atinsese niciodată acest stadiu cu Prudence, tatăl lui avusese cu siguranţă acces la nişte

niveluri de experiență umană care lui îi rămâneau necunoscute. S-a ridicat, a mers până la fereastră, luna plină lumina câmpurile care împrejmuiau casa, dar, în realitate, lumina lunii nu este niciodată liniștitoare, are mai degrabă tendința să exacerbeze nevrozele și nebunia. S-a întors să se așeze, ușor îngrijorat totuși de felul cum va evolua seara.

— În cazuri asemănătoare e dispusă adesea plasarea sub tutelă.

Aurélien luase din nou cuvântul, spre surprinderea generală. Rostise cuvintele mecanic, fără să se adreseze nimănui în mod special, de fapt tocmai își amintise din întâmplare fraza următoare din textul său, și imediat după aceea s-a cufundat din nou în tăcere.

— Exact. În situații de genul ăsta, copiii cer adesea punerea sub tutelă. M-am întâlnit foarte des cu asemenea cazuri în viața mea profesională.

Hervé vorbise cu voce puternică și bine ritmată; surprinsă, Indy s-a întors către acest nou adversar.

— Desemnarea tutorelui intră în responsabilitatea judecătorului de instanță din raza domiciliului – în cazul în speță, va fi vorba despre tribunalul de la Mâcon. Responsabilitatea tutorelui este extinsă; tot el stabilește, când este cazul, dacă există obstinație terapeutică. Se pare că doctrina e consecventă, ca și jurisprudența de altfel: judecătorul preferă întotdeauna să-l desemneze pe copilul cel mai apropiat din punct de vedere personal și geografic.

— Evident! a ripostat Indy cu violență, noi lucrăm la Paris, nu putem să...

S-a oprit brusc. Nu spusese: „Nu putem să ne petrecem timpul prin zonă tăind frunză la câini...", dar a fost la un pas. Înainte să continue cu o voce amabilă, Hervé a lăsat cuvintele implicite să se coaguleze încet în aer:

— Exact asta voiam să spun. Nu aveți posibilitatea să asigurați o proximitate geografică și emoțională satisfăcătoare.

Apoi și-a mai turnat o benedictină.

Indy a fâlfâit ușor din brațe, căutându-și un nou elan, a întors capul spre Aurélien – degeaba, acesta era în continuare încremenit, privind în gol –, dar a reușit să-și vină în fire și să pornească din nou la asalt, nu i se putea contesta un serios spirit combativ.

— Mi se pare totuși că asta nu rezolvă totul. Iată, de pildă, cazul sculpturilor lui Suzanne, zac aici mucezind într-un hambar, publicul nu are acces la ele, mi se pare că nu e ce și-ar fi dorit. Aurélien e singurul care a înțeles proiectele artistice ale mamei sale, realizaseră o adevărată complicitate în acest sens, mi se pare că asta îi conferă un anumit drept moral.

Auzind cuvintele „drept moral", Hervé s-a cufundat din nou în scaun, zâmbind larg. A mai zăbovit vreo treizeci de secunde, de parcă aștepta să fie invadat de duhul notarial, după care a continuat destoinic, cu paharul de benedictină în mână:

— Dreptul moral poate fi descompus în drept de retractare, drept de propagare, drept la respectarea integrității operei și drept de paternitate. Dreptul de retractare este special, câtă vreme dispare odată cu autorul, cu excepția unor dispoziții testamentare speciale. În cazul unei succesiuni *ab intestat*, dreptul de propagare beneficiază într-adevăr de niște reguli de difuzare anomale, derogatorii în raport cu dreptul comun al succesiunilor. Copiii sunt, în solidar, primii beneficiari, urmați de ascendenții defunctului, dacă au mai rămas, consortul venind de-abia în poziția a treia. Pentru celelalte două aspecte, se aplică dreptul succesoral obișnuit.

Înainte să continue, a lăsat să mai treacă o vreme:

— În ceea ce privește dreptul patrimonial – iar acesta este, după părerea mea, subiectul cel mai important pentru dumneavoastră –, trebuie avute în vedere tot regulile dreptului comun succesoral.

A urmat o tăcere prelungă. Paul își plecase fruntea, nu avea chef nici măcar să se uite la Indy, dinspre ea se auzea un suflu gutural, de data asta chiar părea terminată. Aproape că-i părea rău pentru ea: era o prădătoare, dar făcea parte din specia

prădătorilor cu o inteligență inferioară; chiar dacă nu cu atâtea amănunte la dispoziție ca Hervé, toată lumea știa, cât de cât, faptul că moștenirea se împarte în cote aproximativ egale între copii; ce speranțe să fi avut neroada asta? Dintr-odată, Aurélien s-a ridicat cu o mișcare mecanică, a făcut stânga-mprejur și a plecat spre camera lui. Indy s-a întors spre el, cu gura căscată, uluită de această dezertare, dar incapabilă să reacționeze. Cécile răsucea un șervet în mână, se simțea că e în pragul plânsului. Părea totuși aiurea că e în halul ăsta de nepregătită să suporte un conflict, și-a zis Paul; făcuse două fete, avea două odrasle cam de aceeași vârstă, cu siguranță existaseră neînțelegeri între ele pornind de la țoale sau de la chestii de pe Internet, cum de mai putea fi atât de sensibilă?

Indy părea complet năucită, după plecarea lui Aurélien i-a trebuit un minut să-și revină și să încerce să reia atacul, asemeni unui bivol bătrân și bolnav. „Era uluitor, a încercat ea să conchidă, că soțul ei încă mai avea drept de control asupra operelor lui Suzanne, câtă vreme era vădit..." În acel punct, a încercat zadarnic să găsească o perifrază pentru cuvântul „legumă", până la urmă a motivat că Aurélien devenise incapabil de orice formă de exprimare, de comunicare umană, în fine, că nu mai era cu adevărat o persoană, „cu excepția, desigur, a unei persoane morale". Ce voia oare să spună cu asta? Probabil nimic, se încurcase în termeni.

Calm, Paul a ridicat mâna înainte să-i răspundă că poate nu pricepuse exact expunerea lui Hervé: dreptul de propagare se evidenția tocmai prin prioritatea acordată copiilor și chiar eventualilor ascendenți în fața consortului. Mai mult, noțiunea aceea de comunicare era foarte relativă, a subliniat el binevoitor. Fiul ei, Godefroy, de pildă, nu se afla într-o stare vegetativă; cu toate astea, se putea oare spune că era posibilă o comunicare cu el?

Indy s-a încovoiat cu un horcăit, de parcă primise un pumn în plex, și, în această poziție curbată, s-a ridicat după câteva clipe și a părăsit sufrageria. În mod limpede lovitura o nimerise, avea chiar probleme cu mersul. Iată că Revelionul în familie se

încheiase. Paul a aruncat o privire spre ceasul de mână: era ora 23.55, trebuia neapărat să se ducă la culcare, năduşea din ce în ce mai mult, dintele îl chinuia din nou şi începuse să vadă cam tulbure. O să reuşească să mai reziste câteva minute.

Cécile a scos un oftat obosit, iar el a reacţionat prompt, fără să-i lase răgaz să vorbească:

— Aşteaptă, te opresc. Hervé a procedat cum se cuvine. Cu ea trebuie să fii ferm, e singura soluţie; mâine-dimineaţă va fi cât se poate de amabilă. Oricum, dacă vrea să vândă sculpturile alea, are nevoie de acordul nostru.

Fusese la un pas să zică „rahaturile alea", dar se stăpânise la timp, s-a felicitat pentru atâta cumpătare.

Cécile a scuturat din cap, învăluindu-i rând pe rând cu privirea.

— Nu pricepeţi... a zis ea în cele din urmă. Pretenţiile ei erau caraghioase, desigur, trebuia să i-o spunem; dar chiar era nevoie s-o umilim?

Aici, poate că nu greşea, şi-a zis Paul. Anul 2027 nu începuse, poate că aveau să apară probleme, poate trebuiau luate nişte hotărâri; poate că nu era prea înţelept să şi-o ridice în cap pe Indy, era încă periculoasă.

— Chiar eşti supărată pe mine, iubi?

Hervé a apucat-o pe după umeri, avea acum un aer mâhnit, încurcat.

— Nu, nu sunt chiar aşa supărată, putoarea asta e de-a dreptul insuportabilă... a spus ea resemnată, ca să nu mai zic că numărul tău cu notariatul a fost mai degrabă distractiv.

Hervé s-a abţinut să-i răspundă că în mintea lui nu fusese nici un număr de notariat, ci o evocare a legii.

— Dar mai e şi Aurélien, iar situaţia lui nu e cu siguranţă uşoară...

Într-adevăr, şi-a zis Paul, cu siguranţă nu e uşoară şi nici nu are perspective de îmbunătăţire. Trecuseră două minute după miezul nopţii, schimbarea de an se petrecuse acum cu adevărat. L-a strâns puternic în braţe pe Hervé, l-a pupat de

două ori. Se apropiaseră destul de mult în cursul acestor zile, se pecetluise ceva între ei, un soi de alianță – și, fără să poată explica de ce, simțea că o să aibă nevoie de o alianță, că acest nou an avea ceva primejdios și întunecat. Imediat după aceea s-a dus să se culce, dar n-a reușit să adoarmă, l-a apucat din nou durerea de dinți în ciuda alcoolului pe care-l înghițise, și a început să se gândească din nou la 2027. Hotărât lucru, anul acesta nu-i plăcea, găsea ceva respingător în acea combinație de cifre. 20 și 27 erau doi multipli evidenți, două produse elementare ale tablei înmulțirii, care încă se mai învăța la școala primară din vremea lui. Patru ori cinci fac douăzeci, trei ori nouă, douăzeci și șapte. Era oare posibil ca 2027 să fie un număr prim? Și-a deschis calculatorul, a verificat rapid: într-adevăr, 2027 era număr prim. I se părea monstruos, împotriva naturii, dar într-un anume sens această anormalitate era tipică pentru numerele prime. Ordinea numerelor prime le luase deja mințile multor oameni, de-a lungul istoriei occidentale.

trei

1

A doua zi dimineață, Indy era într-o dispoziție prietenoasă, și-a cerut scuze că se lăsase covârșită de furie și chiar i-a mulțumit lui Hervé pentru remarcabila expunere asupra dreptului succesoral – din punctul ăsta de vedere cam exagera, și-a zis Paul.

— Oricum, am impresia că suntem toți de acord în privința vânzării acestor sculpturi... a spus ea veselă.

— Chiar nu știm ce-ar zice tata... s-a încumetat Cécile. Nici Madeleine...

— Ba da, de fapt știm, a răspuns calm Paul.

E-adevărat, a recunoscut îndată Cécile; fără doar și poate, știau. După ce a închis cu un lacăt poarta hambarului, lui Édouard nu i-a mai păsat deloc de problemă. Cât o privește pe Madeleine, ea nu călcase probabil niciodată prin acel hambar, nu era nici măcar foarte sigur că știa că acolo erau depozitate niște sculpturi. Atitudinea lui Édouard față de ambițiile artistice tardive ale soției sale fusese mereu ciudată: nu-și manifestase dezaprobarea, dar nici un interes veritabil, pur și simplu nu vorbise niciodată despre asta și totul te-ndemna să crezi că nici nu prea se gândise la acest subiect. Reținerea lui, dacă e să ne gândim bine, se prelungea asupra unei mari părți din producțiile artistice ale omenirii în ansamblul lor și, cu precădere, asupra celor din domeniul artelor plastice. Paul își amintea de unele vizite culturale făcute în familie, în special la bazilica din Vézelay, pe când avea vreo zece ani. De îndată ce pătrundeau într-unul din acele edificii religioase cărora le

dedicase întreaga ei viață profesională, mama lui se transforma într-o călăuză volubilă și entuziastă, care comenta fiece ornament sau sculptură, puteau petrece ceasuri întregi într-un baptisteriu. Tatăl lui tăcea de-a lungul întregii vizite, închizându-se într-o atitudine respectuoasă și stânjenită; se purta de parcă s-ar fi aflat în prezența unui dosar important, dar din care îi lipseau anumite elemente. Arta creștină occidentală era un lucru important și respectabil, care ocupa un loc însemnat în educația copiilor, desigur; dar era ceva ce-i rămânea străin. De câteva ori, în schimb, Paul se întrebase dacă aceste vizite în spații arhitectonice religioase, mai degrabă neobișnuite pentru niște copii de vârsta lor, nu jucaseră cumva un rol în declanșarea crizelor mistice ale lui Cécile; mai degrabă nu. Sora lui mai mică nu fusese niciodată o estetă, imaginile de gust îndoielnic ale Sfintei Fecioare, care i se distribuiau la orele de catehism, o încântau la fel de mult ca reproducerile după capodoperele Renașterii italiene. În cazul ei nu asta contase, ci mai degrabă un elan umanitarist, o compasiune și o dragoste îndreptate către omenire în general. Își amintea că, împreună cu alți catolici exaltați, Cécile făcuse parte dintr-o asociație, „Cei care deșteaptă bucuria" sau ceva de genul ăsta, și că-și petreceau weekendurile mergând să viziteze bătrâni din aziluri, care pe vremea aceea nu se numeau încă EHPAD. Porniseră apoi o operațiune în care spălau picioarele celor fără adăpost, colindau străzile Parisului cu ligheane, cu canistre cu apă caldă, cu produse antiseptice, cu ciorapi și încălțări noi; picioarele amărâților erau, cel mai adesea, într-un hal fără de hal. Tatăl lui privea aceste activități cu un respect ușor contrariat, la urma urmei probabil că nu era chiar netulburat de această cotitură genetică stranie, care-l făcea tatăl unei sfinte, și s-a arătat foarte ușurat atunci când Cécile a dat pentru prima oară semne de interes față de un bărbat, în cazul de față Hervé.

Fapt este că, douăzeci și cinci de ani mai târziu, Cécile era cea care avea interes, mai mult decât ceilalți, să vândă acele sculpturi, ea era cea care avea nevoie de bani, cu mult mai mult

decât ei, și, până la urmă, avea să-și dea seama de asta, sau cel puțin Hervé avea s-o facă. Paul își închipuise mereu că Indy exagera beneficiul care putea fi obținut, dar de fapt credea asta mai ales pentru că n-avea pic de stimă pentru producțiile artistice ale mamei sale; la prima vedere, faptele îi dădeau dreptate cumnatei sale. Ultima oară când fusese încheiată o vânzare, își amintea de o cifră destul de mare, în jur de douăzeci sau treizeci de mii de euro. Presupunând că nu i se schimbase cota de piață, asta ar însemna circa zece mii de euro pentru Cécile; în hambarul acela se aflau vreo treizeci, patruzeci de sculpturi. Pentru ei era o sumă importantă, cu siguranță mai mare decât valoarea casei lor din Arras și chiar decât a întregului lor patrimoniu. Trebuia stabilită o listă exactă, redactată o fișă detaliată a fiecărei opere, trebuiau contactați niște negustori. Aurélien avea să se ocupe, a promis el, o să-și rezerve niște weekenduri, era o sarcină care-l încânta. Era încântat, mai cu seamă, și-a zis Paul, să aibă un pretext care să-l țină departe de nevastă.

O ceață deasă acoperea valea râului Saône, erau cât pe ce să întârzie la gara TGV din Mâcon Loché. Paul se gândise o vreme să-și schimbe biletul pe Internet ca să evite să călătorească în același tren cu Indy și Aurélien, dar până la urmă renunțase. Și ei stăteau tot la clasa întâi, dar nu în același vagon; era de-abia vineri 1 ianuarie, weekendul era departe de a se fi terminat, trenul era aproape pustiu. A făcut spre ei un semn politicos din cap, apoi s-a dus să-și ocupe locul. După două minute, plecaseră. Să străbați cu 300 km/h un ocean nesfârșit de ceață opacă, care nu lăsa să se zărească nimic din priveliștile din jur, nu mai era deloc o călătorie; i se părea mai degrabă o înțepenire, o cădere imobilă într-un spațiu abstract.

Plecaseră cam de-o oră și el nu se mișcase deloc, nici măcar ca să-și așeze cum trebuie geanta de voiaj, când l-a zărit pe Aurélien șovăind la intrarea în vagon, cu o pungă de zaharicale și o cutie de Coca-Cola în mână. S-a apropiat de Paul și l-a întrebat:

— Vrei niște M&Ms?

L-a refuzat cu o mișcare sceptică din cap; chiar venise până aici ca să-i propună niște bomboane M&Ms?

— Pot să m-așez? a întrebat.

— Da, bineînțeles.

— Știi... a continuat el după o vreme, nu sunt întotdeauna de acord cu Indy. La început, a continuat el, nu voia să scoată sculpturile la vânzare, ar fi preferat să le strângă într-un muzeu. Dar înființarea unui muzeu era complicată, ar fi trebuit să pui la punct o casă de bilete, un sistem de pază.

Mai mult, s-a gândit Paul, probabil că nici n-ar fi interesat pe prea multă lume; dar s-a abținut s-o spună. Dacă va veni să se ocupe de asta în weekenduri, a continuat Aurélien, poate că li se va oferi prilejul să se revadă.

— În ultima vreme, a zis el, mă apropiasem oarecum de tata.

A detaliat și Paul și-a dat seama cu uimire că, într-adevăr, în acești ultimi doi ani, Aurélien venise mai des ca el la Saint-Joseph; în general, venise singur.

— Știi, cu tata lucrurile tot n-au mers prea ușor... a adăugat el.

Era un eufemism, între ei nu se petrecuse aproape nimic în primii lui douăzeci și cinci de ani de viață, cu excepția unei ostilități mocnite.

— Și mai e și Cécile, am vorbit mult cu ea...

Da, desigur, Cécile. Paul și-a dat seama cu groază că aștepta de la el să-i vorbească precum un frate mai mare, ceea ce într-adevăr și era. Dar ce-ar fi putut să-i spună? Nu exista nimic, absolut nimic care să-i poată fi spus cu sinceritate fără să-l rănească. Trebuia, desigur, să divorțeze, era singurul lucru de făcut, dar nu era posibil curând, Indy avea să se agațe de el cu ferocitate câtă vreme banii pe sculpturi nu i-ar fi sporit profitul, apoi l-ar lăsa să plece, el ar putea să dea pagina, la drept vorbind era încă tânăr, destul de arătos, avea o poziție onorabilă într-o administrație culturală, avea toate șansele de partea lui, n-ar fi irosit decât vreo zece ani din viață. Dacă stătea să se gândească,

existau niște lucruri pe care ar fi putut să i le spună, dar, deocamdată, nu erau chiar atât de intimi, iar Aurélien și-a luat rămas-bun dând glas speranței că vor avea curând ocazia să-și vorbească din nou. Paul s-a afundat din nou în scaun. Conversația îl împovărase puțin, îl durea zona cervicală. Afară, ceața continua să fie de nepătruns; unde se aflau oare acum? Montbard, Sens, Laroche Migennes? Probabil că avea să se risipească de îndată ce vor ajunge în primele suburbii pariziene.

2

Într-adevăr, ceața s-a risipit parțial în dreptul comunei Corbeil-Essones, în timp ce algebra plicticoasă a stâlpilor, caselor și turnurilor strivea orice pornire spre speranță. Mai mult ca niciodată, impunătoarele clădiri din Bercy se ridicau precum o citadelă totalitară grefată în inima orașului. Bruno se afla probabil acolo, poate că rătăcea chiar în clipa aceea pe coridoarele pustii dintre apartamentul lui de serviciu și birou; în afară de el, trebuie să fi fost în tot ministerul vreo treizeci de agenți, însărcinați cu supravegherea și mentenanța obligatorii. Paul s-a simțit puțin mai bine când a intrat în grădina Yitzak Rabin. Printre arbori pluteau fâșii de ceață, dând o notă nedeslușită grădinii aproape pustii, cu excepția câtorva turiști chinezi izolați, poate căutau cinemateca din apropiere, ori poate se rătăciseră, făcuseră imprudența să-și părăsească grupul într-un moment de exaltare care a urmat Revelionului. În curând aveau să regrete: Parisul era un oraș cu un slab nivel de control social, unde gradul de delincvență era ridicat, fuseseră totuși avertizați de o sută de ori înainte de plecarea din Shanghai. După un tufiș, s-a trezit în fața a doi chinezi care au bolborosit niște sunete îngrozite; a ridicat mâna cu un gest împăciuitor, după care a continuat traversarea parcului Bercy.

În clipa când a intrat în livingul apartamentului, o rază de soare s-a strecurat printre nori, iluminând ceața împrăștiată peste parc. Încăperea i s-a părut dintr-odată neobișnuit de primitoare; Prudence nu era acolo, dar, fără să știe de ce, a avut

impresia că nu se afla departe, că avea să se întoarcă acasă dintr-o clipă în alta; apoi a zărit bradul.

Era un brăduț de Crăciun de vreo cincizeci de centimetri înălțime, într-un colț al camerei, împodobit cu ghirlande, globuri argintii și lumânări strălucitoare albastre, roșii și verzi, care clipeau pe rând. Ce-i venise să cumpere bradul ăla? Fără îndoială fusese sora ei în vizită, sora ei avea o fetiță, o întâlnise cu multă vreme în urmă. Și-a amintit stânjenit de aviditatea cu care Prudence înșfăcase copilița, cu care o legănase, cu care o plimbase prin apartament ținând-o strâns la piept. Probabil că era o lipsă, că se declanșa ceva biologic în femei, ceva pe care el neglijase să-l ia în seamă. Nu știa mare lucru despre hormonii feminini, oricum nu mai mult decât despre muzica de cameră sau despre animalele de curte; existau atât de multe lucruri din lume pe care nu le cunoștea, și-a zis el prăvălindu-se pe divan, pradă unui acces de descurajare. S-a dus apoi până la bufet, care, după câte își amintea, conținea băuturi. Da, mai rămăseseră, era chiar și o sticlă de Jack Daniels neîncepută. Și-a turnat un pahar mare, ras, a cercetat din nou livingul; bradul ăsta era totuși vesel; mai ales cu un pahar de Jack Daniels alături. Pe masa joasă lipită de un colț al divanului, a zărit un teanc de exemplare din *Sorcellerie magazine*, o revistă pe care n-o mai văzuse până atunci. Era fără îndoială legată de noile activități ale lui Prudence în yucca, ori mai degrabă în wicca, exemplarul din vârful stivei era un număr dedicat noului an, probabil cel mai recent. Coperta avea un titlu atrăgător: „2027, anul tuturor schimbărilor".

Răsfoind repede revista, a dat peste un articol dedicat viitoarei date a alegerilor prezidențiale. Din 1962 încoace, sublinia autorul, adică de la acel salt instituțional hotărâtor care fusese alegerea președintelui prin vot universal, 2017 fusese prima dată de scrutin care corespundea unui număr prim; nu era o întâmplare, câtă vreme concorda cu o răsturnare, cu o rearanjare totală a câmpului politic, măturând ansamblul partidelor tradiționale. După 2022, an par, alegerile din 2027

corespundeau din nou unui număr prim; ne puteam aştepta la o răsturnare de acelaşi ordin? Următoarea coincidenţă, în orice caz, nu se va produce decât în 2087. Articolul era semnat de un anume Didier Le Pêcheur, care se prezenta ca fost elev al Şcolii Politehnice. Paul şi-l imagina destul de bine pe individ: un politehnist de rangul doi, care şi-a petrecut toată cariera într-un organism public de importanţă minoră, de tip INSEE[1], şi care derula, cu întârziere, speculaţii numerologice. E o greşeală să crezi că oamenii de ştiinţă sunt structural nişte persoane raţionale, nu sunt mai mult decât alţii; oamenii de ştiinţă sunt în primul rând nişte persoane fascinate de neregularităţile lumii – de neregularităţile sau de ciudăţeniile ei, atunci când apar; el însuşi, de altfel, în noaptea de 31 decembrie, se abandonase unor asemenea reverii aritmetice. Şi-a promis s-o întrebe pe Prudence dacă poate decupa articolul, avea să-l amuze cu siguranţă pe Bruno.

Numărul anterior din *Sorcellerie magazine*, apărut puţin înainte de Crăciun – părea o chestie bilunară – era în principal consacrat unui dosar special wicca, aşa că i-a acordat o atenţie sporită. Potrivit editorialului, care cita abundent dintr-un anume Scott Cunningham, „wicca este o religie veselă, care îşi are sursa în înrudirea noastră cu natura. Ea ilustrează o uniune cu zeiţa şi zeul, energiile universale care au creat tot ce există, e o celebrare entuziastă a vieţii". Avea evident de-a face cu un american; cu toate astea şi-a continuat lectura: deşi, într-un mod din ce în ce mai vădit, pierduseră nesocotit partida cu chinezii, americanii mai aveau poate ceva să ne spună, la urma urmei dominaseră lumea preţ de aproape un secol, probabil că dobândiseră ceva înţelepciune, altfel ar fi jale.

Din păcate, avusese loc o dezvoltare a unei viziuni îngust feministe a fenomenului wicca, punând un accent exclusiv pe celebrarea ritualurilor zeiţei, se plângea ulterior autorul. Era

1. L'Institut national de la statistique et des études économiques (Institutul Naţional de Statistică şi Studii Economice)

vorba, susținea el imediat după aceea, despre o reacție firească în fața unor veacuri întregi de opresiune a religiilor patriarhale; cu toate astea, o religie orientată integral spre principiul feminin ar fi la fel de dezechilibrată precum aceea care s-ar sprijini doar pe principiul masculin; era necesar un echilibru al celor două principii, încheia el. Iată o concluzie mai degrabă liniștitoare, mai ales din partea unui american fără îndoială cât se poate de corect politic; această celebrare a masculinității era pe cât de bine-venită, pe atât de neașteptată.

Problemele au apărut odată cu cel dintâi articol de fond. Paul chiar nu izbutea să se identifice cu erecțiile triumfătoare ale tânărului zeu Ares; tot așa, era dificil de stabilit un raport între Prudence și sânii bombați ai tinerei Afrodita. Ceva se petrecuse totuși în viețile lor, ceva care ar fi putut semăna cu asta, și-a amintit dintr-odată de prima lor vară în Corsica, pe acea plajă un pic mai la sud de Bastia, să fi fost Moriani? Și-a dat seama stânjenit că această amintire îi împăienjenea ochii cu lacrimi. Între timp Prudence slăbise, într-un anume sens viața o aplatizase. A mai dat câteva pagini și a găsit un articol care constituia un rezumat al anului wicca. După sabatul Yule, la care Prudence participase cu puțin înainte de Crăciun, urmau sabatul Imbolc, pe 2 februarie, apoi cel Beltane, pe 30 aprilie, și cel Lugnasad, pe 1 august. Părea că pe 31 octombrie se închide un ciclu, odată cu sabatul Samhain, care corespundea – după cum sublinia articolul – Halloweenului, dar și Sărbătorii Tuturor Sfinților, și-a zis Paul, erau în mod clar foarte anglo-saxoni în materie de referințe. Samhain era un timp al reflecției, momentul contemplării anului care se terminase și al acceptării perspectivei morții.

Scott Cunningham nu era doar teoretician, un alt articol relua câteva dintre stratagemele lui practice, adaptate diferitelor circumstanțe ale vieții. „Când vă e frică, recomanda el, cântați la o chitară cu șase corzi sau ascultați muzică de chitară preînregistrată; băgați-vă în cap că sunteți curajos și sigur pe dumneavoastră. Invocați-l pe Zeu în ipostaza lui cu coarne,

ocrotitoare și ofensivă." Dificultăți financiare? „Îmbrăcați-vă în verde, apoi așezați-vă în liniște și bateți, în ritm lent, într-o tobă; vizualizați imaginea dumneavoastră cu buzunarele pline de bani, invocând Zeița în ipostaza ei de furnizoare de abundență."

Cufundat în lectură, nu a auzit ușa deschizându-se și a fost surprins văzând-o pe Prudence la intrarea în cameră. S-a oprit locului, uimită la rândul ei, cu fața încremenită într-un zâmbet șovăitor, dar părea bucuroasă să-l vadă; iar el, și-a dat seama, era la fel de bucuros.

— Ah, ai dat de aia... a zis ea arătând spre revistă. O să râzi de mine...

— Nu... a spus el blând.

Era surprins, cu siguranță, nu prea știa ce să spună, dar nu-i venea deloc să râdă.

— Ce vești de la tatăl tău? a întrebat ea, el i-a fost recunoscător că schimbă subiectul pentru că, într-adevăr, avea vești, ba chiar vești bune. Și-a luat din nou bourbonul, ea și-a turnat un suc de roșii ca să-i țină companie, iar el i-a povestit îndelung despre ieșirea din comă, transferul la Belleville-en-Beaujolais, despre doctorul Leroux; în schimb s-a ferit să-i vorbească despre Aurélien și Indy. L-a ascultat cu atenție, încuviințând din cap.

— Așa e, ați avut mult noroc... a zis ea, iar Paul s-a întrebat încă o dată în ce relații mai era cu propriii ei părinți, nu-i mai vorbise despre ei de ani de zile.

— Te-ai văzut cu sora ta zilele astea? a întrebat-o el.

Nu, a răspuns ea, uimită de întrebare, sora ei se stabilise în Canada, nu-și mai aducea aminte? Se împlineau cinci ani de când nu se mai văzuseră.

— Datorită bradului... a lămurit-o el, credeam că...

— A, bradul... a zis ea aruncând o privire amuzată spre arbore. Mi-am zis că o să fie mai vesel când te întorci.

Paul a rămas tăcut o bună bucată de vreme, cam năucit de cursul evenimentelor. Prudence s-a ridicat zveltă de pe canapea.

— O să citesc puțin înainte să adorm... a zis ea.

Privind în jurul lui, a văzut cu uimire că se lăsase noaptea, se lăsase chiar de vreme îndelungată, erau de multe ceasuri împreună, cu siguranţă Prudence aprinsese lămpile din încăpere la un moment dat, fără ca el să-şi fi dat seama. S-a ridicat şi el, a sărutat-o uşor pe obraz. Înainte să iasă din cameră, ea i-a mai zâmbit o dată. Paul a rămas multă vreme, poate zece minute, nemişcat în mijlocul livingului, apoi a înşfăcat sticla de Jack Daniels şi s-a dus pe scara interioară spre camera lui.

3

A doua zi dimineață, Paul a ieșit în oraș devreme, magazinele din Cour Saint Émilion erau închise și chiar cafenelele la modă, care încercau să imite o ambianță newyorkeză, funcționau cu încetinitorul. Îi plăceau aceste momente de răgaz din an, când viața pare suspendată precum în vârful roții mari de bâlci, înainte să pornească într-un nou ciclu. Pe 15 august, aproape mereu; în perioada dintre Crăciun și Anul Nou, adesea, când calendarul o îngăduie.

Era sâmbătă, 2 ianuarie, și a doua zi avea să fie aproape aceeași ambianță, dar alterată spre seară, deja contaminată de angoasa noului început. În dimineața aceea totul era perfect liniștit. Nu venise încă pe deplin momentul, așa simțea, să meargă mai departe cu Prudence. Trebuia să mai aștepte puțin, să lase să năvălească în ei un șuvoi de speranță – așa cum sângele reîncepe să circule într-un organ vătămat. Poate doar atunci s-ar putea întâmpla ceva binefăcător, care să le însoțească sfârșitul vieții, și așa vor trăi din nou niște ani plăcuți, poate chiar mulți ani.

Această perspectivă aproape că i-a tăiat răsuflarea; s-a oprit tremurând chiar în mijlocul unei alei, în preajma unui boschet de hortensii, a așteptat să i se liniștească treptat respirația. Apoi a cotit-o spre răsărit, în direcția bisericii Notre-Dame de la Nativité din Bercy. Biserica era și ea pustie. A lăsat doi euro în cutia milei, a aprins două lumânări pe care le-a pus pe un stativ. Nu știa exact nici cui le menise, nici pentru ce, dar două

lumânări i se păreau necesare. S-a închinat în grabă, fără să știe precis ce gesturi se cuveneau făcute – se mergea de sus în jos, dar apoi urma stânga sau dreapta? –, apoi și-a dat seama că statuia Fecioarei era în cealaltă parte a bisericii. A luat din nou lumânările, a refăcut operația, apoi s-a așezat pe o bancă, a închis ochii și a adormit aproape imediat.

Tânărul susținea că se numește Erwin Callaghan, avea acea expresie dinamică și entuziastă care era asociată în filmele americane din anii '50 agenților de asigurări, dar în realitate era vorba despre Louis de Raguenel, un ziarist francez pe care Paul îl văzuse în diferite dezbateri televizate – îi luase de mai multe ori niște interviuri lui Bruno.

Având o legitimație pe numele său, falsul Erwin Callaghan vizita diferite familii newyorkeze din medii modeste ca să le anunțe că erau ruinate și că agenția de asigurări pe care o reprezenta avea să se îmbogățească în mod cinic pe seama falimentului lor. Firește, era prost primit, cu oftaturi și lacrimi; cu toate astea, după câțiva ani, o lua de la capăt, mânat de o necesitate superioară.

Louis de Raguenel, alias Erwin Callaghan, era acum foarte bătrân, purta costum și o pălărie neagră, fața cenușiu alburie îi era brăzdată de riduri subțiri, semăna cu profesorul Calys, bătrânul astronom din aventurile lui Tintin, dar având și ceva din William Burroughs. Se mișca foarte greu, membrele îi erau aproape imobilizate de artrită, dar se hotăra, cu orice preț, să-și ia din nou numele de Erwin Callaghan, ca să anunțe vestea cea proastă.

Ajuns în anticamera casei, își dădea seama că de data asta nu era vorba despre o familie nevoiașă și, aparent, nici newyorkeză. Era întâmpinat de o tânără evlavioasă și exaltată care, la început, ștergea conștiincios o masă, de parcă ar fi vrut să alunge niște amprente digitale, apoi mătura simultan pardoseala cu două mături. În cele din urmă îi dezvăluia că locuitorii acelei case erau niște demoni autentici, dar că n-aveau de ce să se teamă, fiindcă Dumnezeu era de partea lor. Devenea

atunci limpede faptul că Erwin Callaghan, încăpățânat cum era, reprezenta o formă de legitimitate și de dreptate.

Se trezea apoi într-un salon cu mobile puține, în compania unui bărbat la vreo cincizeci de ani, foarte bronzat, cu mușchi armonios desenați, și a unei femei de vreo treizeci de ani, cu forme voluptuoase, goală pe sub o rochie subțire. Pe pardoseală stătea întins un câine cu trup lung și subțire, de tip ogar, dar ale cărui trăsături aveau acea cruzime cu care în general asociem nevăstuicile. Bărbatul vorbea mult nespunând nimic, apoi îi dădea mai multe ordine femeii, cu o voce cumpătată. Cu toate că fiecare începea cu: „Ați vrea să?", se vedea că aceste ordine nu așteptau replică; păreau incoerente și dezlânate, dar femeia le răspundea dezvelindu-și treptat trupul și vorbindu-i în același timp câinelui cu o voce răgușită, într-un limbaj semiuman. Câinele se trezea încet-încet și părea prost dispus. La sfârșit, femeia era complet goală și se ridica de pe divan. Câinele, acum treaz pe de-a-ntregul, se ridica. Atunci femeia apăsa pe o mică umflătură cărnoasă aflată sub gâtul câinelui, și în clipa aceea devenea limpede că animalul va fi cuprins de o furie ucigașă.

Callaghan, bărbatul și femeia erau acum lângă ușă; femeia își ținea rochia la subraț. Bărbatul, dezbrăcat și el până la brâu, vorbea cu glas afectat, prefăcându-se că regretă soarta ce-i era hărăzită lui Erwin Callaghan, în realitate Louis de Raguenel, care avea să fie sfâșiat de câinele turbat; Callaghan, aparent împăcat cu soarta, clătina din cap cu tristețe. Atunci bărbatul deschidea ușa și ieșea, însoțit de femeie. În acel moment, îți dădeai seama că scena se desfășura la bordul unui iaht, care luneca pe o mare prietenoasă.

Când Paul a ieșit din biserică, era ora două după-amiază, un soare orbitor lumina parcul Bercy. Nu-i era foame și a continuat să meargă fără vreo țintă anume, de-a lungul cheiului de la Rapée, apoi trecând podul Austerlitz spre Jardin des Plantes, acum trecătorii deveniseră mai numeroși. Spre sfârșitul după-amiezii, s-a hotărât să-l contacteze pe Bruno. Acesta

a răspuns după ce telefonul a sunat de câteva ori și l-a întrebat imediat cum se simte tatăl lui. A rezumat situația, mai concis decât o făcuse pentru Prudence. Bruno avea și el vești proaspete, era complicat la telefon, au stabilit să se întâlnească a doua zi.

A ajuns la Bercy către ora treisprezece, i-a întins legitimația plantonului de la intrare. Ascensorul era pustiu, coridoarele de asemenea; era totuși ciudat să nu părăsești niciodată ministerul, nici măcar duminica, și-a zis el. Bruno se instalase în sufragerie, deschisese o sticlă de Pomerol, așezase pe masă o farfurie de toasturi cu foie gras; ținând seamă de obiceiurile lui, era aproape o *fiesta*. Și părea foarte binedispus.

— Mă bucur sincer pentru tatăl tău, a zis el întâmpinându-l, mai există totuși câteva lucruri care merg bine în Franța...

Paul nu-l văzuse niciodată atât de zglobiu.

— Bun... a continuat el, ajung îndată la subiect: mâine iau prânzul la Elysée. Cu președintele și cu Benjamin Sarfati. M-a sunat în noaptea de 31, imediat după discursul de Anul Nou.

— Crezi că a luat vreo hotărâre?

— Da. Nu știu care, dar a luat-o. Cinstit vorbind, începusem să mă satur serios de incertitudinea asta.

Paul a înțeles atunci, sau măcar a crezut că înțelege: Bruno nu-i spunea tot. Președintele optase pentru candidatura lui Sarfati, sau cel puțin asta presupusese Bruno după dialogul lor, și răsuflase ușurat. Nu avusese niciodată chef cu adevărat să se lanseze într-o campanie prezidențială, nici să devină președintele republicii; postul de ministru al economiei corespundea dorințelor sale, aspirațiilor sale celor mai profunde.

— Mă ții la curent?

— Da, desigur. Îți propun să ne vedem mâine aici, spre ora 15.00, ar trebui să ajung până atunci. Trebuie să ne organizăm, să revedem agenda mea pentru următoarele săptămâni. Nu sunt deloc neliniștit, mă aflu într-o poziție perfectă ca să mă fac auzit: previziunile de creștere pentru 2027 sunt excelente, deficitul

cunoaşte un minimum, dacă ne descurcăm cum trebuie, am putea chiar încheia anul cu un uşor excedent.

— S-a întâmplat ceva important? Înainte de Crăciun erai optimist, dar nu atât de mult.

— Nu, nu chiar. Mă rog, da, s-a petrecut ceva, dar cu siguranţă nu asta mă face optimist: a avut loc un nou atentat împotriva unui cargou cu containere.

— Nimeni n-a vorbit despre el.

— Nu, de data asta era vizat în mod direct un armator chinez, *China Ocean Shipping Company*, al treilea armator la nivel mondial, iar autorităţile au reuşit să impună o blocadă totală. Eu am fost informat de Martin-Renaud, iar serviciile secrete franceze, nici măcar ele, nu erau la curent, au fost înştiinţate de NSA.

— De americani? E normal?

— Nu, nu e deloc normal. E deja surprinzător că au reuşit să penetreze comunicaţiile interne ale guvernului chinez; e ciudat însă că se comportă de parcă am fi aliaţi.

— Nu suntem aliaţii lor?

— Eu, în orice caz, nu mă consider aliatul lor. Războiul comercial între Statele Unite şi China nu a fost niciodată atât de violent, durează de aproape douăzeci de ani, şi am impresia că se va ajunge din ce în ce mai rău, că nu o să se termine în veci, poate doar printr-o adevărată catastrofă, printr-o înfruntare militară. Comercial vorbind, chinezii sunt duşmanii noştri, cu siguranţă, dar asta nu înseamnă că americanii ne sunt aliaţi; e un război în care nu avem aliaţi.

— N-a apărut nimic nici pe Internet?

— Nu, şi asta e cel mai important, după părerea mea. Teroriştii n-au postat nimic, nici mesaj, nici video, de parcă ar fi devenit o operaţiune obişnuită. Şi, în plus, nu au atacat la nimereală. După primul atentat, chinezii au asigurat escortarea cu un contratorpilor a fiecăruia dintre transporturile maritime care pleca de pe teritoriul lor; evident îi costa mult, aşa încât după o lună au hotărât să înceteze. Primul transport

pe care l-au organizat fără escortă a fost atacat: linia Shanghai-Rotterdam, ca și întâia oară, dar de data asta vaporul a fost scufundat în largul Arhipelagului Mascareignes; ca și prima oară, echipajul a fost avertizat cu un sfert de oră înainte, ca să poată părăsi nava: torpilă prin dislocare, precizie perfectă a tirului. Sunt cu siguranță foarte pricepuți. Și foarte primejdioși.

— Tot nu știm cine sunt?

— Nici cea mai vagă idee. Mijloacele mondiale de transport maritim sunt la ananghie, într-o situație fără precedent. Acesta este punctul în care ne aflăm acum când îți vorbesc; adică aproape nicăieri.

A urmat o tăcere adâncă; Bruno și-a turnat un pahar de Pomerol. Prin urmare, la ora actuală configurația lumii se schimba, și-a zis Paul. Îndeobște, configurația lumii rămâne stabilă, lucrurile rămân în făgașul lor; se întâmplă însă uneori, rar, să aibă loc un eveniment. Tot așa se întâmplă, s-a gândit el, într-un mod mai general și mai vag, cu configurația vieților omenești. Viața omului e constituită dintr-o succesiune de dificultăți administrative și tehnice, întreruptă de probleme medicale; odată cu vârsta, aspectele medicale devin preponderente. Viața își schimbă atunci natura, începe să semene cu o cursă cu obstacole: analize medicale din ce în ce mai frecvente și mai variate sondează starea organelor noastre. Ele decid că situația este normală sau cel puțin acceptabilă, până când una dintre ele oferă un verdict diferit. Viața își schimbă atunci pentru a doua oară natura, devenind o cursă mai mult sau mai puțin dureroasă către moarte.

— Martin-Renaud m-a întrebat cum îi merge tatălui tău, a continuat Bruno. Părea că îi pasă, cred că ar fi bine să-l suni chiar tu. Tatăl tău părea cu adevărat important pentru organizația lor, nu știu precis cum lucrează, tipii ăștia din serviciile secrete sunt ciudați.

— Nici eu nu știu prea bine; tata nu mi-a vorbit niciodată serios despre ei.

— Asta înțeleg. Știi, e-adevărat ce se zice, puterea te izolează; cu cât ai mai multe responsabilități, cu atât ești mai singur. N-aș fi spus niciodată familiei mele ceea ce tocmai ți-am povestit – mă rog, dacă aș mai avea o familie.

— Nici o schimbare din punctul ăsta de vedere?

Bruno a clătinat îndelung din cap a negație, fără să scoată o vorbă. Paul a așteptat în zadar să vorbească, realizând treptat că, într-adevăr, avea să rămână singur, că își va duce munca la bun sfârșit, în fine munca pe care și-o plănuise, dar acum va rămâne singur, păcat, dar așa stăteau lucrurile, nu e bine ca omul să fie singur, dar omul e singur, iar Dumnezeu nu poate face mare lucru pentru el, sau, cel puțin, nu lasă impresia că-i pasă prea tare, Paul a simțit că venise timpul să plece; a mai luat un toast cu foie gras, copleșit treptat de conștiința strivitoare a propriei inutilități. Oamenii păstrează cu greu relațiile sociale, și chiar relațiile prietenești care nu le mai slujesc aproape la nimic, e o caracteristică mai degrabă emoționantă a oamenilor. Președintele nu era așa, lăsa impresia că e scutit de asemenea slăbiciuni, ceilalți oameni păreau să nu aibă prea mare importanță în ochii lui. Paul nu-l întâlnise decât o dată, pentru scurt timp, la finalul unui consiliu de miniștri restrâns; președintele îi vorbise timp de un minut sau două despre „frumoșii ani" petrecuți la Inspecția Finanțelor; a vorbit fără să fi fost cu adevărat nevoie, ca despre o Arcadie imaginară, unde amândoi s-ar fi scăldat în cele mai minunate voluptăți. Probabil că îl confundase cu altcineva.

4

Când s-a trezit a doua zi, Paul și-a dat seama că dormise mai mult de douăsprezece ceasuri, un somn profund, fără vise – mă rog, se pare că visăm mereu, dar cel mai adesea nu ne amintim. Când a intrat în baie, a avut neplăcuta senzație să constate că boilerul era în pană; a încercat să acționeze o clapetă, a obținut un geamăt lugubru și prelung, dar nu și apă caldă. Nu era o idee bună să plece la minister fără să facă duș, simțea că ziua avea să fie lungă. O să folosească baia lui Prudence, era singura soluție.

Trecuseră cel puțin cinci ani de când nu mai intrase în camera ei. A avut un șoc când a descoperit pijamaua împăturită cu grijă pe un scaun de la capătul patului: groasă, ca o cuvertură, era mai degrabă o pijama de copil. A observat că citea Anita Brookner; probabil că nu o ajuta să-și ridice moralul.

În baie era și mai rău; două prosoape subțiri, nu din cale-afară de moi, nici un halat. Un săpun de Marsilia obișnuit pus pe chiuvetă. Un gel de duș și un șampon Monoprix pe marginea dușului. Aparent nici un produs de înfrumusețare, nici măcar o cremă hidratantă, părea că Prudence uitase că are corp. Nu era bine, și-a zis, nu era bine deloc.

După un duș rapid, s-a așezat să-i scrie câteva vorbe, în primul rând ca să se scuze că fusese nevoit să-i folosească baia, apoi ca s-o întrebe dacă putea să se ocupe de boiler, parcă ținea minte că Prudence cunoștea un instalator cumsecade. A ezitat o clipă asupra formulei de adresare. „Prudence" era rece. „Dragă Prudence" era mai bine, dar nu chiar ce trebuia. Era să scrie

„Iubita mea", apoi s-a răzgândit cu un tremur și a rămas la „Draga mea Prudence", era bine, poate că mergea, „Sărutări" ca formulă de salut nu avea nimic exagerat, la urma urmei se sărutaseră nu mai târziu de seara din urmă. A ieșit aproape mulțumit de el, cafenelele din Cour Saint Émilion erau deschise, ba chiar păreau că funcționează în regim normal; și-a propus să mănânce ceva la Coney Island, numele era caraghios, dar covrigii acceptabili. L-a recunoscut numaidecât pe chelner, un mare dobitoc care zbiera „Atenție că frige!" cu orice prilej și care-i interpela sistematic pe clienți în engleză. Cu groază l-a auzit răspunzând „*OK man*" unui turist chinez care încerca să obțină un *café-crème*. Nu putea rămâne aici, în plus era plin ochi, putea aștepta ore întregi să fie servit; s-a ridicat, mulțumindu-se cu o cafea la tejghea. O să găsească cu siguranță ceva de mâncat la minister și, în cel mai rău caz, Bruno avea un majordom și un bucătar la dispoziție, n-avea nici un motiv să nu profite, și-a zis, absolut nici unul.

A ajuns la ora stabilită; majordomul aștepta în fața ușii apartamentului.

— Domnul ministru o să întârzie puțin, a zis el, m-a rugat să vă primesc înăuntru.

Ar fi trebuit să se-aștepte: ora 15.00, Bruno fusese prea optimist, era totuși o întâlnire cu președintele, nu se putea încheia în trei fraze.

Toasturile cu foie gras și sticla de Pomerol erau în continuare pe masa din sufragerie, de ieri nu se schimbase nimic. De-acum toasturile erau vechi, prea uscate. A dat o raită prin bucătărie: a găsit niște pesmeți Heudebert fără gluten, o cutie de brânză Caprice de Dieux începută în frigider; ar putea merge, până la urmă, nu prea avea chef să apeleze la majordom.

Mica sculptură cu căprioara era tot acolo, așezată pe pervazul ferestrei; da, neîndoios, era o căprioară. Se putea oare spune că era „o căprioară încolțită"? Ce însemna mai exact pentru o căprioară să fie încolțită? I se părea vag sexual, în vreme ce aici nu, părea doar neliniștită; dar poate că era același

lucru, căprioarelor nu li se prea potriveau multe expresii, existența lor nu era prea variată.

Nici cea a oamenilor nu era chiar atât de variată, la drept vorbind, și-a zis el privind pe geam, pe podul Bercy traficul era deja intens. Se făcuse ora 17.00, și-a dat el seama cu uimire, probabil că avusese un moment prelung de absență, absențele astea deveniseră din ce în ce mai frecvente, iar Bruno era evident în întârziere.

A ajuns în mai puțin de zece minute după aceea.

— Da, scuză-mă... a zis Bruno așezându-se pe canapeaua din fața lui, a durat mai mult decât m-așteptam.

— Dar... a fost bine?

— Da. Da, mă rog, mi se pare că da. Sarfati va candida, într-adevăr, o să fie anunțat chiar astă-seară, e invitatul jurnalului de la ora 20.00 pe TF1. E-acasă, TF1 e canalul lui, ar trebui să fie mai degrabă binevoitori cu el.

— Cum ți s-a părut tipul?

— Prost nu e.

Bruno a ezitat, și-a încruntat sprâncenele căutând formula cea mai potrivită.

— Oricum, se preface bine. Ne-a dezvoltat o întreagă teorie, a durat aproape jumătate de oră, potrivit căreia sfera mediatică și sfera politică au început să se apropie pe la începutul anului 2010, în momentul când pierdeau orice putere adevărată. Sfera mediatică din pricina concurenței Internetului, pentru că nimănui nu-i mai dădea prin cap să-și cumpere un ziar și nici măcar să se uite la televizor; sfera politică din cauza administrației europene și a influenței lobby-urilor societale. Bun, n-am fost pe de-a-ntregul convins, dar se exprima cu ușurință, era fluent.

— Și președintele, după părerea ta, ce crede?

— Cu siguranță nu-i face plăcere când i se spune că sfera politică a pierdut complet puterea, mă rog, îl cunoști – nu prea-l cunoști, dar îți poți închipui. Mai mult, nu e chiar adevărat; mă rog, este, lobby-urile occidentale au o importanță incredibilă pentru anumite ministere; în cazul Europei este însă

fals, în privința asta sunt cel mai în măsură să vorbesc, de cinci ani încoace nu mai țin seamă aproape deloc de directivele europene, Franța e o țară prea importantă ca să fie sancționată, atât era de înțeles, teoria *too big to fail* este în mod fundamental exactă. În sfârșit, președintele și-a băgat în cap că Sarfati va fi ușor de manipulat pentru că nu are nici o idee politică, vrea să fie președinte doar de dragul statutului, așa, pentru plăcerea personală: locuința la Elysée, avionul prezidențial, călătoriile oficiale în Kirghizstan, cu baiadere și săbii, toate prostiile astea. Apoi, după cinci ani o să plece bine-mersi, nu-i de colo să fii un fost președinte de republică, o să aibă în continuare șofer, gărzi de corp, o să continue să se dea mare în fața amicilor de la TV.

— Așa crezi? Crezi că Sarfati înseamnă doar atât?

De data asta Bruno a stat mult pe gânduri, aproape un minut, până să răspundă:

— În orice caz, asta-i impresia pe care vrea s-o lase. O fi adevărat, sau nu? Greu de spus. Pe de-o parte, e limpede că individul e topit după fastul Republicii, după sclipiciul funcției. Președintele ne-a primit în biroul aurit chiar înainte să ne așezăm la masă, era picat pe spate, sunt sigur că nu se prefăcea, părea copleșit. Pe de altă parte, îți spun, mi-a lăsat impresia că e un mincinos de excepție; nu în genul lui Mitterrand, dar, ca performanță, de același nivel cu el. Așadar, e totuși puțin riscant. Că veni vorba, ai văzut discursul de Anul Nou al președintelui?

— Nu, am uitat. Cum a fost?

Paul și-a adus aminte de 31 decembrie, Indy și Aurélien în sufrageria de la Saint-Joseph, cât de greu se abținuse să nu-și insulte cumnata. Durerea lui de dinți înrăutățise situația, în mod clar trebuia să meargă la o consultație.

— A fost foarte bun, a răspuns Bruno. Ba chiar excelent. Șmecheria lui cu: „Am avut onoarea să fiu căpitanul navei Franța, dar căpitanul nu este decât cel dintâi dintre marinari" a fost bine găsită, cu adevărat, în plus ți-l poți bine imagina fizic în costum de marinar de rând. Și-apoi, la sfârșit, „O să-mi lipsiți", cu ochii țintă la camera de filmat, cred că publicul a fost emoționat.

— Cu tine cum rămâne? Ce-o să fii în noul dispozitiv?

— Eu? La fel, rămân ministrul economiei. Mă rog, poate puțin mai mult, poate că la început o să fiu numit prim-ministru, dar nu pentru multă vreme. Ideea președintelui, nu e absolut sigur, dar simt că e foarte ispitit, ar fi să modifice constituția, și asta foarte repede, în maximum trei luni după alegeri. Ar vrea să anunțăm chiar în timpul campaniei, să facem din asta una din axele proiectului. Conceptul prevede trecerea la un regim prezidențial autentic: suprimarea postului de premier, reducerea numărului de parlamentari și organizarea de alegeri la jumătatea mandatului, ca în Statele Unite.

— Și desființarea Senatului?

— Nu, el crede că o atingere adusă Senatului e cu ghinion; exemplele istorice nu-l contrazic. Prin urmare, păstrăm cele două camere, dar puterea parlamentului va fi și mai redusă. E, oarecum, o post-democrație, dacă vrei, dar acum toată lumea procedează așa, doar asta funcționează, democrația a murit ca sistem, e prea lentă, prea greoaie. Pe scurt... a continuat Bruno după o vreme, și pentru prima dată fața lui a lăsat să se întrezărească o ușoară oboseală, o să rămân la Bercy, dar puterea mea va crește, câtă vreme nu va mai trebui să dau seamă prim-ministrului, ci doar președintelui; iar în materie de economie, Sarfati e la nivelul anului întâi de liceu. Pe termen scurt, problema e că vor să intervin în campanie. Vor să vândă un soi de tandem politic, președinte-vicepreședinte, chestie destul de americănească și asta. La drept vorbind, în timpul dejunului Sarfati n-a făcut altceva decât să mă flateze, de parcă se scuza că a ajuns candidat în locul meu; nu se simte încă pe deplin legitim, e evident, și este de asemenea evident că președintele se bizuie pe asta ca să-l controleze. Dar, mai ales, vor să scoată în față bilanțul economic, e una dintre axele lor principale; de altfel, nu-i interesează prea mult intervențiile mele televizate, Sarfati e flecar, televiziunea e universul lui, se descurcă singur, nu se teme de nimeni; însă la conferințele de presă, la mitinguri, se bazează pe prezența mea; iar asta, ca să fiu cinstit, mă cam enervează. În

sfârşit, nu prea ştiu ce vor, am discutat mult, mâine mă întâlnesc cu o doamnă, un fel de *coach*...

— Solène Signal?

— O cunoşti?

— Nu personal, nu, dar ea e cea care conduce Confluences, unul dintre cele mai bune cabinete de consultanţă politică de pe piaţă, ea s-a ocupat de Sarfati încă de la început.

— OK, bănuiesc că e bună... În sfârşit, asta e. O să dureze cel mult patru sau cinci luni. Acum trebuie să ne ocupăm de agenda mea; trebuie făcute reduceri masive, avem de lucru. Până la alegeri nici o deplasare, doar deplasările de campanie; din întâlnirile profesionale rămân doar cele care au fost stabilite, nu mai accepţi nici una nouă, vor trebui distribuite între consilieri. Hai să ne apucăm, mergem la mine în birou dacă vrei. Apropo... s-a uitat spre cutia începută de Caprice des Dieux aşezată pe masa joasă, ai găsit de mâncare, e în regulă? Dacă ai chef de altceva, putem să comandăm pentru diseară. Vrei să urmăreşti declaraţia televizată a lui Sarfati?

— Nu, lasă-l pe Sarfati, voiam să-ţi vorbesc despre haleală, trebuie neapărat să-ţi schimbi stilul de viaţă. Gata cu pizza şi sandviciurile. Trebuie să mănânci legume verzi.

— *Legume verzi*?

Repetase cuvintele cu stupefacţie, de parcă era prima oară când le auzea.

— Da, legume verzi. Şi peşte, dar şi puţină carne. Te-ai împotmolit la brânză şi la mezeluri. Paste, zaharuri cu indice glicemic redus, dacă nu, n-o să faci faţă. O campanie prezidenţială e anevoioasă, în sfârşit, n-am trecut niciodată prin asta, dar aşa zice toată lumea. Zi-i fetei ăleia, lui Signal, sunt sigur că o să-ţi spună acelaşi lucru.

S-au îndreptat apoi spre biroul lui Bruno. Traseul pe coridoarele ministerului dura cel puţin zece minute, dar n-au întâlnit pe nimeni.

— *Legume verzi*, a repetat Bruno cu jumătate de voce.

Părea îngrozit.

5

Datele viitoarelor scrutine pentru prezidențiale au fost cunoscute două zile mai târziu, la încheierea consiliului de miniștri, rămânea doar să fie validate de către Consiliul Constituțional: duminicile de 16 și 30 mai. Erau niște date cam tardive, va fi timp doar pentru organizarea imediat ulterioară a legislativelor, înainte de începutul vacanței, dar asta nu contravenea deloc constituției. Prin urmare, avea să fie o campanie destul de lungă. În opinia majorității comentatorilor, era o opțiune tactică surprinzătoare. Candidatul partidului Rassemblement National era aproape necunoscut, se știa despre el că avea douăzeci și șapte de ani, că era consilier municipal în Orange, că era arătos și cam atât. Firește, Marine avea să fie prezentă lângă el, avea să-l susțină la mitinguri, dar, cu toate astea, individul rămânea cu un serios deficit de notorietate. Partidul președintelui ar fi trebuit să-l anihileze numaidecât, fără să-i lase timp să se instaleze în peisajul politic, sau cel puțin asta gândeau cei mai mulți observatori. Singura explicație pentru această alegere – meschină, sub nivelul mizei, dar căreia nu-i găseau alternativă – era că președintele nu avea deloc chef să-și părăsească postul și că avea să-și ducă mandatul de cinci ani până la ultima limită. Bruno cam mârâise, se grăbea să termine cât mai repede cu putință. Sarfati, în schimb, agrease ideea, e-adevărat că era prins într-o aventură interioară de tip înțelepciune-lentoare, Solène Signal îi găsise o vrăjitoare peruană și în fiecare dimineață la trezire își perfecționa înțelepciunea-lentoare, lucra câte două ore, se împlinise o

lună de când nu mai făcuse nici cea mai mică glumă. Oricum, până la urmă tot alegerea președintelui a avut, ca de obicei, câștig de cauză.

Paul era de față cu prilejul primei întâlniri dintre Bruno și Solène Signal, care a avut loc în biroul lui Bruno. Femeia a ajuns la douăsprezece fix, însoțită de un tip la vreo douăzeci și cinci de ani, îmbrăcat într-un costum gri impecabil, cămașă albă, cravată bordo, cu o servietă ponosită din piele cafenie, putea fi la fel de bine el însuși funcționar la Bercy. Solène era o femeie de vreo patruzeci de ani, ușor durdulie, machiată pe fugă, nu prea impresionantă la prima vedere. Purta jeans, un tricou gri și o haină de blană.

— Bună ziua, a spus ea așezându-se pe canapea. Am putea primi niște cafea?

— Mă ocup eu, a zis Bruno. Două espresso?

— O cană mare de cafea fără lapte, foarte tare. Și ouă fierte tari.

— Nu preferați niște croasanți, niște pateuri? Poate un suc de portocale?

— Ouă fierte tari.

Bruno a dat comanda.

— Ce număr trebuie format ca să comanzi? a întrebat Solène Signal. Zic asta pentru că vom fi nevoiți să revenim de multe ori, cred.

— Pentru bucătărie formați 27, iar dacă aveți nevoie de curățenie, 31.

Asistentul le-a notat îndată într-un carnet pe care-l scosese din servietă.

— Mă rog, data viitoare poate că ne instalăm în apartamentul meu de serviciu, o să fie mai confortabil.

— Ah, locuiți aici? Asta-i bine, e practic.

A dat din cap cu satisfacție, apoi a înșiruit patru țigarete electronice pe masa joasă din fața ei. Aceste țigarete, după cum avea să le explice mai târziu, erau dotate cu patru arome diferite: mango, măr, mentol și tutun negru. În opinia ei, „îi erau

necesare ca să funcţioneze"; iar funcţionarea ei, de asta părea sigură, era indispensabilă funcţionării ansamblului.

După câteva secunde, în decursul cărora privirea i se îndreptase spre Paul, a zis cu dezinvoltură:

— Dumneavoastră sunteţi asistentul personal. Confidentul...

Pentru ultimul cuvânt a scăzut uşor vocea, Paul a zâmbit ca să arate că termenul nu îl jignea; era, într-adevăr, *confidentul.*

— Bine bine bine, candidatul nostru...

A întors încet capul spre Bruno, şi de data asta l-a cercetat îndelung, preţ de un minut, după care a conchis, cu voce foarte joasă:

— M-aşteptam la ceva mai rău.

Apoi şi-a muşcat buzele, îi scăpase fără să vrea.

— Mă rog, v-am văzut evident ca ministru, dar acum va trebui să schimbăm macazul, n-avem prea mult timp la dispoziţie. Pentru asta, am o fată care lucrează cu noi de un an, Raksaneh. Cred că o s-o pun să se ocupe de dumneavoastră.

Asistentul a notat imediat: „Raksaneh".

— Dacă e vreo problemă, a adăugat ea, dacă nu se pupă din punct de vedere relaţional, va trebui să mă anunţaţi îndată. N-a participat la nici o prezidenţială, evident, dar a fost deja la alegeri importante...

A mai stat câteva secunde pe gânduri.

— Da, în mod hotărât mi se pare potrivită în cazul ăsta. Oricum, într-o primă fază, o să facem câte un debriefing în fiecare seară. M-am gândit un pic azi-noapte, a continuat ea.

Paul i-a aruncat o privire şi a înţeles brusc ce anume i se părea straniu la ea şi la asistentul ei, încă de la început: aveau feţe ostenite şi gesturi ciudat de încetinite, întrerupte din când în când de un zvâcnet nervos; după cât se părea, nu dormiseră toată noaptea nici unul nici celălalt.

— N-o să vă punem să luaţi cuvântul împreună, în sfârşit, nu prea des, în orice caz nu la început. Interviurile unde oamenii se laudă reciproc sunt mereu cam stupide, în fine, nu aşa o să procedăm. Evident, Benjamin o să vă vorbească de

bine, o să vă salute necontenit activitatea. Iar dumneavoastră o să vorbiți de asemenea elogios despre el, dar mai târziu trebuie să vă ridicați nivelul, asta o să fie treaba lui Raksaneh, nu cred că o să te pun să intri în joc înainte de începutul lui februarie.

Bruno a remarcat, cu o mică tresărire, că începuse să-l tutuiască, probabil fără să vrea, și în acea clipă a înțeles că devenise obiectul ei, produsul ei, și că de-acum era cu adevărat angajat în campanie.

— Deocamdată, în linia întâi e Benjamin. I-am pregătit niște fișe...

După ce i-a făcut un semn din cap, asistentul a scos un dosar din servietă. Bruno l-a răsfoit un moment cu surprindere, după care i l-a dat lui Paul. Erau vreo cincizeci de cartoane în format A4, primele titluri pe care le-a văzut erau „Industria auto", „Sistemul nuclear", „Comerțul exterior", „Echilibrul bugetar".

— Vi l-am dat pentru validare, a zis ea, întorcându-se către Paul. Probabil o să vi se pară cam simplist, dar nu cred c-am spus prea multe tâmpenii. Ce vă rog, mai ales, este să revedeți cifrele, nu sunt chiar de ultimă oră. Benjamin n-o să înșire exagerat de multe cifre, nu e treaba lui; dar dacă mai scoate câte una din când în când, e mai bine să fie exactă, e stupid să ne-o luăm pe coajă din pricina unei cifre. În ceea ce ne privește, a continuat ea pentru Bruno, o să-ți facem un raport despre Benjamin, ne-apucăm îndată, dar evident n-o să fie la fel, mă gândesc mai degrabă la un video, în jur de două ore. Firește, o să trecem destul de repede peste partea de început a carierei. Deși... Știi, am cercetat totul, începând cu prima lui emisiune, lucrăm de ani de zile pentru el. Poantele de joasă speță, licențioase nu sunt niciodată făcute de el, ci de un asistent. El stă în platou, liniștit, cumsecade, nu scapă nici măcar vreo vorbă buruienoasă, e incredibil, parcă ar fi prevăzut...

S-a oprit o clipă, gânditoare, având de data asta o expresie de admirație involuntară pe chip.

— Mă rog, a continuat ea, vom insista totuşi pe ce a urmat. Cu politicienii, femeile cu văl, intelectualii *mainstream*, bineînţeles că nu e nici o problemă; dar, chiar şi în cazurile problematice, o să vezi, e aproape incredibil; cu Badiou[1] e perfect, cu Greta Thunberg, impecabil, iar cu Zemmour, de-a dreptul imperial. Apoi, desigur, vom atinge apoteoza cu problemele umanitare, migranţii, Stéphane Bern[2]...

Asistentul, care lua notiţe în grabă, a făcut un mic gest surprins auzind „Stéphane Bern".

— Da, nu mă mai sâcâi... s-a întors spre el iritată, umanitar-patrimoniale, mă rog, pricepi tu.

În realitate n-avea deloc aerul că pricepe pe deplin, dar a notat în continuare.

Majordomul a bătut la uşă şi a intrat, cu un platou în mână. Şi-a luat o cană mare de cafea, a înghiţit două ouă fierte unul după altul, şi a continuat.

— Mai există o problemă, Bruno, pe care ar fi bine s-o abordăm imediat. Situaţia ta matrimonială...

S-a crispat în mod vădit. Solène anticipase asta şi a continuat blând:

— Da, ştiu, e stânjenitor. E stânjenitor şi pentru mine. Există însă două întrebări pe care trebuie să ţi le pun, e de datoria mea să ţi le pun, facem asta acum, o dată pentru totdeauna, şi nu mai redeschidem niciodată discuţia. În primul rând: a fost iniţiată o procedură de divorţ?

— Nu.

— Soţia ta are intenţia să facă asta sau altceva care ar putea deveni public înainte de alegeri?

— Tot nu.

— Bun... Asta-i excelent. Oare – scuză-mă, s-au făcut deja trei întrebări –, mă rog, răspunsul pare evident: există vreo râcă, vreo duşmănie specială între voi? N-o să se apuce să dea declaraţii în presă?

---

1. Alain Badiou, filozof francez.
2. Jurnalist, prezentator de radio şi de televiziune.

— Nu, nu cred.

A făcut o mișcare ciudată din cap, a mai chibzuit câteva clipe și a adăugat:

— Ba chiar sunt sigur că nu.

— Bine bine bine bine, e un lucru excelent, magnific. N-o să te pisălogesc cu întrebări despre relațiile tale, nu mă privesc, nu-i treaba mea.

Paul a simțit că mințea puțin, se informase cu siguranță, știa că nu are nici o relație amoroasă în desfășurare, altfel s-ar fi interesat cu siguranță; era însă o minciună grațioasă, civilizată, într-un fel binevoitoare. Paul s-a ridicat sub pretextul că-și mai toarnă o cafea, știuse dintotdeauna să citească invers, era o mică însușire care-i fusese de folos la examene, a putut să vadă că asistentul își notase în carnet, subliniind: „E curat".

— Simt că o să lucrăm nemaipomenit, a continuat Solène, simt alegerile astea din ce în ce mai bine. N-o să schimbăm conceptul, oricum el e la fileu și tu stai pe fundul terenului, așa o să jucăm. O să te ajutăm totuși să câștigi câteva puncte la capitolele proximitate și empatie. Dacă nu reușesc să te fac să câștigi puncte la proximitate și empatie înseamnă că sunt o incapabilă!

A ridicat veselă mâinile, vrând parcă să sublinieze absurditatea acestei ipoteze, se-aștepta probabil ca asistentul ei să izbucnească în râs auzind o asemenea trăsnaie, dar acesta s-a mulțumit să aștepte, cu stiloul în mână.

— Altfel, bucătărești?

— Păi, nu... a zis Bruno rămânând pe gânduri. Dar îmi place pizza, a continuat el, încercând să fie amabil.

Asistentul o notat în carnet „pizza", în ciuda aparentei lipse de entuziasm a lui Solène.

— Dar ca origine, de unde ești? Vreau să zic origine geografică.

— Paris.

— Paris-Paris? Amândoi părinții sunt din Paris?

— Mama, da – mă rog, amândoi părinții mei au murit. Cât despre tata, el a crescut în Oise.

— Oise... Nu-i rău, Oise îmi sună bine. Unde mai exact?

— Méricourt.

— Şi ţi-a rămas vreo casă, ceva pe-acolo?

— Ei bine... Nu mă gândisem, dar de fapt da, tatăl meu a păstrat o casă în Méricourt. Am moştenit-o, voiam s-o vând, dar n-am avut vreme să mă ocup de asta.

— Şi mai e încă mobilată? Crezi c-am putea face un *shooting* acolo?

— Da, probabil.

— Excelent, excelentissim! În plus, la o primă estimare, am impresia că ne aflăm în plin fief al Frontului Naţional.

Asistentul, plimbându-şi degetele mâinii stângi pe telefonul mobil în timp ce continua să ia grăbit notiţe cu dreapta, a confirmat după câteva secunde:

— Într-adevăr. Ba chiar la greu. În schimb, e amuzant că au un primar comunist.

— Un primar comunist...

A zâmbit încântată, părea să-şi închipuie că viaţa chiar e plină de miracole.

— Bine, fii atent... a zis ea întorcându-se spre asistent, îmi aranjezi asta repede?

Omul a încuviinţat, şi-a mai notat ceva.

— Bun, cred că am lucrat ca lumea... a încheiat ea ridicându-se, evident mulţumită. Pot să ţi-o trimit pe Raksaneh în cursul după-amiezii?

— Ai o întâlnire cu PDG-ul de la Chrysler la ora 15.00, s-a băgat Paul.

Solène s-a întors spre el:

— PDG-ul de la Chrysler, bun... Când credeţi că se termină?

— E-o întâlnire cam complicată. Să zicem la ora 17.00.

— La ora 17.00, Raksaneh o să fie aici. Doar ca să faceţi cunoştinţă, de început o să începeţi de-abia mâine. Ia stai, i s-a adresat ea din nou lui Paul, vă ocupaţi de fişele pentru Benjamin?

— Pot să vi le dau în două-trei zile.

— Am nevoie de ele mâine-dimineață.

Vorbea fără agresivitate, dar cu certitudinea că va fi ascultată.

— În fine, cât veți putea de multe. Avem câteva interviuri de-a lungul zilei.

— Problema e că dimineața lucrez mai mult acasă, a zis Paul, gândindu-se că „lucrez" nu era cel mai potrivit termen în momentul de față.

— Nu contează, trimit un curier la dumneavoastră. Ora 8.00? a întrebat ea întinzându-i mâna.

— Ora 8.00, a răspuns el resemnat.

6

A doua zi dimineaţă, curierul a ajuns chiar la ora stabilită, Paul avusese timp să corecteze vreo cincisprezece fişe.

— Acum te trezeşti în zori? s-a mirat Prudence, întâlnindu-l în living.

A avut o strângere de inimă văzând-o atât de plăpândă în pijamaua de copil, cu iepuraşi brodaţi pe piept. Nu, nu era vorba despre asta, şi-a zis el cu mâhnire, nici pomeneală. Din fericire, ei nu părea să-i stea gândul la astfel de lucruri. Din fericire sau din păcate, de altminteri.

— Gata, l-a întrebat ea, ai intrat de-a binelea în politică?

Fără să vrea, a fost năpădit de un val de compasiune amară, amintindu-şi tirada lui Nero din *Britannicus:*

Frumoasă, fără podoabe, complet dezgolită
De-o frumuseţe ce din somn părea că-i trezită.

Ei bine nu, nu intrase cu adevărat în jocul politic, ba chiar dimpotrivă, misiunea lui era să-l elibereze pe Bruno de tot ce nu era politic în mod direct; avea să participe la numeroase întâlniri cu consilierii tehnici ai cabinetului, încercând să le transmită indicaţiile ministrului pentru lunile ce vor urma; ei vor avea grijă să asigure concordanţa cu directivele conducerii partidului.

— Şi pe urmă, a adăugat el, o să discut cu Bruno să vedem cum stăm, dacă are nevoie de mine.

— O să aibă nevoie de tine, sunt sigură. Toată tevatura cu presa e o chestie nouă pentru el, va avea momente de îndoială, o să aibă nevoie de tine mai mult ca niciodată.

A tăcut câteva clipe, după care l-a întrebat molcom:

— Ții mult la el, nu?

— Da... a admis Paul, după un scurt moment de stânjeneală. Da, mult.

— Asta-i bine. Vrei o cafea?

— Cu plăcere.

Au trecut în zona de bucătărie, ea a pregătit două espresso cu noua ei mașină de cafea; se lumina de ziuă în parcul Bercy.

— De fapt, nu sunt sigur că o să aibă momente de îndoială, a zis Paul. Nu l-am văzut vreodată având așa ceva. Clipe de pură oboseală fizică, da, însă nu cred să știe ce-nseamnă îndoiala. Și tu? Cum îți merge la lucru?

— O, eu... proiect rectificativ de lege a finanțelor, mă rog, chestii de genul ăsta, nu prea s-a schimbat nimic. Trebuie să mă pregătesc, a zis după ce și-a terminat cafeaua, am o întâlnire în dimineața asta, la ora 9.00.

— Și eu trebuie să ajung la Bercy, am nevoie să consult niște statistici de anul trecut. Putem merge împreună dacă vrei.

Au traversat parcul Bercy, aerul era rece și uscat, iar cerul apăsător, cenușiu avea să rămână așa toată ziua, după toate probabilitățile. Trecuseră ani buni, și-a zis Paul, de când nu mai plecaseră așa împreună la slujbă. În dreptul grădinii Yitzhak Rabin, Prudence și-a strecurat brațul sub al lui. El a avut un mic șoc, de parcă inima i-ar fi încetat să bată o clipă sau două; apoi și-a revenit, a strâns cu putere brațul lui Prudence.

Cele două săptămâni care au urmat au fost pentru el o perioadă ciudată. Lua din nou contact cu mecanismele acestei administrații pe care într-adevăr o cam neglijase; pentru prima oară după cel puțin un an a părăsit etajul ministrului ca să se întâlnească cu directorii. De fapt, în tot acest timp, îndeplinise rolul de șef de cabinet, controlase integral agenda lui Bruno și

deplasările sale. Însă adevăratul șef de cabinet, pe care-l revedea pentru prima oară de la jumătatea lui noiembrie încoace, nu-i purta deloc pică; nu dădea prea mulți bani pe aceste sarcini organizatorice, care, în opinia lui, aveau ceva de secretariat vag ameliorat, iar asta îi îngăduise, în special, să-și facă mai mult timp pentru adevărata lui pasiune: legislația fiscală.

Acum pleca din ce în ce mai des dimineața la muncă împreună cu Prudence. Îl lua de braț încă de la începutul drumului, se sărutau pe obraz înainte să se despartă în holul de intrare al ministerului, dar nu încercau să treacă mai departe. Prudence îl informase că, spre deosebire de ce credea el, întâlnirile wicca la care participa nu adunau oameni din cartier, ci angajați ai ministerului – de la aproape toate nivelurile, de la secretare la șefi de departament. Astfel, funcționarii care dirijau economia țării se lăsau seduși de magia albă: ciudat lucru.

Seara, situația se schimba, Paul se întorcea arareori înainte de miezul nopții, acum muncea mult mai mult decât ea, volumul de dosare pe care Bruno izbutea să-l urmărească personal era înspăimântător, într-o seară a făcut un soi de socoteală și a tras concluzia că vor fi necesari trei inspectori financiari cu normă întreagă ca să asigure interimatul. Încă din perioada deja îndepărtată a studiilor și până acum, puterea lui de muncă era aproape neschimbată. Constata asta fără să se bucure, dar și fără să se întristeze; că muncea mult ori puțin, pentru el era totuna. Trecea, în mod vădit, printr-un fel de stază, la toate nivelurile vieții, în sensul că munca multă reprezenta probabil un lucru bun, îi alunga orice gând – legat de Prudence, de tatăl său, de Cécile. Spre 2.00 sau 3.00 noaptea, se uita la documentare de pe canalul Animaux[1]. Prudence dormea de mult, probabil că ațipise citind o carte de Anita Brookner.

1. Canal tematic francez de televiziune consacrat lumii animale, mediului și protecției sale.

În seara primei lui întâlniri cu șeful de cabinet, un documentar dedicat noilor animale de companie insista în mod special asupra cazului tarantulelor. Păianjen mare din ținuturile calde, înzestrat cu un venin puternic, tarantula nu suportă compania nici unui alt animal, atacă sistematic orice ființă vie introdusă în cușca ei, inclusiv pe celelalte tarantule, inclusiv pe proprietarul ei și, chiar atunci când acesta o hrănește de ani de zile, ea continuă să-l atace, orice sentiment de atașament fiindu-i pe veci străin. Pe scurt, așa cum conchidea comentatorul reportajului, tarantulei „nu-i plac ființele".

7

Paul nu l-a mai văzut pe Bruno decât după două săptămâni, pe 20 ianuarie; stabilise să se întâlnească cu el la ora prânzului. A ciocănit la ușă, i s-a părut că aude pe cineva cântând în apartamentul de serviciu. I-a deschis îndată o tânără îmbrăcată într-un body de culoare mov.

— Dumneavoastră sunteți Paul? Eu sunt Raksaneh – e un prenume iranian. Am fost înștiințată că în după-amiaza asta trebuie să vi-l las.

Avea vreo douăzeci și cinci de ani, fața smeadă și o claie de păr des, negru și cârlionțat; răspândea o vitalitate ieșită din comun, lăsa impresia că era în stare în orice clipă să facă salturi primejdioase sau tumbe, doar ca să-și consume prisosul de energie fizică. A tras și mai atent cu urechea: cineva cânta într-adevăr în sufragerie; îi venea greu să creadă, dar părea cât se poate de clar că e vocea lui Bruno.

Într-o zi, ori poate-ntr-o noapte
Adormisem lângă lac aproape,
Când deodată, despicând cerul,
În fâlfâit de aripi, vulturul negru s-a prăvălit.[1]

Când i-a văzut intrând în cameră s-a oprit, a venit spre Paul și i-a strâns mâna. Îmbrăcat într-un tricou, cu pantaloni de

1. Versuri compuse de Barbara pentru cântecul ei *Vulturul negru* (*L'Aigle noir*).

jogging și în tenișii, deborda și el de energie, Paul nu-l văzuse niciodată așa. Într-un colț al încăperii era instalată o bandă de alergare, în altul, o masă de machiaj.

— Nu voiam să te întrerup... a spus Paul.

— Ba da, ba da, i-a retezat-o Raksaneh, aveți lucruri de discutat, în cinci minute plec. E bun, nu-i așa? Nu trebuie, desigur, să-l transformăm în cântăreț, facem asta doar la începutul întrevederii, ca să ne încălzim. Lucrul cel mai important este dicția.

— Dicția?

— Da, eu una îl folosesc mai ales pe Corneille. Blestemele lui Camille? a continuat ea, cu un mic semn din cap spre Bruno, care s-a pus pe treabă îndată, cu o voce puternică și bine ritmată:

O, Roma, tot ce eu urăsc, cu gând cernit!
O, Roma, cărei tu iubitul mi-ai jertfit!
Ea, care te-a născut, ca s-o adori orbește!
Pe care o urăsc, fiindcă te cinstește![1]

— Asta-i aruncă în obraz fratelui ei, după ce acesta l-a ucis pe Curiatius, nu-i așa? a întrebat Paul.

— Exact, și chiar înainte s-o omoare și pe ea. După aceea, desigur, trecem la politica economică a Franței; dar, după părerea mea, dacă te descurci cu Corneille, te descurci cu orice. Încă puțin? l-a rugat ea pe Bruno, cu un ton hâtru, aproape tandru.

I-a făcut pe plac imediat, cu voioșie:

Vecinii noștri toți, cu ură mai adâncă,
Să-ți surpe-naltul zid, ce ne'ntărit e încă!
Italia nu-i de-ajuns, adune oști,
Din răsărit și-apus, regi mari, ce nu-i cunoști.
Din Universu-ntreg, o sută de popoare,

1. Fragment din piesa *Horațiu* (1640) a lui Pierre Corneille, traducere Aurel Covaci, în volumul Corneille, *Teatru*, Editura Univers, 1983.

Spre a te nimici, să miște munți și mare.
Tu însăți zidul tău asupra ta să-l surpi!
Să-ți sfârteci pântecul tu însăți – și să turbi!
Mânia zeilor, ce stau să o invoc,
Reverse-asupra ta cumplit potop de foc!
O, dac-ar fi s-apuc întreg acest prăpăd,
Laurii tăi în colb, scrum castele să-ți văd!
Pe ultimul roman să-l văd murind plăcându-mi
Că pricina sunt eu – și-apoi să mor la rându-mi.[1]

— Are o memorie incredibilă... a comentat Raksaneh, citește o singură dată un text și îl știe pe dinafară, n-am mai văzut așa ceva. Bun, am spus că vă las. Aveți de lucru.

Mai scundă cu douăzeci de centimetri decât el, s-a ridicat pe vârfuri ca să-l sărute pe obraz – fără să vrea, Paul a aruncat o privire spre fesele ei micuțe și bombate, perfect mulate în body. Raksaneh și-a recuperat de pe un scaun geanta și haina de blană – părea că, pentru personalul feminin de la Confluences, era un fel uniformă – după care a dispărut.

— E... uimitor, a comentat Paul așezându-se la masa din sufragerie, dar pare să-ți reușească.

— Da, e-adevărat, poate că n-ar trebui să se întindă pe ani de zile, dar deocamdată îmi place. Dacă vrei, o să luăm masa. Îmi povestești cum merg lucrurile la tine?

— Ți-am făcut un raport, a răspuns Paul scoțând vreo zece foi dintr-un dosar. Mă rog, o să vezi, dar după părerea mea aproape totul e în regulă.

Bruno a citit repede, dar cu atenție paginile, Paul era convins că le memora imediat, pe măsură ce le parcurgea, era totuși plăcut să lucrezi cu un supradotat. Când se apropia de sfârșit, a intrat majordomul, le-a așezat pe masă farfuriile.

— Cod proaspăt și fasole verde, a comentat Bruno, te-am ascultat. Bun, ai vreo chestie care trebuie rezolvată rapid?

---

1. *Ibidem.*

— Doar treaba cu directorul STDR[1], e pe ultima pagină.

— Celula de regularizare fiscală? Ce vor?

— Avem câteva restituiri importante, în special la Mercœur. Vor să-i ceară impozitele neachitate, nu sunt convins că e o idee bună.

— Mercœur e cel care a creat un lanț de brutării franțuzești în Vietnam?

— Și în Thailanda, dar mai cu seamă în India. În India e un lanț puternic, opt sute de centre de desfacere, cred.

— Stai... Stai, nu prea pricep. Ai un individ care construiește o mie de brutării în Asia, care vrea să-și plătească impozitele în Franța și i se cer banii pe cele neplătite la termen? Nu vor să-i trântească și niște penalități pentru întârziere? Evident, îi amnistiem, o să-i sun după-amiază.

A atacat cu însuflețire bucata de cod.

— Da, da, n-am zis nimic, tu decizi. Dar nu te văzusem niciodată atât de hotărât, atât de energic, campania asta electorală îți prieste, de fapt...

Paul s-a apucat și el să mănânce, mai încet.

— Mi se pare că al doilea mandat al tău o să fie și mai dinamic decât primul...

— Al doilea dacă vrei, dar într-un anume sens o să fie primul, cu actualul președinte n-am avut niciodată o libertate deplină de mișcare, după cum știi.

— Din punctul ăsta de vedere Sarfati e cum te-așteptai? Nici o surpriză neplăcută?

— Ascultă, ne întâlnim de două ori pe săptămână ca să facem bilanțul. Prima noastră conferință de presă e luni, o să fie o chestie grandioasă, vine toată presa economică mondială. Politic vorbind, nu cred să aibă multe idei, iar economic, sunt sigur că nu are nici una. E un amănunt, dar nu ne-am văzut niciodată la Bercy, nu-l interesează. Preferă Elysée, Matignon,

1. Service de traitement des déclarations rectificatives. Serviciul de Administrare a Declarațiilor Rectificative.

decoruri de felul ăsta. Mie-mi convine dacă nu va călca pe la Bercy tot mandatul. Dar nu l-ai văzut la televizor, n-ai urmărit începutul campaniei?

— La drept vorbind, n-am prea avut timp.

— Da, e-adevărat, ai avut multe pe cap.

A luat din nou raportul lui Paul.

— De-acum însă, apele o să se liniștească pentru tine, cred că suntem pe drumul cel bun. N-ai avut timp nici să-l suni pe Martin-Renaud?

— Există vești noi?

— A mai avut loc un atentat.

— Unde? Am impresia că nu s-a vorbit despre asta.

— E-adevărat, aproape deloc; dar de data asta nu Franța a fost vizată, ci o întreprindere daneză, Cryos. E o firmă mare, lider mondial pe piața vânzării de spermă. A fost un incendiu criminal, le-au fost complet distruse sediile. Pentru noi nu există repercusiuni economice, nu au concurență franceză, în Franța donarea de spermă e gratuită. Desigur, există cliente din Franța care ocolesc legislația, care cumpără de pe Internet.

— Da, știu asta...

N-avea nici un chef să se întoarcă cu gândul la Indy.

— Încă nu avem indicii, e același tip de mesaj, aceleași caractere ciudate. De data asta nu există însă nici un video, doar o imagine fixă. Oricum, teroriștii au un cert simț al contextului: acum au piratat niște site-uri porno.

8

Odată întors acasă, Paul s-a conectat la Xvideos, a ezitat o vreme între *Cocoșel lacom supt de iubi* și *Extaz cu bulangiu delicios*, amândouă propuse pe pagina de întâmpinare, apoi a trecut la pagina următoare. *Guy e învăluit meseriaș* nu era mult mai limpede, oricum, filmul începuse doar de treizeci de secunde, iar actrița abia avusese vreme să-și dea jos chiloțeii, când s-a suprapus mesajul. Apărea obișnuita juxtapunere de pentagoane și de cercuri, apoi un text scris cu caracterele uzuale, dar de data asta în mod clar mai lung, cel puțin cincizeci de rânduri, și care se încheia cu două numere; aparent deci, acest limbaj nu dispunea de caractere speciale pentru cifre. Se ajungea apoi la o hartă, ori mai degrabă la un plan urban, probabil o captură de pe Google Maps. Numele străzilor aveau ecouri scandinave, puteau fi, într-adevăr, în daneză. Sediul social al Cryos International, întreprinderea țintită de atentat, era situat între Vester Allé și Nørre Allé, la mijlocul unei străduțe numite Vesterbro Torv.

I-a lăsat un mesaj pe mobil lui Martin-Renaud, apoi, după o pauză de ezitare, l-a sunat pe Doutremont. Acesta era în birou, iar centralista i-a făcut imediat legătura. Părea obosit la culme, iar vorbele i s-au împotmolit în mod vizibil când Paul a rostit cuvântul „Danemarca". Cu toate astea, a răspuns. Paul era ca și el un slujitor al statului și, cu excepția cazurilor de secret incontestabil de siguranță națională, slujitorii statului trebuie să-și

ofere reciproc ajutor și asistență, oarecum ca partenerii dintr-o căsătorie, cel puțin așa înțelegea el serviciul în slujba statului.

— Nu e prea confidențial ce vă cer? s-a interesat Paul.

— Ar fi fost confidențial, dacă am fi descoperit ceva; deocamdată însă ne aflăm într-un punct mort, ca și în cazurile anterioare. Tot ce putem spune e că teroriștii sunt profesioniști: au folosit un amestec de napalm și de fosfor alb, după o metodă militară. A fost aproape un miracol că paznicii de noapte au reușit să fugă la timp și că nu a existat nici o victimă.

— De data asta însă, Franța nu a fost vizată, nu-i așa?

— Aparent nu, dar există totuși un detaliu bizar. Bănuiesc că ați văzut cele două numere de la sfârșitul mesajului. Cel dintâi, 1039, corespunde numărului de dosar al unei cliente franceze; cel de-al doilea, 5261, numărului de dosar al unui donator francez; iar sperma lui 5261, ca să zic așa, a folosit la fecundarea lui 1039. Colegii danezi ne-au furnizat coordonatele compatrioților noștri: un student la facultatea de comerț și o lesbiană oarecare, care e într-o relație de vreo cinci ani. Nu s-au întâlnit niciodată, de altfel nici nu sunt înregistrați, sunt necunoscuți la poliție, în sfârșit, pare că nimic nu se leagă. Dar, încă de la început, nimic nu se leagă în dosarul ăsta. După atentatele împotriva cargourilor chineze, am fost tentați să credem că e vorba despre un grupuscul de extremă stângă, să zicem că ăsta e primul lucru care ne-a trecut prin minte; dar o bancă de spermă, cu toate că e și ea o întreprindere capitalistă, nu face parte dintre țintele tradiționale ale extremei stângi; aș zice că sunt mai degrabă niște catolici integriști. Pe câțiva îi avem în fișierele de date; dar catolicii integriști n-au arătat niciodată că stăpânesc în vreun fel instrumentele de piratare pe Internet; nu mai bine decât cei de extremă stângă, ba, de fapt, mult mai prost.

După ce i-a mulțumit, cam mecanic, pentru că l-a sunat, Doutremont a închis; chiar păruse descurajat. Oamenii ăștia aveau totuși o meserie ciudată, așa cum avusese și tatăl lui înaintea lor, și-a zis Paul. Aproape fără să vrea, aproape mașinal, a

verificat: 1039 şi 5261 erau într-adevăr numere prime. La scurtă vreme, Martin-Renaud l-a sunat din nou. A fost la un pas să-i vorbească despre numere prime, abia s-a abţinut, una peste alta e preferabil să le spui oamenilor lucruri pe care sunt cât de cât pregătiţi să le audă; s-a mulţumit aşadar cu nişte consideraţii de ordin general asupra DGSI şi asupra dificultăţilor muncii lor. De fapt, subordonatul lui nu se afla în acel moment într-o poziţie prielnică. El însuşi avusese un caz asemănător în propria lui carieră, un caz de blocaj total, pentru Doutremont era prima oară.

— Aşa ceva te marchează, nu se uită, a adăugat Martin-Renaud. Şi tatălui dumneavoastră i s-a-ntâmplat. Ştiţi, tatăl dumneavoastră era o persoană excepţională.

Afecţiunea şi admiraţia lui erau vădit sincere, dar spusese „era", a remarcat Paul fără să vrea. Martin-Renaud a fost încântat să afle de ieşirea din comă a lui Édouard, despre transferarea lui într-o unitate de îngrijire competentă; probabil se cunoşteau mai bine decât lăsase să se înţeleagă ultima oară. Mai mulţi colegi ai tatălui său îl vizitaseră la Saint-Joseph, şi după ce se pensionase, se refugiau în biroul lui să vorbească pe teme mai mult sau mai puţin *strict secrete,* în sfârşit, asta îşi închipuise la vremea respectivă. N-avea nici o amintire legată de Martin-Renaud, dar trebuie spus că nici el nu-şi prea vizitase tatăl în anii din urmă.

Înainte să închidă, Paul i-a amintit că era oricând bine-venit la Beaujolais dacă voia, dacă avea chef să-l vadă pe Édouard. Tatăl lui avea cu siguranţă să-l recunoască, îşi recunoştea toţi oaspeţii, fără discuţie. În clipa aceea ar fi dorit să i se adreseze lui Martin-Renaud pe numele mic, dar îl uitase ori, cel mai probabil, nu-l ştiuse niciodată, să fi fost Gilles? Avea o moacă de tip pe care-l cheamă Gilles.

În ciuda atitudinii lui amabile, Paul nu se simţise niciodată în largul său lângă el, aşa încât canalul Animaux i-a furnizat o bine-venită destindere. De data asta era vorba despre şobolani. Şobolanii sunt nişte animale sociale care trăiesc în colonii; fiecare

colonie are un conducător care intervine în împărţirea hranei, arbitrează conflictele, călăuzeşte colonia spre noi teritorii. Putem deosebi trei specii, între care se stabilesc raporturi după cum urmează: un şobolan negru (*rattus rattus*) pătrunzând pe teritoriul unei colonii de şobolani bruni (*ratts norvegicus*) este atacat şi alungat. Atunci când, invers, un şobolan brun, de gabarit superior, pătrunde pe teritoriul unei colonii de şobolani negri, e ameninţat, dar rareori atacat; în sfârşit, nici un şobolan nu manifestă ostilitate faţă de şoarece (*mus musculus*).

Până la urmă s-a săturat de şobolani, şi a zăbovit o vreme pe canalul *Chasse et pêche*[1], apoi a închis sonorul şi a sunat la Cécile, care i-a răspuns numaidecât. Totul era în regulă, i-a spus ea, ba chiar avea o veste nemaipomenită, tatăl lor izbutea de-acum să clipească din ochi şi, prin urmare, puteau să comunice cu el. Foloseau cel mai simplu cod, cel mai folosit în cazul bolnavilor aflaţi în această stare: trebuia să-i pună întrebări la care să poată răspunde prin da sau nu. Clipea din ochi ca să zică da, stătea nemişcat ca să spună nu. Era uimitor, a comentat ea, cât de departe se putea ajunge cu conversaţia, doar cu da şi nu. Deglutiţia mergea bine la rândul ei, ortofonista era mulţumită, credea că Édouard va putea să se hrănească normal într-o săptămână sau două, era nerăbdătoare să-i poată pregăti de mâncare. Acum o vedeau mai rar pe Madeleine, îşi petrecea toată ziua la Belleville, se instalase acolo de-a binelea, cu asistentele totul mergea bine, mă rog, o vedea mai ales pe Maryse, ţi-o aminteşti pe Maryse, negresa mititică, da, şi-o amintea. Aurélien încă nu se întorsese, îi era greu să-şi facă timp liber, dar credea că în curând o să reuşească, ceruse să fie repartizat pe un şantier din zonă, ceea ce avea să-i îngăduie să stea nu doar în weekenduri.

— Dar tu, a întrebat Cécile, când o să poţi veni? Mă rog, bănuiesc că nu ai prea mult timp în momentul ăsta, cu prezidenţialele.

---

1. Vânătoare şi pescuit.

Până şi Cécile ţinea seama de prezidenţiale, a constatat el uşor surprins, alegerile astea erau un adevărat tăvălug mediatic.

— Curând lucrurile ar trebui să intre în linie dreaptă, a zis el în cele din urmă, în curând vine partea anevoioasă, n-o să mai fie nevoie să pun umărul.

Chiar în clipa când rostea această frază, şi-a dat seama că era adevărat, conferinţa de presă comună cu Sarfati de lunea viitoare avea să marcheze adevăratul început al campaniei electorale a lui Bruno. Desigur, avea să fie acolo mai ales ca sprijin tehnic, de pe fundul terenului, după cum spusese Solène Signal, dar urma să fie o campanie în adevăratul sens al cuvântului, cu toată oboseala şi stresul aferente. Cât îl priveşte pe Sarfati, acesta începuse să manifeste câteva convingeri timide, moderat progresiste, se putea anticipa că mandatul său avea să fie marcat de una sau două reforme societale lejere, cum ar fi dezincriminarea drogurilor uşoare. Bruno n-avea nici o obiecţie în această privinţă, Paul îşi amintea că văzuse un dosar pe tema asta, solurile franceze erau foarte potrivite pentru cultura de canabis, mult mai potrivite decât cele din Olanda, canabisul putea fi, mai cu seamă în Périgord, o excelentă soluţie de substituţie a culturilor tradiţionale de tutun – care păreau definitiv condamnate.

Bruno nu fusese niciodată cunoscut pentru convingerile sale politice, întruchipa o culme a tehnicianului care-şi cunoaşte dosarele, de altfel austeritatea imaginii sale era cea care-l împiedicase să fie ales drept candidat prezidenţial; totuşi, de data asta, avea să fie obligat să renunţe la ea, măcar din când în când, avea să se afle „în faţa poporului francez", i-a zis el lui Cécile şi, chiar când Paul rostea aceste vorbe, a fost străbătut de o îndoială uriaşă, aproape nesfârşită, legată de noţiunea de *popor francez*, dar nu-i putea pomeni despre asta lui Cécile, cum de altfel nu putea pomeni nimănui, era prea negativ, prea descurajant, şi în acelaşi timp prea nelămurit în propria-i minte. S-a mulţumit să-i transmită sărutări şi să-i repete că va veni la Saint-Joseph de îndată ce va fi posibil.

Imediat după ce a închis, îndoiala lui s-a generalizat la nivelul întregii omeniri. Îi plăcuse întotdeauna foarte mult anecdota cu Frederic II al Prusiei cerând să fie înmormântat alături de câinii săi, ca să nu-și afle odihna veșnică printre oameni, „rasa aceea rea". Lumea oamenilor i s-a arătat ca o alcătuire de mici băşici egocentrice de rahat, fără legătură între ele, uneori băşicile trepidau şi copulau în felul lor, fiecare în registrul ei, începea apoi existența unor noi bulbuci de rahat, de data asta micuți de tot. Aşa cum i se întâmpla uneori, l-a năpădit brusc sila față de religia surorii sale: cum de se hotărâse un zeu să renască sub forma unei băşici de rahat? Iar nişte imnuri, aşa de pomană, celebrau evenimentul. „S-a născut pruncul cel sfânt", cum s-ar putea oare traduce în germană? *„Es ist geboren, das göttliche Kind"*, şi-a amintit dintr-odată, e totuşi bine să-ți termini studiile, şi-a zis el, atingi un anumit nivel. De câțiva ani, e-adevărat, băşicile de rahat copulau în număr redus, păreau să se fi deprins să se respingă, simțindu-şi duhoarea reciprocă, şi se îndepărtau unele de altele cu silă, pe termen mediu putea fi luată în calcul o extincție a speciei umane. Mai rămâneau alte mizerii, precum libărcile şi urşii, dar nu se putea rezolva totul în acelaşi timp, şi-a zis Paul. În fond, nu avea nimic împotriva distrugerii unei bănci de spermă. Ideea de a cumpăra spermă şi, într-un mod mai general, de a te lansa într-un proiect reproductiv care nici măcar n-avea scuza dorinței sexuale, a iubirii sau a altui sentiment de acelaşi ordin, i se părea de-a dreptul dezgustătoare.

După cum nu avea vreo obiecție, şi-a dat imediat seama, nici în privința distrugerii cargourilor chinezeşti. Nici industriaşii chinezi, nici transportatorii maritimi nu trezeau în el vreo umbră de simpatie, toți contribuiau la scufundarea într-o mizerie fără margini a majorității locuitorilor planetei, doar ca să-şi urmeze scopurile mărunt mercantile, nu aveau nimic care să poată trezi admirația.

N-ar trebui să rumege astfel de idei, şi-a zis el aproape imediat, şi a deschis din nou canalul *Animaux*. Trecuse ceva

vreme, acum era vorba despre tapiri, în principal despre tapirul brazilian (*tapirus terrestris*) și despre tapirul de munte (*tapirus pinchaque*), cu mențiuni ale tapirului asiatic, adică tapirul de Malaysia sau tapirul cu șabracă. În toate cazurile, era vorba despre animale sperioase și singuratice, care trăiesc în adâncul pădurii și sunt active mai ales noaptea; viața lor socială era inexistentă, iar cuplurile se formau doar pentru împerechere. Pe scurt, viața tapirilor părea incredibil de nasoală, așa că a trecut pe un canal de sport, dar cursa de 110 metri garduri n-a izbutit să-i schimbe gândurile. Încă de la început fusese tentat să-și aducă prinosul de admirație acestor teroriști necunoscuți, pentru modul excepțional în care stăpâneau mijloacele informatice și militare, pentru iscusința cu care reușiseră să evite, încă de la început, cele mai mici pagube umane – orice-ar zice Doutremont, nu vedea nici un miracol în absența victimelor din atentatul danez: procedaseră probabil ca și în cazul navelor chinezești, prevenind din timp personalul astfel încât să aibă timp să fugă și oferindu-le în același timp indicii privitoare la seriozitatea amenințării. S-a conectat din nou la Internet ca să afle mai multe despre atentat: într-adevăr, exact asta se întâmplase. Paznicii de noapte primiseră un telefon la birou, la ora trei noaptea, care îi avertiza că trebuie să părăsească locul, în timp ce un prim grup de birouri, în care nu se afla nimeni la acea oră târzie, era mistuit de flăcări. Și, cu toate că sediul Cryos International era situat chiar în centrul orașului Aarhus, incendiul se limitase la perimetrul întreprinderii; indivizii ăștia erau tari de tot.

Cel mai rău – dar de ce oare nu se întorsese acasă Prudence? s-a întrebat el dintr-odată, era aproape ora 21.00, avea nevoie de ea acum, avea nevoie de ea și de conversațiile lor zilnice, dar acum nu mai era posibil, nu mai putea s-o aștepte mult, trebuia să se bage în pat și să încerce să doarmă – cel mai rău era că, dacă obiectivul teroriștilor ar fi fost să distrugă lumea așa cum o cunoștea, să distrugă lumea modernă, nu putea să-i dezaprobe întru totul.

9

Conferința de presă avea loc la prânz în saloanele hotelului Intercontinental de pe avenue Marceau. Erau într-adevăr mulți jurnaliști, câteva sute; cu siguranță, Solène Signal sosise din vreme și părea încordată, și-a petrecut ora rămasă trăgând alternativ din țigaretele ei electronice. Raksaneh, lângă ea, era mai liniștită, părea să aibă încredere desăvârșită în mânzul pe care-l antrenase, și, într-adevăr, Bruno se descurca, cel puțin așa i se părea lui Paul, răspundea cu dezinvoltură la toate întrebările, trecând de la transportul aerian la BCE[1], de la BCE la combustibilii fosili, fără vreun efort vizibil, în mai multe rânduri a stârnit râsete în public, tipul de la *Wall Street Journal*, în special, râdea în hohote. Cu Sarfati era mai puțin limpede, nu răspundea niciodată cu adevărat întrebărilor, încerca de fiecare dată să se strecoare cu câte-o glumă, nu-i ieșea mereu, iar cu *Financial Times*, în special, o dăduse oarecum în bară, a considerat Paul. După conferință, Solène le-a propus să meargă la o „spumă"; într-adevăr, barul de la Intercontinental oferea așa ceva, între altele.

Paul îi vedea prima oară împreună pe Bruno și pe Sarfati – era, de fapt, prima oară când îl vedea pe Sarfati.

— Stăm bine, a spus Solène, prăvălindu-se pe banchetă și depărtându-și apoi picioarele, părea extenuată.

1. Banca Centrală Europeană.

— Mă rog, în mare stăm bine, deocamdată conducem cursa, dar mai rămân trei luni. Problema e că stăm bine, dar nici ceilalți nu stau prea rău.

— Te gândești la tipul de la RN[1]? a întrebat Sarfati.

— Da, desigur, ceilalți nu contează. E bun mititelul, mărturisesc că mă surprinde.

— Știi cine se ocupă de el?

Solène a afișat un zâmbet ostenit, de parcă era inutil să răspundă.

— Bérengère de Villecraon, a zis asistentul în locul ei.

Paul nu-l văzuse în timpul conferinței de presă, dar era individul în costum gri de data trecută, cel care semăna cu un funcționar de la Bercy.

— O cunoști pe Bérengère asta?

Sarfati nu părea la curent nici cu acest dosar. Solène a rostogolit un soi de râs prelung și ciudat, care începea cu vocalize de operă comică și se termina cu chiăituri de cocor, înainte să exclame, atacându-și berea:

— Dacă o cunosc? Și încă ce-o cunosc, secătura naibii! Atenție, o tipă profi, nu zic nu; trebuie doar să demonstrăm că suntem mai buni ca ea. Deocamdată, repet, suntem buni; dacă te uiți la previziunile pentru turul doi...

S-a oprit brusc, aruncând priviri furioase spre asistent.

— N-am zis nimic... a protestat timid tânărul.

— Era cât pe ce, te-am auzit gândind. Știu ce-o să-mi spui: cu trei luni înainte, cifrele nu-nseamnă nimic. Ai dreptate, dar suntem obligați să ne uităm la ele, n-avem altă cale. Prin urmare, acum suntem la 55. 55% e bine, prefer să fie 55% decât decât 52 dar e prea strâns, trebuie să lăsam impresia că mărim diferența, e o modelare a realității, dacă reușești să dai impresia că mărești diferența, o și mărești, și asta se-ntâmplă chiar acum. Așadar, deși e drept că nu-mi place, ne vedem siliți să facem apel la stânga.

---

1. Rassemblement National.

Pseudofuncționarul de Bercy i-a aruncat de data asta o privire contrariată, repetând în cele din urmă cu voce stinsă:

— Stânga...

— Da, stânga! Cunoști termenul, îți deșteaptă ceva în minte, ai auzit de stânga la facultate?

— Dar ce stângă anume? s-a bâlbâit până la urmă amărâtul.

— Ei bine, stânga, adevărata stângă, bătrâna stângă! Uite, de pildă, Laurent Joffrin o să-mi strecoare o chestie în *L'Obs* săptămâna viitoare.

— Laurent Joffrin n-a murit?

— Nici vorbă! E bine merci, își face joggingul în fiecare dimineață pe plaja din Dieppe. Tocmai i-am citit articolul „Cu propriul fascism la purtător", e drăgălaș foc, cum numai el știe să scrie. Desigur, n-o să fie de ajuns, ne trebuie o groază de chestii de-astea, moraliști de stânga mai bătrânei și poate doi sau trei evrei dacă găsim, ca să ținem memoria trează. Lăsăm toate astea să dospească până la alegeri, ne vedem de treabă, ideea e să-i zgândărim pe centriștii umaniști, pricepi, marii mototoli din școala Duhamel, iar dacă marii mototoli se hotărăsc să-și miște cururile dolofane și spun că ar trebui să fim îngroziți, atunci ne-am scos, suntem pe drumul cel bun. În același timp... a zis ea întorcându-se spre Bruno, în mod limpede berea îi făcuse bine, funcționa iar cu toate motoarele turate, n-ar fi rău să le demolăm nițel proiectele economice. Te țin baierele s-o faci miercuri, pe LCI[1]?

— O să fie cam greu, a răspuns blând Bruno.

— De ce, mă rog?

— Pentru că au exact aceleași proiecte ca noi. Aprobă integral tot ce s-a făcut în materie de economie în acești ultimi cinci ani.

— Ah... Pe-asta n-o bunghisem, greșeala mea.

A rămas o clipă pe gânduri, i-a făcut semn chelnerului să-i mai aducă un rând.

---

1. La Chaîne Info.

— Hei, ascultă! a exclamat ea imediat, într-un anume sens e şi mai bine, e excelentissim. Aşa că ataci pe tema: „Propunerile voastre nu au nimic inovator, iar dacă intenţia e să continuaţi pur şi simplu aceeaşi politică, noi suntem mai în măsură să facem asta", şi apoi dezvolţi. În plus, o să fie şi adevărat! a continuat ea, în culmea satisfacţiei.

Destinele merg înainte, nu se intersectează decât arareori, iar bifurcaţiile lor sunt şi mai neobişnuite; dar bifurcaţiile se produc totuşi, din când în când. Chiar în după-amiaza aceleiaşi zile, Aurélien avea întâlnire la Direcţia Generală a Patrimoniului din Ministerul Culturii. S-a prezentat la ora convenită, a aşteptat câteva minute pe un culoar cam murdar. Cel puţin nu se putea spune că profitau de funcţiile lor ca să-şi amenajeze o ambianţă agreabilă la serviciu: mobilele erau de un verde banal, perfect administrativ, iar rarele afişe care împodobeau pereţii şi-ar fi găsit mai degrabă locul într-un MJC[1] de suburbie comunistă din veacul trecut.

Jean-Michel Drapier, directorul general al patrimoniului, se potrivea perfect cu ambientul şi l-a primit pe Aurélien fără să-şi ascundă tristeţea.

— Am o veste bună pentru dumneavoastră, a zis el cu o voce stinsă, mă rog, bănuiesc că e o veste bună. Dumneavoastră sunteţi cel care a solicitat un post în Bourgogne din motive familiale?

Aurélien a încuviinţat.

— Bun, am o misiune pentru dumneavoastră, în fine, o posibilă misiune: restaurarea tapiseriilor din castelul Germolles; e aproape de Chalon-sur-Saône.

A luat un dosar subţirel de pe birou, l-a răsfoit cu uimire înainte să continue şi, făcând referire la el pe măsură ce înainta, era limpede că îl şi redescoperea simultan.

---

1. Maisons des Jeunes et de la Culture (Case ale Tineretului şi Culturii) sunt nişte asociaţii de educaţie populară.

— Castelul în sine nu e rău, mă rog, istoricește vorbind: a fost obținut în 1380 de către Phillipe le Hardi, întâiul duce de Bourgogne. Ulterior a aparținut, pe rând, lui Jean sans Peur, lui Phillipe le Bon și lui Charles le Téméraire, după care a trecut în domeniul coroanei regale. Din punct de vedere patrimonial, există un destul de frumos ansamblu de sculpturi datorat lui Claus Sluter, l-am restaurat anul trecut. De asemenea picturile murale, Jean de Beaumetz și Arnoult Picorner, pe astea le-am restaurat primele, ca de obicei, cu zece ani în urmă. Și mai sunt tapiseriile, a zis el făcând un gest resemnat. Nu vă ascund că au avut de suferit, a fost un incendiu, intemperii, în fine, o să vedeți fotografiile. În momentul ăsta sunteți ocupat cu Margareta a Ungariei, o să terminați curând, nu-i așa?

— Termin la sfârșitul săptămânii.

— Bine, e bine. Margareta a Ungariei e importantă.

A dat grațios din mână, făcând niște volute măsurate, care evocau destul de bine importanța istorică și patrimonială a prințesei.

— Aș putea să vă trimit la castelul de Germolles două zile pe săptămână, a continuat el. Lunea și marțea, de pildă, sau joia și vinerea, dacă vă convine, în cazul în care vreți să vă petreceți sfârșitul de săptămână în familie.

— N-ar fi posibil trei zile?

— Cred că va fi dificil.

A chibzuit o clipă.

— Celălalt șantier al dumneavoastră e castelul de la Chantilly, nu-i așa?

Aurélien a încuviințat.

— Atunci nu, a răspuns trist Drapier, n-o să pot, Chantilly e prioritar. Avem mai mulți turiști la Chantilly, în sfârșit, știți cum se stabilesc prioritățile... a încheiat el cu aerul că se scuză, părea că se afundă din ce în ce mai mult în fotoliu. Există un aspect asupra căruia trebuie să fim bine lămuriți, a mai zis,

ridicându-se brusc îngrijorat. O să vă plătiți singur transportul și cazarea, nu? Nu o să se pună problema rambursării?

Aurélien a confirmat.

— Pentru că, desigur, linia noastră de credit pentru castelul Germolles... Mă rog, să zicem că nu e uriașă și, în plus, cam suntem la mâna consiliului departamental. Dar ați început să vă deprindeți, nu-i așa? Să tot fie zece ani de când lucrați la noi?

Într-adevăr, erau zece ani bătuți pe muchie. Ce putea face Aurélien, dacă nu să accepte încă o dată? A acceptat. Drapier s-a cufundat din nou într-o tăcere apăsătoare.

După ce a părăsit Ministerul Culturii, Aurélien a intrat în prima cafenea care i-a ieșit în cale, a comandat o sticlă de *muscadet*[1]. Destul de puțin obișnuit cu alcoolul, i-a resimțit îndată efectele; poate că alcoolul era o soluție, și-a zis el. O soluție parțială. O căutare rapidă pe Internet i-a adus o veste bună: castelul Germolles se afla la doar nouăzeci de kilometri de Villié-Morgon, era un drum ușor, aproape integral pe autostrada A6. Fotografiile tapiseriilor, în schimb, l-ar fi putut împinge la sinucidere pe orice restaurator de artă: tot ce putea face era să limiteze stricăciunile.

Apărea însă o problema imediată: n-avea chef să se întoarcă acasă, voia să fie oriunde dar nu acasă, nu era un lucru nou, dar se agrava săptămână de săptămână, iar acum în fiecare zi. Nu era totuși normal, și-a zis el, să-ți fie frică să te reîntâlnești cu propria soție, frică pur și simplu, nu găsea alt cuvânt.

Avea să țipe cu siguranță la el, într-un fel sau altul, să transfere asupra lui frustrările unei zile dezamăgitoare, petrecută în sânul unei cariere jurnalistice care răspundea din ce în ce mai puțin speranțelor ei, nu era niciodată bine să te căsătorești cu o ratată, de altfel nici cu un ratat, dar el nu se considera

1. Vin alb sec, cu denumire de origine controlată, produs în principal în regiunea Loire-Atlantique.

un ratat, iubea tapiseriile medievale, îi plăcea slujba lui minuțioasă și solitară, nu se gândise niciodată s-o schimbe.

Dacă ajungea târziu acasă, avea să fie și mai rău, Indy avea să găsească în asta un motiv în plus să facă o criză, ieșea în oraș aproape în fiecare seară, în speranța că va păstra niște contacte care se dovedeau din ce în ce mai problematice, i-ar fi plăcut *să i se dea o pistă către o afacere babană*, mai existau afaceri babane, dar nu erau pentru ea, vremea ei trecuse, ce să-i faci, trecuse fără ca măcar să fi venit vreodată, prin urmare pleca de-acasă, „lua masa în oraș" și dorea ca în aceste seri să rămână cineva cu Godefroy, deși era în mod limpede inutil, fiul lui, sau ceea ce îi ținea lui Aurélien loc de fiu, stătea închis în cameră, stătea pe rețelele de socializare pesemne, și n-ar fi plecat de-acolo pentru nimic în lume.

Și-a mai turnat un pahar gândindu-se că nici măcar nu se încumetase să-i mărturisească neveste-sii, iar asta avea cu siguranță să prilejuiască altă scenă, că speranțele financiare pe care ea și le legase de vânzarea sculpturilor mamei lui erau foarte exagerate, cota lui Suzanne Raison se prăbușise de-a dreptul. Consultase trei negustori de artă ale căror păreri erau convergente, una dintre sculpturile ei putea fi acum negociată între o mie și două mii de euro, nu mai mult, și găsirea unor achizitori avea să dureze probabil mult timp, poate că n-aveau să fie găsiți niciodată, coborârea prețului n-ar servi la nimic, pur și simplu nu mai exista cerere. Desigur, el n-avea nici o vină, dar ea avea să-l acuze încă o dată că este lamentabil, fără doar și poate.

Firește, Aurélien nu-și dăduse seama imediat că se căsătorise cu o lepădătură, bașca o lepădătură lipsită de scrupule, e un lucru pe care nu-l realizezi pe dată, e nevoie de cel puțin trei luni să pricepi că viața ta va deveni un infern și că nu e vorba despre un simplu infern, există numeroase cercuri, Aurélien se afundase de-a lungul anilor în straturi succesive, din ce în ce mai apăsătoare, din ce în ce mai întunecate și mai sufocante, vorbele țâfnoase pe care le schimbau seară de seară se încărcau

de fiecare dată cu un strop suplimentar de dușmănie pură. Probabil că nu-l înșela, ori poate doar puțin, eventual se lăsa regulată de vreun stagiar, care încă mai credea în aura ei de mare jurnalistă, care bănuia că deține o poziție importantă în organigramă, ambiția ei nepotolită o mistuise mult pe dinlăuntru, îi rămăsese doar dorința nesecată de a arăta că e o tipă *cool*, modernă și simpatică, și că are numeroase contacte în lumea interlopă. De doi sau trei ani încoace, Aurélien cocheta cu ideea de a o ucide, uneori prin otrăvire, cel mai adesea prin strangulare, își închipuia cum respiră din ce în ce mai rar, cum îi trosnesc vertebrele cervicale. Erau niște reverii absurde, n-avea nimic violent în el, nu se bătuse niciodată, ori mai degrabă nu se apărase niciodată. În schimb fusese, ani la rând, umilit constant și chelfănit de băieții mai mari. De obicei, totul se petrecea foarte repede, o goană disperată pe culoarele colegiului, câteva rugăminți zadarnice, apoi îl duceau la șeful lor, un negru înalt și mătăhălos, cel puțin o sută de kile de grăsime și de mușchi, căruia îi spuneau „monstrul". Apoi îl sileau să îngenuncheze, își amintea zâmbetul fericit, aproape cordial al monstrului în clipa când se deschidea la prohab ca să i se pișe pe față, încerca să scape dar ceilalți îl țineau strâns, își aducea aminte de mirosul acru al urinei. Asta durase doi ani, între vârsta de opt și cea de zece ani, și constituise primul său contact adevărat cu societatea umană. De-atunci, nu mai fusese niciodată în stare de acte de violență fizică.

Știa care-i soluția problemei cu Indy, alcoolul trebuia să-i insufle curaj și va avea nevoie de curaj ca să declanșeze ostilitățile pentru divorț. Evident, ea o să-i ceară jumătate din bunuri și o să le obțină; o să ceară pensie alimentară, și o să o obțină de asemenea, rămânea de stabilit suma. La divorț, după puținele informații pe care le deținea Aurélien, e esențial să ai un avocat bun. El cunoștea tapiseri, de război înalt sau de șir mic, specialiști în feronerie, matrițeri, ebeniști; nu cunoștea nici un avocat, așa că alesese unul aproape la întâmplare. Indy cunoștea cu siguranță avocați redutabili, să fii avocat sau jurnalist era

oarecum același lucru, în sfârșit, i se părea că aparțin aceleiași lumi ușor dubioase, în priză directă cu minciuna, fără contact imediat cu materia, cu realitatea sau cu vreo formă oarecare de muncă. N-avea rost să se amăgească: pornise cu stângul.

Sticla de vin era aproape isprăvită, lichidul ăla luneca repede; a aruncat o privire în jur, prin cafeneaua jumătate plină, jumătate goală și s-a simțit pătruns de urgenta și desăvârșita certitudine că nu exista nimeni, absolut nimeni în acel local și probabil nici în întreaga lume, dispus să-l asculte, să empatizeze cu el, să-i împărtășească necazurile. Începuse să se înșereze, Aurélien își terminase sticla și se afla, mai mult ca niciodată, mai mult decât în orice alt moment al vieții lui, într-o situație complet fără ieșire.

Cam în același timp, în centrul Lyonului, Cécile suna la ușa primului ei client. Fusese trimisă de Marmilyon.org, acesta era numele site-ului. Era vorba cu siguranță de un start-up, cel puțin asta își închipuia ea, nu avea decât un singur angajat, pe care nu-l văzuse niciodată, totul se făcuse prin telefon și mai ales online. Ofereau slujbe unui număr de patru bucătari: un italian, un marocan, o thailandeză – și, începând din acea zi, Cécile, pentru gastronomia franceză, era ultima lor găselniță dedicată clienților care doreau „să-și facă un plan de savori regionale", așa cum precizau pe site.

A fost întâmpinată de o femeie blondă, mai degrabă frumoasă, de vreo patruzeci de ani, făcuse rezervarea cu trei zile înainte, în seara respectivă organiza o cină pentru douăsprezece persoane, ceea ce îi lăsa lui Cécile trei ore ca să pregătească masa, așa prevăzuse ea, nu-și făcea griji.

Apartamentul era uriaș, era probabil ceea ce se cheamă un loft, dar lofturile sunt de obicei plasate într-un fost atelier, aici aveai impresia că se întindea în toată uzina, așa i s-a părut, în timp ce străbătea niște saloane de recepție și niște săli de jocuri care se înșirau aproape la nesfârșit.

Bucătăria era și ea foarte mare, cu un imens spațiu de lucru central, din rocă vulcanică.

— Am făcut cumpărăturile potrivit instrucțiunilor dumneavoastră... a zis femeia cu un mic rictus iritat, în mod vădit nu-i plăcea că primise instrucțiuni de la Cécile, dar n-avea încotro, cumpărăturile nu făceau parte din prestațiile propuse de site.

— Nu vă prezint echipamentele, sunt doar niște chestii clasice... a continuat ea făcând un gest nervos, chestii clasice desigur, dar de cea mai bună calitate, în orice caz dintre cele mai scumpe, impresionantă cu precădere era colecția de cuțite de bucătărie, niște Haiku Itamae, exista chiar și o mașină de gătit La Cornue, totul părea foarte puțin folosit, lăsa impresia că e scos direct din catalog.

Cécile s-a pus pe treabă și încet-încet s-a relaxat, bucătăria avea mereu acest efect asupra ei, ceea ce era bine, fiindcă începea să simtă că n-o s-o placă pe femeia aceea și nici pe oaspeții ei. Clienților le erau prezentate două opțiuni: fie bucătăreasa pleca după ce încheia pregătirea mesei; fie rămânea să asigure servirea, apoi să spele vasele și să strângă totul. Din păcate, clienta alesese a doua variantă, Cécile avea să rămână acolo până la miezul nopții, cel puțin. Hervé se întorsese la Saint-Joseph, avea să vină în curând s-o ia. După ce a pornit o *blanquette*[1] de vițel s-a concentrat asupra desertului, va fi piesa de rezistență, tortul de căpșuni nu era ușor de făcut, nu-l mai făcuse de ani de zile, dar se simțea bine, în largul ei, sigură pe ea. Antreurile n-aveau să pună probleme, o banală țelină remoulade și sparanghel cu sos olandez, sosul avea să-l pregătească ultimul.

Impresia i s-a confirmat la servirea antreurilor, apoi a vițelului: hotărât lucru, nu-i plăcea pe oamenii aceia. Nu-și mai amintea cu ce se ocupa femeia, probabil cu imobiliarele, sau mai degrabă cu renovările imobiliare, fuseseră o groază de renovări la Lyon în ultimii ani. În orice caz, soțul ei lucra în

1. Tocană cu legume, ciuperci și smântână.

finanțe, părea destul de simpatic în comparație cu nevastă-sa, părea picat din cer, ușor zăpăcit, în mod ciudat el o contactase cel dintâi și măcar nu încercase să negocieze prețul. Ceilalți invitați făceau parte din același mediu, unii păreau să lucreze în domeniul culturii, conversația se referea la arta contemporană, Cécile n-avea timp s-asculte și oricum n-o interesa. Avea impresia că e cu desăvârșire transparentă, nimeni nu părea să-i remarce prezența. Sperase măcar că aveau să-i zică ceva despre cum gătise, dar nimănui nu i-a trecut prin cap, nici unul din cei doisprezece, deși mâncarea de vițel era totuși reușită.

Atunci când s-a întors cu tortul de căpșuni, conversația se învârtea în jurul viitoarelor prezidențiale, era de altfel nu prea însuflețită, toți consimțeau să sprijine actuala majoritate, nu exista „alternativă", potrivit expresiei consacrate. În timp ce tăia feliile de tort, i-a venit să spună în gura mare ceva surprinzător și copilăresc, de genul: „Fratele meu mai mare îl cunoaște foarte bine pe ministru!", dar s-a abținut, s-a îndreptat spre bucătărie și s-a apucat să spele vasele. La mai bine de patruzeci de ani, avea impresia că descoperă lupta de clasă; era un sentiment ciudat, neplăcut, cam murdar, ar fi preferat să nu-l trăiască. După ce au fost strânse vasele și au fost servite cafelele, oaspeții s-au îndreptat spre salon – ori mai degrabă spre unul dintre saloane. A terminat de strâns și a fost liberă în sfârșit să plece.

— Nu vă conduc, știți drumul! i-a spus stăpâna casei.

Hervé ajunsese deja, o aștepta la colțul străzii Lafayette, așa cum stabiliseră. În timp ce cobora treptele, a simțit brusc că-i vine să plângă. Mașina nu era parcată foarte departe, dar cei cincizeci de metri pe care i-a străbătut prin aerul înghețat i-au fost de ajuns ca să-și revină, așa încât a izbutit, după ce s-a așezat pe locul din față lângă Hervé și după ce acesta a întrebat-o cum a fost, să răspundă cât se poate de firesc: „Foarte bine."

10

Vineri, 29 ianuarie, Aurélien a terminat lucrul la tapiseria cu Margareta a Ungariei; nu-i rămânea decât să aştepte ca materialul să fie transportat la castelul de Germolles, cu siguranţă avea să meargă repede, serviciile Direcţiei de Patrimoniu erau destul de eficiente în această privinţă.

În fiecare dimineaţă, apropierea plecării îl umplea anticipat de bucurie; îi plăcea traseul care ducea la castelul de Chantilly, mă rog, partea iniţială nu cine ştie ce, nici Bondy, nici Aulnay-sous-Bois nu prea aveau ceva care să te încânte, dar, odată depăşit aeroportul Roissy, ajungea în mijlocul naturii şi, imediat după La Chapelle-en-Serval, în plină pădure, nu mai exista nici o locuinţă până la Chantilly. Întoarcerea era desigur mai puţin veselă, iar angoasa îi sporea pe măsură ce se apropia de casa lor din Montreuil, căreia Indy îi lăuda mereu, în faţa cunoscuţilor, minuscula bucăţică de grădină, deşi aceasta n-avea nimic de grădină, era doar o pârloagă năpădită de bălării înalte şi de scaieţi, unde rugineau din loc în loc cutii de conserve, oricum ar fi fost complet incapabilă să cultive vreo legumă.

În acea seară de vineri, deschizând uşa casei, se simţea aproape vesel şi şi-a dat seama imediat că trebuia să-i ascundă asta lui Indy, că trebuia musai să păstreze conversaţia cu ea în făgaşul obişnuit al ostilităţii şi sarcasmului; probabil că n-avea să fie greu, oricum ea avea să iasă în oraş devreme, vinerea ieşea întotdeauna.

Sâmbătă, în general cea mai anevoioasă zi a lui, practic nu a văzut-o, iar seara a sunat-o pe Cécile. Veștile de la ea erau bune, jubila înștiințându-l că tatăl lor, de trei zile încoace, reușea din nou să se hrănească normal. Desigur, alimentele trebuiau mărunțite, transformate în piure; dar Édouard redescoperise savoarea mâncării.

— Chiar și vinul? a întrebat Aurélien.

Ei bine, da, chiar și vinul, vinul era un lichid, nu punea nici o problemă deosebită. Aurélien nu prea se pricepea la medicină, iar când Cécile a evocat riscul unor „trasee greșite", n-a înțeles la ce făcea aluzie. Era bucuroasă că îl va întâlni curând, putea veni când dorea. Peste-o săptămână, a zis el, maximum două. A adăugat că va veni singur; Cécile n-a făcut nici un comentariu.

Pentru Paul, ultima săptămână din ianuarie a fost încărcată, Bruno fusese un pic cam optimist, risipirea dificultăților pricinuite de absența lui a durat mai mult decât fusese prevăzut. Îl vedea o dată pe săptămână, îi prezenta cele câteva puncte litigioase care trebuiau rezolvate – mai degrabă ca să aibă conștiința împăcată, fiindcă, în realitate, erau atât de obișnuiți să lucreze împreună, încât ar fi putut să-i prevadă reacția aproape de fiecare dată. Apoi mașinăria de la Bercy se pornea; era o bună mașinărie administrativă, puternică, cu demaraj cam lent, dar săptămână de săptămână lucrurile mergeau mai ușor.

Strategia pusă la punct de Solène Signal nu prea funcționase; tenorii „stângii morale" nu se mai auzeau deloc, deveniseră mai imperceptibili decât își imaginase, iar marii mototoli umaniști nu făcuseră nici un gest. Se cuvine de asemenea spus că, pentru prima oară, evreii se dăduseră la fund; faptul că nici un Le Pen nu mai figura printre candidați avusese cu siguranță un rol în dezertarea lor. Bătrânul împlinea în curând 99 de ani, dar continua să nu vrea să moară. Ar fi trebuit să trântească una dintre glumițele lui despre cuptoare ca să-și compromită partidul în ultima clipă; Solène încă mai nutrea această speranță reziduală, dar fără prea mare convingere: din clipa când

candidatul a încetat să se mai numească Le Pen, bătrânul părea să considere că acesta nu mai ţine de responsabilitatea lui. Iar el se pregătea „să se prezinte în faţa Mântuitorului", asta-i tot ce mai puteai scoate acum de la el într-un interviu, iar previziunile pentru turul doi rămâneau îngheţate la 55-45, nu se schimbase nimic de la început.

Paul se bucura întotdeauna s-o revadă pe Raksaneh. Era mereu dinamică, cu o bună dispoziţie de nezdruncinat, şi deţinea o colecţie impresionantă de body-uri – turcoaz, verde mentă, fucsia, păreau să-i placă toate culorile curcubeului; şi erau toate aproape la fel de mulate. În mod vizibil, se înţelegea foarte bine cu Bruno, dar nu şi-o trăgeau, lui Bruno i-ar fi fost imposibil, nu acum, nu în stadiul ăsta, şi-apoi poate că s-ar fi iscat probleme deontologice, deşi, la drept vorbind, deontologia nu părea să-i preocupe prea tare pe cei de la Confluences. Lui Bruno îi făcea însă foarte bine că Raksaneh îl considera un bărbat în toată puterea cuvântului, lucru pe care, cu prilejul ăsta, îl redescoperea şi el. Raksaneh avea o viziune în mod firesc sexuată asupra fiinţelor şi nici măcar nu-i trecea prin cap să ascundă acest fapt, era incredibil de relaxant.

Cu Prudence, lucrurile nu evoluau, sau evoluau foarte puţin. Acum plecau împreună la lucru în fiecare dimineaţă, se întorceau cam la aceeaşi oră. Seară de seară, stăteau de vorbă o vreme în living, după care se duceau să se culce, fiecare în camera lui. Continuau să nu ia masa împreună, dar, într-o seară, Paul s-a simţit tulburat când a descoperit în frigider două felii de pateu în foietaj pe care Prudence le cumpărase pentru el.

În seara de 2 februarie, Prudence s-a dus la o reuniune organizată de grupul ei de prozeliţi pentru celebrarea sabatului Imbolc. Potrivit lui Scott Cunningham, acest sabat marca înzdrăvenirea zeiţei după ce îl născuse pe zeu. Căldura fertiliza pământul (adică pe zeiţă), ceea ce ducea la încolţirea seminţelor; aşa se manifestau cei dintâi fiori ai primăverii. Prudence încerca în mod vădit, cu îndrăzneală, să redescopere legătura

sa cu lucrurile, cu natura, cu propria sa natură. N-ar fi rău, și-a zis Paul, s-o invite să-l însoțească la Saint-Joseph, de îndată ce va putea el însuși să meargă acolo; părea cu adevărat interesată de sănătatea tatălui lui și îi plăcuse dintotdeauna casa familială; poate vor cunoaște un nou impuls, un nou început, poate vor reuși să înceapă acolo o nouă viață; în orice caz, avea nevoie să spere că așa va fi.

Drapier l-a sunat pe Aurélien luni, 15 februarie, în prima parte a dimineții, când acesta tocmai se întorsese de la Chantilly. La fața locului totul era pregătit, i-a zis el, de joi va putea începe lucrul la Germolles. În timp ce închidea telefonul, Aurélien și-a dat seama că avea să plece miercuri seara, peste două zile, nu bănuise că eliberarea sa va fi atât de apropiată. Mai mult, Indy nu va avea ce obiecții să aducă acestei plecări – ba chiar dimpotrivă, câtă vreme era vorba și despre vânzarea unor sculpturi. Până la urmă se înțelesese cu proprietarul unei galerii pentru o sumă unitară de o mie două sute de euro, dar nu îndrăznise încă să-i pomenească nevestei sale despre asta. Instalat într-o fostă uzină din Romainville, galeristul avea suficient spațiu de depozitare – și era dispus să se ocupe de transport.

La ora prânzului a invitat-o la masă pe colega lui, o fată recent angajată, care lucra cu el la *Apostazia Sfântului Petru.* Restaurantul se afla chiar în castel, în străvechile cuhnii ale lui François Vatel, intendent al prințului de Condé – probabil un bun bucătar, dar care rămăsese în memoria posterității pentru că se sinucisese.

— Sărbătorești ceva? l-a întrebat Félicie, uimirea ei era de înțeles, la prânz Aurélien se mulțumea în general cu un wrap de pui pe care-l mânca în cinci minute, fără să-și părăsească locul de muncă.

— Nu tocmai. Mă rog, cred că în curând o să pot divorța.

— Ah…

S-a străduit, lăudabil, să fie discretă și a așteptat sosirea felului principal ca să pună întrebări. El a abordat subiectul

fără stânjeneală, aproape cu sinceritate, dar îndulcind puţin lucrurile. Întrebat dacă aveau copii, a răspuns că nu.

— Ah, e bine, a spus ea, când nu sunt copii, există mai puţine probleme...

Aşa ar fi gândit majoritatea oamenilor, Félicie gândea exact ca majoritatea oamenilor, fata asta era reconfortantă din toate punctele de vedere.

Îşi pregătise valiza din ajun, ca să nu mai fie nevoit să treacă pe la Montreuil, şi a plecat spre Chantilly la ora 16.00. Şoseaua de centură era foarte aglomerată, nici pe autostradă nu se mergea mai bine, spre ora 21.00 şi-a dat seama că va ajunge foarte târziu la Saint-Joseph şi că începea să se simtă obosit, era mai bine să facă o haltă la Chalon. A găsit uşor o cameră la hotelul Ibis Styles, aflat aproape de ieşirea Chalon-sur-Saône Nord. Restaurantul era încă deschis, dar nu avea decât alţi doi clienţi, care mâncau singuri la mesele lor: un tip de vreo patruzeci de ani care aducea a comis-voiajor, în fine, un comis-voiajor aşa cum apare în filme, în realitate nu întâlnise niciodată un comis-voiajor, şi o femeie un pic mai tânără, care părea că lucrează şi ea în comerţ, ceva în machiaj sau îmbrăcăminte, nu ştia prea bine, nu cunoscuse nici agente comerciale, experienţa lui despre lume era redusă. S-a întrebat în treacăt dacă indivizii ăştia, care îşi petreceau viaţa pe drumuri, în căutarea unui improbabil ideal de fidelizare a clientelei, care dormeau în camerele unor hoteluri precum Mercure sau Ibis Styles, trăiau cumva aventuri de-o noapte între ei, dacă aveau parte de îmbrăţişări pătimaşe cu prilejul popasului de seară. Probabil că nu, şi-a zis el după un moment de reflecţie; lucruri de genul ăsta se întâmplau poate pe vremea tatălui său, dar obiceiul se pierduse, nu se mai potrivea cu spiritul prezentului. Nu credea nici că indivizii ăia doi, odată întorşi în camerele lor, aveau să deschidă o aplicaţie de dating pe Internet, bazată pe geolocalizare; probabil că n-avea să se întâmple nimic.

A avut un somn liniştit, lipsit de vise; a doua zi, încă de la ora 8.00, s-a prezentat la poarta castelului de Germolles, ştia

că în provincie lucrul începe devreme. Paznicul semăna destul de mult cu valeții aceia malefici, mai mult sau mai puțin degenerați, amestecați în ceremonii de magie neagră care includeau găini sacrificate și semne cabalistice scrijelite pe pardoseala hambarului, pe care-i întâlnești în anumite filme fantastice de categorie Z; fusese înștiințat de venirea lui. Tapiseriile erau într-o previzibilă stare de degradare; mai ales una dintre cele mai frumoase, care o înfățișa pe Batșeba ieșind din baie, fusese pe jumătate roasă de șobolani. Nu anticipase însă frigul, sălile castelului erau înghețate; iar asta era o problemă, restaurarea țesăturii presupunea o muncă delicată, greu de îndeplinit când ai degetele amorțite de frig. Bombănind ușor, paznicul s-a dus să caute un radiator electric, care s-a dovedit eficient; n-avea mare lucru de făcut în timpul lunilor de iarnă, cu excepția perioadelor de vizitare a castelului, și părea că-și petrece cea mai parte din zi hrănindu-și câinii – vreo zece, nu prea prietenoși, de tip rotweiler sau dog englez. Cu toate astea, la prânz Aurélien s-a plimbat prin parc; dulăii l-au cercetat bănuitori, dar fără să se apropie. S-a dus apoi să ia masa la restaurantul-bar din Mellecey, comuna unde se afla castelul, ai fi zis că ești într-un roman cu Maigret.

Știa că Cécile n-avea să-l descoasă în legătură cu Indy, că avea să-l aștepte să vorbească din proprie inițiativă; în prima seară însă, n-a avut curaj să abordeze subiectul. Vor merge la clinică, l-a anunțat ea, ca s-o ia pe Madeleine, care dormea la Saint-Joseph în fiecare sâmbătă. O vor aduce înapoi duminică și vor putea sta din nou ceva vreme cu tatăl lor.

A doua zi, după ce au mâncat, Cécile s-a întors în bucătărie; acum pregătea feluri de mâncare pentru toată săptămâna, urmau să fie puse la păstrare în cutii ermetice pe care i le va duce a doua zi lui Madeleine; avea de lucru cel puțin două sau trei ceasuri. După ce Hervé a plecat să se culce, Aurélien a rămas singur în sufragerie; nu se gândea cu adevărat la ce avea de spus, mintea îi era aproape pustie. Apoi, fără să fi premeditat

asta, s-a ridicat, s-a dus până la bucătărie, a tras ușa după el și s-a așezat la masă. Cécile a terminat de amestecat într-un sos care fierbea înăbușit într-o oală, s-a întors, s-a șters pe mâini și s-a așezat în fața lui.

Vânzarea sculpturilor era aproape aranjată, a început el, nu va avea nevoie de mai mult de un weekend ca să le facă inventarul, iar galeristul va trece să le ia în weekendul următor, era deja programat pentru sâmbătă 27, vor sosi dimineața devreme. Își dădea seama că vorbește cu o voce inexpresivă, chiar nu-și mai recunoștea vocea, era un lucru cam îngrijorător.

A mai vorbit o vreme despre operele mamei lor, despre cât timp va fi nevoie ca să fie vândute, despre suma pe care sperau s-o obțină. Cécile aștepta, răbdătoare, fără să-l întrerupă. La un moment dat s-a ridicat ca să-i toarne sos, apoi s-a așezat la loc, în fața lui.

— O să pornesc procedura de divorț imediat după aceea, a continuat el, exact cu același ton. Mă întâlnesc cu un avocat pe 1 martie.

— Și fiul tău? Va locui alternativ la fiecare dintre voi, drept de vizită în weekenduri?

— Nu intenționez să-mi revăd fiul.

Cécile s-a arătat șocată, a rămas tăcută cel puțin un minut și apoi s-a apropiat de el, i-a luat mâna în mâinile ei, după care i-a spus că înțelege, mă rog, că putea înțelege, desigur, nu era fiul lui pe de-a-ntregul, nu era totuna, altfel ar fi stat lucrurile dacă el nu ar fi avut neșansa să fie steril.

— Nu sunt steril, a răspuns calm Aurélien.

De data asta l-a privit cu o stupefacție care s-a transformat treptat în groază, pe măsură ce realiza ce spusese. S-a auzit, destul de departe, un scârțâit de ușă. Au tăcut. Probabil se sculase Hervé. Puțin mai târziu, din nou liniște. Aurélien evita privirea lui Cécile, dar până la urmă a reușit să continue, cu aceeași voce impasibilă:

— N-am fost niciodată steril. Ea îndruga asta. N-am înțeles niciodată de ce voia un alt donator.

De-abia în clipa când surorii lui i s-au împâclit ochii, a început și el să plângă. A plâns îndelung, liniștit, șuvoiul de lacrimi părea interminabil, în timp ce Cécile îl legăna în brațe. Nu simțea mare lucru, în orice caz nu suferință, mai degrabă un soi de milă ușor abstractă față de sine și, de asemenea, dar într-un mod mai neliniștitor, senzația că era pustiit. Poate că asta simți, și-a zis el, când ești victima unei hemoragii masive. În clipa când lacrimile au început să-i secе, a simțit altceva, un soi de ușurare generală a organismului, însoțită de o oboseală intensă. Imediat după aceea, s-a dus să se culce.

A doua zi dimineața, puțin după ce ajunseseră la spital, s-au întâlnit cu Maryse pe culoarul ce ducea spre camera tatălui lor.

— Au ieșit, le-a zis ea, Madeleine l-a dus să facă o plimbare în grădină. Sunteți fiul cel mic, nu?

Aurélien a încuviințat.

— L-a anunțat, i-a zis că o să veniți. Doctorului Leroux i-ar fi plăcut și lui să vă întâlnească, dar nu e aici în weekendul ăsta.

— E drăguță infirmiera, a zis Aurélien mergând spre grădină.

— Aha, ai băgat de seamă... i-a răspuns Cécile, fără alte comentarii.

Așezată pe o bancă lângă Édouard înfofolit în pături, Madeleine i-a văzut din depărtare, le-a făcut un semn viguros și s-a ridicat, împingând scaunul cu rotile spre ei. Pe drum s-a intersectat cu două infirmiere care s-au dat într-o parte câțiva metri ca să evite s-o salute. Aurélien a avut impresia că-i aruncaseră priviri ostile.

S-a apropiat de tatăl lui, i-a luat mâna care ieșea de sub pături în mâinile lui.

— M-am întors, tată, a zis el. O să mergem la tine în cameră, e cam frig, nu-i așa?

Édouard a clipit încet, dar într-un mod foarte vizibil.

— Așa face ca să zică da, a zis Cécile, îți amintești? Poate că o să vă lăsăm împreună, a adăugat ea când s-au întors în cameră, dacă ai chef să fii singur cu el ca să-i vorbești.

Cécile și Madeleine au ieșit; privirea tatălui ei rămânea adâncită în privirea sa, imobilă. Nu putea schița nici o expresie, își repeta Aurélien, nu avea nici o cale ca să-și facă știute sentimentele.

— O să mă pot întoarce de mai multe ori, tată, i-a zis el în cele din urmă, am găsit de lucru aproape de Chalon-sur-Saône. În plus, o să vând sculpturile mamei, am găsit un galerist la Paris, o să eliberăm hambarul.

Tatăl lui a clipit încet. Aurélien a încremenit, incapabil să descifreze această mișcare, dar și incapabil să continue.

— Aveai dreptate, tată, a reușit el să spună în cele din urmă, soția mea e o femeie îngrozitoare. O să bag divorț.

Tatăl lui a clipit din nou, mai limpede de data asta, într-un mod mai apăsat.

De fapt nu mai avea mare lucru de spus, dar, când a ieșit din spital, se simțea incredibil de bine, liniștit, ușurat, iar la masa de seară nu i-a tăcut gura, înștiințându-le că tapiseriile pe care tocmai le restaura fuseseră foarte probabil țesute la Arras, că Arras era la sfârșitul Evului Mediu cel dintâi centru european de producție și că orașul datora acestei industrii o mare parte din belșugul lui.

— Belșugul nu mai e ce-a fost... a remarcat Hervé, turnându-și din nou de băut.

Duminică dimineață s-a apucat de treabă, fotografiind și măsurând sculpturile, avea să transmită galeristului totul pe mail, era o misiune ușoară, dar hambarul era și el slab încălzit, iar seara și-a dat seama că n-avea energie să facă drumul înapoi. Avea să-și petreacă noaptea la Saint-Joseph și să-i telefoneze lui Félicie ca s-o avertizeze, *Apostazia Sfântului Petru* avea să mai aștepte puțin.

A doua zi a plecat la ora 7.00. Deși era foarte devreme, Cécile se sculase deja, l-a strâns lung, foarte lung în brațe, înainte ca el să se suie în mașină.

11

Vinerea următoare, Paul și Prudence au luat trenul spre Mâcon. Nu aveau să doarmă în aceeași cameră, discutaseră despre asta în ultima clipă, chiar înainte de plecare, era greu, nu se mai întâmplase de mult; dar Prudence i-a spus că va încerca să vină lângă el în pat târziu în noapte.

— Știi, patul e foarte mic, i-a atras atenția Paul.

Se-aștepta, dar nu o deranja, ba dimpotrivă. Paul nu înțelegea cu adevărat ce anume îl împingea să doarmă din nou în camera lui de adolescent; și-a zis că era probabil inutil să înțeleagă. Nu credea că afișele cu Carrie-Anne Moss mai împodobeau încă pereții; dar dacă era așa, primul său gest va fi să le dea jos; nu știa cu adevărat motivul, dar simțea că ar fi fost mai bine.

Paul și-a dat seama imediat, după felul în care Cécile l-a strâns îndelung în brațe pe peronul gării, că sora lui va face tot posibilul ca Prudence să se simtă bine în decursul acestui weekend, să se simtă din nou acceptată într-o familie. Cu toate astea, nu a putut să-și înăbușe un gest de uimire când a aflat că Paul avea să stea în fosta lui cameră; dar a tăcut.

Într-adevăr, nu mai era nici urmă de afiș cu Carrie-Anne Moss în camera lui, nu mai era decât posterul, inofensiv, cu Nirvana. În mod ciudat, a adormit fără probleme. S-a trezit totuși una-două, instantaneu, când a auzit zgomotul ușor pe care l-a făcut ușa camerei sale când s-a deschis, dar nu s-a mișcat, n-a făcut nici un gest ca s-o întâmpine pe Prudence, dimpotrivă, s-a ghemuit întorcându-se spre perete. Era noapte

adâncă, nici o scădere de temperatură nu vestea ivirea zorilor, nu putea fi mai mult de 5.00 dimineața. Prudence i-a pus întâi mâna pe talie, apoi a urcat spre piept. Paul nu s-a clintit. Ea a început să facă niște mișcări nelămurite, ca un soi de freamăt și, brusc, l-a strâns în brațe cu toată puterea, scoțând niște sunete de neînțeles; lui Paul i s-a părut că plângea. Era îmbrăcată cu aceeași pijama de copil, catifelată la atingere, a remarcat el fără să vrea. Și-a slăbit puțin îmbrățișarea, deși continua să-l strângă tare, dar nu-l deranja, se simțea bine.

A rămas așa multă vreme, nemișcat, simțindu-i căldura – Prudence aproape dogorea și respira puternic, probabil că sistemul ei cardiovascular funcționa cu o viteză nebună.

Când a hotărât să se miște, lumina zilei invadase aproape toată camera, și-a dat seama întorcându-se spre ea că îi era teribil de frică.

N-avea de ce să-i fie frică. Gurile lor se aflau la câțiva centimetri una de alta. Fără să șovăie o clipă, Prudence și-a lipit gura de a lui, i-a strecurat limba înăuntru și a început s-o miște încet, înlănțuindu-i limba. Lui Paul i se părea că putea dura la nesfârșit.

Și totuși a încetat, nimic nu durează la nesfârșit în lumea sublunară. S-au despărțit, trupurile lor se aflau acum la vreo treizeci de centimetri unul de altul.

— Să mergem la o cafea, a zis Paul.

Încă o dată, Cécile nu a fost în stare să-și reprime un gest de uimire văzându-i cum intră în bucătărie ținându-se de mână, în pijamale. Probabil că se ascundea ceva necesar în asta, și-a zis ea, era un ritual al regăsirii. Când e vorba de problemele de cuplu ale celorlalți, n-ai ce să spui, n-ai ce să faci, e un loc tainic, nimeni nu se bagă. Poți cel mult aștepta ca partenerii să catadicsească să-ți povestească ei, știind în același timp că nu va fi cazul. Ceea ce se întâmplă înlăuntrul unui cuplu e ceva special, netransferabil altor cupluri, care nu suferă intervenții ori comentarii, destul de departe de restul existenței umane, diferit de viața în general dar și de viața socială comună multor

mamifere, de neînțeles nici măcar plecând de la urmașii cărora eventual le-a dat naștere cuplul, în fine, e o experiență de alt ordin, nici măcar o experiență în adevăratul sens al cuvântului, ci o tentativă.

— Aurélien nu vine cu noi la spital, a zis Cécile, azi se ocupă cu împachetarea sculpturilor, o să dureze toată ziua, de altfel cred că transportatorii au și sosit.

Lui Paul i-a trebuit un minut întreg ca să priceapă despre ce vorbea. Într-adevăr, Aurélien era probabil acolo, uitase complet de el, nu-l văzuse în seara dinainte, e drept că ajunseseră târziu; și, la drept vorbind, uitase și de sculpturile mamei sale.

— Da, știi, sculpturile mamei... i-a spus el lui Prudence, care a încuviințat mecanic, fără să înțeleagă despre ce era vorba.

— Faceți un duș? s-a interesat Cécile, avea un aer ușor zorit.

— Nu, nu, plecăm imediat, a răspuns Paul.

Prudence a consimțit cu entuziasm, se gândise și ea la același lucru: să continue ziua așa, fără să se spele. Trupurile lor nu se împreunaseră cu adevărat, asta avea să se întâmple mai târziu, dar se mângâiaseră vreme îndelungată și rămăseseră urme, mirosuri; ținea de ritualul de domesticire a corpurilor. Același fenomen putea fi observat și la alte specii, cu precădere la gâște, văzuse un documentar pe tema asta, cu ceva vreme în urmă.

Într-adevăr, un camion pentru mutări staționa în fața hambarului, cu ambele uși din spate larg deschise.

Era încă destul de nedeslușit, dar se simțea venirea primăverii, aerul era călduț și vegetația prinsese de veste, frunzele se descotoroseau de protecția lor iernatică cu o calmă lipsă de pudoare, își arătau zonele gingașe asumându-și un risc, pentru că frunzele astea tinere puteau oricând fi distruse de un îngheț brusc. Urcând alături de Hervé în Dacia acestuia, Paul și-a dat seama că n-avea să mai revadă probabil niciodată sculpturile – și, de altfel, că începuse să uite chipul mamei sale.

Când au ajuns la spital, la intrare, s-au trezit față în față cu doctorul Leroux, prins într-o discuție furtunoasă cu un individ în costum funcționăresc. A pus punct discuției cu un gest iritat și s-a îndreptat spre ei.

— Așa, e bine, ați venit să-l vedeți pe tatăl dumneavoastră... Atât doar că nu v-a așteptat, a plecat cu iubita lui. De altfel, nu-i prea mai vedem, pleacă să se plimbe în fiecare dimineață, nu știu unde se duc. Ea a ținut minte că scaunul are o autonomie de patru ore, așa că se întoarce de fiecare dată la prânz, ca să-i dea să mănânce și să încarce bateriile. Aproape că nu mai are nevoie de asistentă, așa încât am rugat-o pe Aglaé să se ocupe de alt pacient. A rămas doar Maryse, o ajută pe Madeleine să-l ridice din pat dimineața și să-l culce seara, dar altfel Madeleine se ocupă de tot, îi schimbă scutecele, îl spală, îi dă să mănânce.

— Nu vă deranjează? a întrebat Paul.

— Nu, de ce m-ar deranja? Face munca unei infirmiere fără să fie plătită, știți, într-un spital e întotdeauna lipsă de personal, Madeleine e perfectă.

Exista în mod clar o problemă despre care n-avea chef să vorbească, Paul a simțit asta, dar n-a îndrăznit să-l descoasă, și s-au îndreptat spre camera lui Édouard. A fost încă o dată izbit de fotografia părinților săi, îmbrățișați în fața mării. Păreau tineri, îndrăgostiți, răspândeau literalmente iubire. Poate că ar fi trebuit să rămână așa, și-a zis Paul, poate că n-ar fi trebuit să facă copii, fără doar și poate mama lui nu fusese croită cu adevărat pentru maternitate.

După cinci minute, Cécile a zis că ea și Hervé preferau să aștepte în grădină; Paul a încuviințat. Prudence a hotărât să-i însoțească, avea chef să cerceteze locurile. După ce au plecat, Paul s-a așezat în fotoliul pentru oaspeți. Contemplarea fotografiilor l-a cufundat într-o nostalgie morocănoasă, așa se întâmplă mereu cu fotografiile, te fac vesel sau trist, niciodată nu poți ști dinainte. Plimbându-și privirea prin încăpere, a zărit

dosarele tatălui său. Martin-Renaud îi spusese că poate să le consulte: nu erau clasificate și, oricum, n-ar fi priceput o iotă.

Cel dintâi pe care l-a deschis era într-adevăr complet criptic; pe vreo zece pagini, cu scrisul său mărunt și înclinat, tatăl lui notase chestiuni de genul: „aYb3N6 – 1282" Erau sute de astfel de rânduri, care nu lăsau să transpară vreo repetiție ori vreo regularitate, neînsoțite de vreun comentariu. A zăbovit mult, fără ca vreo sclipire de înțelegere să-i ilumineze mintea, apoi l-a închis. Când a deschis al doilea dosar a avut un șoc și, preț de câteva clipe, nu i-a venit să-și creadă ochilor. Avea în față îmbinarea unor pentagoane, cercuri și litere bizare care, de câteva luni încoace, precedau filmele și anunțau pe Internet atentatele. Recunoștea chiar în mod expres mesajul, cel de-al doilea, care însoțea secvența video cu decapitarea lui Bruno. Își amintea că apăruse pe Internet cu puțină vreme înainte ca tatăl său să intre în comă. Nu-l mira deloc că nu încetase să urmărească actualitatea; dar faptul că fusese preocupat de această imagine în mod special era cu adevărat straniu.

patru

SOLVE
COAGULA
ELIPHAS
LEVI DEC

```
(t.bidState=e.bidState,e.bidState===i.b.rendered?
t.timing.renderTime=e.ts:e.bidState===i.b.set&amp;&amp;t.timing.setAtTimes.push(e.ts)),t)}}}}
;case"UPDATE_BID_INFO_PROP":return void 0===t[e.slotID]||t[e.slotID].filter((function(t)
{return t.matchesBidCacheId(e.iid)})).length&lt;1?s({},t):s(s({},t),
{},u({},e.slotID,t[e.slotID].map((function(t){return t.matchesBidCacheId(e.iid)&amp;&amp;
(t[e.key]=e.value),t}))))};case"UPDATE_SLOT_BIDS":return
s(s({},t),e.bids.reduce((function(e,n){return Object(c.m)(e,n.slotID)?e[n.slotID]=
[].concat(d(e[n.slotID]),[n]):Object(c.m)(t,n.slotID)?e[n.slotID]=[].concat(d(t[n.slotID]),
[n]):e[n.slotID]=[n],e)),{}))}default:return s({},t)}}(t.slotBids,e),slotIdMap:function(t,e)
{switch(e.type){case"ADD_SLOT_ID":return-1===t.indexOf(e.slotID)?[].concat(d(t),
[e.slotID]):t;default:return t}}(t.slotIdMap,e),sync917:function(t,e){switch(e.type)
{case"SET_SYNC_917":return e.value;default:return t}}
(t.sync917,e),targetingKeys:function(t,e){switch(e.type){case"UPDATE_SLOT_BIDS":return
s(s({},t),e.bids.reduce((function(e,n){return Object(c.m)(t,n.slotID)?e[n.slotID]=
[].concat(d(t[n.slotID]),d((n.bidConfig.targeting?
n.bidConfig.targeting:i.g).filter((function(e){return-
1===t[n.slotID].indexOf(e)})))]:e[n.slotID]=n.bidConfig.targeting?
n.bidConfig.targeting:i.g,e)),{}))}default:return s({},t)}}(t.targetingKeys,e)}}var b=
(getState:function(){return r},dispatch:function(t){r=l(r,t)}});Object(c.d)
("redux")&amp;&amp;Object(c.i)()&amp;&amp;Object(c.m)
(window,"__REDUX_DEVTOOLS_EXTENSION__")&amp;&amp;
(b=window.__REDUX_DEVTOOLS_EXTENSION__(i)),b.dispatch({type:"NOOP"})},function(t,e,n){"use
strict";n.d(e,"g",(function(){return c})),n.d(e,"v",(function(){return o})),n.d(e,"b",
(function(){return r})),n.d(e,"f",(function(){return d})),n.d(e,"u",(function(){return
f})),n.d(e,"d",(function(){return l})),n.d(e,"e",(function(){return b})),n.d(e,"c",
(function(){return p})),n.d(e,"n",(function(){return m})),n.d(e,"l",(function(){return
g})),n.d(e,"m",(function(){return a})),n.d(e,"k",(function(){return u})),n.d(e,"t",
(function(){return v})),n.d(e,"h",(function(){return h})),n.d(e,"s",(function(){return
O})),n.d(e,"r",(function(){return S})),n.d(e,"j",(function(){return _})),n.d(e,"q",
(function(){return w})),n.d(e,"i",(function(){return E})),n.d(e,"a",(function(){return
D})),n.d(e,"p",(function(){return T})),n.d(e,"o",(function(){return I}));var r,i,c=
["amznbid","amzniid","amznsz","amznp"],o=
["amznbid","amzniid","amznp","r_amznbid","r_amzniid","r_amznp"];(i=r=r||
{}).new="NEW",i.exposed="EXPOSED",i.set="SET",i.rendered="RENDERED";var
a,s,u,d="apstagDebug",f=
["redux","fake_bids","verbose","console","console_v2","errors"],l="apstagDebugHeight",b="apst
agDEBUG",p="apstagCfg",m=0,g=0;(s=a=a||
{}).amznbid="testBid",s.amzniid="testImpression",s.amznp="testP",s.crid="testCrid",(u||(u=
{})).video="v";var h,y,O,j,v=["amznbid","amznp"];(y=h=h||
{}).__apsid="ck",y.__aps_id_p="ckp",y.aps_ext_917="st",(j=O=O||
{}).noRequest="0",j.bidInFlight="1",j.noBid="2";var
S="600",_="7.57.00",w="https://",E="function"==typeof XMLHttpRequest&amp;&amp;void 0!==(new
XMLHttpRequest).withCredentials,D="apstagLOADED",T=13,I=1e4},function(t,e,n){"use
strict";n.d(e,"d",(function(){return l})),n.d(e,"c",(function(){return O})),n.d(e,"b",
(function(){return v})),n.d(e,"a",(function(){return S})),n.d(e,"e",(function(){return
_}));var r=n(3),i=n(2),c=n(5),o=n(0),a=n(1),s=n(7),u=[],d=11,f=[];function l(t){var e=new
Image;return e.src=t,f.push(e),e}!0===Object(c.c)("exposePixels")&amp;&amp;
(window.apstagPixelQueue=u,window.apstagPixelsSent=f);var b,p={"blockedBidders-fetchBids":
[],"blockedBidders-init":[],adServer:[],appended:[],bidRender:[],bidRenderState:[],bidType:
[],ccpa:[],creativeSize:[],deals:[],fetchBids:[],fifFlow:[],gdpr:[],idRemap:[],iframe:
[],renderFootprint:[],schain:[],simplerOpt:[],slots:[],slotType:[],targeting:[],unusedDeal:
[],useSafeFrames:[]},m=[],g=!1;function h(){g&amp;&amp;(clearTimeout(b),g=!1),Object(o.c)
(m,5).forEach((function(t){v({_type:"featureUsage",p:t,u:Object(e.f)(window)})})),m=
[]}function y(){g||(g=!0,b=setTimeout(h,2e3))}function O(t,e)
{try{return!!i.a.getState().experiments.shouldSampleFeatures&amp;&amp;(void
0===p[t]&amp;&amp;Object(o.j)(p[t],e)&amp;&amp;
(p[t].push(e),m.push({cat:t,feat:e}),d&amp;&amp;y(),!0))}catch(t){return Object(a.b)
(t,"sendFeaturePixel"),!1}}function j(t){try{if(d){var e=function(){try{var
t=i.a.getState(),e=t.cfg.PIXEL_PATH,n=t.hosts.DEFAULT_AAX_PIXEL_HOST,o=Object(c.c)
("pixelHost",n);return"".concat(r.q).concat(o).concat(e)}catch(t){return Object(a.b)
(t,"buildPixelBaseUrl"),""}}();return void 0===t.bidId?
e+="p/PH/":e+="".concat(t.bidId,"/"),l(e+=function(t){try{t._tl="aps-tag";var
e=i.a.getState(),n=null,c="";Object(o.m)(e,"config")&amp;&amp;Object(o.m)
(e.config,"pubID")&amp;&amp;""!==e.config.pubID&amp;&amp;
(n=e.config.isSelfServePub,c=e.config.pubID),null!==n&amp;&amp;(n?
(t.src=r.r,t.pubid=c):t.src=o),t.lv=r.j;var s=JSON.stringify(t);return s=function(t)
{try{return t.replace(/\\.{1}/g,"")}catch(t){return Object(a.b)(t,"escapeJsonForAax"),""}}
(s),s=encodeURIComponent(s)}catch(t){return Object(a.b)(t,"objectToUrlPath"),""}}
(t.payload))}return u.push(t),!1}catch(t){return Object(a.b)(t,"sendPixel"),!1}}function v(t)
```

1

Al doilea document era destul de înspăimântător, dar mai clasic, semăna cu reprezentările tradiționale ale diavolului. Numele gravat pe soclu îi spunea și el ceva, părea să-și aducă aminte că Eliphas Lévi era un ocultist din secolul al XIX-lea, în mod ciudat prieten al militantei socialiste Flora Tristan, ea însăși bunică a lui Gauguin, în fine, toate lucrurile astea păreau în continuare cam lipsite de noimă. În privința celui de-al treilea document, nu înțelegea nimic. Tatăl lui presimțise, orice s-ar spune, o relație între aceste trei elemente și, timp de vreo zece minute, Paul le-a cercetat cu grijă, punându-le unul lângă altul, fără s-o poată descoperi. Dacă această relație era ascunsă într-unul dintre cotloanele de-acum inaccesibile ale minții sale, nu prea mai aveau cum s-o scoată la iveală; singurul lucru care-i rămânea de făcut era să-l informeze pe Martin-Renaud. I-a lăsat un mesaj care spunea doar că „descoperise ceva ciudat" în dosarele tatălui său. Martin-Renaud l-a sunat zece minute mai târziu, iar Paul i-a explicat situația.

— Vreți să vă trimit documentele pe mail? i-a propus.

— Nici nu se pune problema. Vă aflați aproape de Mâcon, nu-i așa?

— În Belleville-en-Beaujolais, mai exact.

— O să trec eu să le iau. O să pot ajunge spre jumătatea după-amiezii, cred.

Apoi a închis, lăsându-l pe Paul deconcertat.

Madeleine a ajuns puțin după ora prânzului, așa cum prevăzuse Leroux, împingând scaunul cu rotile al lui Édouard. Cécile i-a explicat că aveau mâncare de vită cu ciuperci, tocană de miel, precum și niște supe, era de ajuns să le încălzească la microunde, mai pregătise și câteva deserturi. De îndată ce sosise, le pusese în frigiderul din sala comună, unde era servită masa, cel puțin pentru pacienții capabili să se alimenteze fără gastrostomie, erau vreo zece în spital. Paul a fost impresionat de starea tatălui său, părea în mod vizibil mai întremat, fața îi era odihnită, destul de bronzată, i se părea chiar că are o privire mai vie. După ce l-a sărutat pe amândoi obrajii, s-a aplecat la urechea lui să-i spună:

— Tată, trebuie să discutăm după masă despre un subiect legat de munca ta. Unul dintre foștii tăi colegi o să te viziteze în după-amiaza asta.

Édouard a clipit clar din ochi, chiar cu energie i s-a părut, dar poate se înșela. După prânz, s-au retras în cameră, a scos din nou dosarul.

— Îți amintești documentele astea, tată?

A clipit afirmativ.

— Le-ai găsit la cineva?

A rămas nemișcat.

— Prin urmare le-ai descărcat de pe Internet? Pe toate patru?

Din nou nu s-a clintit.

— Dar ai avut impresia, intuiția că există vreo legătură între ele?

A clipit rapid, de două ori.

— Crezi că o să poți să-i explici această intuiție colegului tău, când o să vină să te vadă?

Paul a avut impresia ciudată că șovăie, că pleoapele îi erau străbătute de un ușor freamăt, dar până la urmă a rămas neclintit.

Martin-Renaud a ajuns puțin după ora 15.00, stătea pe locul din spate al unui DS condus de un militar.

— Sunt uimit că ați sosit atât de repede... i-a zis Paul.

— Baza aeriană de la Ambérieu-en-Bugey nu e departe, iar la Villacoublay există întotdeauna avioane disponibile.

— Voiam să spun că mi se pare uimitor că v-ați deplasat dumneavoastră în persoană, că ați considerat că e o urgență.

A zâmbit.

— Aici nu greșiți, poate că e vorba de o folosire excesivă a mijloacelor statului. E drept că nu ne aflăm în fața unei urgențe naționale, dar afacerea începe să scoată din sărite pe toată lumea, de altfel nu numai în Franța. Și mai e ceva, mult mai difuz, am impresia că povestea e departe de a se fi terminat. De șase luni ne tot sfidează și fac tot ce poftesc; după părerea mea, n-o să se oprească aici.

Cu mult mai puține temeiuri, Paul gândea exact același lucru. S-au așezat în două fotolii în sala de intrare în clinică, tăcută și liniștită. După ce l-a ascultat cu atenție, Martin-Renaud a scuturat din cap a neîncredere.

— Și satanişti acum... Zău, îl plâng pe Doutremont. O să intre în concediu medical dacă lucrurile merg tot așa.

— Dar, până acum, nu e cu adevărat grav. Mă rog, vreau să spun că e ciudat, dar că n-a fost nici o catastrofă.

— Depinde. Din punctul de vedere al siguranței informatice, e probabil cea mai mare catastrofă cunoscută de la apariția computerului încoace. Faptul că nu a intrat nimeni în panică se datorează doar lipsei de victime.

Paul a simțit că fusese la un pas să adauge „deocamdată", pentru că și el, tot fără cel mai mic motiv, nutrise același gând. Au cugetat o vreme asupra acestei perspective.

— Mă duc să-l vizitez pe Édouard, nu? a întrebat în cele din urmă Martin-Renaud.

— O să-i puneți întrebări? Mă rog, dacă putem spune așa...

— Nu, nu am de gând să-i pun întrebări, vreau doar să-l salut. Oricum, mi se pare că ați procedat foarte bine; ați pus

exact întrebările cuvenite. Poate că şi dumneavoastră aţi fi putut lucra în serviciile noastre.

— Cred că i-ar fi plăcut mult.

— Ah...

Martin-Renaud a zâmbit din nou, şi apoi s-a ridicat din fotoliu.

— Pricepe tot ce-i spui, dar nu poate răspunde, nu-i aşa?

Paul a confirmat clătinând din cap.

— Când i se pune o întrebare, poate doar să clipească din ochi ca să încuviinţeze?

A aprobat din nou. Martin-Renaud a intrat pe coridor.

S-a suit în maşină două ore mai târziu, pornind spre baza militară de la Ambérieu.

— E colegul tatei, mă rog, fostul coleg? a întrebat Cécile.

Paul a confirmat.

— Exact aşa mi-i închipuiam, a remarcat ea.

— Da, serialele TV sunt totuşi bine făcute, uneori... a conchis Hervé.

Masa a fost animată, apariţia serviciilor secrete îi însufleţise pe toţi, îi făcuse exuberanţi. Viaţa profesională a tatălui său fusese probabil pasionantă, şi-a zis Paul, nu o viaţă plicticoasă de funcţionar, ca a lui. În fine, exagera puţin, viaţa lui devenise mai interesantă de când Bruno intrase în jocul politic, dar economia era totuşi o materie sinistră, iar ministerul, un loc destul de apăsător.

Aurélien a fost pus la curent cu mersul evenimentelor. Cu întreprinderea de transport lucrurile merseseră bine, i-a anunţat la rândul lui, totul fusese ambalat, avea să fie depozitat a doua zi şi scos la vânzare la începutul săptămânii viitoare.

Se strânseseră împreună, fraţii şi sora se strânseseră împreună pentru prima oară după câtă vreme? S-au despărţit foarte târziu, un pic cam beţi cu toţii, aparent chiar şi Aurélien se împărtăşise, era prima oară când Paul îl vedea bând; totuşi, la câteva minute după ce s-a culcat, a fost năpădit de o angoasă cumplită, de certitudinea că această reuniune era o iluzie, că

era ultima oară când fuseseră împreună, sau aproape ultima, în curând lucrurile aveau s-o apuce pe făgașul lor, totul avea să se descompună din nou, să se dizolve, și dintr-odată a avut teribil de nevoie de Prudence, de căldura trupului lui Prudence, într-atât încât s-a sculat și a pornit-o în pijama pe culoarul cu geamlâc care ducea spre casa principală. Ajuns în dreptul grădinii de iarnă s-a oprit brusc, respirația i s-a domolit treptat. Era lună plină, se distingeau perfect podgoriile și colinele. Nu, nu era o idee bună, și-a zis, trebuia s-o lase să vină, se cuvenea ca ea să facă drumul spre el. Dar era oare atât de sigur de asta? În religia wicca, zeul părea uneori să aibă ceva viril, de cuceritor; nu știa, chiar nu știa. Cu Raksaneh n-ar fi șovăit, și-a zis el dintr-odată; ca să nu mai vorbim de etiopiancă. Cu siguranță o dăduseră în bară, și-a zis el, undeva o dăduseră cu toții în bară. La ce bun să instalezi tehnologia 5G dacă oamenii nu mai puteau pur și simplu să intre în contact și să facă gesturile esențiale, cele care îngăduie speciei umane să se reproducă, cele care îi îngăduie, de asemenea, să fie uneori fericită? Era din nou capabil să gândească, reflecția lui căpăta un aspect aproape filozofic, a constatat el cu silă. Poate însă că toată chestia asta ținea de biologie sau de nimic anume, așa că avea să se întoarcă să se culce în cele din urmă, era singurul lucru ce-i rămânea de făcut, cugetarea îi era condamnată să se rotească în gol, se simțea ca o cutie de bere strivită sub picioarele unui huligan britanic sau ca un biftec abandonat în sertarul de legume al unui frigider ieftin, în sfârșit, nu se simțea prea bine. Și, culmea, dinții începuseră să-l doară din nou; până la urmă, totul era o problemă psihosomatică?

Curios, în ciuda tulburării persistente din suflet și a fălcii care-i zvâcnea, a adormit aproape imediat, de cum a pus capul pe pernă. Tot așa, s-a trezit de îndată ce a auzit zgomotul, deși foarte slab, al ușii de la cameră. Prudence venise și mai devreme decât cu o zi înainte, era probabil miezul nopții, Paul avea impresia că dormise zece minute. De data asta nu s-a prefăcut că doarme, s-a întors numaidecât și și-a apropiat gura

de gura ei, probabil că așa ar fi procedat și un zeu, dovadă că ea a reacționat bine, limbile li s-au încolăcit din nou. Cu toate astea, când i-a pus mâna pe fese, a simțit-o că se crispează; și-a întrerupt îndată gestul. Trebuia să fie răbdător, și-a repetat, trebuiau să-și ofere un răgaz, dar la drept vorbind răgazul era plăcut și chiar amețitor, pentru că, fără cea mai mică îndoială, aveau până la urmă să cadă unul în brațele celuilalt, întreaga lor viață era pe cale să se preschimbe într-o cădere cu încetinitorul, nesfârșită și desfătătoare. Atingerea feselor cu mâna fusese deja un lucru plăcut, fesele erau mai puțin uscățive, mai puțin colțuroase decât se temuse, avusese impresia că i se scoală, mă rog, se petrecea ceva în zona aceea, dar și aici cam uitase cum merg lucrurile, de cât timp mai exact? Opt ani, zece ani? Părea colosal de mult, dar probabil că așa era de fapt, anii trec iute uneori. Poate că ar trebui să procedeze altfel, să înceapă prin a merge la curve, doar ca să-și regăsească senzațiile și reflexele, la asta-s bune curvele, ca să te readucă la viață. Deocamdată s-a mulțumit să-și strecoare o mână sub bluza ei de pijama, ca să-i mângâie sânii. Mai jos, de bună seamă, era mai complicat.

După micul dejun duminical s-au strâns din nou laolaltă, cumva ca un grup de suplicanți, în jurul mașinii lui Aurélien, ca să-și ia rămas-bun, de parcă se pregătea să urce Golgota, și, de fapt, într-un fel cam așa și era. A doua zi dimineață avea o întâlnire la Romainville, se cuvenea desigur să plece și să doarmă în casa de la Montreuil, era cea mai bună soluție, era soluția cea mai cuminte. În ansamblul lor, oamenii sunt sclavii destinului lor, Cécile însăși fusese tot timpul așa și, de fapt, n-ar fi trebuit decât să se felicite pentru asta. Și-a zis totuși, probabil pentru prima oară în viață, că poate o atitudine de revoltă era în anumite cazuri preferabilă; în locul lui Aurélien ar fi dormit oriunde, într-un hotel Ibis din Bagnolet sau din altă parte, orice decât să se întoarcă la Montreuil. A fost cât pe ce să i-o spună, a ezitat, s-a înfrânat; dar, după ce mașina fratelui ei a dispărut după ultima cotitură spre Villié-Morgon, a regretat amarnic.

Aurélien nu-i spusese nimic lui Cécile, considera că-i vorbise deja destul despre necazurile lui, dar spera să-i comunice chiar în seara aceea lui Indy intenţia lui de a divorţa; avea o întâlnire cu un avocat chiar a doua zi, după întrevederea cu galeristul, situaţia nu mai suferea amânare. Şi-apoi era preţul lucrărilor, trebuia să-i vorbească şi despre asta, pe scurt, se aştepta la o seară cumplită din toate punctele de vedere. Se bizuise, oarecum, pe ambuteiaje ca să chibzuiască, dar în mod ciudat autostrada era pustie, era totuşi sfârşitul perioadei de vacanţă şcolară, ori poate nu, nu mai ştia. Godefroy, de pildă, era oare în vacanţă? Habar n-avea.

A ajuns la Montreuil puţin înainte de ora 20.00 şi a avut multe probleme cu parcarea, a găsit până la urmă un loc la cinci sute de metri de casă. Avea propria lui cheie. Indy era instalată pe canapeaua din salon, se uita la sfârşitul emisiunii *C Politique*[1] şi nu s-a ridicat să-l întâmpine. Cu câteva luni înainte încă se mai străduia, mai mult sau mai puţin, să salveze aparenţele; acea perioadă expirase. Lui nu-i plăcea televiziunea în general, şi cu atât mai puţin emisiunile politice, pe care ea le urmărea cu asiduitate, socotind probabil că asta făcea parte din munca ei, iar *C Politique* îi isca o aversiune specială şi îl cufunda invariabil în depresie. Toţi indivizii ăia strânşi pe ecran, prezentatorul sarcastic, istoricul chel, investigatoarea provocatoare i se păreau tot atâtea marionete malefice, nu izbutea să se convingă că oamenii ăia trăiau ca şi el, respirau ca şi el, că făceau parte din aceeaşi lume, din aceeaşi realitate ca şi el. În acea gaşcă sinistră exista şi un soi de reporteriţă, ea era cea cu care se identifica probabil Indy, în fine, cu care încerca să se identifice, de cele mai multe ori probabil că se îmbăta cu umilinţă asistând la prestaţia televizuală săptămânală a celei pe care nici măcar n-o putea considera rivala ei, într-atât de mult zbura la nişte înălţimi mediatice care ei aveau să-i rămână pe veci inaccesibile, într-atât îi amintea clipă de clipă că ea nu era decât o jurnalistă ratată şi care, băşca, lucra

1. Emisiune dedicată politicii franceze, difuzată pe postul France 5.

și în presa scrisă. Era poate cea mai rea dintre toți, cu aerul ei implicat, cu mulțumirea ei de sine, cu evidenta ei convingere că aparține taberei binelui, cu promptitudinea cu care se ploconea în fața oricărui VIP care făcea parte din aceeași tabără. Indy împărtășea toate aceste însușiri, cu excepția, desigur, a mulțumirii de sine.

A scotocit o vreme prin bucătărie, încercând să facă un zgomot cât mai puternic. În zadar: nu era nimic de băut, de altfel nici de mâncare, nu-i era foame, dar o sticlă de vin, da, i-ar fi prins bine. S-a întors în salon, invitatul emisiunii era o scriitoare debilă căreia îi uitase numele, Indy dăduse sonorul aproape dincolo de limita suportabilului.

— Nu e nimic de băut! a urlat el.

— Nu sunt bona ta! a răspuns Indy, răcnind la rândul ei.

— Nu prea ești nici nevasta mea, a adăugat el cu voce un pic mai scăzută, ea a întors spre el o față nedumerită, i s-a părut inutil să repete, conversația din seara aceea era oricum isprăvită, aveau să lămurească a doua zi, fără alcool i se părea imposibil, până la urmă poate era mai bine să se vadă întâi cu avocatul.

Când s-a dezbrăcat, a găsit într-un buzunar al blugilor numărul de mobil al lui Maryse. I-l ceruse în dimineața aceea, chiar înainte să plece de la spital. Ea i l-a dat îndată, fără să pună întrebări, fără comentarii; nu credea să fi băgat cineva de seamă.

2

Când a văzut documentele strânse de Édouard, Doutremont a reacționat mai bine decât estimase Martin-Renaud. Înțelegea destul de exact despre ce era vorba în ultimul: aveau probabil de-a face cu un program care permitea preluarea controlului asupra calculatoarelor zombie; era un element important, chiar dacă programul complet conținea probabil zeci de pagini de instrucțiuni analoge. Nici el nu cunoștea limbajul de programare folosit, dar nu-i era deloc greu să se informeze, era de ajuns să dea un telefon sau două. De unde oare făcuse rost tatăl lui Paul dea această pagină de cod? Ar fi interesant de aflat; dar, dacă pricepuse bine ce îi spusese Martin-Renaud, era greu de interogat din pricina stării lui de sănătate.

În schimb, gravura care reprezenta un soi de diavol nu prea însemna mare lucru pentru el; atentatul împotriva băncii de spermă îl descumpănise, silindu-l să treacă de la o pistă de ultrastânga clasică la o pistă catolică integristă mult mai improbabilă; această imagine părea să-i îndrepte acum spre o pistă satanistă; ținând seamă de situația în care se afla, nu-l mai deranja prea tare, rămâneau în aproape același domeniu.

În momentul atentatului danez apelase la Sitbon-Nozières, care era însărcinat cu vigilența ideologică în cadrul serviciului; și-a dat seama că nu se mai sunaseră de atunci. Fără să știe prea bine de ce, nu se simțea în largul lui cu acest individ evident de aceeași vârstă cu el, îmbrăcat mereu impecabil în costume bleumarin. Cu toate astea, se purta perfect politicos cu el; însă

tocmai această politeţe avea ceva bătător la ochi, excesiv. De fapt, în prezenţa lui simţea un fel de inferioritate de clasă, căreia îi era greu să-i deluşească sursa; Sitbon-Nozières avea reputaţia unui tip strălucit, fost elev al Şcolii Normale, profesor universitar de istorie, autor al unei teze despre nihiliştii ruşi, dar nu studiile lui îl impresionau, de pildă nu se simţea deloc stingherit în prezenţa unui absolvent al Şcolii Naţionale de Administraţie, precum Paul; e-adevărat că nu cunoştea normalieni, dar, din principiu, nu era căzut pe spate din cauza lor. Ce îl impresiona la Sitbon-Nozières – după ce a chibzuit, s-a văzut nevoit să ajungă la această concluzie descurajantă – erau costumele lui; fără să se priceapă prea bine, avea certitudinea că valorau foarte mult, probabil mii de euro. În mare măsură, un reflex de acelaşi tip provocase înfrângerea candidatului de dreapta la ultimele alegeri prezidenţiale şi îngăduise venirea la putere a actualului preşedinte. Oricât ar fi fost de plin de el, preşedintele n-avea nimic de nobil de viţă veche; se simţea că-şi datorează ascensiunea răsunătoare doar propriilor calităţi; iar asta era tot ce conta în ochii alegătorilor.

Cu doi ani înainte, Martin-Renaud îl angajase pe profesorul de istorie ca să supravegheze toate publicaţiile extremiste şi alte chemări la insurecţie care ar fi putut să zăbovească pe diferite site-uri, prin cotloanele cele mai ascunse ale Internetului. Biroul lui era vast, nu se afla la acelaşi etaj cu celelalte birouri ale serviciului şi se caracteriza prin faptul că era conectat la reţea – nici unul dintre birourile lor nu era conectat, după câteva încercări neizbutite ajunseseră la concluzia că e singurul mod de a-şi securiza total calculatoarele, aşa încât îşi făceau căutările pe Internet pe nişte aparate obişnuite, instalate într-o încăpere dedicată acestui scop. Computerul lui Sitbon-Nozières, spre deosebire de ale lor, nu conţinea nimic secret; treaba lui era să acceseze nişte conţinuturi la îndemâna tuturor, ba chiar nişte conţinuturi având autori care aspirau la o difuzare cât mai largă cu putinţă.

S-a uitat câteva clipe la gravura de inspirație demonică, după care a tras concluzia că nu vedea încotro putea să-i conducă. Nu avea nimic despre sataniști, nici cel mai firav dosar. După cât știa, tipii ăștia erau niște individualiști desăvârșiți, ar fi fost absurd din partea lor să se lanseze într-o acțiune teroristă sau militantă, și aproape la fel de absurd ar fi fost să dea indicații de vot.

Nu era încă sigur de nimic, dar propriile sale cercetări îl conduceau într-o direcție diferită. Oponenții mondializării liberale și cei ai procreației artificiale nu aparțineau îndeobște acelorași rețele, dar exista o mișcare care îi reunea: cea a anarho-primitiviștilor. Era vorba despre o grupare esențialmente americană, inspirată oarecum de luddiți, deși mult mai extremistă. Cel mai cunoscut ideolog al ei era John Zerzan. Care, de asemenea, era și cel mai radical: nu dorea doar să distrugă industria, comerțul și tehnologia modernă, ci să suprime și agricultura, religiile, artele, și chiar limbajul articulat; în realitate, proiectul lui era să readucă omenirea la nivelul paleoliticului mijlociu. Sitbon-Nozières a extras din bibliotecă un mic fascicul cu un text al lui Zerzan, din care a citit un pasaj:

— Agricultura permite o diviziune a muncii sporită, creează fundamentele materiale ale ierarhiei sociale și amorsează distrugerea mediului înconjurător. Preoții, regii, obligațiile, inegalitatea sexuală, războiul sunt câteva dintre consecințele sale specifice destul de rapide.

— E teribil de simplist și de extremist, îmi vine greu să cred că poate să influențeze pe cineva... a obiectat Doutremont.

— Aici nu sunt de acord cu dumneavoastră. Există deja extremiști mai mari. Anumiți ideologi ai *deep ecology* propovăduiesc extincția omenirii, pentru că au impresia că specia umană este definitiv irecuperabilă și periculoasă pentru supraviețuirea planetei. E cazul unor mișcări precum *The Church of Euthanasia, The Gaia Liberation Front, The Voluntary Human Extinction Movement.* Zerzan, în schimb, nu vrea să distrugă omenirea, ci s-o reeduce. Când vorbește despre oameni, îi vede

ca pe niște primate simpatice, cu un fond bun, dar care, începând din neolitic, au apucat-o într-o direcție greșită. Tezele lui seamănă mult cu cele ale rousseauismului clasic: omul se naște bun, societatea e cea care-l pervertește etc. Iar niște indivizi ca Rousseau pot avea o influență enormă; s-ar putea chiar spune că Rousseau este la originea Revoluției Franceze. Miturile comunismului primitiv, ale vârstei de aur au avut mereu o incredibilă forță mobilizatoare, iar astăzi e încă și mai adevărat, odată cu toate emisiunile despre înțelepciunea civilizațiilor tradiționale, despre vânătoarea de reni a inuiților etc. În plus, interesant în cazul lui Zerzan este faptul că unul dintre apropiații săi a trecut la acțiune. Vă amintiți de Unabomber?

— Nu, deloc.

— Se întâmpla cu vreo treizeci de ani în urmă, e-adevărat. Unabomber este numele pe care i l-a dat presa, în realitate se numea Theodore Kaczynski. Era un matematician foarte înzestrat, cred că a făcut chiar o descoperire în algebră, o nouă demonstrație a teoremei lui Wedderburn, dacă-mi amintesc bine. Întâi a predat la Berkeley, după care s-a stabilit într-o cabană izolată undeva în Montana. Începutul primei cărți a lui Zerzan, *Viitorul primitiv*[1], este o adevărată odă adusă lui Unabomber: „Supraviețuia ca un grizzly sau ca o pumă, tupilat sub mantia groasă de zăpadă. Primăvara ieșea din bârlog, străbătea pădurea, mergea de-a lungul râurilor. Vâna, pescuia, culegea plante. Întotdeauna singur. Liber, dar singur." Te poate îndemna să zâmbești, dar credeți-mă că un astfel de lirism poate fi eficient la anumite persoane. Zerzan are într-adevăr puncte comune cu Rousseau: inteligență medie, dar o incontestabilă muzicalitate a frazelor; e un amestec care se poate dovedi nespus de primejdios. Kaczynski e altceva: mult mai riguros, mai structurat în gândire, te duce mai degrabă cu gândul la Marx, dacă vreți.

1. Colecție de eseuri de antropologie și economie politică publicat de Zerzan în 1994.

Sitbon-Nozières a scos alte două cărți din bibliotecă: *Manifest: Viitorul societății industriale*, publicată la editura du Rocher, și *Societatea industrială și viitorul ei*, la editura Encyclopédie des Nuisances.

— Iată, de pildă, pasajul în care vorbește despre natură...

Înainte să găsească textul, a răsfoit repede una din cărți:

— E fragmentul 184. Iată tot ce găsește de cuviință să afirme despre natură: „Majoritatea oamenilor sunt de acord să spună că natura este frumoasă, și e adevărat că natura exercită o mare putere de seducție." Vedeți, nu mai e deloc același stil. De altfel, e adesea foarte critic la adresa lui Zerzan. De exemplu, Zerzan apără pozițiile feministe, pretinde că patriarhatul a apărut de-abia în neolitic și că de-a lungul întregului neolitic a domnit egalitatea între sexe; este o afirmație destul de îndoielnică. Este, de asemenea, vegetarian și pretinde că ceea ce el numește „practicile măcelărești" au apărut foarte târziu în istoria omenirii; nici în această privință arheologii nu prea sunt de aceeași părere. Kaczynski, în schimb, acceptă inegalitatea naturală și vânătoarea și, de altfel, nu manifestă pic de simpatie față de politica de stânga, ci dimpotrivă; în acest sens, e un ecologist mai consecvent. Oricum, s-a apucat să fabrice bombe artizanale în cabana lui din Montana, pe care le-a trimis unor diferite persoane care păreau să reprezinte tehnologia modernă; înainte să fie prins de FBI, a omorât trei oameni și a rănit vreo douăzeci.

— Ce s-a întâmplat cu el?

— Potrivit ultimelor știri, ispășea o pedeapsă de închisoare pe viață într-un penitenciar din Colorado. Dar poate că a murit până acum, iar dacă e în viață trebuie să aibă peste optzeci de ani. În 1996, *The Church of Euthanasia*, una dintre mișcările cele mai provocatoare din cadrul *deep ecology* – le place să proclame că cei patru stâlpi ai mișcării lor sunt sinuciderea, avortul, canibalismul și sodomia – a inițiat campania *Unabomber for President* la alegerile americane; fără să-l consulte, bineînțeles, dar asta demonstrează că individul și-a păstrat vreme îndelungată o anume aură,

oarecum ca Charles Manson. Nu e imposibil nici să fi avut o influență subterană în Franța. Textul lui a beneficiat de două traduceri în franceză, în vreme ce în majoritatea celorlalte limbi nu există nici una; și nu e vorba despre niște editori chiar de mâna a doua. O legendă urbană spune că o tânără etnobioloagă franceză s-a dus la Kaczynski chiar înainte de arestarea lui, la cabana din Montana. Am mers pe urmele aceste etnobioloage; e autoarea unor lucrări de mare anvergură despre vocalizele vacilor, dar pare să nu fi avut nici o legătură cu Kaczynski; fapt este că i s-a dus vestea prin niște reviste alternative de benzi desenate. Sunt elemente izolate, fără vreo mare importanță, dar am încă de la început convingerea că există o relație specială între aceste atentate și Franța. De ce să optezi, în filmul cu decapitarea, pentru un ministru francez al economiei? E drept că Bruno Juge întruchipează, mai mult decât oricine altcineva, relansarea prin industrie, prin modernitatea tehnologică, prin progres; dar e o idee care nu putea răsări decât în mintea unor teroriști francezi.

— Teorema lui Wedderburn este cea care afirmă că orice corp finit este în mod necesar comutativ?

— Da, ceva de genul ăsta.

Doutremont a ieșit îngândurat din birou, dar nu pe deplin convins. În raționamentul normalianului nu își găsea loc reprezentarea demoniacă; asta nu se potrivea cu intuiția fostului lor coleg paralizat și, pe bună dreptate ori nu, Martin-Renaud acorda acestui aspect o importanță mare, așa încât n-avea chef să ignore, fără altă investigație, punctul lui de vedere. Sitbon-Nozières căuta niște indivizi care acționau rațional, în funcție de anumite convingeri, ca să atingă un anumit scop politic; nu putea gândi altfel, educația lui îl constrângea, dar era posibil ca aceste atentate să fie conectate prin ceva mult mai puțin rațional, era posibil ca la mijloc să fie o anumită formă de demență, asta, cel puțin, era impresia lui. I-a venit atunci în minte cineva pe care tocmai îl angajase, o persoană recomandată de una dintre vechile lui cunoștințe, un fost hacker – în fine, spera că e „fost", dar de fapt nu era deloc sigur, se aștepta ca, într-o bună zi, să-l întâlnească

din nou, ca delincvent, de cealaltă parte a baricadei. Se împliniseră două săptămâni de când bobocul lucra cu ei, de-abia avusese timp să se familiarizeze cu serviciile, nu-l mai văzuse de la sosire, își amintea doar că era un tip foarte tânăr, de cel mult douăzeci de ani; poate că avea o părere diferită despre afacere, merita încercat.

Majoritatea tinerilor angajați sub contract de către DGSI pentru că se pricep în mod special la un anume sector marginal al societății fac un efort de adaptare la codurile vestimentare ale noului lor mediu de muncă; Doutremont însuși procedase așa cu câțiva ani înainte. Nu era și cazul lui Delani Durnad, așa încât Doutremont a fost șocat când l-a primit în birou. Cu treningul lui jegos, mai mare cu trei numere, cu burta lui micuță de băutor de bere, cu pletele unsuroase și nespălate, prezenta lumii imaginea perfectă a metalistului esențial, așa cum acesta, de cincizeci de ani încoace, pare să se încăpățâneze inexplicabil să existe în sânul societăților noastre. A luat fără să scoată o vorbă documentele pe care i le întindea superiorul lui ierarhic. Pe cel dintâi, cu litere bizare, îl cunoștea bine, desigur, și, față de ceilalți din departament, nu știa nimic în plus, le-o spusese deja. Așa cum se aștepta Doutremont, l-a dat deoparte iute pe ultimul, cu acest comentariu simplu: „Nu înțeleg...", dar a păstrat îndelung în mâini al doilea document, atât de mult, încât până la urmă l-a întrebat:

— Acesta vă spune ceva?

— Îhî, sigur, e vechiul nostru amic Baphomet.

— Baphomet?

— Îhî, Baphomet.

— Puteți să dezvoltați puțin?

— La ordinul dumneavoastră, șefu'. Dacă vreți s-o dăm pe cultură, putem spune că termenul datează din Evul Mediu și că reprezintă probabil o deformare a lui Mahomet. E întâlnit prima oară într-o scrisoare a lui Anselme de Ribemont, însoțitor al lui Godefroy de Bouillon, datând din 1098, în care relatează asediul din Antiohia. Pentru cavalerii creștini din Evul Mediu,

musulmanii nu erau nimic altceva decât niște adoratori ai diavolului, de altfel ne putem întreba dacă se înșelau...

A râs zgomotos, și-a dat seama că era singurul care râde, s-a oprit, și-a reluat expunerea.

— Bun, fapt este că Baphomet a fost ulterior adorat de templieri, ceea ce de altfel e unul dintre principalele motive pentru care ordinul a fost distrus, înainte să fie preluat de către francmasonii de rit scoțian, iar în momentul de față este foarte popular în grupurile de metal extrem și de death metal, mai ales norvegiene, în mediile astea e o adevărată vedetă. Personajul este destul de ambiguu, are cap de țap, barbă, dar în același timp are sâni de femeie, ceea ce e destul de ciudat.

— Dar legătura între cele două imagini? Există așa ceva?

— Ah, da, desigur, evident: cifra cinci. În mesaje apar pentagoane, asta le caracterizează încă de la început. Mai precis niște pentagoane regulate convexe. Pe fruntea lui Baphomet avem alt tip de pentagon: un pentagon regulat în stea, adică o pentagramă; iar asta e important, pentru că e încă foarte folosită în magia contemporană.

Doutremont a tresărit auzind cuvintele „magia contemporană", apoi a reflectat câteva clipe; poate că până la urmă individul ăsta nu era chiar atât de incapabil, poate că angajarea lui fusese un lucru bun

— Și ce aflăm din asta? a continuat el. Concret, vreau să spun.

— Habar n-am, șefu', ar trebui să mă informez, să sun niște tipi, mă rog, trebuie să-mi dați un răgaz.

Exista o ironie evidentă în folosirea cuvântului „șefu'", dar Doutremont n-a reacționat, începuse să îmbătrânească, și-a zis el în gând. Fusese oare la fel de obraznic ca puștiul ăsta pe când avea vârsta lui? Nu-și mai amintea prea bine, i se părea că nu. Avea cu siguranță pe vremea aceea aroganța specifică tocilarilor confruntați cu cei care erau bâtă în domeniul informaticii, dar asta era firesc, previzibil, făcea parte din personaj, contrariul ar fi fost aproape dezamăgitor. În vremurile din urmă, începuse să priceapă un pic mai bine ce înseamnă să fii șef, așa încât s-a despărțit de Delano Durand cu calm.

3

Lui Paul îi plăcuse mereu ca ziua de întâi a lunii să pice într-o luni, îi plăcea în general ca lucrurile să se potrivească, viața ar fi trebuit să fie un șir de coincidențe agreabile, își spunea el. La modul ideal. În această zi de luni, 1 martie, vremea frumoasă părea să se fi instalat statornic în regiunea pariziană, și chiar în întreaga Franță. Spre ora 17.00, a hotărât să-și încheie ziua de lucru, poftea la un aperitiv pe o terasă, în fine, lucruri pe care nu le mai făcuse de mult, pe care de fapt nu le făcuse niciodată cu adevărat. Poate că Prudence era disponibilă, era puțin probabil dar nu imposibil, puține lucruri i se mai păreau imposibile de când cu ultimul lor weekend.

N-a răspuns decât după ce a lăsat telefonul să sune de vreo zece ori și, de îndată ce a auzit-o rostind „Paul…“ cu ușurare, cu o voce scăzută, a înțeles că se petrecuse ceva grav.

— Sunt acasă. Ar fi mai bine să vii și tu de îndată ce poți. E legat de părinții mei.

— Ce se-ntâmplă?

— A murit mama.

Îl aștepta stând pe canapea, cu mâinile pe genunchi, puțin cocârjată. Plânsese probabil mai devreme, dar acum se liniștise. S-a abandonat lipindu-și capul de pieptul lui; era incredibil de ușoară.

— Cum s-a-ntâmplat?

— Un accident de mașină. Avea reflexe lente, ar fi trebuit de mult să se lase de condus. A fost dusă la spitalul din Vannes,

au încercat s-o opereze, dar n-a mers. A murit în noaptea de sâmbătă spre duminică. Au încercat să mă contacteze tot weekendul, dar îmi închisesem telefonul, mă rog, știi...

Da, știa; și el își închisese telefonul în ultimul weekend; aveau dreptul să trăiască.

— În cele din urmă m-a sunat o vecină azi-dimineață.

— Și tatăl tău?

— E sub observație, tot la spitalul din Vannes. Nu e bine deloc, nu vrea să vorbească cu nimeni. Nici nu îndrăznesc să-mi închipui în ce stare e...

S-a pus din nou pe plâns, încet, fără zgomot.

— Are zece ani mai mult ca ea, știi... Nu i-ar fi trecut niciodată prin cap că o să-i supraviețuiască.

L-a revăzut pe propriul său tată în fotoliul din sufragerie, după moartea mamei sale, apoi la spitalul psihiatric din Mâcon, i-au trebuit luni bune ca să-și revină, probabil că nu și-ar fi revenit niciodată fără Madeleine. Lucru ciudat, mama lui nu fusese niciodată o soție excepțională, nici din cale-afară de tandră, nici de iubitoare, și nici prea legată de cămin – avea, dacă stăteai să te gândești, destul de multe puncte comune cu mama lui Prudence, cu singura deosebire că provenea din mica burghezie. Și într-un caz, și în celălalt, nu credea că iubirea ar fi putut cu adevărat înfrunta timpul; cu toate astea, merseseră înainte, își petrecuseră viața împreună, crescuseră copii, predaseră ștafeta și, după moartea soției, bărbatul nu mai știuse cum să trăiască, pur și simplu nu mai știuse cum să continue. În cazul tatălui lui Prudence era și mai rău, dacă-și amintea bine avea mai mult de optzeci de ani, un început de Parkinson, în fine, pentru el chiar era *game over.*

— O să te duci, nu-i așa?

— Da, mâine iau TGV-ul spre Auray.

Nu fusese acolo decât o dată, dar își amintea foarte bine casa de la Larmor-Baden, priveliștea superbă de pe terasă a golfului Morbihan, a Insulei Călugărilor.

— Ai reușit să dai de sora ta?

— Da, Priscilla trebuie să mă sune curând, e încă devreme la Vancouver. O să vină şi ea, de îndată ce va fi posibil. Îl iubeşte mult pe tata, ştii, a fost întotdeauna fiica lui preferată...

A zâmbit resemnată, fără să fie cu adevărat tristă; putea înţelege şi asta.

— Dar ei îi merge bine în Canada? a întrebat Paul, întrezărind posibilitatea unui subiect mai puţin apăsător.

— De fapt... nu prea, tocmai e pe cale să divorţeze. Nu mă mir, am ştiut mereu că lucrurile n-o să meargă între ei.

De data asta, Paul a revăzut nunta, o nuntă mare în Boulogne, îşi amintea grădina unde avusese loc recepţia, uitase complet chipul soţului dar, ciudat, îşi amintea profesia lui, era canadian, un canadian anglofon care lucra în industria petrolieră. Prudence, în schimb, „ştiuse mereu că lucrurile n-o să meargă între ei", ştiuse dintotdeauna şi tăcuse mâlc. Comunicarea între surori, se zice, nu e mereu mai bună decât cea dintre fraţi; e adesea, dar nu mereu.

A însoţit-o a doua zi dimineaţă la gara Montparnasse, au străbătut împreună parcul Bercy, era aproape cald şi şi-a scos mantoul.

— Da, e surprinzător, nu-i aşa? a constatat Prudence. Mi-am luat până şi un costum de baie. Bun, probabil că îmi cam fac iluzii...

Încălzirea climatică era indiscutabil o catastrofă, Paul n-avea nici o îndoială, era pe deplin pregătit să deplângă fenomenul sau chiar să-l combată, dacă se ivea ocazia; oricum, conferea vieţii un curs imprevizibil, capricios, care-i lipsise până atunci.

Sosiseră cu mult mai devreme, aşa că au luat o cafea într-unul din barurile din interiorul gării.

— Priscilla ajunge poimâine, numai bine pentru înmormântare. Bun, bănuiesc că nu prea ai chef să vii, nu ai iubit-o niciodată prea mult pe mama.

Paul a făcut un gest stânjenit.

— Nu-ţi port pică, s-a purtat întotdeauna oribil cu tine. Şi cu mine, de altfel, de îndată ce era vorba de tine. Ba chiar am avut uneori impresia că era geloasă.

Geloasă? Ciudată idee, nu i-ar fi dat niciodată prin cap, dar poate că Prudence avea dreptate. Ba chiar avea cu siguranţă dreptate; nu ştia aproape nimic despre relaţiile mamă-fiică şi simţea că este unul dintre numeroasele subiecte în legătură cu care ar fi fost mai bine să rămână neştiutor.

— În sfârşit, a continuat Prudence, m-ai înţeles, nu pot spune că sunt topită de durere. Ştii, mă duce cu gândul la cărţile de odinioară, când bărbaţii spuneau despre soţia lor pe care o înşelau tot timpul: „E mama copiilor mei", ca să arate că, orice s-ar zice, o respectau; înţeleg ce voiau să spună, nu mi s-a părut niciodată o ipocrizie. Ei bine, în cazul nostru aş fi tentată să zic: „Totuşi, era soţia tatălui meu." Cel mai dificil, în privinţa asta sper ca Priscilla să mă ajute puţin, va fi să găsesc pe cineva pentru tata. Chiar când îi va fi mai bine, n-o să poată rămâne singur acasă, aşa ceva e de neînchipuit. Şi, sincer, nu mă văd lăsându-l într-un EHPAD.

— O, nu!

Paul răspunsese cu o violenţă care l-a surprins până şi pe el, într-o străfulgerare revăzuse casa, cămăruţele mansardate, răsăritul soarelui peste golful Morbihan. Era un loc foarte diferit de Saint-Joseph, dar era de asemenea un loc unde să trăieşti, un loc unde să îmbătrâneşti şi să mori; ceea ce un EPHAD nu era şi nu putea niciodată fi.

Ora sosirii trenului se apropia, nu le mai rămăseseră decât câteva minute.

— De-acum, o să poţi să vii... a zis ea. Ar fi bine să vii. Mi se pare că îţi plăcuse mult regiunea, nu? Şi-apoi, avem atâtea lucruri de recuperat.

Da, atât de multe, şi-a zis Paul. Prudence s-a ridicat cu vioiciune, nu avea decât o geantă uşoară, pe care o purta prinsă în bandulieră.

— Bun, acum chiar trebuie să plec, îmi soseşte trenul.

TGV-ul spre Quimper, cu staţii la Vannes şi Auray, era într-adevăr anunţat la linia a şaptea.

— E vina mea, știu, în sfârșit, e în mare parte vina mea.

Dar era și vina lui, mă rog, era vina amândurora, și oricum nu mai avea nici o importanță, Paul s-a lansat în niște explicații confuze, nu izbuteau să-și dezlipească privirile unul de altul, ar fi trebuit totuși, dacă voia să prindă trenul.

— Știu toate astea, dragul meu, i-a spus ea cu jumătate de glas, apoi l-a sărutat pe gură, un sărut rapid, după care s-a întors și a dispărut în mulțime, îndreptându-se spre peron.

4

„Caracteristici: 1. Îmbracă-l și fă în așa fel încât iubitul tău să te iubească și mai mult. 2. Exprimă-ți farmecul sexy și fascinează-i pe bărbați. 3. Arată-ți talia și picioarele suple. 4. Cel mai bun cadou pentru îndrăgostiți. 5. E un instrument de promovare a căsătoriei. 6. Material: 35% fibră de poliester, 65% bumbac. 7. Acest body de tip lenjerie o va face fericită și frumoasă."

(Prezentare vestimentară a mărcii GDOFKH)

În celebrul început al romanului *Fata cu ochii de aur*, unde Balzac îi descrie pe oameni ca fiind însuflețiți de goana după plăcere și după aur, putem fi mirați că a omis să vorbească despre ambiție, această a treia pasiune, cu o natură complet diferită, căreia el însuși îi era înrobit. Bruno, bunăoară, nu păruse niciodată îmboldit de o mare poftă de desfătare, iar de arghirofilie încă și mai puțin; dar ambițios, da, era. De altfel nu se putea stabili prea exact dacă ambiția era o pasiune generoasă sau egoistă; dacă răspundea dorinței de a lăsa o urmă pozitivă în istoria omenirii sau simplei vanități de a fi catalogat printre cei care au lăsat o asemenea urmă. Una peste alta, Balzac cam simplificase lucrurile.

Prudence i-a telefonat abia după trei zile, vineri seară. Priscilla ajunsese, iar asta era o adevărată ușurare, sora ei era în mod limpede mai înzestrată ca ea din punct de vedere organizatoric.

Înmormântarea se încheiase, totul se desfășurase bine – dacă se poate spune așa –, ceea ce însemna, bănuia Paul, că un număr suficient de persoane din sat fusese prezentă și că preotul oficiase corect rânduielile. Evident, tatăl ei nu se afla acolo, de altfel nici măcar nu-l informaseră despre ceremonie. Mintea lui continua să rătăcească prin zone nebuloase, din fericire dormea mult, măcar atât reușeau să facă medicamentele. Restul timpului nu scotea o vorbă, își întorcea capul cu scârbă de îndată ce intra cineva în camera lui, fie că era vorba despre o infirmieră ori despre una dintre fiicele lui, nici măcar sosirea Priscillei nu-i trezise vreo bucurie. Psihiatrul era foarte rezervat în privința unei eventuale date de remisiune; aveau să treacă săptămâni, poate chiar luni înainte să se stabilizeze; și, în orice caz, un ajutor la domiciliu rămânea indispensabil.

Restul era ușor neașteptat: sora ei avea de gând să plece definitiv din Canada, soțul ei îi încredința fără probleme custodia celor două fiice, nici măcar nu se arătase doritor să le revadă, de fapt părea că i se rupe. Priscilla putea munci aproape de oriunde, făcea practic totul prin Internet, și-atunci de ce nu la Larmor-Baden? Iubise mereu casa de-acolo și era sigură că și fiicele ei o vor adora.

Paul nu pricepuse niciodată în ce consta munca Priscillei, iar Prudence nici atât; părea să implice niște logo-uri, niște emoji, precum și noțiuni din diverse limbi asiatice. Deși munca ei părea greu de definit pentru un profan, era extrem de bănoasă; de pildă ea desenase noul logo pentru Nike, o schimbare dificilă având în vedere notorietatea precedentului, și care a ales marcajul și caracterele de literă ale sloganurilor imprimate pe tricourile Apple. Din când în când avea de făcut niște călătorii în străinătate, foarte scurte, niciodată mai lungi de-o zi, cam peste tot în lume, dar mai ales în Statele Unite și în Japonia. Adevărul e însă că aceste călătorii erau din ce în ce mai rare, videoconferințele ofereau acum aproape totul, Larmor-Baden era la fel de potrivit ca Vancouverul.

Dacă se stabilea acolo, căutarea unui angajat la domiciliu avea să se desfăşoare evident în condiţii mai bune, iar Prudence, după două zile grele (nu era uşor să găseşti pe cineva, o simplă femeie de serviciu mai treacă-meargă, dar când slujba presupunea însărcinări medicale şi risc de accident, lucrurile se complicau), se simţea acum perfect încrezătoare. Nepunând la socoteală şi că vremea în Bretagne era excepţională, nu se mai văzuse aşa ceva la început de martie, Prudence fusese chiar la plajă în după-amiaza aceea, i-a spus ea lui Paul, mă rog, nu intrase în apă, nici chiar aşa, dar putuse să-şi pună costumul de baie.

— Am constatat că am un fund destul de arătos, a adăugat ea direct.

De ce-i spunea asta? N-o făcuse niciodată până atunci. Ar fi trebuit să-i răspundă: „Da, draga mea, ai un fund minunat" sau şi mai bine: „Da, draga mea, am fost mereu topit după fundul tău", dar n-a fost în stare. Nu-i mai văzuse fundul de multă vreme, dar şi-l amintea perfect şi simţise, în seara aceea la Saint-Joseph, când i l-a atins, că nu se schimbase prea mult, mâinile lui n-aveau cum să se înşele. Iar acum era cât pe ce să i se scoale, ar fi trebuit să spună ceva şi despre asta. Dacă am fi fost într-un thriller american, de pildă, ar fi zis hohotind tâmp, dar complice: „Încetează odată că mi se scoală!" În realitate, s-a mulţumit cu un râs înfundat, după care a închis telefonul, era cazul să facă şi el progrese.

Mai exista şi o altă patimă pe care Balzac o uitase, anume iubirea maternă, şi-a zis el după ce a terminat convorbirea. În schimb, în mod ciudat, scriitorul vorbise despre dragostea paternă, mai puţin răspândită, vezi cazul canadianului. Tatăl lui cu Cécile, tatăl Priscillei ofereau câteva exemple, care erau totuşi mai puţin *hardcore* decât moş Goriot.

Şi-a petrecut restul nopţii citind, dar nu Balzac, a căutat ceva filozofie prin bibliotecă, i se părea mai potrivit. Din păcate n-avea cine ştie ce cărţi de filozofie, vreo cinsprezece cel mult şi părea că sunt autori cam neghiobi, de genul împăciuitor. El însuşi se simţise mai mult sau mai puţin ferit de diferitele patimi

pe care le trecuse în revistă şi pe care filozofii din trecut le condamnaseră aproape în unanimitate. Privise întotdeauna lumea ca pe un loc unde n-ar fi trebuit să se afle, dar pe care nu se grăbea să-l părăsească, pur şi simplu pentru că nu cunoştea altul. Poate că ar fi trebuit să fie un arbore, eventual o broască ţestoasă, în orice caz ceva mai puţin agitat decât un om, cu o existenţă supusă unui număr mai mic de variaţii. Nici un filozof nu părea să propună o soluţie de acest tip, dimpotrivă, toţi păreau de acord să accepte condiţia umană „cu limitările şi măreţia ei", după cum citise odată într-o publicaţie de obedienţă umanistă; unii emiteau chiar ideea respingătoare că era potrivit să descopere în această condiţie o anumită formă de *demnitate*. Cum ar spune o persoană tânără, *lol*.

Când a izbutit în sfârşit să adoarmă, expediindu-i pe aceşti filozofi dezamăgitori în neantul lor, se crăpa de ziuă în parcul Bercy. În visul lui, doi autostopişti olandezi aşteptau pe marginea unui drum din Corsica, care ducea probabil spre pasul Bavella, era unul din siturile pe care le vizitase împreună cu Prudence, cu prilejul vacanţei lor în Corsica, şi, de altfel, cei doi tineri, cu toate că nu au mai mult de douăzeci de ani, că sunt foarte blonzi şi că nu seamănă deloc cu ei în realitate, păreau să-i reprezinte pe el şi pe Prudence. A nutrit atunci speranţa că aveau să urmeze nişte scene erotice, şi chiar că îşi vor recăpăta adevăratele lor chipuri, până într-atât încât să aibă impresia că retrăieşte anumite momente, vacanţa aceea în Corsica fusese încântător de erotică, era fără îndoială cel mai erotic moment al vieţii sale. Din păcate nimic asemănător nu s-a întâmplat, era imposibil să-ţi dirijezi conţinutul viselor, el, cel puţin, nu reuşea.

În loc de asta, o maşină sport roşie se oprea în dreptul lui, ori mai degrabă în dreptul tânărului olandez care îl reprezenta, în vreme ce Prudence plecase să aducă apă de la o fântână din preajmă. La bord, doi gemeni italieni de vreo patruzeci de ani, cu părul foarte negru bătând aproape în albăstriu, cu zâmbet hipnotic şi ipocrit, se întorceau simetric spre el cu o privire

ademenitor ambiguă. Fără să se poată stăpâni, urca pe unul din locurile din spate ale maşinii (era vorba probabil de un Ferrari decapotabil, locurile din spate erau înghesuite, aveau dimensiuni adaptate în cel mai bun caz unor copii mici), apoi au demarat brusc. Tânăra care o reprezenta pe Prudence se întorcea în acea clipă de la fântână, cu plosca plină în mână; făcea gesturi disperate spre el; cei doi gemeni izbucneau într-un hohot de râs nervos şi antipatic.

La scurt timp o altă maşină oprea în dreptul tinerei, care se suia înăuntru, de data asta era vorba aproape sigur de un Bentley Mulsanne. Cu toate că era plină vară şi căldura era copleşitoare, interiorul maşinii era friguros, aproape glacial, şi tapiţat cu blănuri ruseşti. În vreme ce şoferul arăta ca un guerillero şi părea obişnuit cu mânuirea armelor, bărbatul care o întâmpina pe locul din spate era aproape bătrân, şi în aspectul lui totul evoca un amestec aproape decadent de oboseală şi de rafinament. Pseudo-Prudence îi povestea atunci evenimentele; bătrânul decadent părea îngrijorat şi convins că trebuie să acţioneze. „Sunt periculoşi, nu-i aşa?" îl întreba el pe şofer. „Extrem de periculoşi", confirma acesta.

După câţiva kilometri, zăreau Ferrariul roşu parcat lângă un drum care şerpuia către vârful muntelui. Şoferul parca îndată în apropiere. Spre marea uimire a lui pseudo-Prudence, bătrânul ieşea din limuzină îmbrăcat într-o ţinută mulată de cauciuc negru, care părea adaptată pentru *close-combat*, era probabil vorba despre un costum de scufundări; avea atârnat de centură un pumnal de vreo treizeci de centimetri, cu lama ascuţită ca briciul.

La jumătatea urcuşului, pseudo-Prudence se mira că drumul era atât de povârnit, de anevoios, câtă vreme la câţiva metri distanţă un alt drum, care în mod vădit ducea în acelaşi loc, urca lin şi avea curbe uşoare, de altfel un grup de elevi îl cobora cântând. „Cine caută piedici le găseşte", răspundea misterios bătrânul. Puţin mai departe, ascensiunea devenea atât de periculoasă, încât pseudo-Prudence era cât pe ce să cadă

în prăpastia care se căsca în stânga drumului, în acel loc panta era aproape verticală. Dovedind o agilitate surprinzătoare pentru vârsta lui, bărbatul o prindea în ultima clipă, împiedicând-o astfel să se strivească la o sută de metri mai jos.

Ajungeau în sfârşit la capătul urcuşului: un întins platou ierbos, presărat cu pietre, împrejmuit din toate părţile de nişte pereţi de netrecut. În centru se ridica un adăpost construit din aceleaşi pietre. Intrau în el, dar locul era plin doar cu turişti nepăsători care sporovăiau zgomotos, ghiftuindu-se în familie, şi cu localnici cu aer tâmp, vag ostili, care circulau printre ei tăcuţi; nici urmă de gemeni. Atunci bătrânul îşi dădea seama că sosiseră prea târziu, că nu mai era nimic de făcut şi că tânăra n-avea să-şi mai vadă nicicând logodnicul; în termeni îngăduitori, îşi recunoştea înfrângerea. Tânăra, adică pseudo-Prudence, înţelegea şi ea că dragostea vieţii ei era definitiv pierdută.

Paul s-a trezit spre prânz şi, după ce şi-a pregătit o cafea, s-a conectat la un site de întâlniri, apoi a dat vreo zece telefoane, a lăsat tot atâtea mesaje pe robotul telefonic al fetelor şi s-a aşezat să aştepte. Către ora 15.00, simţind că hotărârea începe să-i slăbească, a avut ideea să se uite la nişte porno pe Internet, dar rezultatul a fost dezamăgitor şi chiar contraproductiv. Ar fi trebuit să cumpere Viagra sau ceva, dar avea cu siguranţă nevoie de reţetă.

Prima fată care a răspuns – şi care, de altfel, avea să rămână singura – a sunat spre ora 21.00. Da, la ora 22.00 era liberă. S-a interesat apoi de vârsta şi de apartenenţa lui etnică – un tip alb spre cincizeci de ani era perfect, exact genul de client pe care-l căuta; aparent criteriile acestor escorte se situau la antipozii sistemului de valori propovăduit în mod obişnuit de presa de centru-stânga. Fata a amintit în cele din urmă tariful practicat: 400 de euro pe oră. Nu făcea sex anal şi, desigur, pretindea prezervativ, nu însă şi pentru felaţie. Primea clienţii în rue Spontini, arondismentul 16 – aparent, multe escort-girls îşi exercitau meseria în acest cartier bogat, mă rog, mai puţin

bogat decât Saint-Germain-des-Prés, bogat dar nu din cale-afară de bogat, ceea ce până la urmă era mai degrabă liniştitor. A încheiat conversaţia cu un „Pupici mulţi", destul de surprinzător. În taxi, a studiat din nou fişa de informaţii de pe site, pe care o tipărise. Mélodie era franţuzoaică, se prezenta ca fiind studentă şi susţinea că are 23 de ani; văzându-i fotografiile – în care nu i se vedea faţa, dar care ofereau informaţii ample despre corpul său – vârsta, măcar, părea plauzibilă. În plus se declara: „fără să mă laud, sunt meşte-sugară", ceea ce era liniştitor în cel mai înalt grad, în caz că apăreau probleme, Paul putea să ceară o muie, era o ipostază în care izbuteai mereu să intri în erecţie, cel puţin aşa îşi amintea.

A sunat-o de jos, aşa cum era stabilit, când a ajuns la numărul 4 de pe rue Spontini. După cinci minute, a primit un răspuns sub formă de SMS: „nr. 7 rue Spontini, în faţă". S-a dus la adresa indicată, a trimis un nou mesaj. După un sfert de oră a primit un mesaj foarte scurt „5 min" care l-a cam descurajat; să fi fost oare cu un alt client? Dacă se intersecta cu un client, nu era deloc sigur că după aceea avea să i se mai scoale. A aşteptat zece minute, apoi a trimis la rândul lui un SMS, pentru că ăsta părea modul ei de comunicare. Întâi a scris: „Gata fata?", care i se părea că se potriveşte cu limbajul tinerilor, apoi, după ce a reflectat o vreme, a adăugat un „Pupici" din ce în ce mai pe lângă context. De data asta i-a răspuns imediat prin mesajul: „B1984, uşa C". După ce a urmat instrucţiunile, s-a trezit în faţa unei alte uşi, cu un nou cod, te-ai fi crezut într-o nuvelă de Kafka, dar modernă, paznicii uşii erau automatizaţi. A expediat atunci un „Sunt aici", care, şi-a zis el într-un scurt moment de autocompătimire, aproape că putea fi socotit emoţionant. A fost nevoit să aştepte din nou câteva minute, apoi a obţinut un „11B23, et. 5", care, după toate aparenţele, părea să constituie finalul dialogului.

Spre capătul palierului de la etajul cinci era o uşă întredeschisă. Apartamentul era cufundat în penumbră, nişte lămpiţe plasate ici-colo aruncau nişte pete de lumină stinghere. A distins

cu greu chipul fetei care l-a întâmpinat în prag, purta o minijupă neagră, portjartier şi ciorapi de plasă, o bustieră mulată şi transparentă, tot neagră – frumoşi sâni!, a observat el involuntar. Eclerajul acela trebuia probabil să creeze o atmosferă învăluitoare şi erotică – şi, într-adevăr, funcţiona destul de bine, efectul era accentuat de un puternic miros de tămâie, pe o masă joasă ardeau nişte beţişoare aromate. I-a întins fetei cei patru sute de euro, ea a numărat iute suma, apoi a băgat bancnotele în poşetă.

— Doriţi să beţi ceva? i-a propus, Paul a apreciat adresarea la persoana a 2-a plural, îl făcea să se destindă puţin, acum chiar se simţea în postura clientului, fără doar şi poate înmânarea banilor lămurise lucrurile; a refuzat totuşi oferta pentru că ar fi trebuit să precizeze ce doreşte să bea, în plus nu ştia ce băuturi are, în fine era complicat, i se părea că e mai bine să evite conversaţia.

— Aşadar, începem? a continuat fata.

— Vă numiţi... Mélodie, aşa-i?

— Da, mă rog...

A scuturat mâna ca să alunge acest amănunt fără importanţă, era desigur un pseudonim.

— Aţi scris... a şovăit din nou, că „sunteţi meşte-sugară", nu-i aşa?

— Iată că cineva citeşte anunţurile, e bine! a zis ea zâmbind, fata asta era până la urmă mai degrabă haioasă.

— Bun, luaţi loc, a adăugat ea, pentru că Paul stătea nemişcat.

S-a aşezat, ascultător, pe canapea, vocea ei îi amintea nedesluşit de ceva.

— Puteţi să vă dezbrăcaţi, i-a zis Mélodie după circa un minut, pentru că rămăsese în continuare încremenit.

S-a executat, mă rog, şi-a scos un ciorap, deocamdată i se părea suficient.

— Nu sunteţi obişnuit, despre asta-i vorba, nu?

A dat din cap.

— Nu vă faceţi probleme, o să fie bine, a zis ea; apoi a îngenuncheat între picioarele lui.

Spre marea lui surprindere, i s-a întărit beton de îndată ce i-a înconjurat mădularul cu buzele. Se pricepea de minune, mângâindu-i boaşele cu o mână în timp ce cu cealaltă îl freca ţinându-i-o în gură, când încet, când repede. Uneori îl privea ţintă în ochi, mai ales când i-o înghiţea adânc; alteori, în schimb, rămânea cu ochii închişi, concentrată profund pe mişcările limbii în jurul glandului. Paul se simţea din ce în ce mai bine şi, după vreo două minute, a îndrăznit să-i spună:

— E chiar întuneric aici. Pot să aprind lumina?

L-a întrerupt:

— Aha, îţi place să te uiţi... a zis ea zâmbind.

O dăduse pe tutuială, dar în stadiul ăsta nu-l mai deranja. A continuat să i-o frece cu mâna stângă, a întins mâna dreaptă spre veioză. În momentul în care raza de lumină i s-a lăsat pe faţă, Paul a fost zguduit de un şoc violent, s-a chircit cuprins de groază: Mélodie era Anne-Lise, fiica lui Cécile; ea era, fără îndoială. Avusese fugara impresie, la început, că mutra ei îi amintea de cineva, dar acum o recunoştea cu certitudine. L-a cercetat o clipă cu stupefacţie, după care l-a recunoscut şi ea.

— O, futu-i! a zis ea.

A rămas în prostraţie preţ de câteva secunde, după care a întrebat:

— N-o să-i spui nimic lui tata?

De ce lui tata? s-a întrebat Paul, nu era atât de apropiat de Hervé, nu era decât cumnatu-său; cu Cécile, da, s-ar putea să aibă o problemă.

— Cred că mama, la rigoare, ar înţelege, a continuat Anne-Lise de parcă i-ar fi citit gândul, dar pe tata l-ar doborî.

Într-adevăr, Cécile, în mod ciudat, ar înţelege; fără să-şi poată explica cu adevărat, simţea că are dreptate. I-a confirmat, firește, că n-avea să spună nimic, nici măcar nu i-ar fi trecut prin cap şi, spunând asta, a avut un scurt moment de panică, pentru că nici el n-avea deloc chef să se afle.

— O să-ţi ţii gura şi tu?

— Da, nu-ţi face probleme, am stabilit că rămâne între noi.

Anne-Lise a stat pe gânduri o clipă.

— Nu ştiu cum să-ţi spun, a continuat, pe vremuri îţi ziceam „unchiu'", dar ultima oară când te-am văzut aveam probabil cam doisprezece ani, cred că nu prea mai merge. Bun, hai să bem ceva!

S-a ridicat.

— Vrei ceva tare, bănuiesc?

Paul a încuviinţat şi a profitat că fata se afla la bucătărie ca să-şi aranjeze ţinuta.

S-a întors cu o sticlă de Jack Daniels, a umplut două pahare mari. Da, era de câţiva ani escortă ocazională, practic de când începuse studiile, slujba la editură fusese întotdeauna la oha, oricum editarea era o slujbă de rahat, intenţiona să profeseze la universitate, cariera de profesor universitar îţi dă un statut serios, de îndată ce va căpăta un post, se va opri. Asta de-aici nu era casa ei, locuia într-un studio în arondismentul 5, era o chestie pe care o închiriase cu alte două fete, două rusoaice cam tâmpite, dar locul era bun. Punea zece mii de euro pe lună deoparte după ce plătea impozitele. Lucra câteva ore pe săptămână.

— De fapt, vrei să-ţi dau înapoi ăia patru sute de euro?

A refuzat, chiar n-avea rost.

— Plus că mi-a plăcut muia, a continuat el fără premeditare, într-un elan de onestitate neprevăzut care l-a umplut de jenă, dar care i-a provocat lui Anne-Lise un zâmbet.

— Mama îşi câştigă viaţa bucătărind pentru nişte indivizi care nu-i plac, a continuat ea, deşi adoră să gătească, e marea pasiune a vieţii ei, e oare mai bine decât ce fac eu?

Părea o încercare de justificare, dar pe lângă faptul că nu se afla în poziţia de a-i face reproşuri, întrebarea era anevoioasă, e-adevărat că în mintea lui Cécile gătitul pentru alţii era în mod normal o dovadă de afecţiune, în fine, ceva intim, dar pe de altă parte era profesia de bucătar, considerată în general ca fiind onorabilă.

— Maică-ta are probleme cu clienţii? s-a mulţumit el să întrebe, era o chestiune pe care Cécile nu i-o povestise.

— O groază. Chiar nu mai poate să-i suporte pe burghezii ăia boemi din Lyon, o să ajungă să pună otravă în mâncare, sigur, glumesc.... Clienţii mei sunt drăguţi, mă rog, mai sunt şi ticăloşi, dar îi citeşti după două întrebări la telefon. Nu sunt doar burghezi, când te uiţi la ce preţuri se practică, pare o nebunie, chiar există tipi din medii modeste, sunt impresionaţi să vină în arondismentul 16, îşi închipuie că aici locuiesc cei foarte bogaţi, mă rog, în general sunt bărbaţi de treabă. Bun, uneori penetrarea e uşor neplăcută, simţi indiscutabil corpul gagiului, mirosul lui, trebuie să te gândeşti la altceva şi să aştepţi. Mulţi însă se mulţumesc cu o muie, dar au plătit pentru o oră, şi după un sfert de ceas au isprăvit, uneori şi mai repede, e cel puţin jenant, şi-atunci le fac puţină conversaţie ca să umplu măcar o jumătate de oră şi-atunci am belşug de comentarii pe site, „fată simpatică şi deşteaptă", „social time genial", „o comoară, aveţi grijă de ea", în fine, ai impresia că e prima lor clipă de fericire după ani de zile, sunt atât de singuri, că ţi se face milă.

— Şi tu, până la urmă, de ce vii? a continuat ea după o vreme. Ştiu, mă rog, mi-a spus mama, că lucrurile nu merg prea bine cu soţia ta.

Înainte să răspundă, Paul a sorbit o înghiţitură lungă de bourbon. Avuseseră probleme, într-adevăr, ba chiar nişte probleme serioase, dar de ceva vreme încoace le mergea mai bine; şi tocmai de aceea venise.

Anne-Lise a clătinat din cap gânditoare, un pic surprinsă, a băut şi ea un gât de bourbon.

— Clienţii îmi vorbesc mult, aproape toţi simt nevoia să se explice. Aşa ceva nu mi s-a mai spus, nu chiar în termenii ăştia, dar cred că pricep ce vrei să zici. E ca şi cum ai avea nevoie de o fată ca să verifici dacă funcţionează, e ca un fel de trecere înainte de întoarcerea la sexul normal?

Paul a încuviinţat. Ea a clătinat încă o dată din cap, a băut încă o gură de bourbon, după care a conchis:

— Uneori viaţa e complicată.

5

Aproape în aceeaşi clipă, Aurélien adormea în braţele lui Maryse. O chemase în ajun, nu lucra şi nici nu era de gardă în acel weekend. Acceptase pe dată să iasă cu el în acea sâmbătă, nu avea maşină şi, de când sosise, cu trei luni înainte, nu avusese niciodată prilejul să viziteze regiunea.

Aşteptase plecarea lui Hervé şi a lui Cécile la spital, apoi, după câteva minute, se dusese şi el spre Belleville. Maryse locuia la periferia aglomeraţiei urbane, într-un cartier majoritar islamist. Auzise multe despre aceste cartiere prin presă, dar nu văzuse niciodată vreunul, mă rog, zărise chestii de genul ăsta la Montreuil, dar era mai puţin limpede, existau un soi de zone intermediare, însă acolo te aşteptai să fie şi mai rău, la Belleville-en-Beaujolais era mai surprinzător, după câte ştia, islamismul era mai degrabă o problemă legată de suburbii, dar în fond habar n-avea, poate că izbutise să se răspândească în oraşele medii sau mici de provincie, nu prea era informat despre societatea franceză. Oricum, toate femeile pe care le-a întâlnit purtau niqab, unele cu un fel de plasă în dreptul ochilor, altele nu, majoritatea bărbaţilor aveau un *look* salafist evident. În schimb nu prea erau derbedei, reuşiseră oare salafiştii să alunge derbedeii din mahala? Nu putea fi sigur, era de-abia ora 10.00 dimineaţa iar golanii, ca majoritatea prădătorilor, se arată pe străzi de-abia la căderea nopţii.

Maryse îl aştepta în faţa imobilului unde locuia, un bloc de beton cu trei etaje, destul de urât.

— Nu te invit să urci, a zis ea, la mine nu-i cine ştie ce, mă rog, când am fost transferată, am acceptat prima chestie care s-a ivit, măcar nu-i scump. Dacă rămân, o să încerc să găsesc ceva mai bun.

Îşi pusese o fustă scurtă destul de strâmtă şi un tricou *funky*, şi a fost vizibil uşurată când a venit Aurélien, de când ieşise din imobil nu prea se simţise confortabil cu toate privirile aţintite asupra ei. Se mai şi machiase şi purta nişte cercei mari, auriţi.

Aurélien alesese stânca Solutré, e clasic, place întotdeauna şi trecuse multă vreme de când nu mai fusese acolo. Într-adevăr, de îndată ce Maryse a zărit silueta muntelui de calcar profilându-se în zare, înălţându-se în trepte, cu panta ei abruptă, a fost năpădită de un elan de admiraţie spontană, sinceră, iar el a înţeles că procedase bine când a poftit-o la această plimbare, orice ar fi urmat după aceea.

— Chiar e frumos... a zis ea. Dar stai, cred că am văzut locul ăsta la televizor. Nu aici venea fostul vostru preşedinte, cel bătrân?

— Ba da, François Mitterrand.

Aurélien nu-şi mai amintea decât foarte vag de François Mitterrand, nu mai mult decât de Cavalerii Zodiacului sau de ursul Colargol[1]. Încă din vremea copilăriei lui, industria divertismentului începuse să recicleze concepte vintage, propunând în acelaşi timp produse noi, fără să le diferenţieze clar, aşa încât orice idee de succesiune şi de continuitate istorică se pierduse treptat. Reuşea totuşi, de cele mai multe ori, să-l situeze pe François Mitterrand ca venind după Charles de Gaulle, uneori însă, i se întâmpla să aibă îndoieli în privinţa asta.

Urcuşul spre Solutré era bine amenajat, cu trepte şi rampe în zona povârnişurilor prea grele, îţi lua doar o jumătate de oră de mers lejer sub un azur cristalin, cu numai câţiva norişori. Aproape jumătate din drum l-a ţinut de braţ; la fiecare

1. Personaje ale unor seriale TV de animaţie.

pas făcut după aceea, Aurélien avea impresia că se prăbuşesc unul spre celălalt, pe măsură ce se apropiau de vârf. Aşa arăta oare iubirea? Dacă aşa stăteau lucrurile, era ceva bizar şi, în mod paradoxal, la îndemână; în orice caz, pentru el era ceva complet necunoscut.

Ajunşi în vârful stâncii, au contemplat priveliştea plină de coline, de pajişti, de păduri şi de podgorii care se întindea la picioarele lor.

— Prin urmare, asta e Franţa... a zis ea după o vreme.

— Da, a răspuns el, mă rog, da, seamănă destul de bine.

Maryse a încuviinţat clătinând din cap, fără comentarii. Ea venea din Benin, îi pomenise asta în timpul drumului cu maşina. Cum nu reacţionase, i-a precizat: „E ceea ce francezii numeau Dahomey, pe vremea când ţara era a lor." Dar numele Dahomey nu-i spunea nici el nimic. „Da, îţi plăcea mai mult istoria decât geografia", a conchis Maryse. „Mai cu seamă istoria veche", a adăugat el. „Istoria veche..." a zis ea încet, despărţind silabele, după care i-a aruncat o privire cu adevărat tandră mai degrabă decât pătimaşă, era o privire ciudată, ca o anticipare a privirii pe care avea poate să i-o arunce mult mai târziu, când aveau să fie foarte bătrâni.

La poalele falezei fuseseră descoperite multe oseminte de cai, i-a povestit el. Multă vreme s-a crezut că era o metodă de vânătoare folosită de oamenii preistorici: fugăreau caii ca să-i facă să se prăbuşească din vârful falezei, după care nu le rămânea decât să le măcuiască, acolo jos, cadavrele. „Câtă cruzime!" a zis Maryse indignată; chestie tipică, femeile reacţionează întotdeauna aşa, îi spusese lui un ghid turistic, femeilor nu le place să fie ucişi caii. „În acelaşi timp, era o treabă şmecheră", a convenit ea puţin mai târziu. Dar era o legendă, a precizat Aurélien, în realitate oamenii preistorici nu avuseseră niciodată o asemenea idee, povestea a fost născocită mult mai târziu, probabil în secolul XIX. Au contemplat din nou peisajul, colinele, podgoriile, iar el i-a petrecut un braţ pe după talie. Se simţea bărbat, era ceva tulburător şi nou.

Pentru restul zilei prevăzuse un drum la Notre Dame d'Avenas, era o destinație turistică micuță, atât de micuță încât abia merita să fie numită turistică, biserica romanică locală primea poate vreo zece vizitatori pe an. Așa încât nu s-a așteptat la o reacție atât de intensă din partea lui Maryse, care, încă de la intrare, și-a cufundat degetele în apa sfințită și și-a făcut cruce înainte să continue. Nici măcar nu știa că e catolică, era un lucru pe care nu-l anticipase.

Giuvaierul bisericii era altarul, o sculptură în calcar alb reprezentându-l pe Christos în plină apoteoză, înconjurat de cei doisprezece apostoli. N-avea ce să spună despre lucrare, au rămas acolo câteva minute, cât considera ea că e necesar.

— Există o altă legendă legată de biserică, a zis el după ce au ieșit. La început s-a hotărât să fie construită pe locul vechii mănăstiri a lui Pelagius, distrusă de barbari. Dar după deschiderea șantierului, lucrătorii au descoperit că uneltele lor erau împrăștiate în fiecare dimineață, așa încât și-au zis că e mâna necuratului. Șeful lucrărilor a ajuns la concluzia că Dumnezeu nu-și dorea acel loc. A hotărât atunci să-și azvârle ciocanul ca să stabilească noua poziție a bisericii; acesta a căzut la o mie două sute de metri distanță, în preajma unei tufe de măceș.

— O mie două sute de metri e mult, a zis ea, era vânjos meșterul.

Da, într-adevăr, era un aspect al problemei la care nu se gândise.

— Există multe legende în Franța... a adăugat ea visătoare, dar și un pic malițioasă, e-adevărat că Franța fusese un tărâm de legende, dar asta nu prea se mai vedea, poate doar la Aurélien, care, datorită profesiei, nici măcar nu-și dădea seama că era pe cale să o seducă, tratând-o pur și simplu ca pe o persoană inteligentă, deschisă spre cultură, și nu ca pe o biată infirmieră africană – ceea ce, de altfel, era. Maryse venise singură din Benin, n-avea rude în Franța și începuse să se cam sature. De la venire se culcase cu câțiva tipi, dar nici unul n-o tratase așa, niciodată, nici unul nu semăna cu Aurélien, adevărul e că nu

avea decât o imagine neclară asupra Franței și de la sosirea în Belleville trăia într-un cartier de arabi, pe care îi ura și de care se temea instinctual.

Au hotărât să meargă apoi să bea un pahar la Beaujeu, unde erau deschise multe cafenele, și care merita mai mult decât oricând titlul de „capitală istorică a regiunii Beaujolais", Aurélien uitase cât de fermecător era satul acela, parcă aranjase totul ca ea să-i cadă în brațe, ceea ce nu era totuși cazul, ar fi fost incapabil, a bolborosit, a bălmăjit multă vreme până să-i propună să vină la casa din Saint-Joseph; a acceptat imediat, fără să ezite o clipă.

— Pentru un băiat, ești timid... a remarcat ea.

— Da, în sfârșit, da, e-adevărat, dar mai e și sora mea, poate că e un pic cam rigidă, știi, e catolică.

— Sora ta, cea pe care am văzut-o? a zis ea părând surprinsă. Și cel care a venit o dată, cel mai în vârstă, e fratele tău?

— Paul? Da, e fratele meu cel mare, mă rog, e mult mai bătrân ca mine, nu-l cunosc așa de bine.

— El mi se pare cam rigid.

— Paul?

Venise rândul lui să fie uimit.

— Nu, Paul nu e deloc rigid. Dar e o persoană serioasă.

— Pare trist.

— Da, e-adevărat. E și foarte trist.

În general francezii erau triști, Maryse înțelesese asta încă de la început, de când sosise, și știa și el acest lucru, ba chiar îl știa un pic mai bine decât ea, dar nu era momentul să abordeze acest subiect. A ajuns la Saint-Joseph în jurul orei 17.30, ceilalți aveau să ajungă către ora 20.00 sau poate un strop mai devreme, le rămânea puțin mai mult de două ceasuri.

— Două ceasuri înseamnă mult, a zis ea hotărâtă. La urma urmei și eu sunt catolică, a adăugat.

Într-un anume sens era adevărat și rezolva problema.

Două ore puteau într-adevăr să însemne mult, Aurélien a înțeles asta imediat, îndată ce s-a lungit în pat lângă ea. Avusese puține experiențe sexuale înainte de Indy; pe la treisprezece ani, un homosexual care locuia în același imobil cu el îi făcuse niște avansuri, iar el îi îngăduise să i-o ia nițel în mână, bietul de el păruse încântat și, în același timp, speriat să nu se afle, l-a pus să-i promită de trei ori că n-o să povestească, bineînțeles că a promis, iar experiențele sale homosexuale s-au oprit aici. Fete nu prea cunoscuse, desigur, se intersectase cu ele prin liceu, dar păreau să trăiască într-un univers narcisist și zgomotos, în care statutul social Facebook și mărcile de haine dețineau un loc preponderent, în fine, era un univers în care el nu-și avea locul. Cu Maryse avea să fie complet altfel, a înțeles asta din prima clipă, după ce ea și-a scos tricoul și fusta cu o nerăbdare vizibilă, care putea fi considerată chiar ușurare. El nu îndrăznea să se dezbrace, se mulțumea s-o privească, pielea ei era de un cafeniu profund și cald, aproape auriu, veioza o acoperea cu niște sclipiri splendide.

— Nu ești cu adevărat neagră, i-a zis; în sfârșit, ești, dar nu atât de mult ca altele.

— Da, e-adevărat, e posibil ca bunica mea să fi păcătuit cu un colonist alb. Dezbracă-te...

I-a dat ascultare, încurcat.

— Ai roșit! a exclamat ea, e prima oară când văd un bărbat roșind, e drăguț, ești în mod limpede timid. Tu, în schimb, ești alb de-a binelea, probabil că strămoșii tăi n-au păcătuit.

— N-au avut ocazia... a răspuns Aurélien.

Începuse niște cercetări genealogice privitoare la familia sa, care nu le treziseră nici cel mai mic interes lui Paul sau Cécile. Strămoșii lor erau în mare parte țărani din zona râurilor Ron și Saône-et-Loire, dar având și o ramură ce provenea din Nivernais; câțiva viticultori, dar mai ales crescători de animale, în fine, oameni serios înrădăcinați, deloc dintre aceia dispuși să se arunce într-o aventură colonială; indivizi care, probabil, nici nu știau că Franța avea colonii.

Odată dezbrăcat s-a întins lângă ea, mirosea minunat, și-a vârât capul între sânii ei. După unul sau două minute, Maryse s-a hotărât să ia inițiativa, i-a acoperit cu sărutări pieptul și pântecul, apoi i-a luat-o în gură, apoi lucrurile au mers cu o ușurință derutantă, Aurélien nu știa că sexualitatea putea fi atât de simplă, atât de blândă, nu semăna deloc cu vechile lui raporturi cu Indy și nici cu cele câteva filme porno pe care le văzuse pe Internet, poate doar cu câteva descrieri pe care le citise prin cărți, dar de fapt nici cu astea prea mult, era o altă lume, în care s-a cufundat cu totul; uitase de multe, de fapt uitase totul, când a auzit un ciocănit la ușă și vocea lui Cécile dându-i de veste că masa era gata. S-a îmbrăcat îndată, spaimele i se întorseseră, vocea lui Cécile fusese neobișnuită, i s-a părut mai îndepărtată, mai rece, tulburarea i se trăgea poate și din faptul că nu mai făcuse niciodată dragoste în casa aceea, i se părea că e un soi de profanare, era evident absurd, și-a zis, era o casă foarte veche, multă lume făcuse dragoste acolo; cu toate astea, vocea lui Cécile fusese ciudată.

6

Au coborât scara și au rămas nemișcați în fața ușii de la bucătărie. Stând în picioare în mijlocul încăperii, Madeleine avea părul zbârlit și ochii injectați de mânie, dar, de îndată ce a văzut-o pe Maryse, a izbucnit în lacrimi și i s-a aruncat în brațe. Cécile era încremenită, mută, abia de le remarcase sosirea. Cum continua să tacă, Aurélien s-a apropiat până la urmă de ea și a întrebat-o ce se întâmplă.

— I-au cerut lui Madeleine să părăsească spitalul. Nu mai vor ca ea să se ocupe de tata.

Niște sindicaliste, mă rog, una dintre ele mai ales, se plânseseră la direcțiune că Madeleine exercita niște sarcini de infirmieră fără să aibă diplomă; ceruseră ca situația să înceteze. Direcțiunea le dăduse dreptate.

— Direcțiunea? Leroux?

— Nu. Leroux e responsabilul medical al secțiunii SVC-SPR, dar există un responsabil administrativ care conduce și EHPAD, unde se află mult mai mulți rezidenți, și încă un serviciu, al treilea, spitalul ambulatoriu, cred, el le supervizează pe toate. E o persoană pe care n-a văzut-o nimeni. Așadar, nu mai vor ca Madeleine să se ocupe de tata, să-l spele, să-l plimbe, nu mai are voie să manevreze singură scaunul cu rotile. Nu mai vor nici să doarmă la spital.

— Spun că e contrar normelor de igienă și de securitate, a intervenit Madeleine.

Aurélien a privit-o stupefiat, mai ales pentru că era prima oară când o auzea vorbind.

— Poate doar să continue să-i dea să mănânce, e singurul lucru pe care l-am obținut, a încheiat Cécile.

Lui Aurélien i-a trebuit un minut întreg ca să-și revină și s-o întrebe pe Maryse:

— Ce crezi?

— Nu sunt chiar surprinsă, o cloceau de mult. Îmi dau seama cine e sindicalista, nu e o fată din serviciu, lucrează pentru EHPAD. Fondul problemei este că noi, în serviciu, suntem cincisprezece asistente și infirmiere la patruzeci de pacienți. Ele, la EHPAD, sunt douăzeci și cinci pentru două sute zece rezidenți. Așa încât poate părea paradoxal că tocmai o sindicalistă ne caută nod în papură; fapt este că ele se păstrează în media națională, iar noi suntem cele privilegiate. Cum a izbutit Leroux să ne obțină asemenea condiții nu am habar, în fond e singurul mister. Dar, de când a fost numit, noul director îi vrea pielea lui Leroux, fără doar și poate.

— Și tu îl cunoști pe tip, pe director? a întrebat-o Cécile.

Aurélien a remarcat că o tutuia și că nici măcar nu părea să se întrebe ce căuta acolo, aparent nici nu-i dăduse prin minte.

— L-am văzut o dată, e un tip de vreo treizeci de ani. Ca toți directorii de la EHPAD, a terminat școala de sănătate publică din Rennes, e o școală pentru funcții publice administrative, seamănă mai degrabă cu ENA decât cu studiile medicale. Nu pare din cale-afară de rău, e doar interesat ca structura să fie profitabilă, în fine, acum e peste tot la fel, omul aplică niște proceduri.

— Și când spui că-i vrea pielea, te gândești că poate să-l demită?

Maryse a stat pe gânduri, a șovăit mult înainte să răspundă.

— Asta chiar mă depășește, dar nu cred... În schimb, poate să-i ceară transferul. În Franța există o sută de unități SVC-SPR, ceea ce oferă posibilități de transfer; iar o plângere a sindicatelor

poate să atârne mult. De îndată ce va pleca Leroux, va putea să ne repartizeze către alte servicii; nu sunt deloc sigură că voi mai putea să mă ocup de tatăl dumneavoastră. Nu... a zis ea plecându-şi privirea, nu vreau să vă mint, cred că a început prost.

A doua zi, lui Aurélien i-a fost mai greu ca de obicei să-i părăsească şi să se întoarcă la Paris. Atunci când şi-a luat în sfârşit inima-n dinţi, trecuse de ora 20.00, iar la Montreuil a ajuns de-abia la 3.00 noaptea. Indy se culcase, aşa că a plecat a doua zi dimineaţa spre Chantilly fără s-o fi întâlnit. Seara, s-a dus într-o cafenea aproape de Gara de Est, incapabil să se întoarcă acasă, şi a sunat-o pe Maryse. La spital situaţia era încurcată, i-a zis ea, toate fetele vorbeau despre asta, bineînţeles, dar nimeni nu ştia nimic; se intersectase cu Leroux în cursul după-amiezii, dar părea foarte prost dispus, nu îndrăznise să-i pună întrebări.

S-a hotărât să se întoarcă puţin după ora 23.00 şi a dat peste nevastă-sa, care, desigur, a început să-i reproşeze că vine târziu fără să anunţe, era să rateze o întâlnire din pricina lui. Prin urmare ieşise totuşi, şi-a zis el, şi i-a răspuns calm: „Du-te dracu'!", după care a urcat să se culce. A rămas interzisă, cu gura căscată, fără îndoială nu atât din pricina vorbelor, cât a tonului folosit; nu o obişnuise cu atâta calm, cu atâta nepăsare; nu-i mai era frică de ea, ceea ce era îngrijorător.

Maryse l-a sunat înapoi a doua zi, la sfârşitul după-amiezii, când se pregătea să plece din Chantilly. A simţit imediat că veştile aveau să fie rele. Vorbise cu o fată care lucra la secretariatul directorului. Leroux fusese convocat dimineaţă şi, în mod vizibil, întâlnirea decursese prost, se auzea prin zid cum urlă, ieşise trântind uşa cu toată puterea. În prima parte a după-amiezii, n-a mai rezistat şi s-a dus să-i bată la uşă. Stătea aşezat la birou fără să facă nimic, contemplând nişte hârtii pe care le avea în faţă; chiar lângă el era deschisă o mapă, în care însă nu pusese încă nimic. „Da, micuţa mea Maryse, sunt pe drumuri... mă

rog, m-au mutat. Încep luni dimineaţă la Toulon. Nu ştiu cum a făcut de a reuşit aşa repede."

— Nu o să se plângă oficial, n-o să zică nimic despre şefii ierarhici, a continuat ea. Ba chiar o să spună că el a cerut transferul, ca să se întoarcă în regiunea de baştină – da, e-adevărat că e de-acolo, din La-Seyne-sur-Mer, cred; dar, sigur, am văzut că e întors pe dos. De-acum o să meargă foarte repede, chiar joi va fi o reuniune cu cadrele medicale pentru reorganizarea departamentelor. Vor rămâne în unitate cel mult cinci dintre noi, celelalte vor fi repartizate la EHPAD. M-ar mira să fac parte din cele cinci, se ştie că eram apropiată de Madeleine, o să mi-o scoată pe nas.

A tăcut. Stătea să plângă şi el nu găsea nici un răspuns încurajator sau măcar acceptabil.

— O să fiu acolo mâine-seară, a zis el în cele din urmă, o să ajung cam târziu, dar o să fiu acolo.

— Mâine-seară sunt în tură de noapte, o să ne putem vedea de-abia joi, când o să-mi iau o zi de concediu.

— Am putea să mergem să vezi locul unde lucrez, ştii tu, tapiseriile, chiar atunci îi venise ideea.

— Ah, da, mi-ar plăcea foarte mult!.

A spus asta cu o voce mai calmă, au mai schimbat câteva vorbe fără prea mare importanţă, aşa cum fac îndrăgostiţii sau părinţii cu copiii lor când sunt mici şi, chiar înainte să închidă, i-a zis pe un ton aproape împăcat:

— Pe joi, dragostea mea.

7

Paul se aştepta ca Prudence să rămână în Bretagne până ce tatăl lui va ieşi din spital, sau măcar până va prelua sarcinile Priscilla. Nu avea nici o urgenţă profesională, toate administraţiile din Franţa mergeau mai mult sau mai puţin cu încetinitorul, dar cea a Ministerului Economiei mai mult decât altele, în aşteptarea *verdictului urnelor*, cum se spune. Bruno era prezent din ce în ce mai des la televizor, Paul îl văzuse pe diferite canale şi găsise că era excelent, talentul acesta de orator pe care-l manifesta cu întârziere era de-a dreptul surprinzător, Raksaneh chiar făcuse o treabă bună. Sarfati confirma şi el, se debarasase de dimensiunea ludică şi se înfăţişa sub chipul unui bătrân înţelept, mă rog, un bătrân înţelept mai tinerel, era o evoluţie normală pentru un umorist la sfârşitul carierei, mai ales când nu mai era deloc amuzant. Problema e că şi competitorul din partea Rassemblement National era foarte bun, deopotrivă incisiv şi invincibil în materie de dosare, în general câştiga dezbaterile la final cu un zâmbet dezarmant, la ora actuală avea cu siguranţă cel mai dezarmant zâmbet din rândul politicienilor francezi, ar fi trebuit, după Solène Signal, să mergem înapoi până la Ronald Reagan ca să găsim un zâmbet atât de dezarmant în istoria politică a zilelor noastre. Aşa încât avea un avans confortabil după primul tur, iar previziunile pentru cel de-al doilea păreau să se fi stabilizat solid la 55-45, era satisfăcător şi-atât. Solène Signal bombănea, dar lui Bruno părea să nu-i pese deloc, în rarele ocazii în care Paul îl văzuse

în această perioadă părea cu mintea în altă parte – până la urmă te puteai întreba dacă nu cumva își luase inima-n dinți și se cuplase cu Raksaneh.

Așteptând întoarcerea lui Prudence, Paul a încercat să se informeze asupra credinței adepților wicca. Mulți wiccani „o apucaseră pe drumul ocrotirii naturii", în fine, erau ecologiști. Niște ecologiști vag mistici, nu era nimic prea nou, însă exista totuși o inovație față de New Age, de pământul-mumă, de cortexul Gaiei și de toate chestiile astea, și anume importanța celor două principii, masculin și feminin. Poate că din acest motiv se apropiase de noua religie, poate încerca să-și trezească trupul, și-a zis Paul emoționat. Trupul lui, în schimb, se trezise relativ ușor, gura lui Anne-Lise fusese de ajuns, își amintea el din când în când, și de fiecare dată era năpădit de un ușor sentiment de rușine, dar și de neliniște. Cum aveau să procedeze? Cum avea el să se poarte atunci când se va afla în prezența lui Cécile și a fiicei sale? Însă se liniștea aproape imediat: Anne-Lise era o fată deșteaptă și înzestrată cu multă stăpânire de sine, nu avea să-i fie deloc greu să facă față situației.

În mod și mai neașteptat, wiccanii păreau să creadă în reîncarnare. Credea oare și Prudence? Dacă da, era o noutate. În fine, nu era o chestie lipsită de logică: ecologia, înrudirea fundamentală a tuturor formelor de viață, reîncarnarea, toate se potriveau.

Sâmbăta următoare, a fost plăcut surprins când l-a sunat Prudence să-l anunțe că se întoarce chiar a doua zi. Sora ei se stabilise în casa de la Larmor-Baden împreună cu cele două fete, organizase mutarea din Canada – și divorțul – cu obișnuita ei eficiență. A vrut să meargă s-o aștepte la gară, dar l-a sfătuit să renunțe, avea o surpriză pentru el, a zis ea, era mai bine să se întâlnească direct acasă.

Surpriza era chiar ea: era arsă de soare, plină de energie și, mai ales, purta fustă, o fustă plisată albă, puțin deasupra genunchiului, care-i punea în evidență picioarele bronzate.

— Ai fost de multe ori la plajă? a întrebat el.

— După ce a venit Priscilla, în fiecare zi, a răspuns ea; apoi s-a apropiat de el ca să-l sărute. Când li s-au atins limbile, el i-a pus mâinile pe fese, de data asta nu s-a crispat, dimpotrivă, s-a lipit şi mai puternic de el şi i-a pus, la rândul ei, mâinile pe fese.

Zece minute mai târziu erau împreună în pat şi atunci când a pătruns-o, Prudence a lăcrimat, dar a şi gemut, în mai multe rânduri, iar la sfârşit aproape a strigat. Au rămas apoi multă vreme, foarte multă vreme, privindu-se în ochi.

8

Când au hotărât să se scoale, era aproape noapte. S-au așezat în living. Paul și-a turnat un Jack Daniels, Prudence a acceptat un Martini. Era oare aceeași persoană pe care o cunoscuse atunci când aveau douăzeci și cinci de ani? În linii mari, da, fusese aproape ușor să redevină același trup, cum ar fi spus Sfântul Pavel. Irosiseră zece ani, dar asta n-avea prea mare importanță; era inutil să se gândească la trecut, inutil chiar să se gândească la viitor; era îndeajuns să trăiască. A abordat un subiect care i se părea mai lejer, dar care îl intriga oarecum, de câteva săptămâni încoace: credea cu adevărat în wicca? Era ceva care se cuvenea luat în serios?

Sabaturile și ceremoniile, a zis Prudence, nu erau cu adevărat importante, era doar un mod de a ritma anul și de a se reîntâlni cu ceilalți adepți; ca în toate religiile, la drept vorbind. Zeul și zeița, în schimb, corespundeau unei realități fundamentale, această polaritate masculin-feminin era un element decisiv în structurarea lumii. Totuși, nu era înțelesul final al doctrinei: dincolo de zeu și de zeiță exista Unul, principiul ultim, rațiunea organizatoare a universului; era uneori evocat, în cadrul unor sărbători speciale; zeul și zeița erau mult mai prezenți în majoritatea ceremoniilor, așa încât majoritatea adepților se opreau aici în căutările lor spirituale.

Lucrul în care credea și ea, fără cea mai mică ezitare, era reîncarnarea. Lui Paul i se părea ciudat, era ca și cum ai renunța la orice speranță legată de încarnarea în curs și cereai o

a doua şansă, o a doua ofertă – una singură i se părea suficientă ca să-ţi poţi face o părere despre viaţă; e-adevărat însă că această credinţă era foarte răspândită în lume, jumătate din omenire sau aproape îşi edificase civilizaţiile pe acest temei. Şi chiar dintr-un punct de vedere occidental, mulţi oameni trăiau până la sfârşitul zilelor în iluzia că existenţa lor putea să-şi schimbe cursul, să capete un aspect radical nou; privită în afara oricărei dimensiuni religioase, reîncarnarea nu era decât o variantă extremă a acestei idei. Ceea ce i se părea în schimb ciudat şi puţin veridic era faptul că te puteai reîntrupa într-un animal. Se întâmpla într-adevăr foarte rar, i-a spus Prudence, în aproape toate cazurile oamenii se reîntrupau în oameni şi animalele în animale din aceeaşi specie. O ascensiune sau o coborâre pe scara fiinţelor se producea doar în situaţia anumitor destine excepţionale.

Primul gând care i-a venit lui Paul a fost că toate astea erau departe de a fi o idioţenie. Cel de-al doilea a fost că, pentru mulţi oameni, această viziune hinduistă tradiţională a reîncarnării şi a scării fiinţelor ar părea o idee *speciecentristă*. Cel de-al treilea a fost că mulţi oameni din ziua de azi se tâmpiseră; era un fenomen contemporan izbitor, indiscutabil.

— Ţi-e foame, iubita mea? a întrebat el puţin mai târziu.

Da, îi era foame şi, în plus, avea chef să meargă la restaurant, să iasă în oraş, să mănânce ceva bun, poate prin preajmă. *Le Train Bleu* din Gare de Lyon s-ar potrivi, era un loc tihnit şi clasic, ei erau încă vulnerabili.

Contrar obiceiului, în restaurant nu era aproape nimeni; li s-a dat o masă izolată şi, imediat după ce au comandat, Prudence i-a cerut veşti despre tatăl lui. Nu aflase nimic de curând, dar bănuia că totul era bine.

De fapt, Cécile nu-l informase despre evoluţia situaţiei, fără să prea ştie de ce, simţise că viitorul de cuplu al fratelui său tocmai se juca, şi că nu era momentul să-i vorbească despre altceva, aşa că păstrase totul pentru ea, dar în realitate lucrurile mergeau din rău în mai rău. Faptele îndreptăţiseră grabnic presentimentele sumbre ale lui Maryse, care fusese transferată la EHPAD chiar a doua zi după reuniunea de serviciu, în care

colegii au lămurit-o îndată că, pentru ea, condițiile de lucru privilegiate se isprăviseră.

Când s-a întors la sfârșitul săptămânii următoare, după ce a intrat în camera de spital, Aurélien a fost izbit de faptul că tatăl lui se împuținase vizibil. Madeleine era într-o continuă prostrație și nu revenea la viață decât cu prilejul acelor vizite. Când să plece, a văzut, în vreme ce Madeleine ținea mâna tatălui său în mâna ei, că acesta o strângea puternic de degete ca să rămână; prin urmare își putea mișca degetele, până atunci nu băgase de seamă acest lucru; dar, aparent, nu făcea asta decât cu Madeleine.

S-au întors foarte deprimați la Saint-Joseph. Potrivit lui Maryse, situația avea să se agraveze și mai mult în săptămânile următoare. Ținând seamă de noua repartizare a personalului, va deveni imposibil să fie sculat din pat zilnic și cu atât mai puțin să i se organizeze ieșiri cu scaunul cu rotile. Frecvența băilor avea, de asemenea, să fie redusă, precum și cea a tratamentelor de kinetoterapie și de ortofonie. Solicitarea unei audiențe la director n-ar fi folosit la nimic, a lămurit-o ea pe Cécile; individul nu ar face decât să-i explice că punea în practică normele naționale, măsurile economice comune tuturor instituțiilor din Franța.

— Trebuie să-l scoatem de-acolo, a intervenit Madeleine, ieșind brusc din muțenie. Trebuie să-l scoatem de-acolo, pentru că altfel o să-l ucidă.

Cécile a tăcut, incapabilă s-o contrazică, dar și fără să poată găsi un răspuns.

A doua zi dimineață, Aurélien s-a dus împreună cu Maryse la castelul Germolles. Tânăra a admirat tapiseriile și, mai cu seamă, a apreciat faptul că-i explica munca lui, felul în care se întrepătrundeau firele de urzeală cu cele de bătătură. Era o paranteză ușoară, nesperată, dar și un pic feerică; însă atunci când s-au întors la Saint-Joseph, atmosfera era și mai sumbră, mai deznădăjduită decât în ajun.

După cină, au mai rămas o vreme la masă. Hervé a luat o cafea cu coniacul aferent – a fost singurul care a cerut. După multe ezitări, răsucind paharul între degete, i-a spus în cele din urmă lui Cécile:

— S-ar putea să știu o cale prin care să-l scap pe tatăl tău de-acolo.

— Ce cale? a întrebat ea, întorcându-se o clipă spre el.

— Niște tipi... niște tipi care pot interveni în genul ăsta de situații.

Pentru că nu înceta să se uite la el perplexă, a continuat:

— Mă rog, un fel de activiști.... Nu te supăra, iubi, a adăugat numaidecât, n-am lucrat cu ei, n-am făcut nimic ilegal. Nici măcar nu-i cunosc, îi cunosc doar pe niște tipi care-i știu pe tipii ăia. Îți amintești de Nicolas?

Da, desigur, își amintea de Nicolas; dar rămânea rezervată, suspicioasă.

— Nicolas îi știe bine, a continuat el; l-am sunat ieri. S-au stabilit în Belgia, știi că eutanasierea s-a dezvoltat foarte mult în Belgia în ultimii ani, acționează mai ales acolo, dar cred că au antene și în Franța, în fine, nu mi-a spus mare lucru, cel mai bine ar fi să mă întorc la Arras și să-i întâlnesc la fața locului, Nicolas poate să mi-i prezinte, au mai multă încredere în contactele directe.

Cécile a încuviințat mecanic, încă în defensivă. Adevărul e că, de câțiva ani, bănuia ceva, bănuia că Hervé începuse din nou să frecventeze niște persoane dubioase, aflate la limita legalității, însă nu scosese o vorbă, preferase să nu deschidă discuția, știa că bărbații tradiționali – ceea ce Hervé era, cu vârf și îndesat – simțeau uneori nevoia să se întoarcă la genul ăsta de lucruri și mai știa că nu era posibil și poate nici de dorit să fie domesticiți pe de-a-ntregul.

Hervé a plecat a doua zi împreună cu Aurélien. În jurul orei 9.00, s-au oprit să ia masa într-un grill Courtepaille. În mod vădit Hervé simțea nevoia să vorbească. Considera că societatea

i-o trăsese urât și regreta uneori anii de militantism, oricum cu Cécile și cu fetele alături n-ar fi fost posibil să continue. Învârtea mecanic în farfurie o bucată de camembert făcut parcă din ipsos, lângă care stătea o felie de gouda uleioasă.

— Farfuria asta de brânzeturi e de-a dreptul scârboasă... a conchis el în cele din urmă.

Exista în mod limpede un alt subiect pe care voia să-l abordeze și nu izbutea. Aurélien tăcea mâlc, uitându-se la el cu atenție.

— Dar tu o iubești pe micuță, pe Maryse? a întrebat el în sfârșit.

— Da... cred că da. Ba chiar sunt sigur.

A clătinat din cap, era răspunsul pe care-l aștepta, așa că a adăugat cu blândețe:

— Ține-o bine. Cred că e o fată ca lumea.

9

Când au ajuns la Paris era aproape 2.00 noaptea, ultimul tren spre Arras plecase de mult. Aurélien l-a lăsat pe Hervé într-un hotel Ibis din preajma Gării de Nord, aproape că-i venea să-şi ia şi el o cameră, apoi s-a răzgândit, şi-a zis că nevastă-sa se culcase cu siguranţă.

A doua zi dimineaţă, când tocmai începuse restaurarea unei tapiserii reprezentând începutul unei vânători, în care surescitarea haitei era admirabil înfăţişată, a primit un telefon de la Jean-Michel Drapier. Dorea să-l vadă curând, a doua zi dacă ar fi fost posibil; vocea îi era mai abătută, mai stinsă ca de obicei.

— E vreo problemă? s-a alarmat Aurélien.

Ei bine, da, într-un anume sens era o problemă, i se putea spune aşa, avea să-i explice a doua zi. La ora 14.00? E perfect la ora 14.00, i-a răspuns el.

De data asta, Aurélien a fost primit imediat de şeful lui, care părea distrus. Când l-a poftit să intre în birou, Jean-Michel Drapier a fost răzbit de certitudinea, fugară dar dureroasă, că n-ar fi trebuit să avanseze nicicând în ierarhia instituţională. Nu-i plăcea să gestioneze personalul, gestionarea personalului însemna în mod esenţial să nemulţumeşti personalul, de fiecare dată îi venea greu s-o facă. I-a trecut rapid prin minte ideea de karma, apoi l-a invitat pe Aurélien să ia loc.

— Uite... a început el îndată, e destul de neplăcut, dar n-o să vă pot prelungi misiunea la castelul de Germolles. S-a anunţat altă prioritate.

Aurélien a reacţionat şi mai prost decât prevăzuse. Pentru el era catastrofal, chiar nu se putea găsi o soluţie? În momentul acela avea probleme, probleme de ordin personal, s-a încumetat el să adauge, se afla în proces de divorţ. De-acum discuţia depăşea clar cadrul pe care Drapier dorise să i-l fixeze, devenea stânjenitor, aşa încât, înainte să poată răspunde, a bâţâit din cap în dreapta şi-n stânga, ca o marionetă dezarticulată.

— Nu, din păcate e chiar imposibil... a îngăimat el în cele din urmă. Noua misiune priveşte un castel de pe Loara unde a avut loc un incendiu, nu mai ştiu ce castel...

Şi-a plimbat o privire tulbure peste dosarele care-i umpleau biroul.

— Ştiţi cât contează financiar castelele de pe Loara? Ştiţi câţi turişti chinezi vizitează anual castelele de pe Loara?

Gândindu-se la bulucul de turişti chinezi năvălind pe sub boltele castelelor de pe Loara, a fost străfulgerat de o vedenie crâncenă.

— Nu, domnule Raison, a conchis el trist. Aş vrea să vă fac hatârul, sunteţi unul dintre cei mai buni restauratori ai noştri, dar acum nu e cu putinţă, chiar avem altă prioritate.

— Totuşi, sper că nu trebuie să plec de la Germolles chiar acum. O să am un răgaz, nu? l-a implorat Aurélien.

— Bineînţeles.

S-a adâncit din nou în fotoliu, uşurat; gata, şi-a zis, am ajuns în stadiul în care victima şi-a acceptat soarta şi nu mai cere decât să i se îmblânzească pe ici-pe colo pedeapsa.

— O să vă începeţi noua misiune de-abia peste circa o lună. Între timp, puteţi să vă întoarceţi la Germolles, asta o să vă permită să vă protejaţi şantierul, să puneţi prelate, în aşteptarea reluării lucrărilor – mă rog, dacă le va relua cineva vreodată, a conchis el cu o voce din ce în ce mai scăzută, după care s-a retras din nou în sine, într-un acces de descurajare totală.

A tras totuşi aer în piept, cât să facă împreună cu Aurélien bilanţul aspectelor practice ale noii sale însărcinări: rămânea la Chantilly până se termina treaba, dar trebuia să găsească un

hotel unde să doarmă două nopți pe săptămână, în preajma acelui castel de pe Loara, căruia avea să-i găsească în curând numele, trebuia doar să scotocească cinci minute prin dosare, în fine, era un castel pe Loara. De data asta, cheltuielile de cazare aveau să-i fie asigurate de instituție, iar pentru benzină trebuia să aducă niște chitanțe de decontare, ministerul acorda o importanță uriașă acelei restaurări, era vorba despre un sit strategic în planul turismului internațional, nu era nici Chambord, nici Azay-le-Rideau, ci doar nivelul imediat inferior, nici Chenonceau nu era, în sfârșit, îi ieșise din minte, dar avea să-și amintească.

Se făcuse 14.45 și întâlnirea se încheiase. Ieșind de la ministru, Aurélien s-a îndreptat spre cea mai apropiată cafenea, aceeași ca și ultima dată, și a comandat o sticlă de *muscadet*.

Ca și data trecută, nici o ființă omenească din acea cafenea nu i se părea în stare să înțeleagă și cu atât mai puțin să-i împărtășească soarta, iar la ora aceea de început a după-amiezii, localul era și mai sărac în clienți. După cel de-al treilea pahar, situația a început să i se pară mai puțin catastrofală. Ar putea să se întoarcă în fiecare weekend la Saint-Joseph, n-ar fi deloc complicat. Ce curioase erau totuși, și-a zis el, viața, iubirea, făpturile umane: în urmă cu vreo zece zile n-o atinsese niciodată pe Maryse, contactul cu pielea ei era cu desăvârșire străin de plaja lui de experiențe; iar acum această piele îi devenise indispensabilă; cum se putea explica asta?

Din punctul de vedere al relațiilor cu Indy, această nouă misiune n-avea să schimbe mare lucru; avea să doarmă la hotel două nopți pe săptămână, undeva în Val de Loire, nici măcar nu era nevoie s-o înștiințeze. În clipa aceea și-a spus că ar putea chiar să se mute imediat, să găsească o locuință la Paris. Până atunci, nu-i mai venise niciodată această idee, așa că s-a simțit invadat de o bucurie fără margini; părăsirea domiciliului conjugal nu constituia o greșeală, nu credea să-i creeze probleme în fața judecătorului, în fine, poate că era mai bine să vorbească despre asta cu avocatul, dar era aproape sigur.

O scurtă căutare pe Internet i-a domolit categoric entuziasmul: preţurile locuinţelor o luaseră razna într-un mod înfricoşător, acum nici măcar nu mai era sigur că-şi putea permite o garsonieră, viitorul său imobiliar era vecin cu neantul. În privinţa pensiei alimentare, Indy îi ceruse direct jumătate din salariu; era o pretenţie caraghioasă, îl liniştise avocatul, o pretenţie aproape necugetată, nu exista riscul ca judecătorul s-o admită; totuşi, trebuia să se aştepte la o sumă ridicată, probabil cam o treime. Panarama aia chiar îl jucase pe degete, şi-a zis el, i-o trăsese rău de tot. Practic nu existau achiziţii comune, nu cumpăraseră nimic împreună, nimic important; marea luptă se va da în jurul pensiei alimentare.

Alcoolul e paradoxal; deşi îţi permite uneori să-ţi stăpâneşti angoasele, să vezi totul sub un amăgitor nimb optimist, alteori, dimpotrivă, îţi sporeşte luciditatea şi, în consecinţă, angoasa; cele două fenomene pot de altfel să alterneze, la un interval de câteva minute. După ce a terminat primul clondir de muscadet, Aurélien şi-a dat seama că avea să nu i se pară destul s-o vadă pe Maryse doar o dată pe săptămână, şi atunci doar pe furiş, din pricina paznicilor de la spital, deja i se părea că o vede foarte puţin şi acum; în acelaşi timp ştia că o viaţă comună va fi foarte dificil de organizat. În mod normal era un pic cam devreme să te gândeşti la aşa ceva, dar în realitate se simţea atât de sigur pe sentimentele lor, atât pe ale lui, cât şi pe ale ei, încât totul părea ciudat de limpede, e-adevărat că lucrurile mergeau foarte repede, dar uneori în viaţă lucrurile chiar merg foarte repede. Aşadar, pe plan material situaţia nu avea nimic clar: un funcţionar de rang nu foarte înalt, cu salariul redus cu o treime, şi o infirmieră; traiul la Paris sau chiar într-o suburbie apropiată era aproape inimaginabil. Misiunile lui de restaurare îl purtau aproape oriunde în Franţa, în fond nu era musai să trăiască la Paris. Dar unde să se stabilească? Într-un anume sens, ideal ar fi fost în casa din Saint-Joseph: loc era, amândoi se simţeau bine acolo şi nu-i costa nimic. Dar lui Maryse îi displăcea din ce în ce mai mult slujba de la

Belleville-en-Beaujolais şi n-avea să reuşească să suporte noile condiţii de muncă, îi mersese cu mult mai bine în clinica aceea, îi era imposibil să se întoarcă înapoi. Putea oare să demisioneze? Nu ţinea prea mult să fie independentă financiar, nu asta era problema. Dar aveau oare să poată trăi doar din salariul lui Aurélien? Părea cam greu.

Ca să-şi limpezească gândurile, a mai comandat o sticlă, spunându-şi în acelaşi timp că ar fi poate cazul să se mai potolească puţin cu băutul, pe termen lung nu ar fi avut urmări bune, fără nici un dubiu.

10

Miercuri seară Cécile a primit un telefon de la Hervé. Se afla la Mons, i-a zis el, unde era exact ca la ei acasă: trecut îmbelşugat în Evul Mediu şi în Renaştere, apoi industrii textile şi siderurgice, totul dus de râpă în vremurile din urmă, era doar un pic mai trist decât la Arras, dar nu cu mult. Îi întâlnise pe cunoscuţii lui Nicolas, i se păreau de treabă, cam suspicioşi, dar plini de seriozitate. Aveau un om de legătură la Lyon, pe care îl contactaseră, stabiliseră o întâlnire duminica următoare, în sfârşit, lucrurile avansaseră. Individul din Lyon ceruse să fie şi Paul de faţă; pentru ei era important să verifice dacă, înainte să înceapă demersurile, toţi copiii erau pe aceeaşi lungime de undă.

Vineri seară a ajuns la Mâcon-Loché cu trenul de 18.16; Cécile îl aştepta la gară. Era prima oară, de ani buni, când stăteau despărţiţi mai mult de două zile, îi fusese foarte greu să doarmă singură şi, când l-a întâmpinat pe peron, răspândea o bucurie vizibilă; cât priveşte scopul călătoriei lui, Hervé vedea limpede că avea îndoieli, şi Cécile l-a luat la întrebări de îndată ce s-au suit în maşină. Cine erau, mai exact, tipii ăia? Aveau vreo legătură cu Civitas?

— Ah... a făcut Hervé zâmbind larg, ştiam că o să te gândeşti la asta, tu chiar ai ceva împotriva celor de la Civitas. Ei bine, nu, cazul în speţă nu are nici o legătură cu ei. Bazele mişcării au fost puse de un miliardar american din Oregon.

— Un miliardar cunoscut?

— Nu, nu e un miliardar mediatic, de tip Bill Gates sau Mark Zuckerberg, oricum ăştia sunt toţi progresişti. E, dacă

vrei, un mic miliardar, a făcut avere din exploatări forestiere, nu figurează în clasamentul Forbes, în fine, are totuși vreo zece miliarde de dolari; și e protestant, mai exact baptist, ca majoritatea membrilor organizației, prin urmare vezi că n-are nimic de-a face cu catolicii. Oregon e primul stat american care a legalizat eutanasierea, e un stat progresist, sunt foarte avangardiști. Așa încât Nicolas mi-a fixat la Mons o întâlnire cu coordonatorul pentru Europa. Mi-a explicat că miliardarul american era de origine belgiană, încă mai avea rude în Belgia, și că fusese foarte șocat de câteva cazuri de acolo. Au fondat CLASH, Comitetul de Luptă împotriva Asasinatului în Spital, încercând să facă lobby pe lângă parlamentari, să intervină în mass-media, dar nu le-a ieșit nimic. Așa că au hotărât să se desființeze oficial, dar să-și continue activitatea sub o formă mai directă. Mai târziu și-au dezvoltat filiale în Franța, dar și în Spania, cred. Individul cu care m-am văzut era american, dar cel cu care o să ne întâlnim la Lyon e francez, am vorbit cu el la telefon, mi-a făcut o impresie bună. Sunt foarte prudenți: n-au fost urmăriți niciodată, n-au recurs niciodată la violență, nici măcar n-au vandalizat clădiri. Dar mai ales țin ca toți membrii familiei să fie de acord înainte de acțiune – soțul sau soția, copiii, părinții atunci când aceștia există; ceea ce poate să aducă, aparent, multe schimbări în plan juridic. De aceea au insistat ca Paul să fie prezent.

— Da, cu asta n-avem nici o problemă... a zis Cécile, sosește mâine împreună cu soția lui.

Discuția o liniștise oarecum, s-a destins și au putut aborda subiecte mai puțin apăsătoare, ce se întâmpla mai nou la Arras, cum o mai ducea Nicolas. N-avea nimic împotriva foștilor identitari, a insistat ea, și nici măcar împotriva actualilor identitari, voia doar să fie la curent, voia ca el să-i explice înainte să se bage în ceva ilegal.

— N-am făcut nimic ilegal, iubi... i-a spus duios Hervé. Doar am băut o bere cu un baptist american.

Soarele apunea peste munții din Beaujolais; după câțiva kilometri, Cécile i-a vorbit din nou despre Civitas. Într-adevăr, nu putea să-i înghită, erau extremiști în toată regula, care-i discreditau pe catolici în ansamblul lor, niște „salafiști creștini", a adăugat ea, dacă ne-am lua după ei ne-am întoarce în Evul Mediu. Dintr-un anumit punct de vedere, nu era așa rău în Evul Mediu, a susținut Hervé. Fratele ei, de pildă, nu se simțea bine decât în Evul Mediu.

— Da, în sfârșit, știi cum e Aurélien, așa era și în copilărie, n-a trăit niciodată în lumea reală.

— Va fi cu siguranță silit să trăiască puțin mai mult în realitate, a zis Hervé, acum că are o femeie adevărată.

Cécile a tăcut; trecuse un pic mai mult de un ceas de când izbutise să uite de subiectul Maryse, își petrecuse aproape toate nopțile la ei acasă, lucrurile nu mergeau bine deloc, EHPAD-ul era mai rău decât își închipuise. Rezidenții care nu erau în stare să se ridice se aleseseră aproape toți cu niște escare îngrozitoare. Avea la dispoziție zece minute ca să le facă toaleta, era foarte puțin, și foarte mulți dintre ei nu se puteau duce singuri la closet, o sunau tot timpul pe mobil, ca să nu mai vorbim de bolnavii care urlau din camere după cineva care să se ocupe de ei, uneori, când se întorcea, bătrânul sfrijit nu putuse să se țină și făcuse pe el și pe pardoseală, trebuia să curețe totul, rahatul și cearceafurile mânjite erau o chestie dezagreabilă, dar mai neplăcute decât orice erau privirea lor rugătoare atunci când pătrundea în camere și felul în care-i spuneau: „Sunteți foarte amabilă, domnișoară!" La ea în Africa astfel de lucruri nu s-ar fi întâmplat, dacă asta însemna progres, mai bine lipsă. Îi explicase toate astea lui Cécile, în preziua întoarcerii lui Aurélien, lui nu-i spusese mare lucru, bărbatul vedea limpede că era stoarsă seară de seară când venea acasă, dar lui Maryse nici nu-i dădea prin cap să-i povestească toate astea, era mai bine să-l ferească de aceste confruntări cu realitatea, credea ea; deși nu se căsătoriseră, a zis Cécile, Maryse îl ocrotea deja.

Hervé s-a înscris pe ieșirea dinspre Villié-Morgon.

— E normal, iubi, a zis el în cele din urmă, oprindu-se să plătească taxa de autostradă, cu tine vorbește toată lumea. Ești receptaculul tuturor nenorocirilor din lume; asta-i soarta ta.

Cécile s-a gândit din nou la confesiunea lui Aurélien, la mărturisirea că nu era steril; cui altcuiva decât ei ar fi putut să i se destăinuie? În orice caz, nu lui Paul. Da, Hervé avea dreptate: asta îi era soarta.

Ca în fiecare seară, Maryse era frântă de oboseală, s-a dus la culcare împreună cu Aurélien imediat după masă. Hervé a mai pierdut vremea prin bucătărie, în timp ce soția lui spăla vasele, Cécile vedea că mai are ceva de adăugat, dar, ca de obicei, a durat mult până să se hotărască.

— Îți aduci aminte, a zis el în sfârșit, că, într-o lună, nu voi mai primi alocația de șomaj? Iar ție văd că bucătăritul pentru alții nu-ți place, de fiecare dată când vii acasă ești nervoasă, prost dispusă.

S-a întors spre el, și-a șters mâinile de șorț, s-a așezat în fața lui; crezuse că încercarea ei de disimulare fusese fără greș. Femeile trăiesc în general toată viața cu iluzia că sunt intuitive și pricepute să mintă, spre deosebire de bărbați. Uneori e adevărat, dar mult mai rar decât își închipuie ele. Hervé reușise să-i ascundă faptul că frecventa din nou niște foști activiști identitari – iar „foști activiști" era ipoteza cea mai fericită; ea, în schimb, nu izbutise nicicum să-i tăinuiască sila pe care i-o trezeau burghezii boemi din Lyon.

— Bun, i-am pomenit și lui Nicolas despre asta și cred că are ceva pentru mine, a continuat Hervé. Aș putea fi broker de asigurări. E un mic cabinet de brokeraj, patronul vrea să iasă la pensie. E foarte bine situat, la mai puțin de zece minute de casă, mergând pe jos.

— Dar n-ai făcut niciodată așa ceva!

— Nu, dar am cunoștințe de drept, știu să citesc un contract și să urmăresc un dosar. De altfel, par destul de încântați că am fost notar.

Spusese „am fost notar", a observat Cécile fără să vrea. Aşadar renunţase la meseria de care fusese atât de mândru, se resemnase.

— Patronul ăla care iese la pensie e şi el fost membru al Blocului Identitar?

Ştia răspunsul, întrebase doar ca să fie cu inima împăcată.

— Da, desigur, a răspuns calm Hervé. Ştii, aşa merg lucrurile acum, relaţiile, reţelele, doar asta mai funcţionează.

— Prin urmare ne întoarcem acasă? La Arras?

— Da, mă rog, când vrei tu, nu-i de azi pe mâine, oricum va fi nevoie să stea o vreme pe lângă mine, să-mi lămurească dosarele.

— De acord... a spus ea încet, după o vreme. Într-un fel sunt fericită să mă întorc. Dar şederea aici a fost plăcută, nu? A fost ca o paranteză.

— Da, exact, o paranteză.

— N-am prea avut parte de paranteze în viaţa noastră...

A mai stat pe gânduri câteva clipe, după care a continuat.

— Acum e nevoie să-l scoatem pe tata din spital. Apoi o să-l lăsăm cu Madeleine, e mai bine pentru ei. În primul rând însă trebuie să-l scoatem de-acolo.

— Da, sigur, iubi. Exact asta o să facem.

11

Paul și Prudence au sosit în după-amiaza zilei următoare. Când Cécile i-a spus că-i pregătise camera, a făcut un gest stânjenit, dar Prudence a răspuns calm:

— Drăguț din partea ta, dar nu trebuia, Paul și cu mine dormim din nou împreună.

Cécile a încuviințat fără să scoată o vorbă, renunțase oarecum să mai înțeleagă ce se întâmpla, pe plan sentimental și sexual, la ei în familie.

Stabiliseră o întâlnire cu activistul din Lyon la Buffalo Grill din Villefranche-sur-Saône, pentru prânzul de duminică. Avea să pice pe 21 martie, ziua echinocțiului de primăvară, i se părea un semn destul de bun, a zis Cécile. Prudence ar fi putut să adauge că era și ziua sabatului Ostara: trezindu-se din somn, zeița își răspândea fertilitatea asupra pământului, în timp ce zeul străbătea câmpiile înverzite, era în sfârșit primăvară.

Nu stabiliseră un semn anume de recunoaștere, dar lui Hervé nu i-a fost deloc greu să-i identifice. Cinci indivizi, la vreo douăzeci de ani, stăteau așezați în jurul unei mese, împărțindu-și coastele XXL și niște platouri texane. Patru dintre ei, încrăvătați, purtând costume bleumarin, ar fi putut de minune să aparțină serviciului de ordine al partidului Rassemblement National: preocupați, în orice împrejurare, să lase o impresie de onorabilitate și de curtoazie, erau totuși destul de vânjoși, se vedea limpede pe sub sacourile lor impecabile. Cel de-al cincilea era foarte diferit, cu părul lui cârlionțat, cu blugii

sfâşiaţi şi tricoul AC/DC – cu Angus Young la bustul gol, cu genunchii lui mititei, strângând la piept chitara Gibson SG şi traversând o scenă gigantică cu celebrul său *duckwalk*, mers inventat de T-Bone Walker şi popularizat de Chuck Berry, dar pe care Angus Young îl dusese, în opinia multora, la perfecţiune. Tricoul mai avea şi alte două inscripţii, *Let there be rock* şi *Rio de la Plata*, fotografia fusese probabil făcută cu prilejul miticului lor concert argentinian.

Pletosul s-a ridicat şi a venit la masa lor, în timp ce consultau meniul.

— Sunteţi Hervé, nu-i aşa? Cu dumneavoastră am vorbit la telefon?

Hervé a confirmat, fără să priceapă prea bine cum ghicise.

— Văd că s-a strâns toată familia... a continuat el, plimbându-şi privirea peste meseni. Iar dumneavoastră sunteţi Madeleine, cea care se află la originea poveştii... a zis bărbatul, întorcându-se spre ea.

Madeleine a încuviinţat, uşor stânjenită.

— Hervé mi-a explicat situaţia la telefon, a adăugat el îndată, dar eram cât de cât la curent, întâmplător îl cunosc pe Léon. Bun, n-o să merg pe ocolite: aveţi dreptate, trebuie să-l scoatem pe tatăl vostru de-acolo cât se poate de repede, pentru că altfel starea lui se va înrăutăţi rapid şi n-o să scape viu de-acolo. Putea deja să moară, a avut noroc că l-au transferat la Saint-Luc: cu un AVC urmat de comă, la vârsta lui, cei mai mulţi nu scapă. Pe scurt, suntem gata să vă ajutăm. În primul rând, tatăl dumneavoastră nu se află sub incidenţa unei puneri sub tutelă, nu-i aşa?

— Nu, a răspuns Paul.

— Vă rog să înţelegeţi că nu am fost în ilegalitate până acum şi nici nu ţinem să fim. În Franţa nu există „tratamentul obligatoriu". Dacă mă aflu într-un spital, chiar la un pas de moarte, şi cer să ies, trebuie să fiu lăsat să ies. Dar dacă nu sunt în stare să-mi fac cunoscut punctul de vedere, atunci încep problemele. În practică, medicul-şef are putere absolută, cu excepţia cazului

în care este sesizată justiția. Dacă există o tutelă, judecătorul hotărăște sistematic în favoarea autorității ei. Dacă nu există, încearcă să afle opinia apropiaților; acesta e motivul pentru care vă pun toate întrebările astea. În anumite cazuri, poate fi luată în calcul strămutarea persoanelor peste hotare, avem la dispoziție câteva refugii; dar în cazul nostru mi se pare evident că nu va fi necesar. Dacă am priceput bine, aveți un loc unde să-l adăpostiți, o casă în proprietatea lui situată într-un cătun din Villié-Morgon, corect?

— Exact.

— Apropo de asta, e ceva care ne intrigă, o problemă despre care voiam să vă vorbesc. Ne-am străduit să verificăm, casa nu e înregistrată nicăieri: nu există facturi de electricitate, nici impozite locale, nimic.

— Aveți acces la genul ăsta de fișiere?

— Nu-i mare lucru, orice puștan poate face asta.

Poate nu orice puștan, și-a zis Paul, doar unii dintre ei. Individul acela, cu tricoul lui de rocker demodat, îl nedumerea din ce în ce mai mult. Cu toate astea, i-a răspuns:

— E firesc, tatăl meu lucra pentru DGSI. Prin urmare, când a ieșit la pensie, i-au securizat reședința, i-au preluat toate problemele administrative, ca să nu poată fi reperat.

Brian a scuturat din cap zâmbind larg, nu anticipase asta.

— Așadar voi pune umărul la exfiltrarea unui fost agent al DGSI... E haios, chiar foarte haios

Și-a îndreptat din nou privirea spre Paul.

— Probabil că era o persoană importantă în organizație, dacă se bucura de genul ăsta de tratament?

— Da, presupun. N-am știut niciodată cu adevărat.

Brian a clătinat din cap, de data asta nu a fost surprins; aparent, știa o grămadă de lucruri despre viața tipilor care lucrează în serviciile secrete. Apoi l-a întrebat pe Paul, aproape nevinovat, deși acum știa răspunsul:

— Lucrați și dumneavoastră la DGSI?

— Nu, am ales alt drum. Dar dumneavoastră sunteți în evidența lor?

— Da, cred că am un dosărel pe-acolo. Oamenii mei, în schimb, nu au, nu sunt în vizorul serviciilor...

A întors capul cu un soi de tandrețe spre mercenarii lui, care începuseră să dea înapoi în fața platourilor texane și sticlelor de Morgon: niște ditamai boii blânzi, mai degrabă rasiști naționaliști la origine, dar perfect dispuși să lupte pentru cauza moralei iudeo-creștine sau chiar pentru cea a moralei în general, băieții nu prea făceau diferența între ele și poate că aveau dreptate, și-a zis Brian, în sfârșit, nici el nu mai știa bine.

— Pot să vă întreb și eu ceva? i-a zis Paul.

— Da, bineînțeles, sper să fiu în stare să vă răspund.

— Ba chiar numai dumneavoastră sunteți în stare. Mă întreb ce anume vă mână în astfel de activități; de unde vi se trage elanul? Pentru întemeietorul mișcării voastre, dacă am priceput bine, e vorba de convingeri religioase; la dumneavoastră am impresia că e altceva.

— Da, într-adevăr, a răspuns calm Brian. Înțeleg că vă intrigă. Eu însumi nu sunt prea sigur că înțeleg... a adăugat el după o vreme.

Apoi a părut că se retrage în sine, că se cufundă într-o muțenie meditativă prelungită. Toată lumea din jurul mesei tăcuse și-l privea cu atenție. Înainte să se hotărască să continue s-au scurs două sau trei minute.

— Va trebui să mă întorc destul de mult în urmă. Cea mai simplă explicație este că am fost de foarte timpuriu sensibil la faptul că societatea noastră are o problemă cu bătrânețea; și că problema era gravă și putea să o conducă la autodistrugere. Poate că are legătură cu faptul că am fost crescut de bunicii mei, e posibil. Presupun însă că sunteți de acord că avem, la modul colectiv, o problemă cu bătrânii...

Paul a încuviințat.

— În realitate, adevăratul motiv al eutanasiei este că nu îi mai suportăm pe bătrâni, nici măcar nu mai vrem să știm că

există, de aceea îi închidem în spații specializate, departe de ochii celorlalți oameni. Aproape toată lumea din zilele noastre consideră că valoarea unei făpturi umane descreşte odată cu vârsta; că viața unui tânăr şi, mai mult încă, cea a unui copil, are sensibil mai multă valoare decât cea a unei persoane foarte în vârstă; bănuiesc că o să fiți de acord cu mine, nu?

— Da, întru totul.

— Ei bine, asta e o răsturnare totală, o mutație antropologică radicală. Sigur, câtă vreme procentul de bătrâni la nivelul populației nu încetează să crească, e destul de neplăcut. Există însă ceva mult mai grav...

A tăcut din nou, s-a mai gândit un minut sau două.

— În toate civilizațiile anterioare, a zis el în cele din urmă, ceea ce determina stima sau chiar admirația cu care putea fi privit un om, ceea ce permitea să-i fie judecată valoarea era felul în care acesta se comportase efectiv în decursul vieții; până şi onorabilitatea burgheză nu era acordată decât prin încredere, cu titlu provizoriu; trebuia apoi, printr-o întreagă viață cinstită, să fie meritată. Acordând mai multă valoare vieții unui copil – câtă vreme habar n-avem ce va deveni, dacă va fi inteligent sau prost, geniu, criminal sau sfânt –, negăm orice valoare a acțiunilor noastre reale. Actele noastre eroice sau generoase, tot ce am reuşit să împlinim, izbânzile noastre, creațiile noastre, nimic din toate astea nu mai are vreun preț, oricât de mic, în ochii celorlalți – şi, foarte repede, nu mai are nici în propriii noştri ochi. În acest fel, lipsim viața de orice motivație şi de orice sens. Deprecierea trecutului şi a prezentului în favoarea viitorului, diminuarea realului în beneficiul unei virtualități situate într-un viitor neclar constituie nişte simptome ale nihilismului european sau chiar ale nihilismului modern, fiindcă nu sunt pe deplin convins că, pe termen mediu, țările asiatice ar fi ferite de asemenea atitudine. Drept e că Nietzsche nu putea sesiza fenomenul, pentru că s-a manifestat târziu după moartea sa. Aşadar nu, într-adevăr, nu sunt creştin; ba chiar sunt ispitit să cred că această tendință de resemnare în fața prezentului, oricât

de insuportabil ar fi el, în aşteptarea unui mântuitor şi a unui viitor îndoielnic a început odată cu creştinismul; după părerea mea, păcatul originar al creştinismului e speranţa.

A tăcut din nou, tăcerea din jurul mesei era desăvârşită.

— Bun, îmi pare rău, m-a cam luat valul... a zis el stânjenit. Să ne-ntoarcem la operaţiune. Prin urmare, băieţii mei sunt *clean*, iar eu, în mod normal, n-am nimic de făcut, trebuie doar să conduc camioneta. Dar rămâne de stabilit esenţialul. Ah, nu, înainte mai e o chestiune măruntă: la domiciliu veţi avea nevoie de ceva echipament, măcar un pat medical şi un scaun cu rotile. Poate să meargă iute, cunosc nişte furnizori, mă rog, cu scaunul s-ar putea să dureze, trebuie făcut pe măsură.

— Nu-l putem lua pe cel de la spital? a intervenit Hervé.

— Nu, poate să pară aiurea, dar riscăm să fim urmăriţi chiar pentru asta, pentru furt de material aparţinând Asistenţei Publice. Cu tot cu pat şi fotoliu e nevoie de un buget de zece mii de euro. Îi aveţi?

— Da, a răspuns Paul.

— Bun, e foarte bine, altfel vi-i împrumutam noi, sau chiar vi-i dădeam de-a dreptul, în anumite cazuri facem asta, dar, sigur, dacă aveţi banii, preferăm aşa. Prin urmare, ajung la operaţiunea propriu-zisă. Aparent, pare destul de simplu, clinica din Belleville-en-Beaujolais e practic nepăzită, e posibil chiar să parcăm camioneta în curte, în sfârşit, nu sunt sigur, există la intrare o poartă cu paznic.

A tăcut, aruncându-şi privirea roată asupra lor.

— Dumneata eşti Maryse, nu? a întrebat-o, uitându-se ţintă în ochii ei. Fata care lucrează la spital şi care va acţiona la faţa locului?

— Exact.

— O să ai rolul principal în operaţiune. Eşti hotărâtă, absolut sigură?

— Absolut sigură, a răspuns calm Maryse.

— Bine. Planul e foarte simplu. Împingi scaunul rulant pe coridoare, străbați liniștită curtea, ajungi în spatele camionetei și apoi îl urcăm la bord. Dacă nu putem intra în curte, o să parcăm prin preajmă, sunt locuri mereu, și trec să te iau de la intrarea care dă în rue Paulin-Bussières. O să avem o camionetă inscripționată cu numele spitalului Édouard-Herriot din Lyon. Băieții mei o să poarte niște uniforme de infirmieri de la același spital. În principiu e inutil, dar e mai bine să fim prevăzători. Ideea e, dacă suntem prinși, să spunem că-l ducem la Lyon pentru un nou RMN și pentru un PET-Scan.

— Ce e PET-Scan-ul, nu cunosc?

— Ar trebui să-i zicem mai degrabă TEP-Scan, e acronimul de la „tomografie pe bază de emisie pozitronică", e o metodă destul de nouă, nu știu exact la ce slujește. Oricum, cel mai bine ar fi să mergeți așa, doar împingând scaunul cu rotile. Că veni vorba, care vi se pare cea mai potrivită zi pentru operațiune?

— Duminica, a răspuns Maryse fără șovăială. Atunci sunt cei mai puțini membri ai personalului și vin majoritatea familiilor, poți vedea adesea oameni plimbând prin curte câte un bolnav în scaunul cu rotile. În plus, nu există paznic și poarta e lăsată deschisă pentru ca rudele să poată parca înăuntru.

— Ah!... Nu știam toate astea, e foarte bine. Prin urmare, da, fără pic de îndoială o să operăm într-o duminică în care sunteți de gardă, să ne spuneți care e cea mai potrivită oră.

— Totuși, a răspuns Maryse, aș putea fi remarcată de vreo colegă. Nu cred că m-ar opri, dar ar fi surprinsă, în mod normal nu mai e clinica mea, e un bolnav de care nu ar trebui să mă ocup.

I-a aruncat o privire preocupată.

— Aici, nu-ți ascund, e o problemă. Dacă acea colegă vorbește, vei fi luată la întrebări de direcțiune și riști necazuri serioase. Singura soluție e să spui că s-a înșelat, că a încurcat zilele.

— Pe coridoare există camere video.

A alungat obiecția cu un gest din mână.

— Ăsta nu e un motiv de îngrijorare serios. Putem dezactiva camera video și reluăm înregistrarea după o oră. Și când spun o oră e mult prea mult, sper că vom termina operațiunea în cinci minute.

A tăcut din nou.

— Nu, adevărata problemă ar apărea dacă vei fi luată la întrebări de direcțiune în prezența colegei. Și atunci ar fi cuvântul tău împotriva cuvântului ei. Așadar... a continuat el după o vreme, ești în continuare de acord?

— Da.

— Bine...

Înainte să continue și-a rotit din nou privirea asupra lor.

— Mă ocup de detaliile necesare și te țin la curent prin Hervé. Cred că n-o să dureze mai mult de două săptămâni; apoi așteptăm ca dumneata să fii de gardă și acționăm. Nu fi îngrijorată... a adăugat el înainte să se ducă la masa unde se aflau oamenii lui. Am făcut lucruri cu mult mai dificile. O să-l scoatem de-acolo.

12

Operațiunea a durat cu totul, într-adevăr, patru minute și jumătate. La câteva secunde după sosirea lui Maryse, doi din mercenarii lui Brian l-au ridicat pe Édouard și l-au așezat pe o targă dinăuntrul furgonetei; apoi și-au scos halatele de infirmieri, devenite inutile, și au părăsit locul cu mașini diferite; n-au avut de făcut nici o intervenție suplimentară, ceea ce era un lucru bun, și-a zis Maryse, se simțea totuși în ei un potențial de violență greu de stăpânit. Se instalase deja pe locul din față al furgonetei. Brian a demarat, a apucat-o pe rue Paulin-Bussières, apoi pe rue de la République, și în cinci minute erau deja afară din Belleville. Maryse nu scotea o vorbă.

— A fost bine? a întrebat-o Brian, pentru că ea continua să tacă.

— Nu chiar. M-am întâlnit cu o colegă; mai mult, era Suzanne, sindicalista, cea care se află la originea expulzării lui Madeleine. Nu mi-a zis nimic, dar mi-a aruncat o privire intrigată; sunt aproape sigură că o să vorbească.

— Futu-i! a zis el, izbind cu pumnul în volan. Paștele mă-sii de treabă, futu-i, totul mersese strună!

S-a liniștit puțin, apoi a continuat:

— Doar cu ea te-ai intersectat?

— Da. Chiar când ieșeam din curte, ghinionul naibii!

— Singura soluție e să rămână bătut în cuie ce-am stabilit: nu înțelegi despre ce vorbește, probabil că s-a înșelat.

— A funcționat chestia cu ștergerea înregistrării video?

— Da, sigur, fii liniştită.

— Dar sunteţi sigur că nu au rămas urme ale ştergerii? Că, examinând înregistrarea, nu se poate vedea că a dispărut o parte?

— Ah, bună întrebare.

I-a zâmbit, aruncându-i o privire marcată de o stimă proaspătă.

— Mă rog, e vorba de un hard-disk, cred că ăsta e un lucru bun, însă va trebui totuşi să dau un telefon.

A oprit la marginea drumului, a scos telefonul şi a format un număr; i s-a răspuns imediat.

— Jeremy, sunt Brian. Da, poţi să activezi înregistrarea, după cum am zis. Mai e însă ceva. Crezi că ai putea să reîncarci bucata de hard şi s-o mânăreşti puţin ca să nu-şi poată nimeni da seama că ai intervenit?

De data asta, la celălalt capăt al telefonului a urmat o explicaţie prelungă. Brian a ascultat cu atenţie, fără să-şi întrerupă interlocutorul, şi a conchis: „Bun, OK, dă-i drumul!", după care a închis.

S-a întors spre Maryse:

— Am aranjat, stai liniştită, înregistrarea e beton. Mai mult, te-aş sfătui să-i ceri directorului să o verifice, ca să dovedeşti limpede că n-ai trecut pe culoar în momentul acela.

A pornit din nou maşina. După patru kilometri, chiar înainte să ajungă la Villié-Morgon, Maryse s-a întors spre Brian şi i-a zis:

— Sunteţi foarte sigur pe dumneavoastră, nu-i aşa?

— Nu, nici vorbă.

A zâmbit din nou, cu onestitate.

— Nu sunt deloc sigur pe mine, ceea ce e trist. În schimb sunt sigur de oamenii mei.

Când a parcat furgoneta în curte, îi aştepta doar Madeleine, însă aproape imediat au ieşit din casă şi Paul împreună cu Hervé. Paul împingea un scaun cu rotile ieftin, pe care-l cumpărase în ajun, în aşteptarea unui model făcut pe dimensiuni.

Ajutați de Brian, nu le-a fost deloc greu să-l ridice pe Édouard de pe targă și apoi să-l așeze în scaun; era perfect treaz. Poate că Paul se amăgea, dar a avut totuși impresia că tatăl lui tresărea recunoscându-și casa; în orice caz, avea ochii vii, i se plimbau de la stânga la dreapta, cercetau locurile cu atenție.

Patul medical fusese pus în sufragerie; a doua zi urma să vină un muncitor să instaleze un dispozitiv mecanic de urcat scările, astfel încât Édouard să poată dormi în fosta lui cameră.

Era ciudat, foarte ciudat să-l vezi din nou la el acasă, printre ei. Ce se întâmpla oare în mintea lui? Paul se trezea încă o dată în fața acestei întrebări fără răspuns. În orice caz, privirea lui Édouard se liniștise, trecea încet de la unul dintre copiii lui la celălalt, s-a oprit asupra lui Maryse; trebuie că-și amintea de ea lucrând la spital, prezența ei în mijlocul familiei probabil îl surprindea.

Aurélien a confirmat că trebuia să plece, trebuia neapărat să fie la Chantilly a doua zi. În aceste condiții, nu puteau să sărbătorească, a spus Cécile cu părere de rău. Momentul trebuia totuși marcat, a zis ea agitându-și brațele. La drept vorbind, încă nu-i venea să creadă că totul mersese bine, fără complicații, fără cel mai mic incident. În disperare de cauză a deschis o sticlă de șampanie, a insistat ca Brian să bea măcar un pahar.

— Nu știu cum să vă mulțumesc... a spus ea întinzându-i cupa, n-o să uit în veci.

Brian a clătinat din cap, și lui îi lipsea puterea de exprimare. Nu era totuși prima oară când i se întâmpla asta, lacrimile de bucurie, rudele, dar continua să nu se poată obișnui.

I-a părăsit la scurtă vreme după aceea, dar problemele încă nu i se terminaseră, Paul a văzut pe fereastră cum Madeleine s-a repezit spre el înainte să se suie în camionetă, îmbrățișându-l violent, strângându-i mâna dreaptă în mâinile ei, la un moment dat chiar a îngenuncheat în fața lui; lui Brian i-a trebuit cel puțin un minut ca să se descotorosească de ea.

Până la urmă, Aurélien nu s-a hotărât să pornească la drum decât spre ora cinci după-amiază.

— Adevărul e că și noi muncim mâine, le-a atras Paul atenția.

Aurélien a propus să-i ducă cu mașina.

— Ați putea să vă întoarceți, a întrebat Cécile, ca să sărbătorim cum se cuvine?

Da, sigur, a spus Prudence, ar putea chiar rămâne câteva zile.

Aurélien a strâns-o îndelung în brațe pe Maryse înainte să se așeze la volan. O să fie îngrijorat, a zis el, chiar o să fie îngrijorat. Maryse a ridicat evaziv din umeri, nu știa cum va fi, în orice caz era convinsă că nu fusese urmărită în curte de colega ei, doar se intersectaseră preț de câteva clipe; nu avea habar ce a urmat după aceea.

— Te sun mâine, a încheiat ea înainte să-l îmbrățișeze ultima oară.

De îndată ce au ajuns în autostradă, grijile au început din nou să-l macine, Maryse risca într-adevăr să fie dată afară, făcuse totul de dragul lor, mă rog, mai cu seamă de dragul lui, ăsta era refrenul pe care l-a îngânat de cel puțin zece ori. Așezat lângă el, Paul nu știa ce să-i răspundă.

— Nu crezi că ai putea să intervii la nivel politic? l-a întrebat Prudence din senin. Mă rog, nu direct, ci prin Bruno?

— Asta mă întrebam și eu de ceva vreme...

Dintr-odată Aurélien a amuțit, era evident că ideea nu-i trecuse prin cap.

— Nu cred că Bruno e persoana potrivită, a zis Paul în cele din urmă. Ne aflăm deja în plină campanie electorală, chiar nu e momentul să-și asume riscuri. Bun, știu că totuși, dacă l-aș ruga, ar face-o; dar e cu adevărat foarte departe de domeniul lui de competență, nici măcar nu cred să fi vorbit vreodată cu colegul lui de la Interne. Exisă în schimb cineva la care aș putea să apelez fără probleme, Martin-Renaud.

I-au aruncat priviri surprinse.

— E-adevărat, nu-l cunoști... i-a spus el lui Prudence. Și nici tu, Aurélien, dacă stau să mă gândesc, nu l-ai văzut, n-a stat

decât câteva ceasuri și era ziua când împachetai sculpturile. Bun, ca să rezumăm, e un fost coleg de-al tatei, lucrau în același departament și erau aparent apropiați, a venit să-l viziteze la spital. Și are un post important în serviciile secrete – ba chiar foarte important.

Până să ajungă la Paris, cu puțin înainte de ora 22.00, n-au mai vorbit. Aurélien se deprinsese să ajungă târziu, în așa fel încât soția lui să fie deja în pat. De data asta n-a îndrăznit să le impună o oră atât de târzie, însă, când s-o apuce spre Montreuil, a fost năpădit de o neliniște atât de vizibilă, încât Prudence l-a întrebat:

— Vrei să rămâi la masă? Ai putea chiar să stai câteva zile, avem o cameră pe care n-o mai folosim.

A scuturat din cap cu resemnare. Nu peste multă vreme avea să-și ia o garsonieră, în fine, avea să caute ceva, dar deocamdată trebuia să-i vorbească neveste-sii, trebuiau neapărat să se pună de acord asupra anumitor aspecte. Dacă nu-și vorbeau decât prin avocați, divorțul avea să se lungească; și voia să evite asta mai presus de orice.

— Vorbești cu tipul sus-pus din serviciile secrete? l-a întrebat, în pragul ușii, pe Paul.

— Îl sun mâine-dimineață.

13

La ora 9.00, Paul l-a sunat pe Martin-Renaud, care a cerut să-i fie explicată situaţia şi i-a dat întâlnire la ora 14.00, la sediul din rue du Bastion. Priveliştea din biroul lui era cu adevărat impresionantă, şi-a zis Paul, dar cartierul avea o atmosferă irespirabilă; apoi s-a gândit că probabil toată lumea care intra acolo îşi spunea acelaşi lucru şi că şi-ar fi putut-o spune în legătură cu aproape toate cartierele nou construite.

Martin-Renaud i-a propus un espresso şi şi-a luat şi el unul.

— După ce aţi sunat, m-am interesat, i-a zis el, imediat după aceea; deocamdată n-a fost depusă nici o plângere la Tribunalul din Mâcon. Evident e încă prea devreme, lucrurile s-au întâmplat de-abia ieri. Nu putem interveni direct: justiţia e foarte sensibilă când e vorba de independenţa ei, iar noi încercăm să ocolim obstacolele doar în situaţii excepţionale.

Văzând că Paul îşi pleca privirea, stânjenit, s-a oprit.

— Nu sunt deloc obişnuit cu aşa ceva, a zis Paul în cele din urmă, ridicându-şi capul. S-ar putea să vă mire, dar n-am cerut niciodată vreo favoare ori vreo proptea.

— Da, e neobişnuit pentru cineva care aparţine lumii politice.

— Ştiu. Poate e aşa pentru că nu aparţin cu adevărat lumii politice. Oricum, persoana pentru care lucrez nu practică genul ăsta de lucruri. La drept vorbind, ca să fiu cinstit, n-am fost niciodată nevoit să lupt ca să-mi apăr interesele; presupun că am avut ceea ce se cheamă o existenţă privilegiată. De fiecare

dată când m-am aflat în preajma acestei lumi a concesiilor, mi-a fost puţin ruşine şi am preferat să-mi mut privirea în altă parte. Presupun că până acum am reuşit să-mi păstrez anumite iluzii asupra vieţii. Mă rog, ştiu că sunt iluzii, dar nu sunt sigur sută la sută, înţelegeţi?

Martin-Renaud nu i-a răspuns.

— Dacă apare vreo plângere, a continuat el fără alte comentarii, procurorul va dispune o anchetă, iar această anchetă va fi încredinţată poliţiei – sau, în cazul în speţă, mai degrabă jandarmeriei. În acest punct, pot foarte bine să fac în aşa fel încât ancheta să nu fie condusă cu un zel ieşit din comun; pot chiar să vă garantez că se va împotmoli definitiv. Nu va apărea nici o problemă de conştiinţă: am mai făcut asta până acum ca să ne protejăm colegii sau foştii colegi. Mai mult, în cazul acesta, tatăl dumneavoastră nu a comis nici o infracţiune; dacă ne situăm într-o anume perspectivă, el ar fi mai degrabă victimă. Aşadar, iată ce vă propun; deocamdată nu facem nimic; iar dacă maşinăria judiciară se pune în mişcare, voi face în aşa fel încât să încetinesc maşinăria poliţiei – mă rog, hai să vorbim pe şleau, ca s-o opresc.

Îi convenea perfect, a răspuns Paul curtenitor; chiar nu spera atât.

— E ciudat... a continuat Martin-Renaud, prin urmare i-aţi întâlnit pe indivizii ăia, foştii CLASH? Cum vi s-au părut?

— În regulă. Sunt serioşi, competenţi, prudenţi, n-au riscat inutil nici măcar o dată.

— Asta-i şi părerea mea. Azi-dimineaţă am recitit ce aveam despre ei, n-a durat mult: pentru că nu avem practic nimic. Nu comit nici o greşeală, niciodată. Ne străduim în continuare să săpăm după informaţii – nu fiţi îngrijorat, nu intenţionez să vă descos –, dar e mai degrabă o chestie de rutină, în plus sunt activişti, în nici un caz terorişti, n-au desfăşurat niciodată activităţi ilegale ori violente. Cu toate astea, sunt extrem de supărători pentru ideologia oficială: o silesc să se întoarcă împotriva ei înseşi, să-şi reexamineze valorile; iar ideologia oficială urăşte

asta mai mult decât orice. Remarcabil este că au mereu un complice la faţa locului, cel mai adesea o asistentă sau o infirmieră, dar şi, uneori, câte un medic: şi asta pare să se întâmple în toate spitalele din Franţa; corpul medical mi se pare foarte divizat în privinţa acestei probleme a eutanasierii.

— Dar dumneavoastră cum mai staţi cu mesajele acelea de pe Internet? l-a întrerupt Paul, sperând că va evita să-i pomenească despre complicităţile lor de la clinică.

Această încercare de deturnare a discuţiei i se părea destul de stângace, dar a ţinut, Martin-Renaud era aparent mai preocupat de acest subiect decât de acela legat de CLASH. După cât ştia, a răspuns el, foile descoperite în mapa tatălui său le indicaseră o nouă pistă, dar fără cine ştie ce rezultate până acum. Dacă voia să afle mai mult, i-a propus să-l vadă pe Doutremont, el se ocupa de dosar.

Când Paul a intrat la el în birou, Doutremont se afla în compania lui Delano Durand; a făcut prezentările.

— Tatăl dumneavoastră e cel care a avut ideea să alăture cele două imagini, nu-i aşa? l-a întrebat Durand.

— Da. În opinia dumneavoastră are vreo noimă?

— Sigur. Pentagonul convex, cel care figurează în mesaje, e o întruchipare a debutantului, a profanului. Pentagonul în stea, sau pentagrama, care este gravată pe fruntea lui Baphomet, e o reprezentare a iniţiatului, a celui care deţine cunoaşterea. Prin urmare, totul e destul de clar; atât doar că, cinstit să fiu, metaliştii nu seamănă nici pe departe cu nişte iniţiaţi. În general, sunt nişte măscărici simpatici, care fac ce fac pentru *look* şi pentru *fun*, atât. Există câţiva satanişti, pricepuţi mai degrabă în artele magiei; dar sunt foarte puţini, mult mai puţini decât se crede şi pe care, mai ales, e greu să ţi-i închipui, oricum nu mai mult decât pe metalişti, ca fiind în relaţie cu teroriştii; fac parte din medii diferite. Există şi nişte wiccani care folosesc pentagonul în stea, dar asta nu ne-aduce nici o lămurire în plus.

— Niște wiccani?

— De ce, cunoașteți vreunul?

— Da.

— Nu mă miră, sunt din ce în ce mai mulți. Așadar, la anumite ceremonii, folosesc într-adevăr pentagrame și pentacluri; dar pentru atâta lucru nu trebuie chemată poliția, e, de când lumea, unul dintre cele mai răspândite simboluri magice. Și, mai ales, sunt la fel de inofensivi ca metaliștii și ca sataniștii – ba chiar mai mult, dacă e posibil așa ceva. Nu ni-i putem închipui pe nici unii dintre indivizii ăștia aventurându-se în acțiuni teroriste și nici în *hacking* de nivel înalt. Așadar, se pare că nu ajungem nicăieri. Cu toate astea, nu mă pot împiedica să stărui în ideea că există ceva acolo...

Doutremont s-a uitat spre tânărul său coleg. Meseria începea să-și spună cuvântul, și-a zis el cu sumbră satisfacție; nu va reuși să-și păstreze veșnic nepăsarea și insolența novicelui.

— De pildă, a continuat Delano Durand fără să-și piardă șirul, acele caractere ciudate pe care le întâlnim în toate mesajele de pe Internet au avut un succes enorm în lumea *hard metal* – aproape tot atât cât Baphomet. Unii metaliști au descărcat imaginea de pe Internet, am văzut caracterele alea reproduse pe tricouri și pe flyere; apar chiar și pe coperta ultimelor viniluri ale formațiilor Nyarlahotep și Sepultura. Prin urmare da, a conchis el întorcându-se spre Paul, mi-ar plăcea să știu ce a fost în mintea tatălui dumneavoastră.

14

Aurélien a avut o noapte oribilă. Când ajunsese la casa din Montreuil, Indy îl aştepta tare pe poziţii, în ciuda orei târzii, şi a urmat o ceartă deosebit de violentă, care a durat până la patru dimineaţa. Fără ca el să priceapă exact cum (fire de păr rămase pe haină? un simplu iz de parfum?), Indy ghicise existenţa unei alte femei. Dar de ce o chinuia grija? s-a gândit el disperat, încercând să-i îndure ţipetele, nu şi-o mai trăgeau de ani de zile, n-aveau nici cea mai mică intenţie s-o ia de la capăt, se aflau în plin divorţ; de ce o chinuia grija?

Filozoful René Girard este cunoscut pentru teoria sa despre dorinţa mimetică sau dorinţa triunghiulară, potrivit căreia dorim ceea ce doresc alţii, prin imitaţie. Amuzantă pe hârtie, această teorie este în realitate falsă. Oamenii sunt aproape indiferenţi la dorinţele altora, iar dacă doresc în unanimitate aceleaşi lucruri şi aceleaşi fiinţe, asta se întâmplă doar pentru că acestea sunt în mod obiectiv dezirabile. Tot aşa, faptul că o altă femeie îl doreşte pe Aurélien nu o face nicicum pe Indy să-l dorească la rândul ei. Dimpotrivă, era furioasă, aproape scoasă din minţi de furioasă, la ideea că Aurélien doreşte altă femeie, şi nu o doreşte pe ea; pentru Indy, stimulii narcisiaci bazaţi pe competiţie şi pe duşmănie erau de mult, poate dintotdeauna, mai puternici decât stimulii sexuali; iar aceştia sunt, în principiu, nelimitaţi.

A avut o zi infectă la Chantilly, iar prima lui reacţie, atunci când, spre ora 18.00, i-a apărut pe ecranul telefonului chipul

lui Maryse, a fost îngrijorarea; în halul în care se afla, i-ar fi fost foarte greu să suporte o veste proastă.

Nu era nici o veste proastă; nu exista, de fapt, nici un fel de veste. Toată ziua, atmosfera fusese ciudată la spital, i-a zis Maryse. Lumea nici măcar nu vorbea despre dispariția tatălui său, ori o făcea poate doar prin șușoteli, aluziv – dar, fără îndoială, lansa această presupunere pentru că se temea, probabil că nu vorbeau deloc. I-au fost aruncate niște priviri suspicioase; dar, în ziua de azi, toată lumea pare să arunce priviri suspicioase către toată lumea. Directorul clinicii nu adunase personalul și nici măcar nu convocase vreo reuniune cu șefii ierarhici; nu mișcase un deget.

Era oare cu putință ca lucrurile să continue tot așa? se întreba Maryse. Directorului i se dusese buhul că e un individ prudent, ba chiar destul de laș, care se ferea, pe cât posibil, să facă valuri; totuși, era oare posibil ca un bolnav să dispară așa, fără urmă?

Ei bine, de fapt, poate că da. Dacă nimeni nu avea nevoie de el, dacă nimeni nu era îngrijorat de dispariția lui, părea posibil. Exista, desigur, o înregistrare a dosarelor, un registru al internărilor; dar cui îi pasă de asta, în absența unei reclamații?

O intriga atât de mult, încât l-a rugat pe Hervé să-l sune pe Brian, era singurul care avea numărul de telefon al acestuia. Potrivit tânărului, așa ceva se întâmpla, ba chiar destul de des. Dacă apărea o problemă, după câțiva ani, directorul putea oricum să pretindă că bolnavul părăsise spitalul la cererea familiei – și astfel, fără să știe, ajungea să spună adevărul. Existau cazuri când toată lumea avea interes să-și țină gura; puteau spera, acum, că asta se va întâmpla și în situația lor.

Maryse a închis cu părere de rău; în starea de perplexitate în care se afla, suferea după Aurélien. Trăiau în infernuri paralele și se întâlneau la sfârșit de săptămână într-o lume a lor, o minilume care nu avea o existență reală, pentru că, până în prezent nu dobândise trăinicie economică. Continua să fie la

fel de indignată de condițiile de muncă de la EHPAD, indignată și consternată de faptul că asemenea lucruri puteau exista în Franța, că bătrânii puteau, spre sfârșitul vieții, să fie supuși unor asemenea umilințe.

Aurélien trăise în iluzia că divorțurile moderne se desfășoară cuviincios, că presupun proceduri simple și echilibrate, aproape amicale; acum, descoperea că lucrurile stăteau exact pe dos, că dușmăniile îndelung întreținute, încinse până la limită, ating în momentul divorțului proporții aproape nemaivăzute. Era grăbit să termine; dar în negocierile pentru divorț – îi amintea de fiecare dată avocatul –, ca de altfel în orice negociere, cel care se grăbește să isprăvească se pune într-o poziție defavorabilă. Prin urmare, se împăca cu soarta. Lăsa de la el.

Lăsau de la ei, încercând să se bucure cât mai mult de scurtele lor momente din minilume, nutrind vise despre care nu știau când se pot împlini; stăteau încremeniți în așteptarea unei catastrofe sau a unui miracol.

cinci

1

La două săptămâni după întoarcerea acasă a lui Édouard, Paul şi-a luat şapte zile de concediu. Campania electorală era în toi, cu câteva zile înainte îl văzuse pe Bruno la un miting imens care se ţinea la Marsilia, difuzat în direct pe canalele de ştiri. Un plan rapid luat când se întorcea să se odihnească în culise, încă transpirând de efort, o surprinsese pe Raksaneh; văzând cum îl privea, n-a mai avut nici o îndoială: făceau amor.

De data asta, a hotărât să plece cu maşina, fără să ştie prea bine de ce, poate pentru că o plecare cu maşina îi sugera mult mai mult ideea de vacanţă. Au ajuns la Saint-Joseph în jur de ora cinci după-amiaza. După ce a lăsat-o pe Prudence cu Cécile şi Madeleine, a intrat pe coridorul cu geamlâc care ducea spre grădina de iarnă. Tatăl lui îşi petrecea acolo cea mai mare parte din zi, încăperea aceea fusese dintotdeauna preferata lui, chiar şi când era zdravăn. Când a intrat, şi-a întors privirea spre el. Paul l-a sărutat pe obraz şi i-a strâns mâna; i-a răspuns cu o apăsare uşoară, dar lămurită. Madeleine explicase că-i schimba locul scaunului de mai multe ori pe zi, ca să poată avea perspective diferite asupra peisajului; în momentul acela, stătea cu faţa spre un pâlc de fagi. Paul s-a aşezat lângă el, nu avea de fapt nimic să-i spună, ştia că Cécile îl ţinuse la curent cu situaţia lui şi a lui Aurélien. După câteva minute s-a cufundat ca şi el în contemplarea ramurilor şi a frunzelor clătinate de vânt. De fapt, nu mai cerea mare lucru de la viaţă; era atât de profund mulţumit, încât, atunci când, după două ceasuri,

a venit Madeleine să-l cheme la masă, şi-a dat seama că, asemenea tatălui său, nu se mişcase nici un centimetru şi nici nu rostise vreo vorbă.

Paul ştia că Hervé şi Cécile primeau în acel weekend vizita fiicelor lor, dar subiectul nu-i mai trezea nici o temere şi, într-adevăr, Anne-Lise s-a ridicat cât se poate de firesc să-l pupe.

— Nu le-ai mai văzut de o groază de vreme, au crescut mult... a subliniat Cécile.

Da, aşa stăteau lucrurile. Deborah era foarte diferită de sora ei, mai spontană, mai repezită, dar mai izbitor decât orice era felul în care arăta, frumoasă foc, bine clădită, cu părul strălucitor de blond – semăna de fapt foarte mult cu mama ei la aceeaşi vârstă. Cu toate astea, fără să împărtăşească elanul religios al lui Cécile, nu avea un iubit oficial; pur şi simplu, majoritatea băieţilor pe care-i întâlnea i se păreau nişte zevzeci. În mod vădit, Hervé o adora iar acesta era cu siguranţă unul dintre motivele care până la urmă îl făceau mai degrabă fericit să se întoarcă la Arras – plecarea era prevăzută la sfârşitul lunii, imediat după aceea avea să-şi înceapă noua slujbă.

A doua zi dimineaţă, Paul s-a trezit târziu şi s-a pomenit singur, faţă în faţă cu Anne-Lise, la masa pentru micul dejun.

— Pare că lucrurile merg bine cu soţia ta... i-a zis ea, rupând tăcerea.

— Da, s-a aranjat, a confirmat el.

— Minunat... Sunt bucuroasă că am avut o şi eu contribuţie, a zis ea încet.

A fost prima şi ultima ei aluzie la întâlnirea lor.

După plecarea celor două fete, atmosfera a devenit foarte liniştită. Făcea, împreună cu Prudence, călătorii lungi cu maşina, îi arăta regiunea – Solutré, Beaujeu, o dată s-au încumetat să ajungă până la Cluny. La sfârşitul după-amiezii se ducea să-şi vadă tatăl, stăteau o oră sau două împreună, în general tăcuţi, contemplau soarele care asfinţea peste podgorii; în acele momente, Madeleine îi lăsa singuri.

Într-o seară, a observat o carte aşezată pe un pupitru – *Comedia umană,* un volum în colecţia Pléiade – şi a descusut-o pe Madeleine. Într-adevăr, i-a confirmat ea, putea să citească, cu ajutorul ei. Când termina o pagină, o privea şi clipea din ochi; ea dădea atunci pagina, ca să treacă la următoarea. Cu volumele din Pléiade mai mergea, dar cu cele normale era mai greu, trebuia să facă eforturi mari ca paginile să stea neclintite. În general citea mai mult clasici, cu precădere Balzac, şi din când în când câte un roman poliţist; Madeleine i-a arătat cartea, tipărită într-o colecţie de buzunar, a lui Malcolm Mac Kay intitulată *Cum a început brusc violenţa.* Era al treilea volum din trilogia *Glasgow,* a precizat ea, le citise pe primele două. Paul a privit-o surprins, văzând că ştie cuvântul „trilogie".

— De fiecare dată când e posibil, descarc textul de pe Internet şi-l printez, cu foi volante nu mai e nici o problemă, a adăugat Madeleine.

O privea cu o uimire crescândă; în mod evident nu era idioată, ba chiar nu era deloc idioată; pur şi simplu alesese să nu vorbească, sau să vorbească cât mai puţin cu putinţă, considera probabil că vorbele erau de cele mai multe ori inutile; şi poate că avea dreptate.

Gradul ei de comunicare cu Édouard era foarte ridicat, Paul îşi dădea seama de asta, se ţineau îndelung de mână, degetele lor se împleteau şi se strângeau în poziţii diverse. Într-o seară, după ce s-a despărţit de ei ca să urce o clipă în cameră înainte de cină, Paul s-a întrebat dacă mai aveau viaţă sexuală. I se părea că-şi aminteşte că tetraplegicii aveau erecţii, în fine, nu mai ştia exact, mişcările voluntare nu mai existau, dar erecţia nu este pe de-a-ntregul o mişcare voluntară. Era un gând ameţitor. Dacă tatălui său i se scula, dacă putea să citească şi să contemple tremurul frunzelor bătute de vânt, atunci, şi-a zis Paul, viaţa lui nu ducea lipsă de nimic.

Cele şapte zile au trecut repede, aşa cum trece fericirea. Paul l-a sunat o dată pe Martin-Renaud, dar acesta nu avea nici o

veste, nimeni nu depusese vreo plângere. Cât o priveşte pe Maryse, ea nu fusese anchetată, la spital se vorbea deja mai puţin despre dispariţia lui Édouard, lucrurile păreau să se îndrepte către o paşnică uitare. Vineri, la începutul după-amiezii, Cécile a fost sunată de Aurélien. Se auzea prost, aproape că nu exista reţea, aşa se întâmpla în anumite zile, iar fratele ei părea într-o stare de mare tulburare mentală, aproape că nu a înţeles nimic din ce zicea, în afara faptului că era pe drum şi că avea să ajungă curând.

Câteva minute mai târziu, maşina lui Aurélien izbea violent poarta, după un lung derapaj pe pietrişul din curte. A ieşit numaidecât, cu o revistă deschisă în mână, părea în pragul apoplexiei, Cécile s-a întrebat o clipă dacă n-avea cumva să facă şi el un AVC. Treptat s-a liniştit, a reuşit să îngaime:

— S-a răzbunat. Ticăloasa s-a răzbunat.

Paul i-a luat revista din mâini. Articolul lui Indy, intitulat „Unde sunt fasciştii?" se lăbărţa pe şase pagini întregi. Povestea răpirea lui Édouard de către un „comando" care invadase clinica de la Belleville-sur-Saône, apoi „sechestrarea" lui la Villié-Morgon. A înţeles pe dată că articolul era scris cu iscusinţă, cuvintele fuseseră bine alese, nu exista în el nici o afirmaţie profund mincinoasă ori defăimătoare.

Aurélien a explicat cu disperare că era doar vina lui că Indy aflase. Într-o seară se certaseră mai violent ca niciodată, ea pomenise din nou despre tatăl lui, îl făcuse încă o dată „legumă", şi-atunci el se înfuriase şi se lăudase că a reuşit să-l scoată din spital. Nu-şi dădea seama ce-l apucase, voise doar să-i arate că el era cel mai tare, dorise să controleze conversaţia, ar fi putut să-i dea prin minte că avea să exploateze informaţia; dar nu ştia deloc cum de putuse să afle tot restul. Articolul începea cu un scurt istoric al mişcării antieutanasie, înfiinţată în Statele Unite „de nişte fundamentalişti evanghelici, după modelul grupărilor anti-avort", apoi rezuma răspândirea ei în Belgia, şi apoi în Franţa. Nu era complet fals, dar nici adevărat pe de-a-ntregul – existase uneori o oarecare similitudine în modurile de acţiune,

dar contacte reale între organizații nu se produseseră. Continua povestind operațiunea de la Belleville-en-Beaujolais, desfășurată de un „comando de activiști din Lyon" cu complicitatea unei „încântătoare infirmiere de origine antileză".

— Nu e antileză... a atras atenția, mecanic, Aurélien, dar până acum era singura adevărată inexactitate din articol, iar cel mai rău era că Maryse fusese pomenită nominal. El însuși era descris ca un „marginal cu psihic șubred, care se refugia în universul tapiseriilor medievale". Și aici era o descriere verosimilă. Modul de operare al răpirii era de asemenea expus perfect: camioneta parcată în curte, Édouard transportat cu scaunul cu rotile...

— Cum a aflat toate astea? s-a mirat Cécile.

— Nu era nimic miraculos, a subliniat Paul. Ținând seamă de configurația locului, era cel mai logic mod de operare; anchetase, cu siguranță, la fața locului; și ca să afle că Maryse se cuplase cu Aurélien era îndeajuns să-i interogheze colegii.

— Trebuie s-o sun, a spus Aurélien. Trebuie să aflu ce s-a întâmplat cu ea.

— Rețeaua e foarte slabă azi, a zis Cécile. Mai bine folosești telefonul fix, e la intrare.

De îndată ce Aurélien a ieșit din încăpere, s-a lăsat o tăcere apăsătoare. Când s-a întors, după câteva minute, avea fața descompusă. I-a anunțat imediat:

— Ne-am ars. A fost convocată de director cu două ceasuri în urmă și a mărturisit tot. Luase în calcul să nege, dar când a văzut articolul a cedat nervos, n-a mai fost în stare de nimic. Îi pare rău, ne cere tuturor scuze; i-am spus că n-are de ce să se scuze, că e doar vina mea și că ea e prima victimă. E cu atât mai aiurea cu cât dezactivarea înregistrării funcționase perfect; dar Maryse n-a avut prezența de spirit să le vorbească despre asta.

— Și ce-o să pățească acum? a întrebat Cécile.

— O să fie cu siguranță suspendată peste o zi sau două. Apoi va avea loc o anchetă disciplinară, în urmă căreia riscă să fie concediată, fără preaviz și compensații.

A tăcut; în încăpere s-a făcut din nou liniște.

— Și e din vina mea, numai din vina mea... a repetat Aurélien câteva secunde mai târziu, cu o voce plângăreață.

Nimeni nu i-a răspuns; nu era nimic de spus. Era inutil să-l amărască și mai tare, și-a zis Paul, dar, într-adevăr, atunci Aurélien ar fi făcut mai bine să tacă. Cât timp a lipsit, Paul citise restul articolului, înțelesese că avea să și-o ia în bot, iar acum scopul manevrei îi devenise limpede: era menită să-i facă rău lui Bruno. În mod ciudat, presa, deși își pierduse aproape toți cititorii, își sporise în ultimii ani forța nocivă, acum putea să frângă destine, și nu se ferea s-o facă, mai cu seamă în perioade electorale, recursul la o procedură judiciară devenise de-a dreptul zadarnic, o simplă bănuială era de ajuns ca să distrugi pe cineva.

— Dacă își pierde slujba, a continuat Aurélien cu o voce tremurătoare, n-o să mai obțină nici drept de ședere. Nu mă pot căsători cu ea fiindcă nu am divorțat, iar pentru divorț sunt la mâna lui Indy, e în stare să-l târăgăneze ani de zile doar ca să-mi facă rău.

S-a oprit, părea la un pas de leșin, apoi s-a prăbușit pe canapea și a început să bocească.

Cécile și Hervé erau parcă anesteziați, incapabili să reacționeze. Nici măcar Cécile n-a făcut vreun gest ca să-i ridice moralul, fragilitatea și slăbiciunea lui ajunseseră să aibă urmări cu adevărat dezastruoase.

— Nu mă simt bine, cred că o să urc la mine în cameră să mă întind, a zis el după un minut și a dispărut apoi pe scară.

Au mai trecut două minute, ca și până atunci într-o tăcere totală, după care Paul a reluat lectura articolului. Cécile era calificată drept „catolică fanatică, apropiată de mișcarea de extremă-dreapta Civitas". Era de-a dreptul scârbos, s-a revoltat ea, era pur și simplu o minciună. Da, a răspuns calm Paul, dar „apropiată" rămânea vag, nu apărea o defăimare clară, nu credea că puteau ataca pornind de-aici. Probabil nu era o întâmplare, continua articolul, că bolnavul fusese sechestrat la

Villié-Morgon, o comună din Beaujolais care servea drept refugiu capucinilor din Morgon, gruparea catolică integristă care se ocupa de serviciul religios al mişcării Civitas.

— Ce-i cu povestea asta? Erai la curent? şi-a întrebat el sora.

— Nici vorbă.

— Dar tu, Madeleine? Ştiai de existenţa capucinilor din Morgon?

— Nu.

— O să-i dau un telefon preotului din Villié-Morgon, a zis Cécile. E un tip de treabă, trebuie să ştie totuşi ce se-ntâmplă în parohia lui.

Când, după scurtă vreme, s-a întors, părea răvăşită, perplexă. Într-adevăr, le-a zis ea, era vorba de comunitatea capucinilor de rit tradiţional, care se stabilise în mănăstirea Saint-François. Preotul nu prea era în relaţii cu ei, ştia că asigurau serviciul religios pentru cei de la Civitas. Acestea fiind spuse, chiar dacă era în total dezacord cu opţiunile politice ale Civitas, refuza să critice comunitatea capucinilor. Trăiau în nevoinţă şi-l slujeau pe Domnul, pentru el erau nişte buni creştini.

În continuarea articolului, Indy se înverşuna la adresa lui Paul, care era descris ca fiind „creierul şi finanţatorul afacerii". Finanţator poate, el era cel care plătise echipamentele medicale. Creier, mai îndoielnic, rolul acesta îi revenea mai degrabă lui Brian, dar investigaţiile cumnatei sale nu merseseră, aparent, până într-acolo. Era descris şi ca „membru foarte influent al cabinetului ministrului" şi, evident, aici voise să ajungă. Era alarmant, se oţăra ea, că grupusculele cele mai reacţionare ale extremei-dreapta catolice puteau găsi sprijin la cel mai înalt nivel al aparatului de stat. Titlul „Unde sunt fasciştii?" avea noimă acum. Articolul nu era prost conceput totuşi, şi-a zis Paul. Se simţea neaşteptat de detaşat, de calm, ca şi cum toate astea nu-l priveau decât de departe. Trebuia totuşi să vorbească cu Bruno. S-a îndreptat şi el spre telefonul de la intrare.

Bruno a răspuns aproape imediat.

— Sunt bucuros că mă cauți, a zis el, nu voiam să fiu cu primul care să pună mâna pe telefon.

Vocea lui era vioaie, aproape veselă, nu dădea nici un semn de tulburare, Paul îl văzuse mult mai apăsat cu prilejul unor negocieri comerciale.

— Bun, ai văzut chestia aia, presupun... a continuat el.

— Da, bănuiesc că acum a fost preluat cam peste tot.

— Absolut peste tot. Primul lucru pe care voiam să-l aflu e foarte simplu: faptele relatate sunt exacte?

— Da, cu excepția câtorva amănunte, sunt adevărate.

— Bine, la drept vorbind, mă cam așteptam. Nu-ți ascund că e o oarecare panică, în momentul ăsta, în cartierul general de campanie. Solène Signal e teribil de agitată, o scoate din minți faptul că își dă seama că scopul manevrei e să fiu subminat, dar nu înțelege de unde mi se trage. De fapt, doar candidatul celor de la Rassemblement National ar putea profita de asta, ceilalți sunt mult prea departe în sondaje, dar nu vede nici o posibilă conexiune între Rassemblement National și revista aia și, în plus, mișcările antieutanasie nu prea le sunt străine, se potrivesc într-o oarecare măsură cu ideile lor, în măsura în care au așa ceva, pe scurt nu mai știe deloc ce să creadă și voia să te vadă imediat. I-am explicat că nu e posibil, că erai cu ai tăi, am reușit s-o liniștesc puțin, totuși ar fi bine să facem, duminică, o mică reuniune de criză.

— Da, duminică dimineață e bine, pot să mă întorc mâine cu mașina și să fiu acolo duminică la ce oră poftești.

— OK. Îi telefonez din nou și te sun înapoi. La numărul ăsta?

În așteptarea apelului lui Bruno, Paul a străbătut mai întâi culoarul, apoi a deschis ușa principală și a contemplat vreme îndelungată soarele care asfințea peste podgorii. Și-a spus că avea câteva răspunsuri la întrebările lui Solène Signal. Nu era de fapt vorba despre nici o sforărie politică, nu în zona aia trebuia căutat, ci doar în ego-ul rănit, ofensat al cumnatei lui, care era dispusă să facă orice ca să se vorbească despre ea. Iar

dacă, cu același prilej, putea să le și facă rău, cu atât mai bine. Din punctul lui de vedere totul era perfect limpede, dar nu putea să-i explice asta lui Bruno acum, nu la telefon. Așa încât, atunci când l-a sunat înapoi și l-a întrebat: „Duminică la ora 8.00 la mine în birou îți convine?"; i-a răspuns: „Aș prefera să te văd puțin înainte de întâlnire. 7.30?"

Cățărându-se anevoie pe un povârniș argilos care i se surpă sub picioare, Paul reușește să ajungă până la o movilă circulară împrejmuită de boscheți pricăjiți. În mijlocul dâmbului se află, îngropat nu foarte adânc, un sicriu mare din lemn negru, lăcuit. Niște bărbați în combinezoane cenușii ridică sicriul ca să-l ducă în oraș; e vorba de un act criminal, pentru că oamenii aceia sunt adversarii politici ai lui Paul. Cu casele lui din cărămidă roșie, orașul seamănă cu Amiens. Încet-încet, Paul capătă certitudinea că e într-adevăr vorba despre Amiens. Atunci încearcă s-o mituiască pe o fată de șaisprezece ani care merge la liceu (e, probabil, în primul an, la o secție științifică), astfel încât să-i ofere enunțul autentic al unei probleme de matematică; dacă intră în posesia unei enunț autentic, știe că va putea să-și înfunde adversarii politici. Tânăra se află în mijlocul unui grup de liceeni, dar Paul i se adresează de parcă ar fi singură.

Tânăra acceptă să-i facă rost de un enunț autentic; încurajat de succes, Paul se simte îndrituit să ordone deschiderea coșciugului în plin oraș; înăuntru zace un uriaș livid, îmbrăcat cu o haină și un joben negre; înspăimântați de priveliște, bărbații în combinezoane cenușii o iau care încotro fluturând din brațe. Rezolvând problema expusă în enunțul autentic, Paul obține nota 16. Profesoara de matematică e o tânără care poartă o minijupă plisată, extrem de scurtă; seamănă cu o femeie care chiar i-a fost profesoară de matematică în ultimii ani de liceu și căreia îi contempla uneori coapsele ore în șir; surprinzător era că nu îmbătrânise. Paul știe că e de partea aliaților săi politici, cu toate că, altfel, era de extremă-stânga. Ea și el se află acum într-un teleferic cu cabine foarte mici, concepute pentru

două persoane, care urcă de-a lungul străzilor povârnite dintr-un cartier care seamănă cu Ménilmontant sau cu Montmartre. Panta e din ce în ce mai abruptă, devine absolut înspăimântătoare, aproape verticală; cu toate astea, nişte păsărele multicolore, care sunt aproape sigur nişte canari, zburătăcesc fără teamă în jurul cabinei, căreia îi însoţesc ascensiunea.

Apoi, fără nici o trecere, se pomeneşte într-o hrubă sinistră, scăldată într-o slabă lumină gălbuie chioară; pe jos sunt nişte ligheane respingător de jegoase, probabil nişte recipiente de vidanjă, în care băltesc nişte resturi de apă clocită. Imediat după aceea, un puternic şuvoi de apă năvăleşte pe povârniş, umplând din nou ligheanele de vidanjă. Şuvoiul cară cu el nişte porcuşori minusculi până spre o bortă rotundă şi întunecată, despre care se ştie, intuitiv, că duce la un abator.

Pe un platou de televiziune, un bătrân pipernicit, chelbos şi uşor diform, se străduieşte să salveze o emisiune făcând glume, dar dă parţial greş, şi atunci se hotărăşte să-şi scoată pantalonii şi să treacă prin dreptul camerelor de filmat (i se întrezăreşte, fugar, sexul, mare, flasc şi palid). Apoi e găsit în ligheanele de vidanjă. Şi el, ca şi miniporcii, va fi târât spre abator; ştie asta, dar pare să întâmpine perspectiva cu seninătate, ba chiar cu o tainică jubilaţie.

Paul s-a trezit brusc. În lumina care venea de pe culoar a recunoscut-o pe Cécile, care îi zgâlţâia umărul cerându-i cu voce şoptită:

— Hai, vino repede!

Lângă el, Prudence s-a mişcat uşor fără să se trezească.

S-a dus după Cécile pe culoar închizând uşa camerei şi a întrebat-o:

— Ce s-a-ntâmplat?

— S-a sinucis Aurélien.

2

Cécile n-a fost în stare să continue decât după ce a ajuns în bucătărie și a înhățat o sticlă de rom care zăcea într-un dulap – era prima oară când o vedea bând tărie. Se trezise în toiul nopții, năpădită de o angoasă inexplicabilă, despre care știa doar că e legată de Aurélien. După ce a ciocănit zadarnic la ușa lui, a intrat și a constatat că încăperea era pustie. Apoi îl căutase prin toată casa, se dusese până în camerele lor, și apoi până în biroul lui Édouard. Cum nu l-a găsit nici acolo, a început să-și piardă capul; o fi apucat-o Aurélien pe câmpuri în plină noapte? I-a trebuit mult timp, prea mult, până să se gândească la fostul hambar, acolo unde fusese atelierul mamei lor. Și, de îndată ce a intrat, de îndată ce a aprins lumina, l-a văzut, spânzurând la cinci metri deasupra pământului. Cel mai trist a fost că trupul lui încă se legăna ușor la capătul funiei. A fost la un pas, poate că un minut ar fi fost de ajuns, dacă ajungea cu un minut mai devreme l-ar fi salvat. Spunând asta a izbucnit în plâns.

— N-ai de ce să te simți vinovată, nu e vina ta... a repetat Paul mecanic, bătând-o ușor pe umăr, fără să se poată împiedica să-și spună că, în locul ei, s-ar fi gândit mai devreme la hambar.

Aurélien fusese apropiat de mama lor, o vizitase adesea în timp ce lucra la sculpturile ei aberante, în vreme ce, la urma-urmei, Cécile și-o ștersese pe mama lor din memorie, de altfel se înțelegea de minune cu Madeleine, relația mamă-fiică nu e niciodată simplă, mai ales când fata e frumoasă. În sfârșit,

n-avea să abordeze acest subiect. Cécile bălăngănea din cap, începea în mod evident să fie pilită, era normal, nu era obişnuită să bea, iar Paul simţea că va trebui să se ocupe singur de tot restul, să dea telefon la jandarmerie etc.

S-au îndreptat fără să întâmpine probleme până la hambar, înăuntru se vedea ca în miezul zilei, prin poarta deschisă ieşea o lumină violentă, mama lui lucra adesea noaptea, îşi instalase un sistem de iluminare puternic. Cécile s-a oprit locului la intrare, nu se simţea în stare să-l vadă din nou şi s-a aşezat direct pe jos, mai degrabă s-a prăvălit, ca un buştean, după care s-a sprijinit cu spatele de uşă.

Paul vedea prima oară un spânzurat şi, de fapt, la modul general, un sinucigaş, se aşteptase la ceva mai rău. Chipul fratelui său nu era congestionat, nici vânăt, avea în realitate o culoare aproape normală. Era, desigur, uşor marcat de convulsii, uşor schimonosit, dar nu foarte tare, părea că nu avusese o moarte chinuitoare. Mai puţin chinuitoare, desigur, decât îi fusese viaţa – iar în clipa când acest gând i-a trecut prin minte, Paul a fost zguduit de un val înfiorător, cumplit de compasiune amestecată cu vinovăţie, pentru că nici el nu făcuse nimic ca să-l ajute, ca să-l sprijine, dar trebuia să dea telefonul acela, n-avea voie să se dea bătut. S-a agăţat de câteva lucruri: existase Maryse, probabil că, spre sfârşit, trăise nişte momente adevărate de fericire; şi iubise sincer tapiseriile, le iubise sincer, lucrurile astea chiar contaseră, nu puteai nega asta. Nu avusese totuşi prea mult noroc în viaţă frăţiorul lui, lumea nu fusese prea generoasă cu el.

Jandarmii au sosit repede, în mai puţin de jumătate de oră, însoţiţi de un medic legist şi de nişte pompieri dotaţi cu o scară telescopică. Odată desprins din ştreang, au hotărât să-l transporte pe Aurélien în fosta lui cameră, pentru ca legistul să se apuce de treabă. În momentul când ridicau trupul, Prudence, în cămaşă de noapte, a apărut în josul scării. La început a rămas cu gura căscată, apoi s-a aruncat în braţele lui Paul. Părea întoarsă pe dos, dar nu uluită, iar Paul şi-a amintit cu amărăciune

că ea îi prevenise, îi spusese în mai multe rânduri să se poarte cu băgare de seamă cu Aurélien, simțise că e fragil, nu foarte echilibrat și că, probabil, era în primejdie.

Legistul s-a întors în mai puțin de zece minute. Avea să facă ulterior niște examinări complete, dar, deocamdată, sinuciderea prin spânzurare nu lăsa loc de îndoială.

Locotenentul de jandarmi s-a întors spre Paul și Cécile. Erau fratele și sora lui, nu-i așa, erau cele mai apropiate rude? Paul a încuviințat. În aceste condiții, era oare posibil să vină a doua zi la jandarmeria din Mâcon să dea o declarație? Ar fi o declarație scurtă, cazul nu prezenta nimic enigmatic. Paul trebuia să plece a doua zi la Paris, dar dimineață da, era posibil.

— Știți ce l-a împins să facă asta? a întrebat locotenentul chiar înainte să plece, mai degrabă ca să fie cu conștiința împăcată, în general cei apropiați par căzuți din cer, nu înțeleg, nu și-ar fi închipuit niciodată, nu par deloc la curent cu vreun aspect personal din viața victimei, până într-atât încât îți vine să te-ntrebi ce înseamnă, de fapt, *cei apropiați*.

— Nu, chiar nu știu, sunt dărâmată... a spus Cécile în șoaptă.

— Ba da, știm, a intervenit Paul iritat. Știm foarte bine de ce a făcut asta.

Nu putea să-și îndure vinovăția față de noi toți, dar mai ales față de Maryse. Se simțea vinovat că i s-a destăinuit lui Indy și că a fost la originea articolului. În plus, lucrurile n-aveau să se rezolve, Maryse avea să-și piardă serviciul iar el știa asta, i s-a părut că viața lor era distrusă și că se-ntâmpla din vina lui.

— N-ar trebui să le vorbim jandarmilor despre asta... a protestat firav Cécile.

— Ba bine că nu! Acum, că s-a scris în rahatul ăla de revistă și toată lumea știe unde se află tata, poliției o să-i fie ușor să pună mâna pe el dacă vrea. Singura noastră șansă e să nu fie declanșată o procedură judiciară!

Întorcând capul spre locotenent, Paul i-a surprins privirea năucită, care se plimba de la unul la altul, fără să priceapă o iotă.

— Bun, e o poveste cam complicată... a încheiat el cu un gest nervos, o să vă explic totul mâine-dimineaţă.

După ce au plecat jandarmii cu tot cu trupul lui Aurélien, între ei s-a lăsat din nou tăcerea.

— Înţeleg, desigur, a zis Cécile după ceva vreme, dar în acelaşi timp nu înţeleg. Nu înţeleg cum poate cineva să fie atât de lipsit de încredere în viaţă. Poate că Maryse avea să fie dată afară, e-adevărat, dar nu era sigur că va fi aşa. Şi-apoi rămânea salariul lui, era funcţionar. Parisul era prea scump pentru ei, dar nu erau obligaţi să trăiască la Paris, puteau de pildă locui aici, era loc. În sfârşit avea o şansă să ia viaţa de la capăt, era pe cale să divorţeze, iar fata asta îl iubea, e evident. Crezi că i-ar fi reproşat articolul ăla? Crezi că l-ar fi pomenit măcar?

Vocea ei devenea periculos de ascuţită, lui Paul i-a fost teamă că o să facă o nouă criză de nervi, dar habar n-avea ce să-i răspundă, cu excepţia faptului că avea dreptate din toate punctele de vedere. Şi-a turnat un pahar de rom, era absolut scârbos, s-a dus în salon să caute altceva. În timp ce scotocea prin bufet, i-a fost ruşine că se purta ca un fin gastronom în vreme ce fratele lui tocmai îşi pusese capăt zilelor cu o oră în urmă, dar asta e, ce-a fost a fost, s-a întors în bucătărie cu o sticlă de armagnac în mână. Cécile părea că s-a calmat puţin, era tăcută şi stătea chircită.

Şi-a turnat un pahar mare şi a continuat:

— E greu de spus de ce, dar există oameni care se agaţă de viaţă şi alţii care n-o fac. Am ştiut amândoi că Aurélien făcea partea din a doua categorie.

Era o constatare de-a dreptul neghioabă, şi-a reproşat el imediat, mai bine tăcea. De altfel Cécile nici nu i-a răspuns, s-a purtat de parcă n-ar fi zis nimic, iar după un minut, gândindu-se brusc la ceva, chipul i-a fost cuprins de o expresie de spaimă şi a exclamat:

— Maryse o să vină curând. La ora asta îşi încheie tura de noapte, o să doarmă puţin şi va ajunge aici înainte de prânz. Ce-o să-i spun? Ce-aş putea oare să-i spun?

3

Declarația de la jandarmeria din Mâcon a durat în realitate puțin mai mult decât se așteptaseră. Paul a expus ansamblul faptelor, nu le-a ascuns nimic, cu excepția identității activiștilor care-i ajutaseră, asupra acestui aspect nu voia să răspundă înainte să fie interogat în cadrul cazului. La drept vorbind, nu era deloc îngrijorat, vorbise cu Bruno devreme în acea dimineață, iar Bruno fusese foarte clar. Planul inițial al lui Martin-Renaud nu mai era într-adevăr aplicabil după apariția articolului, iar încercarea de a influența hotărârea judecătorului rămânea o idee proastă, mass-media stătea mereu la pândă după genul ăsta de lucruri și aveau numeroase complicități în magistratură. Era mai eficientă o intervenție în amonte, evitând ca plângerea să fie depusă. Principiul era simplu; directorii de spitale se află sub autoritatea directă a ministrului sănătății; actualul ministru dorea să-și păstreze portofoliul în următorul guvern; era de ajuns să se vorbească cu el, astfel încât el să-i indice subordonatului său ce atitudine să adopte.

„Atunci când există o cale directă spre obiectiv, e preferabil s-o folosim", încheiase Bruno, Paul nu-și mai amintea dacă citatul era din Confucius, în fine, probabil era dintr-un astfel de autor. La puțină vreme după ce a închis, și-a spus că ar fi putut să se gândească să-l consulte pe Bruno înainte. Reticența lui când venea vorba să profite de relațiile amicale cu un ministru, ca să beneficieze de un tratament preferențial, era poate lăudabilă în principiu, dar îl costase viața fratelui său. Oricum ar fi

fost, acum pericolul era îndepărtat şi s-a simţit foarte în largul lui în timp ce a făcut declaraţia, când de altfel a fost tratat cu o desăvârşită civilitate, jandarmii păreau măguliţi că au sub acoperişul lor un membru al unui cabinet ministerial, dacă ar fi avut nişte prăjiturele care să acompanieze cafeaua, fără îndoială că le-ar fi scos. Vremea era foarte plăcută, iar Prudence ieşise din maşină să-l aştepte, contempla mişcările apei, vârtejurile care se formau iute şi dispăreau la fel de rapid pe suprafaţa râului. „E totuşi trist, nu? şi-a zis ea. E o dimineaţă frumoasă de primăvară şi el nu mai e aici ca să se bucure de ea şi nu va mai fi vreodată pentru nici o altă dimineaţă frumoasă de primăvară." Era într-adevăr trist, ce altceva puteai spune? Era de asemenea o frumoasă dimineaţă de primăvară pentru viermişori şi pentru larve, în câteva zile vor putea să se hrănească din trupul lui, vor sărbători la rândul lor sosirea vremii bune, asta i-a trecut în primul rând lui Paul prin cap. Şi-a adus aminte că, în urmă cu mulţi ani, Prudence avusese nişte discuţii lungi cu Aurélien, iubea şi ea Evul Mediu, era familiarizată cu pictura epocii, dar nu-i cunoştea tapiseriile, aşa încât tot ce avea Aurélien de spus o interesase la culme. Negăsind nici un cuvânt de consolare, a luat mâna lui Prudence în mâinile lui; a fost probabil gestul potrivit, pentru că s-a liniştit dintr-odată. Mai rău a fost când au ajuns la Saint-Joseph şi a parcat în curtea din faţa casei. Maryse era aşezată pe o băncuţă de piatră, chiar în dreapta intrării. De fapt, nu era aşezată aşa cum se aşază o fiinţă umană ca să se odihnească o clipă. Părea mai degrabă pusă acolo, inertă, incapabilă de cea mai mică mişcare, incapabilă chiar să-şi imagineze cum ar arăta acea mişcare. Paul a încremenit şi el, incapabil să înainteze, de parcă Maryse n-ar fi fost acolo, de parcă nu era instalată lângă poartă într-o neclintire care părea veşnică. A fost uimit s-o vadă pe Prudence plecând de lângă el, strecurându-se spre Maryse, aşezându-se pe bancă, punându-i o mână pe umăr şi mângâind-o blând. De parcă femeile ştiau în mod natural să facă asta, de parcă erau hărăzite, printr-o cunoaştere neobişnuită a durerii, să săvârşească anumite gesturi. A trecut prin faţa lor fără să se oprească, fără măcar să-i arunce o privire în plus lui

Prudence. Nu numai că nu era în stare să facă asemenea lucruri, dar îi venea greu şi să le privească.

De-a lungul drumului de întoarcere au vorbit puţin şi când au ajuns s-au culcat devreme, după ce au mâncat puţină pâine şi brânză.

A doua zi Paul s-a trezit în zori, la ora 6.30 era pregătit, ştia că întâlnirea va marca o cotitură hotărâtoare. Chiar înainte de plecare, s-a întors în camera lor. Prudence s-a trezit imediat, şi-a îndreptat privirea spre el, deşi era convins că nu făcuse nici un zgomot.

— Pleci? a întrebat ea.

A dat din cap. Prudence s-a ridicat puţin din aşternut. L-a sărutat uşor pe obraji, apoi pe buze.

Când a intrat în birou, şi-a dat seama că e bucuros să-l vadă pe Bruno. S-a aşezat şi a depănat toată povestea, de la sosirea tatălui său la clinica din Belleville-sur-Saône până când a scăpat de acolo. A vorbit despre doctorul Leroux, despre îndepărtarea lui şi despre reorganizarea serviciilor. Bruno l-a ascultat atent, fără să-l întrerupă, remarcând doar, în treacăt: „Această Madeleine e uimitoare..." Apoi Paul a detaliat rolul lui Maryse şi a ajuns în cele din urmă la articolul lui Indy şi la sinuciderea lui Aurélien. Atunci i-a explicat lui Bruno că, după părerea lui, în spatele acestui articol nu trebuia căutată vreo influenţă ascunsă, vreo agendă secretă a unei formaţiuni politice rivale, că era doar rodul dorinţei de răzbunare a unei femei ambiţioase şi înverşunate; iar dacă fusese pusă la curent, asta nu se întâmplase graţie cine ştie căror surse de informare, ci doar din pricina nesocotinţei nefericitului său frate. Avea şi el partea lui de vină, nu-i ascunsese niciodată lui Indy antipatia şi dispreţul pe care i le trezea; răzbunarea ei fusese violentă.

Explicaţia a luat ceva timp şi încă nu izbutiseră să analizeze măsurile care se cuveneau luate, când s-a anunţat Solène Signal. Era însoţită de tânărul ei asistent, la fel de impecabil şi de livid ca de obicei.

— Ce mă preocupă nu e primul tur, a început ea direct, fără să-i salute, o să pierdem câteva puncte, dar ne doare-n cot,

o să ajungem în turul doi, iar acolo avem alegeri noi. Problema e că, dacă publicului îi intră în cap că, pe plan social, ne situăm pe aceleaşi poziţii ca ăia de la Rassemblement National, ne va fi greu să beneficiem de reorientarea ecologiştilor – dar şi a stângii, mă rog, a ceea ce a mai rămas din ea. Iar aici situaţia poate să dea în clocot. Mai ales că adversarul e de-a dreptul excelent, trebuie să recunosc că Bérengère a făcut o treabă de nota zece, baba nu e chiar terminată, dacă aş fi subestimat-o, mi-o luam grav. Nu ştiu dacă l-ai văzut, într-una din zilele trecute, faţă-n faţă cu ecologista, ştii tu, aia mică şi durdulie: „Dar şi eu iubesc natura!... Nu cunosc nimic mai frumos decât cântecul ciocârliei primăvara, în zori", a fost pur şi simplu sublim, iar proasta încerca să zică ceva, haida-de, habar n-avea ce-i aia ciocârlie. Tu ştii ce-i aia o ciocârlie? s-a întors ea să-l întrebe pe asistent, care făcu semn din cap că nu, cu oarecare tristeţe. Bun, dar tu nu te prefaci şi, în plus, nici nu eşti candidat ecologist. Şi-apoi cum a dat-o pe insecticide: nu mai ai insecte, nu mai ai ciocârlii, aşa merg lucrurile. Mă rog, te-ai prins, adică nu era doar un efect poetic, eu îmi cunosc bine problematica, nu, e chiar bun băiatul. Pe scurt, trebuie musai să facem ceva în privinţa asta, şi cât mai curând.

A tăcut dintr-odată. Pauza a durat vreo treizeci de secunde, apoi Paul a zis, foarte calm:

— O să demisionez.

L-a privit uluită, în mod limpede nu se aştepta la o ofertă atât de directă.

— Nu, a intervenit Bruno cu hotărâre, puternic, aproape brutal. Nu, nici nu se pune problema să demisionezi din pricina poveştii ăleia. Aş fi făcut exact la fel dacă tatăl meu ar fi fost în situaţia tatălui tău. Deci nu. În plus, avem altă soluţie.

— Ascult... a zis Solène Signal.

— O să ceri o suspendare pentru motive personale, a precizat Bruno continuând să i se adreseze lui Paul. În mod normal, durează ceva vreme, dar dacă o să mă ocup eu, putem grăbi lucrurile, chiar începând de mâine. În principiu, durata e de un an.

— Puţin îmi pasă ce se-ntâmplă după alegeri, faceţi ce vreţi... a zis Solène. Dar lămureşte-mă: putem să anunţăm că s-a retras din funcţie fără să intrăm în detalii?

— Da, în nici un caz funcţionarul nu e nevoit să se justifice. În condiţii normale, nici măcar n-aş fi fost consultat în privinţa autosuspendării, a răspuns Bruno.

— Bine, atunci aşa facem. Aşadar, recapitulez. Unu: în cabinetul tău există mai multe zeci de colaboratori, nu poţi să fii la curent cu viaţa tuturor. Doi: e o problemă familială dureroasă, care n-are legătură cu viaţa profesională a colaboratorului tău, de care, altminteri, ai fost mereu pe deplin mulţumit. Trei: până în momentul de faţă nu s-a ajuns la nici o concluzie, justiţia trebuie lăsată să-şi facă treaba.

— Justiţia nu a intervenit până acum, a atras atenţia Paul, nu a fost depusă nici o reclamaţie.

— Şi nici nu va fi, a afirmat Bruno fără ezitare.

— Bun, dacă nu există acţiuni judiciare, atunci ne doare-n cur, avem doar un mic articol de ziar cam otrăvit, pe care o vacă de jurnalistă de mână a doua l-a scris ca să se bage-n seamă... Prin urmare, îţi organizez o conferinţă de presă, azi n-are rost, n-ar veni nimeni, dar mâine la ora 10.00 îţi convine?

— Va trebui să intervin? a întrebat Paul.

— Nici să nu te gândeşti. Îl laşi pe Bruno să se ocupe. Tu eşti un funcţionar anonim, şi-aşa o să rămâi, e mult mai bine. Până la urmă am făcut bine că am venit, o să am o duminică mai bună.

După plecarea lor, în birou a revenit calmul. Se făcuse ziuă de-a binelea, soarele ilumina suprafaţa tremurătoare a Senei şi cheiurile încă pustii.

— Îţi mulţumesc sincer că ai reacţionat aşa, a zis Paul.

— Cu plăcere, a zis Bruno ridicând din umeri cu nepăsare. Ai auzit-o pe specialista noastră: e doar un articol de presă, n-avem de ce să ne facem griji. O afacere judiciară ar fi altceva.

— Sinuciderea fratelui tău e de-a dreptul absurdă, a reluat el după o vreme. Chiar şi în cazul prietenei lui cred că ar fi fost

posibil să evităm concedierea. Stătea deoparte câteva luni, cât să se liniştească apele, apoi se-ntorcea bine-mersi.

Da, a fost absurdă, Paul se convinsese de asta de îndată ce văzuse corpul lui Aurélien spânzurat de grinda hambarului, moartea lui fusese la fel de absurdă pe cât îi fusese viaţa; şi, în acelaşi timp, se gândise că nu-i va putea nicicând împărtăşi această constatare lui Cécile. Creştinilor, în general, le e greu cu absurdul, nu face parte din problemele lor. În viziunea creştină asupra lumii, Domnul ia evenimentele în mână, uneori lumea pare vremelnic abandonată în stăpânirea Satanei, dar, şi într-un caz, şi în altul, lucrurile au un sens puternic; iar creştinismul a fost conceput pentru fiinţe puternice, cu voinţă limpede conturată, uneori orientată către virtute, alteori, din nefericire, către păcat. Când făpturile Domnului intră sub influenţa păcatului, atunci poate să intervină îndurarea divină. Şi-a amintit deodată un vers al lui Claudel, care îl impresionase pe când avea cincisprezece ani: „Ştiu că acolo unde-i păcat din plin, îndurarea voastră va atinge preaplinul." Cuvântul „preaplin" era destul de urât, doar într-un poem de Claudel puteai întâlni asemenea cuvinte, din fericire recupera în versul următor: „Să ne rugăm, deci, e vremea Prinţului lumii."[1] Dar cuvintele astea trebuiau luate în sens literal? Îndurarea trebuia considerată o consecinţă a păcatului? Iar păcatul fusese îngăduit doar ca să permită revărsarea harului şi, în consecinţă, a îndurării?

În orice caz, în tipologia creştină nu exista loc pentru fiinţe precum Aurélien, a cărui aderenţă la viaţă era slabă, mereu îndoielnică, şi care de fapt încercase nu atât să facă parte din lume, cât să i se sustragă. Poate că nici măcar nu crezuse în existenţa lui Maryse; o văzuse trecând ca o himeră fericită, ca o posibilitate de viaţă care-i fusese nemeritat oferită şi care avea curând să-i fie luată înapoi. Primim uneori din partea unor instituţii oficiale, cum ar fi direcţiile de impozite, o scrisoare conţinând următorul mesaj: „S-a comis o eroare în favoarea dumneavoastră"; cu siguranţă aşa ceva se întâmplase, şi-o fi zis Aurélien. În mod

1. Fragmente din poemul *Ténèbres*, 1905.

limpede sinuciderea lui nu avea nimic surprinzător, părea determinată de natura lucrurilor; totuşi nu s-ar fi cuvenit să-i vorbească în aceşti termeni lui Cécile. Determinismul, ca şi absurdul, nu face parte cu adevărat dintre categoriile creştine; cele două sunt de altfel legate, o lume integral deterministă le pare întotdeauna mai mult sau mai puţin absurdă nu doar creştinilor, ci oamenilor în general.

Când se gândea la aceste probleme în tinereţe, Dumnezeu, aşa cum şi-l imagina, se potrivea perfect cu determinismul, pentru că el îi crease legile şi, cu siguranţă, doar urmându-i judecata o persoană ca Isaac Newton putuse să se apropie de intimitatea naturii divine. Sau poate David Hilbert, dar asta era mai puţin sigur, matematica putea să existe lipsindu-se de lume, trebuia oare socotit David Hilbert un coleg de-al lui Dumnezeu? La drept vorbind, nu dedicase niciodată prea multe eforturi intelectuale acestor probleme, inclusiv în tinereţe, fără îndoială pentru că îi stătuse gândul la ele doar în ultimul an de liceu, singurul an din perioada lui de şcolaritate în care era prevăzută „iniţierea în marile texte filozofice". Interesul său pentru filozofie începuse deci la vârsta de şaptesprezece ani şi trei luni şi încetase la optsprezece ani bătuţi pe muchie.

Şuierul sirenei de pe un şlep care trecea departe de birou l-a scos din visare. Şi-a ridicat capul. Bruno stătea în continuare aşezat în faţa lui, îi respectase tăcerea, probabil că se scursese destul de mult timp, pe cheiuri era mai multă aglomeraţie.

— Cred că n-o să pot sta degeaba toată ziua, nu mi s-a mai întâmplat, a zis Bruno calm. Tu, în schimb, cred că o să poţi.

Într-adevăr, şi-a zis Paul, dar nu ştia dacă e o formă de noroc; azi, majoritatea oamenilor ar răspunde probabil că nu, trăia într-o eră care acorda muncii şi satisfacţiei pe care o dădea aceasta o importanţă ieşită din comun, majoritatea epocilor anterioare ar fi considerat, dimpotrivă, că timpul liber era singurul mod de viaţă care li se potrivea celor înţelepţi. Chiar înainte să ajungă acasă, s-a aşezat pe o bancă din parcul Bercy, acum pustiu. Era suspendat, şi-a repetat el; în mod hotărât, cuvântul îi plăcea mult.

4

„Ocazie: cadouri perfecte pentru doamne, prietene, logodnice și soții, de Anul Nou, de Sfântul Valentin, de Halloween, de Ziua Recunoștinței, de Black Friday, de Crăciun, lenjerie de Crăciun, pentru noaptea de Crăciun, pentru noaptea nunții, luna de miere sau pentru orice noapte romantică și pasională."
(Prezentare de haine a mărcii GDOFKH)

Prudence a primit vestea cu nespusă bucurie, dar și cu o discretă ușurare – prin urmare luase în calcul, și-a zis Paul, cea mai rea dintre variante, cea a demiterii; totuși, nu-i vorbise nici măcar o dată despre asta. Vor putea pleca în vacanță, a zis ea, de mult tot aștepta. În realitate, nu trecuse prea multă vreme de când se purtau din nou ca soț și soție, de când se puteau din nou gândi să plece împreună în vacanță; era bine că putea crede asta, că izbutise cu adevărat să-și alunge din minte anii de despărțire.

— Există totuși un neajuns pe plan financiar, a zis el în cele din urmă, trebuia să-ți spun: n-o să mai iau salariul timp de un an.

— Ai uitat ceva, iubitul meu...

L-a privit câteva clipe, parcă nu-i venea să creadă, după care a zâmbit larg.

— E incredibil, chiar ai uitat! În vreme ce eu mă gândesc la asta cel puțin o dată pe săptămână. Luna viitoare terminăm

de achitat creditul pentru apartament: luna viitoare devenim proprietari în toată regula. Iar creditul ăsta ne înghiţea 35% din salarii; 35% de la fiecare. Prin urmare, suspendarea ta, de fapt, nu schimbă mare lucru...

Punţile de zile libere nu erau deloc avantajoase în acel an, 1 şi 8 Mai picau într-o sâmbătă, aşa că Prudence şi-a luat câteva zile suplimentare în jur de 1 Mai ca să plece la Larmor-Baden.

Fără un motiv anume, sora ei învăţase să manevreze un velier. Au făcut plimbări îndelungi prin golf, trecând de „Île des Moines" şi ajungând până la „Île d'Arz", sau explorând acea salbă de insuliţe care-i despărţea de Locmariaquer. În timpul îndelungatei ei şederi în Canada, Priscilla dobândise o atitudine destul de *business*, care contrasta cu obiceiurile franţuzeşti, comportamentul ei amintea mai degrabă cu ceea ce ne imaginăm despre SUA, e-adevărat însă că trăise la Vancouver, în vestul Canadei, prin urmare nu departe de Seattle, în fine, de acele colţuri de lume unde se schiţează viitorul omenirii, în măsura în care omenirea are un viitor. Privea eşecul căsătoriei sale ca pe acela al unui proiect antreprenorial, obiectivele nu fuseseră atinse, se cuvenea deci să tragă o linie peste această încercare şi să meargă înainte pe baze noi, nu venise sfârşitul lumii, aproape toţi eşuau şi, în anumite cazuri, în mod repetat, înainte să reuşească, însuşi Donald Trump o dăduse de mai multe ori în bară.

În realitate nu prea se mai înţelegea cu sora ei, reuşeau însă să fie de acord în privinţa unor valori elementare, în cadrul cărora diferenţele culturale ocupă un loc mai restrâns, cum ar fi mijloacele adecvate de punere în valoare a trupului feminin, iar atunci când făceau shopping împreună, Priscilla nu ezita să exprime opinii tranşante. „Când ai un asemenea cur, îl arăţi", afirma ea pe şleau. „Dacă aş fi avut un cur ca al tău", visa ea uneori cu voce tare, şi-atunci Prudence se întreba dacă destinul ei s-ar fi schimbat efectiv, probabil că da, genul ăsta de amănunte putea să schimbe un destin, astăzi mai mult ca oricând,

era cumva echivalentul contemporan al nasului Cleopatrei, şi aveam indiscutabil de-a face cu un destin, cu o particularitate genetică neîndreptăţită, perfect comparabilă cu un edict divin. În ceea ce-o privea, era conştientă de asta, nu făcuse nimic ca să-şi merite curul. Paul a fost surprins şi, la drept vorbind, chiar excitat, când Prudence a apărut îmbrăcată într-un minişort, imediat după cină a luat-o după el în cameră ca să i-o tragă, cu un entuziasm pe care nu şi-l mai descoperise de mult. N-a mai repetat această apariţie îndrăzneaţă în public, dar, în mod ciudat, combinaţia tricou-slip i se părea acceptabilă, chiar în prezenţa nepoatelor ei, uzanţele sunt un fenomen curios, iar două zile mai târziu n-a ezitat să treacă de la slipul obişnuit la string, când se ducea la culcare îşi scotea stringul de baie şi-l înlocuia cu unul de bumbac, unul din primele lucruri pe care Paul le făcea la trezire era s-o dezvelească, Prudence dormea culcată pe burtă, iar asta în general era de ajuns ca să-i provoace o erecţie. Acum făceau dragoste în fiecare dimineaţă, mă rog, nu chiar imediat, avea nevoie de câteva cești de cafea ca să-şi limpezească mintea, însă îndată după aceea i se scula din nou. Nu exista nimic prea inventiv în aceste zbenguieli, era doar un ritual matinal de regăsire; le provoca însă o bucurie uriaşă, lui Prudence îi mergea vădit mai bine din punct de vedere fizic. Paul înţelegea acum strania noţiune de „datorie conjugală" şi nu i se părea deloc caraghioasă.

Tatăl lui Prudence îşi petrece zilele într-un fotoliu instalat în faţa unei ferestre largi, singura lui activitate era să contemple fluxul şi refluxul valurilor pe plajă, alternanţă domoală în momentul acela, uneori mai agitată, dar niciodată peste măsură, furtunile în golf erau mult mai puţin violente decât pe coasta care înfrunta direct oceanul. Starea lui nu avea nici o legătură cu aceea a tatălui lui Paul, creierul nu-i era atins, ar fi putut vorbi dacă dorea, dar nu mai avea nimic de spus. Moartea soţiei constituise pentru el un sfârşit absolut, i se părea că existenţa personală nu mai avea de ce să fie prelungită, dar poţi trăi fără motiv,

e chiar cazul cel mai întâlnit, așa că se bucura de agitația ușoară a valurilor, dar și de aceea creată în jurul lui de mișcarea fetelor și nepoatelor sale – ciudat lucru, descendența lui era exclusiv feminină. Părea să nu se fi clintit de la ultima lor vizită, era așezat în același fotoliu, singura diferență fiind dată de o carte care se odihnea lângă el, pe un gheridon de mână dreaptă. Era o lucrare a lui Cesare Beccaria, *Despre delicte și pedepse*[1]. În treacăt, Paul s-a întrebat cum de putea cineva citi o chestie ca asta; în realitate, nu o citea, de la o zi la alta volumul rămânea deschis la aceeași pagină, se afla acolo mai degrabă din motive de siguranță, în cazul în care l-ar fi străbătut vreo curiozitate intelectuală. Tatăl lui Prudence fusese judecător, la început judecător de instanță și apoi judecător penal, își încheiase cariera ca prim-președinte al Curții de Apel de la Versailles, Paul aflase asta în timpul ședерii aici, în fine, probabil că știa, dar uitase, nu prea fusese interesat de socrul lui. Această lipsă de interes era reciprocă: bătrânul îl recunoscuse pe Paul, îi făcuse un mic semn cu capul, apoi continuase să contemple peisajul. Cu un tată judecător la Versailles, o reședință principală la Ville-d'Averay, o casă de vacanță în Bretagne, școala făcută la Sainte-Geneviève, apoi Științe Politice și ENA, nu era nimic surprinzător că Prudence devenise asexuală și vegană. Excepțional era efortul ei de a-și regăsi ființa feminină, iar Paul era zăpăcit de pantalonii ei scurți, la aproape cincizeci de ani puține femei s-ar fi încumetat să-i poarte – dar, e drept, la fel de puține femei de vârsta asta și-ar fi putut permite s-o facă.

Era simplu să ai grijă de tatăl lor, i-a explicat Priscilla: era autonom, putea să se ridice singur, să-și facă toaleta și să se hrănească fără ajutor. La drept vorbind, toaleta lui ajunsese destul de sumară, de când se întorsese de la spital nu făcuse nici duș, nici baie; nu se mai hrănea decât cu iaurturi și câțiva biscuiți. Optimismul și dinamismul american ale lui Priscilla trebuiseră să se plece în fața evidenței: tatăl ei aștepta moartea,

1. *Dei delitti e delle pene*, 1764.

singurul lucru care rămânea de făcut era să-i fii în preajmă cât mai discret, atât.

Cu o zi înainte de întoarcerea lor la Paris, vremea era atât de frumoasă, încât Prudence și Priscilla au reușit să facă baie în mare, iar Paul a dormit la soare. Înaintând pe un drum care traversa o pădure de brazi, a ajuns în fața unui lac imens. Era, știa asta, ziua lui de naștere, prin urmare ne aflam în mai sau în iunie, dar uitase data exactă. Totul se petrecea într-o țară nouă, probabil în Canada, aerul era încă puțin rece, iar văzduhul perfect cristalin. Lacul părea că se întinde la nesfârșit, apele sale erau de un albastru uluitor, aproape turcoaz, pe care îl asociem mai degrabă cu peisajele tropicale. O pantă blândă ducea până la malul lacului printr-o pajiște smălțuită cu maci, margarete și narcise. Paul își scotea încălțările și pantalonii după care intra în apă, așa cum se aștepta era rece, dar de o puritate absolută, se zărea perfect nisipul de pe fund, înainta ușor, panta era extrem de blândă, la multe zeci de metri de mal apa îi venea până la jumătatea pulpelor. Mergea de cinci minute și străbătuse între două și trei sute de metri, când s-a oprit, apa îi ajungea până la jumătatea coapselor. Întorcându-se atunci către liman, a constatat că peisajul se schimbase complet: câmpurile înverzite dispăruseră, fiind înlocuite de o întindere noroioasă și plată. O cârciumioară amărâtă se ridica aproape de mal, avea geamurile sparte, mai multe umbrele de soare dezarticulate zăceau în noroi. Cerul era acum acoperit, greu, pădurile de brazi din zare se pierdeau în fâșii de ceață, apa din lac era opacă și maronie. Întorcându-se către mal, Paul vedea niște vilegiaturiști care păreau oameni din popor; se plimbau agale prin mâlul fin și lipicios care împrejmuia lacul, expresia lor de resemnare era totală. Aveau parte de o vacanță nasoală, le explica unul dintre ei, dar era mult mai ieftină decât în alte locuri.

Când l-a trezit Prudence, soarele asfințea peste golful Morbihan. Scăldatul în iunie, în Bretania, era un lucru ieșit din comun, și-a zis că ea și soră-sa aveau să mai vorbească de multe ori despre asta în anii ce vor veni. Lui îi era greu să-și

uite visul şi, în decursul săptămânilor care au urmat, a visat că apele golfului Morbihan se retrăseseră pe timpul nopţii şi că vila Larmor-Baden se afla pe ţărmul unui ocean de nămol. De fapt, marea îi trezise dintotdeauna o oarecare teamă.

Munţii din Beaujolais nu-i inspirau o angoasă comparabilă, aşa încât sâmbăta următoare s-au dus la Saint-Joseph, tot cu maşina. De data asta Prudence îşi luase trei zile libere, aveau de gând să se întoarcă la Paris de-abia miercurea următoare, seara, foarte aproape de primul tur al prezidenţialelor. Hervé şi Cécile plecaseră la Arras de-o săptămână, Madeleine rămăsese singură cu tatăl lui; amândoi intraseră într-o rutină pe care aveau s-o respecte până la sfârşit. Tatăl lui îşi petrecea cea mai parte din timp în grădina de iarnă, contemplând peisajul, şi, fără doar şi poate, îi percepea modificările subtile de la o zi la alta, modificări care scăpau atenţiei celor mai energic angrenaţi într-o viaţă activă. Uneori citea, cu ajutorul lui Madeleine, iar asta îi oferea din nou o imagine a lumii omeneşti pe care o părăsise. Seara, Madeleine îi instala scaunul în maşinăria de urcat scările, astfel încât să poată ajunge în cameră. Ca să-l ridice şi să-l aşeze în patul medical, avea parte de asistenţa unei infirmiere, care venea de două ori pe zi, dimineaţa şi seara, ca s-o ajute să opereze aceste deplasări. La nevoie, ar fi putut să le facă singură, i-ar fi cerut un efort minim, dar infirmiera locuia la Villié-Morgon, îi lua doar câteva minute să ajungă. Noaptea, patul medical era lipit de-al ei, putea astfel să-l ţină pe Édouard de mână, mişcările degetelor lui deveniseră mai variate şi mai precise, aproape că alcătuiau un limbaj – dar un limbaj care nu putea fi tradus în cuvinte, care exprima mai mult emoţii decât concepte, şi care era mai apropiat de muzică decât de vorbirea articulată.

Paul avea impresia că tatăl lui era fericit, în orice caz ansamblul material care fusese amenajat acolo îi îngăduia să aibă un sfârşit de viaţă cât mai plăcut cu putinţă, iar orice viaţă, îşi zicea el, este mai mult sau mai puţin un sfârşit de viaţă. Desigur că

persoana esențială era Madeleine, fără Madeleine totul s-ar fi năruit brusc, cu toate astea Paul nu ezitase, când a fost cazul, să asigure finanțarea destinată cumpărării de echipamente, la urma urmei se dovedise un fiu bun, ceea ce la început nu fusese deloc evident.

În vreme ce tatăl lui Prudence contempla mișcarea valurilor, tatăl lui contempla mișcarea ramurilor legănate de vânt. Poate că era mai puțin înrădăcinată în reprezentările mentale arhaice ale ființei umane, mai puțin legată de miturile esențiale ale acesteia; în schimb era mai variată, mai subtilă și mai tihnită. Hotărât lucru, Paul prefera mișcările liniștite care însuflețesc peisajul campestru; hotărât lucru, se simțea mai apropiat de lacuri și de râuri decât de mare.

Madeleine vorbea în continuare la fel de puțin, iar Édouard, instalat în scaunul cu rotile la masa din sufragerie, era la rândul lui o sursă permanentă de tăcere, așa încât mesele lor se terminau fără să se fi rostit măcar o vorbă, dar nu era grav, era bine.

A doua zi după ce au sosit, Prudence s-a închis în bucătărie, hotărâse să pregătească niște ouă „en meurette"[1], în general voia să se pună pe gătit, o îmboldiseră contactele frecvente cu Cécile, când venea vorba de bucătărie, Cécile era o prezență carismatică.

Era prima ei încercare și a fost o reușită, ouăle erau delicioase și ușor de mâncat, se topeau în gură. Lui Paul i-a fost mai greu cu friptura, molarul de pe dreapta i se mișca zdravăn, avea impresia că stă să cadă dintr-o clipă în alta, iar un alt dinte de pe partea stângă, probabil un premolar, începea să dea semne de slăbiciune.

— Iar te dor dinții, dragule?

Prudence se oprise dintr-odată, cu furculița la jumătatea drumului spre gură.

— Da, nu prea sunt în apele mele astă-seară.

---

1. Ouă poșate, puse peste un sos de ceapă, bacon și vin roșu.

— Trebuie să te programezi la dentist, zău, ai amânat prea mult. Îl suni când ne întoarcem la Paris, să nu uiți.

A încuviințat cu resemnare, trebuia să-și caute un dentist nou.

Paul își mai amintea de ziua când dentistul lui îl anunțase că se pensionează. Pe vremea aceea încă nu-l întâlnise pe Bruno, relațiile sale cu Prudence erau inexistente, singurătatea lui era aproape absolută. Atunci când bătrânul îl anunțase că-și încetează activitatea, a fost năpădit de un val de tristețe disproporționată, înfiorătoare, era să izbucnească în lacrimi la ideea că aveau să moară fără să se mai revadă, deși nu fuseseră niciodată din cale-afară de apropiați, deși relațiile lor nu ieșiseră niciodată din schema doctor–pacient, nici măcar nu-și amintea să fi purtat vreo conversație adevărată, să fi abordat vreodată subiecte non-stomatologice. Ce nu suporta, și-a dat seama de asta cu îngrijorare, era ideea lipsei de permanență în sine; ideea că un lucru, oricare ar fi el, se poate termina; iar ce nu suporta el era, pur și simplu, una dintre condițiile esențiale ale vieții.

5

Bruno îi invitase duminică seară la petrecerea care urma după anunțarea rezultatelor din primul tur; se ținea la cartierul general de campanie, pe avenue La Motte-Picquet. Ar fi fost poate mai bine, a atras atenția Paul, să nu se afișeze alături de el. Nu prea mai avea importanță, i-a răspuns Bruno, articolul fusese de-acum dat uitării, e-adevărat că aveau să fie mulți jurnaliști care să piardă vremea prin sală, dacă voiau, puteau să se ducă direct în loje.

Când au ajuns, puțin înainte de ora 20.00, Solène Signal se afla deja acolo, însoțită de asistent și de Raksaneh; avea un chip opac, îi alergau degetele pe tastele telefonului, abia dacă i-a zărit. În mod limpede, primea vești proaste. Sarfati și Bruno făceau turul sălii, așezându-și mâna pe umărul unuia sau altuia, încercând vădit să amortizeze șocul, oricare ar fi fost el.

Într-adevăr, rezultatele care au venit la ora 20.00 nu erau bune: candidatul celor de la Rassemblement National avea 27%, Sarfati 20% și ecologista 13%, candidații vechilor partide de dreapta și de stânga își împărțeau voturile rămase într-o dezordine pitorească, se prezentaseră într-o ordine dispersată, așa că majoritatea alegătorilor, așa cum arăta un sondaj recent, nu știau cum îi cheamă. Până la urmă își aminteau, ceea ce, ținând seama de împrejurări, era aproape un succes, se aflau ușor peste troțkiști și peste cei care ocroteau animalele; cu toate astea, nici unul nu depășea cifra magică de 5%, procent obligatoriu pentru restituirea cheltuielilor de campanie.

— Previziunile pentru cel de-al doilea tur nu se vor schimba, cred, a comentat îndată Solène Signal, de două săptămâni am rămas exact la 50-50, 51-49 în cel mai bun caz, nu e ceea ce aşteptam, mărturisesc, mă rog, sunt dezamăgită.

În timp ce spunea asta se uita direct în ochii lui Benjamin Sarfati, în mod limpede lui i se adresau aceste reproşuri. Bruno fusese eficient de la început până la sfârşit, adesea chiar excelent, îşi făcuse partea lui de treabă cu vârf şi îndesat, în schimb Sarfati arătase în anumite dezbateri insuficienţe serioase, uneori fusese de-a dreptul pe lângă drum, poate că în seara aceea strategia de recuperare a vedetelor telerealităţii avea să-şi dovedească limitele.

Prudence şi Raksaneh se îndreptaseră spre bufet, unde nu era aproape nimeni, pe monitoarele video uriaşe care acopereau un perete al sălii se vedea cum publicul se subţiază treptat, evident contextul nu îmbia la petrecere. Solène Signal a plecat la scurtă vreme după ce i-a convocat pe toţi la o întâlnire de lucru a doua zi dimineaţă, la ora 9.00. Sarfati l-a apucat scurt de umăr pe Bruno, după care a dispărut la rândul lui, uşor jenat. Paul s-a trezit singur cu Bruno în lojă, a deschis o sticlă de whisky. Cum nu scotea o vorbă, l-a întrebat:

— Eşti dezamăgit?

Bruno a ridicat din umeri, spunând:

— Nu chiar; dar ar fi păcat pentru Franţa să fie ales Le Rassemblement National.

Paul l-a privit uimit: încerca oare să evite întrebarea? Nici vorbă, şi-a dat el imediat seama, Bruno doar îşi exprimase punctul de vedere. I s-ar fi părut păcat pentru Franţa să iasă Le Rassemblement National. De unde i se trăgea această convingere? Dintr-o judecată întemeiată pe o anume formă de raţionalism economic? Dintr-o morală antirasistă, umanistă, pe care o moştenise? Sau, mai simplu, din originile lui burgheze? Toate aceste explicaţii puteau de altfel să coexiste, dar convingerea se înrădăcinase în el şi îl împinsese să se arunce în această luptă electorală. Bruno nu era un cinic; dar nici nu avea nimic dintr-un

imbecil, așa că începuse să-și pună întrebări privind motivațiile profunde ale președintelui. Nu dorise oare, atunci când a favorizat candidatura unui mediocru ca Sarfati, să înlesnească victoria Rassemblement National? De îndată ce va ajunge la putere – e posibil să fi anticipat el – mișcarea Rassemblement National va provoca dezastre, prăbușirea economică și socială va fi imediată, iar poporul nu va aștepta mult până să ceară reîntoarcerea lui, realegerea peste cinci ani era asigurată, poate că vor avea loc niște evenimente grave, ieșite din cadrul legalității republicane, și nici nu va mai fi nevoie să aștepte cinci ani. În cazul contrar al unui guvern moderat, urmând o politică oarecum asemănătoare celei duse de guvernul precedent, în fine, în cazul unui guvern care n-ar ieși din „cercul rațiunii", ca să reluăm termenii anumitor eseiști din secolul trecut, și-ar face simțită prezența un frison al alternanței și ar tulbura spiritele; în acest caz, revenirea lui ar fi mai problematică.

Avea oare președintele mintea atât de întortocheată încât să imagineze un asemenea scenariu? Bruno așa părea să creadă, și la urma urmei îl cunoștea mai bine decât el, se frecventau de ani de zile, situația nu era deloc liniștitoare. Mai era un lucru pe care Bruno nu i l-a spus, pentru că nu îndrăznea să-l formuleze până la capăt, dar care i se citea în filigran printre cuvinte. I se dezvăluise în timpul campaniei, dezvoltase talente de tribun, începuse să-i placă din ce în ce mai mult să vorbească în fața unei mulțimi, să-i stârnească râsul, tristețea sau furia. O dată chiar, în timpul unei deplasări la Strasbourg, i-a făcut pe câteva mii de oameni să intoneze *La Marseillaise* în cor. Toată lumea a fost uluită, începând cu el însuși, singurul care anticipase asta fusese președintele. Președintele era inteligent, detractorilor lui cei mai înverșunați nici nu le trecea prin cap să-i pună la îndoială istețimea, și, în plus, se pricepea la oameni, le intuia potențialitățile neexplorate dar și cusururile. Fără întârziere, îl judecase corect pe Sarfati, nevăzând în el nimic altceva decât un clovn, care s-ar mulțumi doar cu sclipiciul puterii, dar, după toate aparențele, prevăzuse și schimbarea lui

Bruno, şi faptul că acesta ar fi putut, căpătând din ce în ce mai multă siguranţă de sine, să se gândească la *magistratura supremă*. Preşedintelui nu îi era teamă de ambiţiile lui Sarfati, ci tocmai de cele ale lui Bruno. Preşedintele nu-şi putea închipui – asta era singura limită a înţelegerii sale, unghiul său mort – că te poţi apropia de funcţia prezidenţială fără să fii copleşit de fascinaţie, de un vertij care să te împingă să ţi-o doreşti şi să faci din ea scopul ultim al existenţei tale. Vrăjit el însuşi, nu-şi putea închipui că poţi scăpa de vrajă, iar în cazul lui Bruno, ca şi în acela al cvasitotalităţii fiinţelor umane, sau cel puţin al fiinţelor umane de sex masculin – femeile fuseseră istoriceşte diferite, chiar dacă era din ce în ce mai puţin cazul – preşedintele avea dreptate, şi-a spus Paul resemnat.

Prudence şi Raksaneh s-au întors de la bufet, păreau că se înţeleg de minune, era ciudat că Prudence o recunoscuse imediat ca fiind femeia echivalentă, situată într-o poziţie simetrică faţă de a ei. Bruno tot nu pomenise nimic despre relaţia cu ea, dar pentru Prudence fusese evident din prima clipă. E greu de aflat cum reuşesc femeile să ajungă atât de repede la asemenea concluzii, e fără îndoială o chestiune de feromoni care se preschimbă în molecule olfactive ce se răspândesc în aer, totul trecea probabil prin fosele nazale. Înainte de plecarea lor, Bruno l-a pus pe Paul să promită că va reveni, următoarele două săptămâni erau hotărâtoare, în sfârşit, Sarfati avea să fie cel aruncat în groapa cu lei, dar şi el avea să fie solicitat, vizitele lui Paul i-ar prinde bine.

— Mi-ai lipsit, i-a spus el în pragul uşii.

Atunci a devenit conştient că nu venise niciodată la el acasă, deşi fuseseră foarte apropiaţi în ultimii ani; l-a invitat la masă săptămâna următoare. Ştia de pe-acum că apartamentul avea să-i placă; după nominalizarea lui ca ministru, nevasta lui Bruno ţinuse să locuiască în continuare în inima cartierului Saint-Germain doar din pur snobism. Micul lor apartament cu trei camere din rue des Saints-Pères, pe care îl închiriaseră pentru o sumă caraghios de mare, nu-i plăcuse niciodată, fusese foarte uşurat să se

instaleze la minister în apartamentul de serviciu, de îndată ce despărţirea lor i s-a părut evidentă. Orice s-ar spune, să ai casa la locul de muncă, să anulezi orice distanţă era o soluţie extremă, care în general displăcea femeilor, soluţia aleasă de Paul şi Prudence, un sfert de oră de mers pe jos de la minister, era un compromis excelent

Bruno anunţase că „va fi însoţit", era fără îndoială punctul limită pe care-l putea atinge în domeniul confesiunii intime şi desigur că n-au fost surprinşi s-o vadă apărând pe Raksaneh, ea însăşi nu era câtuşi de puţin stânjenită şi şi-a manifestat imediat interesul pentru apartamentul lor, într-un mod atât de evident, încât Prudence i-a propus să-l viziteze, în timp ce Paul îi oferea de băut lui Bruno. Vizita a fost amănunţită şi tehnică, a durat mai mult de jumătate de oră, iar atunci când femeile s-au întors în living şi soarele asfinţea peste parcul Bercy, Raksaneh, cu voce scăzută, n-a avut de zis decât:

— Foarte frumos... Chiar foarte frumos...

Primul tur avea loc în zece zile începând de-atunci, subiectul era aproape imposibil de ocolit, aşa că Paul nici n-a încercat s-o facă, oricum era interesat, înregistrase vreo zece ore de dezbateri pe hard, dar încă nu-şi făcuse timp să le vadă. În timp ce Prudence se ocupa de pregătirea mesei – chiar începea să-i placă să gătească – s-au uitat la una dintre dezbateri, care îl punea faţă în faţă pe Sarfati cu un oarecare tip de stânga, Paul îl cunoştea dar nu ştia exact unde să-l plaseze, era probabil vreun rebel, dar mai degrabă un rebel celebru. Lui Bruno i-a pierit rapid interesul pentru spectacol şi şi-a turnat şampanie de trei ori până la sfârşitul emisiunii. Lui Raksaneh, în schimb, i s-au trezit imediat reflexele profesionale: cu telecomanda în mână, operând ralantiuri şi câte un stop cadru, i-a explicat foarte clar lui Paul de ce era absolut perfect limbajul corporal al lui Sarfati. Exprima de fiecare dată empatie, deriziune, furie întărind mesajul prin mimică, prin înclinări ale bustului, prin poziţii ale mâinilor deopotrivă precise, convingătoare şi adecvate, se vedea că existau în spate ani de trudă.

— Problema cu Bruno nu e ambalajul, ci conținutul, a rezumat ea brusc, înainte să apese pe tasta Stop; imediat după aceea au trecut la masă.

Nu, a continuat ea ca răspuns la întrebarea lui Paul, îngrijorarea lui Solène Signal privitoare la rezultatele alegerilor nu era contrafăcută. Victoria Rassemblement National era de neimaginat, dar de cincizeci de încoace tot inimaginabilă era, iar lucrurile inimaginabile se mai și se întâmplă. Decalajul între clasa conducătoare și popor crescuse la un nivel fără precedent în orășelele de provincie, iar mișcările sociale care se produseseră în ultimii ani nu reprezentau, în opinia ei, decât un început timid; altfel, ura rasială atinsese în Europa niveluri necunoscute, iar lucrurile nu păreau să se rezolve prea curând. Solène lăsa impresia că nu e decât o pariziană care face parte din mediile informate; compromisă profund în comunitatea elitei mediatice, păstrase însă prin intermediul familiei sale câteva contacte cu păturile populare, iar situația îi părea alarmantă. În plus, cei anchetați în sondaje descoperiseră un nou mod de a-i minți pe anchetatori: se declarau nehotărâți, fără opțiune; dar, de fapt, aveau o opinie, și încă foarte solidă. Cu toate astea, nu credeau despre ei înșiși că mint: există oare cineva care e ferit mereu de nehotărâre?

— Nu vi se pare că friptura miroase prea tare a cuișoare? a întrebat Prudence.

Paul a privit-o nevenindu-i să creadă, indiferența ei față de aceste subiecte continua să-l uimească puțin; dar, la drept vorbind, când o auzise oare pe Prudence exprimând o opinie politică? Trebuia să recunoască, femeii nu-i păsa absolut deloc. În privința cuișoarelor, Raksaneh se pricepea destul de bine, așa că a liniștit-o: într-adevăr, cuișoarele sunt un condiment dificil, în cazul acela se simțea mirosul dar nu în exces, după părerea ei era exact cât trebuia. Bruno i-a făcut la rândul lui niște complimente cu siguranță sincere, dar experiența lui gastronomică nu depășea pizza quatro formaggi. De-acum, pentru el maratonul electoral era aproape încheiat, Sarfati avea să se

afle singur în linia întâi până la capăt, va mai fi doar un miting mare, cu trei zile înainte de scrutin, de fapt ultimul miting al campaniei, la care aveau să participe numeroşi miniştri din guvern. Intervenţia lui şi cea a lui Sarfati aveau să fie cele mai lungi, le alocaseră câte douăzeci şi cinci de minute, dar, sigur, căpătase experienţă.

— Apoi... dacă totul merge bine, o să mă pot întoarce la dosarele mele, a zis el cu un scurt zâmbet timid.

Privirea lui s-a intersectat cu cea a lui Raksaneh, şi amândoi au întors capul stânjeniţi, se gândiseră la acelaşi lucru în aceeaşi clipă, el avea să se întoarcă la dosare, desigur, dar în vieţile lor apăruse ceva nou. Oricât de mari vor fi fost diferenţele culturale dintre ei, împărtăşeau o foarte veche şi foarte ciudată credinţă, care supravieţuise năruirii tuturor civilizaţiilor şi aproape tuturor credinţelor: când ai beneficiat de o întâmplare fericită, de un cadou nesperat din partea destinului, se cuvine să taci, şi, mai ales, să nu te baţi cu pumnii în piept, de teamă ca zeii să nu devină geloşi şi să te pedepsească. Au rămas tăcuţi o vreme, cu capetele în pământ, apoi Raksaneh a ridicat fruntea spre Bruno. Paul nu văzuse până atunci că avea ochii de un verde atât de intens, de un desăvârşit verde-smarald, intensitatea lor era aproape înspăimântătoare. Încet, Bruno a ridicat capul şi şi-a cufundat privirea în ochii ei. Nimeni nu se clintea, lui Prudence i s-a tăiat respiraţia, preţ de câteva clipe în jurul mesei a domnit o tăcere totală.

6

Cécile şi Hervé nu veneau niciodată la Paris, aşa că Paul le pregătise un program tipic turistic, de felul celui pe care i-l rezervi familiei din provincie: vaporaşe de agrement, vizite la muzee, cină într-un restaurant de pe Île Saint-Louis. De-abia vineri după-amiaza, cu câteva ore înainte de sosirea lor, şi-a dat seama că Hervé îşi făcuse studiile la Paris, ca şi Cécile, aici se şi întâlniseră şi, mai ales, ca şi el, Cécile îşi petrecuse cea mai mare parte din copilărie la Paris, cum de putuse să uite? Oare ceilalţi fuseseră mereu pentru el doar o prezenţă fantomatică, restrânsă, care nu-i ajungea decât accidental la nivelul conştiinţei? În cazul lui Aurélien era probabil adevărat; dar în ceea ce o priveşte pe Cécile, constatarea îl îndurera puţin. Adevărul e că nu doar de ceilalţi îi era greu să-şi amintească: probabil că, pe când era copil, existase o şcoală unde învăţa, un colegiu, un liceu; îi ieşiseră complet din minte. Până şi apartamentul unde locuiau la Paris nu-i evoca decât nişte imagini fără contur, pe cât de inconsistente, pe atât de nesigure, puteau fi extrase dintr-un film alb-negru al anilor '40. Amintirile, adevăratele sale amintiri, îl purtau toate la casa din Saint-George.

E-adevărat că lui Cécile îi uitai grabnic trecutul parizian: toţi cei care o vedeau erau imediat convinşi că vine de undeva din provincie, că, mai exact, e o ch'ti[1]. Oamenii din regiune erau

1. Nume generic dat limbii picarde vorbită în zonele Nord şi Pas-de-Calais, dar şi locuitorilor din aceste ţinuturi.

cunoscuți pentru caracterul lor primitor și călduros, iar Cécile dăduse dovada unor facultăți de adaptare ieșite din comun.

Aidoma tuturor celor din Nord și Pas-de-Calais, Hervé și Cécile își apărau cu ghearele și cu dinții ținutul, subliniindu-i nu doar celebra ospitalitate a locuitorilor, ci și frumusețea, splendorile arhitecturale lăsate ca mărturie de străvechea prosperitate, legată în cazul orașului Arras în primul rând de industria postavului. Astfel, urbea lor adăpostea două minunate spații baroce, dintre care unul unde se ridica un turn cu clopot aflat în patrimoniul UNESCO, și, în plus, deținea cea mai mare densitate de monumente istorice din Franța, ceea ce îi uimea întotdeauna pe vizitatori. În același timp, nu uitau niciodată să vorbească despre sărăcie, șomaj, și chiar despre cvasiinsalubritatea medicală care devasta regiunea. La ei, ca și la majoritatea locuitorilor din Nord Pas-de-Calais, se manifesta un contrast atât de violent, încât ajungea să semene cu o disociere cognitivă; cu toate astea, nu putea fi considerat schizofrenie, fiindcă cele două aspecte închideau o parte egală de adevăr. În cazul acesta, schizofrenică era realitatea.

Ușor schizofrenică era și relația lui Hervé și Cécile cu viața politică a lui Paul. Nu puteau să-i ignore relațiile cu cercurile cele mai apropiate de aparatul de stat, de guvern – mă rog, de fostul guvern, dar care, foarte probabil, avea să se întoarcă, un guvern căruia îi dezaprobau integral orientarea politică; dar toate astea nu însemnau nimic în ochii lor.

Hervé se văzuse cu Nicolas în mai multe rânduri, iar gustul acestuia pentru revolvere îl îngrijora uneori, fapt este însă că, fără el, nu l-ar fi întâlnit pe Brian, că n-ar fi putut acționa singuri și că la ora actuală Édouard ar fi fost probabil mort. Nu voia totuși să se reîntoarcă la militantism; îi plăcea noua sa meserie de broker de asigurări. Asigurările sunt o cheltuială adesea obligatorie, din perspectiva legii, iar oamenilor sărmani – sau chiar foarte sărmani – care constituiau clientela lor, acestea le grevau teribil bugetul. Îi plăcea să-și călăuzească clienții prin hățișul

garanţiilor, să-i ajute să nu fie exagerat de pungăşiţi de către companiile de asigurări, ale căror cinism şi hărnească erau îndeobşte fără limite, în sfârşit, îşi făcea treaba cât putea de bine, aşa cum şi-o făcuse şi pe cea de notar, viaţa lui avea din nou o structură şi un ax – şi toate astea i le datora lui Nicolas.

Serioşi şi harnici, Bruno şi Hervé îşi iubeau amândoi ţara, deşi se situau în tabere politice adverse. Paul ştia că aceste reflecţii erau zadarnice, şi le rostise deja de zeci de ori, fără să ajungă la un rezultat notabil. Totuşi, situaţia nu i se părea complet simetrică. Împărtăşea angajamentul lui Bruno, ca şi acesta avea şi el să-l voteze pe Sarfati în cele două tururi, dar era conştient că era o non-alegere, o banală îmbrăţişare a opiniei curente. Această opţiune nu era totuşi absurdă, opţiunea majorităţii e uneori mai bună, tot aşa cum în restaurantele de pe marginea drumurilor e în general preferabil să alegi meniul zilei, fără să mai intri în cine ştie ce controverse aprinse. Tot aşa, conversaţiile lor politice din acel weekend nu au avut nimic pătimaş. Cu toate astea, discuţii au fost, fie şi pentru că Hervé şi Cécile bănuiau că are acces la nişte informaţii inaccesibile muritorilor de rând şi că, bineînţeles, doreau să afle despre ce era vorba. Paul credea că nu, că nu deţinea nici un secret, dar în realitate da, şi-a dat seama de asta cu uimire: de pildă, simplul fapt că preşedintele intenţiona să candideze din nou peste cinci ani, că Sarfati nu era decât o soluţie de aşteptare erau pentru el nişte evidenţe; dar, la urma urmei, toate astea nu fuseseră anunţate public.

Duminică dimineaţă, plănuiseră s-o viziteze pe Anne-Lise; s-au întors încântaţi. Avea o garsonieră drăguţă lângă Jardin des Plantes, amenajată cu gust. Urma să-şi susţină licenţa în mai puţin de-o lună, şi dorea să obţină, odată cu începutul noului an universitar, un post de asistentă. Pe scurt, se descurca bine, n-aveau nici un motiv să fie îngrijoraţi pentru ea. Într-adevăr, şi-a zis Paul, această tânără îşi conducea viaţa remarcabil de inteligent şi de raţional. Nu credea că, pe termen lung, raţiunea era compatibilă cu fericirea, ba chiar era aproape sigur că ducea

în toate cazurile la o disperare fără margini; însă Anne-Lise era încă departe de vârsta când viaţa ar fi putut-o obliga să facă o alegere şi, dacă ar mai fi fost capabilă, să spună adio raţiunii.

Însoţindu-şi sora şi cumnatul la Gare du Nord, Paul şi-a spus că relaţia lui cu Cécile era de fapt de aceeaşi factură cu aceea pe care o avea cu tatăl său: indestructibilă şi fără scăpare. Nimic n-ar putea vreodată să-i pună capăt, după cum tot nimic n-ar putea vreodată s-o facă să depăşească un anumit grad de intimitate; în acest sens, era inversul unei relaţii conjugale. Familia şi căsătoria erau cei doi poli reziduali în jurul cărora se organiza viaţa ultimilor occidentali din această primă jumătate a secolului XXI. Au fost luate în calcul şi alte formule, dar în zadar, de către anumiţi indivizi care aveau meritul de a presimţi uzura formulelor tradiţionale, fără ca prin asta să fi izbutit să conceapă unele noi, şi al căror rol istoric a fost prin urmare complet negativ. Doxa liberală continua să ignore problema, crezând nestrămutat că ispita câştigului se putea substitui oricărei alte motivaţii umane şi că era în stare, ea singură, să furnizeze energia mentală necesară menţinerii unei organizări sociale complexe. Era cât se poate de fals, iar lui Paul i se părea că ansamblul sistemului avea să intre într-un gigantic colaps, fără ca până în momentul acela să i se poată prevedea data sau modul de desfăşurare – această dată putea însă fi aproape, iar modul de desfăşurare, violent. Se afla aşadar în situaţia ciudată în care muncea stăruitor şi chiar cu oarecare dăruire pentru menţinerea unui sistem social pe care-l ştia iremediabil condamnat, şi asta, probabil, pentru vreme îndelungată. Aceste gânduri, departe de a-l împiedica să doarmă, îl cufundau de obicei într-o stare de oboseală intelectuală care-l împingea iute la somn.

În mod surprinzător, înăuntrul unei biserici neogotice destul de urâte, precum acelea care se construiau în secolul XIX, şi care era, poate, bazilica Sainte-Clotilde, din arondismentul parizian VII, se ascundea o autentică necropolă carolingiană, păzită de nişte dulăi feroce. Paul fusese chemat aici într-o

misiune, dar știa că va fi devorat de câini dacă nu se dovedea alesul lui Dumnezeu. La ieșirea din biserică, oamenii exprimau opinii contradictorii pe acest subiect: un premier, costumat în arhiepiscop, insista asupra severității și intransigenței dulăilor; pentru un al doilea, îmbrăcat în vagabond, câinii nu mâncau în realitate pe aproape nimeni. Totuși, amândoi, în mod misterios, exprimau același punct de vedere.

Intrând până la urmă în așezământul care era, poate, bazilica Sainte-Clotilde, Paul descoperea fără greutate intrarea necropolei. Uriași și tăcuți, dulăii se uitau bănuitori la el cum trece, fără să schițeze însă nici cea mică mișcare. Lanterna de buzunar îi dezvăluia pereții, ornamentațiile geometrice care evocau SF-ul anilor '70 ai veacului trecut. O platformă situată la înălțime adăpostea câteva nișe cu mumii în proastă stare de conservare. Paul pricepea atunci că misiunea lui presupunea și escaladarea peretelui până la platformă. La jumătatea ascensiunii se simțea amenințat de un pericol, dar reușea să se agațe de capătul unei scări de pompieri; deosebit de flexibilă, scara se desfășura îndată în aer, și Paul se trezea pe o mică rampă, la patruzeci de metri deasupra străzii, care comunica cu structurile eșafodajului. Un copil în vârstă de șapte ani se cățăra rapid pe scară în urma lui, cu un cuțit de casap în mână: ajuns în dreptul lui Paul, i-l înfigea în coapsă. Sângele curgea șuvoaie, dar Paul izbutea să smulgă cuțitul. Înnebunit de frică la ideea că bărbatul va riposta, copilul cobora iute câteva trepte ale scării, dar Paul arunca cuțitul în stradă, patruzeci de metri mai jos; și-atunci băiatul se așeza ciucit, privindu-l cu dispreț, după care era înghiontit și depășit de doi bărbați la vreo treizeci de ani, purtând pe cap meloane, care suiau scara cu vioiciune. Când au ajuns în dreptul lui Paul, i s-au prezentat: unul era regizor, celălalt, actor. La scurtă vreme după aceea, sosiile lor urcau pe schele și se adunau cu toții pe platformă, care se vădea în cele din urmă mai mare decât era prevăzut. Cei patru bărbați vorbeau apoi cu însuflețire, uitând aparent de prezența lui

Paul şi arătându-şi unul altuia nişte arme redutabile, ca de pildă nişte brice pliabile, şi minunându-se candid.

În partea de jos a străzii, care de fapt era un ditamai bulevardul înţesat de oameni, înainta o maşină în formă de cetate. Din vârful donjonului, câţiva bărbaţi întindeau o sârmă lungă şi rigidă, tăioasă ca un scalpel, pe toată lăţimea bulevardului. Fără să întâmpine rezistenţă, firul secţiona trupurile trecătorilor care circulau pe bulevard, lăsând în urma maşinii grămezi de cadavre. Unul dintre bărbaţii care stăteau lângă Paul pe platformă îl evoca pe Sammy Măcelarul cu o admiraţie naivă, de parcă această evocare putea să-i garanteze siguranţa. Se înşela însă, pentru că o sârmă de acelaşi tip se întindea acum pe verticală plecând din automobilul-cetate, şi îi ameninţa serios. Imediat după aceea, conversaţia căpăta o întorsătură filozofică, chiar teologică: ocupanţii automobilului-cetate n-aveau de fapt nimic de-a face cu Sammy Măcelarul, care nu era decât o superstiţie populară, lipsită de orice temei atestabil, ei erau partizanii unui cult raţional bazat pe dispersia elementelor care compun fiinţele vii, pentru a permite crearea unor noi structuri şi al cărui unic ritual religios era asasinatul. În toiul conversaţiei se pornea la intervale regulate şuierul unei sirene, era probabil un apel destinat maşinii pompierilor, care avea să le permită să scape repede de primejdia care-i ameninţa.

Soneria telefonului l-a trezit în cele din urmă, îşi lăsase mobilul jos şi nu auzea sunetul decât foarte slab, de cât timp suna oare? Prudence, lângă el, dormea liniştită.

— Paul? a zis Bruno de îndată ce i-a răspuns. Îmi pare rău, ştiu că e cinci dimineaţa.

— Bănuiesc că e ceva grav.

— Da, ceva care o să întrerupă campania prezidenţială.

Înainte să continue, Bruno a aşteptat câteva clipe. Avusese loc un nou atentat, anunţat de un nou mesaj pe Internet. Mesajul apăruse fără îndoială spre ora patru dimineaţa şi de data asta îl difuzaseră peste tot, clipul video putea fi găsit oriunde. În jumătate de oră va ajunge pe canalele de ştiri.

— Dar ce e atât de grav? s-a mirat Paul. E cel puţin al patrulea atentat până acum.

— Al treilea, dacă nu le iei în calcul decât pe cele care au fost însoţite de un mesaj pe Internet.

— Bine, al treilea; dar, oricum, elementul de noutate a început să se cam estompeze.

— Da. Atât doar că de data asta sunt cinci sute de morţi.

7

„Sever față de sine, revoluționarul trebuie să fie la fel și față de alții. Orice sentiment tandru și moleșitor de rudenie, de prietenie, de iubire, de gratitudine sau chiar de onoare trebuie să fie stins în el de către unica și recea pasiune revoluționară. Nu mai există decât o singură voluptate, o singură consolare, recompensă sau satisfacție: triumful revoluției."
Serghei Neceaev, *Catehismul revoluționarului*

De câțiva ani, barjele pline de imigranți africani cu destinația Europa renunțaseră să mai ajungă în Sicilia, acostarea fiind făcută imposibilă de către marina militară italiană. Transportatorii se regrupaseră lângă Oran, în zona controlată de jihadiștii algerieni și încercau să atingă coasta spaniolă între Almeria și Cartagena. Guvernul spaniol, redevenit socialist după diferite alternanțe, îi întâmpina cum se cuvine, cu atât mai mult cu cât erau aproape toți francofoni, iar obiectivul lor era să treacă granița cât mai repede cu putință – Pirineii ofereau multiple căi de acces în Franța, imposibil de controlat cu adevărat; acești munți masivi și lugubri, deși puteau opri orice invazie militară de anvergură, erau dintotdeauna permeabili la infiltrările clandestine. Singura primejdie care îi amenința pe imigranți venea nu din partea autorităților, ci din aceea a miliților locale, înarmate cu bâte de base-ball și cuțite – nu arareori, câte un african care se aventura singur în afara taberei era găsit cu beregata tăiată sau

omorât în bătaie, iar poliția nu prea se grăbea să-i descopere pe vinovați, mass-media spaniolă abia de pomenea evenimentul, într-un fel, devenise un obicei al locului.

Vaporul torpilat se îndepărtase mult spre nord-est și fusese scufundat în largul Balearelor, mai exact la vreo treizeci de mile marine la est de canalul care desparte Ibiza de Formentera. Plate și învechite, barjele folosite de transportatori nu aveau nimic de-a face cu cargourile de containere moderne, așa că o torpilă de putere mică, lansată la suprafață, era de ajuns ca să le distrugă – ba chiar și un lansator de rachete obișnuit și-ar fi făcut treaba. Despicat în două de impact, vasul se scufundase imediat, și majoritatea pasagerilor – cifra de cinci sute era doar estimativă – muriseră chiar în primele minute.

Filmul postat pe Internet – existau probabil două camere video plasate la prova vaporului care lansase torpila, una filmând în plan larg, cealaltă luând planuri-detaliu – își propunea apoi să urmărească înecul celor circa o sută de persoane care supraviețuiseră impactului inițial. Filmarea dădea o stranie impresie de neutralitate. Nu zăbovea în exces pe agonia acelor bărbați și acelor femei – cât îi privește pe copii, aceștia dispăruseră aproape imediat –, fără să încerce, în același timp, s-o minimalizeze. Unul sau altul dintre naufragiați reușea uneori să se apropie de vasul de unde erau filmați. Nu cereau ajutor cu adevărat, nu se auzea nici o chemare, filmul nu avea pe banda sonoră decât zgomotul repetitiv și tern al valurilor lovindu-se de coca, dar întindeau mâinile pe muțește. Atunci o mitralieră trăgea o rafală, mai degrabă ca să-i țină la distanță – dar din când în când îi mai atingea câte un glonț care îi termina.

Ansamblul secvenței – care urmărea succesiv agonia fiecăruia dintre ei, vasul deplasându-se de la un înotător la altul, până la înecul celui din urmă – dura puțin mai mult de patruzeci de minute, dar puțini internauți au văzut-o probabil până la sfârșit, cu excepția celor care nu se săturau să asiste la moartea unor imigranți africani.

Paul a recunoscut numaidecât că impactul mondial al acelor imagini avea să fie într-adevăr considerabil. Bruno nu exagerase. S-a întors în cameră. Prudence părea pe jumătate trează, i-a povestit pe scurt evenimentele. N-a reacționat cu adevărat, a bătut slab din pleoape, după care s-a ghemuit din nou sub pilotă și a adormit la loc.

Ajuns la birou încă de la ora șase dimineața, Martin-Renaud n-a putut face nimic altceva decât să le telefoneze subordonaților săi ca să-i convoace cât mai curând posibil, și să îndure la telefon reproșurile ministrului. De altfel n-avea ce să-i spună, serviciile sale nu reușiseră să rezolve nimic, la opt luni de la începutul anchetei n-aveau nici o pistă, nici un indiciu valid; singurul lucru pe care-l putea spune în apărarea lui era că celelalte servicii secrete, cam peste tot în lume, nu fuseseră nici ele mai breze.

Doutremont se sculase cu fața la cearșaf, era ciufulit și neras, se îmbrăcase pe fugă în mod vădit și, mai ales, avea un aer profund dezorientat. Filmul se răspândise pe Internet cu o violență și o viteză nemaivăzute, reușise o vreme să paralizeze traficul de date mondial, folosiseră niște mijloace care-i erau complet necunoscute, era fără precedent, nu știa încotro s-o apuce.

Din punct de vedere ideologic, lui Martin-Renaud situația i se părea la fel de obscură. După atentatul împotriva cargoului, ai fi bănuit un grup de extremă stângă; părea surprinzător că avuseseră mijloacele tehnice, dar, în sfârșit, era posibil. Al doilea atentat, cel împotriva băncii de spermă, trimitea mai degrabă la catolicii integriști; adică, pe plan logistic, aproape nicăieri. Dar acum, spre cine se puteau îndrepta bănuielile? Reacțiile de indignare aveau să fie universale. Suprematiștii albi? Trei amărâți care abia erau în stare să-și lege șireturile au pus la cale un atentat de răsunet mondial și au paralizat Internetul aproape un sfert de oră? Nu stătea în picioare.

Sitbon-Nozières era și el acolo, dar, spre deosebire de ceilalți, părea în formă, era odihnit și proaspăt, ca întotdeauna

costumul îi era impecabil; nu împărtășea pesimismul colegilor lui. Lungi extrase din scrierile lui Kaczynski, i-a lămurit el, fuseseră reluate în *2083*, manifestul lui Anders Behring Breivik, ucigașul norvegian de extremă dreapta. Exista o mișcare eco-fascistă care vedea specia umană, ca și, de altfel, celelalte specii sociale, ca fiind compusă din triburi în mod natural ostile, care se luptă neîncetat pentru a controla teritorii. Această concepție fusese deja enunțată de Maximine Portaz, o intelectuală franceză de la mijlocul secolului XX. Ca și Theodore Kaczynski, Maximine Portaz avea o solidă formație matematică, teza ei de doctorat se sprijinea pe cercetările lui Gottlob Frege și Bertrand Russell. Convertită la hinduism, se căsătorise cu un brahman și își luase numele de Savitri Davi, care însemna „zeiță a soarelui". Admiratoare înfocată a lui Hitler, enunța , în scrierile sale, tezele ecologiei profunde.

Dacă ne-am situa într-o perspectivă eco-fascistă, a continuat Sitbon-Nozières cu elan, ultimele două atentate aveau niște obiective perfect complementare: reproducerea artificială și imigrația erau cele două mijloace folosite de societățile contemporane pentru a compensa scăderea ratei fertilității. Țările moderne precum Japonia sau Coreea de Sud se orientau către reproducerea artificială, în vreme ce țările mai puțin avansate tehnic, precum cele din Europa occidentală, recurgeau la imigrație. În ambele cazuri era atins scopul urmărit de capitalism: o sporire lentă dar continuă a populației mondiale, care permitea realizarea obiectivelor de creștere și posibilitatea de a asigura un randament convenabil pentru investiții. Doar o ideologie eco-fascistă precum aceea a lui Savitri Devi, sau una fățiș regresivă și primitivistă ca a lui Kaczynski – de altfel era posibilă și o sinteză a celor două – reprezentau o alternativă. Aceste mișcări puteau de altfel fi considerate ca apropiate de nihilism, în măsura în care vizau înainte de orice instaurarea haosului, pornind de la convingerea că lumea care ar rezulta din acest haos ar fi în mod necesar mai bună; iar pentru nihiliști era obligatoriu, la un moment dat, să comită acte cu

adevărat şocante, suscitând un blam unanim – ca de pildă asasinarea copiilor – astfel încât militanţii autentici să poată fi deosebiţi de simplii simpatizanţi.

— Sincer, am îndoieli... a obiectat Martin-Renaud, care nu părea nici el treaz pe de-a-ntregul.

Sitbon-Nozières era specialist în nihilişti, era firesc să fie tentat să vadă nihilişti peste tot; de fapt Martin-Renaud se întreba dacă procedase bine angajând un absolvent al ENA.

— Intelectual vorbind se susţine, a recunoscut el, dar câte persoane sunt reprezentate aici la scară mondială? Zece? Douăzeci?

La ora actuală nu e neapărat nevoie de multă lume, a răspuns Sitbon-Nozières; folosind Internetul, o mână de oameni competenţi şi hotărâţi pot obţine rezultate notabile. Breyvik era singur, dar atentatul de la Utoya a avut ecouri în toată lumea. Astăzi, mai mult ca oricând, puterea stă în inteligenţă şi în cunoaştere; iar aceste ideologii ultraminoritare sunt tocmai acelea care au cele mai multe şanse să atragă inteligenţele superioare. Imaginaţi-vă un tip precum Kaczynski, dar treizeci de ani mai târziu, la fel de priceput la informatică cum era Kaczynski la matematică. Ar putea provoca, de unul singur, pagube considerabile. În cazul anumitor atentate e nevoie, desigur, de finanţare; dar nu e imposibil s-o găseşti. Atentatul împotriva băncii daneze de spermă, de exemplu, a pricinuit un prejudiciu uriaş tuturor firmelor de biotehnologie care lucrează la reproducerea umană; şi, pe o piaţă dată, specularea deprecierii poate să aducă profit la fel de mare sau uneori mai mare decât specularea creşterii, e o strategie financiară clasică. Cei care şi-au vândut la timp acţiunile deţinute la întreprinderea daneză au pus cu siguranţă mâna pe o groază de bani; unii pot fi tentaţi de aşa ceva.

Martin-Renaud i-a aruncat o privire îngrijorată, de data asta se trezise de-a binelea. Biotehnologia e una; dar pentru cei care speculaseră deprecierea comerţului exterior chinez, câştigurile au fost probabil enorme; şi întâlnise deja în cariera lui finanţişti care n-ar fi ezitat să pună la cale astfel de operaţiuni.

Dacă subalternul lui avea dreptate, primejdiile viitoare erau mult mai serioase decât tot ce-şi putuseră imagina.

— Prin urmare, după părerea mea, iată cum s-au legat lucrurile, a continuat Sitbon-Nozières: o alianţă de circumstanţă între nişte indivizi care doresc să provoace haos şi deţin know-how-ul tehnic ca să izbutească, şi alţii care trag foloase din asta şi pot finanţa operaţionalizarea afacerii. În plus, devine din ce în ce mai simplu să perturbi funcţionarea sistemului. Transportul cu cargouri de containere, de pildă, va renunţa în curând la ideea unui echipaj uman, cu excepţia intrării în porturi. Un echipaj uman ar fi oricum incapabil să oprească o coliziune, inerţia vaselor e prea mare; un sistem de ghidare prin satelit e mai eficient şi mult mai economic; din clipa în care începe folosirea unui astfel de sistem, devine posibilă piratarea lui.

A tăcut, iar ceilalţi au reflectat o clipă la această perspectivă. Martin-Renaud, pierdut în contemplarea angoasată a peisajului futurist din metal şi sticlă care se desfăşura îndărătul geamului de la biroul său, se gândea că subordonatul lui avea dreptate: mijloacele de atac progresau mult mai repede decât mijloacele de apărare; ordinea şi securitatea lumii vor fi din ce în ce mai greu de asigurat.

Când Paul a ajuns la birou la ora 7.00 dimineaţa, Bruno discutase deja la telefon cu ministrul de interne, cu prim-ministrul şi cu preşedintele: iar aceştia conversaseră la rândul lor cu omologii lor străini. În principiu, se mergea către ideea unei comemorări mondiale, nu departe de locul naufragiului. „Măcar e-n largul mării, scăpăm de lumânările lor de rahat..." a zis Bruno, sâcâit; remarca l-a surprins pe Paul, şi lui i se făcuse silă pe vremea atentatelor islamiste de acest şuvoi de lumânări, de baloane, de poeme, de „n-o să aveţi parte de ura mea" etc. I se părea legitim să-i urăşti pe jihadişti, să doreşti să fie stârpiţi cât mai mulţi şi chiar să pui umărul la asta, dacă se oferea prilejul, în fine, dorinţa de răzbunare i se părea o reacţie foarte potrivită. Pe vremea aceea nu-l cunoştea pe Bruno, acesta nu era, de altfel,

membru al guvernului, iar ulterior nu avusese niciodată ocazia să vorbească despre asta cu el, nu știa dacă îi fusese greu să îndure toată acea etalare de nimicuri narcotizante.

— Pe scurt, a continuat Bruno, le-a venit ideea să arunce la apă trandafiri, coroane uriașe de trandafiri fixați pe un soi de geamanduri, se poate face lesne din elicopter, serviciile prezidențiale au pregătit deja un deviz. Evenimentul va avea loc în prezența unor șefi de stat, speră să adune o sută cincizeci, mă rog, cel puțin o sută: o să fie acolo cei mai tari, Statele Unite, China, India, Rusia, plus papa, desigur, omul e exaltat, a sunat înapoi în cinci minute, dar ca să-i găzduiești pe toți e nevoie de un port-avion, doar un port-avion poate oferi o suprafață plană îndeajuns de întinsă, în largul mării, pe care televiziunile să o exploateze ca imagine. Întâmplător, Franța e singura țară capabilă să trimită rapid un port-avion la fața locului, avem unul care staționează în rada portului din Toulon, se numește *Jacques Chirac*, poate să ajungă acolo chiar mâine. Pe scurt, președintele o să-și sporească prestigiul internațional, și asta cu o săptămână înainte să-și părăsească postul, chiar a folosit magistral ocazia, am vorbit cu Solène Signal, o să ajungă la ora 10.00, era sincer admirativă, e o mare lovitură de comunicare la nivel mondial, pe bune.

După operațiunea cu trandafirii, vor urma cântăreții, tot pe platforma port-avionului, și sunt așteptați destui, tot vreo sută, cât șefii de stat, din toate genurile: rap, clasic, hard rock, varietăți internaționale, la nivel muzical s-au gândit la *Oda bucuriei*, merge de minune, *Alle Menschen werden Brüder*, mă rog, să fim în *mood*. Pe scurt, cum vezi, au muncit de le-au sărit capacele, de la șase dimineața până acum.

— Și campania electorală?

— Ehe, campania... a zâmbit Bruno în zeflemea. Tot ce-am înțeles până acum e că ar părea indecent să abordăm subiectul. Cam asta e tot ce mi-a zis Solène la telefon, cu o completare: „Orice-ar fi, să taci, nici un interviu, nici o declarație, taci. Ajung curând."

Într-adevăr a ajuns după câteva minute, părea năucă de oboseală şi era prima dată când Paul a văzut-o fără asistent după ea. A venit totuşi şi el, puţin după aceea, părea bine-mersi, doar nodul cravatei îi era uşor desfăcut. La douăzeci şi cinci de ani recuperezi mai bine decât la cincizeci, cu siguranţă. Nu venise oare vremea ca Solène Signal să predea ştafeta? s-a întrebat Paul în treacăt. Ca să facă ce? Să-şi scrie memoriile, pentru că deţinea atâtea secrete? Nu, nu era posibil, consilierele de comunicare nu fac niciodată asta, nu vorbesc niciodată, ca şi ataşatele de presă, de-aia şi sunt alese în general femei, pentru această înclinaţie spre secret.

— Ei bine, dragii mei... a zis ea afundându-se într-unul din fotolii şi, dintr-odată, a părut cu adevărat să aibă aerul unei bătrâne, cum stătea aşa, cu picioarele desfăcute. Am vorbit cu Ben la telefon, a înţeles bine consemnele, durere-pudoare-tăcere, oricum preşedintele o să fie la cârmă, se descurcă bine tembelul. Prin urmare, cu campania s-a isprăvit, ne-atârnăm sculele-n cui, nu rămâne decât să aşteptăm să vină ziua de duminică. Şi ceilalţi fac la fel, s-a oprit totul, gata cu mitingurile, uniune naţională, preşedintele la televizor, cred că-şi organizează treaba poimâine pe port-avion, o să fie prezent şi Israelul.

— Bun, ştiu ce o să mă-ntrebaţi... a continuat ea după o lungă tăcere. De altminteri nici n-o să mă întrebaţi, ştiţi deja, vreţi doar să vă confirm. Ei bine da, vă confirm, o să fie în avantajul nostru, probabil că aşa va fi, ba chiar va fi aşa cu siguranţă. Desigur, tinerelul de la Rassemblement National o să ţipe sus şi tare, a început deja la RTL, şi-a strigat indignarea şi dezgustul, l-am ascultat şi mi s-a părut foarte bun, e-adevărat că nu merita asta, dar n-are ce face, plăteşte pentru trecutul partidului, umaniştii mototoli o să se ridice şi o să facă scut, şi-a luat-o pe coajă cu zece procente. Aşadar da, am câştigat, a zis ea clătinând din cap cu adevărat tristă – i s-a părut lui Paul –, era prima oară când o vedea dând glas unui sentiment real. Sunt întotdeauna bucuroasă să câştig; e meseria mea, pentru asta m-am născut. Vă mărturisesc însă că aş fi preferat să câştig altfel.

8

Ceremonia de comemorare a avut loc după două zile, într-o miercuri; n-a lipsit nici un şef de stat şi a fost transmisă de toate canalele de ştiri. Deloc surprinzător, comentatorul hotărâse să-şi axeze peroraţia asupra demnităţii, de ani buni demnitatea avea vânt din pupă, iar de data asta, în opinia tuturor, preşedintele a fost în mare formă. Nivelul său de demnitate a atins cote excepţionale. După câteva minute, Paul a tăiat sonorul. Atunci când nişte oameni în evident dezacord pe toate planurile se întâlnesc ca să celebreze anumite cuvinte, iar cuvântul „demnitate" era un bun exemplu, înseamnă că acele cuvinte şi-au pierdut orice înţeles, şi-a zis Paul. Un soare uluitor făcea să strălucească puntea lui *Jacques Chirac*; camera de filmat efectua un prelung travelling în curbă ca să urmărească de la o distanţă constantă prima linie a şefilor de stat – l-a recunoscut pe preşedintele american şi pe omologul său chinez, stând unul lângă altul; preşedintele rus stătea puţin mai departe în spate. Preşedintele francez, în schimb, se plasase în punctul cel mai avansat al curbei, aflat în prim-plan pe toate axele de filmare; din punctul de vedere al comunicării era într-adevăr un succes total.

Pe canalele de ştiri probabil că şi ziua de joi avea să fie dedicată atentatelor, atentatele erau subiectul momentului, iar canalele de ştiri puteau să trateze doar un singur subiect într-o perioadă dată, aceasta e una dintre limitările canalelor de ştiri. Va intra poate puţină politică vineri, la două zile de cel de-al

doilea tur, dar n-avea să dureze prea mult, potrivit legii totul trebuia să se încheie sâmbătă. Deşi jocurile erau făcute, marii editorialişti aveau să fie prezenţi în seara de duminică, mutându-se de la un platou de filmare la altul, aşa încât totul să fie în bună rânduială. Politologii aveau să desfăşoare analize fine privind repartizarea geografică a voturilor, nuanţând fără să invalideze însă analizele deja vechi ale lui Christophe Guilluy. Zumzetul cu care funcţiona democraţia se înrudea, pentru Paul, cu bătaia uşoară a unui motor.

Prudence s-a întors puţin după ora 17.00.

— O să putem pleca în vacanţă, a zis ea, după ce Paul a pus-o la curent cu ultimele ştiri.

Nepăsarea ei faţă de orice eveniment politic sau chiar istoric continua să-l uluiască, era poate urmarea atâtor ani petrecuţi la Trezorerie, şi-a zis Paul; pe el, în schimb, nominalizarea la cabinet, apoi intrarea lui Bruno în campania prezidenţială îl făcuseră să se apropie de lumea presei, a show-ului, a elementelor de limbaj; aproape că ar fi putut să se întâlnească cu mari conştiinţe, cu oameni implicaţi; deocamdată, măcar cunoscuse oameni care îi cunoşteau pe aceştia din urmă.

— Am putea să ne întoarcem în Bretagne, sau să plecăm în altă parte, cum pofteşti. Pentru o bună bucată de vreme, e ultima ocazie pe care o mai avem.

Într-adevăr, pauza electorală se apropia de sfârşit, începând de lunea următoare lucrurile vor reporni la minister într-un ritm din ce în ce mai intens.

— În Bretagne... a zis el în cele din urmă, mi-ar plăcea să ne întoarcem în Bretagne.

Voia s-o vadă din nou pe Prudence în minişort, apoi s-o ducă în cameră, să-i scoată minişortul şi să i-o tragă, poate chiar avea nevoie, nu, n-avea nevoie, avea pur şi simplu chef, neîndoios Epicur avea dreptate în această privinţă, ca şi în multe altele, sexualitatea făcea parte din bunurile naturale şi non-necesare, în orice caz din punctul de vedere al bărbaţilor, la femei chestia asta părea mai degrabă o nevoie, cel puţin aşa

i se părea. Oricum, lui Prudence îi mergea vizibil mai bine de când o regula zilnic, mişcările îi erau mai vioaie, tenul însuşi îi părea mai luminos, mai proaspăt, de altfel Priscilla îi şi zisese la ultima lor şedere în Bretagne: „Ai întinerit cu zece ani."

Îi convenea în Bretagne pentru că n-avea chef să descopere alte locuri, peisaje noi; simţea mai degrabă nevoia să reflecteze, să-şi evalueze viaţa, să facă un soi de bilanţ de etapă. Această disponibilitate avea să rămână – ştia bine asta – un moment unic în viaţa lui, în curând nu va mai avea nici un motiv s-o prelungească, micul scandal mediatic declanşat de cumnata lui era deja uitat, în mod limpede Aurélien murise de pomană. Dar nici nu trăise pentru mare lucru, existau puţine mărturii ale trecerii lui prin această lume, Paul aflase cu amărăciune, cu ocazia unui telefon dat lui Cécile, că Maryse hotărâse să se întoarcă în Benin, fără măcar să mai aştepte să afle dacă avea să fie pornită împotriva ei o procedură disciplinară. Îi era cam silă de Franţa, lucru de înţeles; ar fi fost poate excesiv să spunem că Franţa îi zdrobise inima, în sufletul ei mai rămăseseră rezerve de iubire, dar se diminuaseră prin forţa împrejurărilor.

— Când am putea pleca? a întrebat-o el pe Prudence.

L-a privit cu uimire, de obicei el era cel care hotăra genul ăsta de lucruri.

— Sunt suspendat... i-a amintit el blând, de-acum ea trebuia să decidă cum îşi vor folosi timpul, el era liber toată ziua. În acea clipă a priceput, fără să împărtăşească sentimentul, cât de umilit se simţise Hervé în timpul îndelungatei sale perioade de şomaj. Bruno fusese un ministru excelent, redresase cu adevărat economia Franţei, PIB-ul, balanţa comercială, dar poate că nu fusese suficient de atent la problema şomajului, iar asta era să-i facă să piardă alegerile.

— Mâine-dimineaţă, a zis Prudence după ce a chibzuit o vreme, şi am putea să stăm de joi până duminică seara.

— Trebuie totuşi să votez.

— Da, da. Se închide la ora 20.00, o să poţi să votezi, i-a răspuns ea zâmbind cu îngăduinţă, ca în faţa unui moft copilăresc.

L-a vizitat pe Bruno chiar a doua zi dimineaţă, masa de machiaj şi banda de alergare dispăruseră din apartamentul de serviciu, dar Raksaneh rămăsese acolo, la un moment dat a ieşit puţin din baie cu un prosop înnodat în jurul brâului şi i-a zâmbit înainte să dispară în cameră. Bruno tocmai chibzuia la componenţa viitorului guvern, care avea să fie numit la scurt timp după alegeri – trebuie întotdeauna să laşi impresia că e o operaţiune de comando, toată lumea e la treabă şi, pentru redresarea Franţei, fiecare minut contează, era o chestie de comunicare care nu se învechise. Sarfati nu avea aproape nimic de spus, de fapt nu cunoştea aproape pe nimeni din personalul politic, devenea din ce în ce mai limpede că Bruno avea să fie adevăratul şef, iar Bruno a ascultat cu obişnuita lui concentrare ce avea Paul să-i zică.

— Prin urmare, şomajul... a răspuns el în cele din urmă, cu un oftat adânc. Chiar crezi că e important? Crezi că asta le ridică scorul celor de la Rassemblement National?

— Mai e şi imigraţia, desigur. Dar mi-e teamă că şomajul are ponderea lui.

— Cred că ai dreptate; e cea mai grea problemă pe care am putea-o avea. Productivitatea va continua să crească în întreprinderile industriale, altă cale nu e, goana după productivitate e un drum fără întoarcere. Nu avem decât o singură soluţie, să creăm masiv locuri de muncă slab calificate, altele decât cele deja existente; femeile de serviciu, cursurile private, pe astea nu putem conta, vor rămâne mereu în zona gri a economiei. Trebuie să creăm posturi în administraţie şi să acordăm avantaje fiscale mari celor care le creează. Avem nevoie de personal care să livreze marfă, de depanatori, de artizani, de oameni care chiar te ajută, care repară obiecte, care răspund la telefon; în paralel, trebuie frânată robotizarea şi uberizarea; este, practic,

alt model de societate. Dacă facem toate astea, da, putem scădea şomajul, dar e nevoie de enorm de mulţi bani. Trebuie să economisim, nu avem cum scăpa de ortodoxia bugetară, doar n-o să te-nvăţ eu asta, ai lucrat zece ani la Buget. Va trebui să reducem radical anumite cheltuieli.

— Ai vreo sugestie?

— Educaţia naţională, fără îndoială, are cel mai mare buget, avem prea mulţi profesori. Mă rog, nu e uşor...

Nu, nu era uşor, dar părea bucuros că s-a apucat din nou de lucru, că şi-a reluat cursul obişnuit al vieţii; nu era de neglijat nici faptul că va putea să divorţeze. În ce-l priveşte pe Paul, el era încântat că putea face o pauză lungă, cel puţin aşa crezuse până atunci. Au tăcut o clipă, timp în care s-a simţit copleşit de o profundă tristeţe la gândul că va trebui să părăsească în câteva minute încăperea, că va trebui s-o apuce în celălalt sens pe culoarele ministerului, să străbată curtea de onoare în direcţia ieşirii. Cu toate astea, nu fusese prea fericit în acele birouri, cel puţin nu înainte să-l întâlnească pe Bruno, dar nu faptul că ai fost fericit într-un anume loc face dureroasă perspectiva despărţirii de el, ci pur şi simplu faptul de a-l părăsi, de a lăsa în urmă o parte din viaţa ta, oricât de posomorâtă ori chiar de neplăcută ar fi fost, s-o vezi năruindu-se în neant; cu alte cuvinte, să îmbătrâneşti. Când era pe picior de plecare, a fost străbătut de impresia absurdă că era vorba de o despărţire definitivă, că, într-un fel sau altul, nu avea să-l mai revadă pe Bruno, că un element neprevăzut din alcătuirea lucrurilor se va pune de-a curmezişul.

— Situaţia economică e bună, ai loc de manevră, nu? a adăugat el fără vreun motiv precis, mai ales ca să prelungească discuţia, deşi se simţea năpădit de o uriaşă, inexprimabilă sastiseală.

— O, da, e excelentă, a răspuns Bruno fără să fie cu adevărat bucuros; niciodată n-a fost mai bună. N-ar trebui s-o spun, dar atentatele au fost mai degrabă benefice pentru noi. După

primul dintre ele, exporturile țărilor asiatice s-au prăbușit, evident, iar balanța noastră comercială s-a reechilibrat. Cel de-al doilea nu ne-a atins, Franța e absentă pe piața procreării artificiale. Iar cel de-l treilea, e groaznic s-o spun, va încetini imigrația, ceea ce, pe plan electoral, e numai în beneficiul nostru. Economic vorbind, nu sunt sigur că e o veste bună, mă rog, calculul e complicat, depinde de o groază de factori, în principal de demografie și de rata șomajului; pe plan electoral însă, e perfect.

— Chiar crezi că o să-i descurajeze pe emigranți?

— Desigur. Știu ce zice lumea; „Sunt atât de amărâți încât sunt gata să riște totul..." etc. Fals. În primul rând nu trăiesc într-o mizerie atât de mare, e vorba de oameni cu studii superioare semibogați, din clasele de mijloc ale țării lor de origine, care încearcă să imigreze în Europa. Apoi nu își asumă orice risc, își cântăresc riscurile. Au înțeles perfect cum funcționăm, cum e cu vinovăția, cu creștinismul rezidual etc. Știu că pot fi recuperați de un vapor umanitar și că, ulterior, se va găsi oricând o țară din Europa care să-i lase să debarce. Sigur, își asumă riscuri mari, adesea au loc naufragii, unele dintre vasele pe care se suie sunt într-o stare deplorabilă; dar nu își iau *orice* risc. Iar aici vor fi nevoiți să ia în calcul un element nou.

— Violența e eficientă, asta vrei să spui?

— Da, violența e motorul istoriei, nu e un lucru nou, azi e la fel de adevărat cum era și pe vremea lui Hegel. Așadar, eficientă în ce scop? Încă nu știm ce vor oamenii ăștia. Distrugere de dragul distrugerii? Declanșarea unui cataclism? Îți aduci aminte de unul dintre primele clipuri video, cel în care eram ghilotinat?

— Da, foarte bine. De-atunci am început să fim preocupați de mesaje.

— Exista ceva nebunesc, cu adevărat cutremurător în regie. Am simțit drept în ochi demența cuiva care nu mai are nici o limită, m-a zguduit. Asta, desigur, pe lângă faptul că nu eram prea încântat să mă știu atât de detestat.

— Asta măcar s-a rezolvat. Acum, lumea te iubește, presupun că ai remarcat. Ceea ce părea atitudine rece a devenit seriozitate, distanța s-a preschimbat în vedere de ansamblu, indiferența în cumpătare... La ora actuală ești mai popular ca Sarfati.

Bruno a clătinat din cap fără nici un comentariu, pentru că nu se poate face nici un comentariu rezonabil despre fluctuațiile opiniei publice. Nimic nu era bătut în cuie, știa prea bine; libera circulație a informației tinde să introducă entropia în funcționarea sistemelor ierarhice de conducere și, până la urmă, să le distrugă. Până atunci, nu făcuse nici o greșeală; se împotrivise acelui proiect cu ședințele fotografice de la casa tatălui său din Oise și nu apăruse niciodată în *Paris Match*; nu se scursese în presă nici o informație privitoare la relațiile cu soția lui și nici vreuna legată de existența lui Raksaneh. Întrucât nu ascundea nici o malversațiune financiară babană și nici vreo spumoasă anecdotă sexuală, fiind în fond săracă în detalii spectaculoase, cu excepția catolicilor integriști „de care tuturor li se fâlfâia", potrivit expresiei lui Solène Signal, întâmplarea cu răpirea tatălui lui Paul se fâsâise rapid.

Încă de a doua zi, președintele avea să rostească niște vorbe omenoase și pline de compasiune, poate chiar poetice și remarcabile despre visul european și despre năpasta abătută peste Mediterana, unde vânturile sudului împrăștiau cenușa remușcărilor și a rușinii; peste câteva zile avea loc turul al doilea. Președintele avea să se eclipseze, conștient că și-a pregătit întoarcerea cât mai bine cu putință; predarea puterii se va desfășura într-o ambianță destinsă, chiar amicală. Apoi va începe adevărata muncă; Paul avea dreptate, și-a zis Bruno, în prim-planul calculelor trebuia introdusă variabila șomajului, o neglijase prea multă vreme. Ecuația era complexă și până acum, în curând avea să devină și mai și... Iar această perspectivă era departe de a-i displăcea.

9

Mai era puțin până la ora 20.00 și Doutremont se pregătea să plece de la birou, când a primit un apel de la Delano Durand. Găsise ceva, a anunțat el, și-ar fi vrut să le arate ce anume. Da, putea aștepta până mâine; va avea nevoie de o sală și de un retroproiector.

Doutremont i-a lăsat un mesaj lui Martin-Renaud, și s-au întâlnit a doua zi la ora 9.00, într-o mică sală de ședințe lipită de biroul lui. Atunci când a ajuns Durand, cu cinci minute întârziere, lui Doutremont mai că i-a venit să verse văzând că aspectul lui nu se îmbunătățise deloc: pantalonii de trening la fel de jegoși, părul la fel de lung și de slinos.

— Delano Durand, unul dintre noii noștri colaboratori, tocmai l-am angajat... i-a zis el lui Martin-Renaud, părând că își cere scuze.

— Ce curios prenume aveți, probabil că părinții dumneavoastră erau niște admiratori ai lui Roosevelt, nu?

Altfel, Martin-Renaud nu părea deloc surprins de felul în care arăta subordonatul său.

— Da, tatăl meu îl considera cel mai mare om politic al secolului XX, a răspuns Durand, după care a pus pe biroul din fața lui un dosar subțire.

A scos din el o foaie pe care așezat-o pe placa retroproiectorului și a deschis apoi aparatul; era vorba despre reprezentarea lui Baphomet pe care o găsiseră în dosarul lui Édouard Raison, la clinica din Belleville.

— Pe fruntea lui Baphomet, a început el imediat, avem un pentagon în stea sau o pentagramă. Așa cum vă explicam ultima oară, a zis el întorcându-se scurt către Doutremont, trecerea pentagonului regulat, cel al mesajelor de pe net, la pentagonul în stea simbolizează trecerea de la stadiul profan la cel de inițiat.

A scos reprezentarea lui Baphomet de pe placă, a înlocuit-o cu o hartă a Europei pe care se aflau trei semne cu roșu.

— Aici avem poziția geografică a celor trei atentate urmate de mesajele pe Internet; cargoul chinez cu containere din larg de A Coruña, banca daneză de spermă situată la Aarhus și vaporul cu emigranți dintre Ibiza și Formentera. Primul lucru interesant de notat este este că aceste trei puncte pot fi legate printr-un cerc – a proiectat o altă foaie, pe care era desenat cercul.

— Nu se întâmplă mereu așa? a întrebat Martin-Renaud.

Durand l-a privit uluit, năucit de atât ignoranță.

— Nu, firește că nu, a zis el în cele din urmă. Prin două puncte, da, poate oricând trece un cerc; dar, de obicei, nu e cazul ansamblurilor de trei puncte; doar o minoritate restrânsă poate figura pe circumferința aceluiași cerc, înzestrat cu un centru definit.

— N-ați marcat centrul pe schemă... a observat Martin-Renaud.

— Nu, într-adevăr, a zis el cercetând harta preț de o clipă. În acest caz, centrul se află în Franța, în departamentul Indre sau Cher, mă rog, aproape de centrul geografic al țării. Trebuie să spun că e destul de curios...

A părut ușor derutat, dar și-a revenit.

— În fine, poate că o să ne ocupăm în curând de centru, dar nu despre asta voiam să vă vorbesc acum.

A scos altă foaie.

— Aceste trei puncte, corespunzând celor trei atentate, pot desigur să fie legate printr-un triunghi; dar cel mai important e că nu vorbim despre orice triunghi, ci despre un triunghi sacru, adică despre un triunghi isoscel al cărui raport al laturilor

este egal cu numărul de aur; iar triunghiul sacru este jumătatea unei pentagrame.

A proiectat o nouă foaie.

— Ca să obţinem această pentagramă, aşez două noi puncte, simetrice faţă de precedentele. Dar nu avem de-a face cu o pentagramă dreaptă, cu vârful în sus, precum aceea de pe fruntea lui Baphomet; dimpotrivă, e vorba de o pentagramă inversată, cu vârful în jos. Pentru majoritatea ocultiştilor, trecerea de la pentagrama dreaptă la pentagrama inversată simbolizează victoria materiei asupra spiritului, a haosului asupra ordinii şi, în general, a forţelor răului asupra forţelor binelui.

Cu un gest de prestidigitator, a scos o ultimă foaie.

— Dacă trasez un cerc în jurul pentagramei, aceasta devine pentaclu, ceea ce simbolizează de această dată trecerea de la teorie la practică, de la cunoaştere la putere; concret, pentaclul este cea mai puternică unealtă magică realizată vreodată, nu doar în magia albă, ci şi în cea neagră.

Dintr-odată, a amuţit. A urmat o tăcere de cel puţin un minut înainte ca Martin-Renaud să ia din nou cuvântul.

— Dacă înţeleg bine... a zis el privindu-l pe Delano Durand fix în ochi, cele două noi puncte pe care le-aţi marcat pe hartă...

— Cel dintâi e situat în nord-estul Irlandei, în provincia Donegal, dacă îmi amintesc bine. Cel de-al doilea se află în Croaţia, undeva între Split şi Dubrovnik.

— În principiu, aceste două puncte ar trebui să indice locul următoarelor două atentate.

— Da, pare logic.

Martin-Renaud s-a ridicat dintr-un salt.

— O să am nevoie de asta! a anunţat el, înhăţând foaia de hârtie aşezată pe retroproiector.

— Aşteptaţi, aşteptaţi, şefu'..., a zis Durand ridicând o mână binevoitoare. Aici e doar o schemă aproximativă, ca să vă explic cum stau lucrurile. Sigur, am calculat coordonatele geografice exacte ale celor două puncte; cum le aveam pe cele ale primelor două atentate, a fost o nimica toată.

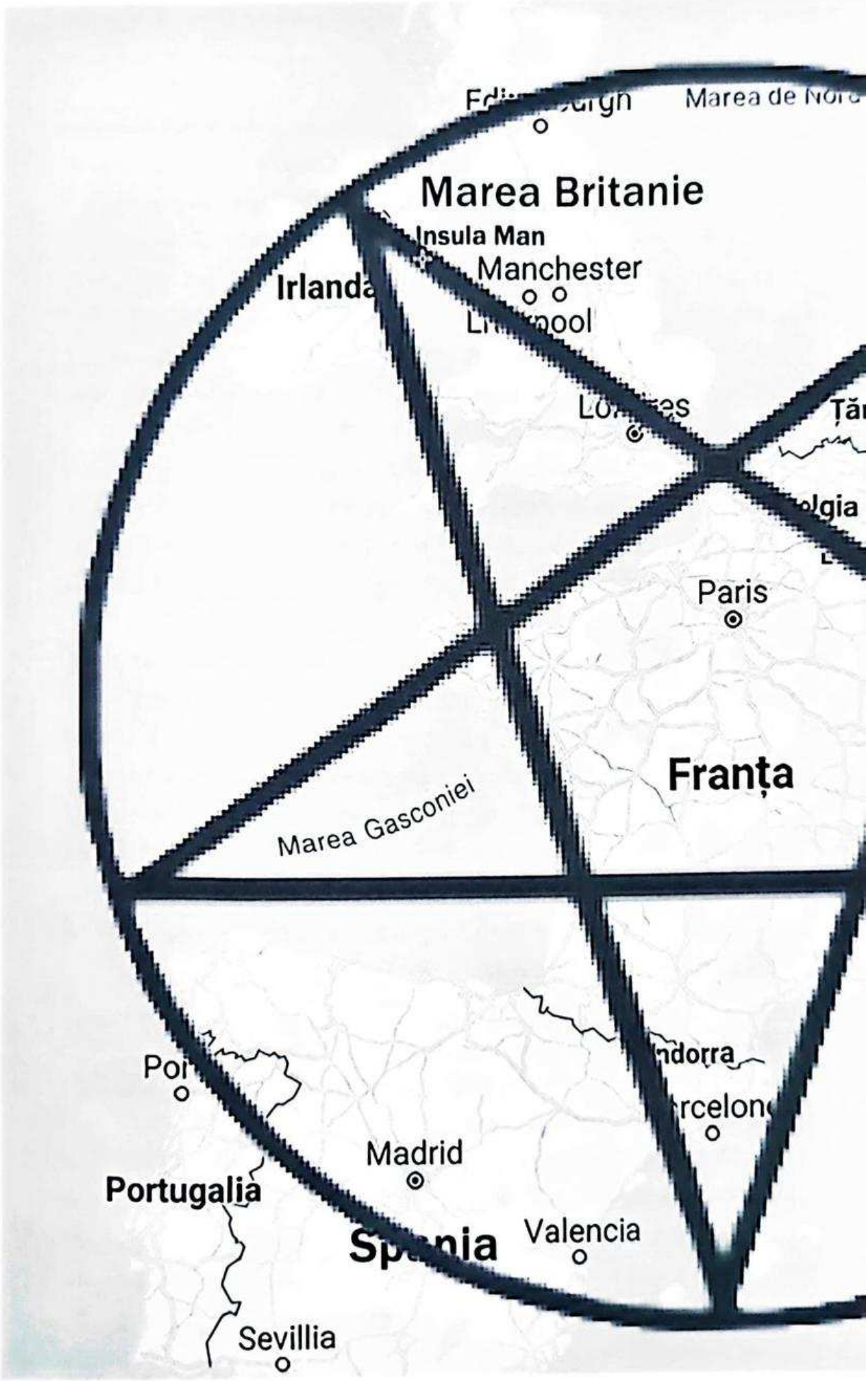
Marea Britanie
Insula Man
Manchester
Irlanda
Paris
Franța
Marea Gasconiei
Madrid
Portugalia
Valencia
Sevillia

Lituania
Minsk
Минск
Copenhaga
Bielorusia
Polonia
Varșovia
Berlin
Praga
Cehia
Slovacia
Budapesta
Ungaria
München
Austria
România
Mold
Bucureș
Belgrad
Београд
Zagreb
Slovenia
Milano
Sarajevo
Serbia
Bulgaria
Kosovo
Podgorica
Подгорица
Macedonia
de Nord
Tirana
Albania
Grecia
Italia
Roma
Marea
Tireniană

Tunis

A scotocit o vreme în dosar, sub privirea clocotind de nerăbdare a lui Martin-Renaud.

— Poftim! a zis el voios, scoţând o foaie mâzgălită cu calcule.

— Am coordonatele. Primul punct e într-adevăr în Donegal, undeva între Gortahork şi Dunfanaghy. Cel de-al doilea, de fapt, este în largul coastei croate; poate pe o insulă, sunt multe insule în zonă, cred.

— La ora 9.00, a retezat Martin-Renaud discuţia, punând mâna pe foaie. Întâlnire mâine la ora 9.00, la mine în birou. O să am câteva telefoane de dat – destul de multe.

A doua zi, Doutremont a ajuns la ora 9.00 fix. Martin Renaud era deja acolo, însoţit de Sitbon-Nozières, la fel de impecabil îmbrăcat. Delano Durand a ajuns cu vreo zece minute întârziere, la fel de rufos ca de obicei, dar Martin-Renaud nu i-a reproşat nimic; dimpotrivă, când s-a tolănit în fotoliul de lângă biroul lui, l-a privit cu un soi de mirare respectuoasă.

— Avem lucruri noi. Elemente importante şi semnificative. N-a fost uşor, amicii noştri de la NSA au fost greu de convins, dar aveam cu ce să negociez, informaţii pe care voiau foarte mult să le afle. Datorită dumneavoastră, Durand, a adăugat el.

Durand a clătinat scurt din cap.

— Primele coordonate din Irlanda corespund, mi-au zis ei până la urmă, sediului social al unei societăţi numite Neutrino, o întreprindere de înaltă tehnologie, pionier mondial al informaticii neuronale.

Şi-a plimbat îndelung privirea peste subalternii lui, care încremeniseră, cu excepţia lui Durand, care a dat din nou din cap, spre marea uimire a lui Martin-Renaud. Se pricepea oare şi la informatică neuronală? De unde apăruse de fapt individul ăsta?

— N-am înţeles exact, a continuat el, dacă integrează neuroni umani în circuite electronice, sau cipuri electronice în creierele umane; cred că puţin din amândouă şi că obiectivul lor general este să creeze fiinţe hibride, undeva între om şi

calculator. E o întreprindere care beneficiază de mijloace considerabile, Apple și Google sunt printre finanțatori. De altfel e clasificată secret de stat, cred că activitățile ei au implicații militare, pun la punct un nou tip de combatanți, care ar putea să îi înlocuiască profitabil pe soldații umani, pentru că nu ar fi capabili de empatie sau de vreun scrupul moral. Donegal, unde este amplasată societatea, e una dintre cele mai pustii regiuni din Irlanda; angajații sunt adăpostiți într-un ansamblu de locuințe departe de satele din jur, de unde nu ies niciodată, au propriul lor aerodrom, în sfârșit, e o firmă foarte discretă. Interesant e că sediul le-a fost complet distrus cu trei zile în urmă, de un incendiu criminal. Prototipurile, planurile, datele informatice s-au pierdut. Dezastrul a avut loc în toiul nopții, a fost declanșat de niște bombardamente cu napalm și fosfor alb, aceiași combustibili care fuseseră folosiți pentru banca daneză de spermă. Încă o dată mijloace militare; singura diferență e că au fost mai puțin precauți și că s-a lăsat cu trei morți dintre cei aflați în schimbul de noapte. NSA a reușit să evite orice scurgeri de informații către presă, așa încât, atunci când le-am dat coordonatele geografice exacte, evident că au fost șocați și au acceptat să coopereze. Pentru al doilea pachet de coordonate, a continuat el după o vreme, a fost și mai greu să le smulgem informații. E vorba într-adevăr despre o insulă croată, situată lângă Hvar. Se află în proprietatea unui american, care a cumpărat-o cu vreo zece ani în urmă ca să-și construiască o reședință de vară. Până la urmă mi-au zis cine e individul: întâmplător, e o legendă în Silicon Valley. Nu e ceea ce se cheamă un tehnician, în fine, are cunoștințe tehnice, dar poate fi considerat mai degrabă un investitor. Investește doar în întreprinderi de înaltă tehnologie și e celebru pentru flerul ieșit din comun: de fiecare dată când a investit într-un start-up, acesta și-a multiplicat capitalul în doar câțiva ani. Prin urmare, evident, e foarte bogat, dar, mai ales, e un fel de guru al noilor tehnologii, părerile lui contează și lumea se teme să-i iasă din vorbă. Uneori i se pun în seamă niște ambiții politice; nu știu dacă e cazul,

dar, oricum ar sta lucrurile, interlocutorii mei de la NSA erau foarte preocupaţi să-l menajeze, se ajunsese până la Secretarul de Stat pentru Apărare şi chiar până la preşedinte, cred, înainte să împărtăşească informaţia. În fiecare vară organizează un seminar de o săptămână pe insula lui, unde invită cincizeci de lideri din lumea informaticii şi digitalului; nişte tipi de nivel foarte înalt, directori sau directori tehnici. E cât se poate de informal, nu există conferinţe, nici program fix, oamenii au ocazia să se întâlnească şi să discute, ceea ce, din lipsă de timp, nu prea fac în restul anului. În cursul acestor întâlniri au fost luate decizii importante, au fost prezente multe întreprinderi, de pildă Neutrino, despre care vă vorbeam adineauri. Următoarea se va ţine la începutul lui iulie, puţin peste o lună de-acum înainte. E logic să te gândeşti că în cursul acestui seminar era prevăzut un atentat; a fost primul gând al interlocutorilor mei de la NSA.

— Şi ce-o să facă acum? a intervenit Doutremont.

— Vor încerca, cu siguranţă, să pună mâna pe indivizii ăia în momentul când vor pregăti atentatul; nu sunt deloc convins că vor reuşi. Au trimis un dosar şi la CIA; sunt buni pentru operaţiunile care cer forţă brută, dar duc adesea lipsă de fineţe; iar până acum, băieţii cu care ne confruntăm au fost extrem de abili. Dar, de data asta, măcar i-am împiedicat să acţioneze; suntem cu un pas înaintea lor. Evident, m-au întrebat cum am procedat. Am încercat să le explic cu pentagrama, dar nu sunt prea sigur că au priceput; nici eu nu sunt prea sigur c-am priceput. În orice caz, dumneavoastră vă datorăm succesul, Durand.

S-a întors spre el. Delano Durand a dat din cap, uşor stânjenit.

— Mai e şi fostul dumneavoastră coleg, cel care e în spital... a zis el, încercând să-şi modereze elogiul. Greu a fost să stabilim relaţia între pentagonul regulat şi pentagonul în stea; restul, mai mult sau mai puţin, a decurs de-aici.

— Ţintele se potrivesc cu acelea pe care le-ar fi ales un grup de activişti antitehnologie... a atras atenţia Sitbon-Nozières, după un moment de tăcere.

— Da, într-adevăr, a zis Martin-Renaud, asta vă confirmă pe deplin analizele. E înspăimântător să te gândești că niște activiști complet necunoscuți s-au încumetat să facă o operațiune de asemenea anvergură; mi-e teamă că va trebui să ajungem la concluzia dumneavoastră. Neașteptată, în schimb, este această voință de racordare la o tradiție magică; poate că, într-un context primitivist, are vreo noimă. În orice caz, a continuat el resemnat, am renunțat de multă vreme să mai caut elemente raționale în comportamentul uman; n-avem nevoie de așa ceva în munca noastră, e de ajuns să reperăm niște structuri, iar în cazul nostru – s-a întors din nou spre Delano Durand, s-a uitat în adâncul ochilor lui – ați identificat o structură. Consecința este că ați salvat viața celor mai importanți lideri industriali ai planetei din domeniul noilor tehnologii; nu știu, de fapt, dacă ați făcut bine; dar asta ați făcut.

10

Când Paul a parcat pe un loc interzis din preajma biroului de votare, era ora 19.15.

— Eşti sigură? Nu vrei să vii să votezi? a insistat el.

Prudence a ridicat din umeri a nepăsare; Paul i-a lăsat cheile maşinii.

A luat cele două buletine de vot de pe masa de la intrare; mai era încă destulă lume, trebuia stat la coadă înainte de intrarea în cabine; probabil că mulţi parizieni profitaseră de weekend. Când s-a făcut loc şi a tras perdeluţa în urma lui, avea buletinul cu Sarfati în mâna dreapta; când se pregătea să-l bage în plic a fost cuprins de o senzaţie ciudată, paralizantă, care l-a silit să-şi oprească gestul. În câteva clipe a priceput că intrase într-o zonă inertă, un fel de echivalent psihologic al stazei, cum i se mai întâmpla uneori, din fericire nu foarte des, de la sfârşitul adolescenţei încoace. În minutele ori poate orele următoare îi va fi cu neputinţă să ia cea mai măruntă decizie, să ducă la capăt cea mai mică acţiune ieşită din rutina zilnică. Nu putea să aştepte să-i treacă, oamenii stăteau la coadă în spatele lui, avea dreptul la câteva secunde de ezitare, dar nu mai mult. Instinctiv, a scos un pix din buzunar, a tăiat numele lui Sarfati şi a introdus buletinul în plic.

Era coadă şi în faţa urnelor. Paul s-a pus la rând, după care şi-a dat seama că nu ţinea chiar atât de tare să participe la vot şi că n-avea nici un rost ca votul lui să fie contabilizat la buletine

nule. A ieşit din rând, a mototolit plicul în mâini şi, înainte să iasă din biroul de votare, l-a aruncat la coş.

— A mers bine? l-a întrebat Prudence în timp ce Paul se aşeza la volan.

A confirmat dând din cap, prefera să nu vorbească despre asta. De la majorat încoace, era prima oară când nu reuşea să voteze. Poate că era un semn; dar ce semn să fi fost oare?

Era deja 19.30, mai avea timp doar cât să ajungă în Place de la République. Benjamin Sarfati plănuia să rostească un scurt discurs imediat după ora 20.00, apoi partidul închiriase o sală mare pe boulevard du Temple ca să organizeze o recepţie. Această programare anunţată cu mult înainte, această lipsă de îndoieli în privinţa verdictului urnelor fuseseră considerate de anumiţi comentatori puţin cam arogante.

În mod curios, parcarea VIP se afla pe boulevard Magenta, de cealaltă parte a pieţei, iar lui Paul i-a luat mult timp să ajungă acolo, Place de la République i se părea inutil de vastă. La ce folos nişte pieţe atât de mari? s-a întrebat el; ca să poţi vedea din depărtare ditamai statuia ridicată în centrul ei, acesta era singurul răspuns posibil; kitschul republican era cel mai rău dintre toate. La ora 20.00, când îndoielile asupra conceptului republican i se amplificau, a deschis radioul maşinii; scorul lui Sarfati era 54,2% faţă de 45,8% pentru adversarul său. Era o victorie clară, mai puţin impresionantă decât se spera, dar clară.

În Place de la République era lume buluc, dar nu acelaşi public ca la alegerile precedente: mulţi tineri, cu *look* pregnant de mahala. Paul şi-a amintit atunci că Sarfati adunase grosul voturilor din *cartiere*, cum pudic erau în continuare numite. La Clichy şi la Montfermeil atingea scoruri de 85 sau chiar 90%. În mod vădit, golănimea năvălise la Paris, în număr la fel de mare ca la campionatele mondiale de fotbal. Începuseră să circule jointurile şi cutiile de Bavaria şi de Amsterdamer. În timp ce trecea prin mulţime, Paul a observat că lui Sarfati nu i se zicea decât „Big Ben" şi că, în opinia generală, alegerea lui

fusese „o chestie nebunească". Deocamdată păreau binedispuși, dar nu s-a liniștit decât atunci când, ajungând pe boulevard du Temple, i-a întins tichetul de rezervare unui om de ordine. Înăuntru era într-adevăr atmosferă VIP, în câteva minute a putut să-i recunoască pe mulți dintre actorii și prezentatorii francezi de televiziune. Mai ciudat a fost că l-a zărit pe Martin-Renaud stând singur, cu coatele pe tejghea într-o margine a barului gigantic, în fața unui whisky. S-a apropiat de el să-l salute, s-a arătat mirat de prezența lui acolo.

— Da, știu, sunt un om din umbră... a răspuns el amuzat.

Apoi i-a vorbit despre succesul recent obținut de serviciile lor; la câteva ceasuri după ministrul de interne, a fost sunat de președinte, care l-a felicitat și l-a invitat la petrecere.

— Credeți că s-a terminat cu atentatele?

— Cu siguranță nu! a zis Martin-Renaud scuturând capul. Ba dimpotrivă; la două zile după ce am discutat la telefon cu serviciile americane, a apărut un nou mesaj. Un mesaj discret, de data asta, n-a intrat decât pe vreo zece servere, toate franceze. Dar și scurt, nu avea decât trei rânduri; și era urmat de o fotografie aeriană a sediului nostru din rue du Bastion. Ne era destinat, era un fel de provocare, un mod de a spune că știau că știm. Ceea ce nu i-a împiedicat să intre în derută, cred; se întreabă, prin forța împrejurărilor, cât de multe știm.

A tăcut, a luat un gât de whisky.

— Prin urmare, o s-o ia de la capăt; dar cu un mod de operare diferit, luându-și și mai multe măsuri de siguranță. E un joc care de-abia a început și nu știu dacă eu o să-i apuc sfârșitul.

În fundul sălii s-a aprins un ecran video uriaș. Era pus acolo mai ales ca să retransmită discursul lui Sarfati. Paul a constatat cu uimire că pe majoritatea invitaților nu-i interesa, mulți își continuau conversațiile fără să fie deloc atenți la ecran. A mai remarcat și că prezența polițiștilor pe laturile pieței era impresionantă. Ținând seama de public, cu siguranță nu era inutilă: o serbare încheiată cu jafuri și cu mașini incendiate ar fi dat un semnal nepotrivit burgheziei din Neuilly-sur-Seine, ale

cărei voturi pentru noul preşedinte nu fuseseră deloc puţine, era de altfel unul dintre principalele învăţăminte pe care observatorii aveau să le tragă încă de a doua zi după scrutin; această axă Montfermeil-Neuilly avea, într-adevăr, o dimensiune inovatoare.

Venirea lui Bruno a fost, în schimb, un eveniment, discuţiile au încetat imediat, fiind treptat înlocuite de zarva şuşotelilor, toată lumea din sală părea să fi înţeles că el era omul forte al viitorului guvern. Paul n-o văzuse niciodată pe Raksaneh în rochie de seară; era strălucitoare, iar colierul de argint pe care-l purta la gât avea o splendoare aproape barbară. Prin sală se fâţâiau tot soiul de jurnalişti şi de fotografi, dar Bruno era hotărât *să-şi asume* prezenţa ei.

Sarfati şi preşedintele au venit după câteva minute, braţ la braţ. Au stat nemişcaţi un minut la intrare, cât să primească aclamaţiile mulţimii şi să fie fotografiaţi împreună, apoi preşedintele i-a lăsat braţul lui Sarfati şi a dispărut în public, îndreptându-se către un tip pe care Paul l-a recunoscut, cu dificultate, ca fiind ministrul de interne. Sarfati, voios nevoie mare, a aşteptat ca fotografii şi cameramanii să termine cu el ca apoi să se ducă la bar. În clipa aceea, Paul a zărit-o pe Solène Signal. Izolată într-un ungher al sălii, se uita fascinată la deplasările preşedintelui, care trecea de la un invitat la altul, punându-şi mâna pe umărul fiecăruia ca să-l cucerească, dedicându-se lui în exclusivitate preţ de un minut sau două, lăsând de fiecare dată impresia că doar el îl interesează, că nu se află acolo decât pentru el. Era, orice s-ar spune, un splendid animal politic, îşi spunea ea cu sincer regret. Nu apelase niciodată la un semiolog al comunicării, nici măcar la un *spin doctor,* se descurcase singur încă de la începutul fulgurantei sale ascensiuni. L-a salutat rapid pe Paul, fără să-l scape din ochi pe preşedinte, care, la rândul lui, îl reperase în sală pe Martin-Renaud.

— Cine-o fi ăla? Nu-l cunosc! s-a întrebat ea în gura mare.

Cum de data asta Paul ştia în sfârşit ceva care ei îi era străin, i-a explicat recentele succese al DGSI. Era o şansă neaşteptată

pentru preşedinte, a interpretat ea îndată; pe cât de bun era bilanţul lui economic, pe atât de mult lăsa de dorit în materie de securitate. Îi mai rămâneau câteva zile ca să exploateze informaţia: avea probabil să apară în presa importantă chiar a doua zi, iar preşedintele va face trimitere la ea miercuri, în discursul de adio. Realegerea lui peste cinci ani părea s-o fi apucat pe calea cea bună – mai ales dacă Sarfati avea să comită greşeli, ceea ce cu siguranţă se va întâmpla, a adăugat ea împăcată. În ceea ce-o priveşte, nu avea nimic să-şi reproşeze, îşi făcuse partea de treabă, şi chiar mai mult decât atât, atunci când îl acceptase pe Benjamin Sarfati drept client, cu vreo zece ani în urmă, nu era deloc de la sine înţeles că-l va aduce la preşedinţia Republicii; dintre cele cinci persoane care alcătuiau pe atunci echipa, ea era singura care crezuse în asta.

S-au îndreptat spre bar. Solène Signal şi-a luat un pahar de vin alb, Paul a mai cerut o cupă de şampanie, dar a avut probleme cu servirea, gaşca lui Sarfati se strânsese în faţa barului şi confiscase majoritatea sticlelor. Zbierau şi rădeau în hohote, cei mai mulţi erau fumaţi, începuseră să circule iarba şi prafurile. Sarfati reuşise să-i ţină deoparte de-a lungul întregii campanii electorale, dar după victorie se întorceau, era inevitabil, proveneau cu toţii din mediul TV, iar unii îl însoţiseră încă de la primele emisiuni. Ei erau cei care aveau să ocupe Palatul Élysée, să organizeze serbările, să vomite pe canapelele Mobilierului Naţional în următorii cinci ani. Era o perspectivă neplăcută, mai ales pentru personalul palatului prezidenţial, dar nu era foarte grav. Preşedintele avusese dreptate: pentru el, Sarfati nu prezenta nici un pericol. Părea aproape evident că următoarele prezidenţiale aveau să se joace între el şi Bruno; cheia viitorului cincinal va fi o luptă tainică, la distanţă, între cei doi bărbaţi. Solène Signal a clătinat din cap, prevăzuse deja toate astea. Nu avea să-şi ofere imediat serviciile lui Bruno, toate la vremea lor. Dar el cum se descurca cu suspendarea? a vrut ea să afle. Era de-a dreptul ciudată în seara aceea, părea aproape visătoare, de când o ştia Paul era prima oară că se

interesa şi de altceva decât de obiectivele ei profesionale. Ei bine, i-a răspuns el, la o adică ar fi putut să-şi reia munca chiar şi-atunci, în contextul actual amănuntul ar fi trecut nebăgat în seamă; dar n-ar fi făcut mare brânză, aşa că o să lase să treacă legislativele, apoi perioada estivală, şi se va întoarce în a doua parte a lui august, când lucrurile începeau să se mişte cu adevărat. Bruno nu prea avusese mână liberă în cursul mandatului precedent, fusese nevoit să colaboreze cu anumiţi înalţi funcţionari de la Bercy, aflaţi sub protecţia preşedintelui, el însuşi inspector financiar. Cu Sarfati nu va mai avea această problemă.

Solène Signal a clătinat din cap, îl ascultase cu atenţie. Într-adevăr, aveau să se producă drame de mică anvergură, aveau să schiţeze viitoarele linii de fractură, dar va fi nevoie de doi sau trei ani înainte ca preşedintele să înceapă cu adevărat să se repoziţioneze, să-şi facă simţite diferenţele de abordare. La nivelul lui Solène, legislativele nu mai reprezentau de mult o miză; şi-ar fi putut permite o odihnă totală în următoarele săptămâni, ar fi putut să-şi reorganizeze viaţa, să se gândească să-şi pună la punct o viaţă privată; niciodată însă nu evoca acest aspect, nici cu alţii, nici în singurătate.

Puţin după aceea Paul a plecat, fără măcar să fi avut vreme să-l salute pe Bruno, în jurul căruia roiseră oameni toată seara. Gaşca lui Sarfati era din ce în ce mai zgomotoasă, gingiile începuseră din nou să-l doară, în gură i se răspândise un gust fetid, trebuia neapărat să meargă la o consultaţie chiar a doua zi dimineaţă. Rezultatul acestui scrutin era o veste bună pentru ţară, n-avea nici o îndoială, şi, în orice caz, era o veste bună pentru el; cu toate astea, de când cu recenta lui încremenire în momentul în care trebuise să bage buletinul în urnă, se simţea şovăielnic şi trist.

șase

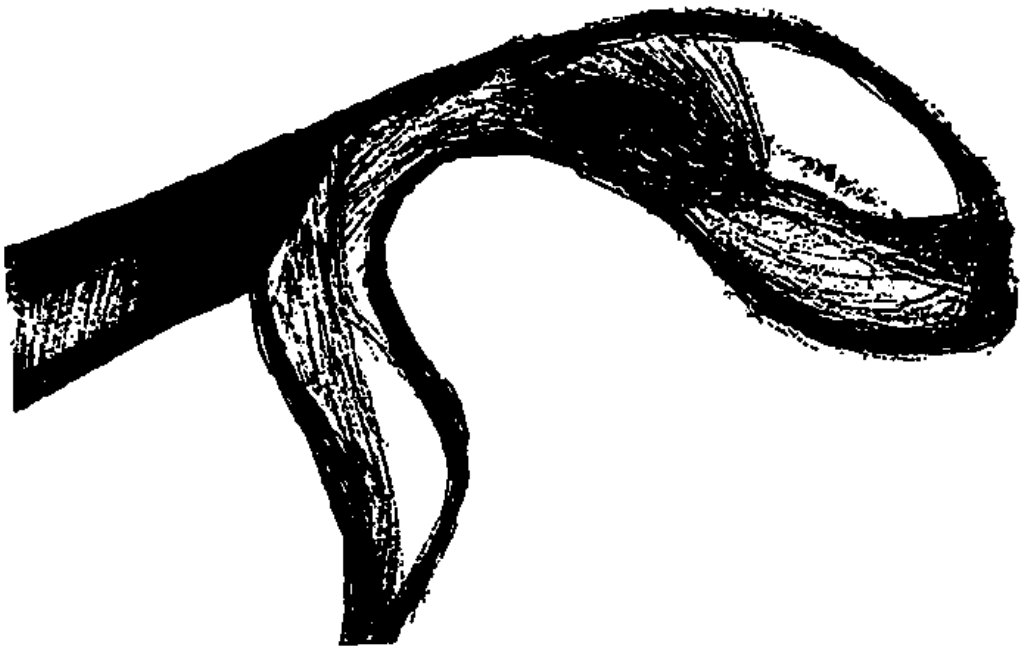

1

Atunci când consulți prima dată un dentist, un medic sau, la modul mai general, un prestator de servicii, asta se întâmplă aproape întotdeauna la recomandarea cuiva, fie el rudă sau prieten; iată însă că Paul nu cunoștea pe nimeni care să-i recomande un dentist la Paris. Iar dacă nu cunoștea pe nimeni care să poată să-i recomande un dentist la Paris, asta se întâmpla pentru că în general nu cunoștea multă lume. Viața lui ar fi trebuit să fie mai animată, și-a zis într-un elan de autocompătimire care l-a scârbit imediat. Exista Prudence; cu câteva mici excepții – Bruno, Cécile – trăia cu Prudence ca pe o insulă pustie în mijlocul nimicului.

La o analiză mai atentă, acest neant relațional îl însoțise dintotdeauna. Apăruse încă din timpul studiilor universitare și chiar din vremea anilor de liceu, teoretic atât de propice stabilirii de relații umane. Doar dorința sexuală fusese, uneori, îndeajuns de puternică încât să dărâme zidurile. Întotdeauna comunici, mai mult sau mai puțin, în cadrul aceluiași compartiment de vârstă; oamenii care aparțin unei alte categorii de vârstă și care nu sunt înrudiți cu tine printr-o legătură familială directă, miliardele de oameni cu care împarți această planetă nu au, în ochii tăi, o existență reală. Pe măsură ce Paul înainta în vârstă iar întâlnirile sexuale erau în mod firesc mai rare, singurătatea lui devenea din ce în ce mai adâncă.

Acestea fiind zise, îl dureau dinții din ce în ce mai tare, mai ales pe partea stângă, până și mișcările limbii deveniseră

anevoioase, era imperativ să facă ceva. Site-ul Doctolib i-a permis să-i inventarieze uşor pe dentiştii care dădeau consultaţii în arondismentul XII. Mulţi dintre ei, dacă era să te iei după rezonanţa numelui, erau evrei – încă un clişeu care se dovedea adevărat, a notat el în trecere. L-a ales însă pe unul, Bachar Al Nazri, care mult mai probabil era de origine arabă. L-a ales fără un motiv anume, în afara aceluia că era la îndemână să ajungi pe rue Charenton plecând de la el de-acasă: era de ajuns, după ce treceai de biserica Notre-Dame de la Nativité de Bercy, s-o apuci pe rue Proudhon – o stradă care în realitate era mai degrabă un tunel săpat pe sub şinele ferate care plecau din Gare de Lyon, probabil că trecuse în numeroase rânduri cu TGV-ul pe deasupra acestei străzi; intrai apoi pe rue Charenton, la doi paşi de staţia de metrou Dugommier. Era bucuros că avea prilejul să revadă biserica Notre-Dame de la Nativité de Bercy; avea impresia că există ceva neîmplinit în viaţa lui în legătură cu această biserică – şi, poate, cu creştinismul în general.

— Deschideţi... Deschideţi cât mai larg! a repetat răbdător Al Nazri, după ce s-a aşezat, aproape lungit, pe scaunul stomatologic.

Era un tip tânăr, probabil până în treizeci de ani, brunet şi tuns scurt. Nu arăta a magrebian, mai degrabă a sirian sau irakian, în orice caz nimic din înfăţişarea lui nu te lăsa să bănuieşti că e islamist, ori chiar musulman, dădea, în toate privinţele, impresia de seriozitate, de profesionalism; părea că asimilase perfect procedurile şi ritualurile unui demers medical raţional. Imigraţia mai cunoştea succese în Franţa, şi-a zis Paul, chiar dacă deveniseră rare, iar Al Nazri făcea parte, în mod cât se poate de evident, dintre ele. Când i-a introdus sonda metalică în gură, a avut un aer îngrijorat. Pe dreapta încă mai mergea, dar pe stânga Paul a simţit o durere ascuţită de îndată ce tija metalică i-a atins molarul; nu şi-a putut înăbuşi un strigăt.

— Da... a spus el scoţând imediat sonda, ar fi trebuit să veniţi la consultaţie cu câteva luni în urmă, bănuiesc că ştiţi.

Acum, nu mai putem evita extracţia. Dacă vă consolează, faptul că aveţi patru măsele de minte la vârsta dumneavoastră e un lucru excepţional, cu două ar fi aproape normal. Altfel, ziceţi că vă mişcaţi limba cu greutate şi că aveţi uneori un gust rău în gură?

— Un gust de putreziciune, nu durează mult, dar e foarte neplăcut.

Şi-a pus nişte mănuşi de cauciuc şi şi-a plimbat cu mare delicateţe degetele pe falca lui Paul.

— Aveţi o umflătură, a zis în cele din urmă, n-aţi observat-o? În general oamenii remarcă umflăturile. Bun, o să vă fac o radiografie cât sunteţi aici.

După radiografie a ridicat scaunul, apoi a cercetat îndelung clişeele pe o masă luminoasă şi a conchis;

— În privinţa celor două extracţii, lucrurile sunt clare. O să vă dau adresa unui orelist, cine ştie... Am putea face extracţiile chiar azi?

— Da, bineînţeles, nu m-aşteptam să se poată atât de repede, dar prefer.

— O să vedeţi, nu va durea deloc şi după aceea o să vă fie mult mai bine.

Într-adevăr a fost rapid, nedureros, anestezia funcţionase perfect, şi a avut numaidecât în gură o senzaţie de uşurare şi de confort cum nu mai cunoscuse de ani de zile.

— Vedeţi, a spus Al Nazri, n-aţi făcut bine că aţi amânat. Bănuiesc că fumaţi?

A încuviinţat.

— Va trebui să ne revedem periodic pentru detartraj, măcar o dată la şase luni. Şi nu uitaţi să stabiliţi o consultaţie cu Nakkache, orelistul a cărui adresă v-am dat-o. Lumea nu dă importanţă dinţilor, crede că e o chestie secundară, uneori însă poate să devină serioasă.

Paul a clătinat din cap, încercând să dobândească gravitatea cuvenită şi sperând că-i va da de înţeles că ţine seama de avertismentul lui, că nu făcea parte dintre cei care-i consideră pe

dentişti nişte medici de mâna a doua. Totuşi, când a ieşit pe rue de Charenton, starea lui de spirit era mai degrabă de veselă nepăsare, primul lucru pe care l-a făcut a fost să-i telefoneze lui Prudence s-o anunţe că fusese la dentist şi că totul mersese bine. Când a sunat-o, spera mai ales să-l felicite că avusese în sfârşit grijă de dinţi, e în mod tradiţional rolul femeilor să-i îmboldească pe bărbaţi să aibă grijă de ei, mai cu seamă în privinţa sănătăţii şi, la modul mai general, să-i conecteze la viaţă, prietenia bărbaţilor cu viaţa fiind mereu, chiar şi în cele mai fericite cazuri, destul de îndoielnică.

Nu mai fusese în biserica Notre-Dame de la Nativité de Bercy din primele zile ale lui ianuarie. Se întâmpla, şi-a amintit, a doua zi după ce descoperise bradul de Crăciun împodobit de Prudence şi când presimţise pentru prima oară, fără să formuleze asta cu adevărat, într-un mod semiconştient, că, la un moment dat, putea să se ivească din nou ceva între ei. Probabil că această speranţă nerostită îl îndemnase atunci să aprindă lumânări – efort mai degrabă ciudat, câtă vreme era ateu, ori mai degrabă agnostic, ateismul lui de principiu era fragil, pentru că nu se sprijinea pe o ontologie consistentă. Lumea era oare materială? Era o ipoteză, dar după câte ştia, lumea putea la fel de bine să fie alcătuită din entităţi spirituale, nu mai ştia precis ce înţelegea de fapt ştiinţa prin „materie", nici măcar dacă mai folosea încă termenul, nu-şi dădea seama cu adevărat, în amintirile lui era vorba mai degrabă de nişte matrice ale unor prezenţe probabile, anii de studiu rămăseseră însă mult în urmă, oricum nu studiase prea asiduu domeniul, nu dăduse un bacalaureat în ştiinţe şi, de bună seamă, nu la facultatea de ştiinţe politice ar fi putut să se lămurească. Şi-a amintit un pasaj din Pascal, un pasaj destul de puţin creştin, de altfel, în care autorul se plânge că, în privinţa existenţei unui creator, natura nu îi oferă nimic „care să nu fie prilej de îndoială şi de neliniştе".

Poate că tocmai atunci Prudence se lăsa pradă unor incantații wiccane, nu era imposibil. Potrivit calendarului lor, ne aflam aproape de sabatul Litha, care corespundea solstițiului de vară, o perioadă, cum citise în ajun, „deosebit de propice tămăduirilor și magiei amoroase". Existau oare alte tipuri de magie în realitate? Că era vorba de vracii africani care lăsau anunțuri publicitare în cutiile de scrisori, de wiccani sau de creștini, toți se rugau divinităților lor pentru aproape aceleași lucruri: sănătate și dragoste. Să fi fost ființele umane mai dezinteresate de cât se credea? Sau, cu excepția țărilor anglo-saxone, considerau că problemele financiare erau prea vulgare ca să fie de competența zeului lor? Lumânările aprinse pentru Sfânta Fecioară în acele prime zile de ianuarie fuseseră în orice caz neașteptat de eficiente, așa că a mai înfipt două lumânări în fața altarului.

Ajuns acasă, s-a uitat după niște cărți care să-i aducă un plus de informații despre existența unui creator. A constatat o dată în plus că biblioteca lui era săracă în cărți de filozofie, dar până la urmă a dat peste un volum amplu, rânduit alături de cărțile științifice, și intitulat: *Filozofie și fizică contemporană*, care părea să ofere câteva lămuriri sau măcar câteva perspective asupra subiectului, nu că autorul s-ar fi pronunțat cu adevărat asupra existenței lui Dumnezeu, dar formula anumite îndoieli privind existența lumii și, în general, te făcea să îți pui întrebări asupra conceptului de existență. Astfel, afirma într-o frază mai degrabă sibilinică: „Lumea nu e compusă din ceea ce este, ci din ceea se întâmplă." La sfârșitul lucrării se afla un lexic, în care exista o intrare pentru verbul „a se întâmpla". Potrivit autorului, acesta însemna: „A fi atestat de către un observator, conform unui anumit protocol de atestare." Paul a deschis televizorul, punând capăt căutărilor lui intelectuale. Canalul parlamentar Public Sénat retransmitea ședința congresului constituit pentru adoptarea proiectului de revizuire constituțională care desființa funcția de prim-ministru și introducea alegeri

legislative la jumătatea mandatului. Adoptarea era certă; începând din acea seară, Bruno avea să devină, practic, cel mai puternic om politic al Franței. De-acum, lucrurile aveau să fie mai anevoioase, lupta pentru următoarele prezidențiale, chiar dacă îndepărtate, se prefigura.

La *magistratura supremă* ajungea doar o categorie foarte specială de oameni, Paul știa asta de multă vreme; pur și simplu nu anticipase că Bruno ar fi putut face parte din ea. Își amintea totuși o conversație neobișnuită, care ar fi putut să-i trezească niște bănuieli. După ce Bruno fusese convocat de președinte la Elysée pentru o întâlnire de lucru, îl așteptase în apartamentul lui de serviciu pentru că simțise că întrunirea avea să fie tensionată și că, la întoarcere, va avea nevoie să stea de vorbă cu cineva. Era miez de iarnă, se lăsase noaptea chiar în momentul orei de vârf și, cum i se întâmpla din ce în ce mai des, se simțise sufocat de puhoiul de mașini care înaintau agale pe lângă linia de metrou aerian, de acumularea de destine individuale pe cât de asemănătoare, pe atât de plicticoase. Îi comandase majordomului o sticlă de vin, un Bordeaux mai exact, majordomul adusese după câteva minute un Saint-Julien, îi propusese să-l lase să se odihnească în carafă, dar Paul îl refuzase, simțise nevoia să bea chiar atunci.

Într-adevăr, Bruno s-a întors descurajat. Președintele arbitrase în defavoarea lui și alesese să închidă zece centrale nucleare, totul în speranța că va pune mâna pe câteva voturi ale ecologiștilor, care oricum trecuseră de partea majorității, nici un ecologist n-ar vota în veci pentru Rassemblement National, era ontologic imposibil, în cel mai bun caz închiderea centralelor îi putea permite să evite niște abțineri. Bruno nu era deloc ostil ecologiștilor, de pildă sporise din proprie inițiativă deducerile fiscale în favoarea economiilor de energie realizate de particulari pentru propriile locuințe, dar la modul global îi considera niște imbecili primejdioși și, mai ales, socotea că renunțarea la energia nucleară era absurdă, era un aspect asupra căruia fusese mereu consecvent. Putea oare cineva să numească un aspect asupra căruia convingerile președintelui fuseseră mereu neschimbate?

— De fapt, i-a zis în cele din urmă Bruno lui Paul, președintele are o singură convingere politică, doar una. Este exact aceeași cu a tuturor predecesorilor săi și poate fi rezumată într-o frază: „Sunt făcut să fiu președintele Republicii." Cât privește restul, deciziile ce trebuie luate, orientarea acțiunii publice, e dispus la aproape orice, numai să i se pară că merge în sensul intereselor lui politice.

Să fi fost și Bruno contaminat de acest tip de cinism? Paul nu credea asta, chiar dacă anumite amănunte l-ar fi putut lăsa s-o gândească. De câțiva ani, atmosfera era favorabilă protecționismului, iar Bruno devenise din ce în ce mai fățiș protecționist – o făcea însă cu sinceritate și nu de azi de ieri, pentru Franța comerțul de liber schimb i se părea o opțiune sinucigașă. De altfel, își zicea el, patriotismul economic putea fi un factor de unitate. Războiul fusese întotdeauna calea cea mai sigură de a reunifica o națiune și de a spori popularitatea șefului de stat. În lipsa unui conflict militar, prea costisitor pentru o țară de dimensiuni medii, un război economic putea fi îndestulător, iar Bruno nu ezita să împingă lucrurile în această direcție, multiplica provocările la adresa țărilor emergente sau proaspăt dezvoltate. În opinia lui Bruno, nu trebuia să ne temem să intrăm într-un război economic, singurele războaie economice pe care suntem siguri că le pierdem, îi spusese el cândva, sunt acelea pe care nu avem curajul să le purtăm.

Mai târziu pe seară, în timp ce Paul scurgea aproape singur sticla de Saint-Julien, Bruno, deprimat rău din pricina întâlnirii, începuse să emită îndoieli privind posibilitatea de acțiune politică în general. Putea oare un om politic să influențeze cursul evenimentelor? Era discutabil. Evoluțiile tehnologice puteau, fără îndoială; dar poate și, într-o oarecare măsură, raporturile economice de forță – deși Bruno mai avea oarecum tendința să considere economia ca fiind un subprodus al tehnologiei. Mai era și altceva, o forță întunecată, tainică, a cărei natură putea fi psihologică, sociologică sau pur și simplu biologică, nu se știe exact ce, dar era teribil de importantă pentru că tot restul depindea de ea,

demografia, dar şi credinţa religioasă şi până la urmă pofta de viaţă a oamenilor şi viitorul civilizaţiei lor. Deşi conceptul de decadenţă era greu de circumscris, asta nu-l împiedica să fie o realitate puternică; pe care de asemenea, sau mai ales, oamenii politici erau incapabili să o influenţeze. Până şi nişte conducători autoritari şi hotărâţi precum generalul de Gaulle dovediseră că nu se pot împotrivi sensului istoriei, Europa, în ansamblul ei, devenise o provincie îndepărtată, îmbătrânită, depresivă şi uşor ridicolă a Statelor Unite ale Americii. Destinul Franţei, în ciuda pitoreştilor fanfaronade ale generalului, fusese oare cu adevărat diferit de destinul celorlalte ţări ale Europei Occidentale?

Bruno vorbea cu voce din ce în ce mai stinsă, parcă doar pentru sine, şi spunea, într-adevăr, lucruri pe care în nici un caz nu le-ar fi putut rosti în public. Ora de vârf trecuse şi circulaţia devenise puţin mai fluidă pe Quai de la Rapée, când a ajuns să spună, aproape în şoaptă, că absenţa convingerilor la un lider politic nu era neapărat un semn de cinism, ci mai degrabă de maturitate. Regii Franţei veneau oare cu un program politic, cu un plan de reforme? În nici un caz. Cu toate astea rămăseseră în istorie ca nişte mari regi, sau, dimpotrivă, ca nişte regi execrabili, în funcţie de aptitudinea lor de a urmări un caiet de sarcini implicit, dar riguros. Să nu reducă teritoriul regatului, ci, dimpotrivă, dacă e posibil, să-l sporească, fie prin achiziţii, fie cel mai adesea prin războaie, evitând în acelaşi timp să crească excesiv solda mercenarilor şi, în general, ţinându-se deoparte de orice presiune fiscală exagerată. Să împiedice orice război civil în interiorul regatului, în special orice război religios – acestea fuseseră mereu cele mai sângeroase –, ceea ce implica desemnarea lipsită de ambiguitate a unei religii dominante; nişte generoase autorizaţii de cult puteau fi acordate religiilor minoritare, sub rezerva de a nu li se îngădui niciodată să uite că erau cel mult tolerate pe teritoriul ţării şi că această toleranţă rămânea la discreţia suveranului. Eventual să sporească prestigiul regatului prin ridicarea de monumente şi prin sprijinul acordat artelor. Aplicarea acestui program ideal asigurase timp secole prestigiul ciudatului tandem

Richelieu-Ludovic XIII, nu se ştie prea bine cum funcţionaseră împreună, fapt este că funcţionaseră. Bilanţul lui Ludovic XIV era mai anemic, cum recunoscuse şi el pe patul de moarte, vezi mărturiile lui Saint-Simon şi ale altora. „Regele Soare" îşi deplânsese de altfel nu atât construcţiile fastuoase, cât tendinţa excesivă spre război, în care finalmente obţinuse rezultate mediocre, şi indiferenţa faţă de suferinţele poporului său – de altfel extreme, mergând până la foamete –, deşi îi fuseseră semnalate de Vauban, de La Bruyère şi în general de către cele mai alese spirite ale vremii sale. Misiunea preşedinţilor republicii, a zis Bruno – lucru pe care Paul şi l-a amintit în timp ce urmărea cu o atenţie din ce în ce mai slăbită retransmisia congresului pe canalul Public Sénat – misiunea preşedinţilor republicii, contrar a ceea ce o credinţă exagerată în progres şi, în general, în importanţa mutaţiilor istorice te-ar putea face să crezi, era în fond de aceeaşi natură cu aceea a regilor. Într-o oarecare măsură, nu în întregime, rivalitatea economică înlocuise rivalitatea militară, aşa încât astăzi nu se mai punea atât problema cuceririi de teritorii, cât de segmente de piaţă; însă problema teritoriilor nu trebuia uitată cu totul. Misiunea preşedinţilor republicii, a prim-miniştrilor şi a regilor, adică a titularilor *magistraturii supreme*, era, aşa cum fusese întotdeauna, de a apăra cât puteau mai bine interesele ţării pe care o aveau în grijă, fie ea republică sau regat, cam în felul în care un şef de întreprindere are ca misiune apărarea intereselor firmei sale în faţa intereselor niciodată temperate ale firmelor concurente. Deşi dificilă, sarcina era de acelaşi ordin şi nu implica nici alegerea unei ideologii, nici a unei orientări politice anume.

Congresul de la Versailles îşi urma lucrările fără să întâmpine probleme. Unul câte unul, senatorii veneau la tribună şi introduceau buletinul în urnă, era un vot secret; aveau să fie urmaţi de deputaţi; era repetitiv, destul de abstract în principiu. Când Paul a adormit în fotoliu, votaseră aproape jumătate dintre aleşi. Visa că tocmai făcuse cunoştinţă cu un tip, un negru deşirat care vorbea portugheză, probabil că era brazilian. Se întâlneau într-un cartier situat în spatele gărilor de Nord şi de Est, străzile erau

întunecoase şi aproape pustii. Era esenţialmente un cartier de imigranţi, unde trăiau numeroase comunităţi; totuşi, Paul înţelegea rapid că aceste poveşti despre imigraţie nu erau decât o aparenţă şi că îndărătul faţadelor acelor imobile se perpetuau practici pornografice pe cât de sordide, pe atât de înspăimântătoare. Amicul lui brazilian îl prezenta atunci unuia dintre prietenii săi, un tânăr magrebian, şi aproape imediat îl părăseau într-o piaţetă, care era aproape sigur Piaţa Franz Liszt, sub pretextul că se duc „să facă rost de mâncare". Spre marea lui bucurie, amicul lui brazilian se întorcea şi îl strângea puternic de umeri. Piaţa era întunecată. Grupuri de imigranţi de rase diverse treceau pe-acolo aruncându-i priviri piezişe. Urmându-l îndeaproape, prietenul magrebian căra nişte lăzi pline cu scoici şi creveţi. Ţinându-se pe după umeri cu brazilianul şi cu prietenul lui magrebian, Paul urca apoi scările hotelului unde aveau să-şi petreacă noaptea. Treptat, înţelegea din discuţia lor că aceşti aşa-zişi amici plănuiau să-l tortureze şi să-l hăcuiască, filmând toate etapele supliciului; acesta era rostul prezenţei lor şi al pretinsei lor prietenii; de-abia apoi aveau să serbeze încheierea acelui nou film, degustând vinul alb şi creveţii. Îi aştepta patroana hotelului; era o femeie de vreo şaizeci de ani, spătoasă şi robustă, cu ochi mici şi părul sur, prins într-un conci; semăna puţin cu Simone Veil, dar şi, oarecum, cu femeia mătăhăloasă de nisip. Le dădea de veste că totul era pregătit pentru filmare. Paul înţelegea atunci că avea să participe şi ea, că avea chiar un rol important; cu o săptămână în urmă, proţăpită cu o cameră de luat vederi pe un palier, izbutise să filmeze cum cădea în curte o mână retezată din încheietură.

A fost trezit de Prudence, care-l zgâlţâia uşor de umăr; sesiunea congresului se terminase, pe ecran se agitau acum comentatorii de televiziune.

— S-a adoptat proiectul de revizuire a Constituţiei? a întrebat-o el.

I-a făcut semn că da. Paul s-a ridicat, încă nu foarte treaz, a urmat-o în cameră şi s-a dezbrăcat rapid; apoi s-a cuibărit în braţele ei şi a adormit aproape îndată.

2

A dormit mult, adânc, şi când s-a trezit se făcuse deja ora 11.00. A fost surprins să audă zgomot venind dinspre bucătărie şi i-au trebuit câteva secunde până să realizeze că era sâmbătă şi Prudence nu lucra. Deşi nu trecuse multă vreme de când era suspendat, începuse deja să uite alternanţa între weekenduri şi zilele de lucru, e curios ce repede se şterg reflexele de aservire.

— E foarte greu să-ţi ia cineva un cadou... a zis ea în timp ce Paul se aşeza la masa din bucătărie. Peste o săptămână e ziua ta şi încă nu ţi-am găsit nimic.

— Nu te osteni prea tare, draga mea. Nu mi-a plăcut niciodată să-mi serbez ziua de naştere.

— O să facem totuşi ceva. Cincizeci de ani nu-s de colo... Dacă n-ai chef, nu invităm pe nimeni, dar o să pregătesc o masă bună, dacă acum poţi să mănânci normal, măcar atât.

Programarea la Amit Nakkache, orelistul recomandat de dentist, pica chiar de ziua lui, pe 29 iunie. Consulaţiile le dădea pe rue Ortolan, o stradă scurtă care lega Place Monge de rue Mouffetard. Paul era încântat că avea prilejul să se întoarcă în cartierul acela, era, în principiu, un cartier pe care-l iubea; sau, cel puţin, atunci când se pornea o discuţie despre acest cartier, ceea ce de altfel se întâmpla destul de rar, pretindea că-l iubeşte, era, într-un anume sens, *poziţia lui oficială* asupra acestui cartier. În realitate, nu putea fi sigur că era în stare acum *să iubească* un cartier, cuvântul i se părea excesiv, de pildă nu era un sentiment pe care-l trăia faţă de propriul

cartier, care, cu toate acestea, întrunea unanimitatea printre oamenii cu educaţia şi provenienţa lui, dar era un subiect clasic de conversaţie, care îngăduia majorităţii oamenilor să-şi exprime sentimente autentice fără să mobilizeze o patimă exagerată, în sfârşit, era un subiect bun.

Urcând treptele care duceau la cabinet, şi-a dat dintr-odată seama că împlinise cincizeci de ani. Ce curios! Ce repede trecuse viaţa! ... Iar a doua jumătate, simţea asta, va fi şi mai rapidă, avea să se topească într-o străfulgerare, avea să dispară ca o adiere de vânt, viaţa asta nu prea era vreo mare scofală! A vorbi despre a doua ei jumătate era fără îndoială exagerat de optimist, deşi, cine ştie, astăzi existau o grămadă de centenari, să trăieşti până la o sută de ani e pe cale să devină regulă, de la care sunt exceptaţi cei care au avut o slujbă istovitoare, ceea ce evident nu era cazul lui.

Orelistul, un bărbat la vreo patruzeci de ani, rotofei, cu aer binevoitor, dar în acelaşi timp angoasat, l-a invitat pe Paul să ia loc şi i-a pus câteva întrebări elementare – identitate, adresă, profesie, situaţie familială – nişte întrebări de încălzire, dacă vreţi. În ceea ce-l priveşte, Paul încerca să împace cele două impresii iniţiale asupra orelistului şi reuşea din ce în ce mai bine, o stare de bunăvoinţă neliniştită i se potriveşte, într-adevăr, unui doctor, e chiar definiţia atitudinii lui profesionale. După ce i-a răspuns la aceste prime întrebări, i-a întins scrisoarea de la Al Nazri.

— Da, aşa e, colegul meu m-a şi sunat, a zis el parcurgând însă rapid scrisoarea, după care a spus că trebuiau făcute câteva analize complementare.

L-a aşezat într-un fotoliu mare, capitonat, reglabil şi dotat cu rezemătoare pentru coate, care amintea exact de cel al dentistului. Paul s-a simţit liniştit la ideea că rămânea în aceeaşi zonă, stomatologică şi-atât, poate cu nişte complicaţii minore în plus. Într-adevăr, la început lucrurile au mers lin, i-a cerut să deschidă larg gura, apoi i-a palpat delicat gingia şi i-a introdus o spatulă mare de lemn deschis la culoare, instrumentul

nu avea părți metalice și nici muchii ascuțite, era complet inofensiv față de cele de care dispune un dentist. Apoi i-a palpat îndelung gâtul, accentuând presiunea în anumite locuri, era bizar, dar nu dureros.

În cele din urmă a apucat o canulă lungă și subțire, transparentă și suplă, a aplecat spătarul fotoliului, ajunsese aproape la orizontală, după care i-a apropiat de nări tubul de plastic. Încă din primele clipe Paul a fost cuprins de frică, dar după cinci secunde a fost fulgerat de o durere ascuțită, atroce, nu s-a putut împiedica să nu urle, avea impresia că tubul de plastic îl scormonea până în adâncul creierului, Doctorul a tras imediat tubul înapoi și l-a privit cu îngrijorare.

— Îmi pare rău, a zis el ezitant, nările dumneavoastră par foarte sensibile.

— Da, a fost groaznic de-a dreptul.

Paul, foarte jenat, și-a dat seama că începuse să plângă fără să se poată stăpâni.

— Problema e că ar trebui să examinez și nara cealaltă.

— Nu, asta nu!

Rugămintea îi scăpase fără să vrea.

— Ascultați-mă, o să procedez cât mai blând cu putință, nu o să merg în profunzime, dar, din păcate, e un examen obligatoriu.

Într-adevăr, a introdus progresiv sonda în nara dreaptă, era mai puțin violent, dar într-un sens era mai rău, durerea creștea, creștea, și s-a pus din nou pe urlat, până când Nakkache a retras canula. A fost din nou zguduit de hohote de plâns convulsive.

— Bun, am terminat investigația.

— Chiar s-a terminat? N-o mai luați de la capăt?

— Nu, în principiu nu mai e nevoie. Îmi pare rău că a durut atât de tare, dar n-a fost de pomană. Măcar știu că nu există complicații la nivelul nărilor.

— Complicații la ce?

Paul a pus întrebarea automat, continua să plângă fără să se poată opri. Nakkache a ezitat, acesta era momentul cel mai dificil.

— V-aţi dat probabil seama... a început el foarte lent, aveţi o umflătură la nivelul gingiei. În stadiul actual, evident, a continuat el foarte repede, nu cunoaştem încă natura acestei leziuni, va trebui să facem o biopsie.

A scos o seringă lungă care se termina cu un ac.

— Va trebui să vă mai înţep un pic, a adăugat el cu o veselie politicoasă, adoptând un ton de ameninţare mimată, ca să ascundă faptul că schimba subiectul.

Paul nu a reacţionat. „Umflătură" şi „leziune" puteau fi înghiţite mai uşor decât „tumoare", însă până şi în stadiul ăsta toţi începeau să-şi pună întrebări, numai el nu, a constatat Nakkache cu uimire, continua să plângă de uşurare la ideea că nu-i va mai atinge nările şi a deschis gura mecanic, fără să protesteze, o mică incizie nu însemna nimic pe lângă ce îndurase. A mers într-adevăr foarte repede, doar o uşoară senzaţie de înţepătură. Nakkache a introdus mostra prelevată într-un flacon cu un lichid translucid, apoi a început să scrie foarte repede nişte reţete, continuând să vorbească. Pe lângă biopsie, Paul trebuia să mai facă un RMN şi un PET-scan, în treacăt cuvântul i-a amintit de ceva, avea impresia că îl mai auzise în legătură cu tatăl său. Apoi doctorul i-a stabilit o nouă întâlnire, exact peste o săptămână, în aceeaşi zi, la aceeaşi oră. Cu toate analizele respective, i-a atras Paul atenţia, abia de o să fie timp. Să nu se îngrijoreze, i-a răspuns Nakkache, îi notase numele tuturor specialiştilor care trebuiau să se ocupe de el, o să le şi dea telefon, întotdeauna reuşeau să elibereze un loc în caz de nevoie. Înainte să plece din cabinet, Paul s-a simţit uşor stânjenit, până la urmă lacrimile îi secaseră, s-a scuzat că a oferit un asemenea spectacol. Nakkache i-a zis că n-avea nici o importanţă, l-a strâns amical de umăr şi s-a despărţit de el cu un „Mult noroc!" reconfortant, consultaţia se încheiase.

Abia după ce a coborât scările, a străbătut în sens invers rue Ortolan şi s-a aşezat pe o bancă din Place Monge, în timp ce amintirea durerii se estompa, Paul a început să-şi pună întrebări

privind natura bolii sale. O leziune putea fi ceva grav, era de altfel surprinzător că medicul se angajase să obţină examinările atât de rapid, spusese „în caz de nevoie", dar poate era un eufemism pentru „în cazuri urgente", iar modul compătimitor în care îi strânsese umărul urându-i noroc era în sine îngrijorător. Şi-a deschis telefonul şi a început nişte căutări pe Internet care i-au confirmat bănuielile: ţinând seamă de examinările pe care i le-a prescris, Nakkache bănuia foarte probabil un cancer al gurii. Se făcuse ora 11.00, era zi de târg în Place Monge, erau negustori de brânzeturi, de mezeluri, standuri cu legume şi fructe. I-ar fi plăcut să fie capabil să-şi facă singur piaţa, să se priceapă îndeajuns încât să-şi aleagă legumele şi fructele, să detecteze sosirea unei mărfi interesante la pescărie; acum era prea târziu, şi-a zis el în timp ce devenea conştient că va muri, că aniversarea lui de cincizeci de ani avea să fie probabil ultima, că nu se mai afla cu adevărat în aceeaşi realitate ca femeile acelea de vârste diverse care umblau printre tarabe, târându-şi cărucioarele de piaţă cu o expresie competentă pe chip. Apoi totul s-a inversat, a simţit din nou că aparţine aceleiaşi lumi, poate că n-avea să moară curând, totul depindea de rezultatele investigaţiilor, avea noroc că e suspendat, n-avea să-i spună nimic lui Prudence, dacă totul mergea bine nu va afla niciodată de incident. A păşit pe scara rulantă, îi plăcuse mereu acest imens şi abrupt escalator de la staţia de metrou Monge, care cobora foarte repede, foarte adânc sub pământ şi nu era niciodată defect, spre deosebire de toate celelalte scări rulante ale metroului parizian, o ştia de aproape treizeci de ani şi n-o văzuse niciodată în pană, de data asta s-a simţit însă apăsat când a pătruns în tenebrele subterane, în momentul când a ajuns jos s-a întors şi a zărit, foarte sus deasupra lui, un petic de cer, nişte crengi însorite de copac. A luat imediat scara în direcţia de urcare, îşi reproşa reacţia, dar nevoia de aer liber era mai puternică. Avea să meargă acasă cu taxiul, transportul în comun nu corespundea, impresia că fusese *dat deoparte* rămânea latentă şi se putea întoarce dintr-o clipă în alta. A ieşit chiar în dreptul

drogheriei-cuţitărie de pe rue Monge, şi pe-asta o ştia de aproape treizeci de ani. A luat iar la rând aleile târgului, a contemplat tarabele cu mezeluri italieneşti, cu cârnaţi de ţară, chiar va fi nevoit oare să renunţe la toate astea? Era posibil, desigur, ba chiar acesta era felul în care adesea se isprăvesc lucrurile, se spune „A avut o viaţă frumoasă", apoi are loc înmormântarea, ceea ce e uneori mai mult sau mai puţin adevărat de altfel, dar în acelaşi timp e întotdeauna fals, o viaţă nu e niciodată frumoasă dacă-i priveşti sfârşitul, aşa cum spunea Pascal cu obişnuita-i brutalitate. „Ultimul act e sângeros, oricât de frumos ar fi fost restul comediei: se împrăştie în sfârşit ţărână pe cap, şi asta pentru totdeauna." Lumea i s-a părut dintr-odată mărginită şi tristă, de o tristeţe aproape infinită.

Până la urmă taxiul nu era o idee bună, drumul de întoarcere trecea pe lângă spitalul Pitié-Salpetrière şi s-a simţit cuprins de brusca certitudine că acolo avea să-şi termine viaţa în suferinţă, spitalul acela părea gigantic, o citadelă monstruoasă în inima Parisului, dedicată integral suferinţei, bolii şi morţii. Impresia i s-a şters de îndată ce au ajuns în dreptul parcului Bercy, l-a rugat pe şofer să oprească şi a încheiat drumul pe jos, trebuia neapărat să-şi domolească fluctuaţiile mentale sau măcar să le diminueze amploarea înainte s-o reîntâlnească pe Prudence. Măcar tatăl lui reuşise să scape din spital, îşi încheia viaţa acasă, în atmosfera pe care o îndrăgea. Izbutise să obţină asta pentru tatăl lui, dar avea oare s-o scoată la capăt pentru sine? Nu era sigur şi se întreba dacă Prudence ar reuşi să apere acest punct de vedere. Avea tendinţa să se supună autorităţilor, să aibă încredere în oamenii competenţi – în cazul acesta, în medici; să se opună faţiş autorităţilor medicale, să-şi exploateze drepturile de soţie i-ar solicita un efort uriaş. La drept vorbind, nici el nu a trebuit să facă asta în cazul tatălui său, se împotrivise unei autorităţi administrative a cărei stupiditate era larg cunoscută, iar nu puterii medicale, care, în acel caz, era reprezentată de doctorul Leroux. Dacă trebuia cu adevărat să înfrunte puterea medicală, singura soluţie era să aibă de partea lui un medic suficient de

titrat, cel puțin un fost intern la un spital prestigios, dar un fost șef de clinică ar fi fost și mai bine, un titlu de profesor era și el oricând un lucru bun, sistemul de valori în vigoare din mediul medical dădea dovadă de cel puțin tot atâta fantezie ca acela de la curtea regelui Ludovic XIV, Prudence ar fi pusă imediat cu botul pe labe. În ceea ce-l privește, trebuia să se călească, să se pregătească pentru confruntare.

Ajuns acasă, și-a turnat un pahar mare de Jack Daniels și încet-încet s-a liniștit, apoi a pus rețetele într-un sertar al biroului din fosta lui cameră, care devenise cameră de oaspeți și ocazional birou, în foarte firava măsură în care avea nevoie de birou, practic nu intra acolo, iar Prudence nici atât, nu risca nimic.

Prudence s-a întors puțin după ora 18.00 și a intrat aproape imediat în bucătărie, hotărâse să pregătească un risotto cremos cu scoici Saint-Jacques, însoțit de un sos cu șofran, cu risottoul nu știi niciodată dinainte cum îți iese, e nevoie de o anumită concentrare. Savurând un pahar de vin alb de Sauternes și ascultând sunetele care veneau din bucătărie, Paul și-a spus că reușise să atingă o anumită formă de fericire și că era păcat să moară acum; apoi s-a străduit, sub un impuls proaspăt de bărbăție, să alunge acest gând. Așa cum se aștepta, Prudence nu acordase atenție consultației lui la ORL, părea chiar că uitase de ea, deocamdată putea sta liniștit. În timpul mesei a vorbit despre vacanță, i-ar fi plăcut să meargă în Sardinia, de multă vreme voia să descopere Sardinia, a adăugat ea. Era prima oară când vorbea despre asta; crede sincer că se gândea de multă vreme la Sardinia, și-a zis Paul cu emoție, nu-și dă seama că încearcă să repete miracolul vacanței noastre în Corsica, de acum douăzeci de ani. Din păcate, ne aflam la sfârșitul lunii iunie, era prea târziu să facă o rezervare pentru august. Ar putea, cine știe, să-și ia vacanță în septembrie, măcar o parte din ea, deși la minister domnea un conformism desăvârșit în materie de vacanțe estivale, vor fi fără îndoială nevoiți să-și ia cel puțin două săptămâni în august, iar proiectarea unei călătorii oriunde, fie și într-o destinație mai puțin râvnită ca Sardinia, avea

să fie imposibilă. Rămâneau Saint-Joseph şi Larmor-Baden, într-un fel însemna să aleagă între doi muribunzi. El avea însă sentimentul că nu-şi încheiase socotelile cu tatăl lui, că mai are încă ceva de lămurit cu el, în vreme ce Prudence părea perfect liniştită în privinţa tatălui ei. „Atunci o lăsăm baltă cu minişorturile…" a zis cu un zâmbet şmecher. Nici vorbă, i-a răspuns Paul, putea să meargă în minişort pe bicicletă, existau nişte trasee de bicicletă foarte drăguţe în zonă. Ar putea cu siguranţă s-o târască în boscheţi ca să i-o tragă, îşi amintea că citise într-o revistă, probabil într-o revistă pentru femei, că amorul în pădure reprezenta o fantasmă pentru 100% dintre femeile chestionate, probabil că exista ceva anume în vegetaţie care le stimula producţia hormonală, era o chestie ciudată. Da, şi-a zis el, ar putea fi o vacanţă foarte frumoasă; dar cel mai probabil, s-a gândit el imediat după aceea, era totuşi ca vacanţa lui de vară să se desfăşoare la Pitié-Salpetrière.

3

Așa cum îi spusese Nakkache, a obținut ușor programările pentru RMN și PET-scan, acum își aducea aminte, asistenta din Lyon era cea care îi vorbise prima despre el, cea care era simpatică și arătoasă, Brian îl pomenise și el, i se mai spunea „tomografie pe bază de emisie pozitronică". Numele era impresionant, așa cum era și aparatul, masiv și arcuit, dintr-un metal alb bătând în crem, care evoca imediat superproducțiile cinematografice SF, dădea impresia că înghite numai el jumătate din bugetul de funcționare al spitalului.

Marțea următoare, la ora 10.00, s-a dus din nou la cabinetul orelistului. Nakkache i-a strâns mâna îndelung, l-a poftit să ia loc, apoi a părut că se cufundă într-o nesfârșită meditație personală. Paul s-a întrebat dacă scopul acestei puneri în scenă era să-l arunce într-o stare de angoasă adecvată gravității veștilor; dacă așa stăteau lucrurile, doctorul o nimerise.

— Am vești bune și vești proaste, a zis el în cele din urmă. Vestea proastă e că biopsia a confirmat natura malignă a tumorii de la gingie.

— Malignă, vreți să spuneți canceroasă?

I-a aruncat o privire încărcată de reproș; nu, e exact ce nu voia să spună; dar, până la urmă, da, dacă tot trebuia să se ajungă aici, era vorba de un cancer. Vestea bună, a continuat el în grabă, e că acest cancer are o răspândire limitată. Mă rog, erau atinși ganglionii limfatici ai gâtului, dar asta era aproape sistematic, oricum se recurge la un chiuretaj ganglionar; uneori,

când erau atinşi ganglionii exista pericolul ca un cancer al laringelui să fie asociat cu cel al gurii; dar nu era cazul.

— Şi, mai ales, a continuat el, PET-Scan-ul n-a dat la iveală nici o altă metastază. Cancerul dumneavoastră nu e în nici un caz pe cale să se generalizeze, iar asta e cu adevărat o veste bună. Prin urmare, avem o tumoare, o tumoare serioasă, şi vom face ce se cuvine ca să vă scăpăm de ea.

Luase un ton marţial, gen Vietnam, avea o experienţă îndelungată a relaţiilor umane, şi-a zis Paul, nici măcar el nu ar fi fost în stare să se descurce atât de bine.

— În absenţa metastazelor, aşadar, cred sincer că intervenţia chirurgicală ar trebui să fie aproape suficientă, cu puţină chimio şi radioterapie, dar foarte puţină. Ceea ce constituie o veste mai puţin bună e că tumoarea are dimensiuni apreciabile; păcat, dacă ne-aţi fi consultat fie şi doar cu două sau trei luni mai devreme, am fi putut evita asta; acum însă trebuie să recurgem la o operaţie chirurgicală serioasă.

— Adică?

— Prefer să-l las pe chirurg să vă spună. Dacă am înţeles bine, în momentul acesta nu lucraţi. Aveţi destul timp liber, nu?

— Da, aşa s-ar zice.

— Mi-am permis să vă stabilesc o întâlnire vineri dimineaţă, ca să vorbiţi cu el. Firește, o să vă însoţesc.

— Unde se-ntâmplă asta?

— La spitalul Pitié-Salpetrière.

După un traseu care lui Paul i s-a părut interminabil, nişte coridoare de culoare verde-deschis se înşiruiau la nesfârşit după alte coridoare verde-deschis, au ajuns până la urmă la camera B132. Nakkache a ciocănit în geamul opac care constituia partea superioară a uşii. Au intrat într-o încăpere micuţă cu pereţi albi, a cărei singură piesă de mobilier era o masă, albă şi ea. La masă erau aşezaţi doi bărbaţi, cu nişte dosare în faţă. Amândoi erau aproape complet chei, îmbrăcaţi în halat de spital şi aveau mustaţă neagră – semănau destul de bine cu

Dupont şi Dupond din Tintin, cu singura diferenţă că mustaţa lor era mai puţin stufoasă, şi nu erau chiar identici ca aspect, unul era uşor mai corpolent şi părea mai în vârstă şi aveau amândoi un aer deopotrivă posomorât şi binevoitor, de parcă bolnavii erau nişte făpturi de la care nu trebuia să te aştepţi la ceva bun, dar pe care se cuvenea totuşi, chiar dacă nu era simplu, să le ajuţi. Toate astea erau mai degrabă liniştitoare, cum era şi faptul că îi consultaseră deja dosarul – Paul a recunoscut antetul unuia dintre laboratoare – şi se întreba care din cei doi era chirurgul.

— Sunt doctorul Lesage, a zis cel mai în vârstă. Sunt unul din chimioterapeuţii secţiei.

— Iar eu doctorul Lebon, radioterapeut, a anunţat celălalt.

— Doctorul Martial întârzie puţin, a precizat Nakkache, o să fie chirurgul dumneavoastră.

Chirurgul respectiv a ajuns cinci minute mai târziu. Era foarte diferit de ceilalţi doi, moacă arătoasă, la vreo treizeci de ani, păr semilung şi cârlionţat, un chirurg scos parcă din colecţia Harlequin sau dintr-un serial american. Se deosebea totuşi de George Clooney, afişând un stil evident mai *cool*, purtând tenişi John B. King – acesta era numele unui un tânăr baschetbalist american, cel mai bine plătit sportiv din lume, salariul său îl depăşise pe cel al atacantului central de la Real Madrid –, talpa avea cel puţin cinci centimetri grosime, nu văzuse niciodată încălţări cu o talpă atât de groasă, poate doar o dată într-un documentar despre *Swinging London*, în care fata avea şi o minijupă extraordinar de scurtă – era practic o curea – şi nişte încălţări cu tălpi extrem de înalte, pline cu apă, în care înotau nişte peştişori roşii. În asemenea condiţii, peştişorii mureau în câteva zile, iar acele încălţări fuseseră rapid interzise ca urmare a acţiunilor unei asociaţii de protecţie a animalelor. Nu ştia de ce-i veneau în minte toate astea, îi era greu să-l asculte pe chirurg, care acum i se adresa lui, îi spusese „domnule Raison", dar restul frazei era de neînţeles, vorbea despre mandibulectomie, glosectomie, exereză, cuvintele

astea nu aveau nici un înţeles pentru el. De când intrase în această încăpere, creierul îi lucra lent, de parcă ar fi fost lovit de ceva intermediar între anestezie şi deochi, dar până la urmă a reuşit să formuleze o întrebare.

— Aşadar, nu e doar o intervenţie chirurgicală... a zis el adresându-se cuplului Dupond şi Dupont, mai presupune şi radio şi chimioterapie.

S-au legănat cu modestie pe scaune, ca nişte cimpanzei care ar dori să-şi prezinte cel mai avantajos profil la un interviu de angajare la circ.

— Într-adevăr, a zis în cele din urmă radioterapeutul melancolic, chirurgia nu poate, din nefericire, rezolva totul.

I-a rostogolit o privire suavă lui Martial, care a tresăltat uşor, dar s-a abţinut să răspundă.

— Doctorul Lesage o să intervină în modul preoperator, a continuat el, ca să reducă pe cât posibil tumoarea; eu o să intervin postoperator, ca să elimin celulele canceroase perseverente din preajma tumorii.

— Păi, credeam că nu sunt metastaze...

Lesage l-a cercetat cu gravitate şi, înainte să ia cuvântul, a deschis şi a închis gura de mai multe ori. Într-adevăr, PET-scan-ul nu evidenţiase nici o metastază; dar, tocmai de aceea, era un rezultat surprinzător. Cancerul maxilarului e adesea foarte invaziv, mai ales când atinge ganglionii limfatici, atunci celulele canceroase pot trece în limfă, care irigă toate zonele organismului. Pe scurt, ar fi fost mai realist să spunem că *deocamdată* nu existau metastaze. De altfel, PET-scan-ul nu reuşeşte să detecteze anumite metastaze, a zis el cu tristeţe; într-adevăr, existau motive de tristeţe, şi-a zis Paul, dacă acest aparat care părea să coste cât un Airbus nu reuşea să-şi facă treaba.

— PET-scan-ul constituie totuşi un progres enorm, a intervenit din nou cel mai tânăr dintre cei doi medici, căruia Paul îi uitase deja numele, în sinea lui a convenit să-i spună Dupond, exista în el ceva selenar care se potrivea bine cu „d"-ul final, în schimb cel mai în vârstă, mai terestru, mai ancorat în realitatea cotidiană, putea fi un Dupont perfect. Ca să simplifice lucrurile,

chirurgului avea să-i spună King. Şi-a mutat atenţia asupra lui şi a mărturisit că nu pricepuse nimic din explicaţia lui precedentă, privind operaţia ce trebuia făcută. Într-adevăr, a fost de acord King, existau anumiţi termeni tehnici pe care ar fi putut să-i lămurească. Exereza era pur şi simplu ablaţiunea tumorii. Mandibulectomia segmentară consta în scoaterea unei bucăţi din maxilarul inferior, în cazul lui trebuia procedat la ablaţiunea ansamblului ramurii orizontale a maxilarului stâng, precum şi a simfizei mentoniere – cu alt termen, bărbia. Cât priveşte glosectomia, ea presupunea ablaţiunea limbii; care, în cazul lui, privea ansamblul părţii mobile.

În începere s-a lăsat o tăcere totală. Paul nu avea nici o reacţie, ceea ce îl îngrijora pe chirurg. În acest stadiu, anumiţi pacienţi sunt dărâmaţi, atinşi de o criză de disperare; unii se înfurie, refuzând energic perspectiva propusă, şi ajung uneori până la insulte; alţii, în sfârşit, pornesc o târguială, de parcă ar putea, negociind cu dibăcie, să obţină o intervenţie chirurgicală mai uşoară; dar nu întâlnise pe nimeni care să accepte îndată, de bunăvoie, operaţia; dar nici pe nimeni care să rămână complet inert, aşa ca Paul, de parcă n-ar fi auzit diagnosticul. Era un lucru atât de neobişnuit, încât până la urmă l-a întrebat:

— Aţi înţeles bine ce-am spus, domnule Raison?

Paul a încuviinţat din cap, mut în continuare.

— O să stau mult în spital? a întrebat până la urmă, întrerupând o tăcere din ce în ce mai apăsătoare.

Chirurgul s-a strâmbat uşor; era o întrebare pe care bolnavii o puneau mereu la un moment dat; însă aproape niciodată la început.

— Dacă nu apar complicaţii, trebuie prevăzut un termen de şedere de minimum trei săptămâni, a răspuns el. E totuşi o operaţie grea, o să staţi ceva vreme pe masa de operaţie.

— Câtă vreme?

Se simţea mai bine, şi-a zis chirurgul, începea să pună întrebări normale.

— Între zece şi douăsprezece ore. Ar putea să apară una sau două intervenţii complementare, mult mai scurte, de o oră sau

două, nu mai mult. Prima intervenție e cea mai importantă: o să procedez la ablațiune și imediat după aceea la reconstrucție, ceea ce înseamnă că între timp nu veți fi nevoit să rămâneți desfigurat. Soluția reconstrucției clasice constă în folosirea osului de la omoplat pentru refacerea mandibulei, și o parte a marelui dorsal, cu pielea respectivă, pentru limbă. Poate însă că în cazul dumneavoastră ar fi posibilă utilizarea unei mandibule artificiale din titan, modelată cu o imprimantă 3D; trebuie să mă consult cu un coleg; în această situație, intervenția ar fi mai scurtă. În plus, se cuvine precizat, a continuat chirurgul, că limba nou grefată nu va fi complet funcțională, scopul ei fiind mai ales să umple gura. Nu va avea nici papile gustative, nici mușchi, or o limbă umană normală are șaptesprezece mușchi. Dacă reușea s-o miște, asta s-ar întâmpla grație mușchilor rămași la baza limbii, care oricum nu puteau fi scoși fără a provoca o necroză a ansamblului. De-abia la capătul unei lungi reeducări, pentru care ar trebui luate în calcul cel puțin trei luni, va putea din nou să vorbească și să mănânce aproape normal. La început ar trebui să fie alimentat prin gastrostomie și în plus ar avea nevoie de o traheotomie, măcar în prima săptămână, ca să respire.

Nakkache s-a uitat neliniștit la Paul, care continua să nu reacționeze, parcă n-ar fi fost decât pe jumătate prezent, parcă lucrurile astea nu l-ar fi privit cu adevărat. După o nouă tăcere, a vorbit totuși din nou, întrebând dacă operația era urgentă. Din păcate, da, a răspuns chirurgul: cu cât așteptau mai mult, cu atât îi lăsau tumorii timp să se dezvolte. Trebuia avută în vedere o operație înainte de sfârșitul lunii, cel târziu la începutul lui august. Și, la drept vorbind, dacă stăteai să te gândești mai bine, asta conducea foarte probabil la înlăturarea soluției cu maxilarul artificial din titan; la ora actuală nu se fabricau decât în SUA, termenul de livrare ar fi fost prea lung. Paul a scuturat din cap tăcut; nu avea alte întrebări.

Însoțit în continuare de Nakkache, a străbătut în sens invers nesfârșitele coridoare vopsite în verde-deschis. Vreo zece

taxiuri aşteptau în dreptul intrării principale a spitalului, dar a hotărât să se întoarcă pe jos, era un drum de un sfert de oră, cel mult douăzeci de minute. Nakkache, în schimb, avea să ia un taxi. S-a întors spre el, şi-a căutat cuvintele.

— E un şoc pentru dumneavoastră, o operaţie care vine atât de repede, înţeleg... a spus el cu greu, până la urmă.

Paul i-a aruncat o privire indiferentă şi a răspuns liniştit:

— Nici nu se pune problema să fac o asemenea operaţie. Cu chimioterapia şi radioterapia, de acord; operaţie, nici vorbă.

— Nu, staţi, staţi o clipă! a exclamat Nakkache panicat. Nu puteţi reacţiona în felul ăsta! Aveţi un cancer serios. Şi-aşa, când e atins osul, pronosticul nu e bun, faţă de alte cancere ORL: speranţa de viaţă la cinci ani e de 25%. Dacă refuzaţi intervenţia, o să scadă şi mai mult.

— Vreţi să spuneţi, l-a întrerupt Paul, că ar trebui să mi se elimine maxilarul şi să mi se taie limba ca să am o şansă din patru să supravieţuiesc?

Nakkache a tăcut brusc; da, asta era, a înţeles Paul. În mod vădit orelistul era încurcat, îşi făcea mustrări de conştiinţă, nu dorise să scape informaţia, dar aşa stăteau lucrurile.

— Ar trebui să mai vorbim... a răspuns Nakkache în grabă. Nu am acum carnetul de programări la mine, dar sunaţi mâine, sau chiar astă-seară, o să vă găsesc un loc.

A încuviinţat în tăcere, hotărât să nu facă nimic. Hotărârea era luată.

S-a oprit la mijlocul podului Bercy. În dreptul lui, pe stânga, era Ministerul Economiei, şi, dincolo de el, întrezărea orologiul de la Gare de Lyon; pe dreapta se întindea parcul Bercy. Fără doar şi poate, viaţa lui se desfăşurase într-un spaţiu restrâns, s-a gândit el, şi aşa avea să se scurgă până la capăt, câtă vreme în spatele lui se întindea spitalul Pitié-Salpetrière unde, după cât se părea, avea să-şi încheie conturile. Cât de ciudat era totuşi! Nespus de ciudat! Cu mai puţin de trei săptămâni în urmă era o persoană normală, putea avea dorinţe trupeşti,

croia proiecte de vacanţă, năzuia la o viaţă lungă şi, poate, fericită, de fapt năzuia cu mai mult temei ca niciodată de când reluase relaţia cu Prudence, o iubise mereu, acum îi era limpede. Apoi, în spaţiul câtorva consultaţii medicale, totul se întorsese cu susul în jos, fusese prins în capcană, iar capcana n-avea să se descleştеze, dimpotrivă, avea să-i simtă din ce în ce mai violent muşcătura, tumoarea avea să continue să-i mistuie trupul până la nimicire. Fusese împins pe un soi de toboган neinteligibil, a cărui singură ieşire era moartea. Cât timp îi mai rămânea? O lună? Trei luni? Un an? Ar trebui să-i întrebe pe medici. Apoi va fi neantul, un neant categoric şi definitiv. Nu va mai vedea nimic, nu va mai auzi nimic, nu va mai atinge nimic, nu va mai simţi nimic, niciodată. Conştiinţa lui va fi dispărut cu totul, şi totul va fi de ca şi cum n-ar fi existat niciodată, corpul îi va putrezi în pământ – asta dacă nu avea să aleagă distrugerea mai radicală prin incinerare. Lumea va merge înainte, oamenii se vor împreuna, vor simţi dorinţe, vor urmări obiective, vor visa; dar toate astea se vor întâmpla fără el. Va lăsa o urmă subţire în amintirea oamenilor, apoi această urmă se va şterge şi ea. Dintr-odată s-a simţit încercat de o pornire de ură faţă de Cécile şi de credinţele ei tâmpite. Pascal avea dreptate, ca de obicei: „Se împrăştie în sfârşit ţărână pe cap, şi asta pentru totdeauna."

În curând, trebuia să-i spună lui Prudence, nu mai suferea amânare. Din fericire era vineri, nu s-ar fi văzut în stare s-o anunţe într-o zi de lucru, ştiind că a doua zi trebuia să se întoarcă la muncă; după cum nu se imagina nici spunându-i într-o sâmbătă, adevărul e că nu se vedea spunându-i nicicând; dar trebuia.

3

În realitate, nu a izbutit să-i spună decât duminică spre sfârșitul dimineții, după ce făcuseră dragoste mai mult decât de obicei și îi oferise, era convins, mai multă plăcere ca de obicei, dar asta tot nu se ridica la înălțimea momentului, ar fi fost nevoie de un fel de orgasm absolut, teluric, un orgasm care să poată, numai el, să justifice o viață, în sfârșit, ar fi fost nevoie de ceva care nu exista decât poate în romanele lui Hemingway, își amintea de un pasaj deosebit de idiot din *Pentru cine bat clopotele.*

A vorbit îndelung, amănunțit, mai bine de zece minute, fără să-i ascundă nimic, fără măcar să încerce s-o mintă. L-a ascultat, ghemuită în pat între două perne, fără să scoată o vorbă. N-a făcut nici o criză de plâns, de fapt, aproape că n-a avut nici o reacție, din când în când părea că vrea să lovească cu mâna dreaptă, să lovească în gol, din când în când respira mai adânc. După ce a terminat, Prudence a tăcut timp de un minut sau două, după care s-a întors spre el și i-a zis sec, aproape ostil:

— E nevoie și de părerea altcuiva. A unui alt medic.

— Ce medic?

— Nu știu. Sună-l pe Bruno.

— De ce pe Bruno? N-are nici o treabă cu medicina.

— A intervenit pe lângă ministrul sănătății pentru tatăl tău. Se cunosc, sunt în relații bune. Iar individul trebuie să știe care-i cel mai bun doctor în domeniu; mă rog, îmi închipui că un ministru al sănătății știe niște chestii când e vorba de sănătate.

— Da, poate că ai dreptate.

— Suni chiar acum.
— E duminică.
— Știu că-i duminică. Suni acum.

Cam uitase care era ritmul de lucru al lui Bruno, dar acesta l-a sunat înapoi aproape imediat. L-a ascultat fără să scoată o vorbă, apoi a conchis:

— Trebuie să dau niște telefoane, după care trebuie să aștept niște răspunsuri. Pot să te sun peste vreo două-trei ceasuri?

I-au așteptat telefonul uitându-se pe canalul Arte, la niște reluări din arhiva INA[1] ale emisiunii *Dimanche Martin*. Jacques Martin, unul dintre *seniorii* televiziunii franceze din a doua jumătate a secolului XX, era pe cale să devină patrimonial, așa cum nu se va sfii s-o facă, ba chiar mai rapid încă, nici Michel Drucker, chiar în primele săptămâni după moartea sa.

Bruno l-a sunat exact după două ore.

— Ai consultație mâine-dimineață la 10.00 la profesorul Bokobza; e cel mai bun specialist european în chirurgia cancerului de gură. Are sediul la Institutul Gustave Roussy din Villejuif. Doctorul Nakkache – el e orelistul la care ai fost, nu? – îi trimite dosarul tău pe mail în după-amiaza asta.

Paul a ieșit de pe autostrada A6 în dreptul avenue du Président-Allende, apoi a luat-o pe rue Marcel-Grosménil și a cotit pe rue Édouard-Vaillant, unde se afla institutul.

Fiu al lui Hippolyte Grosménil și al lui Julianne Fruit, Marcel-Grosménil, după ce și-a luat diploma de studii, a făcut trei ani de ucenicie, înainte să-și execute serviciul militar la cavalerie, în Provins. Strungar, s-a căsătorit pe 31 octombrie 1925 cu Marie Mathurine Cadoret. Cuplul a avut un fiu, Bernard. Familia locuia la numărul 10, rue de Gentilly, în Villejuif, unde femeia avea un negoț. Strungar la Hispano Suiza din Paris, în arondis-

1. Institut national de l'audiovisuel – Institutul Național al Audiovizualului.

mentul XIV, a intrat în Societatea de motoare Gnome et Rone în 1935 și a fost ales consilier municipal la Villejuif în luna mai a aceluiași an pe lista care îl avea în frunte pe Paul Vaillant-Couturier. Consiliul prefecturii l-a decăzut din funcție pe 29 februarie 1940 pentru că aderase la Partidul Comunist. Etichetat, la 30 iunie 1940, de către angajatorul său ca fiind „în exod", a fost reangajat pe 23 aprilie 1941. Arestat împreună cu prietenul său Raymond Pezart în timp ce se alătura Forțelor Franceze Libere din Algeria, a fost întemnițat la Bordeaux, apoi la Compiègne, înainte să fie deportat în Germania, în lagărul de la Oranienburg, unde a murit în aprilie 1945. Pe 14 decembrie 1948, a fost declarat „mort pentru Franța".

La modul general, Villejuif, condusă fără întrerupere de primari comuniști între 1925 și 2014, fusese multă vreme o comună emblematică a „periferiei roșii", înainte ca mișcările mai recente ale populației să schimbe cursul lucrurilor. În primul rând nu mai existau mulți evrei, iar comuna se făcuse în schimb cunoscută prin diferite atentate sau proiecte de atentat islamiste. În ianuarie 2015, Amedy Coulibaly, care mai târziu avea să participe la luarea de ostatici din supermarketul Hypercacher de la poarta Vincennes și să ucidă patru persoane, aruncase în aer o mașină la Villejuif. În aprilie 2015, un student algerian, Sid Ahmed Ghlam, fusese arestat în momentul în care plănuia un atentat cu arme de foc la ora slujbei religioase duminicale în cele două biserici din Villejuif. Pe 13 noiembrie 2015, holul primăriei fusese incendiat în semn de omagiu adus masacrelor care, puțin mai devreme în aceeași seară, făcuseră 129 de morți la Paris. Urcând pe rue Édouard-Vaillant spre spital, Paul a trecut pe lângă parcul departamental des Hautes-Bruyères, unde un dezechilibrat care tocmai se convertise la islamism a agresat cu cuțitul niște trecători, omorându-l pe unul din ei și rănindu-i grav pe alți doi. Începea să se întrebe dacă nu ar fi fost mai bine să vină cu metroul; a fost plăcut surprins să descopere că exista o parcare în curtea spitalului. Fațada clădirii, înveselită de niște tușe cromatice vii, îi amintea puțin de aceea a spitalului

Saint-Luc din Lyon. După PET-scan, perspectiva unei traheotomii și a unei gastrostomii, fațada asta... Hotărât lucru, și-a spus el cu un amestec confuz de sentimente, mergea din ce în ce mai mult pe urmele tatălui său.

Purtând pe sub halatul de spital un impecabil costum grideschis cu vestă și papion bordo, profesorul Bokobza semăna leit cu *marele patron medical*[1] a cărui imagine a fost popularizată în diferite filme și seriale, ceea ce lui Paul i s-a părut foarte liniștitor; în fond, e întotdeauna mai bine ca lucrurile să corespundă clișeului lor. Chipul lui auster, ochelarii cu ramă metalică subțire, totul în persoana lui era liniștitor în cel mai înalt grad, chirurgul de la Pitié-Salpetrière avea poate părul prea lung și mai ales niște tenișI cu tălpi prea groase. Paul nu se știa atât de conformist, atât de *bătrânicios*, dar aparent devenea așa de fiecare dată când intrau în joc probleme de viață și de moarte. Și toată lumea, bănuia el, se afla mai mult sau mai puțin în aceeași situație.

— Așadar, sunteți prieten cu ministrul nostru... a zis Bokobza cu un surâs subțire, de îndată ce s-a așezat în fața lui.

— Nu tocmai, a răspuns Paul, mai degrabă prieten cu unul dintre colegii lui.

— Știu toate vorbele rele care se zic despre nepotism, despre privilegii, despre proptele... Sunt evident justificate, dar toată lumea își folosește relațiile atunci când le are, chiar și indivizii situați în josul scării sociale, și trebuie să recunoaștem că asta permite uneori deblocarea unor situații pe care excesul de reglementare le face insolubile; și mai trebuie spus, în ceea ce vă privește, că boala dumneavoastră e o treabă serioasă și că aveți bineînțeles dreptul la cel mai bun tratament cu putință. Trebuie însă să vă precizez ceva: într-o situație ca aceasta în care vă aflați, nu e nimic ieșit din comun să simțiți nevoia unei

1. Aluzie la filmul *Un grand patron* (1951) și la serialul *Le grand patron* (2000), ambele având ca protagoniști niște mari medici chirurgi, șefi de clinică.

a doua opinii medicale; dar în același timp nici nu e un demers banal. V-a împins cumva spre el, într-un fel sau altul, lipsa de încredere în chirurgul dumneavoastră actual?

— Nu știu, a zis Paul după un timp de gândire destul de lung. La început, soția mea a dorit să fac asta. Altfel, trebuie să spun că ideea acestei operații nu-mi place deloc; dar nu știu de fapt dacă-mi displace chirurgul sau operația în sine; cred că un pic din amândouă.

— Am reținut faptul că aveți o îndoială, a continuat îndată Bokobza; pentru mine e suficient. Dacă nu aveți încredere desăvârșită în chirurgul care o să vă opereze – chiar dacă e irațional, chiar dacă e nejustificat –, nu trebuie să-l lăsați să vă opereze. Ați citit romanul *Le Lambeau*[1], al lui Philippe Lançon?

— Nu, dar mi-e cunoscut numele, lucra la *Charlie Hebdo*, nu? Una dintre victimele islamiștilor?

— Exact. A primit o rafală de kalașnikov în plină figură, ceea ce l-a pus în fața unei situații de reconstrucție destul de asemănătoare cu a dumneavoastră, după ce veți fi făcut ablațiunea maxilarului. Îl amintesc pentru că, atunci când îl citești, înțelegi importanța relației sale de încredere cu doctorița chirurg care l-a operat; în plus, se petrece în mare parte la Pitié-Salpetrière. În fine, vi-l recomand pentru că este o carte bună, dar trebuie să recunosc că nu este neapărat încurajatoare pentru pacienți. Autorul suferă nu știu câte intervenții chirurgicale, zece sau cincisprezece, ajungi să le pierzi șirul; cu totul, petrece doi ani în spital. Trebuie să vă spun că e o situație excepțională, nu e cazul dumneavoastră. Cartea a apărut cu puțin mai mult de zece ani în urmă, și de atunci s-au făcut progrese; grefa continuă să fie o

1. Roman autobiografic apărut în 2018 la editura Gallimard. În același an a primit premiul Femina și un premiu special Renaudot. După ce povestește atentatul de la *Charlie Hebdo* și, între altele, discuțiile momentului în jurul romanului *Supunere* al lui Houellebecq, autorul descrie toată drama celor 17 operații de reconstrucție a feței pe care le-a îndurat, dar și reconstrucția sa socială și profesională ulterioară.

operație delicată, se înregistrează multe eșecuri; dar tehnica de imagistică 3D și maxilarele artificiale au schimbat cu adevărat multe lucruri în bine.

— Chirurgul de la Pitié crede că nu e aplicabil în cazul meu; operația e urgentă, proteza trebuie fabricată în SUA, n-avem timp.

— Ei bine, în privința asta trebuie să spun că sunt în dezacord cu confratele meu; cancerul dumneavoastră e agresiv, dar nu este foarte invaziv. Cu o chimioterapie bună, putem reduce tumora sau, în orice caz, să-i oprim creșterea pentru câteva luni, adică timpul necesar pentru fabricarea protezei; iar Lesage este un excelent chimioterapeut, am încredere deplină în el. Dacă ați fi pacientul meu, aș comanda fabricarea protezei chiar acum și aș planifica o intervenție la sfârșitul lui octombrie. E perfect posibil să vă operez aici și să faceți chimio- și radioterapie la Pitié-Salpetrière; chiar v-aș sfătui să faceți așa, sunt niște tratamente istovitoare, e mai bine să vă reduceți deplasările. Mă rog, nu vreau să mă impun ca chirurg, decizia vă aparține, bineînțeles; vă sfătuiesc să reflectați cu calm și să-i vorbiți despre asta lui Nakkache, e un medic bun, aveți noroc.

În realitate, voia să discute cu Prudence; la urma urmei cine era, cu adevărat, preocupat de moartea lui în afară de ea? El însuși, într-o oarecare măsură; într-o măsură mai mică, credea el, fiindcă propria noastră moarte ne privește destul de puțin, ca de obicei Epicur avea dreptate. Bun, n-avea să mai scormonească în direcția asta, nu deocamdată.

— În opinia lui Nakkache, șansele de supraviețuire sunt aproximativ una din patru, a continuat el pe un ton ciudat de detașat, nu înțelegea de unde îi venea tonul ăsta.

— Da, a răspuns calm Bokobza. În cazul în care e afectat osul, cam astea sunt cifrele. Așadar, în cazul dumneavoastră, ținând seama de absența oricărei metastaze, de caracterul slab invaziv al cancerului, ar putea crește la una din două, aș zice.

— O șansă din două; e ca-n filme, nu?

— E dreptul dumneavoastră să glumiți, a răspuns chirurgul cu un ton ușor necăjit. Din partea mea, e nepotrivit; dar aveți dreptul să glumiți despre propria dumneavoastră supraviețuire; ține de drepturile omului, întru câtva.

— Am altă întrebare. Înlocuirea osului cu o mandibulă artificială din titan nu mă deranjează prea tare, chiar dimpotrivă, am avut atâtea necazuri cu dinții încât ar fi aproape o ușurare. În schimb mi se pare, în fine, dacă e să mă iau după ce spunea celălalt chirurg, că la ora actuală nu există o soluție bună pentru limbă.

Bokobza a plecat fruntea și, înainte să răspundă, o oftat trist:

— Așa e. E-adevărat, nu suntem complet pregătiți în acest domeniu. Alimentele nu vor mai avea același gust, veți vorbi greu. În general, mobilitatea limbii va fi redusă.

— Operația nu s-ar putea limita la mandibulă și să nu mai interveniți pe limbă?

Chirurgul a zâmbit fără să vrea.

— Știți ce faceți? Încercați să vă tocmiți. Am să vă dau și un alt sfat de lectură: Elisabeth Kübler-Ross. E autoarea unei teorii asupra celor cinci faze ale doliului. Se aplică morții propriei persoane, sau a unui apropiat, dar în general oricărei forme de doliu, fie că e vorba de un divorț sau de o amputare.

Și-a recăpătat aerul serios și a clătinat din cap cu amărăciune.

— Ca să ne întoarcem la întrebarea dumneavoastră, răspunsul este din păcate negativ. O ablațiune parțială a tumorii n-ar sluji la nimic, ba chiar ar putea favoriza răspândirea cancerului.

— Și dacă refuz orice formă de operație? Dacă ne limităm la chimio și radioterapie?

— Atunci șansele dumneavoastră de supraviețuire ar fi mult mai mici; așa stând lucrurile, un pronostic perfect e imposibil. Chimioterapia singură nu aduce vindecare; se întâmplă însă, fără să știm de ce, ca radioterapia să provoace stabilizarea și apoi descreșterea tumorii, până la resorbția totală. E rar, dar se întâmplă.

— Şi dacă nu facem nimic, cât timp îmi mai rămâne?

— Aproape o lună.

Paul a scos un mic hohot de râs, apoi a tăcut brusc. Bokobza a plecat capul, stânjenit, l-a ridicat după câteva clipe şi a fost şi mai jenat când a văzut lacrimile care şiroiau încet, tăcut pe obrajii lui Paul.

— Nu mai am întrebări, doctore, a zis el în cele din urmă, cu o voce perfect calmă.

— Aş prefera să acceptaţi operaţia, desigur... a zis Bokobza însoţindu-l până la uşă.

Chiar înainte să plece pe coridor, l-a agăţat de mânecă, s-a uitat drept în ochii lui şi a adăugat:

— O ultimă chestiune. Dacă se întâmplă ca radio şi chimioterapia să eşueze, e posibilă întoarcerea la chirurgie. E mai dificil, ţesuturile sunt fragilizate, creşte riscul ca fragmentul grefat să fie respins; dar nu e imposibil. Mi s-a întâmplat să încerc această operaţie şi să-mi reuşească.

5

Înainte să se întoarcă acasă, Paul a trecut pe la FNAC[1] Bercy Village din curtea Saint-Émilion, unde a găsit cu ușurință cartea lui Philippe Lançon. Din colecția *Spiritualités,* în Livre de Poche, a ales *La mort, porte de la vie*[2] a lui Élisabeth Kübler-Ross; un titlu destul de puțin convingător, la o primă vedere i se părea mai adevărată formula inversă. După ce a chibzuit, a adăugat în coș și *La mort est un nouveau soleil*[3], un titlu la fel de tâmpit și el, dar care-i amintea ceva, nu știa ce anume. Și-a completat cumpărăturile cu o cărțulie a unui oarecare David Servan-Schreiber, alcătuită aparent din sfaturi psihologice destinate canceroșilor. Și-a dat seama imediat că nu era o alegere prea bună: profund impregnat de gândire pozitivă, autorul insista pe necesitatea păstrării unor obiceiuri agreabile, mese cu prietenii, stropite cu vinuri de regiune consumate cu moderație și asortate cu hohote de râs; mergea până acolo încât lăuda glumele belgiene; toate astea îi stârneau mai degrabă nevoia să se culce și să moară, mai ales hohotele de râs, la drept vorbind acest elogiu al vinurilor de regiune și al hăhăielii îl scotea din minți de o bună bucată de vreme, în sfârșit, nu era o carte potrivită pentru el. Élisabeth Kübler-Ross

1. Cel mai mare retailer francez de cărți, muzică, IT, CD-uri, DVD-uri și articole foto.

2. *Moartea, poartă a vieții.* Titlul original al cărții este *Working it through* (1981).

3. Moartea este un nou soare.

abia de era mai bună, n-a fost absolut deloc convins de teoria ei cu cele cinci stadii ale doliului. Primele două, negarea și furia, pur și simplu nu se manifestaseră în cazul lui, cel de-al treilea, negocierea, așa și-așa; cel din urmă, acceptarea, părea mai degrabă o simplă glumă; până la urmă doar cel de-al patrulea stadiu, depresia, lăsa impresia că e real; teoria ei nu era decât praf în ochi, așa că a abandonat rapid *La mort, porte de la vie.* Deschizând *La mort est un nouveau soleil*, și-a amintit brusc la ce îl trimitea acest titlu: la comparația stupidă a lui La Rochefoucauld, care afirma că nu te poți uita fix nici la moarte, nici la soare, ceea ce era indecent de fals în cazul soarelui, așa cum se poate constata în fiecare dimineață la răsărit, dar adesea și la apus. În ciuda titlului idiot, această a doua carte era mult mai interesantă ca prima: doctorița elvețiană fusese o pionieră în descrierea experiențelor de moarte iminentă, *Near Death Experience,* de care își amintea vag grație unei comedii romantice americane din care de altfel uitase tot restul. S-a întors imediat la FNAC ca să cumpere cartea altui precursor, Raymond Moody, și de data asta a fost captivant chiar de la început, mult mai intens decât în film. Mai întâi era părăsirea trupului fizic: începeai să plutești la câțiva metri de el, în camera de spital sau aproape de mașina accidentată. Apoi țiuitul strident, asemănător celui care anunța la liceu reînceperea orelor, și absorbția într-un tunel obscur, străbătut cu o viteză amețitoare. Apoi tunelul te arunca undeva într-un spațiu nou, necunoscut și aproape abstract. Unii își revedeau atunci întreaga viață într-o succesiune de câteva sute de imagini, foarte rapide. Apoi apăreau făpturile de lumină. La început apropiații, decedați anterior, care se adunaseră pentru tine să-ți destăinuie desfășurarea etapelor următoare; îi recunoșteai pe toți, atât pe bunici, cât și pe prietenii vârstnici, pe fiecare în parte îl recunoșteai. În sfârșit, în ultima fază, percepeai lumina primordială, care acceptase temporar să se întrupeze sub o formă vizibilă; atunci înțelegeai că va fi mereu acolo, dar că, deocamdată, prefera să le lase apropiaților tăi grija să te călăuzească.

Aceste mărturii erau frumoase, convingătoare, cu atât mai mult cu cât veneau de la oameni simpli, cu vocabular limitat, incapabili să născocească asemenea poveşti. Experienţa ieşirii din trup era crucială, cu siguranţă; lui Paul i se părea imposibil să-şi imagineze viaţa în afara corpului fizic, în ochii lui era de neconceput; totuşi, oamenii îşi aminteau la trezire exact de asta, iar această amintire, spre deosebire de acelea pline de armonie şi de lumină care însoţeau restul drumului nu aveau nimic agreabil în mod special, de altfel nici ceva dezagreabil, majoritatea oamenilor nu resimţeau decât o relativă nepăsare faţă de corpul lor fizic, poate doar uneori nevoia de a-l reintegra, însă doar din obişnuinţă, ce prevala în ei era o profundă incertitudine, precum în mărturia acestei casierițe de la Walmart: „Mi-am zis că eram probabil moartă, dar nu atât faptul că eram moartă mă preocupa, cât acela că nu ştiam unde s-ar fi cuvenit să merg ulterior. Îmi tot spuneam: «Ce-o să fac? Unde trebuie să ajung?» sau «Doamne, uite c-am murit! Incredibil!» Şi-atunci m-am hotărât să aştept ca toată vânzoleala să se termine şi să-mi fie luat trupul, după care aveam timp berechet să văd încotro aş putea să mă îndrept." Felul cum aştepta următoarele instrucţiuni era emoţionant, pe când trăia fusese cu siguranţă o excelentă casieriță, iar aceste naraţiuni nu puteau în nici un caz fi bănuite că sunt legate de o secreţie exagerată de endorfine, nu aveau nimic extatic, aveau, pur şi simplu, o stranietate radicală; pentru toţi cei care se întorseseră, aceste momente se aflau la originea unei schimbări definitive în concepţia despre viaţă. Dacă ar fi trăit o asemenea experienţă, şi-a zis Paul, nu i-ar fi fost deloc greu să-şi accepte moartea. Simplul fapt de a reuşi să-şi amintească propria moarte, starea de moarte în sine, ar fi fost o considerabilă uşurare pentru omenire, aşa cum îţi puteai da seama parcurgând mărturiile celor care supravieţuiseră unei morţi clinice. Cum ar fi de pildă cea a unui fermier din Arizona: „Tot ce simţeam era o căldură blândă şi o imensă senzaţie de bine, aşa cum nu mai simţisem niciodată. Îmi amintesc că mi-am zis: «Probabil că sunt mort»." Sau cea a unui muncitor

metalurgist din Connecticut: „Nu simţeam nimic altceva în afară de pace, relaxare, stare de bine, calm. Aveam sentimentul că toate necazurile mele se isprăviseră şi îmi spuneam «Ce plăcut e, câtă tihnă, nu mai simt nici o durere».“ Simple şi concrete de cele mai multe ori, mărturiile atingeau sublimul când încercau să descrie lumina primordială. Dacă ar fi avut norocul să trăiască o experienţă de acest fel, Paul ar fi aşteptat desigur moartea fără pic de teamă; nu era însă cazul, moartea i se părea în continuare o distrugere absolută, o scufundare înspăimântătoare în neant. Nici o descriere, oricât de mişcătoare, nu părea să poată înlocui experienţa trăită. Şi-a continuat lectura toată după-amiaza, captivat, şi s-a gândit deodată că, dacă Prudence ar fi dat peste acea carte, ar fi tras îndată concluzia că se pregătea să moară; va trebui s-o ascundă în birou şi s-o citească în absenţa ei. În cele din urmă, nu rămânea decât Lançon; răsfoindu-l, şi-a dat seama iute că situaţia era diferită, pe vremea lui imprimanta 3D era încă un vis futurist; şi, mai ales, chiar dacă falca jurnalistului fusese pulverizată, limba nu fusese atinsă, cazurile lor aproape că nu aveau nici o legătură unul cu altul. Prin urmare, fără sprijin din afară, a pornit să ticluiască pentru Prudence o versiune acceptabilă; ea avea să-l descoasă imediat, în primele minute după ce va sosi, dar nu credea că avea să deschidă subiectul înainte, la telefon, era prea important, trebuiau să fie fizic împreună; îi mai rămăsese doar puţin timp ca să-şi cizeleze darea de seamă.

Minciuna ideală constă în juxtapunerea unor elemente diferite de adevăr, între care se strecoară anumite elipse; e compusă esenţialmente din omisiuni, având uneori nişte exagerări bine dozate. Profesorul Bokobza i se părea un medic remarcabil, avea deplină încredere în el, mult mai multă decât în cel de la Pitié-Salpetrière; putea să spună toate astea, e drept, iar Prudence l-a crezut fără probleme, avea încredere totală în recomandările lui Bruno. Existau două soluţii de tratament, una apela la chirurgie, cealaltă la radio şi chimioterapie; era adevărat, dar s-a abţinut să adauge că aceste două soluţii nu erau incompatibile, că nu aveau aceleaşi şanse de succes şi că profesorul

Bokobza i-o recomandase limpede pe cea dintâi. Imediat după aceea a încercat să uite această informaţie nepotrivită: o minciună bună e o minciună în care ajungi să crezi tu însuţi, iar Paul simţea, pe măsură ce-şi desfăşura explicaţia, că minţea bine, că neîncrederea lui Prudence dispărea treptat şi că nici el nu avea să întârzie să uite realitatea, măcar pentru o vreme.

O poveste excesiv de liniştitoare nu ar fi fost credibilă, era totuşi vorba despre un cancer, prin urmare trebuiau introduse elemente alarmante şi apăsătoare; radio şi chimioterapia erau bune pentru aşa ceva, cu tot şiragul lor de efecte secundare: oboseală extremă, vărsături, pierderea poftei de mâncare, scăderea bruscă a numărului de globule roşii, de globule albe şi de trombocite, uneori căderea părului. Acest cancer al cavităţii bucale avea în plus penibila particularitate că era fetid, gura avea să-i emane treptat un miros pestilenţial, aflase Paul; chimioterapia avea să permită atenuarea fenomenului, fără să-l poată însă elimina complet. Conversaţia lor a durat mai bine de două ore, iar Paul a păstrat aceeaşi atitudine până la sfârşit, cu din ce în ce mai multă dificultate şi având câteva momente de ezitare, cu toate astea nu a rostit nici o minciună în sens strict. Era însă ispitit, din ce în ce mai tare, să-i spună tot adevărul. S-a abţinut, ştiind că aşa e bine, desigur că era terminat, iar ea avea să-şi dea seama de asta mai devreme sau mai târziu, dar trebuia s-o facă singură, în propriul ei ritm. Avea să-i fie greu, poate că ar fi trebuit să facă nişte copii împreună, poate că o dragoste de substituţie ar fi însemnat totuşi ceva. Ideea îl mai bântuise în câteva rânduri, însă o respinsese ca fiind absurdă. Pe când era tânăr, anumite articole de revistă popularizaseră concepţiile sociobiologilor americani privind „gena egoistă"; sociobiologii americani vedeau procreaţia ca pe un fel de urlet primitiv al genei, dispusă să facă orice ca să-şi asigure supravieţuirea, inclusiv în detrimentul intereselor cele mai elementare ale indivizilor-suport, graţie unei înşelătorii îndrăzneţe care consta în perpetuarea iluziei că, prin reproducere, câştigau lupta cu moartea, câtă vreme adevărul era exact pe dos, reproducerea fiind pentru toate animalele un

pas decisiv către deces, chiar dacă nu îl provoca în mod direct, iar această supraviețuire genetică parțială n-ar fi fost oricum decât o parodie caraghioasă a supraviețuirii autentice. Nimic din ceea ce își amintea despre tatăl său nu corespundea acestei scheme; după ce își dedicase viața triumfului blazonului Franței, tatăl lui se vedea în primul rând, Paul știa bine asta, ca fiind unul din apărătorii ordinii și siguranței țării sale și poate, la modul general, ai lumii occidentale; decepționat de atitudinea lui Paul față de DGSI, dar și mai decepționat de aceea a lui Aurélien, văzuse în aceste manifestări o respingere a principiilor care îi guvernaseră viața, așa încât cea mai mare parte a afecțiunii sale se îndreptase spre Cécile și, mai târziu, spre soțul ei. Nu exista nimic genetic în asta, era vorba despre transmitere culturală în stare pură.

Această concepție stupid reducționistă a sociobiologilor americani venea în mod curios să sprijine o deja veche concepție americană asupra copilăriei, pe care romanul american contemporan continua s-o ilustreze: cu cât relațiile profesionale, de prietenie și de iubire erau înfățișate cu mai mult respingător cinism, cu atât relațiile cu copiii apăreau ca un fel de spațiu miraculos, de insulă magică într-un ocean de egoism; asta încă era de înțeles în cazul bebelușului, care în răstimpul câtorva clipe te duce din rai, atunci când își lipește trupșorul de umărul tău, direct în iadul năbădăilor fără motiv, când își manifestă deja natura tiranică și dominatoare. Copilul de opt ani, venerat ca partener de baseball și ca omuleț hâtru, încă mai are șarmul lui; dar, cum toată lumea știe, lucrurile o iau după aceea razna. Dragostea părinților pentru copiii lor e un fenomen atestat, natural, mai cu seamă în cazul femeilor; dar copiii nu răspund niciodată acestei iubiri și nu sunt niciodată demni de ea, dragostea copiilor față de părinții lor este complet împotriva naturii. Dacă din nefericire ar fi avut un copil, și-a zis Paul, n-ar mai fi avut niciodată șansa să se reîntâlnească cu Prudence. De îndată ce atinge țărmul adolescenței, prima sarcină pe care și-o stabilește copilul este să distrugă cuplul format din părinții săi, în special din punct de vedere sexual; copilul nu suportă nicicum

ca părinții lui să aibă activitate sexuală, mai cu seamă între ei, consideră, logic, că din moment ce s-a născut, această activitate nu-și mai are rostul, și că nu reprezintă decât un viciu scârbos de babalâci. Nu e chiar ce ne-a învățat Freud, dar Freud, oricum, nu pricepuse mare lucru. După ce și-a distrus părinții în calitatea lor de cuplu, copilul se străduiește să-i distrugă și pe plan individual, principala lui preocupare fiind să-i aștepte să moară ca să-i moștenească, așa cum stabilește foarte limpede literatura realistă franceză a secolului XIX. Ne putem chiar socoti fericiți atunci când nu încearcă să grăbească scadența, cum se întâmpla la Maupassant, care nu născocea nimic, îi cunoștea pe țăranii normanzi mai bine decât oricine. În sfârșit, așa stau lucrurile cu copiii, în general.

Ar fi trebuit să aibă un câine, dar nu avuseseră, iar acum nu se mai aveau decât pe ei, iar asta trebuia să le fie de ajuns până la sfârșit. Entitatea constituită de un cuplu, mai exact de un cuplu heterosexual, rămâne principala posibilitate practică de manifestare a dragostei, iar Prudence avea să piardă acest lucru pe veci peste câteva luni, poate peste câteva săptămâni. Apoi avea să moară la rândul ei, avea s-o facă repede, dar ultimele ei clipe aveau să fie anevoioase, nu din pricina propriei morți, de asta nu-i păsa deloc, femeile se identifică ușor cu funcția lor și își dau seama lesne că, atunci când funcția lor se încheie, li se încheie și viața – bărbații sunt într-o poziție mai delicată, din varii rațiuni istorice le-a fost posibil să-și definească funcția în raport de ființa lor, sau cel puțin așa au crezut, prin urmare au ajuns în mod firesc să acorde o importanță specială ființei respective și sunt complet descumpăniți atunci când și această ființă își atinge sfârșitul. Ultimele clipe ale lui Prudence aveau să fie grele doar pentru că vor fi trăite în singurătate și în absurd: de ce? la ce bun?

A adormit în brațele lui Paul, aparent liniștită; când cineva, în special o femeie, dorește pătimaș ceva, nu e niciodată prea complicat s-o convingi că acel lucru se va întâmpla. Cu Bruno avea să fie mai complicat: știa că Bokobza era chirurg,

probabil avusese şi prilejul să discute cu el; trebuia să-l sune chiar a doua zi.

În fond, codurile de politeţe în vigoare din mediul lui Paul incluseseră de foarte curând obligaţia de a-ţi ascunde propria agonie. Mai întâi, boala în general devenise obscenă, fenomenul se răspândise în Occident încă din anii '50, începând cu ţările anglo-saxone; într-un sens, orice boală era acum o boală ruşinoasă, iar bolile letale erau firește cele mai ruşinoase. Iar moartea era indecenţa supremă, s-a convenit să fie disimulată cât se poate de bine. Ceremoniile funerare s-au scurtat – inovaţia tehnică a incinerării a permis accelerarea considerabilă a procedurilor şi, încă din anii '80, lucrurile au intrat în obişnuinţă. Mult mai recent, în păturile cele mai luminate şi mai progresiste ale societăţii, începuse şi tăinuirea agoniei. Devenise inevitabil: muribunzii înşelaseră speranţa pe care ne-o puseserăm în ei, strâmbaseră adesea din nas când a fost vorba să-şi trateze moartea ca pe un prilej de megaparanghelie, se produseseră câteva episoade neplăcute. În aceste condiţii, păturile cele mai luminate şi mai progresiste ale societăţii căzuseră de acord să treacă sub tăcere spitalizarea, misiunea soţilor sau, în lipsa acestora, a rudelor celor mai apropiate era s-o prezinte ca pe o vacanţă. În cazul în care se prelungea, unii utilizaseră ficţiunea mai riscantă a unui an sabatic, dar aceasta nu era deloc credibilă în afara mediilor universitare şi, oricum, nu era necesară decât arareori, spitalizările prelungite deveniseră o excepţie, decizia de eutanasiere era luată în general după câteva săptămâni sau chiar zile. Răspândirea cenuşii era făcută anonim de către un membru al familiei, dacă se găsea vreunul, dacă nu, de către un tânăr asistent notarial. Această moarte solitară, mai solitară decât fusese vreodată de la începuturile istoriei omenirii încoace, fusese recent celebrată de către diferiţi autori de volume despre dezvoltarea personală, aceiaşi care îl ridicaseră în slăvi pe Dalai Lama cu câţiva ani în urmă, şi care o cotiseră de curând spre ecologia fundamentală. Vedeau în acest ritual o bine-venită reîntoarcere la o anumită formă de înţelepciune animală. Nu

doar păsările se ascundeau ca să moară, potrivit titlului franţuzesc al celebrului bestseller scris de o autoare australiană[1], care de altfel dăduse naştere unui serial şi mai celebru, şi mai aducător de bani, ci marea majoritate a animalelor, chiar când aparţineau unei specii foarte sociale, ca lupii sau elefanţii; atunci când prindeau de veste că li se apropie moartea, aceştia simţeau nevoia să se îndepărteze de grup. Autorii diferitelor lucrări de dezvoltare personală subliniau faptul că, astfel, se făcea auzită vocea naturii şi imemoriala ei înţelepciune.

Paul ştia că Bruno nu îmbrăţişa defel aceste noi coduri civilizate aflate în vigoare în rândurile burgheziei cultivate; era mai degrabă genul care abordează problemele frontal, spunând lucrurilor pe nume, fără să facă cel mai mic efort să ascundă realitatea. De fapt el a telefonat primul, Paul nu prea avusese timp să-şi şlefuiască prezentarea. Prima intenţie fusese să refuze intervenţia chirurgicală, ceea ce, a mărturisit el cu onestitate, îi scădea şansele de supravieţuire; era însă posibil să revină la ea mai târziu, în cazul în care radioterapia se dovedea un eşec. S-a abţinut doar să precizeze că operaţia, în acest caz, ar fi avut mult mai puţine şanse de izbândă. Două adevăruri, urmate de o omisiune: aceeaşi tactică a minciunii pe care o folosise cu Prudence părea să funcţioneze şi cu Bruno; avea să-l sune periodic ca să afle veşti, i-a zis el înainte să închidă.

Avea întâlnire chiar a doua zi cu Dupond şi Dupont, de data asta în biroul chimioterapeutului, un mic spaţiu *cosy*, având pereţi tapetaţi cu catifea verde, era de-a dreptul surprinzător să întâlneşti aşa ceva într-un spital. Paul s-a aşezat pe o canapea mică din partea dreapta a încăperii. Dupont stătea într-un fotoliu pivotant îndărătul biroului, iar Dupond într-un fotoliu Voltaire, în faţa lui. Dupond s-a întors către Paul şi l-a privit lung, înainte să-i spună:

— Desigur, o să facem tot ce ne stă în putinţă.

---

1. Colleen McCullough, autoare a romanului *Thorn Birds (Pasărea spin)*.

Din tonul lui resemnat se vedea deja că întrezăreşte probabilitatea unui eşec.

— Cred că Bokobza v-a descris situaţia cum se cuvine, a continuat Dupont.

Hotărât lucru, toată lumea părea să nutrească un respect imens faţă de Bokobza. Nici măcar Bruno nu avusese parte, printre egalii şi colegii săi, de o asemenea unanimitate, iar Paul îşi făcea reproşuri că, deşi stătuse lângă el câteva minute, nu acordase mai multă atenţie acestui om, un specialist, un tehnician eminent în domeniul lui, unul dintre cei – câteva mii ori poate doar câteva sute, cu siguranţă nu mai mulţi – care se află la temelia edificiului, care fac posibilă funcţionarea maşinăriei sociale.

Dupont nu putea în nici un caz să-i garanteze supravieţuirea, asta nu putea nimeni s-o facă, cu excepţia, poate, a lui Dumnezeu sau a arhonţilor unor societăţi diferite, plasate mai degrabă în viitor, societăţi al căror model aproximativ putea fi Coreea de Sud; putea doar să-i garanteze maximumul posibil în cadrul social în vigoare din ţara lor. Franţa se afla în declin, desigur, dar încă mai oferea oportunităţi tehnice mai serioase decât Venezuela sau Nigerul.

Terapeuţii s-au lansat apoi într-un duet însufleţit, ale cărui elemente de bază erau fără îndoială aceleaşi pentru toţi pacienţii, dar cu detalii improvizate pentru fiecare în parte, şi al cărui obiectiv era să-i deprindă cu ideea că n-avea să fie uşor, ba chiar că avea să fie de-a dreptul groaznic – iar asta părea să se aplice în mod special în cazul lui, renunţarea la chirurgie făcea necesar un atac frontal al tumorii, cu doze masive de radiaţii. Oboseala, vărsăturile, greaţa erau inevitabile. Trebuia luată în calcul şi o semnificativă scădere în greutate, fiindcă celulele canceroase consumau enorm de multă energie, mult mai multă decât celulele sănătoase. Da, era ironic, a admis trist Dupont, ironic şi crud, faptul că acele celule canceroase erau atât de hămesite după energie şi că reuşeau să înşface după bunul-plac orice strop de vlagă care ajungea în organism; fără îndoială, cancerul era o mare porcărie.

6

Lunea următoare, la sfârşitul dimineţii, Paul s-a dus la spital pentru primele şedinţe de terapie. Era 19 iulie, oraşul începuse deja să se golească de locuitori, momentul de calm maxim avea să fie atins peste două săptămâni; în vremuri obişnuite, era o perioadă când îi plăcea să fie la Paris.

A întâmpinat câteva probleme cu găsirea locului primei şedinţe: era o clădire uriaşă din prefabricate, fără etaj, izolată într-o curte interioară – o zonă a spitalului unde nu ajunsese niciodată. Vreo zece pacienţi aşteptau pe un culoar alcătuit din panouri de sticlă. Când s-a aşezat printre ei, după ce se prezentase asistentei de la recepţie, au ridicat capetele spre el, s-au uitat scurt şi apoi şi-au întors privirile. Nimeni nu vorbea şi nici nu citea: singurătatea lor era totală. Din când în când se uitau unii la alţii „cu durere şi fără speranţă", cum spune Pascal, după care se cufundau în ei înşişi. Indiscutabil, aveam acolo „imaginea condiţiei oamenilor", cum spune tot Pascal, şi încă ne aflam în cel mai bun dintre cazuri, acela al unei străvechi societăţi civilizate; existau numeroase locuri în lume unde oamenii şi-ar fi umplut aceste zile de aşteptare pe culoarul morţii aruncându-se cu entuziasm în euforia masacrului; existau numeroase locuri în lume unde plecarea unui seamăn, a unui *coleg*, către locul de execuţie n-ar fi fost primită cu indiferenţă, ci cu o explozie de bucurie sălbatică.

Paul luase cu el cartea lui Philippe Lançon, dar şi-a dat seama cu surprindere că n-avea chef s-o deschidă. Ar fi trebuit s-o

cumpere cu câteva săptămâni în urmă, pe când era îngrijorat de ideea că avea să facă parte din tabăra celor foarte bolnavi; acum era însă prea târziu. Philippe Lançon era grav, dacă nu iremediabil marcat, avea să trezească mereu repulsia semenilor săi, ba chiar, într-un anume sens, nu avea să mai aibă niciodată semeni. Însă el, de când se știa vătămat mortal, depășise stadiul în care încă își mai putea căuta semeni; se afla în mijlocul condamnaților, a incurabililor, într-o comunitate care niciodată n-avea să fie demnă de numele acesta, o comunitate mută de ființe care, încet-încet, se topeau în jurul său, mergea „prin valea de umbră a morții", potrivit unei expresii care i se înfățișa pentru întâia oară în adevărata ei forță; descoperea o formă de viață ciudată și reziduală, profund îndepărtată, cu mize complet diferite de cele care îi agită pe oamenii vii.

După o așteptare scurtă, a fost chemat într-una din sălile de pe partea stângă a culoarului. În mijlocul încăperii trona un aparat uriaș făcut din același metal alb bătând spre crem ca PET-scan-ul, și care părea, ca și acela, scos direct din *Star Wars*. Ajutat de o asistentă, Dupond lăsa impresia că este un oficiant al mașinii: l-a instalat chiar el pe cușetă, între niște repere trasate cu pixul, și apoi a scos o mască rigidă din rășină.

— Va trebui să vă pun asta pe cap, a zis el, e nevoie să stați perfect nemișcat în timpul tratamentului, ca să evităm iradierea zonelor sănătoase.

Apoi a prins în capse masca pe cușetă. Paul simțea că tresaltă fără să vrea, dar fața și umerii îi erau fixate solid.

— Nu fiți îngrijorat, i-a zis blând medicul. Știu că-i neplăcut să stai înțepenit așa, dar nu durează prea mult și, oricum, nu e dureros.

Paul a închis ochii.

După ședință, Dupond l-a ajutat să se ridice, i se cam învârtea capul, era normal, i-a zis el, cel mai bine ar fi să se odihnească puțin pe un pat de-alături înainte de plecare. Ședința de chimioterapie era stabilită la ora 13.00, avea timp să înghită un dumicat, dacă avea chef, cafeteria spitalului era după părerea

lui excelentă, în fine, probabil că n-avea să-i fie foarte foame. De îndată ce s-a lungit, Paul a fost năpădit de o greață puternică, s-a repezit spre toaletă, dar n-a vomat decât puțină fiere.

Chimioterapia se făcea în altă parte a spitalului, pe care de asemenea n-o știa, spitalul ăsta chiar era uriaș. S-a trezit într-o sală cu tavan înalt, care părea de pe vremuri, cu șiruri lungi de paturi identice, așezate la câțiva metri unul de altul. Într-adevăr, i-a confirmat Dupont, sala data din 1910, în spitalul ăsta erau reprezentate aproape toate epocile de un secol sau chiar două încoace, pacienții preferau desigur încăperile cele mai moderne, în realitate n-avea nici o importanță, echipamentele erau evident aceleași peste tot, dar e drept că acea atmosferă de sanatoriu public era destul de deprimantă, nimeni nu ar fi avut chef să doarmă acolo, de altfel locul nu era folosit decât ca ambulatoriu. În privința chimioterapiei în sine „v-am pregătit un mic cocktail", a zis el încercând o grimasă șmecheră, dar fără să reușească, mutra nu îi era făcută pentru grimase șmecherești.

— Ar trebui să reducă efectele mai neplăcute, a continuat el mai serios.

— Mirosul? a întrebat Paul.

— Da, în special mirosul, a zis el clătinând trist din cap, tumoarea dumneavoastră o să înceapă să duhnească. Știu cât de îngrozitor este să-ți vezi apropiații îndepărtându-se de tine, dar n-au încotro, să știți, uneori e de-a dreptul pestilențial; dar acum vă garantez că o să evităm asta.

Tratamentul era administrat prin perfuzie intravenoasă, urma să vină imediat o asistentă să pună punga de perfuzie, durează aproape șase ore, apoi avea să revină într-un ceas sau două să se asigure că e totul în ordine. Paul a rămas cu gura căscată; șase ore sub perfuzie, nu bănuise că durează atât. Da, a încuviințat Dupont, era apăsător, dar rămânea metoda cea mai eficace; mai târziu, poate, dacă totul avea să meargă bine, putea fi luată în calcul administrarea pe cale orală; dar, deocamdată,

era necesară perfuzia. Asistenta se apropia deja, împingând stativul pe roţi.

— Imediat după aceea o să vină soţia dumneavoastră să vă ia, nu? a întrebat medicul.

Paul a confirmat. Era mai bine aşa, a zis doctorul, deşi efectele nedorite aveau să fie resimţite mai târziu, pe seară, era preferabil să vină.

După ce a plecat, Paul s-a uitat în jur. Sala era aproape goală, doar cu vreo zece bolnavi stând foarte departe unul de celălalt, ca nişte planete orfane. Cei mai mulţi stăteau întinşi ca şi el, alţii erau instalaţi în fotolii lângă stativul de perfuzie. Printr-o fereastră de sus, pătrundea o rază de soare care dansa printre firele de praf; tăcerea era desăvârşită. Şase ore de perfuzie pe zi, cinci zile pe săptămână, i se părea enorm. Va avea nevoie de nişte cărţi ca să suporte; dar ce cărţi? Totuşi, la mijloc era supravieţuirea lui, aşa încât avea nevoie de nişte cărţi pe măsură. Poate Pascal, pur şi simplu. Sau ceva complet diferit, nişte romane escapiste sau de aventuri enigmatice, gen Buchan sau Conan Doyle.

Dupont s-a întors puţin după ora 17.00, chiar înainte să se termine perfuzia. Mai trecuse o dată pe la ora 15.00, i-a spus el, dar adormise. Înainte să plece, i-a dat o hârtie care inventaria efectele secundare neplăcute şi care relua amănunţit ceea ce îi explicase deja. I se va recolta sânge la sfârşitul săptămânii, uneori dura ceva timp până să se manifeste scăderea numărului de celule sangvine.

Prudence îl aştepta aproape de intrarea principală a spitalului; i-a aruncat o privire îngrijorată, el a apucat-o de mijloc şi a condus-o spre un taxi. Nu se simţea foarte rău, a susţinut el; dar în realitate, de îndată ce au intrat în apartament, a simţit nevoia să se lungească, iar mai târziu nu a reuşit să soarbă decât câteva guri de supă, pe care a simţit irepresibila nevoie să le vomite. Biata Prudence, şi-a zis el, pasase legumele şi tot restul. Trebuia totuşi să se hrănească puţin, a zis ea; fişa de informaţii de la spital recomanda cartofi, paste, leguminoase. Începutul

avea să fie mai greu, i-a răspuns el, mi-au promis că în câteva zile se rezolvă. Nu îi promiseseră nimic asemănător, iar în momentul în care afirmase asta şi-a dat seama că Prudence nu îl credea doar pentru că voia să creadă orice veste bună, ci mai ales pentru că ea însăşi nu era capabilă să mintă şi nici măcar să conceapă minciuna, nu îi stătea deloc în fire.

A găsit uşor în bibliotecă integrala Sherlock Holmes, publicată în două volume în colecţia *Bouquins*, dar a fost surprins, încă din după-amiaza zilei următoare, că reuşeşte să se detaşeze atât de repede de propria existenţă, să fie atât de pasionat de raţionamentele genialului detectiv şi de sumbrele manevre ale profesorului Moriarty; ce altceva decât o carte ar fi putut provoca un asemenea efect? Nu un film, iar o piesă muzicală nici atât, muzica era făcută pentru oameni sănătoşi. Nici măcar filozofia nu s-ar fi potrivit, şi tot aşa şi poezia, nici poezia nu era făcută pentru muribunzi; era imperativ nevoie de o operă de ficţiune; avea nevoie să fie povestite alte vieţi decât a lui. Şi, în fond, şi-a zis el, aceste alte vieţi nici nu trebuiau să fie captivante, nici măcar nu era nevoie de imaginaţia şi de talentul de povestitor ale lui Conan Doyle, excepţionale amândouă, vieţile relatate puteau fi fără probleme la fel de cenuşii şi lipsite de interes ca a lui; era nevoie doar să fie *altele*. Şi, de altfel, din raţiuni mult mai misterioase, trebuiau să fie inventate, nici o biografie ori autobiografie nu l-ar fi ajutat. „Ce roman e viaţa mea!" exclamase Napoleon; se înşelase. Autobiografia lui, *Memorialul din Sfânta Elena*, era o lectură la fel de plicticoasă ca aceea a memoriilor oricărui funcţionar de poştă, în mod limpede viaţa reală nu era ce trebuie. Nişte vieţi precum cea a lui Napoleon ar fi putut întâmplător să pară interesante – se poate presupune că se distrase teribil la Wagram sau la Austerlitz; dar de-aici până la nişte staţii de metrou cu numele astea era distanţă mare!

Nişte vieţi mediocre sau de mică anvergură, transfigurate cu talent sau cu geniu sau cu nu contează ce alt termen, ar fi

putut în plus avea avantajul că l-ar fi ajutat să-şi dea seama că propria lui viaţă nu fusese chiar atât de găunoasă. Vacanţa cu Prudence în Corsica era de nivelul unui film pornografic cinstit, mai ales secvenţele de pe plaja Moriani, chiar aşa se numea plaja aia, acum îşi amintea; anumite conversaţii cu Bruno ar fi putut figura într-un thriller politic. Una peste alta, trăise.

Vineri după-amiază era cufundat în *Valea fricii,* mai exact în scena în care McMurdo îndură cu un remarcabil curaj ceremonia de iniţiere a Cercetaşilor, când a apărut o asistentă, venită să-l anunţe că sora lui voia să-l vadă.

— Sora mea? a repetat el ca nerodul.

— Aveţi o soră, nu-i aşa? a întrebat neliniştită infirmiera, nu putea lăsa să intre pe oricine, accesul vizitatorilor era în responsabilitatea ei.

Da, într-adevăr avea o soră, a confirmat încet Paul, şi îi era teribil de greu să se smulgă din carte.

Când Cécile a ajuns la trei metri de pat, a înţeles că lucrurile o să scape de sub control, că sora lui nu va reuşi să-şi înăbuşe furia.

— Operaţia ta! i-a aruncat ea, înainte să amuţească, sufocată de indignare, incapabilă să continue. N-are rost să încerci să mă duci cu preşul, m-am întâlnit cu orelistul tău.

Uluit, a bălmăjit ceva legat de secretul medical.

— N-a trădat nici un secret medical. I-am spus că ştiam că ai renunţat la operaţie, eram sigură că o să faci ceva de genul ăsta, am citit pe Internet tot ce e legat de cancerul tău şi încep să te cunosc. I-am zis că venisem să-l rog să te facă să-ţi schimbi părerea. Mi-a zis că ar fi încercat bucuros, dar că nici măcar nu l-ai mai sunat pentru o consultaţie, aranjaseşi totul direct cu spitalul.

— Oricum e prea târziu... a zis Paul cu glas stins.

— Da, ştiu, mi-a spus şi asta. În momentul ăsta, e mai bine să-ţi urmezi radioterapia, o să dureze şapte săptămâni, apoi o să-ţi reanalizeze situaţia.

— De ce şapte săptămâni?

— Nici măcar n-ai întrebat! i-a trântit ea furioasă, părând din nou în pragul exploziei. Cu cinci şedinţe pe săptămână, e nevoie de şapte săptămâni ca să atingi 70 grays, e doza maximă de iradiere pe care o poate suporta omul; radioterapia nu-i de colo, are daune colaterale, după cum mi-a spus doctorul tău. Ţie însă, aparent, câtă vreme poţi evita operaţia, puţin îţi pasă. Nu pricep, Paul. Mi-a zis că a acceptat să te opereze cel mai bun chirurg din Europa. Ştiu că bărbaţii sunt laşi, dar chiar în halul ăsta... În plus, cred că ai minţit-o pe nevastă-ta.

— Nu, nu tocmai.

— Ah, da? Atunci doar te-ai abţinut să-i spui anumite lucruri, nu?

— Da, mai degrabă.

— Înţeleg. Nici măcar n-ai avut curajul unei minciuni adevărate. Nu-ţi face probleme... a continuat ea, după ce i-a surprins privirea îngrijorată, n-o să-i spun nimic, nu mă bag în viaţa voastră de cuplu. Şi-apoi, oricum e prea târziu ca să schimbăm tratamentul, n-are rost s-o facem să sufere de pomană. Mă întreb însă cât mai ai de gând să aştepţi până o să-i spui adevărul...

Paul a tăcut; de fapt asta se-ntreba şi el. Cécile a tăcut şi ea; aparent începea să se liniştească, furia i se transforma treptat în tristeţe.

— Şi Aurélien a murit anul ăsta, mi se pare cam mult, a zis ea în cele din urmă. Crezi că mă amuză să am doi fraţi sinucigaşi?

— N-are nici o legătură! Nu mă sinucid, doar am ales un tratament în loc de altul. Există cazuri de vindecare prin radioterapie, poţi să-i întrebi pe medici, o să-ţi confirme.

A făcut o figură profund dubitativă, aproape dispreţuitoare; în mod vădit, Nakkache nu-i ridicase în slăvi radioterapia.

— E un caz dificil, dar mă pot vindeca şi în felul ăsta, a insistat Paul. De altfel, ai putea să te rogi pentru mine, dacă vrei.

— Încetează!

S-a ridicat dintr-un salt, toată furia îi revenise brusc.

— Încetează imediat!

Spusese ceva necuvenit? Chiar nu mai pricepea nimic din religia ei.

— În cazul tău, n-ar avea nici o noimă să mă rog, a țipat ea, ar fi aproape o blasfemie, rugăciunea nu poate să aibă efect asupra ta, pentru că de fapt nu vrei să trăiești. Viața e un dar al lui Dumnezeu, iar Dumnezeu te va ajuta dacă te ajuți tu însuți, dar dacă refuzi darul, Domnul nu mai poate nimic pentru tine și în fond nici măcar n-ai dreptul să-l refuzi, îți închipui poate că viața ta îți aparține, dar asta e fals, viața ta aparține celor care te iubesc, îi aparții în primul rând lui Prudence, dar oarecum și mie și poate și altor oameni pe care nu-i cunosc, aparții altora, chiar dacă n-o știi!

S-a așezat la loc, stânjenită, apoi s-a domolit treptat, i-a revenit suflul, i-a trebuit un minut înainte să continue:

— Bun, sunt o tâmpită, tu stai acolo cu perfuzia iar eu te bat la cap... Dar chiar mi-a sărit mustarul. Sunt șocată că refuzi să te operezi. Paul, nu vreau să mori.

Cu voce slabă, aproape imperceptibilă, Paul i-a răspuns:

— Nu vreau să-mi taie limba.

Cécile a oftat lung, s-a ridicat.

— Iartă-mă, ți-am spus numai tâmpenii, acum o să plec, trebuie să-mi revin, să chibzuiesc puțin. Însă trebuie să știi ceva...

S-a uitat drept în ochii lui, fața îi era din nou iubitoare, limpede, își revenise, indignarea morală nu-i stătea deloc în fire:

— Orice s-ar întâmpla poți să mă suni, las totul baltă și vin la tine, o să-mi ia doar câteva ceasuri. Poți să mă chemi și în ultima clipă, fie și dacă nu m-ai sunat niciodată și nu m-ai ținut deloc la curent. O să mă înființez aici.

Îndreptându-se către ieșirea din sala comună, Cécile s-a întors în mai multe rânduri să-i facă mici semne cu mâna. Fără nici un motiv aparent, silueta ei i se părea din ce mai nedeslușită; poate că, pe lângă toate celelalte, avea și probleme de vedere.

șapte

1

În clipa când a ieşit pe uşa salonului, Paul a avut senzaţia foarte clară, certitudinea chiar, că n-o s-o mai vadă niciodată pe Cécile – nici pe Hervé şi nici pe Anne-Lise. N-avea să-i mai revadă pe mulţi oameni de pe faţa pământului şi de fiecare dată avea să facă totul ca să nu dea impresia unei despărţiri definitive, n-avea să renunţe nici o clipă la o atitudine moderat optimistă şi chiar amuzată, avea să procedeze ca toţi ceilalţi, tăinuindu-şi propria agonie. Degeaba îţi disprețuieşti sau chiar îţi urăşti generaţia şi epoca, le aparţii, cu voie sau fără de voie, şi acţionezi conform principiilor lor; doar o forţă morală excepţională îţi îngăduie să te desprinzi, iar el nu avusese niciodată această forţă. Pentru ultima oară probabil, cu câteva zile în urmă, vorbise cu Bruno la telefon şi, ca de obicei, acesta se dovedise competent, devotat, eficient. O revăzuse pe Cécile, iar Cécile fusese, ca de obicei, afectuoasă, năvalnică, emotivă. Avea să-şi revadă tatăl, nu ştia exact când, dar avea nevoie de această ultimă întâlnire, cu el urma să fie mai simplu, pentru că tatăl lui nu putea fi altfel decât impenetrabil, enigmatic şi mut, cum fusese o viaţă. Până la urmă relaţiile dintre oameni se schimbă foarte puţin în cursul vieţii, ascultă de nişte scheme stabilite în primele momente ale relaţiei, poate că aşa stăteau lucrurile dintotdeauna.

În cele din urmă avea să rămână singur cu Prudence, până la capăt, mai singuri decât fuseseră vreodată. Doar lui Prudence se simţea îndreptăţit să-i impună această caznă care avea să fie năruirea propriului lui corp, să-i fie alături în şubrezire şi suferinţe,

era responsabilă pentru trupul lui, i se părea că aici stătea sensul căsătoriei, își pusese trupul în mâinile lui Prudence și până la urmă bine făcuse, ea va ști să aibă grijă de el până la sfârșit. L-a cuprins o ciudată nepăsare, o nepăsare care nu era pe de-a-ntregul din această lume, și s-a cufundat la loc cu inima liniștită în aventurile lui McMurdo, Scanlan și McGinty. A rămas adâncit în anchetele lui Sherlock Holmes toată săptămâna. Mulțumită lor suporta fără greutate cele șase ore de perfuzie cotidiană. Dupont trecea să-l vadă zilnic la mijlocul după-amiezii, folosea un apăsător de limbă ca să-i examineze cerul gurii, uneori preleva probe din tumoare și părea mulțumit, nu progresa, poate chiar era într-o ușoară regresie, în fine, nu voia să-i dea speranțe deșarte, era oricând posibilă o revenire, totul era imprevizibil.

În ceea ce o privește, Prudence descoperise până la urmă anumite lucruri pe care Paul le putea digera, pe care le putea mânca fără să simtă imediat nevoia să vomite: în primul rând cartofi fierți, paste fără sos și brânzeturi fade, de tip La Vache qui rit; pe plan gastronomic, sfârșitul vieții lui nu avea nimic remarcabil.

Situația era mai puțin limpede pe plan sexual. Era foarte slăbit, deplasările lui prin apartament se limitau treptat la spațiul dintre pat și fotoliu, precum în cântecul lui Jacques Brel, dar nu ajunsese încă în ultimul stadiu, „între pat și pat". Reușea să se ridice, dar nu putea să meargă decât câțiva metri, după care picioarele îi cedau fără să vrea și trebuia să se așeze; simpla întoarcere la pat îi cerea un efort uriaș. În aceste condiții, nu prea era posibil să facă dragoste. Cu toate astea i se scula aproape normal, aparent mădularul nu ținea deloc seamă de starea lui de sănătate, își cerea drepturile și părea să ducă o viață complet independentă de restul corpului. La drept vorbind, și creierul său se afla în aceeași situație: nu întâmpina probleme la citit, înțelegea ușor aluziile și vorbele de duh ale autorului, aprecia efectele stilistice; manifestările astea urmau, orice s-ar spune, o rânduială ciudată.

Sabatul Lugnasad cădea pe 1 august, era un moment când, potrivit lui Scott Cunnigham, „Zeul își pierde progresiv forțele, pe măsură ce nopțile devin mai lungi; Zeița contemplă situația cu tristețe și bucurie, înțelegând că Zeul e în agonie și că ține să trăiască în ea de parcă i-ar fi odraslă".

În acea duminică de 1 august, era aproape de ora 18.00, iar Paul, întins în patul conjugal, sprijinit între două perne, termina de citit *Aventura soldatului alb ca varul*, acea admirabilă nuvelă care se încheie cu un soi de miracol medical, și își spunea că s-ar fi sfiit din ce în ce mai puțin să-i ceară un miracol Domnului atunci când Prudence s-a apropiat de pat, goală de la brâu în jos, având pe ea doar un tricou scurt, ca să-l întrebe dacă nu vrea să i-o sugă. Ezitase mult să facă asta în ultimele zile, pentru că, dacă i-ar fi propus o felație, acredita, într-o oarecare măsură, ideea că nu va mai fi niciodată capabil să reguleze, să ducă la capăt o penetrare adevărată, dar în toiul după-amiezii și-a dat seama cu o claritate ieșită din comun că Paul era într-adevăr sleit și că, dacă voiau să aibă în continuare o viață sexuală, erau oricum necesare niște adaptări, trebuia totuși ținut seamă de realitate, în plus fusese întotdeauna pricepută la supt, avusese mereu o aplecare naturală către asta.

A fost o felație lungă și visătoare – începută puțin după ora 18.00, s-a încheiat spre ora 21.00 –, care i-a provocat o plăcere imensă, una dintre cele mai mari pe care Paul le-a încercat în viață. În timpul uneia dintre pauzele pe care Prudence și le lua ca să-și tragă răsuflarea, el a început să-i dea limbi; deși nu era atât de înzestrat ca ea, nu se descurca rău în materie de sex oral. A încercat să glumească pe seama urmărilor pe care le-ar fi avut, în sânul cuplului lor, o ablațiune a limbii; însă și-a dat seama curând că subiectul nu prea se potrivea cu zeflemeaua.

Au început două săptămâni foarte liniștite, era prima jumătate a lunii august, întregul Paris i se părea că seamănă cu un spital, fără aerul angoasant al acestuia, ori mai degrabă cu o casă de odihnă. Marți, 3 august, după prânz, la puțină vreme

după ce asistenta i-a pus perfuzia, a început să citească *Ultima reverență*, mai exact nuvela eponimă, ultima din volum. Chiar înainte să izbucnească Primul Război Mondial, Sherlock Holmes punea capăt refugiului său în apicultură ca să-și servească patria și să ducă la bun sfârșit capturarea spionului german von Bork. Paul a reflectat îndelung la ultima pagină, care nu putea fi considerată testamentul lui Conan Doyle – mai scrisese mult după aceea –, ci poate a personajului său cel mai ilustru.

„— *S-a pornit vântul dinspre soare-răsare, Watson!*

— *Nu cred, Holmes. E foarte cald.*

— *Dragul meu Watson! Ești singurul meu punct fix într-o vreme a schimbărilor. Cu toate astea, s-a pornit un vânt dinspre soare-răsare: un vânt cum n-a mai fost în Anglia. O să fie rece și mușcător, Watson; mulți dintre noi n-o să prindă clipa când va înceta să sufle. Totuși, e un vânt de la Dumnezeu; iar o națiune mai curată, mai bună, mai puternică va răsări în lumina soarelui, după ce va fi trecut furtuna. Dă-i drumul, Watson, e vremea să plecăm.*"

Paul nu credea că Anglia, ca și toate celelalte națiuni europene, ieșise întărită din Primul Război Mondial; dimpotrivă, i se părea că acel măcel stupid se afla la originea fazei terminale a declinului Europei; era însă bine că sir Conan Doyle reușise să-și bage în cap că Anglia avea să iasă din el regenerată; după lectura celor două volume cu Sherlock Holmes, se simțea plin de o caldă recunoștință față de Arthur Conan Doyle, care-i îngăduise preț de vreo zece zile să uite complet de perfuzie, de cancer și de tot restul. Cele cincisprezece volume ale integralei Agatha Christie, pe care tocmai le cumpărase, o să acopere din plin toată radio și chimioterapia –, după cum îi spusese Cécile, rămăseseră mai puțin de șase săptămâni.

Rapid însă, s-a ivit o problemă: Agatha Christie era o autoare bună, dar nu de același nivel cu Conan Doyle. Cărțile ei erau mai puțin captivante, efectul lor mai puțin radical, așa încât foarte

curând a început să se gândească la perfuzie, la acul acela înfipt în braţ şi a simţit nevoia să-l smulgă. Ideal ar fi fost să aţipească, dar nu reuşise niciodată să doarmă pe spate. Poziţia respectivă îi evoca statuile mortuare ale regilor Franţei, încremeniţi până la sfârşitul vremurilor într-o atitudine hieratică, cu mâinile împreunate în rugăciune; nu asta era concepţia lui despre o noapte de odihnă. Nici dormitul pe burtă nu era mai breaz, nu era cu adevărat confortabil decât după o masă copioasă şi evoca de fapt somnul tâmp al unui animal ghiftuit. În fond prefera – şi preferase dintotdeauna – să doarmă pe-o parte. Era de altfel singurul mod de a regăsi, prin ghemuire, acea poziţie fetală care trezeşte în noi, până la moarte, o iremediabilă nostalgie.

Nu numai că prefera să doarmă pe-o parte, dar dintotdeauna îi plăcuse mai mult să facă dragoste într-o rână, şi asta mai ales cu Prudence. În ochii lui Paul nu era mare diferenţă între poziţia misionarului şi cea pe la spate, în ambele cazuri bărbatul era cel care, prin mişcările bazinului, controla ritmul şi brutalitatea împreunării. În ambele cazuri, femeia, fie desfăcând picioarele, fie stând capră, adopta o atitudine de supunere, ceea ce era un argument puternic în favoarea acestor poziţii, dar constituia în acelaşi timp şi limita lor prin ceea ce împrumuta din lumea animalelor, mai cu seamă în cazul poziţiei pe la spate. Poziţia în care femeia stătea deasupra bărbatului i se părea în schimb prea solemnă, o punea pe femeie în postura unei divinităţi-femelă care era absorbită într-un soi de ceremonie omagială a falusului; nici el, nici falusul lui nu păreau să justifice o asemenea grandilocvenţă. Poziţia pe-o parte era singura care îi îngăduia, în timp ce o penetra pe Prudence, s-o strângă în braţe şi s-o dezmierde, şi în mod special să-i mângâie sânii, ceea ce ei îi plăcuse dintotdeauna. În opinia lui Paul, era cea mai iubitoare, mai sentimentală şi mai umană dintre toate poziţiile sexuale.

În multe împrejurări ale vieţii se simţise mai bine stând pe-o parte. Chiar în cazul unei activităţi mai puţin importante, cum ar fi fost înotul, înaintarea pe-o latură, numită şi „indiană",

fusese întotdeauna preferata sa. Doar ea permitea nasului şi gurii să rămână constant deasupra apei, astfel încât înotătorul să poată respira în ritmul lui, independent de rapiditatea mişcărilor; era singura metodă care transforma natația într-o activitate comună, banală. Înotul pe spate, e-adevărat, putea şi el să corespundă acestor criterii; dar, prin faptul că te făcea incapabil să-ţi controlezi precis direcţia, contravenea principiului fundamental al înotului – care este, ca şi mersul, un mijloc de deplasare dintr-un loc în altul – şi rămânea din această pricină un exerciţiu artificial şi zadarnic. Una peste alta, se putea spune despre Paul că, de cele mai multe ori, încercase să trăiască într-o rână.

2

Vineri 6 august a ajuns să se enerveze rău din pricina perfuziei, iar cărțile Agathei Christie, cu excepția câtorva din seria Poirot, nu mai erau în stare să-i alunge iritarea, așa că a hotărât să abordeze problema cu Dupont, era ziua vizitei sale săptămânale. Acesta l-a ascultat fără să se mire, ba chiar cu o oarecare resemnare, după care a scos o fișă din mapă.

— Ați rezistat trei săptămâni fără să vă plângeți, a constatat el, cam asta e media. Aproape nimeni nu reușește să suporte perfuziile până la capăt. Uneori e păcat, în anumite situații ar fi existat șanse de vindecare, nu și în a dumneavoastră, e-adevărat, aici, în cel mai bun caz, putem ajunge la stabilizare.

În cazul lui, în schimb, exista poate o posibilitate nouă de tratament, ceva complet diferit, nu era sigur, trebuie să preleveze câteva celule canceroase înainte să se pronunțe; putea face recoltarea chiar în ziua aceea. Paul a fost de acord. Dacă nu-l indispunea prea tare, a continuat Dupont, aveau totuși să mai mențină perfuzia încă o săptămână, vor hotărî după aceea. A fost din nou de acord.

Dupont s-a întors de-abia după o săptămână, era vineri 13 august, la sfârșitul după-amiezii. Lui Paul nu prea-i stătea mintea la perfuzie, era cufundat în *Întâlnire cu moartea*, un Poirot destul de bun, personajul despoticei Lady Boynton era o reușită. Era descrisă ca un veritabil monstru, copiii ei tremurau de frică în prezența sa și îi percepeau moartea ca pe singura lor cale de eliberare. Analiza moleculară ceruse ceva timp, a zis

Dupont, apoi a bâjbâit destul de mult, în fine, trebuia înțeles că era vorba despre un tratament inovator, care nu fusese niciodată testat cu adevărat până atunci.

— La starea în care sunt... a spus Paul, să tot faci experiențe...

Doctorul a zâmbit fără să vrea.

— Într-adevăr, a zis el, aș fi preferat să mă exprim altfel, dar nu e nimic fals în ce-am zis.

Voia să-i propună un amestec de chimioterapie ușoară – pe cale orală – și de imunoterapie, care se baza pe un principiu complet diferit: nu era vorba de atacarea directă a tumorii, ci de încercarea de a deprinde sistemul imunitar să recunoască și să distrugă celulele canceroase. Concret, aveau să fie și acum perfuzii, dar mai scurte, puteau fi făcute la domiciliu, dar în primul rând mai puțin frecvente, o injecție la două săptămâni ar fi fost de ajuns.

— Păi asta-i nimica toată! a exclamat Paul. Nu se compară cu ce era înainte!

— Într-un anume sens, da. Însă trebuie să înțelegeți că în materie de imunoterapie ne-a lipsit timpul necesar pentru verificări, pentru experimente clinice, în sfârșit, rezultatul nu e garantat, s-ar putea chiar să apară efecte secundare necunoscute.

— Și când am putea începe? a întrebat Paul, care abia ascultase avertismentul.

— Lunea viitoare.

Când a plecat Dupont, era aproape ora 19.00, Prudence avea să treacă să-l ia în câteva minute, a fost covârșit de bucurie când și-a dat seama că, pentru prima dată, nu mai era nevoie s-o mintă. Ar fi putut chiar să scoată în evidență caracterul inovator al tratamentului, fără să insiste prea mult asupra laturii lui hazardate. În orice caz, începând de lunea următoare ar putea ajunge acasă la ora 13.00 și, în plus, radioterapia se termina trei săptămâni mai târziu, la începutul lui septembrie nu

va mai fi nevoit să vină la spital, puteau chiar să se gândească să plece din Paris.

Ca să-i vorbească despre asta, a aşteptat să ajungă acasă. Lui Prudence îi era imposibil să primească asemenea veşti fără să fie copleşită de un val de entuziasm şi de speranţă, fără să capete certitudinea că de data asta reuşiseră, că procesul de vindecare fusese în sfârşit demarat, Paul nu-şi amintea s-o fi văzut vreodată atât de fericită, aşa că n-a avut curajul să-şi relativizeze optimismul; ştia totuşi că situaţia încă putea să evolueze într-un mod diferit. Spre deosebire de Nakkache, cuplul Dupond-Dupont nu căuta niciodată să înfăţişeze lucrurile într-o lumină favorabilă, dimpotrivă, încerca să-l avertizeze în legătură cu speranţele exagerate, sinceritatea lor era aproape excesivă, majoritatea medicilor nu s-ar fi comportat aşa. Nu-i ascunseseră de pildă că se-ntâmpla ca o tumoare ce părea, pe un RMN sau pe un scanner, complet resorbită să fi devenit de fapt microscopică şi nedepistabilă şi să-şi reia creşterea puţin mai târziu; se întâmpla de asemenea ca o chimioterapie la început eficace să devină dintr-odată inoperantă, pentru că tumoarea a reuşit să se adapteze. Paul consemna mental toate aceste informaţii, de cele mai multe ori gândea raţional şi-şi spunea că era foarte probabil terminat, dar alteori nu reuşea să asimileze această concluzie, de fapt îi era imposibil să-şi conceapă moartea.

Asta se întâmpla totuşi uneori, într-o străfulgerare atroce de conştiinţă, întotdeauna când se afla printre alţi oameni, niciodată în singurătate. Încet-încet a ajuns să se teamă de mulţimi şi chiar de grupuri mici, pentru că primul sentiment care îl invada, cel mai oribil, era o răbufnire de invidie pură, văzându-i pe toţi acei oameni care îl înconjurau şi care a doua zi, a treia, timp de zeci de ani poate, aveau să continue să trăiască printre lucruri şi fiinţe, să le simtă prezenţa concretă, în timp ce pentru el nu va mai exista nimic, se închipuia îngropat într-o mocirlă îngheţată, în mijlocul unei nopţi fără sfârşit, frigul îi năpădea făptura şi rămânea tremurând timp de un ceas sau două, uneori avea nevoie de o zi întreagă să-şi revină.

Alteori, dimpotrivă, era cuprins după aceea de un elan de optimism delirant; avea să se vindece, imunoterapia era o descoperire miraculoasă, iar doctorul Dupont, un geniu; dar nu dura niciodată mult, niciodată mai mult de cinci minute.

Stăteau aşezaţi în living, soarele asfinţea peste parcul Bercy. În mod evident Prudence începuse să creadă în vindecarea lui de îndată ce-i vorbise despre imunoterapie, să creadă cu toată puterea şi, la urma urmei, nu era imposibil, în medicină se fac progrese reale, se întâmplă uneori. Cu acelaşi prilej, a fost şi el cuprins de un elan de optimism şi a scăpat la băutură. A doua zi dimineaţa mai era încă puţin ceţos, când a simţit-o pe Prudence cum i-o ia în gură, făcea asta adesea înainte ca el să se trezească pe deplin. Părea că se luminase de-a binelea, dar perdelele erau trase, nu vedea mare lucru şi i s-a părut că făcea mişcări ciudate, se ridicase şi i-o freca cu mâna dreaptă, a înţeles brusc că şi ea şi-o freca cu stânga, era ceva complet neobişnuit, s-a lămurit când şi-a trecut un picior peste el, i-a apucat mădularul vârându-l în ea, era foarte umezită şi l-a primit lesne. Apoi a început să se contracte ritmic, iniţial domol, după aceea din ce în ce mai repede, odată ajunsă la rădăcina mădularului a prins să se ridice, mişcările i-au devenit mai lente şi mai potolite atunci când s-a apropiat de gland, apoi a coborât din nou, aspirându-l din ce în ce mai puternic, îşi controla păsărica de minune, valul de plăcere era irezistibil şi a explodat în ea fără să se fi gândit măcar să se controleze. Prudence s-a prăvălit apoi peste el, l-a cuprins cu braţul pe după gât, strunindu-şi încet-încet respiraţia.

— E ciudat, n-am făcut niciodată aşa, nu înţeleg de ce... a zis Paul, gândindu-se fără să vrea că nu era un moment bine ales pentru moarte.

— Nici eu nu pricep, a răspuns ea, după care a continuat, după o pauză. Poate că de fapt mi se potriveşte mai bine să fiu pasivă, în sfârşit, nu m-am gândit niciodată să facem schimbări, măcar ştim că boala ta a slujit la ceva.

Continua să se proiecteze în viitor, era profund convinsă că Paul avea să trăiască, ceea ce pe el l-a indispus o vreme, dar s-a

străduit să se convingă şi el, era un fel de antrenament, ceva ce merita încercat, şi uite că reuşea. De cele mai multe ori. De data asta însă, gândul la moarte s-a întors foarte repede, cu brutalitatea unui pumn în stomac, a uitat să respire câteva clipe. Problema e că Prudence îşi dădea acum seama de tot, reacţiona imediat, peste chip îi trecea o undă de tristeţe neputincioasă. Paul simţea că neîntârziat, foarte curând, avea să renunţe la orice urmă de intimitate, de pudoare în faţa ei; atunci aveau să fie cu adevărat împreună, mai mult decât fuseseră vreodată, aveau să fie permanent împreună aşa cum erau acum, când făceau sex, vor străbate amândoi valea de umbră a morţii. Vor avea parte de dragoste fizică până la capăt, Prudence avea să se descurce. Într-un fel sau altul, avea să se descurce. Şi chiar dacă tumoarea lui va începe să duhnească, ea va clipi uşor, se va concentra ca să-şi amorţească facultăţile olfactive şi va reuşi să-l iubească, anumite femei o făcuseră atunci când mirosul de scârnă împuţea respiraţia care urca din măruntaiele vătămate ale soţului lor, e-adevărat că în cazul ăsta era mai rău decât mirosul de scârnă, era miasma de cadavru, de carne în descompunere, aşa procedează natura, asta-i mama-natură, ăsta-i stilul ei, dar, oricum, nu se va ajunge până acolo, aşa-i promisese Dupont, graţie chimioterapiei mirosul va fi sensibil redus, iar Dupont nu era deloc vreun chisnovat ori vreun măscărici; dacă Dupont îi făcuse o promisiune, aceasta avea să se împlinească.

Ciudat lucru, acum gândurile lui Paul se îndreptau uneori spre politică. În mod normal era prea târziu să-i stea mintea la aşa ceva, dar îşi petrecuse ani buni din viaţă în universul politic fără ca, la drept vorbind, să se fi gândit la el. Opiniile lui nu avuseseră niciodată prea multă importanţă, iar acum nu mai aveau chiar nici una, singurul lucru care conta era lupta nehotărâtă care se dădea în trupul lui între celulele canceroase şi celule imunitare, şi de care îi depindea, pe termen scurt, supravieţuirea. Cu toate astea, rămânea în continuare capabil să închege anumite idei, în număr restrâns, nevoile lui intelectuale fuseseră mereu modeste; iar ele îi pluteau, din când în

când, la fruntariile conştiinţei. Din acest punct de vedere era asemănător tuturor oamenilor, nu se putea împiedica să rumege probleme de ordin general, ştiind în acelaşi timp că nu o va rezolva pe nici una.

Paul cunoscuse oameni cărora nu le-ar fi dat niciodată prin cap să-şi ia cuvântul înapoi, oameni cu care nu ar fi trebuit niciodată ajuns la formalitatea jurământului. Era uimitor că mai existau încă astfel de oameni la ora actuală, şi nici măcar nu erau foarte puţini. Bokobza făcea probabil parte din această stirpe, dar pe Dupont şi mai ales pe Bruno îi cunoştea mai bine. De aproape un secol încoace, apăruseră şi alt fel de oameni, într-un număr din ce în ce mai mare; erau hliziţi şi clisoşi, nu aveau nici măcar relativa inocenţă a maimuţei, păreau mânaţi de infernala menire de a fărâmiţa şi de a coroda orice relaţie, de a nimici orice lucru necesar şi uman. Din păcate ajunseseră să cucerească marele public, publicul popular. Publicul cultivat era de mult devotat principiului decadenţei, sub influenţa unor gânditori pe care ar fi neinteresant să-i enumărăm, dar asta n-avea prea mare importanţă, marele public era esenţial, devenise acum, după Beatles şi poate după Elvis Presley, jalonul oricărei validări, rol pe care clasa cultivată, după ce eşuase în plan etic dar şi estetic, compromiţându-se de altfel şi în plan intelectual, nu-l mai putea îndeplini. Cum marele public căpătase astfel un statut de instanţă a validării universale, plănuita lui degradare constituia un demers greşit, se gândea Paul, şi nu putea duce decât la un sfârşit violent şi trist.

În prima săptămână, Dupont l-a vizitat zilnic în răgazul lui de odihnă, imediat după şedinţa de radioterapie. Îi făcea un examen clinic, întotdeauna cu apăsătorul de limbă, şi o recoltare de sânge; părea cufundat în reflecţii obscure. Cât îl priveşte pe Paul, când se afla în faţa oglinzii, evita să-şi privească tumoarea, zgaiba era destul de scârboasă, dar măcar nu duhnea prea tare. Deşi era departe de el gândul s-o mai sărute pe Prudence pe gură, mirosul rămânea suportabil.

Vineri, 20 august, la sfârşitul primei săptămâni, Dupont l-a anunţat că reacţiona bine la imunoterapie, cel puţin nu existau efecte secundare vizibile, după părerea lui tratamentul putea continua. Ajunsese la sfârşitul explicaţiei când colegul lui, Dupond, a intrat în cameră, aşezându-se şi el lângă pat; l-a anunţat de la început că avea să-i spună ceva mai puţin îmbucurător: i se părea preferabil să încheie radioterapia cu o săptămână înainte de termenul prevăzut, ca să evite nişte necroze ireversibile. Nu era nimic ieşit din comun sau alarmant, rezistenţa pacienţilor la iradiere era variabilă, iar în cazul lui, 60 de grays păreau mai adecvaţi decât 70. Paul a vrut atunci să afle dacă tratamentul avusese vreun efect, dacă doctorul era mulţumit de rezultate. Dar la această din urmă întrebare, care era într-adevăr esenţială, nu se simţea în măsură să-i răspundă; tumoarea continua frecvent să involueze şi după oprirea radiaţiilor. Trebuia aşteptat o lună, adică până la începutul lui octombrie, continuând bineînţeles chimio şi imunoterapia, înainte să facă un bilanţ complet; scanner, RMN, PET-scan, examinare clinică aprofundată. Nu credea că o săptămână suplimentară de radioterapie putea schimba situaţia; dar, în acelaşi timp, nu era ceva imposibil; în schimb era sigur că organismul lui n-ar putea suporta o doză de 70 grays fără să sufere daune ireversibile; în cancerologie, acest gen de dilemă apărea frecvent. Ar fi putut recurge la o măsură medie, a sugerat Paul. Da, era o posibilitate, a răspuns Dupond. A luat din nou fişele, a făcut nişte calcule rapide. Doza de 65 grays, care i se părea într-adevăr limita maximă, ar fi atinsă dacă întrerupeau tratamentul pe 31 august.

3

Pe 31 august s-a dus aşadar la spitalul Pitié-Salpetrière pentru ultima şedinţă cu Dupond. Era poate ultima oară când îl vedea pe Dupond şi poate tot ultima oară când vedea Pitié-Salpetrière; dacă tot trebuia să moară la spital, asta avea să se întâmple după toate probabilităţile la Villejuif; acum, de fiecare dată când făcea ceva, avea senzaţia că îşi ia adio. Uneori îi revenea în minte, fără să vrea, ultima frază din Sherlock Holmes. „Dă-i drumul, Watson, e timpul să plecăm", şi de fiecare dată era gata să izbucnească în plâns. Nu dorea să părăsească lumea asta; însă era nevoit.

În cartea lui, Phillipe Lançon semnalează în incinta spitalului Pitié-Salpetrière diferite situri remarcabile prin frumuseţe sau prin valoarea istorică; nu văzuse nici unul. E-adevărat că Lançon stătuse acolo doi ani, avusese răgaz să facă turism; ţinând seamă de starea lui Paul, singura formă de turism posibilă era pe Internet. Pe site-ul *www.paris-promeneurs.com* a dat peste un articol dedicat fostei închisori La Petite Force, aflată în incinta spitalului, şi care le adăpostise pe „canceroase, râioase, răpănoase şi epileptice", cu alte cuvinte pe incurabilele epocii, acum devenise sediul serviciului de psihiatrie, după ce, sub Vechiul Regim, fusese locul de încarcerare al prostituatelor care aşteptau să fie transferate spre noile colonii, la popularea cărora trebuiau să contribuie. În timpul Revoluţiei, această închisoare fusese unul dintre teatrele masacrelor din septembrie. Lançon nu vorbea despre ea în carte, probabil că nu vizitase locul; trebuie spus că în fotografii arăta urât, ba chiar sinistru – la fel de sinistru pe cât fuseseră

evenimentele petrecute acolo; curțile acelea mici și întunecate, înconjurate de clădiri cenușii, pe care soarele nu părea niciodată în stare să le atingă, erau locul ideal pentru un masacru.

Temnița La Petite Force fusese, ca și altele, invadată în septembrie 1792 de o hoardă de sanculoți, care au acționat spontan – după zisele istoricilor – în căutare de aristocrați pe care să-i extermine. Ca și în celelalte închisori, câțiva deținuți au fost eliberați la întâmplare, în timp ce altora li s-a tăiat beregata, înainte să fie literalmente ciopârțiți. Mergând mai departe cu lecturile, Paul a dat peste o scrisoare a marchizului de Sade, prezent la Paris în acele zile, care relata astfel evenimentele: „Zece mii de prizonieri au pierit în ziua de 3 septembrie. Prințesa de Lamballe s-a numărat printre victime; capul său, purtat într-o suliță, a fost arătat regelui și reginei, iar bietul ei trup a fost târât pe străzi, după ce a fost pângărit, se spune, prin cele mai infame blestemății." Gilbert Lély, biograful lui, considera de cuviință să precizeze, într-un text care avea să șocheze imaginația: „I-au tăiat sânii și vulva. Din acest fermecător organ, un călău și-a făcut mustață, spre marele amuzament al «patrioților» și a strigat: «Curva! De-acum nimeni n-o s-o mai ia în stangă!»"

E fără îndoială normal ca persoanele în vârstă să fie interesate de istorie, care le relativizează moartea descriind destinele unor persoane importante, ilustre și uneori atotputernice, care, cu toate astea, au ajuns praf și pulbere. Iar Paul era o persoană foarte în vârstă, dacă socotim că vârsta reală nu se măsoară în anii deja trăiți, ci în aceia care ne rămân de trăit. Probabil că asta l-a apropiat de Joseph de Maistre, despre care descoperise recent că era citit asiduu de către tatăl său. A cumpărat un volum care aduna operele lui esențiale, putea să-l citească în alternanță cu Agatha Christie, i se părea un *mix* izbutit. A descoperit rapid teza principală a autorului savoiard: Revoluția Franceză era, de la cap la coadă, de inspirație satanică, filozofii Luminilor, care se aflau la originea ei, primiseră, ca și Luther, dar câteva secole mai târziu, instrucțiuni direct de la Prințul Tenebrelor. Trebuie să recunoaștem că această interpretare,

dacă adoptăm punctul de vedere obligatoriu singular al unui catolic regalist, nu ducea lipsă de o anumită coerenţă.

Nu realizase până atunci că radioterapia îl epuizase în asemenea hal, că oboseala se instalase progresiv; a fost însă izbit de iuţeala cu care i-au revenit forţele după 1 septembrie. După o săptămână, efectul era deja vizibil, iar după două devenise evident. Nu doar că mergea mai uşor şi putea să plănuiască plimbări destul de lungi prin parcul Bercy, dar era în stare să i-o tragă lui Prudence pe-o parte. Poziţiile misionarului şi pe la spate încă nu puteau fi luate în calcul, şi probabil că nu aveau să mai poată fi vreodată, dar revenirea la poziţia pe-o parte constituia o bucurie îndestulătoare, adormea după ce ejacula, dar continua s-o strângă în braţe, dormea un ceas sau două, apoi se trezea şi i se scula din nou, o penetra numaidecât, adormeau la loc şi ciclul se relua după o oră sau două, Prudence era în permanenţă umedă. Era un mod de viaţă ideal şi perfect, care solicita puţine mijloace. Acum, că-şi terminaseră de plătit apartamentul, un program cu jumătate de normă pentru Prudence le-ar fi ajuns din plin.

La capătul celei de-a doua săptămâni, când începuse să se simtă din ce în ce mai bine, i-a propus să plece câteva zile la Saint-Joseph, iar Prudence a acceptat imediat. Simţea nevoia să-şi revadă tatăl, Prudence ştia asta fără să înţeleagă de ce, iar el înţelegea încă şi mai puţin. Dacă plecau sâmbăta următoare şi rămâneau acolo trei zile, se puteau întoarce în seara zilei de 21, era prima zi de toamnă, data ideală pentru orice întoarcere. Lui Paul îi plăcuse întotdeauna *Semn*, poemul lui Apollinaire, în special primul vers: „Eu stau sub semnul toamnei, Patronului său mă-nclin", de fiecare dată când se simţea pătrunzând pe sub arcadele unui mister fastuos. Ultimul vers în schimb, „Columbele astă-seară îşi iau ultimul zbor", îl cam iritase dintotdeauna. Columbele? *What's the fuck with the fucking doves?*

Chiar dacă se simţea mai bine, nu prea era în stare să şofeze, aşa încât sâmbătă 18, la sfârşitul după-amiezii, Prudence s-a suit la volan. Îndată ce au ajuns în dreptul primelor păduri, a

înţeles că acea călătorie fusese o idee excelentă şi că, în toate zilele ce vor urma, aveau să fie foarte fericiţi, poate pentru ultima oară; în orice caz, era cu siguranţă ultima lor călătorie. Prudence conducea bine, ţinea volanul cu calm şi siguranţă. Vorbeau puţin, oricum nu era nevoie; peisajul, foarte frumos încă de la intrarea în Bourgogne, a devenit splendid imediat după Mâcon, de îndată ce au ajuns în Beaujolais. Viile aveau străluciri stacojii şi de aur, nu i se păruseră niciodată mai frumoase, poate doar pentru că avea să moară, fără să mai revadă vreodată acest peisaj pe care îl iubea încă din copilărie.

Prudence îi oferise lui Madeleine o versiune edulcorată a situaţiei: se simţea într-adevăr rău, avea totuşi cancer, dar tratamentul înainta, aveau speranţe serioase. Decenţa burgheză nu făcea parte din evantaiul de înzestrări ale lui Madeleine, aşa că, de cum l-a văzut pe Paul în pragul uşii – lumina podgoriilor era învăluitoare, de o frumuseţe atroce –, nu s-a putut împiedica să exclame: „Vai, ce-aţi slăbit!"

Bineînţeles că slăbise, celulele tumorii consumau singure raţia energetică a doi adulţi obişnuiţi, şi continua să se hrănească cu mare dificultate. Nu doar decenţa burgheză o îmboldea pe Prudence să încerce elaborarea unei versiuni optimiste, ci mai ales faptul că începuse să creadă în propria-i poveste, Madeleine a înţeles asta îndată, cum tot îndată a înţeles şi că făcuse o greşeală, aşa încât şi-a plecat fruntea sub privirea scânteietoare a lui Prudence, şi nu şi-a venit în fire decât întorcându-se la vechile ei îndeletniciri domestice.

— Camera voastră e pregătită, a zis ea, puteţi să vă odihniţi, probabil că aveţi nevoie.

Nu era chiar aşa, merseseră doar patru ore lejer pe autostradă, dar trebuia să zică ceva. Paul nu avea să coboare la cină, a zis Prudence, chiar era obosit, o să-şi vadă tatăl de-abia mâine; dar un bol cu supă de legume ar merge, poate şi un strop de piure.

A adormit într-adevăr aproape imediat, la vreo zece minute după ce s-a lungit în pat, fără să fi înţeles prea bine ce se petrecuse

între cele două femei, era totuşi o situaţie anormală, cu care Madeleine trebuia să se deprindă, în principiu fiii nu mor înaintea taţilor, iar el era al doilea, şi de data asta primul născut. Prudence l-a trezit pe Paul ca să mănânce cina uşoară pe care i-o pregătise, de când se încheiase radioterapia greţurile se împuţinaseră, acum era parcă propriul ei fiu lovit de o boală a copilăriei, ori bătrânul ei tată atins de o invaliditate parţială, dar în acelaşi timp îi iubea mădularul mai mult ca niciodată, şi nimic din toate astea n-o deranja, putea să fie fiul şi tatăl şi amantul ei în acelaşi timp, simbolistica rolurilor îi era cu desăvârşire indiferentă, esenţial era să fie acolo.

A doua zi dimineaţă, Paul a dorit să stea câteva ceasuri în fosta lui cameră. Prudence a clătinat uşor din cap; asemenea tuturor femeilor îndrăgostite, era emoţionată gândindu-se la cei câţiva ani în care Paul, deşi aproape adult, n-o întâlnise încă; acei câţiva ani, deopotrivă pustii şi plini de uriaşe potenţialităţi, în care şi unul, şi altul îşi abandonau, cu voie sau fără de voie, adolescenţa, în care se obişnuiau să ducă povara existenţei oamenilor.

După ce a deschis uşa camerei, Paul a priceput îndată că o terminase definitiv cu alde Kurt Cobain. Cu Keanu Reeves era mai puţin evident. Cu Carrie-Anne Moss sigur n-o isprăvise, ba dimpotrivă, şi a înţeles imediat că trebuia să distrugă toate fotografiile alea, acum ori niciodată, dar mai degrabă acum.

După micul dejun, care a decurs destul de bine – reuşise să mănânce un pic mai mult ca de obicei, dar simţise din nou nevoia să se lungească în timpul mesei –, Madeleine i-a spus că tatăl lui se afla în grădina de iarnă; n-a mai adăugat că îl aştepta, dar ăsta era de fapt mesajul. I-a fost din nou cam greu să se ridice, dar n-a intrat la idei, aveau să mai existe multă vreme astfel de fenomene, radioterapeutul îl prevenise, nu însemnau cine ştie ce. Prudence l-a ajutat să coboare scara, apoi s-a dus după fostul scaun cu rotile al tatălui lui, modelul de serie.

Când Prudence, împingând scaunul, a intrat pe galeria cu geamlâc, a avut din nou un şoc când a descoperit privelişte a pădurilor şi podgoriilor; această alăturare de verde, stacojiu şi auriu era una dintre imaginile pe care şi-ar fi dorit să le păstreze până la capăt, până în ultimele clipe. Au ajuns apoi în grădina de iarnă; tatăl lui era aşezat îndărătul unei măsuţe rotunde, cu scaunul în poziţie înclinată. Prudence l-a ridicat în poziţie verticală şi l-a pus pe Paul de cealaltă parte a mesei, faţă în faţă cu el, ca să se poată vedea cum trebuie.

— Când vrei să vin să te iau? a întrebat ea înainte să plece.

— Puţin înainte de masa de seară, cred.

— Aşa de mult vrei să stai? Toată după-amiaza?

— Nu-i deloc uşor să-i spun ce am să-i spun.

Când s-a întors, puţin după ora 19.00, Paul stătea lângă tatăl lui, în faţa ferestrei. Contemplau peisajul care, acum, în lumina razelor asfinţitului, avea o frumuseţe supranaturală; s-a oprit în loc, emoţionată. Intenţia ei iniţială fusese să-l informeze pe Édouard că avea să-l ia pe Paul, că în curând era ora mesei şi că Madeleine avea în curând să treacă să-l ia şi pe el; asta avea să facă, desigur, dar nu imediat, cina putea să aştepte puţin, i se părea de neconceput să le întrerupă contemplarea acelui apus de soare. Lui Claude Gelée, zis „Le Lorrain", îi ieşise uneori la fel de bine – ori de rău, în anumite pânze –, strecurând în om ameţitoarea senzaţie a plecării către o lume mai frumoasă, unde bucuriile noastre aveau să fie desăvârşite. Plecarea se întâmpla în general la apus, dar acesta nu era decât un simbol, adevăratul moment al plecării era moartea. Acest soare la scăpătat nu era un adio, noaptea avea să fie scurtă şi avea să ducă spre un răsărit absolut, primul răsărit absolut din istoria lumii, iată la ce te ducea gândul, îşi zicea Paul, atunci când contemplai tablourile lui Claude Gelée, zis „Le Lorrain", sau când priveai soarele lăsându-se peste colinele din Beaujolais.

N-a trecut mult, maximum un sfert de oră, înainte ca întunericul să devină total şi ca Prudence să se hotărască să-l ducă

în sufragerie. Cum rămăsese tăcut, l-a întrebat în cele din urmă, chiar înainte să ajungă şi să se întâlnească cu Madeleine:

— Cum a fost cu tatăl tău?

— Nu i-am spus nimic.

— Cum adică nimic?

— Nimic anume, nimic în plus. I-am zis că sunt bolnav, că am cancer, dar că sunt îngrijit cum se cuvine, că există speranţe.

Nu era chiar o minciună, doar o versiune simplificată.

— Credeam că lui vrei să-i spui mai mult... i-a zis Prudence după o vreme.

— Şi eu credeam; dar până la urmă, nu.

4

A doua zi, spre mijlocul dimineții, au plecat într-o lungă plimbare cu mașina. Paul voia s-o apuce pe micul drum regional care coboară dinspre pasul Fût-d'Avenas spre Beaujeu, cel pe care mersese, singur la vremea aceea, când fusese prima oară să-și vadă tatăl la spitalul din Belleville-en-Beaujolais. Nu știa că și Aurélien făcuse același traseu alături de Maryse și că acesta fusese începutul iubirii lor, adică singura bucurie a bietei lui existențe. Acel lucru avusese loc, ar fi putut să n-aibă. Sunt lucruri care se întâmplă sau nu, din cauza lor viața oamenilor se modifică sau e distrusă, ce-ar mai fi de zis? Ce-ar mai fi de făcut? Evident, nimic.

Prudence a strâns scaunul cu rotile și l-a pus în portbagaj, cu siguranță Paul o să aibă chef să se oprească pe undeva. La un moment dat, a încercat-o un gând destul de nostim legat de minișorturi, luase cu ea trei perechi, dar cu siguranță n-avea să le poată folosi, nu deocamdată.

Într-adevăr, Paul a rugat-o să oprească la jumătatea drumului către Beaujeu, exact în același loc unde o făcuse cu câteva luni înainte. Prudence a desfăcut scaunul, iar el s-a așezat să privească peisajul; ea s-a așezat turcește undeva în preajma lui. Pădurea uriașă care se întindea în fața lor nu era încremenită, o adiere ușoară îi clătina frunzele, iar acest fior abia simțit era și mai liniștitor decât o nemișcare totală, pădurea părea însuflețită de o respirație calmă, infinit mai calmă decât orice respirație animală, dincolo de orice agitație dar și de orice

sentiment, diferită totuşi de mineralul pur, mai fragilă şi mai proaspătă, posibilă mijlocitoare între om şi materie, era viaţa în esenţa ei, viaţa tihnită, viaţa care ignoră luptele şi necazurile. Nu evoca eternitatea, nici vorbă, dar când te pierdeai în contemplarea ei, moartea părea mult mai puţin importantă.

Au rămas aşa mai mult de două ceasuri, lăsându-se copleşiţi de o pace profundă, după care s-au suit din nou în maşină.

— O să plecăm mâine, aşa cum am stabilit, a zis Paul înainte ca Prudence să pornească motorul. Asta dacă nu cumva ai chef să mai rămâi.

— Am putea să ne întoarcem, i-a zis Prudence.

El i-a răspuns că da, dar cum Prudence devenise foarte sensibilă la orice inflexiune a tonului său şi avusese o strângere de inimă când i-a auzit răspunsul, a simţit că nu credea deloc în această întoarcere, că avea senzaţia că face asta pentru ultima dată, ca un soi de comemorare, şi că, într-un anume sens, era departe, foarte departe de ea; dar şi că totuşi avea nevoie de ea în preajma lui mai mult ca oricând.

S-au oprit să bea ceva în Beaujeu, dar şi aici, fără să ştie, Paul a ales aceeaşi cafenea, *Retinton*, ca şi Aurélien cu câteva luni în urmă, atunci când se oprise să bea un pahar cu Maryse.

Şederea lor fusese scurtă, i-a zis el lui Prudence dar, de fapt, îi împlinise toate aşteptările. Încă o dată, fusese izbit de tăria, de caracterul aparent indestructibil al voinţei de a trăi a tatălui său, care contrasta atât de puternic cu fragilitatea propriei lui voinţe, ca să nu mai vorbim de aceea a amărâtului său frate. Apoi a generalizat, ăsta e cumva păcatul originar al oamenilor, le place să generalizeze; dar şi, într-un anume sens, măreţia lor, dacă vreţi, ce ne-am face fără generalizări, fără tot felul de teorii? Când chelnerul le-a adus berile, şi-a amintit de o conversaţie cu Bruno, una din primele lor conversaţii prelungi, la scurtă vreme după întoarcerea de la Addis-Abeba, în sfârşit, Bruno vorbise aproape numai el, abordând ceea ce reprezenta – avea treptat să descopere – una dintre principalele lui obsesii. *Baby-boomer*-ii constituiau un fenomen foarte surprinzător, ca

şi *baby-boom*-ul în sine. Războaiele erau în general urmate de un val de scădere a natalităţii, însoţit de o prăbuşire psihică; scoţând în evidenţă absurditatea condiţiei umane, aveau un puternic efect demoralizant. Lucru cu prisosinţă adevărat în cazul Primului Război Mondial, care se ridicase la un nivel de absurd fără precedent şi care în plus fusese, prin comparaţia inevitabilă între suferinţele soldaţilor din tranşee şi avantajele celor rămaşi la adăpost îndărătul frontului, de o imoralitate strigătoare la cer. Astfel, cât se poate de logic, după el a urmat o generaţie mediocră, cinică şi lipsită de vlagă – o generaţie, înainte de orice, puţin numeroasă; începând cu 1935, în Franţa, cifra naşterilor devenise mai mică decât cea a deceselor. Era opusul a ceea ce se petrecuse în anii '50, ba chiar, în realitate, începând cu anii '40, în plin război încă, iar asta nu putea fi explicat, spusese Bruno – şi-a amintit Paul – decât prin caracterul ideologic, politic şi moral al celui de-al Doilea Război Mondial: oricât de sângeroasă fusese, lupta împotriva nazismului nu se limitase la acapararea de teritorii, nu fusese o luptă absurdă, iar generaţia care îl înfrânsese pe Hitler o făcuse cu limpedea conştiinţă că luptase de partea binelui. Al Doilea Război Mondial fusese astfel nu doar un război exterior obişnuit, ci şi, într-un anume sens, un război civil, în care lumea se lupta nu pentru nişte mediocre interese patriotice, ci în numele unei anumite viziuni asupra legii morale. Putea fi deci asemănat cu revoluţiile, şi în special cu mama revoluţiilor, Revoluţia Franceză, pe care războaiele napoleoniene nu făcuseră altceva decât să o prelungească în mod stupid. În felul lui, nazismul fusese o mişcare revoluţionară, care urmărise să înlocuiască sistemul de valori existent şi care atacase ansamblul celorlalte ţări europene nu doar ca să le invadeze, ci şi ca să le regenereze sistemul de valori; şi, aidoma Revoluţiei Franceze în viziunea lui de Maistre, originea lui satanică era dincolo de orice îndoială. În acest fel, generaţia *baby-boom*, cea a victoriei asupra nazismului, putea, păstrând proporţiile, să fie comparată cu generaţia romantică, cea a victoriei asupra Revoluţiei, gândea

Bruno, şi-a amintit Paul. De altfel, corespundea acestui moment foarte special în care, pentru întâia oară în istoria lumii, producţia culturală populară se dovedise superioară estetic producţiei culturale de elită. Romanul de gen, poliţist sau SF, era mult superior, în acea vreme, romanului *mainstream*; banda desenată depăşea de departe creaţiile reprezentanţilor oficiali ai artelor plastice; şi, mai ales, muzica populară cobora în ridicol tentativele subvenţionate de muzică „experimentală". Cu toate astea, trebuia acceptat faptul că rock-ul, fenomenul major al acestei generaţii, nu se ridica pe deplin la nivelul de frumuseţe al poeziei romantice; aveau însă în comun creativitatea, energia, precum şi un soi de naivitate. Apărându-i pe Dumnezeu şi pe rege de atrocităţile revoluţionarilor, năzuind spre o restauraţie catolică şi regală, încercând să reînvie spiritul cavaleresc şi medieval, primii romantici nutriseră, ca şi oponenţii nazismului, certitudinea că se află de partea binelui. Nicăieri nu se vedea asta mai limpede, a afirmat Bruno, ca în *Rolla*, lungul poem narativ ce povestea sinuciderea unui tânăr de nouăsprezece ani, după o noapte de pierzanie în compania unei prostituate de cincisprezece ani, bună la suflet totuşi şi aproape sfântă, şi de altfel *super bună*, Musset nu era tipul care să se ferească de o asemenea temă, însă disperarea tânărului era prea aprigă ca ea să-l aducă la viaţă, poemul era într-adevăr impresionant, a afirmat Bruno, Dostoievski, în scenele lui de acelaşi tip, nu s-ar fi descurcat mai bine, iar această disperare era pricinuită, Musset făcea mai mult decât să sugereze asta, de ateismul distructiv al generaţiei precedente.

Uluit la culme, Paul l-a văzut atunci pe Bruno ridicându-se de la birou, era deja trecut de miezul nopţii şi ministerul era pustiu, şi recitând *Rolla*. Îl mai uimise şi până atunci interesul pe care Bruno îl arăta reflecţiei istorice, dar faptul că ştia pe de rost poeme de Musset l-a lăsat cu gura căscată; acest aspect nu intra în educaţia politehniştilor, şi nici în cea a absolvenţilor de ENA; unii oameni politici ieşeau de pe rue d'Ulm la secţia de litere, asta ar fi putut explica anomalia, însă nu era cazul lui Bruno.

Vorbei tale, Isuse, credincios n-am să-i fiu.
Într-o lume prea veche, m-am născut prea târziu.
Un veac fără speranță naște un veac neînfricat,
Luminile lui aspre sting cerul înstelat.

Mai încolo, în ultima parte a poemului, Musset îi ataca direct pe responsabili și pe cel care, până și în ochii lui, era principalul vinovat pentru această catastrofă a civilizației. Ca toată lumea, îl privea cu oarecare indulgență pe Rousseau – Bruno nu era de acord cu asta, în opinia lui, Rousseau purta vina pentru Revoluție și, mai mult chiar decât în ochii tuturor celorlalți, Rousseau era pentru el *ultimul dintre tâmpiți* și *cel mai mare ticălos* – în fine, Musset se lega de celălalt filozof al Luminilor în aceste versuri rămase celebre:

Dormi fericit, Voltaire, grimasa-nveninată
Mai stăruie acum pe tigva-ți descărnată?
Nu erau, când trăiai, oameni să te citească,
Dar secolul nostru i-a lăsat să se nască.

După ce a declamat această strofă, Bruno a tăcut, stânjenit, dându-și seama că Paul nu era cu adevărat atent; în lunile următoare, s-a mulțumit să atace subiecte de ordin tehnic. Continua totuși să citească Taine, Renan, Toynbee, Spengler, dar se resemnase treptat cu ideea că, pe aceste teme, nu va avea niciodată interlocutor. Poate că atunci, și-a zis Paul, începuse Bruno să nutrească idei prezidențiale. În afara cazului în care avem de-a face cu un pur demagog oportunist precum Jacques Chirac, sau cu alte notabilități de slabă anvergură intelectuală, care câștigă uneori anumite alegeri datorită popularității de care se bucură în rândurile idioților și se văd astfel ridicate de o soartă regretabilă mult deasupra nivelului lor normal, în Franța lumea se așteaptă în mod tradițional ca un președinte al Republicii să aibă un minimum de viziune istorică, se așteaptă să fi reflectat, fie și puțin, la istorie, iar acesta era cazul

lui Bruno, ceva dinlăuntrul lui îl împingea deja, a mai zis Paul, să devină mai mult decât ministru. Prudence îl ascultă cu îngăduință, mulțumită că se gândea la altceva decât la boală, dar și la altceva decât la ultima întâlnire cu tatăl său, care – simțea asta –, spre deosebire de ce binevoise să spună, îl cam dezamăgise. Amurgul se lăsa treptat peste Place de la Liberté, chelnerii de la *Retinton* începeau să aranjeze mesele pentru cină. În acest local, bucătăria, pătrunsă de spiritul ținutului, avea drept călăuze anotimpurile și ideile, iar referințe îi erau savoarea și calitatea; de aceea, sublinia prospectul, localul putea la fel de bine să fie potrivit pentru o masă între colegi, cât și pentru un ospăț *girly* sau pentru o seară romantică. Cu toate astea, au hotărât să se ducă direct la Saint-Joseph să facă dragoste, și de data asta tot așa cum făcuseră Aurélien și Maryse cu câteva luni în urmă. În mod neașteptat, deși se simțise foarte ostenit în acea dimineață, Paul avea acum ușurință în mișcări. Veioza de la capul patului proiecta un cerc de lumină micuț și cald. A fost lin, progresiv, cu lungi dezmierdări pornografice și duioase câteodată.

— Cred că e bine că am făcut-o aici, a zis Prudence, chiar înainte să coboare la masă.

A doua zi, către ora 9.00, Paul, deja așezat pe locul din față al mașinii, a anunțat că voia să-și mai vadă o dată tatăl; Prudence a oprit motorul. Când s-a întors, după vreo zece minute, s-a mulțumit să se așeze, fără să scoată o vorbă. Prudence i-a aruncat o privire nedumerită, dar a tăcut și nu i-a pus întrebări decât mai târziu, chiar înainte să ajungă pe breteaua care ducea în autostradă. I-a răspuns că nu, că nu spusese nimic altceva; se mulțumise să-l privească în tăcere.

5

Toate examinările de imagistică medicală fuseseră reprogramate în ultima săptămână din septembrie. Erau aceleași laboratoare ca ultima dată, la începutul verii, dar acum, fie în cursul RMN-ului, al scanării sau al PET-scan-ului, avea impresia că doctorii, asistentele și chiar recepționera îl tratau cu un fel de gravitate specială, ba chiar cu un soi de milă, ca la Sfântul Maslu, de parcă erau în permanență conștienți că de data asta era în joc supraviețuirea lui, de parcă purta deja moartea pe chip. Era probabil mai mult decât o impresie, și-a zis Paul – cu excepția recepționerei, în cazul ei exagera puțin. Oricum ar fi fost, examinările de imagistică medicală s-au desfășurat în ordinea stabilită. Totul s-a încheiat cu o întâlnire la Institutul Gustave-Roussy, pe 1 octombrie, când doctorul Bokobza trebuia, sub anestezie generală, să procedeze la depistarea unor eventuale alte tumori, pe care să le supună unor biopsii.

S-a trezit din anestezie puțin după ora 17.00, Prudence își propusese să treacă să-l ia la ora 18.00, profesorul Bokobza l-a primit câteva minute; Paul voia doar să afle ce mai urma.

De fapt, mai urmau destul de multe lucruri; trebuia să se țină o ședință de coordonare pluridisciplinară, la care aveau să participe, în afară de însuși Bokobza, doctorii Lebon și Lesage, pe care deja îi cunoștea – după o scurtă ezitare i-a tradus prin Dupond-Dupont –, precum și doctorul Nakkache, în calitate de medic curant, plus alți specialiști: un anatomopatolog pentru interpretarea biopsiilor, un specialist în medicină nucleară

care să ajute la citirea PET-scan-ului. Fără îndoială, înainte de stabilirea unei propuneri de tratament, aveau să fie necesare mai multe astfel de reuniuni interdisciplinare. Altfel spus, societatea tehnologică occidentală își mobiliza toate resursele – deloc neglijabile, rămâneau cele mai importante din lumea non-asiatică –, astfel încât să-i asigure supraviețuirea.

— Apoi, a încheiat Bokobza, vom cădea de acord asupra unei noi întâlniri ca să examinăm perspectivele; asta s-ar putea întâmpla în jur de 15 octombrie. În legătură cu asta, voiam să vă întreb: încă de la început, ați venit singur la consultații...

Paul a confirmat.

— Iertați-mi indiscreția, dar mi se pare că aveți o parteneră, nu-i așa, în fine, ea e cea care va veni să vă ia în curând?

A încuviințat din nou.

— Desigur că nu mă privește, dar nu credeți că ar fi timpul s-o puneți la curent? Vreau să spun să o puneți cu adevărat la curent. Înțeleg că doriți s-o protejați, totuși, într-o anumită fază, e mai bine să fiți perfect transparent, nu credeți?

— Într-adevăr, o să-mi fie greu să-i ascund decesul, a scrâșnit Paul și, imediat după aceea, văzând cum fața lui Bokobza se schimonosește de nemulțumire, și-a regretat cuvintele, de fapt Bokobza ăsta era un tip cumsecade, pe lângă faptul că era cel mai bun chirurg european în materie de cancer al maxilarului, făcea și el tot ce-i stătea în putință. Până la urmă, da, avea să vină cu Prudence, a răspuns el.

În dimineața zilei de 15 octombrie ploua ușor, pe A6 în direcția Villejuif nu era aglomerație. Au găsit relativ ușor sala unde avea loc întrunirea, la capătul unui coridor lung și luminos. Nakkache s-a strâmbat amical spre el, cuplul Dupond-Dupont s-a mulțumit cu un semn mecanic din cap, aveau o mutră necomunicativă, în schimb Nakkache părea că vrea să vorbească, era greu de ghicit. Prudence s-a așezat lângă el, i-a aruncat o privire zăpăcită, uitase s-o prevină că aveau să fie atât de mulți doctori; a strâns-o puternic de mână. După câteva clipe, a intrat în încă-

pere Bokobza, cu un dosar voluminos la subraţ, pe care, înainte să ia loc, l-a aşezat cu un gest brusc – părea prost dispus, de parcă ar fi fost convocat împotriva voinţei la o şedinţă de serviciu plicticoasă –, apoi şi-a rotit privirea asupra participanţilor şi a început. Rezultatele examinărilor şi analizelor erau surprinzătoare, a zis el, fiindcă se băteau cap în cap. Eficienţa radioterapiei la nivelul mandibulei fusese excelentă, tumoarea părea eliminată, aşa încât o intervenţie chirurgicală părea acum aproape inutilă. Din păcate, nu acelaşi lucru se întâmpla la nivelul limbii, acolo tumoarea se extinsese până spre bază, aşa încât la ora actuală nu putea fi luată în calcul eliminarea ei fără o ablaţiune totală. Abia atunci a înţeles Paul ce se întâmplă şi a fost străbătut de un frison uşor; Dupond-Dupont au priceput şi ei, şi s-au chircit brusc, perfect sincronizaţi. Mai mult, a continuat Bokobza, examinările dezvăluiseră o invaziune a zonei suprapalatale. Şi-a rotit din nou privirea în jurul mesei; nimeni, de data asta, nu părea să fi sesizat importanţa informaţiei. Oricum el trebuia să tragă concluzia, ăsta era rolul lui. A respirat lent, de câteva ori, şi a continuat:

— În aceste condiţii, nu mi se pare posibil să propun o intervenţie chirurgicală, ale cărei consecinţe ar fi mutilante în cel mai înalt grad şi nu ar putea oferi decât o supravieţuire degradată; în plus, mi se pare puţin probabil ca pacientul, ţinând seamă de epuizarea lui generală, să poată suporta o operaţie atât de grea.

Acum a înţeles şi Prudence şi a început să plângă tăcut, îi ţâşneau lacrimile şi nu se gândea să le şteargă, era prima oară când ceda nervos, şi-a zis Paul, prima oară de când începuse totul. A încercat din nou s-o ia de mână, dar Prudence s-a ghemuit, încercând să-l evite. A urmat o tăcere mai lungă de un minut, toată lumea stătea stânjenită cu ochii pironiţi la masă, neştiind cum să continue, până când Prudence a ridicat capul, încetase să plângă.

— Dacă am înţeles bine, a zis ea înainte să se întoarcă spre Dupond, care s-a ridicat de spate de parcă l-ar fi pălmuit, nu putem avea în vedere o nouă radioterapie.

Bărbatul a încuviinţat cu un aer plouat, după care şi-a plecat din nou capul. Prudence s-a întors din nou spre Bokobza, care şi-a ridicat şi el umil capul.

— Pare să nu mai fie posibilă nici intervenţia chirugicală, a continuat ea.

Bokobza a şovăit, incapabil să-i înfrunte privirea, a părut că vrea să spună ceva, apoi s-a strâmbat a încuviinţare şi a plecat capul la loc.

— Prin urmare, a zis Prudence întorcându-se încet spre Dupont, nu aţi mai rămas decât dumneavoastră.

Bărbatul a rămas chircit, fără să scoată o vorbă preţ de treizeci de secunde, apoi a răspuns cu voce scăzută:

— Într-adevăr, doamnă.

Ar mai fi fost ceva, era cât se poate de conştient de asta, dar i-au trebuit alte treizeci de secunde ca să continue:

— Chimioterapia, aşa cum i-am precizat domnului Raison, va putea să uşureze suferinţa, nu să-l vindece. Despre imunoterapie, cinstit să fiu, nu ştim nimic, sau aproape nimic. În anumite forme de cancer, mai ales în acela pulmonar, au fost observate remisiuni surprinzătoare; din păcate însă, până acum, niciodată în cazul cancerului ORL, ca acela al soţului dumneavoastră.

A rămas privind-o ţintă pe Prudence, trist şi onest; atunci ea s-a pus din nou pe plâns, şi mai mocnit.

Venise vremea să pună punct, şi-a zis Paul, şi s-a ridicat cu vioiciune, la urma urmei era şedinţa lui, el era într-un anume sens *maestrul de ceremonii*; Bokobza s-a ridicat şi s-a repezit spre el, intenţionase probabil să-i vorbească, dar n-a izbutit şi s-a mulţumit să-l strângă puternic de braţ, e curios, şi-a zis Paul, probabil că a făcut asta de zeci de ori şi tot nu-i iese. Şi mai surprinzător încă, chirurgul s-a întors spre Prudence s-o întrebe dacă venise cu maşina, dacă se mai simţea în stare să şofeze, pentru că ar fi putut să-i trimită pe cineva s-o însoţească. Tipic masculin, şi-a zis Paul; bărbaţii simt nevoia să demonstreze o competenţă tehnică, să recapete un control tehnic asupra unei

situaţii în care au eşuat. După o ezitare, Prudence i-a răspuns că nu are nevoie, că e în stare să conducă şi că s-ar putea chiar să-i facă bine.

Ajunşi acasă, nu şi-au vorbit deloc, iar Paul s-a simţit destul de bine după două pahare de Grand Marnier, n-avea putere să se mişte, dar îi făcea plăcere s-o vadă pe Prudence foindu-se între capătul camerei şi baie, îmbrăcată într-un tricou scurt şi în minişort, chiar semăna cu Trinity, şi-a zis, dar cu Trinity în minişort, cu Trinity în alt film. În orice caz, nu se înşelase, era curajoasă; şi Trinity avusese curaj să facă faţă agoniei lui Neo, dar această agonie fusese mai scurtă.

6

Când s-a trezit a doua zi, a remarcat cu plăcere că Prudence se gândise să-și pună un string, stătea întinsă pe burtă de-a curmezișul pilotei. A încercat să întindă mâna spre fesele ei, dar abia a reușit să ridice brațul câțiva centimetri, membrele îi păreau înfiorător de grele, și a căzut la loc pe spate cu un oftat. Prudence s-a trezit și și-a lăsat o mână peste pieptul lui.

— Nu ți-e bine? Te simți obosit? O să reușești să te ridici din pat?

— Cred că da.

Într-adevăr, după jumătate de ceas s-a ridicat, mergea fără poticneli, chiar a coborât scara fără ajutor, variațiile astea bruște erau de-a dreptul descumpănitoare. Cel mai bine ar fi fost totuși să mute patul în living. Chiar în seara aceea au venit doi băieți care au instalat patul în spațiul de jos, aproape de fereastră.

E ciudat să trăiești într-o singură încăpere, ar fi putut să le amintească de anii lor de tinerețe, de primul lor domiciliu comun din rue des Feuillantines. Era garsoniera lui Prudence, dădea spre o grădină mare, era mai agreabilă decât garsoniera lui. Prudence avusese dintotdeauna mai mult bun-gust, ea era cea care găsise apartamentul, cel în care el avea să moară, priveliștea spre parcul Bercy rămânea frumoasă și la venirea iernii. Din când în când făcea efortul să se dea jos din pat ca să se așeze pe canapea, încă îi era puțin teamă de escare, știind totuși

că n-ar fi avut probabil timp să le facă. Cel mai adesea stătea liniştit, se sprijinea pe un vraf de perne. Uneori Prudence urca la etaj sau ieşea la cumpărături, dar îndeobşte era acolo, putea s-o urmărească din priviri când intra şi ieşea din zona de bucătărie sau de la baie. Câteodată era îmbrăcată doar cu un string, ar fi fost fericită până la capăt să-i poată arăta sânii şi fundul, mândră până la capăt că-i provoca erecţii. El însuşi era uluit că i se scoală, era neaşteptat şi chiar absurd, fără noimă şi grotesc, într-un cuvânt aproape nedemn, nu corespundea deloc ideii pe care şi-o făcuse despre agonie, în mod hotărât specia îşi urma propriile scopuri, cu totul independente de cele ale indivizilor; dar le şi permitea să fie tandri, ba chiar îi încuraja, astfel încât plăcerea sexuală putea, dintr-un alt unghi de vedere, să le pară o simplă prelungire a tandreţii. Ceea ce, în schimb, n-avea pic de importanţă era vorbitul; treceau zile întregi fără să schimbe un cuvânt între ei.

La începutul săptămânii următoare, s-a dus la o ultimă consultaţie la Dupont. Nu mai trecuse prin cabinetul lui de la începutul tratamentului, cu aproape trei luni înainte. De data asta s-a aşezat în fotoliul Voltaire din faţa biroului, locul era şi mai fermecător decât îşi amintea, uitase că fereastra dădea spre o mică grădină. Adevărul e că putea fi greu să mori primăvara, dar nu era cazul lui, nu era sigur nici măcar că va putea rezista până-n iarnă, trebuia să întrebe.

Aşadar, momente de mare oboseală; Dupont a părut surprins. Nu avea totuşi o anemie, adică unul dintre efectele secundare clasice; nu era cazul lui, numărul de globule roşii era aproape normal.

— Vă daţi seama că aţi slăbit şi mai mult? l-a întrebat în cele din urmă.

Tumoarea lui consuma multă energie şi avea să consume din ce în ce mai multă, trebuia să-şi impună să mănânce mai serios. În plus, greţurile se mai potoliseră, nu-i aşa?

Paul i-a confirmat.

— Ei bine, asta e, i-a zis Dupont, o să mâncaţi mai mult şi-ar trebui să funcţioneze, o să scăpaţi de oboseală.

Deja mânca mult, a obiectat Paul, şi, în plus, alimente cu indice caloric mare: farfurii întregi de piure de cartofi stropit cu unt topit, brânzeturi grase precum brillat-savarin şi mascarpone; cu toate astea, cântarul a confirmat că pierduse două kile de la ultima vizită.

Dupont a sunat la un număr interior din spital, şi a cerut o scanare cât mai urgentă. Când s-a întors de la examinare, Paul a aşteptat câteva minute, doctorul primise între timp alt pacient; apoi Dupont l-a chemat înăuntru şi l-a pus să ia loc, a aruncat o privire peste rezultat şi apoi l-a pus deoparte. Venise probabil vremea, a zis el în cele din urmă, să-i ceară soţiei sale să stea cu el în permanenţă. Avea să-i dea de asemenea numărul unui serviciu de asistenţă, cineva de-acolo putea să ajungă la el în zece minute.

A luat din nou dosarul oftând, părea obosit şi s-a silit vizibil să se concentreze pe anumite pagini, după care a continuat, sigur pe el:

— Din punctul de vedere al tratamentului, pe imuno şi chimio, nu o să schimb nimic; atât doar că tumoarea ar putea deveni mai dureroasă în săptămânile următoare; o să vă pun sub morfină. Pe cale orală, un amestec de Sevredol şi de Skenan ar trebui să ajungă; în mod normal n-ar trebui să avem de-a face cu dureri prea violente. Nu mi se pare necesară instalarea unui injectomat cu morfină la domiciliu; dar, desigur, dacă mă înşel, dacă nu vă e bine, mă chemaţi imediat. În plus, soţia dumneavoastră vă iubeşte.

A amuţit apoi dintr-odată, faţa i-a încremenit şi s-a îmbujorat. Era tulburător şi aproape neliniştitor să-l vezi roşind pe bărbatul acela chel şi auster, în vârstă de cincizeci de ani.

— Îmi pare sincer rău, a bălmăjit el, nu asta am vrut să spun, desigur că viaţa dumneavoastră privată nu mă priveşte deloc.

— Nu, daţi-i înainte, a zis Paul foarte încet, spuneţi-mi, nu ţin în mod special să am o viaţă privată.

— Ei bine...

Dupont a mai ezitat câteva secunde, după care a continuat:

— Din păcate, am avut ocazia să capăt multă experiență în direcția asta. Oamenii pe care îi punem sub morfină, mă rog, cei care scapă, sunt foarte entuziasmați de ea. Nu doar că morfina i-a ferit de suferință, dar, grație ei, au pătruns într-un univers al armoniei, al păcii și fericirii. În general, atunci când radioterapia a eșuat, când intervenția chirurgicală a fost socotită imposibilă sau, mai rău, când a avut rezultate negative, iar pacienții se află cu adevărat într-o stare proastă, sunt plasați sub îngrijire paliativă, pentru că e pur și simplu imposibil să-i ținem la domiciliu. Există multă vorbăraie despre solidaritate și despre cei apropiați, dar știți că, de cele mai multe ori, bătrânii mor singuri. Sunt divorțați sau n-au fost niciodată căsătoriți; n-au avut copii sau au pierdut contactul cu ei. Nu e deloc amuzant să îmbătrânești singur; dar să mori singur e mai rău decât orice. Există totuși o excepție: bogații care au mijloacele să-și angajeze o asistentă la domiciliu. Și-atunci, nu văd de ce i-am pune sub îngrijire paliativă la spital: li s-ar prescrie exact ce le-am prescris eu, dar toată lumea preferă să moară acasă, e o dorință universală. În aceste cazuri, eu rămân ultimul interlocutor medical. Pot spune că am văzut mulți oameni bogați murind și, credeți-mă, în clipele acelea, nu înseamnă mare lucru să fii bogat. Eu unul nu ezit niciodată să recomand un injectomat cu morfină; când doresc, n-au decât să apese pe un buton ca să-și injecteze o doză de morfină și deodată se simt împăcați cu lumea, sunt învăluiți într-un halou de seninătate, e ca un *shot* cu iubire artificială pe care și-l pot face când poftesc. Apoi, a continuat el după un alt moment de șovăială, mai există și acei oameni care sunt iubiți până în ultima clipă, de pildă cei care au avut o căsătorie fericită. E departe de a fi situația generală, credeți-mă. În acest caz, socotesc că injectomatul cu morfină e redundant, iubirea e de ajuns; în plus, parcă îmi amintesc că nu prea vă plac perfuziile.

Paul a încuviințat. Pe biroul lui Dupont se aflau câteva fotografii înrămate. Fără să le vadă, a avut brusc certitudinea că era vorba de niște fotografii de familie și că Dupont avea o viață de familie fericită.

Avea o ultimă întrebare, de data asta îi venise lui rândul să ezite ușor. Totuși voia să afle.

— După părerea dumneavoastră, a întrebat el până la urmă, cât timp mai am?

— Ah... Aș putea să vă răspund că habar n-am, dar nu ar fi întru totul adevărat, pentru că am totuși o idee aproximativă. Ar putea fi câteva săptămâni sau câteva luni; dacă ne luăm după statistici, aș zice între una și două luni.

— Prin urmare, ar trebui să mor spre sfârșitul toamnei? Înainte ca ziua să înceapă din nou să crească?

— Probabil.

Înainte ca Paul să iasă din birou, i-a repetat că nu renunțau la imunoterapie, că exista o ultimă speranță; Paul a încuviințat cu nepăsare, conștient că și el, și doctorul credeau la fel de mult în această speranță. Apoi Dupont l-a condus afară, chipul său exprima un vag resentiment; i-a strâns mâna, după care a închis ușa cabinetului.

7

Lui Paul îi plăcuse dintotdeauna acel moment al anului când ziua se scurtează cu adevărat, acea senzație de pătură care îți acoperă treptat fața, învăluindu-te în întunericul ei. Prudence îl aștepta la ieșirea din spital; i-a spus doar că îl vor pune sub morfină. A tresărit ușor, dar nimic mai mult. Știa ce însemna asta; se aștepta.

Pe drumul spre casă au cumpărat Sevredol și Skenan. Paul a început să le ia a doua zi dimineață, iar durerea i s-a potolit pe loc. În cursul celor două săptămâni care au urmat, cel mai frapant lucru a fost lipsa schimbărilor. Totuși, moartea avea să vină acolo curând, nu mai era strop de îndoială; avea însă impresia că nu se poate mereu apropia de ea, nu dincolo de o anumită limită. Parcă mergea în permanență pe buza unei prăpastii și-și pierdea din când în când echilibrul. Simțea mai întâi căderea înfiorător de lungă, groaza care-i tăia suflul pe măsură ce se apropia momentul strivirii. Apoi avea impresia că trăiește impactul, că-i explodează organele interne, că oasele frânte îi străpung pielea, iar craniul i se preschimbă într-o baltă de creier și sânge; doar toate astea nu însemnau încă moarte, erau anticiparea suferințelor care, i se părea lui, trebuiau obligatoriu s-o preceadă. Moartea în sine ar fi fost poate etapa următoare, aceea când păsările aflate în trecere ciugulesc și înghit trupul, începând cu globii oculari și mergând până la măduva oaselor rupte; dar

nu ajungea niciodată până acolo, își revenea în ultima clipă, și începea din nou să meargă pe muchia prăpastiei.

Prudence recunoștea din ce în ce mai bine aceste faze, îi simțea până și modificarea respirației, nici nu mai aveau nevoie să vorbească, primul ei gând a fost să-l ia în brațe, dar Paul nu se liniștea prea repede. Într-o după-amiază, când părea deosebit de angoasat, și-a coborât gura de-a lungul pântecului lui și i-a desfăcut nasturii de la pijama. Probabil că n-avea să meargă, i-a zis el; Prudence a făcut o mutră sceptică, i-a descheiat ultimul nasture. Spre marea lui surpriză i s-a sculat aproape imediat și, în mai puțin de cinci minute, gândul la moarte i s-a evaporat; era neverosimil, obscen, absurd, dar asta era. Au continuat să facă dragoste, doar în poziția în care Prudence stătea deasupra, poziția pe-o parte devenise prea anevoioasă pentru el. Uneori stătea în fața lui, privindu-l drept în ochi, și i-o sugea cu dragoste, dar și cu disperare; uneori se întorcea ca să-i arate cum își mișcă fundul; cele două poziții le aduceau la fel de multă plăcere.

Peste o săptămână avea să fie 31 octombrie, ziua sabatului Samhain, după calendarul wiccan, dar lui Prudence nu părea să-i stea gândul la el. Cu toate astea, ziua aceea, potrivit credinței lor, era hărăzită rememorării anului care se scursese sau chiar unui bilanț al întregii vieți, dar și pregătirii pentru moarte. Era cam frustrant, s-a gândit Paul, că religia ei nu-l ajuta mai mult în privința acestor probleme; în mod normal, o religie pentru așa ceva e făcută. De cele mai multe ori, i se adăuga o flecăreală de dimensiuni variabile asupra unor subiecte diverse, care strecura uneori limitări sau comandamente caraghioase, dar până la urmă subiectul oricărei religii era moartea, atât a ta, cât și a celorlalți, așa încât era regretabil, se gândea Paul, că wicca nu-l ajuta mai mult.

Totuși, îl ajuta mult mai mult decât bănuia, dar nu și-a dat seama decât pe 31, chiar în ziua sabatului, sau, după calendarul catolic, în ajunul Sărbătorii Tuturor Sfinților. Era duminică și, spre prânz, Prudence i-a propus să facă o plimbare prin

pădure. Au prânzit la Bistrot du Château, în Compiègne, şi, în mod surprinzător, au putut să stea pe terasă, era o vreme cu adevărat frumoasă pentru acea perioadă; apoi s-au îndreptat spre pădurea domenială din apropiere. Era imensă şi totul în ea era imens, arborii, stejari şi fagi, nu mai ştia exact, cu trunchiurile lor splendide şi groase, distanţate unul de altul, se ridicau până la cer.

Nişte poteci largi şi perfect rectilinii se intersectau în unghi drept şi se întindeau la nesfârşit, acoperite cu frunze stacojii şi aurii, ceea ce în mod firesc evoca moartea, dar de data asta o moarte liniştită, cea pe care o asociem unui somn prelung. Pentru creştini, aleşii se vor trezi în lumina orbitoare a Noului Ierusalim, dar Paul, în fond, nu-şi dorea să contemple slava Celui Etern, voia mai cu seamă să doarmă, cu, poate, nişte momente de semitrezie, câteva clipe, nu mai mult, doar cât să pună mâna pe trupul iubitei, întins lângă al său. Ar fi putut prea bine să se piardă în ziua aia, cu atât mai mult cu cât pădurea era pustie, lucru surprinzător pentru o duminică după-amiază. Au mers multă vreme, fără ca Paul să se simtă ostenit. Frunzele toamnei se aşternuseră pe potecă în straturi din ce în ce mai groase, din ce în ce mai frumoase şi până la urmă s-au oprit să se sprijine de un copac. Încă nu venise cu totul anotimpul morţii, şi-a zis Paul, culorile din jurul lor erau prea calde, prea strălucitoare, trebuia să aştepte ca frunzele să se întunece, să se amestece cu puţin noroi, dar şi să se facă mai frig, frigul acela pe care începi să-l simţi dimineaţa devreme în atmosferă, premisa îndelungatului ger al iernii, dar toate astea aveau să se petreacă peste câteva săptămâni, peste câteva zile, şi-atunci va veni într-adevăr momentul despărţirii. Gândurile îl purtaseră dincolo de realitatea prezentă şi, fără să chibzuiască, a întrebat-o pe Prudence:

— O să fii pregătită, iubita mea?

Fără să-şi arate uimirea, s-a întors spre el, a dat din cap şi a zâmbit; era un surâs ciudat, iar când a continuat, cu voce blândă, Paul a fost cuprins de vertij.

— Nu-ți face probleme, dragostea mea, n-o să mă aștepți mult.

Nu mai vorbiseră de mult despre reîncarnare, dar probabil că Prudence încă mai credea în ea, sau chiar credea mai mult ca niciodată. Își amintea perfect ideea fundamentală, așa cum i-o rezumase Prudence: în clipa morții, sufletul lui ar pluti o vreme într-un spațiu nedefinit, după care ar pătrunde într-un alt trup. Viața lui fusese lipsită de merite, dar și de cusururi prea pronunțate, avusese puține prilejuri să facă bine dar și să facă mult rău, pe plan spiritual poziția lui nu se prea schimbase; după toate aparențele, ar renaște sub forma unei ființe omenești, iar fetusul ar fi cu siguranță de sex masculin. După câtăva vreme, același lucru s-ar întâmpla cu Prudence, atât doar că ea ar renaște ca femeie, în general legile care guvernau karma țineau seama de împărțirea universului între cele două principii. Apoi s-ar regăsi; această nouă întrupare nu ar fi doar o nouă șansă pentru dezvoltarea lor spirituală individuală, ci și pentru aceea a iubirii lor. S-ar recunoaște în profunzime și s-ar iubi din nou, fără însă să-și amintească de viețile lor anterioare; doar foarte puțini *sannyāsin* reușeau, potrivit unor autori, să-și amintească de întrupările lor precedente, însă Prudence se îndoia de asta. Dacă totuși viitoarea lor întrupare îi aducea din nou împreună, într-o zi de toamnă, pe cărările pădurii domeniale din Compiènge, aveau probabil să fie străbătuți de acel fior straniu care se cheamă déjà-vu.

Asta s-ar repeta de-a lungul zecilor de întrupări succesive, înainte să poată părăsi ciclul existenței samsarice și să treacă pe celălalt țărm, cel al iluminării, al fuziunii atemporale cu sufletul lumii, Nirvana. Un drum atât de lung, de anevoios, era preferabil să fie străbătut în doi. Prudence își sprijinise capul de capul lui și părea să viseze, părea în orice caz să nu se mai gândească la nimic. Noaptea nu va întârzia să se lase, începea să fie destul de frig. S-a ghemuit la pieptul lui, apoi l-a întrebat sau i-a spus, nu era sigur că e o întrebare:

— Nu prea eram făcuți să trăim, nu-i așa?

Era un gând trist și a simțit-o că e gata să plângă. Poate că, în definitiv, lumea era aievea, și-a zis Paul, poate că nu-și aveau locul într-o realitate pe care nu făcuseră decât să o străbată cu o lipsă de înțelegere înspăimântată. Dar avuseseră noroc, mult noroc. Pentru cei mai mulți, această traversare era, de la început până la sfârșit, solitară.

— Nu cred că stătea în puterea noastră să schimbăm lucrurile, a zis el într-un sfârșit.

A suflat un vânt de gheață, iar el a strâns-o mai tare la piept.

— Nu, iubitul meu...

Îl privea în ochi, zâmbind pe jumătate, dar câteva lacrimi îi licăreau pe chip:

— ...Am fi avut nevoie de niște minciuni nemaipomenite.

Mulțumiri

Dacă anumite fapte sunt inexacte, asta nu ține doar de niște eventuale erori din partea mea, ci mai ales de niște distorsionări intenționate ale realității. La urma urmei e un roman, realitatea nu e decât un punct de plecare. Numai că realitatea trebuie cunoscută cât de cât, iată de ce am încercat să mă documentez, mai ales în domeniul medical.

Înainte de toate, țin să-i mulțumesc profesorului Xavier Durocq, șef al serviciului de neurologie de la Centrul spitalicesc regional din Metz-Thionville. E tulburător că în creierul uman sunt atât de multe lucruri greu de înțeles, că suntem atât de străini de noi înșine; în orice caz, dacă, în acest domeniu, cunoștințele mele au progresat, asta i se datorează lui.

M-a prezentat apoi unor oameni implicați mai direct în îngrijirea handicapaților. În primul rând, doctorului Bernard Jean-Blanc, care conducea (bănuiesc că acum s-a pensionat) o unitate SVC-SPR aproape de Strasbourg; personajul echivalent din povestea mea ar fi doctorul Leroux.

Dacă aș scrie că Astrid Nielsen se ocupă de soțul ei cu dârzenie, n-ar fi încântată; prin urmare n-o s-o scriu, dar voi profita de prilej ca să-i spun altceva, un lucru pe care n-am îndrăznit să i-l zic direct: anume că, întorcându-mă noaptea la gara din Thionville, după ziua pe care o petrecusem la ea acasă, am simțit pentru prima oară că, orice s-ar întâmpla, trebuie să termin această carte.

Mai târziu în roman, multe informații mi-au fost furnizate de maestrul Julien Lauter, notar; informații și cuvinte; anumiți termeni folosiți de Hervé în „partitura lui notarială" se află acolo, recunosc, doar pentru simpla mea plăcere.

La sfârșitul cărții se profilează altă patologie, care m-a condus spre alți specialiști. Îi mulțumesc în primul rând doctoriței Fanny Henry, stomatoloagă: parcursul medical descris în această carte s-ar cuveni, în principiu, să înceapă în cabinetul unei dentiste la fel de conștiincioasă ca ea.

Dintre medicii pe care îi consult periodic, doctorul Alain Corré, orelist, este cu siguranță cel care s-a ales cu cele mai împovărătoare responsabilități; ținând seama de viața pe care am dus-o, puteam oricând să mă pricopsesc cu cancer ORL. În afara unor prețioase informații medicale, îi datorez expresia pe care doctorul Nakkache o rostește pe un ton „gen Vietnam"; îi sunt recunoscător.

Cum starea personajului meu se agrava, el este cel care, până la urmă, m-a îndreptat spre Sylvain Benzakin, chirurug ORL, responsabil cu activitățile oncologice la spitalul Fondation A. de Rotschild din Paris. Recitind schimbul nostru de mail-uri, rămân uluit de precizia răspunsurilor sale și mai ales de timpul pe care l-a pierdut cu ele, câtă vreme avea atâtea alte lucruri de făcut.

În fond, scriitorii francezi n-ar trebui să se ferească de o mai bună documentare; mulți oameni își iubesc meseria și se bucură s-o explice profanilor. Am avut șansa să ajung la o concluzie pozitivă; e timpul să pun punct.

Credite

p. 5: © Michel Houellebecq • p. 18: http://guillotine1889.free.fr/?p=536 • pp. 72-73: © Louis Paillard • p. 259: © Michel Houellebecq • p. 260: © Ilustrație preluată din Stanislas de Guaita, *Le Serpent de la Genèse: Le Temple de Satan*, Paris, Librairie du Merveilleux, 1891 • p. 261: colecție particulară • pp. 408-409: © Michel Houellebecq • p. 423: © Michel Houellebecq • autorul mulțumește site-ului https://maitron.fr pentru biografia lui Marcel Grosménil

La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului literar.

În colecţia **Raftul Denisei** au apărut

Hanif Kureishi, *Nimicul*
Kurt Vonnegut, *Bun venit printre maimuţe*
Ann Patchett, *Comuniune*
Kate Morton, *Fiica ceasornicarului*
Paula McLain, *Hemingway şi cu mine*
Rose Tremain, *Sonata Gustav*
Maja Lunde, *Istoria albinelor*
Nikolai Leskov, *Pelerinul vrăjit*
Didier Decoin, *Biroul pentru Grădini şi Iazuri*
J.M. Coetzee, *Ţinuturi în crepuscul*
Mo Yan, *Un lup atârna în cais, cu capul în jos*
Ludmila Ulițkaia, *Al dumneavoastră sincer, Şurik*
Vesna Goldsworthy, *Monsieur Karenin*
Jo Nesbø, *Macbeth*
António Lobo Antunes, *Până ce pietrele vor deveni mai uşoare ca apa*
Yi In-Hwa, *Imperiul fără de sfârşit*
Arundhati Roy, *Ministerul fericirii supreme*
Michel Houellebecq, *Serotonină*
Romain Gary, *Dincolo de limita aceasta biletul îşi pierde valabilitatea*
Ismail Kadare, *Mesagerii ploii*
Ryūnosuke Akutagawa, *Paravanul-Iad şi alte povestiri*
R.J. Gadney, *Alo? Albert Einstein la telefon*
Matteo Strukul, *Giacomo Casanova. Sonata inimilor frânte*
Lionel Duroy, *Eugenia*
Susana Fortes, *Septembrie poate aştepta*
Care Santos, *Tot binele şi tot răul*
Evgheni Vodolazkin, *Brisbane*
Eshkol Nevo, *Simetria dorinţelor*
Yukio Mishima, *O dimineaţă de iubire pură*
Pauline Delabroy-Allard, *Povestea asta este despre Sarah*
Władysław Szpilman, *Pianistul. Amintiri din Varşovia 1939–1945*
James Salter, *Tot ce este*
Colson Whitehead, *Intuiţionista*
Melanie Benjamin, *Soţia aviatorului*

Diane Setterfield, *A fost odată un râu*
Romain Gary, *Zmeie de hârtie*
Liu Zhenyun, *Nu mi-am omorât bărbatul*
Ismail Kadare, *Călăreţul cu şoim*
Kurt Vonnegut, *Tabachera din Bagombo*
Zeruya Shalev, *Viaţa amoroasă*
David Foenkinos, *Către frumuseţe*
Karen Viggers, *Soţia paznicului de far*
Lorenzo Marone, *Mâine poate am să rămân*
Holly Ringland, *Florile pierdute ale lui Alice Hart*
Anuradha Roy, *Toate vieţile pe care nu le-am trăit*
Melanie Benjamin, *Femei de Oscar*
Guzel Iahina, *Copiii de pe Volga*
Hiro Arikawa, *Memoriile unui motan călător*
Romain Gary, *Educaţie europeană*
Heather Morris, *Călătoria Cilkăi*
Ismail Kadare, *Generalul armatei moarte*
Yu Hua, *Ziua a şaptea*
Yōko Ogawa, *Înotând cu elefantul, în braţe cu pisica*
Roddy Doyle, *Zâmbeşte*
Sara Gruen, *Apă pentru elefanţi*
Frances Mirrales, *Biblioteca de pe Lună*
Alan Hlad, *Lungul zbor spre casă*
George Saunders, *Pastoralia*
Paula McLain, *Soţia din Paris*
Lisa Strømme, *Doamna Nobel*
Colson Whitehead, *Băieţii de la Nickel*
Ji-min Lee, *Eu şi Marilyn*
Grigori Slujitel, *Zilele lui Savelie*
Maja Lunde, *Istoria apelor*
Jeanette Winterson, *Frankisstein*
Boualem Sansal, *Trenul de Erlingen*
Annette Hess, *Casa germană*
Núria Pradas, *Aroma timpului*
Ludmila Ulițkaia, *Cazul doctorului Kukoţki*
Melanie Benjamin, *Doamna de la Ritz*
David Mitchell, *Conacul Slade*
Italo Svevo, *Viitorul amintirilor*
Ismail Kadare, *Dimineţi la Café Rostand*

Eddy de Wind, *Auschwitz, ultima stație*
Jessie Burton, *Confesiunea*
Matteo Strukul, *Michelangelo ereticul*
Daniela Krien, *Iubirea în caz de urgență*
Anaïs Nin, *Henry și June*
Romain Gary, *Lady L.*
Ann Patchett, *Casa olandeză*
Lev Tolstoi, *Anna Karenina*
Kate Morton, *Grădina uitată*
Laura Imai Messina, *Ce încredințăm vântului*
Kate Morton, *Casa de lângă lac*
Maria Stepanova, *În amintirea memoriei*
Christian Escribà, Sílvia Tarragó, *Cofetăria cu miracole*
Ludmila Ulițkaia, *A fost doar ciumă*
J.M. Coetzee, *Moartea lui Isus*
Norris von Schirach, *Cei mai frumoși ani din viața lui Anton*
Evgheni Vodolazkin, *Istoria Insulei*
Cho Nam-joo, *Kim Jiyeong, născută în 1982*
Simona Lo Iacono, *Albatrosul*
Anaïs Nin, *Delta lui Venus*
Nikos Kazantzakis, *Ascensiunea*
Heather Morris, *Povești despre speranță*
Nick Bradley, *Pisica și orașul*
Anthony Doerr, *Despre Grace*
Kate Morton, *Casa de la Riverton*
Julie Orringer, *Portofoliul fugii*
Susana Fortes, *Iubirea nu e un vers liber*
Paula McLain, *Când stelele se întunecă*
Narine Abgarian, *Din cer au căzut trei mere*
Susan Choi, *Exercițiu de încredere*
Akira Mizubayashi, *Inimă frântă*
Laura Lindstedt, *Prietena mea Natalia*
Romain Gary, *Marele vestiar*
Yōko Ogawa, *Poliția Memoriei*
Etgar Keret, *Haide, zboară odată*
Care Santos, *Voi merge pe urmele pașilor tăi*
Guzel Iahina, *Trenul spre Samarkand*
Avni Doshi, *Zahăr ars*
Chris Cander, *Greutatea unui pian*

Lorenzo Marone, *Un băiat ca toți ceilalți*
Zülfü Livaneli, *Serenadă pentru Nadia*
Thomas Mann, *Moartea la Veneția*
Clarice Lispector, *Cea mai mică femeie din lume.*
Proză scurtă 1940–1964
Yukio Mishima, *Confesiunile unei măști*
Nikolai Leskov, *Lady Macbeth din Mțensk*
Francesc Miralles, Ángeles Doñate, *Un ceai la capătul lumii*
Yukio Mishima, *Zăpada de primăvară*
James Salter, *Un joc și o desfătare*
Ismail Kadare, *Înfruntare la nivel înalt: Misterul convorbirii telefonice*
Stalin–Pasternak
Anna Hope, *Așteptări*
J.M. Coetzee, *Așteptându-i pe barbari*
Melanie Benjamin, *Viscolul copiilor*
Maja Lunde, *Ultimii cai din stepă*
Yukio Mishima, *Cai în galop*
Heather Morris, *Trei surori*
David Foenkinos, *Familia Martin*
Alex Schulman, *Supraviețuitorii*
Teru Miyamoto, *Vis de primăvară*
Ingeborg Bachmann, *Malina*
Quentin Tarantino, *A fost odată la Hollywood*
Aleksandr Soljenițin, *O zi din viața lui Ivan Denisovici*
Polly Samson, *Un teatru pentru visători*
Rose Tremain, *Insulele iertării*
Fiona Davis, *Leii de pe Fifth Avenue*
Yaniv Iczkovits, *Fiica măcelarului*
Natsuko Imamura, *Femeia cu fustă violet*
Anaïs Nin, *Spioană în casa dragostei*
Janice Y.K. Lee, *Profesoara de pian*
Jay Parini, *Ultima gară*
Jane Smiley, *Perestroika la Paris*
Alan Hlad, *Mesagerul secret al lui Churchill*
Romain Gary, *Rădăcinile cerului*
Cormac McCarthy, *Drumul*
Eshkol Nevo, *Ultimul interviu*
Nicole Krauss, *Să fii bărbat*
Matteo Strukul, *Dante. Enigma*
Michel Houellebecq, *Anihilare*

Michel Houellebecq, pe numele său real Michel Thomas, s-a născut în insula Réunion, la 26 februarie 1956 sau 1958 (după afirmația autorului). După absolvirea Institutului Național de Agronomie Paris-Grignon, se înscrie la secția Cinematografie a Școlii Naționale Superioare Louis Lumière, abandonând-o înainte de a-și lua diploma. Poet, romancier, eseist și regizor, este cel mai important scriitor francez contemporan, cunoscut ca atare în toată lumea. Cariera literară și-o începe publicând versuri. Prima sa culegere de poeme atrage atenția criticii: *În căutarea fericirii* (*La poursuite du bonheur*) primește în 1991 Premiul Tristan Tzara, iar următoarea, *Sensul luptei* (*Le sens du combat*), obține în 1996 Premiul Flore. În 2015 îi apare la Gallimard *Neîmpăcat. Antologie personală* 1991–2013 (*Non réconcilié. Anthologie personnelle* 1991–2013; Humanitas Fiction, 2016). Ca romancier cunoaște un succes fulminant după ce publică în 1994 *Extinderea domeniului luptei* (*L'Extension du domaine de la lutte*) și *Particulele elementare* (*Les Particules élémentaires*, 1998), câștigător al Premiului Novembre și, în 2002, prin traducerea engleză, al Premiului Internațional IMPAC Dublin. Fiecare nou roman al autorului – *Platforma*, (*Plateforme*, 2001), *Posibilitatea unei insule* (*La possibilité d'une île*, 2005), pentru care primește Premiul Interallié – trezește polemici înverșunate, iar numărul admiratorilor săi nu este egalat decât de cel al detractorilor. În 2010, *Harta și teritoriul* (*La Carte et le territoire*) e încununat cu Premiul Goncourt. Înainte de apariția pe piață (prevăzută pentru 7 ianuarie 2015, dată care, printr-o coincidență tragică, a fost ziua atentatului din redacția *Charlie Hebdo*), romanul *Supunere* (*Soumission*; Humanitas Fiction, 2015) a fost piratat și citit de mii de internauți, ajungând ulterior bestseller internațional. Pe 4 ianuarie 2019 apare *Serotonină* (*Sérotonine*; Humanitas Fiction, 2019), care urcă amețitor în topurile de vânzări din lume. De același succes se bucură și *Anihilare* (*Anéantir*; Humanitas Fiction, 2022), publicat pe 7 ianuarie 2022. În aprilie 2019, Michel Houellebecq primește Legiunea de Onoare.

Cel de-al optulea roman al lui Michel Houellebecq, *Anihilare*, publicat în Franța în ianuarie 2022 într-un prim tiraj de 300 000 de exemplare, a cunoscut rapid numeroase traduceri. Iconoclastul autor își intrigă din nou publicul, imaginând o poveste profund umană, cu vibrări de melancolie, dar și cu neașteptate și tulburătoare tresăriri metafizice, pe care până acum nu le lăsase să transpară în paginile sale de proză.

Început ca un thriller, cu teroriști informatici, care coboară treptat din virtualul netului în realitatea cotidiană, preschimbând pixelii în sânge, romanul deschide și o tramă politică, atent și iscusit articulată, ce se petrece în toiul alegerilor prezidențiale din Franța anului 2027, punând în scenă personaje cu identitate reală descifrabilă. Firele narative se leagă grație personajului Paul Raison, un rezonabil și aparent anost înalt funcționar în Ministerul de Finanțe, care, pe măsură ce poveștile publice înaintează, își descoperă vidul existențial și încearcă, sub presiunea veștii că suferă de o boală incurabilă, să-și creeze un viitor, recuperând urmele de afecțiune ale unui trecut ratat. Un viitor pe cât de scurt, pe atât de dens.

„Romanul cel mai delicat, mai melancolic și mai sensibil al lui Michel Houellebecq."

Charlie Hebdo

„Houellebecq descrie, cu o forță rară și cu o neobișnuită formă de tandrețe, ceea ce ne rămâne atunci când lumea se năruie."

Figaro Histoire

„Cu *Anihilare*, Michel Houellebecq întredeschide o ușă spre lumină."

Le Soir

rfi ROMÂNIA
France médias monde

lei 59,90

ISBN 978-606-097-090-3
9 786060 970903